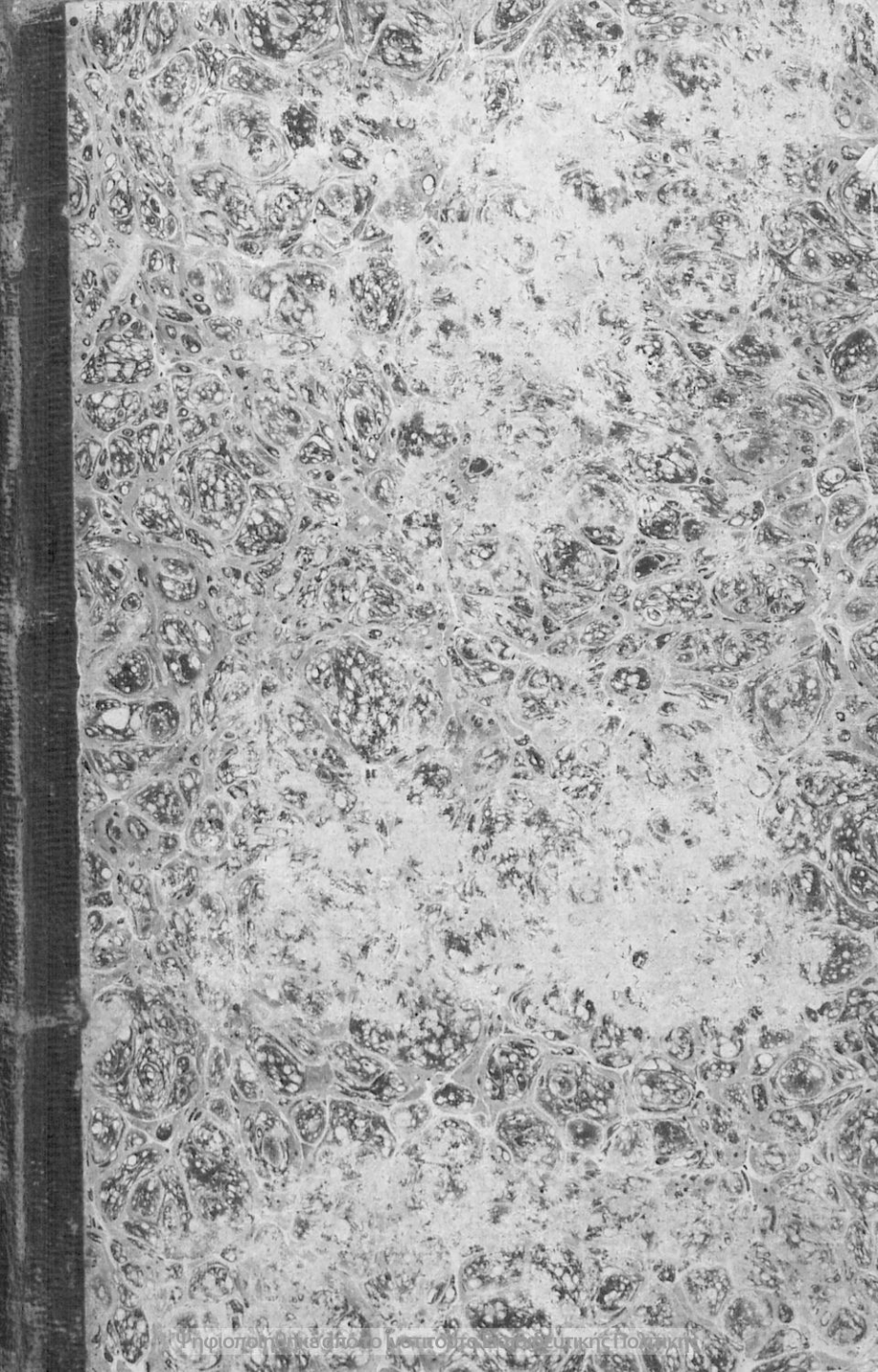

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ

Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Α

ΕΡΑΝΙΣΘΕΙΣΑ

ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΩΝ

ΚΑΙ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ
ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΗΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

ΥΠΟ

Γ. Α. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Α΄ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

Ἐπὶ τὸ ἔτι τελευταίον μεταρρυθμιμένη.

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΤΥΠΟΙΣ Π. ΣΟΥΤΣΑ ΚΑΙ Α. ΚΤΕΝΑ.

(Κατὰ τὴν ἑδὸν Σαββῆ.)

1859.

Ἀπλῶς δὲ, κοινόν εἶναι τὸ σύγγραμμα τοῦτο [δεῖ,] καὶ πολιτικόν,
καὶ δημωφελές, ὥσπερ καὶ τὴν τῆς ἱστορίας γραφὴν.

(Στραβ. Γεωγραφ. Βιβλ. α. Κεφ. α.)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤ. ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Πρὸς τοὺς Γυμνασιάρχας, Σχολάρχας καὶ Ἑλληνοδιδασκάλους τοῦ Βασιλείου.

Ἡ ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπὴ, εἰς ἣν παρεπέμφθησαν τὰ τρία τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων Γεωγραφικὰ ἐγχειρίδια, δηλονότι τὸ τοῦ Κ. Βακαλοπούλου, τὸ τοῦ Κ. Ἰ. Κοκκῶν, καὶ τὸ τοῦ Κ. Σταθοπούλου, ἵνα γνωμοδοτήσῃ κατ' ἀντιπαράθεσιν περὶ τοῦ καταλληλοτέρου πρὸς διδασκαλίαν τῆς Γεωγραφίας, ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῶν δύο πρώτων ἀνευ προτιμῆσεως· γνωμοδοτεῖ δὲ νὰ μένωσιν ἀμφοτέραι αἱ γεωγραφίαι αὗται ἐν χρήσει εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα, ἀφιεμένης τῆς ἐκλογῆς εἰς τὴν κρίσιν τοῦ συλλόγου τῶν διδασκάλων ἐκάστου Σχολείου. Ἐπὶ τέλους προσθέτει ἡ αὐτὴ Ἐπιτροπὴ ὅτι τὸ ἕτερον τῶν δύο τούτων βιβλίων, εἰσαχθὲν ἀπαξ εἰς παρὰδοσιν, δὲν πρέπει νὰ ἀλλάζῃται ἀντὶ τοῦ ἑτέρου, προϋπόντων τῶν μαθητῶν ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Σχολείου ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν. Τὴν γνωμοδότησιν ταύτην τῆς Ἐπιτροπῆς παραδεχόμενοι καὶ ὑμεῖς καὶ ἀφορῶντες πρὸς

δ'.

τὸ συμφέρον τῶν διδασκομένων, συνιστῶμεν ὑμῖν, Κύριοι, τὴν χρῆσιν τῶν ῥηθέντων δύο γεωγραφικῶν βιβλίων, ἄνευ προτιμήσεως, καὶ συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς γνωμοδοτήσεως τῆς διαληφθείσης ἐπιτροπῆς.

Ταῦτα γνωστοποιοῦμεν ὑμῖν ἐγκαίρως πρὸς ὁδηγίαν ὑμῶν κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ προσεγγίζοντος Σχολειακοῦ ἔτους.

Ἐν Αθήναις τῇ 18 Αὐγούστου 1854.

Ὁ προσωρινὸς ὑπουργὸς

Π. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

"Οτι ἡ διδασκαλία τῆς Γεωγραφίας ἄνευ γεωγραφικῶν πινάκων ὁμοιάζει τὴν τῆς μουσικῆς γινομένην ἄνευ διαγράμμάτων (note) καὶ ὅτι πάλιν ὡς τὰ ἡμαρτημένα διαγράμματα ἀποπλανῶσι καὶ αὐτοὺς τοὺς εἰδήμονας ἀντὶ νὰ ὁδηγῶσιν, οὕτω καὶ οἱ ἡμαρτημένοι γεωγραφικοὶ πίνακες ἐλάπτουσιν ἀντὶ νὰ ὠφελῶσιν, οὐδεὶς νομίζω ἀμφιβάλλει.

"Οθεν, θέλων καὶ κατὰ τοῦτο νὰ εὐκολύνω ὅσον οἶόν τε καὶ διδάσκοντας καὶ διδασκόμενους εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Γεωγραφίας, μετὰ πολλὰς σκέψεις καὶ ἐρεῖνας περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν καταλληλοτέρων πινάκων πρὸς τὰ ἡμέτερα σχολεῖα μετέφρασα ἐκ τῆς ἑκτῆς βελτιωμένης καὶ ἐπηρευμένης ἐκδόσεως τὸν σχολικὸν ἄτλαντα τῆς νεωτέρας Γεωγραφίας τοῦ Γερμανοῦ Καρόλου Γλασερίου, διδάκτορος, ἐκπονηθέντα κατὰ τὰ συγγράμματα τῶν διασήμεων Γεωγράφων Βερχουσίου, Ριττέρου, Οὐμβόλδου, Ρέωνος, Λιχτενστέρνου, Σιαχθίου καὶ Μαϊνίκου, παραλιπὼν ἐξ ἐκ τῶν τριάκοντα πινάκων, ἀφορῶντας τὰ καθ' ἑκάστα τῆς Γερμανίας καὶ πρὸς τὴν Γερμανικὴν νεότητα ἀπαραιτήτους καὶ προσθεὶς ἰδιαίτερον πίνακα τῆς Ἑλλάδος ἰσομεγέθη τοῖς λοιποῖς.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ οὕτω ἡ ἑκτασίς τῆς ἡμετέρας Ἑλλάδος, ἐνδιαφέρουσα ἐξ ἀναλογίας ἡμᾶς, εἶνε ἀνεπαρκής, ἀνεπλήρωσα τὴν ἔλλειψιν ταύτην μεταφράσας ἐκ τῆς τελευταίας ἐκδόσεως τὸν ὑπὸ τοῦ περιφήμου Κεϊπέρτου πίνακα τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, περιέχοντα ἐν ἑκτάσει καὶ τὴν Ἰόνιον πολιτείαν, Ἡπειρον, καὶ Θεσσαλίαν, χώρας, τῶν ὁποίων ἡ γνῶσις τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρει πάντα Ἕλληνα. Οὕτως ἐν τοῖς πίναξι τούτοις ἵσον ἀπαράλλακτον εὐρίσκουσιν οἱ διδασκόμενοι ἐκτὸς πλείστων ἄλλων πάντα τὰ ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ ἀπαντῶμενα ὀνόματα, προσὸν ἀπαραίτητον πρὸς τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς.

Κανόνες ὠρισμένοι εἰς τὴν κατὰ τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν μετά-

φρασιν τῶν κυρίων ὀνομάτων δεν υπάρχουν, διὰ τοῦτο ἄλλοι ἄλλως τὸ αὐτὸ ὄνομα παρ' ἡμῖν μεταφράζουσιν. Ἐγὼ δὲ ἐν τῇ μεταφράσει ἠκολούθησα τοῖς μὴ ἀποκρυνομένοις μὲν τῆς προσφορᾶς, δίδοντας δὲ σχῆμα καὶ τύπον Ἑλληνικὸν εἰς τὰ ἀπαιτούμενα τοιαύτην μεταβολὴν ὀνόματα, διότι εὐκολώτερον οὕτως ἀπομνημονεύονται.

Ὁμολογῶ μετὰ παρρησίας ὅτι εἰς τοῦτο οὐδεμία προσοχὴ ἐδόθη παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς μεταφρασάντων ἐξ οἰασθήποτε εὐρωπαϊκῆς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν ἄτλαντας ἢ πίνακας γεωγραφικοὺς, καὶ διὰ τοῦτο οὐχὶ μόνον ἰθαγενεὶς δὲν ἐφρόντισαν νὰ κάμωσι τὸ ἔργον τῶν, ἀλλὰ καὶ τοσαύτην παχυλὴν ἀμάθειαν δεικνύουσιν, ὥστε οὐδὲ τὰ κοινάτατα, ἀκρίβειαν εἰς τὰς ἀποστάσεις καὶ ἀναλογίαν εἰς τὸ μέγεθος τῶν γραμμάτων ἐτήρησαν, καὶ οὕτω συμβαίνει τὸ Σπάτα λ. χ. τῆς Ἀττικῆς νὰ φαίνεται ἀπέχον τῶν Ἀθηνῶν ἥττον τῶν Σεπολίων καὶ ἐπιπροσθεῖν τοῦ Χαρβατίου, τὸ δὲ κουτσοχώρι τῆς Ἡλείας Καλίτσα νὰ φαίνεται ἐπισημώτερον τοῦ Νησίου, τὸ ὅποιον εἶνε πρωτεύουσα ἐπαρχίας, καὶ τοῦ Ναυπλίου, τὸ ὅποιον εἶνε πρωτεύουσα Νομοῦ.

Πρὸ πάντων δὲ τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα υπέστησαν πολλὰς ἀλλοιώσεις, γινόμενα γελοῖα καὶ ἄγνωστα πολλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς εἰδόμενους τὰ πράγματα. Διότι μὴ δυνάμενοι νὰ γνωρίζωμεν ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων, ποταμῶν, λιμνῶν, ὀρέων ἀκρωτηρίων καὶ ἄλλων γεωγραφικῶν λέξεων, μεταφράζοντες υποπίπτομεν εἰς ἀμαρτήματα περὶ τὸν τόνον, τὴν κατάληξιν, τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν. Ὅθεν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀτοπημάτων τούτων ἀντέγραψα τὰ ὀνόματα ἐκάστης ἐπαρχίας εἰς ἰδιαιτέρους καταλόγους, οἵτινες ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τῶν Κ. Κ. Βουλευτῶν, γνωσθέντων τὰς ἐπαρχίας τῶν κάλλιον παντὸς ἄλλου, καὶ διορθώθησαν τὰ τυχὸν ἐσφαλμένα τῆς ἰδίας τῶν ἐπαρχίας, τῶν δὲ Ἰονίων νήσων, Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας ὑπὸ εἰδημόνων ἐγγωρίων, οὓς παρέλαβον οἱ Κ. Κ. Προξενοὶ προσκληθέντες εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ μυσσοτραφοῦς πρώην ὑπουργοῦ τῶν Ῥωστικῶν Κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ, τῶν δὲ ἄλλων μερῶν τῆς Τουρκίας ὑπὸ εἰδημόνων εἰς οὓς κατέφυγον.

Ἡ δυτικὴ Στερεὰ Ἑλλάς καὶ αἱ πλείεσται τῶν νήσων οὐδέποτε ἐσχεδιάσθησαν ἐπιστημονικῶς, καὶ διὰ τοῦτο πάντες οἱ ἐν Ἑλλάδι μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες πίνακες εἰσὶν ἐσφαλμένοι, καθὼς καὶ αὐτὸς τοῦ Κεϊπέρτου, ὃν διώρθωσα σύμφωνα πρὸς τὴν ἐσχάτως ἐκδοθέντα Γαλλικὴν.

Ἐπειδὴ ὁσημέραι ἡ ἡμετέρα γλῶσσα, βαίνουσα ἐπὶ τὰ πρόσω, πλησιάζει τὴν τῶν ἡμετέρων προγόνων, διὰ ταῦτα ἀναγκαῖον ἤδη καθίσταται νὰ ἀποβάλλωμεν βαθμὴδὸν καὶ τὴν λέπραν τοῦ Γιεζεῖ, ἀντικαθιστῶντες ἀντὶ τῶν βαρβαρικῶν ὀνομάτων, ὅπου εἶνε δυνατόν, τὰ ἀρχαῖα. Πρὸς τοῦτο ἐπέστησα πολὺ τὴν προσοχὴν μου καὶ βοηθούμενος ἐκ τοῦ πίνακος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος τοῦ ἰδίου Κεϊπέρτου καὶ τοῦ Γαλλικοῦ ἔθεσα πλεῖστα ἀρχαῖα κύρια ὀνόματα, ἐν παρενθέσει μὲν παρὰ τὰ νέα, ὅπου συμπίπτουσιν, ἐν τῇ οἰκείᾳ δὲ θέσει καὶ προηγουμένου ἀστερίσκου, ὅπου κεῖνται κατὰ τινα ἀπόστασιν. Οὕτω φρονῶ ὅτι καὶ ἀφορμὴν φιλολογικῶν ἐρευνῶν παρέχομεν εἰς τοὺς Κ.Κ.Διδασκάλους καὶ εἰς τὴν βαθμὴδὸν ἐκνίκησιν τῶν ἀρχαίων συντελοῦμεν, ἀποβάλλοντες τὰ νῦν βαρβαρικά, τὰ ὅποια καὶ διάφορά εἰσι πολλαχοῦ, καὶ τοι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα παριστάνοντα. Ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ ἀρχῆς ὁρμώμενος, διέγραψα ἐν τῇ παρούσῃ ἐκδόσει τῆς Γεωγραφίας πάντα τὰ σωζόμενα βαρβαρικά ὀνόματα τὰ παρακεῖμενα εἰς τὰ ἀρχαῖα, ἵνα βαθμὴδὸν ἐκλείπωσι ταῦτα καὶ ἐκ τῶν βιβλίων. Ἡ καλλιτεχνία δὲν φθάνει τὴν εὐρωπαϊκὴν, ἐφιλοτιμήθη ὅμως ὁ μόνος παρ' ἡμῖν φιλόπονος λιθογράφος Γερμανὸς Κύριος Κόλμανν, ἵνα μὴ μένη καὶ κατὰ τοῦτο τὸ ἔργον καταδεέστερον τῆς ἀκριβείας.

Ἐν τῷ παρόντι ἐγχειριδίῳ ἔδωσα ἀνέκαθεν πολλὴν προσοχὴν νὰ προτάττωνται τὰ γνωστὰ τῶν ἀγνώστων καὶ νὰ μὴ περιέχηται τι ἀνώτερον τῶν καταληπτικῶν δυνάμεων τῶν παιδῶν, διὰ τοὺς ὁποίους καὶ συνετάχθη. Πολυχρόνιος διδασκαλία μὲ ἐπεισε νὰ μὴ θεωρῶ καὶ τὴν λεγομένην Μαθημ. καὶ Φυσ. Γεωγραφίαν ἀνωτέραν τῆς καταλήψεως τῶν παιδῶν· μάρτυρας δὲ τῶν λόγων μου ἐπικαλοῦμαι τοὺς διδάξαντας καὶ διδαχθέντας τὸ μάθημα. Ἡ εἰκοσάφυλλος κυρίως (διότι αἱ σημειώσεις χρησιμεύουσιν πρὸς νύξιν εἰς τοὺς διδάσκοντας εἰς μικρὰν ἀνάπτυξιν) καὶ ἀφηγηματικῶς μόνον ἐκτεθειμένη Μαθ. καὶ Φυσ. Γεωγραφία, διὰ τὴν παράδοσιν τῆς ὁποίας γινομένην δις τῆς ἐβδομάδος ἐξαρκοῦσι τρεῖς μόνον μῆνες, οὐχὶ μόνον ὥς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου ἡδονικὴ καὶ ἐπομένως καταληπτὴ εἶνε εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς ἀνωτέρας τάξεως τῶν Ἑλλήνων σχολείων, ἔνθα πρέπει νὰ διδάσκηται, ἀλλὰ καὶ ἀπαραίτητος κατ' ἐμὲ ἡ διδασκαλία αὐτῆς καθίσταται. Διότι κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐκθεσιν τοῦ ὑπουργείου οἱ φοιτῶντες εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα μαθηταὶ εἶνε 4992, οἱ δὲ εἰς τὰ Γυμνάσια 1182, τῶν ὁποίων τὸ $\frac{1}{6}$ περίπου φθάνουσι μέχρι τῆς Δ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου, ἔνθα διδάσκεται ἡ

Μαθ. καὶ Φυσ. Γεωγραφία. Ἐκ τούτων λοιπὸν βλέπει τις ὅτι 5938 μαθηταὶ περίπου ἐξέρχονται εἰς τὰ διάφορα τοῦ βίου ἔργα καὶ 236 μεταβαίνουν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἄν ἡ Μαθ. καὶ Φυσ. Γεωγραφία δὲν διδάσκεται ἐν ταῖς Ἑλλήν. Σχολαίαις, οἱ 5938 μαθηταὶ οἱ ἐπιδιδόμενοι εἰς τὰ διάφορα τοῦ βίου ἔργα θὰ στερῶνται τῶν ἀπλουστάτων μὲν, ἀλλὰ σπουδαιοτάτων καὶ ἀναγκαιοτάτων γνώσεων τῆς Μαθ. καὶ Φυσ. Γεωγραφίας, αἷτινες ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἀπὸ τὰς προλήψεις τῶν κοινῶν ἀνθρώπων ὑπόσχονται νὰ τοὺς ἀπαλλάξωσιν.

Ἡ συνοπτικωτάτη ἀρχαία Γεωγραφία, ὁ παρὰ πάντων ὁμολογούμενος ἕτερος τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἀρχαίας ἱστορίας, περιγράφουσα τὴν κατάστασιν τῶν ἐπισημοτέρων ἐθνῶν μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων, μνημείων καὶ ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος καὶ κυρίως καθ' ἣν ἐποχὴν ἤκμαζεν ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Ῥώμη, εἶνε μάθημα ἀναγκαιοτάτον καὶ ἄνευ τούτου ἡ ἐν ταῖς Γυμνασίαις καὶ τῷ Πανεπιστημίῳ παραδιδομένη ἀρχαία ἱστορία μένει ἐτερόφθαλμος. Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μας ἀρκούμεθα νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν τῶν πρὸς τοῦτο εἰδικῶν ἀνδρῶν τῆς Εὐρώπης, οἵτινες ἔταξαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος ἐν τῇ ἀνωτάτῃ τάξει τῶν Ἑλλ. σχολείων.

Οὕτω λοιπὸν ἔχουσιν ἤδη καὶ παρ' ἡμῖν οἱ τε διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι πλήρη τὰ μέσα πρὸς διδασκαλίαν τοῦ σπουδαιοτάτου μαθήματος τῆς Γεωγραφίας. Ἄν δὲ καὶ κατὰ καιροὺς συμφέροντα, συμπάθειαι καὶ πονηραὶ φύσεις δὲν ἔλειψαν νὰ κακίσωσι τὸ πονημάτιόν μου τοῦτο, ἐγὼ ὁμῶς ἀκολουθῶν τὸ λόγιον «φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ βέβδιον» φκτεῖρα τοὺς τοιοῦτους, ἀποχωρῶσαν ἱκανοποίησιν λαβὼν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων κριτῶν μου Κ.Κ.Διδασκάλων, τῶν τε ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Κράτους, σπευσάντων ἀλλεπαλλήλων νὰ εἰσαγάγωσι τοῦτο πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Γεωγραφίας.

Γ. Α. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Καθηγητὴς τοῦ Α' ἐν Ἀθήναις Γυμνασίου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όρισμός της Γεωγραφίας και βοηθήματα.

§ 1. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ εἶνε ἡ ἐπιστημονικὴ ἐξέτασις τῆς Γῆς, ἥ γουν τῆς θέσεως, τοῦ σχήματος, τοῦ μεγέθους, τῶν κινήσεων τῆς, τῶν ιδιοτήτων καὶ διαιρέσεων τῆς ἐπιφανείας τῆς, τῶν ἐπ' αὐτῆς λογικῶν ὄντων καὶ τῶν ἀξιολογωτέρων αὐτῶν οἰκητηρίων. Ἀπαραίτητα δὲ βοηθήματα πρὸς σπουδὴν αὐτῆς εἶνε ὑδρογείος σφαῖρα, ἀκριβεῖς γεωγραφικοὶ πίνακες καὶ καλὰ γεωγραφικὰ βιβλία ἢ ἐργχειρίδια.

Διαίρεσις.

§ 2. Ἡ Γεωγραφία, ἐξεταζομένη ὑπὸ διαφόρους ὄψεις, διαίρεται κατὰ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐρευνῆς τῆς.

Α'. Εἰς ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ, ἥτις πραγματευομένη περὶ τῶν διαίρεσεων τῆς Γῆς εἰς διαφόρους πολιτείας, τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν, τοῦ πολιτεύματος, τῆς θρησκείας, τῶν προϊόντων, τῆς βιομηχανίας, τοῦ ἐμπορίου, τῆς παιδείας, τῆς προσόδου, τῆς δαπάνης, τῆς δυνάμεως κτλ., ὑποδιαίρεται α. εἰς παλαιὰν, ἥτις περιγράφει τὴν ἀρχαίαν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Γῆς, καὶ μάλιστα καθ' ἣν ἐποχὴν ἠκμαζεν ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ῥώμη, β'. εἰς μεσαιών, ἥτις ἱστορεῖ τὰς μεγάλας ἐπὶ τῆς Γῆς μεταβολάς, ἀπὸ τῆς τῶν ἐθνῶν μεταναστεύσεως μέχρι τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, καὶ γ', εἰς νέαν, ἥτις παριστᾷ τὴν παρούσαν κατάστασιν τῆς Γῆς καὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς.

Β'. Εἰς ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΝ, ἥτις θεωροῦσα τὴν Γῆν ὡς οὐράνιον σῶμα ἀποτελοῦν μέρος τοῦ Ἡλιακοῦ ἡμῶν συστήματος, ἐξηγεῖ τὴν θέσιν αὐτῆς, τὸ σχῆμα, τὸ μέγεθος, τὰς κινήσεις, τὰς ἐπ' αὐτῆς νοουμένας γραμμὰς, τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα κτλ.

Γ'. Εἰς ΦΥΣΙΚΗΝ, ἥτις ἐξετάζει τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς, τὴν φυσικὴν διάπλασιν καὶ ιδιότητα τοῦ γῆϊνου σώματος, τὴν περικυκλόνουσαν αὐτὴν ἀτμοσφαῖραν, τὸ ἐπ' αὐτῆς ὕδωρ, τὰ διάφορα προϊόντα κτλ.

Σημ. Παραλείποντες τὴν μεσαιὴν γεωγραφίαν, ἀρχόμεθα πρῶτον ἀπὸ τῆς νέας συμφώνως πρὸς τὸν ἡμέτερον κανονισμόν τῶν Εὐλ. Σχολείων καὶ Γυμνασίων.

ΝΕΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

Ὁ ἄνθρωπος.

§ 3. ΜΕΤΑΞΥ ὄλων τῶν ἐπὶ τῆς δημιουργημάτων ὁ ἄνθρωπος ἐξέχει διὰ τὰ πνευματικὰ καὶ σωματικὰ αὐτοῦ προτερήματα, θεωρούμενος ὡς τὸ εὐγενέστερον, τελειότερον καὶ μόνον λογικὸν δημιουργημα τῆς υπερτάτης Προνοίας. Γλῶσσα, νοῦς, λόγος καὶ ἐλευθέρη θέλησις εἶνε ἴδια αὐτοῦ κτήματα. Τὸ γένος του αὖξαι ἀδιαλείπτως, καὶ τὸ σῶμά του δύναται νὰ ὑποφέρῃ ὅλα τα κλίματα, θερμότητα δηλαδή, διὰ τῆς ὁποίας καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ οἴνου δύναται νὰ βράσῃ, καὶ ψυχρότητα, διὰ τῆς ὁποίας καὶ ὁ ὑδράργυρος πήγνυται.

Ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ τῆς ἁνθρώπων,

§ 4. Κατὰ τοὺς νεωτέρους ὑπολογισμοὺς φθάνει ὁ ἀριθμὸς ὄλων τῶν κατοίκων τῆς Γῆς εἰς 4 286 000 000 περίπου. Ὁ λόγος τῶν γεννωμένων πρὸς τοὺς ζῶντας δὲν εἶνε πανταχοῦ ὁ αὐτός· διότι εἰς τινὰς μὲν τόπους εὐρέθη ὡς 4: 28, εἰς ἄλλους δὲ ὡς 4: 35. Ὡσαύτως καὶ ὁ λόγος τῶν ἀποθνήσκόντων πρὸς τοὺς ζῶντας δὲν εἶνε ὁ αὐτός. Λογίζομένης λοιπὸν ἐκάστης γενεᾶς ἐκ 33 ἐτῶν, ἀποθνήσκουσιν εἰς τὸ διαστήμα τούτων 4 288 000 000, ἐπομένως ἀνὰ πᾶν ἔτος 39 030 303, ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν 406 932, ἀνὰ πᾶσαν ὥραν 4455 καὶ ἀνὰ πᾶν πρῶτον λεπτὸν 75 ἄνθρωποι. Ἀλλὰ θαυμάσιον ἀναπληροῖ ἡ γεννήτρια φύσις τὴν ἀπώλειαν ταύτην διὰ νέων γόνων· ἐπειδὴ ἐπὶ πάσης τῆς Γῆς γεννῶνται ἀνὰ πᾶν ἔτος 42 933 333, ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν 447 642, ἀνὰ πᾶσαν ὥραν 4 900, καὶ ἀνὰ πᾶν πρῶτον λεπτὸν 84. Ὅθεν ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννωμένων υπερβαίνει τὸν τῶν ἀποθνήσκόντων σχεδὸν κατὰ τὸ 1: 1, ἀλλ' ἕνεκα τῶν πολέμων, τῶν ἐνδύων, τῶν ἐπιδημιῶν κτλ. τὰ ἔποικα ἀερίζουσι πολλοὺς

πρώωρα, φυλάττεται ἰσοσταθμῖα περίπου μεταξὺ γεννωμένων καὶ ἀποθνησκόντων.

ΣΗΜ. α. Εἰς βαθὺ γῆρας πολὺ ὀλίγοι ἄνθρωποι φθάνωσι, καὶ οὗτοι εἶνε ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἐκ τῆς κατωτέρας τάξεως καὶ ἐκ τῶν κατοικοῦντων τὰ βόρεια ἢ ὑψηλὰ μέρη. Μεταξὺ δὲ πολλῶν χιλιάδων μόλις εὐρίσκωμεν ἓνα ἑκατοντούτην ἔχονεν ὅμως καὶ παραδείγματα μακροβιότητος μέχρι τῶν 150 ἐτῶν. Ἀπὸ τοῦς συγχρόνως γεννηθέντας τὸ 1/4 ἀποθνήσκουσι τὸ πρῶτον ἔτος, ὑπὲρ τὰ 2/3 εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους, μόλις τὸ ἥμισυ φθάνει τὸ εἰκοστὸν, τὸ 1/8 τὸ ἑξήκωστον καὶ τὸ 1/10 τὸ ἑβδομηκοντὸν.

ΣΗΜ. β'. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν καταγωγὴν, ἀλλ' ἡ ἐπιβροχία τοῦ κλίματος, ἡ διαίτα καὶ ἄλλα αἰτία ἐπέφερον διαφόρους τροποποιήσεις, καὶ ἰδίως εἰς τὸ ἀνάστημα, τὸ χρῶμα, τὴν τρίχωσιν καὶ εἰς τὴν μορφήν τοῦ κρανίου καὶ τοῦ προσώπου.

Ἀνάστημα καὶ χρῶμα τῶν ἀνθρώπων.

§ 5. Τὸ μέγιστον ἀνάστημα, ὑπερβαῖνον τοὺς 6 πόδας, ἔχουσιν οἱ τὴν νότιον Ἀμερικὴν κατοικοῦντες Παταγῶνες, τὸ δὲ μικρότερον, φθάνον μόλις τοὺν 4 πόδας, ἔχουσιν οἱ τῶν βορείων μερῶν κάτοικοι, οἷον οἱ Ἀάπωνες, οἱ Σαμογέται, οἱ Γραιλανδοὶ καὶ ἰδίως οἱ Ἑσκιμίοι.

Τὸ τῶν ἀνθρώπων χρῶμα εἶνε τόσον ποικίλον, ὥστε διαβαίνει τοὺς βαθμοὺς ὅλους ἀπὸ τὴν ἐκθαμβόνουσαν λευκότητα μέχρι τοῦ σκοτεινοτάτου μέλανος· ἀναφορικῶς δὲ πρὸς τὸ χρῶμα διαιροῦνται οἱ ἄνθρωποι εἰς πέντε φυλάς.

α) Εἰς τὴν *Καυκασίαν*, διακρινομένην διὰ τοῦ λευκοῦ χρώματος, τῶν μακρῶν καὶ λεῖων μαλλίων καὶ τοῦ ὤρειου κράνιου. Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν οἱ Εὐρωπαῖοι, οἱ κάτοικοι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς καὶ οἱ βορειοδυτικοὶ Ἀσιανοί, οἱ ἐντεῦθεν δηλ. τοῦ Ὀβίου, τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Γάγγου.

β) Εἰς τὴν *Μογγολικὴν*, διακρινομένην διὰ τοῦ ὑποκυτρίνου χρώματος, τῶν μαύρων καὶ ἀγρίων μαλλίων, τοῦ σχεδὸν τετραγώνου κρανίου, τοῦ πλατέος προσώπου καὶ τῶν μικρῶν ὀφθαλμῶν. Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν οἱ κάτοικοι τῆς Α. Ἀσίας καὶ τῆς ΒΑ. Ἀμερικῆς.

γ) Εἰς τὴν *Αἰθιοπικὴν*, διακρινομένην διὰ τοῦ μέλανος χρώματος τοῦ προσώπου, τῶν μαύρων, κοντῶν καὶ οὐλῶν τριχῶν, τῆς σιμῆς ῥινὸς καὶ τῶν ὀγκωδῶν καὶ ἀνεστραμμένων χειλέων. Εἰς ταύτην καταριθμοῦνται οἱ τῆς μεσαίας καὶ μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς κάτοικοι, οἱ τῶν ἐνδοτέρων μερῶν τῶν νήσων τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδίων καὶ οἱ τῆς Αὐστραλίας.

δ) Εἰς τὴν *Ἀμερικανικὴν*, διακρινομένην διὰ τοῦ χαλκοειδοῦς χρώματος, τῶν τραχειῶν καὶ οὐλῶν τριχῶν καὶ μικρῶν ὀφθαλ-

μῶν καὶ τῶν ἐξεχουσῶν παρειῶν. Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν ὅλοι οἱ Ἀμερικανοὶ ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ρηθέντων.

ε) Εἰς τὴν *Μαλαϊκὴν*, διακρινομένην διὰ τοῦ μελαμφαοῦς χρώματος, τῶν πυκνῶν, μαύρων καὶ οὐλωδῶν τριχῶν, τῆς πλατείας ῥινὸς καὶ τοῦ μεγάλου στόματος. Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν οἱ Μαλαῖοι τῆς πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδίας καὶ οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἀριθμοῦνται κατὰ τὰ διάφορα χρώματα.

Λευκοὶ	περὶ τὰ	633000000
Χαλκοειδεῖς.		33000000
Μαύροι		223000000
Ἡμίλευκοι		373000000

Γλῶσσα καὶ κοινωνικὴ κατάστασις.

§ 6. Αἱ γλῶσσαι εἶνε σχεδὸν τόσαι, ὅσαι καὶ αἱ χῶραι. Ὑπάρχουσι δὲ γλῶσσαι πρωτότυποι, ἔχουν διόλου ἄσχετοι πρὸς ἀλλήλας, καὶ συγγενεῖς, ἔχουσαι δηλ. πρὸς μίαν ἢ πλείονας ὁμοιότητά τινα. Ἐκάστη δὲ πάλιν γλῶσσα ὡς ἐκ τοῦ διαφόρου τρόπου, καθ' ὃν λαλεῖται, ὑποδιαιρεῖται εἰς διαφόρους διαλέκτους, αἵτινες παραλλάττουσι μὲν πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, ἔχουσιν ὅμως τὸν αὐτὸν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα πρὸς τὴν μητρικὴν εἰς ἣν ὑπάγονται. Ὡμὰ καὶ ἀπαιδευτα ἔθνη ἔχουσι τραχείας καὶ πτωχὰς γλῶσσας, πεπολισμένα δὲ εὐφώνους καὶ πλουσίας.

Κατὰ τὴν διάφορον παιδείαν τῶν ἀνθρώπων διακρίνονται αἱ εἰς τὰς τάξεις.

α) Ἡ κατωτάτη ἢ ἀγρία, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος, ζῶν ὡς ἄλιεὺς ἢ κυνηγὸς εἰς ἀπλουστάτας καλύβας, ἀγράμματος καὶ σωματικῶς μόνον ἡσκημένος.

β) Ἡ βάρβαρος, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουσιν οἱ ζῶντες μὲν εἰς χωρία καὶ γνωρίζοντες τὰς πρώτας βαναύσους τέχνας, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, μὴ λαλοῦντες ὅμως γλῶσσαν γραπτὴν, μηδὲ ἔχοντες γράμματα καὶ βιβλία. Εἰς ταύτην ἀνήκει καὶ ὁ ἡμιάγριος ποιμὴν ἢ νομᾶς, ὅστις ζῶν ἀπὸ τοῦ ποιμνίου τοῦ κατοικεῖ εἰς κινήτας καλύβας καὶ καταγίνεται εἰς τὴν νομὴν τοῦ ποιμνίου τοῦ καὶ τὸ ἀνταλλακτικὸν ἐμπόριον.

γ) Ἡ ἡμιπολιτισμένη, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἐνδιατρίβει εἰς κόμης καὶ πόλεις εἶνε φίλος τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ ζῇ ἐν καλῶς ὀργανισμένοις πολιτεύμασιν, ὁμιλῶν γλῶσσαν γραπτὴν οἱ ἄνθρωποι ὅμως ταύτης τῆς τάξεως διασώζουσιν ἢ θη σκληρὰ καὶ βάρβαρα καὶ ὁ λαὸς εἶνε ἀμαθὴς καὶ ἀπαιδευτός.

δ') Ἡ πολιτισμένη, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουσιν ὅσα ἔθνη ἔχουσιν τὰς βαναύσους τέχνας τελειοποιημένας, καλλιεργοῦσι τὰς ὠραίας τέχνας καὶ ἐπιστήμας, καὶ ὁ λαὸς τῶν ἔχει ἤθη ἡμερα καὶ χρηστὰ καὶ ὀρθὰς ἰδέας περὶ τῶν πραγμάτων.

ΣΗΜ. Λαοὶ κυβερνώμενοι ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς νόμους καὶ τὴν αὐτὴν Κυβέρνησιν καὶ ἔχοντες τὰ αὐτὰ ἤθη καὶ ἔθιμα ἢ καὶ τὴν αὐτὴν θρησκείαν καὶ γλώσσαν καὶ κατοικοῦντες μίαν καὶ τὴν αὐτὴν χώραν λέγονται ἕθνος, ὁ δὲ τόπος, ἐν ᾧ κατοικεῖ ὁ λαὸς καλεῖται εἰρησία, λέγεται ἐπικράτεια.

Θρησκεία.

§ 7. Θρησκεία εἶνε ἡ λατρεία τοῦ ἀνωτάτου ὄντος. Δὲν λατρεύουσιν ὅλοι τὸν Θεὸν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλως, πολλοὶ δὲ καὶ πολλοὺς λατρεύουσι θεοὺς. Ὅθεν διακρίνεται ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν εἰς δύο, εἰς μονοθεϊστας, οἵτινες ἐν μόνον ὕψιστον ὄν λατρεύουσι, καὶ εἰς πολυθεϊστας ἢ ἐθνικοὺς, οἵτινες προσκυνοῦσι πολλοὺς θεοὺς.

Καὶ μονοθεῖσται μὲν εἶνε.

Α'. οἱ Ἰσραηλίται.

Β'. οἱ Μωαμεθανοὶ οἵτινες ὑποδιακρίνεται εἰς πολλὰς ἄλλας αἱρέσεις, τοὺς Σουνίτας, τοὺς Ἀλίτας κτλ.

Γ'. οἱ Χριστιανοί, οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἐξῆς ἐκκλησίας, εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικήν, καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν ἢ Λατινικὴν, ὑποδιακρινόμενὴν εἰς πολλὰς ἄλλας αἱρέσεις, τοὺς διαμαρτυρουμένους, πρεσβυτεριανούς, εὐαγγελικοὺς κτλ.

Πολυθεῖσται δὲ ἢ ἐθνικοὶ εἶνε,

Α'. οἱ Κτισματολάτραι ἢ Φετισχισταί, οἵτινες προσκυνοῦσιν ἀντικείμενα τῆς αἰσθητῆς φύσεως, οἷον λίθους, δένδρα, ζῶα κτλ.

Β'. οἱ Ἀστρολάτραι ἢ Σαβαῖσται, οἵτινες λατρεύουσιν ὡς θεοὺς τὸν ἥλιον, τὴν Σελήνην, τοὺς Ἀστέρας κτλ.

Γ'. οἱ Ἡρωολάτραι, οἵτινες ἀποδίδουσιν εἰς ἐξόχους ἀνδρας θείας τιμὰς.

Δ'. οἱ Δαιμονολάτραι, πρεσβεύοντες τὴν πρώτην καὶ ἀρχικὴν θρησκείαν τῶν αὐτοχθόνων Σινῶν.

Ε'. οἱ Σιντολάτραι εἰς τὰς Ἰαπωνικὰς νήσους.

ΣΤ'. οἱ Μαγισταὶ ἢ Ζωροαστρικοί, οἵτινες διατηρούμενοι ἀκόμη ἐν μέρει εἰς τὴν Περσίαν καὶ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, παραδέχονται δύο κυρίας θεότητες, τὴν τοῦ καλοῦ Ὡρομάζην καλουμένην, καὶ τὴν τοῦ κακοῦ Ἀριμάνην.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς Γῆς 1288000000 ψυχῶν λέγεται ὅτι εἶνε

Δουτικοὶ	περὶ τὰ	196000000.
Διαμαρτυρούμενοι	"	83000000.
Ὁρθόδοξοι	"	76000000.
Ἀρμένιοι καὶ Κόπτες	"	5000000.
Ἰσραηλῖται	"	3000000.
Μωαμεθανοὶ	"	160000000.
Βραχμᾶνες	"	210000000.
Βουδδισταί	"	376000000.
Σχαμᾶνες	"	92000000.
Κτισματολάτραι	"	80000000.

ΣΗΜ. Τῶν Ἰσραηλιτῶν 2899750 κατοικοῦσι τὴν Εὐρώπην, δηλ. 12600000 τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσίαν, 863304 τὴν Αὐστρίαν, 244246 τὴν Πρωσίαν, 203676 τὴν λοιπὴν Γερμανίαν, 73473 τὴν Ὀλλανδίαν, 44933 τὴν Ἰταλίαν, 83998 τὴν Γαλλίαν, 46000 τὴν Μ. Βρετανίαν καὶ 80000 τὴν Τουρκίαν.

Ἀσχολίαι, πολίτευμα καὶ δυνάμεις.

§ 8. Ἐλάχιστα τῶν φυσικῶν προϊόντων γίνονται αὐτομάτως, τὰ δὲ πλείστα ἀποκτᾷ ὁ ἄνθρωπος διὰ τῶν προσπαθειῶν καὶ ἐνασχολήσεών του. Ἰδίως δὲ καταγίνεται εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, μεταλλωρυχίαν, δασοκομίαν, θήραν, ἀλιείαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἐπειδὴ δὲ τὰ φυσικὰ προϊόντα σπανίως ἀκατέργαστα καταναλίσκονται, πᾶσα πολιτεία ἔχει πρὸς τοῦτο ἐργοστάσια, τεχνουργεῖα καὶ χειροτεχνεῖα· τὰ δὲ ἐκ τούτων ἐξερχόμενα καὶ ἐξευγενιζόμενα προϊόντα ὀνομάζονται τεχνητά· τὰ φυσικὰ προϊόντα καθὼς καὶ τὰ τεχνητά εἶνε ἀντικείμενον τῆς ἐμπορίας, ἥτις δὲν εἶνε ἄλλο, εἰμὴ ἐναλλαγὴ ἐμπορευμάτων πρὸς ἐμπορεύματα, ἢ ἐμπορευμάτων πρὸς χρήματα.

Πολίτευμα εἶνε ὁ τρόπος, καθ' ὃν ὅλοι οἱ κάτοικοι μιᾶς χώρας, ἡνωμένοι εἰς ἓν, κυβερνῶνται ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς νόμους καὶ τὴν αὐτὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν, διαιρούμενον κατ' εἶδος.

Α') Εἰς μοναρχικόν, ἐὰν εἷς ἔχῃ τὴν πρὸς τὸ θεσμοθετεῖν ἐξουσίαν. Καὶ τοῦτο εἶνε, κληρονομικόν μὲν, ἐὰν ἡ κυβέρνησις μεταβαίνει εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἡγεμόνος· ἐκλογικόν δὲ, ἐὰν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἡγεμόνος ἐκλέγεται ὁ διάδοχος αὐτοῦ· καὶ πάλιν ἀπόλυτον μὲν, ἐὰν αὐτὸς ὁ μονάρχης ἔχῃ ἀπειρίριστον τὸ δικαίωμα τοῦ νομοθετεῖν, περιορισμένον δὲ, ἐὰν ὁ μονάρχης ἐκδίδῃ νόμους καὶ διατάγματα διὰ κοινῆς καὶ ὁμοψήφου συγκαταθέσεως γενικοῦ συλλόγου ἐκλεγομένου ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἢ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.

Β') Εἰς Ἀριστοκρατικόν, ἐὰν ἐξασκῇται ἡ τοῦ νομοθετεῖν ἐξουσία ὑπὸ μόνων τῶν προκριτωτέρων οἰκογενειῶν.

Γ') Εἰς ἰδίως δημοκρατικόν, ἐὰν καὶ ὁ λαὸς μετέχῃ ταύτης.

ΣΗΜ. Ὁμόσπονδοι Πολιτεῖαι εἶνε πολλὰ ἀνεξάρτητα καὶ αὐτόνομα κράτη συνδεδεμένα εἰς ἓν καὶ καθυποβεβλημένα εἰς μίαν κοινὴν ἀρχὴν ἐκλεγμένην ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐφορῶσαν τὴν γενικὴν ἀσφάλειαν καὶ τὰ ἀμοιβὰ ἐκάστου συμπεριφέροντα.

Πρὸς τήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας ἔχει χρεῖαν πᾶν κράτος δυνάμεως πολεμικῆς, ἥτις διαιρεῖται εἰς δύναμιν τῆς ξηρᾶς καὶ δύναμιν τῆς θαλάσσης. Ἡ τῆς ξηρᾶς δύναμις συγκροτεῖται ἀπὸ πεζικόν, ἵππικόν, πυροβολικόν καὶ ὀχυρωματικόν, ἡ δὲ τῆς θαλάσσης ἀπὸ πλοῖα πολεμικὰ ἐφωδιασμένα μὲ ναύτας καὶ στρατιώτας καὶ ἐξωπλισμένα μὲ τηλεβόλα.

ΣΗΜ. Τὰ πολεμικὰ πλοῖα τὰ ἔχοντα 30—120 τηλεβόλα ὀνομάζονται τῆς γραμμῆς, τὰ δὲ ἔχοντα ὀλιγώτερα, 20 περίπου—40 ὀνομάζονται φρεγάται καὶ κορβέται. Δέκα ἢ καὶ περισσότερα πλοῖα τῆς γραμμῆς ἀποτελοῦσι στόλον, μικρότερος δὲ ἀριθμὸς ὀνομάζεται μοῖρα. Οἱ ἐλλείμενοι τότε, ἐνθα κυκλογεῖ ὁ στόλος, ὀνομάζονται ναύσταθμοὶ ἢ νεωρεῖς, ναυπηγεῖα δὲ τὸ μέρος, ἐνθα κατασκευάζονται τὰ πλοῖα.

ΣΗΜ. β'. Προτάττομεν γνῶσαι τινὰς ἐκ τῆς Γεωμετρίας, καὶ τῆς Μαθηματικῆς καὶ Φυσικῆς Γεωγραφίας ἀπαραιτήτους πρὸς κατὰληψιν τῆς πολιτικῆς Γεωγραφίας.

ΓΝΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΓΕΩΜ. ΚΑΙ ΜΑΘ. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.

Ὅρισμοὶ διάφοροι.

§ 9. Ἡ γῆ ἔχουσα σχῆμα σφαιροειδὲς ἐδοξάζετο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὅτι ἀκίνητὴ ἄλλ' ὁ Κοπέρνικος ἀπέδειξε τὴν κίνησιν τοῦ Ἥλιου καὶ τῶν ἄλλων ἄστρον φαινομένην, πραγματικῶς δὲ κινουμένην τὴν Γῆν περὶ τῶν ἄξονά της εἰς 24 ὥρων διάστημα ἢ εἰς μίαν ἡμέραν, καὶ περὶ τὸν Ἥλιον εἰς διάστημα 365 ἡμερῶν καὶ 6 σχεδὸν ὥρων, ἢ εἰς ἓν ἔτος. Καὶ αὕτη μὲν καλεῖται ἐτήσια, ἐκείνη δὲ ἡμερησία κίνησις.

Σῶμα στερεόν ὀνομάζεται τὸ ἔχον μῆκος, πλάτος καὶ ὕψος, παρὰλειπομένων τοῦ βάρους καὶ τῆς ὕλης αὐτοῦ, τὰ ὅποια ἐξετάζει ἡ φυσικὴ καὶ αἱ ἄλλαι μαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι. Ὡς ἐκ τῶν ὀρίων τῶν δὲ τὰ στερεὰ σώματα λέγονται πολύεδρα μὲν, ἐὰν περιορίζωνται ὑπὸ πολλῶν ἐπιπέδων ἐπιφανειῶν τετατομένων πρὸς ἀλλήλας καὶ ἀποτελουσθῶν κλίσεις, στρογγύλα δὲ, ἐὰν περιορίζωνται ὑπὸ καμπύλων ἐπιφανειῶν, ἢ ἐν γένει ὡς ἡ σφαῖρα, ἢ ἐν μέρει ὡς τὸ ἡμισφαίριον.

Γραμμὴ εἶνε ἑκτασις ἄνευ πλάτους καὶ πάχους· τὰ δὲ ἄκρα αὐτῆς ὀνομάζονται σημεῖα. Αἱ γραμμαὶ λέγονται εὐθεταί μὲν, αἱ συνιστώσαι τὸ μεταξὺ δύο σημείων διάστημα γραμμαί, ὡς σχεδὸν εἶνε αἱ γραφόμεναι διὰ τοῦ κανόνος κεκλασμέναι δὲ αἱ ἀπὸ πολλὰς εὐθείας συγκείμεναι καμπύλαι δὲ, αἱ μὴ οὔσαι μῆτε εὐθεταί, μῆτε κεκλασμέναι· παράλληλοι δὲ λέγονται δύο ἢ περισσότεραι εὐθεταί, ἐὰν ἡγμέναι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου δὲν συναπαντῶνται, ὅτε καὶ ἐπίσης ἀπομακρύνονται ἀπ' ἀλλήλων καθ' ὁμοίων τῶν τὴν ἑκτασιν.

Ἐπιφάνεια ὀνομάζεται τὰ πέρατα παντὸς πράγματος ὡς ἐν θεωρούμενα· δύναται δὲ νὰ ᾔηνε ἢ ἐπίπεδος, ἢ ὀριζόντιος, ἢ καμπύλη.

Κύκλος εἶνε ἐπιφάνεια ἐπίπεδος περατούμενη ὑπὸ καμπύλης γραμμῆς, τῆς ὁποίας ὅλα τὰ σημεῖα ἀπέχουσιν ἰσάκεις ἀπὸ τοῦ μεσαιτάτου αὐτῆς σημείου κέντρου καλουμένου· ἡ δὲ καμπύλη γραμμὴ, τῆς ὁποίας ὅλα τὰ σημεῖα ἀπέχουσιν ἰσάκεις ἀπὸ τοῦ κέντρου ὀνομάζεται περιφέρεια· ἡ ἀπὸ τοῦ κέντρου εἰς τι σημεῖον τῆς περιφερείας ἀγομένη εὐθεῖα λέγεται ἀκτίς, ἡ δὲ ἀγομένη ἀπὸ τινος σημείου τῆς περιφερείας καὶ περατούμενη εἰς ἐν ἕτερον αὐτῆς χορδὴ, καὶ διάμετρος ἡ χορδὴ ἡ διερχομένη διὰ τοῦ κέντρου καὶ περατούμενη εἰς δύο ἀντίθετα σημεῖα τῆς περιφερείας. Ἐκάστου δὲ μεγάλου ἢ μικροῦ κύκλου ἡ περιφέρεια διαιρεῖται εἰς 360 μέρη τὰ ὅποια ὀνομάζονται μοῖραι· ὑποδιαιρεῖται δὲ ἑκάστη μοῖρα εἰς 60 λεπτά πρῶτα, καὶ ἕκαστον τούτων εἰς 60 δεύτερα· γράφονται δὲ οὕτω $80^{\circ} 20' 50''$, τὸ ὅποion μεταφράζεται οὕτως 8μοῖραι, 20 πρῶτα λεπτά καὶ 50 δεύτερα.

ΣΗΜ. Τὸ Γερμανικὸν ἢ γεωγραφικὸν μίλιον εἶνε τὸ $1\frac{1}{15}$ τῆς μοίρας τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ ἡ λεῦγα τὸ $1\frac{1}{25}$ · εἶνε δὲ τὸ μίλιον τοῦτο κοινῶς ἑκτασις δύο ὥρων περιέχουσα περίπου 2210 Β. πῆχεις· τετραγωνικὸν δὲ μίλιον, τετράγωνον, ἔχον μῆκος καὶ πλάτος ἐνὸς μιλίου· καὶ κυβικὸν μίλιον, κύβος ἔχων πλάτος, ὕψος καὶ μῆκος ἐνὸς μιλίου.

Σφαῖρα ὀνομάζεται σῶμα στερεὸν περατούμενον πανταχόθεν ὑπὸ καμπύλης ἐπιφανείας, τῆς ὁποίας ὅλα τὰ σημεῖα ἀπέχουσιν ἰσάκεις ἀπὸ τοῦ μεσαιτάτου αὐτῆς σημείου καλουμένου κέντρου. Ἡ εὐθεῖα περὶ τὴν ὁποίαν περιστρέφεται ἡ σφαῖρα λέγεται ἄξων, πόλοι δὲ τὰ δύο σημεῖα τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας, εἰς τὰ ὅποια τελευτᾷ ὁ ἄξων. Πᾶν ἐπίπεδον τέμνον τὴν σφαῖραν σχηματίζει κύκλον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Μέριστοι κύκλοι λέγονται οἱ σχηματιζόμενοι ἀπὸ ἐπίπεδα διερχόμενα διὰ τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας καὶ τέμνοντα αὐτὴν εἰς δύο ἴσα μέρη ἡμισφαίρια καλούμενα, καὶ μικροὶ οἱ σχηματιζόμενοι ἀπὸ ἐπίπεδα τέμνοντα τὴν σφαῖραν εἰς δύο ἄνισα μέρη, παράλληλοι δὲ οἱ κείμενοι εἰς ἐπίπεδα παράλληλα καὶ ἔχοντες τὰ κέντρα των ἐπὶ τῆς αὐτῆς διαμέτρου τῆς σφαίρας.

Ὀρίζων ὀνομάζεται ἡ κυκλικὴ περιφέρεια, τὴν ὁποίαν σχηματίζει ὁ οὐρανὸς κύκλῳ ἡμῶν, ἱσταμένων εἰς τόπον εὐεῦθερον. Τὸ μέρος τοῦ ὀρίζοντος ὅθεν ὁ ἥλιος ἀναβαίνει ὑπὲρ αὐτὸν ἢ ἀνατέλλει ὀνομάζομεν ἀνατολήν, ἐκεῖνο δὲ ὅθεν καταβαίνει ὑπὸ αὐτὸν ἢ δύει, ὀνομάζομεν δύσιν, τὸ δὲ μέρος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἱσταται κατὰ τὸ μεσημέριον μεσημβρίαν ἢ νότον, καὶ τὸ ἐν

διαμέτρου ἀντικείμενον αὐτοῦ βορρᾶν ἡ ἄρκτον (σχῆμα 6).— Ἰπὸ τὰ ὀνόματα ταῦτα νοοῦμεν διαστήματα τοῦ ὀρίζοντος, ὑπὸ δὲ τὰ ὀνόματα ἀνατολικὸν σημείον, δυτικὸν κτλ. τὰ ὅποια συντομίας χάριν γράφονται μὲ τὰ ἀρχικάτων μόνον γράμματα Α. Μ. Β. Δ. νοοῦμεν τὰ μεσαίτατα σημεία τῶν ἀνωτέρω διαστημάτων τοῦ ὀρίζοντος, ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων 90^ο καὶ ὀνομαζόμενα κύρια ἢ πρωτεύοντα. Εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας τὸ μὲν βόρειον τίθεται εἰς τὰ ἄνω τοῦ πίνακος, τὸ δὲ νότιον εἰς τὰ κάτω, τὸ δὲ ἀνατολικὸν εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ παρατηροῦντος τὸν πίνακα καὶ τὸ δυτικὸν εἰς τὰ ἀριστερὰ αὐτοῦ. Ἄν εἰς τὸ μέσον τούτων τῶν διαστημάτων νοήσωμεν ἔτι 4 σημεία, καὶ εἰς τὸ μέσον τῶν ὀκτώ, ἔτι ὀκτώ, καὶ εἰς τὸ μέσον τῶν 16, ἔτι 16, ὁ ὀρίζων διαιρεῖται εἰς 8, 16, 32, κτλ. ἴσα μέρη, τὰ ὅποια καλούμενα δευτερεύοντα ἔχουσιν διὰ τὸ εὐμνημόνευτον ὀνόματα σύνθετα ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν κυρίων σημείων, βορειοανατολικὸν, βορειοδυτικὸν, νοτιοανατολικὸν, νοτιοδυτικὸν, βόρειον βορειοανατολικὸν, δυτικὸν βορειοδυτικὸν, ἀνατολικὸν νοτιοανατολικὸν, κτλ. γραφόμενα καὶ οὕτω (ΒΑ) (ΒΔ) (ΝΑ) (ΝΔ) (Β ΒΑ) (Δ ΒΔ) (Α ΝΑ) Τα 32 ταῦτα μέρη τοῦ ὀρίζοντος θεωροῦσιν οἱ ναυτικοὶ ὡς μέρη ὅθεν πνέουσιν οἱ ἄνεμοι, ὀνομαζόμενοι μὲ τὰ αὐτὰ ὀνόματα τῶν μερῶν, ἀλλὰ κατὰ ἀρσενικὸν γένος διὰ τὴν ἐξυπνοῦνται ἄνεμος, ὡς νοτιοανατολικός, βορειοδυτικὸς κτλ.

Ἰσημερινὸς ὀνομάζεται ὁ περὶ τὴν Γῆν νοούμενος μέγιστος κύκλος, ὅστις ἀπέχων ἐξ ἑκατέρου τῶν πόλων 90^ο διαιρεῖ τὴν Γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια, εἰς ἀρκτικὸν ἢ βόρειον, καὶ εἰς ἀνταρκτικὸν ἢ νότιον, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει ἐν τῷ μέσῳ τὸν ὁμώνυμόν του πόλον. Λέγεται δὲ Ἰσημερινός, διότι δις τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν $\frac{9}{24}$ Μαρτίου καὶ τὴν $\frac{11}{24}$ Σεπτεμβρίου ὁ ἥλιος κατὰ τὴν φαινομένην περιστροφὴν του, ῥίπτων ἐπ' αὐτοῦ καθέτως τὰς ἀκτῖνάς του, κάμνει τὴν ἡμέραν ἴσην μὲ τὴν νύκτα.

Μεσημβρινός ὀνομάζεται ὁ διὰ τῶν δύο πόλων νοούμενος μέγιστος κύκλος, ὅστις διαιρεῖ τὴν Γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια, ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν, καθ' ὅσον τὸ ἐν κεῖται πρὸς ἀνατολὰς καὶ τὸ ἕτερον πρὸς δυσμὰς. Λέγεται δὲ μεσημβρινός, διότι, ὅταν ὁ ἥλιος φθάσῃ ἐπ' αὐτοῦ, ὅλοι οἱ τόποι οἱ κείμενοι ὑπ' αὐτὸν καὶ φωτιζόμενοι ὑπὸ τοῦ ἥλιου ἔχουσι μεσημέριον, καὶ τὰνάπαλιν μεσονύκτιον οἱ κείμενοι μὲν ὑπ' αὐτὸν, μὴ φωτιζόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ ἥλιου. Οἱ μεσημβρινοὶ εἶνε ἄπειροι, ἀλλ' εἰς τούτων θεωρεῖ-

ται ὡς πρῶτος, καὶ εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ δὲν συμφωνοῦσιν ὅλα τὰ ἔνθα.

Ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς ἓνα τῶν δύο πόλων ὀνομάζεται γεωγραφικὸν αὐτοῦ πλάτος, τὸ ὅποιον μετρεῖται ἐπὶ τῶν μοιρῶν τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ. Λογαρίζεται λοιπὸν πλάτος βόρειον καὶ πλάτος νότιον, καθ' ὅσον δὲ τόπος κεῖται πρὸς Β. ἢ πρὸς Ν. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ Ἰσημερινοῦ εἶνε σημειωμένοι 0^0 , ἐφ' ἑκατέρου δὲ τῶν πόλων 90^0 . Ὅθεν τὸ μεγαλειότερον πλάτος εἶνε 90^0 καὶ τοῦτο ἐπὶ τῶν πόλων.

Ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ πρὸς ἀνατολὰς ἢ πρὸς δυσμὰς ὀνομάζεται γεωγραφικὸν αὐτοῦ μῆκος, τὸ ὅποιον μετρεῖται ἐπὶ τῶν μοιρῶν τοῦ Ἰσημερινοῦ. Λογαρίζεται λοιπὸν μῆκος ἀνατολικόν, ἀριθμούμενον ἀπὸ τῆς 0^0 μέχρι τῆς 480^0 πρὸς ἀνατολὰς τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ, καὶ μῆκος δυτικόν, ἀριθμούμενον ἐπίσης ἀπὸ τῆς 0^0 μέχρι τῆς 480^0 πρὸς δυσμὰς τοῦ αὐτοῦ Μεσημβρινοῦ.

Οἱ ἔχοντες τὴν αὐτὴν μὲ τὸν Ἰσημερινὸν διεύθυνσιν κύκλοι καλοῦνται παράλληλοι· οὗτοι, ἐπὶ τῶν ὁποίων μετροῦνται αἱ μοῖραι τοῦ μῆκους, καθὼς καὶ οἱ μεσημβρινοί, ἐπὶ τῶν ὁποίων μετροῦνται αἱ μοῖραι τοῦ πλάτους, γράφονται καὶ ἐπὶ τῶν πινάκων, παριστανόμενοι, οἱ μὲν παράλληλοι διὰ τῶν ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἀγομένων καμπύλων γραμμῶν, οἱ δὲ μεσημβρινοί διὰ τῶν ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω τοῦ πίνακος· αἱ δὲ μοῖραι σημειώνονται ἐπὶ τῶν γραμμῶν αἵτινες ἀποπερατοῦσι τοὺς πίνακας, τοῦ μὲν μῆκους εἰς τὰ ἄνω καὶ κάτω τοῦ πίνακος, τοῦ δὲ πλάτους εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ αὐτοῦ. Ἰδοὺ πῶς εὐρίσκεται τὸ μῆκος καὶ πλάτος τόπου τινὸς, τῶν Ἀθηνῶν λ. γ. Ζήτησον ἐπὶ τὴν σφαῖραν τὸν διαβαίνοντα διὰ τῶν Ἀθηνῶν παράλληλον καὶ τὸν μεσημβρινὸν αὐτῶν· τὸ μέτρον τοῦ τόξου τοῦ παραλλήλου τοῦ περιλαμβανομένου μεταξὺ τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Ἀθηνῶν παριστᾷ τὸ μῆκος, τὸ ὅποιον εἶνε γραμμένον ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ $44^0 20'$ · καὶ τὸ μέτρον τοῦ τόξου τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ περιλαμβανομένου μεταξὺ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ διὰ τῶν Ἀθηνῶν διαβαίνοντος παραλλήλου παριστᾷ τὸ πλάτος, τὸ ὅποιον εἶνε γραμμένον ἐπὶ τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ 38^0 . Ἐννοεῖται δὲ καὶ τὰνάπαλιν, πῶς εὐρίσκεται ἡ θέσις τόπου τινὸς, δεδομένου τοῦ μῆκους καὶ πλάτους αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δηλοῦται πῶς εὐρίσκεται τὸ μῆκος καὶ πλάτος τόπου τινὸς καὶ ἐπὶ τῶν πινάκων, τὴν δὲ μίαν χρὴ διαφορὰν ἀρίστων εἰς τὸν διδάσκοντα.

Τροπικοί εἶνε δύο μικροὶ κύκλοι παράλληλοι μὲ τὸν Ἰσημερινόν, ὡς οἱ σημειόνοντες τὰς μοίρας τοῦ πλάτους, ἀπέχοντες ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ $23\frac{1}{2}$ μοίρας. Ὁ εἰς κείμενος εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ὀνομάζεται τροπικὸς τοῦ Καρκίνου ἢ βόρειος, ὁ δὲ ἄλλος κείμενος εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον ὀνομάζεται τροπικὸς τοῦ Αἰγόκερω ἢ νότιος.

Πολικοὶ κύκλοι εἶνε δύο μικροὶ κύκλοι κείμενοι ἕκαστος εἰς ἓν τῶν δύο ἡμισφαιρίων καὶ ἀπέχοντες ἀπὸ τῶν πόλων, ὅσον οἱ Τροπικοὶ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ ὁ μὲν πρὸς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ὀνομάζεται ἀρκτικὸς πολικὸς κύκλος, ὁ δὲ πρὸς τὸ νότιον ἀνταρκτικὸς πολικὸς κύκλος.

ΣΗΜ. Αἱ γραμμαὶ περὶ τῶν ὁποίων ἀνωτέρω ἐλαλήσαμεν δὲν εἶνε πραγματικαί, ἀλλὰ νοοῦνται ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων καὶ γεωγράφων πρὸς ἐξηγήσιν διαφόρων φαινομένων· νοοῦνται προσέτι ὅτι ἀντικρύουσιν εἰς ὁμωνύμους τοιαύτας τοῦ οὐρανοῦ.

Ἡ σφαῖρα ἥτις ἐξεικονίζει τὴν Γῆν καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας παριστάνονται αἱ ἥπειροι, οἱ ὠκεανοὶ, αἱ θάλασσαι κτλ. ὀνομάζεται ὑδρόγειος· ἡ δὲ ἐξεικονίζουσα τὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ μὲ τοὺς ἐν αὐτῷ ἀστέρας ὀνομάζεται οὐράνιος· καὶ οὐρανός, ἡ ἄπειρος ἔκτασις ἢ περιλαμβάνουσα τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν ἀστέρων κειμένων ὅπου καὶ ὅπως ἡ παντοδύναμος χεὶρ τοῦ πανσόφου δημιουργοῦ τὰ ἔθεσε. Τὸ ἀπεικόνισμα τῶν ἡμισφαιρίων τῆς Γῆς τὸ παριστανόμενον ἐπὶ χάρτου διὰ δύο κολλητῶν κύκλων ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶνε ἀπεικονισμένοι αἱ ἥπειροι, οἱ ὠκεανοὶ καὶ ἄλλοι διάφοροι κύκλοι ἀναφερόμενοι εἰς τὴν σφαῖραν καλεῖται ἐπιπεδόσφαιρον ἢ κοσμοσφαῖριον· τὸ ἀπεικόνισμα τῆς Γῆς ὅλης τὸ ἐπὶ ἐπιπέδου ἐπιφανείας καλεῖται πῖναξ τῆς Γῆς· τὰ δὲ ἐπὶ χάρτου ἀπεικονίσματα ἢ ἡπείρου τινὸς μετὰ τῶν περιβεβλημένων αὐτὴν ὠκεανῶν καὶ θαλασσῶν αὐτῆς κτλ. ἢ ἐπικρατείας τινός, ἢ καὶ μόνης ἐπαρχίας καλοῦνται γεωγραφικοὶ πίνακες· ἄθροισμα δὲ πολλῶν πινάκων, ἕκαστος τῶν ὁποίων κατὰ μέρος ἀποτελεῖ ὅλον, καλεῖται ἀτλας.

Αἱ ζῶναι εἰς τὰς ὁποίας διὰ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν πολικῶν κύκλων διακρίνεται ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς εἶνε πέντε, διαφέρουσιν κατὰ τὴν κάθετον ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πλαγίαν φอรὰν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, κατὰ τὴν θερμοκρασίαν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν καὶ τοὺς καιροὺς τοῦ ἔτους. Εἶνε δὲ αἱ ἑξῆς, ἡ διακεκαυμένη, ἥτις κειμένη μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν ἔχει ἐν τῷ μέσῳ τὸν Ἰσημερινόν, αἱ δύο εὐκρατοι, ἡ βόρειος, κειμένη μεταξὺ τοῦ βορείου πολικοῦ κύκλου καὶ τοῦ βορείου τροπικοῦ, καὶ ἡ νότιος, κειμένη μεταξὺ τοῦ νοτίου πο-

λικού κύκλου καὶ τοῦ νοτίου τροπικοῦ, καὶ αἱ δύο κατεΰνγμνται ἢ βόρειος καὶ ἡ νότιος, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἔχει ἐν τῷ μέσῳ τὸν ἐκέντρου τῆς πόλου.

ΓΝΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.

Παρατηρήσεις περὶ τῆς ξηρᾶς.

§ 40. Ἡ Πείρος ὀνομάζεται μεγάλη ἔκτασις ξηρᾶς μὴ διακοπτομένη ὑπὸ θαλασσῶν· ἅπαντα δὲ ἡ ξηρὰ διαίρεται εἰς πέντε τοιαύτας, αἵτινές εἰσιν ἡ Εὐρώπη, ἡ Ἀσία, ἡ Ἀφρική, ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Αὐστραλία ἢ Πολυνησία. Τὴν Εὐρώπην, Ἀσίαν καὶ Ἀφρικὴν ὀνομαζόμενον παλαιὸν κόσμον, διότι καὶ ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέγα μέρος αὐτῶν ἦτον γνωστόν, τὴν δὲ Ἀμερικὴν καὶ Αὐστραλίαν ὀνομαζόμενον νέον κόσμον, διότι ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους.

Μικροτάτη ἅπασιν τῶν ἡπείρων εἶνε ἡ Εὐρώπη, μεγίστη δὲ ἡ Ἀσία, καὶ μεταξὺ τούτων ἴστανται ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐκτάσεώς των, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν πληθυσμὸν αὐτῶν, ἡ Αὐστραλία, ἡ Ἀφρική καὶ ἡ Ἀμερικὴ. Εἶνε λοιπὸν ἡ ἐπιφάνεια καὶ ὁ ἀπὸλυτος καὶ σχετικὸς αὐτῶν πληθυσμὸς κατὰ τὰς οὕτω.

Τῆς Εὐρώπης	133 000 τ. μ.	272 000 000 x	1734 εἰς ἑν τ. μ.
» Αὐστραλίας	360 000	2 000 000	9
» Ἀφρικῆς	723 000	200 000 000	275
» Ἀμερικῆς	749 000	59 000 000	73
» Ἀσίας	882 000	733 000 000	836

Νῆσος ὀνομάζεται ξηρὰ μικροτέρα ἡπείρου καὶ περιβεβλημένη πανταχόθεν ὑπὸ ὑδάτων. Σύμπλεγμα, πολλαὶ νῆσοι κείμεναι πλησίον ἀλλήλων, καὶ ἀρχιπέλαγος, νῆσοι καλύπτουσαι μεγάλην ἔκτασιν θαλάσσης. Χερσόνησος, ξηρὰ ἀφ' ἑνὸς μόνου μέρους συνεχομένη μετ' ἡπείρου, ἀπὸ δὲ τὰ ἄλλα περιβεβλημένη ὑπὸ ὑδάτων. Ἰσθμὸς, ταινία ξηρᾶς ἐνόνουσα χερσονήσῳ τινι μετ' ἡπείρου. Σκόπελος, ὁ ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης ὀλίγον ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς ἐξέχων ὄρος· ὄρεος δὲ ὁ μέχρι τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς φθάνων. Ἐπὶ τούτων τὰ πλοῖα συχνάκις κινδυνεύουσιν. Ἀκρωτήριον ὑψηλὴ ἄκρα γῆς ἐκτεινομένη εἰς τὴν θάλασσαν. Ὄρος μεγάλη μάζα γῆς ἢ βράχου ὑψομένη ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς· πολλὰ δὲ ὄρη κείμενα τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἀποτελοῦσι τὰς καλούμενας σειρὰς τῶν ὄρων· ὄρος μεμονωμένον καὶ ὑψοῦμενον εἰς σχῆμα κώνου ὀνομάζεται πρηνὸν· ὄρειαι δὲ λέγεται τὸ ἐκπέμπον πῦρ καὶ πυρῶδεις

ὕλας ἀπό τινος ὁπῆς ἥτις καλεῖται κρατήρ. Στερά ἡ Πόλαι, ἡ μεταξὺ δύο ἀποτόμων ὁρέων στενὴ διάβασις, ἡ μεταξὺ ἀποτόμου ὁρους καὶ θαλάσσης. Ἐρημος, ἐκτεταμένη ἑκτασις γῆς ἀφορος καὶ ἀκατοίκητος· ἔρημοι δὲ ἱκανῶς ὑψηλαὶ ὀνομάζονται στέππαι· περιλαμβάνουσαι δὲ πεδία ταπεινὰ καὶ ὕγρα λέγονται σαβάραι. Παραλία, τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς ὅθεν ἀρχεται ἡ θάλασσα· περιλαμβάνον δὲ καὶ βράχους ὑψηλοὺς ὀνομάζεται ἀπορρώξ ἀκτὴ ἡ πέτρα· θιν δὲ, ὕψωμα παρὰ τὴν θάλασσαν σχηματιζόμενον ἀπὸ σωρὸν ἄμμου.

Παρατηρήσεις περὶ τῶν ὑδάτων.

§ 11. Ὁκεανὸς ὀνομάζεται μεγάλη συνάγωγαί ἀλμυρῶν ὑδάτων περικυλούντων τὰς ἡπείρους· ὅλαι δὲ αὗται αἱ συνάγωγαὶ καλύπτουσι τὰ $\frac{3}{4}$ τῆς γῆνις ἐπιφανείας. Κόλπος, ἑκτασις ὕδατος εἰσδύοντος εἰς τὴν ξηράν. Λίμνη, μικρὸς κόλπος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκασφαλίζονται τὰ πλοῖα ἀπὸ τρικυμίας. Ναύλοχος, ὁ ἔχων μικροτέραν ἑκτασιν. Ὑφορμος, μικρὸν κόλπον ἐπίτηδειον εἰς ναυολογίαν μικρῶν πλοιαρίων. Ὀρμος τὸ κατὰ μῆκος τῶν παραλίων μέρος, ἐνθα ἀγκυροβολοῦσι τὰ πλοῖα καὶ προφυλάττονται ἀπὸ τὰς τρικυμίας. Τέταρος, τόπος ἔχων ῥηχὰ ὕδατα καὶ ἕνεκα τούτου διαβάτα. Σύρτις, μέρος θαλάσσης ἀβαθὲς καὶ ἀμυῶδες. Πορθμὸς, στενὴ ταινία θαλάσσης μεταξὺ δύο ξηρῶν, διὰ τῆς ὁποίας κοινωνοῦσι δύο θάλασσαὶ ἢ δύο μέρη θαλάσσης. Μυχὸς τὸ ἐνδότερον τοῦ κόλπου. Λίμνη, μεγάλη ἑκτασις γλυκοῦ συνήθως ὕδατος κοινωνοῦντος, ἢ μὴ, μετὰ τῆς θαλάσσης διὰ ποταμῶν εἰσβαλλόντων εἰς αὐτήν. Ποτάμιον, ῥέον ὕδωρ χυνόμενον ἢ εἰς ποταμὸν ἢ εἰς θάλασσαν. Ποταμὸς, ἱκανῶς μεγάλον ποτάμιον, τὸ ὁποῖον ἐκβάλλει κατ' εὐθείαν εἰς τὴν θάλασσαν· ῥυαξ δὲ, τὸ μικρότερον τοῦ ποταμίου. Πηγαὶ ποταμῶν ὀνομάζονται τὸ μέρος, ἐνθεν τὸ ὕδωρ ἐξέρχεται ἐκ τῆς Γῆς· ἐκβολαὶ δὲ τὸ μέρος ἐνθα χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν· συμβολὴ δὲ, τὸ μέρος, ἐνθα ἐνόνονται δύο ποταμοί· δεξιὰ δὲ ὄχθη, τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ ἀριστερά, τὸ πρὸς τὰ ἀριστερά τοῦ ἐστραμμένου πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ. Ἄνω μέρος τοῦ ποταμοῦ λέγεται τὸ μᾶλλον πλησιάζον εἰς τὰς πηγὰς του, καὶ Κάτω τὸ πλησιάζον εἰς τὰς ἐκβολὰς του. Διώρυξ, εἶδος τεχνητοῦ ποταμοῦ διὰ τοῦ ὁποίου κοινωνοῦσι ἢ δύο ποταμοὶ πρὸς ἀλλήλους, ἢ ποταμὸς μὲ ὠκεανὸν ἢ θάλασσαν, ἢ δύο θάλασσαὶ πρὸς ἀλλήλας. Οἱ Ὀκεανοὶ εἶνε πέντε, ἤγουν ὁ Ἀτλαντικός, ὁ Μέγας ἢ Εἰρη-

πρός, ὁ Ἰνδικός, ὁ Βόρειος καὶ ὁ Νότιος παγωμένος Ὠκεανός.

Α'. Ὁ Ἀτλαντικός, ὅστις κείμενος μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς πρὸς Α. καὶ Ἀμερικῆς πρὸς Δ. καὶ ὀνομαζόμενος μεταξὺ τῶν τροπικῶν Ἰσημερινός, μεταξὺ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ βορείου πολιτικοῦ κύκλου Βόρειος, καὶ μεταξὺ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Αἰγόκερω καὶ τοῦ νοτίου πολιτικοῦ κύκλου Νότιος, σχηματίζει πέντε κυρίας θαλάσσας· α) Τὴν Βόρειον θάλασσαν μεταξὺ Μεγάλης Βρετανίας πρὸς Δ., Νορβεγίας καὶ Δανίας πρὸς Α. καὶ τῶν Κάτω χωρῶν καὶ Γερμανίας πρὸς Ν., ἥτις κατὰ τοὺς Γερμανικοὺς τόπους ὀνομάζεται καὶ Γερμανικὴ θάλασσα· β) τὴν θάλασσαν τῆς Σκωτίας, πρὸς Β. αὐτῆς· γ) Τὴν Ἰρλανδικήν, μεταξὺ Ἰρλανδίας πρὸς Δ. καὶ Ἀγγλίας πρὸς Α. δ) Τὴν θάλασσαν τῶν Ἑσθίμων, μεταξὺ Γραιλανδίας πρὸς τὰ ΒΑ καὶ Λαθραδορίδος πρὸς τὰ ΝΑ. περιλαμβάνουσιν καὶ τὸν Βαφρίνιον κόλπον, πρὸς τὰ ΒΑ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ὅστις κοινωνεῖ μὲ τὴν μὴ ἱκανῶς ἔτι γνωστὴν Πολικὴν θάλασσαν, ε) Τὴν Καραϊβικὴν θάλασσαν πρὸς τὰ Α. τοῦ ἐνόνοντος τὴν Βόρειον μὲ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας.

Β'. Ὁ Μέγας Ὠκεανός, ὅστις κείμενος μεταξὺ Ἀμερικῆς πρὸς Α. καὶ Ἀσίας πρὸς Δ. καὶ ἐκτεινόμενος ἔτι πρὸς Ν. τῶν δύο τούτων ἡπείρων καλεῖται ὡς ὁ Ἀτλαντικός κατὰ τὰ διάφορα πλάτη Ἰσημερινός, Βόρειος καὶ Νότιος, καὶ σχηματίζει τὰς ἐξῆς ἑξ θαλάσσας· α) Τὴν Βερίγγειον, πρὸς Β. μεταξὺ τῆς Καμπσιάτσας πρὸς Δ. καὶ Ἀμερικῆς πρὸς Α. β') Τὴν Ὁχοτσκικὴν, μεταξὺ Σιβηρίας πρὸς Δ. καὶ τῆς χερσονήσου Καμπσιάτσας πρὸς τὰ ΒΑ. γ') Τὴν Ἰαπωνικὴν, μεταξὺ τῆς χώρας τῶν Μανσούρων πρὸς Δ. καὶ τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων πρὸς Α. δ.) Τὴν Κυτρίνην μεταξὺ Κίνας πρὸς Δ. καὶ Κορέας πρὸς Β. ε) Τὴν Σινικὴν, μεταξὺ Κίνας πρὸς Β. Ἀννάμ, πρὸς Δ. καὶ τῶν Φιλιππίνων νήσων πρὸς Α. καὶ ς.) Τὴν Καλιφορνικὴν, μεταξὺ παλαιᾶς Καλιφορνίας πρὸς Δ. καὶ νέου Μεξικικοῦ πρὸς Α.

Γ'. Ὁ Ἰνδικός Ὠκεανός, ὅστις κείμενος μεταξὺ Ἀσίας πρὸς Β. Ἀφρικῆς πρὸς Δ. καὶ τῶν μεγάλων νήσων τῆς Αὐστραλίας πρὸς Α. δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μέρος τοῦ ἐξῆς νοτίου παγωμένου Ὠκεανοῦ.

Δ'. Ὁ Βόρειος παγωμένος Ὠκεανός, ὅστις κείμενος πρὸς Β. τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς, κατέχει τὸ βόρειον μέρος τῆς σφαίρας καὶ ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὀνομαζόμενος ὑπερβόρειος ἐθεωρεῖτο διηνεκῶς παγωμένος καὶ ἀμυδρῶς ἐγνωρίζετο· σχηματίζει δὲ τὴν Λευκὴν θάλασσαν, κειμένην μεταξὺ Λαπωνίας

πρὸς Δ, καὶ τοῦ ΒΔ, μέρους τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας πρὸς Α.
Ε'. Ὁ Νότιος παγωμένος Ὠκεανός, ὅστις κατακλύζων τὸ
μεσημβρινὸν μέρος τῆς σφαίρας δὲν σχηματίζει οὐδεμίαν ἰδιαι-
τέραν θάλασσαν καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἦτο πάντῃ ἀγνωστός.

Αἱ εἰσδύουσαι εἰς τὰ ἔνδον τῶν ἡπείρων θάλασσαι καὶ κα-
λοῦμεναι Μεσόγειοι εἰσὶν

Α'. Ἡ Βαλτικὴ (Σαμαρτικὸς Ὠκεανός) σχηματιζομένη ἐκ τῆς
Βορείου θαλάσσης, μετὰ τῆς ὁποίας κοινωνεῖ διὰ τοῦ Σκαγγε-
ράκου, τοῦ Καττεγάτου, τοῦ Σούνδου καὶ τοῦ μεγάλου καὶ μι-
κροῦ Βέλτου, κεῖται ἐπὶ τῆς Εὐρώπης μεταξύ Σουηδίας πρὸς Β.
καὶ Δ., τῆς Ῥωσσίας πρὸς Α. καὶ Πρώσσίας πρὸς Ν.

Β'. Ἡ Μεσόγειος θάλασσα, σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαν-
τικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ κοινώνουσα μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ
Γιβραλτάρ κεῖται μεταξύ Εὐρώπης πρὸς Β. καὶ Δ., Ἀφρικῆς
πρὸς Ν. καὶ Ἀσίας πρὸς Α. καὶ εἶνε ἡ μόνη θάλασσα, τὴν ὁποίαν
οἱ παλαιοὶ καλῶς ἐγνώριζον. Διαιρεῖται δὲ εἰς ἑξ ἄλλας θαλάσ-
σας, τὴν ἰδίως Μεσόγειον, τὴν Ἀδριατικὴν, τὸ Αἰγαῖον πέ-
λαγος, τὴν Προποντίδα, τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ τὴν
Ἀζορικὴν.

Ἡ ἰδίως Μεσόγειος περалаμβάνει 1) τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν
μεταξὺ τῆς νήσου Σαρδοῦς, Ἰταλίας καὶ Σικελίας· 2) τὸ Σαρ-
δόριον πέλαγος πρὸς Β. τῆς νήσου Σαρδοῦς· 3) τὸ Ἰόνιον πέ-
λαγος μεταξύ Ἰταλίας, Σικελίας καὶ Ἑλλάδος· 4) τὸ Κρητικὸν
πέλαγος πρὸς Β. τῆς Κρήτης· 5) τὸ Λυδικὸν πέλαγος, πρὸς Β.
τῆς Αἰγύπτου, Τριπόλεως καὶ Τύνιδας· καὶ 6) τὴν θάλασσαν τῆς
Ἀνατολῆς ἢ Συριακὴν, πρὸς Δ. τῆς Συρίας.

Ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα κοινώνουσα μετὰ τῆς ἰδίως Μεσογείου
διὰ τοῦ Ὀτράντου κεῖται μεταξύ Ἰταλίας, Πυλυσίας καὶ Εὐρω-
παϊκῆς Τουρκίας, ὀνομαζομένη ἐνίοτε καὶ κόλπος Ἑρετικός.

Τὸ Αἰγαῖον πέλαγος κείμενον μεταξύ εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας,
Ἑλλάδος, Κρητικῆς θαλάσσης καὶ Ἀνατολῆς ὀνομάσθη ὑπὸ τῶν
παλαιῶν οὕτως ἐξ Αἰγέως, βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ Προποντίς ἦτις κείμενη μεταξύ Θράκης καὶ Ἀνατολῆς κοι-
νωνεῖ πρὸς τὰ ΝΔ. μετὰ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος διὰ τοῦ Ἑλλησπόν-
του.

Ὁ Εὐξείνιος Πόντος ὅστις κείμενος μεταξύ εὐρωπαϊκῆς Τουρ-
κίας, Ἀνατολῆς καὶ εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, κοινωνεῖ πρὸς τὰ ΝΔ.
μετὰ τῆς Προποντίδος διὰ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου καὶ εἶνε ἐπι-
κινδύνος εἰς τοὺς ναυτιλλομένους.

Ἡ Ἀζορικὴ θάλασσα (Μαιώτις λίμνη) ἦτις περικυκλουμένη

πανταχόθεν ὑπὸ τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας κοινωνεῖ μετὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου διὰ τοῦ Κιμμερικοῦ Βοσπόρου.

Γ'. Ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα, ἥτις σχηματίζομένη ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου κοινωνεῖ διὰ τοῦ πορθμοῦ Βαζελμανδέβ, καίται μετὰξὺ Αἰγύπτου, Νουβίας, Ἀβυσσινίας καὶ Ἀραβίας.

Δ'. Ἡ Κασπία θάλασσα, ἥτις μὴ ἔχουσά τινα φαινομένην κοινωνίαν μετὰ τῶν ἄλλων θαλασσῶν τῆς σφαίρας καίται μετὰξὺ Ῥωσσίας, Περσίας καὶ Ταρταρίας· ἐθεωρεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν ὡς κόλπος τοῦ ὑπερβορείου Ὠκεανοῦ καὶ μάλλον ἐκτεινομένη ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

ΣΗΜ. Ὁ πορθμὸς κατὰ τὸ διάφορον πλάτος του ὀνομάζεται στενὸν, πορθμὸς, φάρος, στενὸν πορὸν καὶ βόσπορος, ὡς τὸ στενὸν τοῦ Καλαί, ἡ παρθμὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὁ φάρος τῆς Μεσσηνίας, τὸ στενὸν πορὸν τοῦ Ἀντιόχου, ὁ Θρακικὸς Βόσπορος κτλ.

ΕΥΡΩΠΗ.

Ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ἐπιφάνεια.

§ 12. Ἡ Εὐρώπη, τὸ μικρότερον μὲν, ἀλλ' ἰσχυρότερον, πολυανθρωπότερον καὶ πλέον πεπολισμένον μέρος τῆς Γῆς, κειμένη πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Ἀσίας, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου Ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τῆς Προποντίδος, τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τοῦ Καυκάσου, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης, τοῦ ποταμοῦ Οὐράλου καὶ τῶν Οὐραλίων ὄρεων. Τὸ μέγιστον αὐτῆς μῆκος ἀπὸ τοῦ ἐν Πορτογαλίᾳ ἀκρωτηρίου τοῦ Ἁγίου Βικεντίου μέχρι τοῦ Καρικοῦ κόλπου εἶνε περὶ τὰ 750 Γ. μ. τὸ δὲ μέγιστον πλάτος ἀπὸ τοῦ Ταινάρου ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ Βορείου (Nord) ἐν Νορβηγίᾳ εἶνε περὶ τὰ 525. Ἀναλόγως δὲ τῆς ἐκτάσεώς της, ἔχουσα 272 περίπου ἑκατ. κατ. εἶνε ἢ μάλλον τῶν ἄλλων κατοικημένη καὶ ἔχει ἐπιφάνειαν περὶ τὰς 455 χ. τ. μ. ἢ εἶνε τὸ τέταρτον περίπου μόνης τῆς Ἀσίας καὶ τὸ τρίτον τῆς Ἀφρικῆς, ἀλλὰ δὲν περιέχει, ὡς ἐκεῖναι, ἐκτεταμένας ἐρήμους· μάλλον δὲ κατοικημένη οὕσα ἀναλόγως τῆς ἐπιφανείας της εἶνε ἐνταυτῷ καὶ μάλλον καλλιεργημένη.

Κόλποι.

§ 13. Ὁ Μονρόρης καὶ ὁ Φόρθης πρὸς Α. τῆς Σικελίας, καὶ

ὁ Βριστόλιος, πρὸς Δ. τῆς Ἀγγλίας· ὁ Βοθνικός, μεταξὺ Σουηδίας καὶ Φιννίας· ὁ Φίννιος καὶ ὁ τῆς Ρίγας ἢ Λιβόριος, πρὸς Δ. τῆς Ρωσίας· ὁ Δαντίσκιος, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Πρωσσίας· ὁ τοῦ Σνιδέρη (Φλεβύτος λίμνη) εἰς τὰς Κάτω Χώρας· ὁ τῆς Βισκαΐας (Ἀκουϊτανικός), πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Γαλλίας· καὶ ὁ τῆς Λυὼν (Γαλατικός), πρὸς Ν. αὐτῆς· ὁ Γενοναϊκός (Λυγυρικός) πρὸς Ν. τοῦ βασιλείου τῆς Σαρδινίας· ὁ Ἑρετικός (Ἀδριατικὴ θάλασσα) πρὸς Α. τῆς ὁμωνύμου χώρας· ὁ τῆς Τεργέστης, πρὸς Ν. τῆς Ἰλλυρίας· ὁ Τάράντιος, πρὸς τὰ ΝΔ. τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως· ὁ Κορινθιακός μεταξὺ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου, καὶ ὁ Θερμαϊκός πρὸς Ν. τῆς Μακεδονίας.

Πορθμοί.

§ 14 Ὁ μέγας Βέλτης, μεταξὺ τῶν νήσων Φιννίας καὶ Σηλανδίας· ὁ μικρὸς Βέλτης, μεταξὺ Φιννίας καὶ Ἰουτλανδίας· ὁ Σοῦνδος (2 $\frac{1}{2}$ μ.). μεταξὺ Σουηδίας καὶ τῆς νήσου Σηλανδίας· ὁ Καττεγάτης, μεταξὺ Ἰουτλανδίας καὶ Σουηδίας· ὁ Σκαργεράκης, μεταξὺ Νορβεγίας καὶ Ἰουτλανδίας· ὁ Καλαϊσιος (6 μ.) (πορθμὸς Γαλατικός) ἢ Μάγχη ἢ Βρετανικὴ θάλασσα, μεταξὺ Βρετανικῶν νήσων καὶ Γαλλίας· ὁ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου (θάλασσα τῆς Ἱερνίας), μεταξὺ Ἰρλανδίας καὶ Μεγάλης Βρετανίας· ὁ τοῦ Γιβραλτάρ (3 μ.) (Γάδειρα καὶ Ἡράκλειος Στῆλαι), μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Μαρόκου· ὁ τοῦ Βοριγατίου, μεταξὺ τῶν νήσων Κύρνου καὶ Σαρδουῶς· ὁ Φάρος τῆς Μεσσῆνης (1 $\frac{1}{2}$ μ.) μεταξὺ Σικελίας καὶ Καλαβρίας· τὸ Ὅτραντον, μεταξὺ Ὅτραντου καὶ Ἠπείρου, ὁ Εὐριπος μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Βοιωτίας· ὁ Ἑλλησπορτος (2500 πόδι) μεταξὺ Ἑλλάσσανος Ἀσίας καὶ Θράκης, ὀνομαζόμενος οὕτως ἐκ τῆς πνιγείσης αὐτόθι Ἑλλης, θυγατρὸς τοῦ Ἀθάμαντος· ὁ Θρακικὸς Βόσπορος (1 $\frac{1}{2}$ μ.) ἐνόμων τὴν Προποντίδα μετὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου· καὶ ὁ Κιμμερικὸς Βόσπορος, ἐνόμων τὸν Εὐξείνιον Πόντον μετὰ τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης.

Λίμναι.

§ 15 Ἡ Βένερ, Βέττερ καὶ Μαϊλάρη, εἰς τὴν Σουηδίαν· ἡ Ὀρέγα, Λαδόγα, Πέϊπος καὶ Ἰλμερος εἰς τὴν Ρωσίαν· ἡ Βαλατῶν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν· ἡ Κωρσταντία, μεταξὺ τοῦ μεγάλου Δουκάτου τῆς Βάδης, Βυτεμβέργης καὶ Ἑλβετίας· ἡ τοῦ Ζυρίχου, Λυκέρνης καὶ ἡ τῆς Γενεύης ἢ Λεμανός, εἰς τὴν Ἑλβετίαν· ἡ Ὀνερβανός, ἡ Κῶμος καὶ ἡ Βένακος, εἰς τὴν Δουβερ-

διὰν ἡ *Περουγία* (*Τρασυμένη*) εἰς τὴν *Παπικὴν* ἐπικράτειαν, ἥτις μακρὰν ὀλίγον τῆς ὁμωνύμου πόλεως κειμένη εἶνε περίφημος διὰ τὴν δευτέραν τοῦ Ἀνίθα κατὰ τῶν Ῥωμικίων νίκην καὶ ἡ *Οδοισινία* πλησίον τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

Ἀκρωτήρια, ὄρη, ἡφαίστεια καὶ χερσόνησοι.

§ 46. Τὸ *Κλέαρον* πρὸς Ν. τῆς Ἰρλανδίας· τὸ *Λαυσένδον* καὶ *Λιζαρδον* πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Ἀγγλίας· τὸ *Βόρειον* (*Nord*), πρὸς Β. τῆς Λαπωνίας· ὁ *Σκάγης*, ἐπὶ τῆς Ἰουτλανδίας· τὸ *Ὀρτέγαλον* καὶ *Φινιστέρόρον*, πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰσπανίας· τὸ *Τραφάλαρον* (Ἡραία ἄκρα) πρὸς Ν. ὡσαύτως τῆς Ἰσπανίας, διάσημον διὰ τινὰ ναυμαχίαν, καθ' ἣν οἱ Γάλλοι τὸ 1805 πάσχουσι δεινὴν ἥτταν, ἀλλὰ θανατώνουσι τὸν περιώνυμον Ἀγγλον ναύαρχον Νέλσωνα· τὸ τοῦ Ἀγίου *Βεκεντίου* πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Πορτογαλίας· τὸ *Τερόν* ἢ *Κόρσιον*, ἀρχτικῶς τῆς νήσου Κύρρου· τὸ *Κιρκαιόν*, ἐν τῇ Μεσαίᾳ καὶ τὸ *Ἡράκλειον* ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ· ἡ *Πελοποννήσος* ἄκρα, ἀρχτικῶς τῆς νήσου Σικελίας· τὸ *Ταίραρον* καὶ ὁ *Μαλέας*, ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου, τὸ *Σούνιον* ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς καὶ τὸ *Αἰμόριον*, εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Ὅρη δὲ εἶνε ἡ *Σκανδιναυικὴ* ὄροσειρά, μεταξὺ Νορβηγίας πρὸς Δ. καὶ Σουηδίας καὶ Λαπωνίας πρὸς Α. τὰ *Ὀυράλια* (Ῥιπαῖα), μεταξὺ εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας καὶ Ἀσίας· τὰ *Πυρηναῖα* μεταξὺ Γαλλίας πρὸς Β. καὶ Ἰσπανίας πρὸς Ν. αἱ Ἀλπεῖς μεταξὺ Ἰταλίας πρὸς Ν. καὶ Γαλλίας, Ἑλβετίας καὶ Γερμανίας πρὸς Β. τὰ *Ἀπέννινα*, διασχίζοντα κατὰ μῆκος τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ Β. πρὸς Ν. τὰ *Καρπάθια*, μεταξὺ Ὀγγαρίας καὶ Γαλικίας· ὁ *Αἰμος*, διαιρῶν τὴν Τουρκίαν εἰς βόρειον καὶ νότιον. Ἡφαίστεια δὲ εἶνε ἡ *Ἐκλα* εἰς τὴν Ἰσλανδίαν, τὸ *Βεσοῦβιον* εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρὰ τὴν Νεάπολιν, καὶ ἡ *Αἶτνη* εἰς τὴν Σικελίαν. Ἡ Εὐρώπη ἔχει ἐξ χερσονήσους, τὴν *Σκανδιναυικὴν*, περιλαμβάνουσαν τὴν Σουηδίαν καὶ Νορβηγίαν· τὴν *Ἰσπανικὴν* ἢ *Πυρηναϊκὴν*, περιλαμβάνουσαν τὴν Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν, τὴν *Ἰταλικὴν*, τὴν *Ἰουτλαντικὴν* ἢ *Κιμβρικὴν*, μεταξὺ Γερμανικῆς καὶ Βαλτικῆς θαλάσσης, τὴν *Ἑλληνικὴν*, μεταξὺ Αἰγαίου καὶ Ἰονίου πελάγους, καὶ τὴν *Κριμαϊαὴν* ἢ *Ταυρικὴν* πρὸς Ν. τῆς Ῥωσσίας.

Ποταμοὶ τῆς ἀρκτέας Εὐρώπης.

§ 47. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁ *Τάμεσις*, ὅστις ῥέων πρὸς τὰ Α. χύνεται εἰς τὸν πόρον τοῦ *Καλαί*· ὁ *Ὀυμβερος*, ὅστις ῥέων πρὸς τὰ ΒΑ. χύνεται εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ *Σαβέρρης*, ὅστις

ρέων πρὸς τὰ ΝΑ. χύνεται εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Εἰς τὴν Ἰρλανδίαν ὁ Σχάνων, ὅστις ῥέων πρὸς τὰ ΝΑ. χύνεται εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν. Μεταξὺ Σουηδίας καὶ Ῥωσσίας, ὁ Τορνέας, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τὴν Σκανδιναυικὴν ὄρσειράν καὶ ῥέων πρὸς Ν. ἐκβάλλει εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον. Εἰς τὴν Ῥωσσίαν, ὁ Δούνας, ὅστις ῥέων πρὸς Β. ἐκβάλλει πλησίον τοῦ Ἀρχαγγέλου· ἡ Νεῦα, ὅστις διερχόμενος διὰ τῆς Πετρουπόλεως ἐνώνει τὰς λίμνας Λαδόγαν καὶ Ὀνέγαν μετὰ τοῦ Φιννίου κόλπου· ὁ Δούνας, ὅστις ῥέων ὡσαύτως πρὸς Δ. ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον· ὁ Δάραςτρις ἢ Τύρας, ὅστις ῥέων πρὸς τὰ ΝΑ. ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον· ὁ Δάραπρις ἢ Βορυσθένης, ὅστις ῥέων πρὸς Ν. ἐκβάλλει ὡσαύτως εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον· ὁ Τάραϊς, ὅστις ῥέων ὡσαύτως πρὸς Ν. καὶ δεχόμενος ὑπὲρ τοὺς πεντήκοντα ἄλλους ποταμοὺς ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν· ὁ Βόλγας, ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης, ὅστις πηγάζων εἰς τὴν Βορονόβην λίμνην ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Λιθουανίας καὶ ἔχων ῥεῦν ὑπὲρ τῆς 640 λεύγας ἐκβάλλει πρὸς Ν. εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Ποταμοὶ τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης.

§. 18. Ὁ Οὐίστούλας, ὅστις διαρρέων διὰ τῆς Πολωνίας καὶ τῆς δυτικῆς Πρωσσίας ἐκβάλλει εἰς τὸν Δαντίσκιον κόλπον· ὁ Οὐτάδρος ὅστις πηγάζων εἰς τὰ Καρπάθια καὶ διερχόμενος δι' ὅλης τῆς Πρωσσίας ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν· ὁ Ἀλβις, ὅστις πηγάζων εἰς τὴν Βοεμίαν διέρχεται διὰ τῆς Σαξωνίας καὶ Πρωσσίας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν· ὁ Οὐέσσουρις ὅστις πηγάζων ὅχι μακρὰν τῆς Καστέλης ῥέει πρὸς Β., ἔπειτα διερχόμενος διὰ τῆς Ἀσσίας, τοῦ Ἀναβέρου καὶ τοῦ μεγάλου Δουκάτου Ὁλδεμβούργου ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν· ὁ Ρῆνος, ὅστις πηγάζων εἰς τὴν Ἑλβετίαν διέρχεται διὰ τῆς Κωνσταντίας λίμνης καὶ ῥέει πρὸς Β. μέχρι τῶν Κάτω Χωρῶν, ἐνθα στρέφωρ πρὸς Δ. ἐκβάλλει διὰ τασσάρων στορίων εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ Σηκούντας, ὅστις ἐκβάλλει πρὸς τὰ ΒΔ. εἰς τὴν Μάγχην· ὁ Λείγγο, ὅστις ῥέων κατὰ πρῶτον πρὸς Β. ἔπειτα πρὸς Δ. ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν· ὁ Γαρούνας, ὅστις πηγάζων εἰς τὰ Πυρηναῖα ἐκβάλλει πρὸς τὰ ΒΔ. εἰς τὸν τῆς Βισκαῖας κόλπον· ὁ Ροδαρός ὅστις πηγάζων εἰς τὴν Ἑλβετίαν διέρχεται διὰ τῆς Γενεύης λίμνης καὶ ῥέων πρὸς Δ. μέχρι τῆς Λυὼν στρέφει ἔπειτα πρὸς Ν. καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Λυὼν· ὁ Δούναβις

(Ίστρος), δεύτερος μετὰ τὸν Βόλγαν, ὅστις πηγάζων παρὰ τὸ Μέλαν Δάσος εἰς τὸ μέγα Δουκάτον τῆς Βάδης, διέρχεται ἐκ Δ. πρὸς Α. διὰ τῆς Βυρτεμβέργης, Βαυαρίας, Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁποίας στρέφει πρὸς Ν. καὶ ἔπειτα ῥέων πρὸς Α. καὶ βρέχων τὸ βόρειον μέρος τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομιῶν εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον.

Ποταμοὶ τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης.

§ 18. Ὁ Τάρος, ὅστις ῥέων πρὸς τὰ ΝΑ. διέρχεται μέγα μέρος τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν ὑπὸ τὴν Λισβῶναν· ὁ Γουαδιάρας, ὅστις ῥέων πρὸς τὰ ΝΑ. διέρχεται μέγα μέρος τῆς Ἰσπανίας καὶ τὸ νότιον τῆς Πορτογαλίας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὰ Γάδειρα· ὁ Ἰβηρ ἢ Ἐβρος, ὅστις ῥέων ἀπὸ τὰ ΒΔ. πρὸς τὰ ΝΑ. ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν· ὁ Πάδος, ὅστις πηγάζων εἰς τὸ Πιεμόντιον διέρχεται διὰ τῆς χώρας ταύτης ἐκ Δ. πρὸς Α. χωρίζει τὴν Λομβαρδίαν καὶ Ἑνετικὴν ἀπὸ τὰ Δουκάτα τῆς Πάρμης καὶ τῆς Μοδένης καὶ ἀπὸ τὴν Παπικὴν ἐπικράτειαν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἑνετικὸν κόλπον· ὁ Ἀθεις, ὅστις διερχόμενος διὰ τῆς Λομβαρδίας καὶ Ἑνετικῆς ἐκβάλλει ὡσαύτως εἰς τὸν Ἑνετικὸν κόλπον· ὁ Ἄργος, ὅστις πηγάζων εἰς τὰ Ἀπέννινα διέρχεται ἐξ Α. πρὸς Δ. τὸ Δουκάτον τῆς Τοσκάνης καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν· ὁ Τίβερις, ὅστις πηγάζων εἰς τὰ Ἀπέννινα, πρὸς Α. τῆς Τοσκάνης καὶ διερχόμενος ἀπὸ Β. πρὸς Ν. τὴν Παπικὴν ἐπικράτειαν χύνεται πρὸς Δ. εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν· ὁ Ἀξίος, ὅστις ῥέων ἀπὸ τὰ ΒΔ. πρὸς τὰ ΝΑ. ἐκβάλλει εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον· ὁ Ἐβρος, ὅστις ῥέων ἀπὸ Β. πρὸς Ν. καὶ διερχόμενος πολλοὺς ποταμοὺς ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Πολίτευμα καὶ θρησκεία.

§ 20. Ἐν Εὐρώπῃ διὰ τῆς εἰς τὸν πολιτισμὸν προόδου τῶν κατοικοῦντων αὐτὴν ἐσυστήθησαν, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, ἐλεύθερα πολιτεύματα καὶ κυβερνήσεις πατρικαὶ φροντίζουσαι διὰ τῶν εἰρηνικῶν ἐπιτηδευμάτων, τῆς ἀναπτύξεως τῆς γεωργίας, βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου νὰ καταστήσωσι τοὺς κυβερνωμένους εὐδαίμονας. Οἱ λαοὶ αὐτῆς, ἐκτὸς εὐαρίθμων τινῶν, σπρεθεύουσιν εὐτυχῶς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ θεωροῦνται ὡς μέλη μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, διάγοντες ἐν ἀμοιβαίᾳ εἰρήνῃ πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν εὐπορίαν καὶ εὐτυχίαν. Τούτων δὲ

τά 120 εκατ. σχεδόν εἶνε Δυτικοί, 52 Ὁρθόδοξοι, 54 διαμαρτυρούμενοι, 6 Μωαμεθανοὶ καὶ 3 Ἰσραηλῖται, οἵτινες εἶνε πανταχοῦ διεσπαρμένοι χωρὶς νὰ συστήνωσιν ἴδιον κράτος.

Κλίμα καὶ προϊόντα.

§ 22. Ἡ Εὐρώπη, κειμένη ἅπασα σχεδόν, ἐκτὸς τῶν ψυχροτάτων ἀρκτῶν μερῶν, εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην, ἔχει κλίμα τερπνὸν καὶ συγκεραμένον συντελοῦν μεγάλως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν καρποφορίαν τῆς γῆς. Ἡ φυσικὴ γονιμότης τῆς Εὐρώπης, κατωτέρα οὕσα τῆς τῶν ἄλλων ἡπείρων, ἀναπληροῦται ἐκ τῆς εὐφυΐας, μαθηΐσεως καὶ τῆς περὶ τὰ γεωργικὰ ἐπιμελείας τῶν κατοίκων αὐτῆς, οἵτινες τὰ περισσότερα προϊόντα μετεφύτευσαν ἀπὸ τὰς ἄλλας ἡπείρους. Παράγει λοιπὸν ἀφθόνως δημητριακοὺς καὶ μεσημβρινοὺς καρπούς, οἶνον, ἔλαιον, βαμβάκιον, μέταξαν, λίνον καὶ πάντα τὰ πρὸς τὸν βίον ἀναγκαῖα· ὠφέλιμα ζῶα ἔχει πολλά, καὶ βλαβερά σπάνια, μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ὀλίγα, σιδήρου, μόλυβδου, κασσιτέρου, γαιανθράκων, ἄλατος κτλ. ἄφθονα. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς κατεργάζουσιν ὄχι μόνον τὰ ἰδιά των φυσικὰ προϊόντα, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἡπείρων, διὰ τῶν ὁποίων ἐνεργοῦντες ἐκτεταμένον ἐμπόριον εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου γίνονται τῶν ἄλλων ὁδηγοὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὰς τέχνας, τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐπιτηδεύματα τοῦ πολιτισμένου βίου.

Γλῶσσαι καὶ διαροητικὴ κατάστασις.

§ 22. Αἱ πλουσιώτεραι καὶ ἐπιστημονικώτεραι τῶν νῦν ἐν Εὐρώπῃ λαλουμένων γλωσσῶν εἶνε ἡ Γερμανικὴ, ἡ Ἀγγλική, ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἰταλική, ἡ Πορτογαλική, ἡ Ἰσπανικὴ, ἡ Σλαβικὴ καὶ ἡ Ἀπλοελληνικὴ, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἔχει ἰδίαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πλουσιωτέραν φιλολογίαν. Ἐκτὸς δὲ τῶν κατὰ διαφόρους εὐρωπαϊκὰς πόλεις καὶ ἐπικρατείας συνιστῶντων τὴν τῶν σφῶν καὶ πεπαιδευμένων τάξιν εὐρῆται καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς τάξεις καὶ ἐπαγγέλματα νοερά τις καὶ ἠθικὴ κατὰ ἀνώτερον ἢ κατώτερον βαθμὸν ἀνάπτυξης, καὶ πρὸ πάντων εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Ἀγγλίας, Γερμανίας, Πρωσσίας, Αὐστρίας, Γαλλίας, Ἑλλάδος καὶ τῶν Κάτω Χωρῶν, διαδιδομένη ἰδίως διὰ τῶν ἀπανταχοῦ ἐγειρομένων δημοτικῶν καὶ κεντρικῶν σχολείων, τῶν γυμνασίων, τῶν πανεπιστημίων, τῶν ἐφημερίδων, τῶν διαφόρων φιλελευθερικῶν ἐταιρειῶν καὶ τῶν λοιπῶν διδακτι-

κῶν καταστημάτων. Αἱ δὲ ὁραῖαι τέχναι ἀκμάζουσι μᾶλλον ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Κάτω Χώραις, βοηθούμεναι διὰ τῶν πολυειδῶν διδασκηρίων καὶ ἀξιολόγων συλλογῶν καὶ ταμείων, κοσμουμένων ὑπὸ τῶν πολυτίμων λειψάνων διαφόρων καὶ ἐξόχων τῆς ἀρχαιότητος ἀριστουργημάτων.

Διαιρέσεις.

§ 23 Γραμμὴ εὐθεῖα ἀγομένη ἐκ τῆς Λευκῆς Θαλάσσης, διερχομένη διὰ τοῦ Φιννίου κόλπου καὶ περατομένη εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Ἀδριατικῆς Θαλάσσης διαιρεῖ τὴν Εὐρώπην εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν· ἡ πρώτη περιλαμβάνει τὴν Ἑλλάδα, Τουρκίαν, τὴν ἡγεμονίαν Βλαχίας καὶ Μολδαβίας καὶ τὴν Ῥωσίαν καὶ ἡ δευτέρα τὴν Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν, Πορτογαλίαν, Γαλλίαν, Ὀλλανδίαν, Βέλγιον, Ἑλβετίαν, Γερμανικὴν Ὀμοσπονδίαν, Αὐστρίαν, Πρωσσίαν, Δανίαν, Σουηδίαν, Νορβηγίαν καὶ τὰς Βρετανικὰς νήσους. Περὶ ὧν δὲ τούτων θέλομεν λαλήσει ἐφεξῆς, φυλάττοντες τὴν αὐτὴν τάξιν.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ.

ΕΛΛΑΣ.

Ὅρια, θέσις καὶ μέγεθος.

§ 24 Ἡ Ἑλλὰς, τὴν ὁποίαν αἱματώδης καὶ ἥρωϊκὸς ἀγὼν ἀπέσπασεν ἡρωοποιησμένην ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ μετὰ τῶν σάρων περίπου αἰώνων δουλείαν, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ γραμμῆς ἀρχομένης ἀνωθεν τοῦ Πτελεοῦ λιμένος ἐν τῷ Παγασητικῷ κόλπῳ καὶ ἐκτεινομένης δυτικῶς δι' ὅλης τῆς σειρᾶς τοῦ ὄρους Ὀρθρουοῦς μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου παρὰ τὸν αὐτόθι λιμένα τῆς Κορινθίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, κειμένη μετὰ τῶν εἰς αὐτὴν ἀνηκουσῶν νήσων μεταξύ τῆς 38⁰, 20' — 42⁰, 30' Α. μήκους καὶ τῆς 36⁰, 20' — 39⁰, 34' Β. πλάτος, καὶ ἔχουσα μῆκος μὲν περὶ τὰ 45 μ. ἀπὸ Β. πρὸς Ν. πλάτος δὲ 36 ἀπὸ Δ. πρὸς Α. καὶ ἐπιφάνειαν περὶ τὰ 897 τ. μ., ἐξ ὧν 395 περίπου περιλαμβάνει ἡ Πελοπόννησος, 369 ἡ Στερεὰ καὶ 134 αἱ Νῆσοι. Διὰ τὴν περιέληθαι τις, περιπατῶν πάντοτε παρὰ τὴν παραλίαν, χρειάζεται διὰ μὲν τὴν Πελοπόννησον 370 ὥρας καὶ δι' ἀτμοπλοίου 98, διὰ δὲ τὴν Στερεάν 160 καὶ δι' ἀτμοπλοίου 40.

Κόλποι καὶ ἀκρωτήρια.

§ 25. Γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ Δ. πρὸς Ν. εἶνε ὁ Ἀμβρακικός, εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ ὁποίου ὑφούται τὸ Ἀκτιον ἀκρωτήριο· ὁ Κορινθιακός, μεταξὺ Ἀχαΐας, Κορινθίας, Φωκίδος, καὶ Αἰτωλίας, ἀρχόμενος ἀπὸ τὸ Ἀραξον ἀκρωτήριο καὶ ἔχων πρὸς τὰ δεξιὰ ἐπὶ τῆς Ἀχαϊκῆς παραλίας τὸ ἀκρωτήριο Ρίον, καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἐπὶ τῆς Αἰτωλικῆς τὸ Ἀντίρριον· ὁ Κυπαρισσιακός πρὸς Δ. τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας, μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Χελωνάτα καὶ Ἀκρίτα· ὁ Μεσσηνιακός, μεταξὺ Λακωνίας καὶ Μεσσηνίας· ὁ Λακωνικός, ἔχων πρὸς τὰ δεξιὰ τὸν Μαλέαρ καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ Ταίραρον· ὁ Ἀργολικός, μεταξὺ Ἀργολίδος καὶ Κυνουρίας· ὁ Σαρωνικός, ἔχων δεξιόθεν τὸ ἀκρωτήριο Σούνιον καὶ ἀριστερόθεν τὸ Σκύλλαϊον· ὁ Ὀπούντιος, μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Λοκρίδος· ὁ Μαλιακός, μεταξὺ Εὐβοίας, Φθιώτιδος καὶ Λοκρίδος, ἔχων κατὰ τὴν εἰσόδον τοῦ τοῦ ἀκρωτηρίου Ποσειδίου· ὁ Παρασηλιακός, τοῦ ὁποίου μικρὸν μέρος ἀνήκει εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι.

§ 26 Εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ Ἀλφειός, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Μαινάλου καὶ δεχόμενος τὸν Λάδωνα καὶ Γορτύνιον διέρχεται διὰ τῆς Ἡλίδος, ἐκβάλλει εἰς τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον καὶ εἶνε ὁ μέγιστος τῆς Χερσονήσου ταύτης· ὁ Πηνειός, ὅστις πηγάζων ἀρκτικώτερον τοῦ Ἀλφειοῦ ἐκ τῆς Φολόης, ἐκβάλλει πρὸς Ν. τοῦ Χελωνάτα. Ὁ Σῦς, ποτάμιον τῶν Τρικάλων, πηγάζων ἐκ τῆς Κυλλήνης· ὁ Κράθις, ποτάμιον τῆς Ἀκράτας, πηγάζων ἐκ τοῦ ὁμωνύμου ὄρους· ὁ Βουραϊκός, ποτάμιον τῶν Καλαβρύτων, πηγάζων ἐκ τοῦ Καλλιφονίου ὄρους· ὁ Σελινοῦς, ποτάμιον τοῦ Αἰγίου πηγάζων ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὄρους· ὁ Πεῖρος, ποτάμιον Καμινίτσης, πηγάζων ἐκ τοῦ Ἐρυμάνθου· ὁ Πάμισος, ὅστις ῥέων διὰ τῆς Μεσσηνίας ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον· ὁ Εὐρώτας, ὅστις πηγάζων εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Μεγαλοπόλεως καὶ διερχόμενος ἀπὸ Β. πρὸς Ν. διὰ τῆς Λακωνίας ἐκβάλλει εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον· ὁ Ἐρασιῖρος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς ἐν Ἀρκαδίᾳ Στυμφαλίδος λίμνης καὶ ῥέων ὑπογεῖως ἱκανὸν διάστημα ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον· ὁ Κηφισσός, ὅστις ῥέων διὰ τῆς Βοιωτίας χύνεται εἰς τὴν Κοπαίδαν λίμνην· ὁ Σπερχεῖος, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ἐν Ἠπείρῳ Τυμφροῦστοῦ ὄρους καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Φθιώτιδος ἐκβάλλει εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον· ὁ Εὐῆρος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Οἴτης

ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· ὁ Ἀχελῷος, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τοῦ Πίνδου καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον. Τῶν δὲ νήσων οἱ ποταμοὶ εἶνε ὀλίγου λόγου ἄξιοι. Λίμναι δὲ ἐπισημότεραι ἐν μὲν τῇ Πελοποννήσῳ εἶνε ἡ Στυμφαλὶς καὶ ἡ Φερεὸς, δυτικώτερον τῆς ἀνωτέρω, ἐν τῇ Κορινθίᾳ, καὶ ἡ Λέερνη κατὰ τὴν Ἀργολίδα· ἐν δὲ τῇ Στερεᾷ ἡ Κωπαῖς καὶ ἡ Ὑλική, ἀρκτικώτερον τῶν Θηβῶν, ἡ Ἀμβρακία, ἡ Τριχωρίς, ἡ Ὑρία, ἡ Κυρία καὶ ἡ Μελιτη, ἐν Ἀκαρνανίᾳ.

Ὅρη

§ 27. Τὰ ὄρη τῆς Στερεᾶς δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς κλῶνες τῆς σειρᾶς τοῦ Πίνδου, ἐπισημότερα δὲ τούτων, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ Β., εἶνε ἡ Ὄθρυς κατὰ τὰ μεθόρια ἀπολήγουσα εἰς τὸ Πασίδιον ἀκρωτήριον· ὁ Τυμφρηστὸς, μεταξὺ Εὐρυτανίας καὶ Φθιώτιδος· ἡ Οἶτη, ἐντὸς τῆς Φθιώτιδος, σχηματίζουσα κατὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον μετὰ τῆς θαλάσσης τὴν διόδον τῶν Θερμοπυλῶν· ὁ Κόραξ εἰς τὴν Δωρίδα· ὁ Ἐλικὼν, εἰς τὴν Βοιωτίαν· ὁ Παγρασὸς εἰς τὴν Φωκίδα· ὁ Κιθαῖρῶν, εἰς τὰ μεθόρια Βοιωτίας, Μεγαρίδος καὶ Ἀττικῆς· τῆς δὲ Πελοποννήσου ἡ Κυλλήνη, εἰς τὴν Κορινθίαν· ὁ Ἐρύμανθος καὶ τὰ νῦν Ὀλονὸς μεταξὺ τῶν ἐπαρχιῶν Καλαβρύτων, Πατρῶν καὶ Ἠλείας· τὰ Ἀροάνια καὶ τανῦν Χελμὸς ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας τῶν Καλαβρύτων· τὸ Παραχαῖκον, ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας τῶν Πατρῶν· τὸ Ἀρτεμίσιον καὶ Παρθένιον, μεταξὺ Μαντινείας καὶ Ἀργούς· τὸ Μαιράλιον, ἐντὸς τῆς Μαντινείας· ὁ Πάργων, μεταξὺ Λακεδαιμόνος καὶ Κυνουρίας· τὸ Ταύρετον, μεταξὺ Λακεδαιμόνος καὶ Οἰτύλου· ἡ Φολὴ, ἐντὸς τῆς Ἠλείας· τὰ Νόμια καὶ τανῦν Τετράγιον, μεταξὺ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας· τὸ Λύκαιον, εἰς τὴν Ὀλυμπίαν· ἡ Ἰθώμη, ἐντὸς τῆς Μεσσηνίας· τὸ Ἀραχναῖον ἐντὸς τῆς Ἀργολίδος· ἡ Δίρφυς, ἡ Ὀχη καὶ τὸ Τελέθριον εἰς τὴν Εὐβοίαν.

Κλίμα προϊόντα καὶ ἐμπορίαι.

§ 28 Ἐξαιρουμένων ὄρεινῶν τινῶν χωρῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς, ἐνθα ὁ ἀήρ μῆνᾶς τινὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ εἶνε ψυχρὸς, αἱ λοιπαὶ ἔχουσι κλίμα τερπνόν, εὐκραὲς καὶ ὑγιεινόν. Τὸ ἔδαφος εἶνε ἐν γένει εὐφορον καὶ ἡ θέσις θαυμαστὴ πρὸς ἐμπορίαν. Ἡ ἐπιδεξιότης, φιλομάθεια καὶ φιλοπονία τῶν κατοίκων εἶνε μεγάλῃ· ἀλλ' ἐλλείπουσιν εἰσέτι αἱ γνώσεις, ὅσαι συντείνουσιν εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς γεωργίας καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς

βιομηχανίας με ὅλας τὰς προσπάθειάς καὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν κατοίκων. Κυριώτερα προϊόντα εἶνε γεννήματα, σταφίδες κορινθιακῆς, ἔλαιον, μέταξα, μαλλία, βαλανίδιον, οἶνος, μέλι, κηρίον, τυρίον, βούτυρον, σῦκα, ἐρυθρόδανον (ρίζαριον) κτλ. Ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην βιομηχανίαν ἀκμάζει τὸ θαλάσσιον ἐμπορίον ἐκτεινόμενον εἰς ὅλους τοὺς αἰγιαλοὺς καὶ παραλίους τόπους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Τουρκίας, Ῥωσσίας, βορείου Ἀφρικῆς, Ἰταλίας, Γαλλίας, Ἀγγλίας, Ἰσπανίας καὶ πολλῶν ἄλλων χωρῶν τὸ δὲ ἡπειρωτικὸν εἶνε ὀλίγου λόγου ἄξιον διὰ τὰς μὴ ὑπαρχούσας εἰσέτι πανταχοῦ ἀμαξιτὰς ὁδοὺς.

Κάτοικοι, θρησκεία καὶ γλῶσσα.

§ 29. Οἱ κάτοικοι ἀπηνῶς ἀποδεκαθθέντες ἕνεκα τοῦ αἰματηροῦ καὶ πολυχρονίου πολέμου, φθάνουσιν ἤδη εἰς 4300000 εἰς ὧν 650 χιλ. περίπου κατοικοῦσι τὴν Πελοπόννησον, 340 τὴν Στερεάν καὶ 340 τὰς Νήσους. Οἱ νῦν Ἕλληνες, ἀν καὶ κατὰ καιροὺς ὑπετάγησαν ἄλλεπαλλήλως εἰς ἔθνη ἑτερογενῆ, ἑτερόγλωσσα καὶ βάρβαρα καὶ σκληρὰς καταπίσεις ὑπέστησαν, διέσωσαν ὅμως ἐναργεῖς καὶ ἀνεξαλείπτους τοὺς ἐξόχους ἐκείνους χαρακτῆρας, διὰ τῶν ὁποίων ἀνέδειξαν εἰς τὸν ἐκτεθαμβημένον κόσμον πάμπολλα ἥρωϊκὰ κατορθώματα ὅμοια πρὸς τὰ τῶν ἰδίων ἐαυτῶν περικλεῶν προγόνων. Λαλοῦσι δὲ τὴν Ἀπλοελληνικὴν γλῶσσαν καὶ ὀλίγοι τινὲς, διεσπαρμένοι καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, τὴν Ἀλβανικὴν. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολική, διοικουμένη ὑπὸ πενταμελοῦς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων ἐδρευούσης εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Βασιλείου καὶ ἀνανεομένης ἐν μέρει τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας ἐκ τῶν κατ' ἐπαρχίας Ἐπισκόπων καὶ Ἀρχιεπισκόπων χειροτονουμένων κανονικῶς καὶ ἐγκρινόμενων προτάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐκ δὲ τῶν κατοίκων τῶν νήσων περὶ τὰς 35 χ. εἶνε Δυτικοί, ἔχοντες ἰδίους Ἐπισκόπους διοριζομένους ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ ἐδρευόντας εἰς τὰς νήσους Νάξον, Θήραν, Τήνον καὶ Σύρον.

ΣΗΜ. Ἐνεκα τῶν μὴ ἐγκαίρως τεθέντων εἰς ἐνέργειαν ληξιαρχικῶν βιβλίων δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν τὸν ἀκριβῆ πληθυσμὸν τοῦ Κράτους, ὅστις διὰ τὸν περὶ στρατολογίας νόμον καὶ ἄλλας αἰτίας παρουσιάζεται καταδεέστερος τοῦ πραγματικοῦ, εἰκαζομένου ὡς εἴρηται.

Πολίτευμα.

§ 30. Ἡ Ἑλλὰς γενομένη τὸ 146 Π. Χ. Ῥωμαϊκῇ ἐπαρχίᾳ προσετέθη τὸ 395 Μ. Χ. εἰς τὸ Βυζαντικὸν βασίλειον. Μετὰ ταῦτα δὲ εἰσέβαλον καὶ ἐπώκησαν αὐτὴν βάρβαρα ἔθνη καὶ ἰδίως Σλάβοι καὶ Ἀλβανοί, οἵτινες συνεχωνεύθησαν καὶ λ-ἔξε-

ληνίσθησαν βαθμυδὸν διὰ τῆς πολυχρονίου μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπιμιξίας. Ἐξουσιασθεῖσα δὲ ἔπειτα ὑπὸ τῶν Φράγκων σταυροφορίων, ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν καὶ τέλος ἀλωθεῖσα ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀνεγνωρίσθη μετὰ ἑνδοξόν καὶ πολυετὴ ἐπανάστασιν τὸ 1827 ὀριστικῶς ἀνεξάρτητος, ὅτε καὶ ἀνηγορεύθη Κυβερνήτης αὐτῆς ἐπὶ ἑπταετίαν ὁ περινούστατος Ἰωάννης Α. Καποδίστριας. Βασιλεύεται δὲ νῦν ὑπὸ τοῦ εὐκλεοῦς Ὁθωνος, δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ Βασιλέως τῆς Βαυαρίας, γεννηθέντος τὴν 20 Μαΐου τοῦ 1845 καὶ ἐλθόντος κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν 25 Ἰανουαρίου τοῦ 1833. Γενόμενος δὲ ἐνῆλιξ τὴν 20 Μαΐου τοῦ 1835 ἔλαβε τὰς ἡνίας τοῦ Κράτους, καὶ τὴν 10 Νοεμβρίου τοῦ 1836 ἐνυμφεύθη τὴν χαριεστάτην ἡμῶν Ἀνασσαν Ἀμαλίαν, ἀδελφὴν τοῦ μεγάλου δουκὸς τοῦ Ὀλδεμβούργου. Ἀπὸ δὲ τῆς 3 Σεπτεμβρίου τοῦ 1843 τὸ πολίτευμα εἶνε ἐντελῶς συνταγματικὸν καὶ πᾶσα νομοτελεστικὴ ἐξουσία ἀπόκειται εἰς τὸν Βασιλέα, ὅστις κυβερνᾷ δι' ὑπευθύνων ὑπουργῶν, ἡ δὲ νομοθετικὴ καὶ εἰς δύο σὺλλόγους, τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν. Ἡ βουλὴ συγκροτούμενη ἤδη ἀπὸ 142 βουλευτὰς ἐκλέγεται ἀνὰ πᾶσαν τριετίαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ, εἰς εἰς δέκα χιλιάδας· ἡ δὲ Γερουσία, τῆς ὁποίας ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς εἶνε 27 καὶ ὁ ἀνώτατος ἀναβαίνει μέχρι τοῦ ἡμίσεως ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν ἢ καὶ ἐπέκεινα τούτου κατ' ἀπόφασιν τῆς βουλῆς, διορίζεται ἰσοθίως ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἐκ προσώπων ἐχόντων προσόντα ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ Συντάγματος. Αἱ βουλαὶ συνέρχονται αὐτοδικαίως κατ' ἔτος τὴν 15 Νοεμβρίου εἰς τὴν Μητρόπολιν τοῦ Βασιλείου καὶ τὸ Ἑλληνικὸν στέμμα μεταβαίνει μόνον εἰς τοὺς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν γνησίους καὶ νομίμους ἀπογόνους τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος, καὶ ἐν ἑλλείψει τοιούτων εἰς τὸν ἐπόμενον αὐτοῦ ἀδελφὸν κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας.

Δικαιοσύνη καὶ ἐκπαίδευσις.

§ 34. Πρὸς ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης ὑπάρχουσιν εἰς πᾶσαν ἐπαρχίαν κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἀνάγκην *Εἰρηνοδικεῖα*, εἰς ἑκάστην δὲ πρωτεύουσαν νομοῦ ἐν *Πρωτοδικεῖον*, καὶ καθ' ὅλον τὸ βασιλικὸν τρία *Ἐμποροδικεῖα*, ἑδρεύοντα εἰς Πάτρας, Ναύπλιον καὶ Σύρον. Ἀνώτερα δὲ δικαστήρια καθ' ὅλον τὸ κράτος εἶνε δύο *Ἐφετεῖα*, εἰς ὧν τὸ ἓν ἑδρεύει εἰς Ναύπλιον καὶ τὸ ἕτερον εἰς Ἀθήνας, ἐνθα ὑπάρχει καὶ τὸ ἀνώτατον δικαστήριον ὁ *Ἀρειος Πάγος* λεγόμενον. Διὰ δὲ τὴν ἐκδίκασιν τῶν κακουργημάτων συνιστᾶται εἰς τὴν περιφέρειαν ἐκάστου Ἐφετείου ἀνὰ τρεῖς μῆνας τοῦλάχιστον ἐν κακουργητοδικῷ δικαστήριον μεταφερό-

μενον κατὰ τὴν ἀνάγκην ἀπὸ ἑνα νομὸν εἰς ἄλλον. Πρὸς δὲ τὴν ἐκ-
παίδευσιν ἕκαστος δῆμος ὑποχρεοῦται νὰ ἔχῃ ἐν τοῦλάχιστον δη-
μοτικὸν σχολεῖον. Κατὰ δὲ τὴν ἐσχάτως γενομένην ἐπίσημον ἐκθεσιν
τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδευσεως Ὑπουργείου
ὑπάρχουσι καθ' ὅλον τὸ Κράτος 4 Πανεπιστήμιον, 4 Γυμνάσια
καθ' ὅλου, 4 Διδασκαλεῖον, 93 Ἑλληνικά Σχολεῖα καθ' ὅλου,
450 δημ. σχολεῖα καὶ ὀρφανοτροφεῖα, 300 γραμματοδιδασκα-
λεῖα καὶ 4 διδασκῆρια εἰς ἄλλα Ὑπουργεῖα ὑπαγόμενα. Ἐν πᾶσι
τούτοις διδάσκουσιν 422 καθηγηταὶ καὶ 989 διδάσκαλοι, καὶ
διδάσκονται 64064 μαθηταί. Αἱ δὲ ἀπὸ μέρους τῆς Κυβερνή-
σεως καταβαλλόμεναι δαπάναι κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ
παρόντος ἔτους ἀναβαίνουν εἰς 735 484 δραχμάς.

ΣΗΜ. Τὸ Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1833—1836 εἰ φοιτῆται τοῦ Πανεπιστημίου
ἦσαν 590, ὥστε ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν φοιτῶντων τὸ νέον Πανεπιστήμιον τῆς
Ἑλλάδος ἀριθμᾷ περισσοτέρους φοιτητάς ἀπὸ πολλὰ διακεκριμένα Πανεπιστή-
μια τῆς Εὐρώπης. Ἡ αὐτὴ ἀναλογία φυλάττεται καὶ διὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη.

Πρόσοδος, χρέος καὶ πολεμικὴ δύναμις.

§ 32. Ἡ ἐτησίᾳ πρόσοδος ρθάνει τὰ 22 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. δραχ-
μῶν, ἡ δὲ δαπάνη ὑπερβαίνει τὰ 24 $\frac{1}{2}$ · τὸ δημόσιον χρέος γενόμενον
πρὸ τῆς ἐλευσεως τοῦ Βασιλέως ἡμῶν ἦτον 64 500 000 φραγ.
εἰς τὸ ὅποιον προστιθεμένων καὶ τῶν 60 ἑκατ. φράγ., πραγμα-
τοποιηθέντων ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας, ὅλον τὸ δημόσιον χρέος
ἀναβαίνει εἰς 424 500 000 φράγ. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ ὅλου στρα-
τοῦ τῆς ξηρᾶς ἦτοι τοῦ πεζικοῦ, τοῦ ἵππικοῦ, τοῦ πυροβολικοῦ,
τοῦ μηχανικοῦ, τοῦ λόχου τῶν πυροσβεστῶν, τοῦ λόχου τῶν τε-
χνιτῶν, τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς, τῶν ἐν ἀργία, τῶν ἐπιτελῶν
καὶ φρουράρχων τῆς χωροφυλακῆς κτλ. εἶνε 40268 ἄνδρες, ἀ-
ξιωματικοί, ὑπαξιωματικοί, στρατιῶται καὶ λοιποί. Τοῦ δὲ ναυτι-
κοῦ τὸ ὅλον μετὰ τῶν ἀπομάχων καὶ τοῦ ναυστάθμου εἶνε περὶ
τοὺς 4340, ἀξιωματικούς, ὑπαξιωματικούς, ναύτας καὶ λοιπούς.
Πλοῖα δὲ μικρὰ καὶ μεγάλα ἀριθμοῦνται περὶ τὰ 27, ἐν οἷς καὶ 7
ἀτμοκίνητα· τὰ δὲ ἐμπορικὰ πλοῖα εἶνε περὶ τὰ τετρακισχίλια
καὶ περιέχοντα 23428 ναύτας εἶνε 268606 κόρων (τόνων).
Ἐν τούτοις καταριθμεῖται ἤδη καὶ ἡ νεωστὶ συστήθεισα Ἑλλη-
νικὴ ἀτμοπλοῖα, ὑποσχομένη πολλὰς τὰς εὐκολίας εἰς τὸ ἐμπό-
ριον καὶ τὴν συγκοινωνίαν τῶν κατοίκων.

Διαιρέσεις.

§ 33. Ὅλον τὸ Βασίλειον διαιρεῖται φυσικῶς μὲν εἰς τὴν
Πελοπόννησον, τὴν Στερεάν καὶ τὰς Νήσους, πολιτικῶς δὲ εἰς
δέκα νομούς, ἐξ ὧν πέντε εἰσὶ τῆς Πελοποννήσου, ὁ τῆς Ἀργολί-
δος καὶ Κορινθίας, τῆς Ἀρκαδίας, τῆς Λακωνίας, τῆς Μεσση-

νίας καὶ ὁ τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος, τρεῖς τῆς Στερεᾶς, ὁ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος καὶ ὁ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, καὶ δύο τῶν Νήσων, ὁ τῆς Εὐβοίας καὶ ὁ τῶν Κυκλάδων. Ἐκαστος δὲ νομὸς υποδιαιρεῖται εἰς ἐπαρχίας αἰτνές εἰσι 50· καὶ ἐκάστη ἐπαρχία εἰς δήμους α', β' καὶ γ' τάξεως ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων ἐκάστου. Ἄλλοι εἶνε 280 καὶ ἕκαστος ἔχει ἓνα δήμαρχον καὶ ἓν δημοτικὸν συμβούλιον, οἵτινες ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῶν δημοτῶν καὶ ἐγκρινόμενοι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διαχειρίζονται τὰ τοπικὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτῆς. Ἐκαστος δὲ νομὸς ἔχει ἓνα Νομάρχην, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπάγονται καὶ οἱ κατ' ἐπαρχίας ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διοριζόμενοι Ἐπαρχοί. Εἰς ἐκάστην δὲ ἐπαρχίαν εἶνε συστημένον ἓν Ἐπαρχιακὸν συμβούλιον συγκροτούμενον ἀπὸ 12 τοῦλάχιστον πρόσωπα, ἐλεγόμενα δι' ἐλευθέρως ἐκλογῆς τῶν δήμων. Καθῆκον δὲ αὐτῶν εἶνε νὰ συσκέπτονται διὰ τὰ κοινὰ τῶν δήμων τῆς ἐπαρχίας συμφέροντα. Προβλέπονται καὶ Νομαρχιακὰ συμβούλια, ἀλλὰ δὲν ἐνομοθετήθησαν εἰσέτι.

ΣΗΜ. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1836 ὁ πληθυσμὸς τοῦ Ἑλλ. Κράτους, τῶν Νομῶν, Ἐπαρχιῶν καὶ τῶν πρωτεύουσων αὐτῶν εἶχεν ὡς ἀκολουθεῖ σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ ἀναφερόμενος πληθυσμὸς τῶν πόλεων περιλαμβάνει καὶ τὸν πληθυσμὸν τῶν παρακειμένων χωρίων μετὰ τῶν ὁποίων ἀπαρτίζεται, ὅπου ὑπάρχουσι τοιαῦτα, ὁ δὲ δήμος ἐν δὲ τῷ τέλει ἐπισυνάπτεται καὶ λεπτομερέστερος πῖναξ τοῦ πληθυσμοῦ.

Στερεὰ Ἑλλάς.

§ 34. Ἡ πρὸς ἄρκτον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ Ἰσθμοῦ ἐκτεινομένη χώρα μέχρι τῶν βορείων ὀρίων τοῦ βασιλείου ὀνομάζεται Στερεὰ Ἑλλάς, διαιρουμένη γενικώτερον εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει τὰς ἐπαρχίας Ἀττικῆς, Αἰγίνης, Μεγαρίδος, Θηβῶν, Λεβαδείας, Παρνασσίδος, Δωρίδος, Λοκρίδος καὶ Φθιώτιδος, καὶ ἡ δευτέρα τὰς ἐπαρχίας Εὐρυτανίας, Βονίτσης καὶ Ξηρομέρου, Βάλτου, Τριχωνίας, Μεσολογίου καὶ Ναυπακτίας.

Τῆς Ἀνατολικῆς ἐπισημότεραι πόλεις, Ἀθῆναι, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου, ἔχουσα 33 436 κατοίκ. πλατείας καὶ εὐθείας ὁδοῦς, εὐρυχώρους πλατείας καὶ λαμπρὰς οἰκοδομὰς, ἐξ ὧν διακρίνονται τὸ βασιλικὸν παλάτιον, τὸ δημοτικὸν καὶ στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον, τὸ Ὀθώνειον Πανεπιστήμιον, τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τὸ Τυφλοκομεῖον, τὸ Ἀρσάκειον παρθεναγωγεῖον, ἡ Ῥιζάρειος σχολή, ὁ ναὸς τῆς Μητροπόλεως καὶ ὁ ἐγειρόμενος τῶν δυτικῶν, τὸ Βυρβάκειον Λύκειον καὶ τὸ Ἀμνα-

λείον Ὀρφανοτροφεῖον μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐγεσθῆσεται ἡ Ἀκαδημία καὶ τὸ Στουρνάρειον Πολυτεχνεῖον. Τὰ παντοσιδῆ δημόσια καὶ ἰδιωτικά καταστήματα μετὰ τῶν διαφόρων ἑταιρειῶν, τῆς ἀρχαιολογικῆς, ἱατρικῆς, φυσικοῖστορικῆς κτλ. καθιστῶσι τὰς Ἀθήνας ἐστὶν τῶν φώτων εἰς ἣν πανταχόθεν συρρέει ἡ νεότης τοῦ Πανελληνίου.

ΣΗΜ. Λείψανα ἀρχαῖα ἐξαγγέλλοντα τὴν παλαιὰν τῶν Ἀθηνῶν λαμπρότητα εἶνε τὰ Προπύλαια, ὁ Παρθενών, τὸ Εἰσέχθειον καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἀπτερου Νίκης ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, τὸ Ὁδεῖον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τὸ Θησεῖον, ἡ Πύλη τῆς Ἀγορᾶς, τὸ ὥρολόγιον τοῦ Ἀνδρονίκου Κυρρήστου (κοινῶς ναὸς τοῦ Αἰόλου), ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, τοῦ ὁποῦ μόνον 16 στήλαι κορινθιακοῦ κόσμου σωζονται ἀντὶ τῶν πάλαι 120, ἡ Πύλη καὶ ἡ Στοὰ τοῦ Ἀνδριανοῦ καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους (κοινῶς Φανάρι τοῦ Διογένοους).

Πειραιεύς, 4 $\frac{1}{2}$ ὥραν μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, ἐπίνειον ἔχον 6057 κατ. Ὑδραίων ὡς ἐπιτοπολὺ καὶ Χίων ἀσχολουμένων διῶς εἰς τὸ ἐμπόριον, καὶ λαμπρὰς οἰκοδομὰς, ἐξ ὧν διαπρέπει ἰσὺ στρατιωτικὸν σχολεῖον καὶ τὸ ἐγειρομένον νῦν τελωνεῖον παρὰ τὸν Πειραιᾶ κεῖνται οἱ τάφοι τῶν ἡρωϊκῶς ἀγωνισθέντων εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἀοιδίμων Μιαούλη καὶ Καραϊσκάκη. Αἶγινα, νῆσος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, κατοικουμένη ἅπασα ὑπὸ 5251 κατ. ἀσχολουμένων πρὸ πάντων εἰς τὴν γεωργίαν. Μέγαρα, πρωτεύουσα τῆς Μεγαρίδος ἔχουσα 3208 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ποιμαντικὴν γαιτριάζει δὲ μὲ τὴν Ἐλευσίνα ἔχουσαν 575 κατ. καὶ τὴν Σαλαμίνα νῆσον κατοικουμένην ὑπὸ 2787 κατ. Θῆβαι, παρὰ τὸν Ἰσμηνὸν ποταμόν, πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἔχουσα 4534 κατ. Λεβαδία, 3 περίπου μίλια μακρὰν τῆς Κωπαίδος, πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἔχουσα 4625 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν. Ράφωβα, παρὰ τοὺς μεσημβρινοὺς πρόποδας τοῦ Παρνασοῦ, ἔχουσα 2504 κατ. Ἀμφισσα, πρωτεύουσα τῆς Παρνασίδος εἰς τερπνὴν θέσιν, ἔχουσα 5283 κατ. Γαλαξείδιον, εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς (6303). Αἰθωρίκιον, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Κηφισσοῦ, πρωτεύουσα τῆς Δωρίδος, ἔχουσα 4488 κατ. ἀσχολουμένων ἐπιτοπολὺ εἰς τὴν ποιμαντικὴν. Ἀταλάντη, πρωτεύουσα τῆς Λοκρίδος, ἐν μίλ. μακρὰν τοῦ Ὀπουντίου κόλπου (7759). Ἀμφία, πρωτεύουσα τῆς Φθιώτιδος καὶ καθέδρα τοῦ νομοῦ κειμένη ἐκτὸς τῶν θερμοπυλῶν, ἔνθα ἡρωϊκῶς μαχόμενος ἔπεσεν ὁ γενναῖος Διάκος εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν καὶ ὑπέστη μαρτυρικώτατον θάνατον· κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 6074 κατ. ἀσχολουμένων ἐπιτοπολὺ εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ

τὴν γεωργίαν Ὑπάτη, 3 ὥρας πρὸς Α. τῆς Λαμίας, ὀνομαστὴ διὰ τὰ θερμὰ λουτρά της (4165). *Στηλίδας*, πρὸς Α. τῆς Λαμίας, παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον (2674).

Τῆς δυτικῆς *Καρπενήσιος*, ἔχουσα 6448 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ποιμαντικὴν. Αὐτόθι τὸ 1823 μετὰ μεγάλην θραύσιν τῶν Τούρκων ἔπεσεν ὁ αἰδίδιμος Μάρκος Βότσαρης, τοῦ ὁποίου ὁ τάφος καθὼς καὶ τοῦ ἐνδόξου Ἀγγλου Λόρδου Βύρωνος κεῖται εἰς τὸ Μεσολόγγιον. *Βόνιτσα*, πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας παρὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἀμβραχικοῦ κόλπου (5076). *Κραθασαράς*, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Βάλτου (4342). Κατὰ τὸ Πέτα 4 περίπου ὥρας πρὸς Β. τὸ 1822 συνήρθη καρτερὰ μάχη, καθ' ἣν μετὰ ἥρωϊκώτατον ἀγῶνα ἔπεσον καὶ πολλοὶ τῶν φιλελλήνων. *Αργίριον*, πρωτεύουσα τῆς Τριχωνίας (2857). *Μεσολόγγιον*, πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας καὶ καθέδρα τοῦ νομοῦ ἔχουσα ὄχυρὸν φρούριον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ ἐν αὐτῷ πολιορκημένοι Ἕλληνες τὸ 1826 ἐπροξένησαν μεγάλην ἐθορὰν εἰς τοὺς ἐχθροὺς διὰ τῆς πολυχρονίου καὶ ἥρωϊκῆς ὑπερασπίσεώς των (5877). Ἐπὶ νησιδίου ἀπέχοντος 2 περίπου ὥρας ἀπὸ τοῦ Μεσολογγίου Κλείσσοβα καλουμένου ἐγένετο τὸ 1826 περὶδοξος ἀντίστασις κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἀπολεσάντων αὐτόθι πολλὰς ἐκατοντάδας στρατιωτῶν. *Ναύπακτος*, φρούριον ὄχυρὸν πρὸς Α. τοῦ Μεσολογγίου (3655).

Πελοπόννησος.

§ 33. Αὕτη κειμένη πρὸς Ν. τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος εἰς σχῆμα φύλλου πλατάνου ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ Ἀργολικοῦ κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Λακωνικοῦ καὶ Μεσσηνιακοῦ κόλπου καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους. Ἐπισκρότεραι πόλεις τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, *Ναύπλιος*, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας καὶ ὅλου τοῦ νομοῦ, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα ἀπόρθητα Ἑνετικὰ φρούρια, λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ 7666 κατ. ὑπῆρξεν δὲ καὶ καθέδρα τοῦ Βασιλείου μέχρι τοῦ 1834 καὶ ἐνοῦται μετὰ τῆς *Προροίας*, ἐπισήμου διὰ τὴν αὐτόθι σιγροτηθεῖσαν τὸ 1832 Ἑθνικὴν Συνέλευσιν. Ἀντικρὺ τοῦ Ναυπλίου παρὰ τὴν Τύρινθα, ἐνθα σώζονται θαυμαστὰ κυκλώπεια τεῖχη, ἐπάτησε τὸ πρῶτον ὁ Βασιλεὺς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος καὶ εἶνε αὐτόθι ἀπὸ τοῦ Καποδιστρίου συστημένον γεωργικὸν σχολεῖον. Τὸ 1822 εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου οἱ ἥρωες ναυτικοὶ τῆς Ἑλλάδος μὲ μικρὰ σκάφη βιάζονσι τὸν υπερήφανον Ὀθωμανικὸν στόλον νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν

Ἑλλήσποντον ἄπρακτος. Ἄργος, ² περίπου μακρὰν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἔχουσα 12034 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν. Ὑδρα (Ὑδρέα) καὶ Σπέτσαι (Τιπάρηνος) νῆσοι ναυτικαὶ ὀνομασται κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας Ἑλληνικὸν ἀγῶνα καὶ ἤδη διὰ τὸ ἐπίσημον ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῶν ἔχουσι δὲ ἡ μὲν πρώτη 13000 κατ. καὶ ἡ δευτέρα 10660. Κραεῖδιον, ἀπέναντι τῆς Ὑδρας, ἔχον 7007 περίπου κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ γεωργίαν. Ἐρμιόνη, ἐπίσημος διὰ τὴν ἀρξαμένην μὲν αὐτῇ τὸ 1827 τρίτην ἐθνικὴν συνέλευσιν, μετατεθεῖσαν δὲ ἐν Τροιζήνι (2444). Πόρος, βασιλικὸς ναύσταθμος, ἔχουσα 8083 κατ. καὶ ἐξάγουσα ἀξιόλογα λεμόνια καὶ πορτογάλια. Κόρινθος, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀκροκορίνθου, πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας, ἔχουσα 3393 κατ. Κατεδαφισθεῖσα δὲ τὸ παρελθὼν ἔτος ὑπὸ καταστρεπτικωτάτου σεισμοῦ ἐγείρεται πάλιν ὑπὸ τὸ ὄνομα Νέα Κόρινθος παραλίως παρὰ τὸ Λέχαιον λαμπροτέρα καὶ καλονικωτέρα. Τρίκαλα, πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρου (5304). Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Κορίνθου κατὰ τὰ Δερβενάκια κατεστράφη τὸ 1822 ἡ μεγάλη δύναμις τοῦ Δραμάλεως.

Τοῦ νομοῦ Ἀχαΐας Πάτραι, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας καὶ καθέδρα τοῦ νομοῦ, ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἐμπορικὴν τῆς θέσιν, τὸ μετὰ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἐνεργούμενον ἐν αὐτῇ ἐμπόριον τῶν σταφίδων, μετάξης καὶ ἄλλων προϊόντων καὶ ἔχουσα 19138. Αἴγιον, πρωτεύουσα τῆς Αἰγιαλείας ἔχουσα 6543 καὶ πλουτοῦσα ἐκ τῆς κορινθιακῆς σταφίδος. Ταξιάρχης, 3 ὥρας μακρὰν τοῦ Αἰγίου, μονὴ ἐκ τῶν πλουσιωτέρων τῆς Ἑλλάδος ἔχουσα περὶ τοὺς 100 μοναχοὺς. Καλάβρυτα, πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας μεσόγειος, ἔχουσα 7450 κατ. ἀσχολουμένων πρὸ πάντων εἰς τὴν ποιμαντικὴν καὶ τὴν γεωργίαν. Ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν πρὸς τὰ ΝΔ. κεῖται ἡ Μονὴ τῆς Ἀγίας Λαύρας, ἐν ἣ τὸ 1821 Μαρτίου 21 ὑψώθη κατὰ πρῶτον ἡ σημαία τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Δύο δὲ ὥρας μακρὰν πρὸς Β. κεῖται ἡ ἐπισημοτέρα τῆς Ἑλλάδος μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου κτισθεῖσα τὴν Β. Μ. Χ. ἐκατονταετηρίδα καὶ ἔχουσα μίαν τῶν τριῶν εἰκόνων τῆς Θεοτόκου, τὰς ὁποίας ἰστόρησεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, καὶ περὶ τοὺς 150 μοναχοὺς. Σωποτόν, πρὸς τὰ ΝΔ. τῶν Καλαβρύτων ἔχον 5447 κατ. καὶ Ἑλληνικὸν σχολεῖον διατηρούμενον ἐν μέρει ἐκ τοῦ πληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Τσίπουρα. Λειβάριον, πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ψωφίδος, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 2 χ. κατ. καὶ ἑλληνικὸν σχολ-

λείον διατηρούμενον διὰ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ αὐοιδήμου Σ. Σακελλαρίου. *Πύργος*, πρὸς Β. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλφειοῦ, πρωτεύουσα τῆς Ἡλείας, ἔχουσα 8992 κατ. *Γαστοῦνη*, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Πηνειοῦ, ἔδρα τοῦ δήμου τῆς Ἡλίδος (3007) *Λαχναῖα*, πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω ἔχουσα 4466 κατ.

Τοῦ νομοῦ Μεσσηνίας, *Καλάμαι*, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου ἐπὶ ἐκτεταμένης καὶ εὐφόρου πεδιάδος διαρρέομένης ὑπὸ τοῦ Παμίσου, πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας καὶ καθέδρα τοῦ νομοῦ, φέρουσα ἄφθονα σῦκα, ἔλαιον καὶ μετάξιον καὶ ἔχουσα 6478 κατ. ἀσχολουμένων ἰδίως εἰς τὸ ἐμπόριον. *Νησίον*, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Μεσσήνης, πρὸς Δ. τῶν Καλαμῶν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Παμίσου ἔχουσα 4519 κατ. *Κυπαρισσία*, πρωτεύουσα τῆς Τριφυλίας (3712). *Ἀνδρίτσεινα*, μεσογειῶς, πρωτεύουσα τῆς Ὀλυμπίας, ἔχουσα 6603 κατ. καὶ ἀξιόλογον βιβλιοθήκην δωρηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ φιλοπάτριδος Νικολοπούλου. *Πύλος*, πρωτεύουσα τῆς Πυλίας ἀντικρὺ τῆς νήσου Σφακτηρίας ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκρας εὐρυχώρου λιμένος ἔχουσα 344 ἔκατ. καὶ οὕσα περίφημος διὰ τὴν τὸ 1827 πυρπολήσιν τοῦ Ὀθωμανικοῦ καὶ Αἰγυπτιακοῦ στόλου ὑπὸ τῶν ἡνωμένων στόλων τῆς Ῥωσσίας, Ἀγγλίας, καὶ Γαλλίας. *Μεθώνη*, φρούριον, πρὸς Ν. (2477) Κατὰ τὸ Κρομύδιον κείμενον πρὸς Α. τῆς Μεθώνης ὑπέστησαν οἱ Ἕλληνες τὸ 1825 δεινὴν ἥτταν, ἀλλ' οὐχὶ μετὰ πολὺ οἱ ναυτικοὶ λαμπρότατα ἐξεδικήθησαν τοὺς Ὀθωμανοὺς πυρπολήσαντες 7 πολεμικὰ πλοῖα αὐτῶν καὶ πολλὰ φορτηγὰ· τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος ἥρωϊκῶς μαχόμενος ἔπεσεν ὁ Παππαφλέσας εἰς τὸ *Μαριάκι*, κείμενον πρὸς Β. τοῦ Κρομυδίου. *Κορώνη*, ὠσαύτως φρούριον ἔχον 3837 κατ.

Τοῦ νομοῦ Λακωνίας *Ἀρεόπολις*, εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ταυγέτου, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Οἰτύλου καὶ τῆς Δυτικῆς Μάνης, ἔχουσα 7313 κατ. *Γύθειον*, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Γυθείου καὶ τῆς ἀνατολικῆς Μάνης, ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου, ἔχουσα 2655 κατ. *Μονεμβασία*, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς Λακωνικῆς παραλίας, πόλις ὀχυρὰ κειμένη ἐπὶ ἀποτόμου νησιδίου συνεχομένου διὰ γεφύρας μετὰ τῆς ξηρᾶς καὶ ἔδρα τῆς Ἐπιδάφρου Λιμνηρᾶς ἔχουσα 2713 κατ. καὶ ἀρχαίαν ἐκκλησίαν σωζομένην ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων. *Μολάοι* (3539). *Σπάρτη*, πρωτεύουσα τῆς Λακεδαιμόνος καὶ καθέδρα τοῦ νομοῦ παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα· οἰκισθεῖσα δὲ νῦν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ Μιστρά ἓνα δὴ-

ρον περιέχοντα ὅλα τὰ δημόσια καταστήματα καὶ ἀριθμοῦντα 7912 κατ. Φέρει δὲ ἡ Λακεδαιμόνων ἀφθόνης ἔλαιον, μετὰξιον, βαλανίδιον καὶ πολλοὺς δημητριακοὺς καρπούς.

Τοῦ νομοῦ Ἀρκαδίας *Τρίπολις*, παρὰ τοὺς μεσημβρινοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Μαινάλου, πρωτεύουσα τῆς Μαντινείας καὶ ἔδρα τοῦ νομοῦ καὶ πρῶτην ὄχυρά, πολυάνθρωπος καὶ καθέδρα τοῦ διοικούντος τὴν Πελοπόννησον Ὁθωμανοῦ Σατράπου, ἥτις ἐκ θεμελίων κατεστράφη ὑπὸ τῶν Ἀράβων κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 40426 κατ. ἀσχολουμένων ὡς ἐπιτοπολὺ εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς μικρὰν βιομηχανίαν. Πρὸς Β. αὐτῆς, εἰς τὰ Τσιπιανὰ, κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Μαντινείας, καὶ πρὸς Α. εἰς τὴν *Παλαιὰν Ἐπισκοπὴν*, τὰ τῆς Τεργέας. Οὐχὶ μακρὰν τῆς Τριπόλεως κεῖνται τὸ Βαλτέτσιον, ἡ Γράνχ ἔνθα ὁ στρατηγικώτατος Θ. Κολοκοτρώνης ἐπέδειξε μεγάλην στρατηγικὴν περίνοιαν, καὶ τὸ *Λεβιδιον* τὰ ὁποῖα εἶνε ἐπίσημα διὰ τὰς αὐτῶν τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως γενομένης περιδόξους μάχας, καθ' ἃς οἱ Ὁθωμανοὶ ὑποστάντες δεινὴν ἦτταν καὶ φθορὰν ὑπεχώρησαν εἰς Τρίπολιν. *Μεγαλόπολις*, πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας, ἥτις πάλαι μὲν ἦτον πολυάνθρωπος καὶ πατρίς τοῦ ἱστορικοῦ Πολυβίου καὶ τοῦ περιδόξου τῆς Ἀρχαϊκῆς Συμπολιτείας στρατηγοῦ Φιλοποίμενος, νῦν δὲ μικρὰ κώμη *Σινάνορ* ὀνομαζομένη, ἔχουσα μετὰ τῶν παρακειμένων χωρίων 3439. *Λεορτάριον* (4354) *Καρύταινα*, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἀλφειοῦ ἐπὶ τόπου ὑψηλοῦ, ἔχουσα φρούριον ὄχυρόν καὶ 4464 κατ. *Δημητσάνα* (Θεισά), πρωτεύουσα τῆς Γορτυνίας, ὀνομαστὴ διὰ τὸ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως Ἑλληνικὸν αὐτῆς σχολεῖον οὗσα δὲ πατρίς τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Γρηγορίου, ὅστις κατὰ τὴν ἐκρήξιν τῆς ἐπαναστάσεως ἐκρεμάσθη εἰς τὴν θύραν τοῦ Πατριαρχείου, ἔχει 6280 κατ. ἀσχολουμένων ἰδίως εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς μικρὰν βιομηχανίαν. *Λαγκάδια* (Τευθίς) (3926), *Μαγούλινα* (4933), *Βυτίνα* (4372) καὶ *Στεμνίτσα*, (3839), ἐπίσημοι πόλεις τῆς Γορτυνίας. Τῆς δὲ Κυνουρίας ἐπίσημοι πόλεις, *Ἅγιος Πέτρος*, πόλις ὀρεινὴ καιμένη παρὰ τοὺς δυτικοὺς πρόποδας τοῦ Μαλεβοῦ, κορυφῆς τοῦ Πάρωνος, κατάρρυτος καὶ κατάφυτος ἀπὸ διάφορα ἐπωροφόρα καὶ ἄλλα δένδρα καὶ ἔχουσα ἀξιόλογον δημοτικὸν σχολεῖον, ἐπίσημον ὁμώνυμον ναὸν καὶ 3509 κατ. ὀνομαστῶν διὰ τὸ φίλεργον καὶ φιλόμουσον. *Καστρί*, πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ Ἀγίου Πέτρου, πόλις ἀποτελουμένη ἐξ ἐπτὰ συνοικιῶν, αἵτινες κείμεναι κατὰ τινα ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων συνιστῶσι τὸν δῆμον Τανίας, ὀνομασθέντα οὕτως ἐκ τοῦ παραρρέοντος *Τάνου* ποταμοῦ (4060). Πρὸς

τὰ ΝΑ. τοῦ Ἀγίου Πέτρου κείνται τὰ *Bérbaïra* (2224) καὶ *Aoliarà* (1 421) ἔνθα τὸ 1821 οἱ Ὀθωμανοὶ ἡττηθέντες μὲ πολλὴν ζημίαν τῶν ὑπεχώρησαν εἰς Τρίπολιν. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης, πρὸς Β. τοῦ Ἀγίου Πέτρου, ἐπίσημος διὰ τὸ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως σχολεῖον τοῦ ἀνεγερθῆναι καὶ προκισθῆναι ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Καρτισιῶτου (2 440). Ὁ Ἅγιος, ἐπὶ μικρᾷ χερσονήσῳ κειμένης παρὰ τὸ ὕψος ὁμώνυμον παράλιον, ἐξ οὗ ἐξάγονται τὰ διάφορα προϊόντα τῆς Κυνουρίας, οἷον ἔλαιον, οἶνος καλῆς ποιότητος, τυρίον, μέταξα, ἀξιόλογα πεπόνια καὶ κεράσια (208). Συνάπτεται δὲ καὶ μὲ καλῶς καλλιεργημένην ἐλαιόφυτον καὶ ἀμπελόφυτον πεδιάδα, ἐπὶ τῆς ὁποίας συνεκροτήθη τὸ 1823 ἡ δευτέρα ὁμώνυμος ἐθνικὴ συνέλευσις. Ἀεωνίδιον, πόλις κειμένη εἰς μικρὴν ἐλαιόφυτον πεδιάδα περικλειομένην κύκλῳ ὑπὸ ὑψηλῶν καὶ ἀποκρήμων ὄρεων καὶ ἔχουσα ἀξιόλογα περιθώγια καὶ 5742 κατ. συνωκίσθη δὲ ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ Πραστοῦ ἀπέχοντος 7 περίπου ὥρας πρὸς Ν. καὶ ἔχοντος 587 κατ. Οἱ κάτοικοι τοῦ Αεωνιδίου, τοῦ Πραστοῦ καὶ ἄλλων τινῶν παρακειμένων χωρίων λαλοῦσι τὴν Τσακωνικὴν διάλεκτον ἔχουσαν πολλοὺς ἰδιωτισμοὺς καὶ λέξεις τῆς ἀρχαίας Δωρικῆς.

Νῆσοι.

§ 36 Αἱ ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει Ἑλληνικαὶ νῆσοι ἀποτελοῦσι τοὺς νομοὺς τῆς Εὐβοίας καὶ τῶν Κυκλάδων. Ὁ πρῶτος περιλαμβάνει τὰς ἐπαρχίας Χαλκίδος, Ξηροχωρίου, Καρυστίας καὶ Σχοπέλου, καὶ ὁ δεῦτερος τῆς Σύρου, Κέας, Ἀνδρου, Τήνου, Νάξου, Μήλου καὶ Θήρας. Ἀξιολογώτεραι πόλεις τοῦ νομοῦ τῆς Εὐβοίας *Χαλκίς*, πόλις ὀχυρὰ, πρωτεύουσα ὁμώνυμου ἐπαρχίας καὶ ἔδρα τοῦ νομοῦ, κειμένη ἐπὶ τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς νήσου πλησίον τῆς παλαιᾶς λιθίνης γεφύρας συνδεούσης τὴν νήσον μετὰ τῆς ἀπέναντι ξηρᾶς, ἐπίσημος διὰ τὴν αὐτόθι γινομένην παλιόβοιαν καὶ κατοικουμένη ὑπὸ 10395 κατ. ἐξ ὧν εἶνε καὶ τινες Ὀθωμανοὶ καὶ Ἰσραηλίται. Ξηροχωρί, πρωτεύουσα τῆς ὁμώνυμου ἐπαρχίας κειμένη ἐπὶ τῆς βορείου παραλίας καὶ ἔχουσα 7332 κατ. Κόμη, πρωτεύουσα τῆς Καρυστίας, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας ἔχουσα 4236 κατ. Κάρυστος, ἐπὶ τῆς νοτιωτάτης παραλίας (6842). Εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Σχοπέλου ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι Σχοπέλος, περιέχουσα 5330 κατ. καὶ ὁμώνυμον πρωτεύουσαν, Σκιάθος (2943), Ἀλόνησος (334) καὶ Σκῆρος (3505), αἵτινες ὁμοῦ ἐνομαζονται Βόρειοι Σποράδες. Τοῦ νομοῦ τῶν Κυκλάδων ἀξιολογώτεραι νῆσοι εἶνε Σύρος

καὶ Μέθορος (4642), αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν ἐπαρχίαν τῆς Σύρου· Κέως (2703), Κύθρος (4299), Σέριφος (1798) τὴν τῆς Κέως· Ἀνδρος (22384) τὴν ὁμώνυμον ἐπαρχίαν· Τήνος (22373) τὴν ὁμώνυμον ἐπαρχίαν· Νάξος (15475), Πάρος (7474) καὶ Ὠλίαντος ἢ τανῶν Ἀρτίπαρος (350) τὴν ἐπαρχίαν τῆς Νάξου· Μήλος (3774), Σίγρος (5834), Κίμωλος (4183), Φολέγκανδρος (4354) καὶ Σίκυρος (979) τὴν ἐπαρχίαν τῆς Μήλου· Θήρα (1559), Ἀμοργός (3699), Ἴος (2617 καὶ Ἀράφη (152), τὴν τῆς Θήρας. Τούτων ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε ἡ Ἐρμούπολις, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Σύρου καὶ ἔδρα τοῦ νομοῦ, συνοικισθεῖσα πρὸ πάντων ἀπὸ τοὺς αὐτόθι κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἤδη συνοικιζομένους Σμυρναίους, Χίους καὶ Ψαριανοὺς· καταστάσα δὲ ἡ ἐπισημότερα ἐμπορικὴ τῆς Ἑλλάδος πόλις ἔχει 16830 κατ. ἐνεργούντων ἐκτεταμένον ἐμπόριον μὲ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ἐπὶ τῆς Τήνου ὑπάρχει ὁ ὀνομαστός ναὸς τῆς Εὐαγγελιστρίας, εἰς τὸν ὅποιον συβρέουσι κατ' ἔτος πολλοὶ προσκυνηταί. Ἡ Μήλος εἶνε σημαντικὴ διὰ τὰ ὄρυκτά της καὶ διὰ τὸν εὐρύχωρον καὶ προσφυᾶ λιμένα της, διακρινόμενον καθ' ὅλην τὴν Μεσόγειον· ἡ δὲ Κύθνος διὰ τὰ θερμὰ λουτρά της, συμβάλλοντα θαυμασίως εἰς ἱκσιν πολλῶν χρονικῶν παθῶν. Ἡ νῆσος Ἀήλος ἐξ ἧς ὀνομάσθησαν καὶ αἱ λοιπαὶ Κυκλάδες, ὡς κείμεναι κύκλῳ αὐτῆς, εἶνε σήμερον ἀκατοίκητος καὶ κεῖται πρὸς Δ. τῆς Μυκόνου. Ἡ Νάξος εἶνε ἐπίσημος διὰ τὴν αὐτόθι ἐξορυττομένην σμύριδα φέρουσιν ἐτησίως ἱκανὴν εἰς τὸ δημόσιον πρόσδοον. Τὸ κλίμα τῶν νήσων εἶνε τερπνότατον καὶ ὑγιεινότατον, τὸ δὲ ἔδαφος λεπτόν καὶ ὡς ἐπιτοπολὺ ἠφαίστειον, ἀλλὰ πολὺ ἐπιδεκτικὸν εἰς τὴν ἀμπελοφυτείαν γίνεται ἱκανὴ ἐξαγωγή οἴνου καὶ ἰδίως ὁ τῆς Θήρας καὶ Νάξου διακρίνεται. Ἐκτὸς τῆς ἀμπελοφυτείας καὶ γεωργίας οἱ κάτοικοι τῶν νήσων καταγίνονται εἰς τὴν ναυτιλίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς μικρὰν ἐπιτόπιον βιομηχανίαν.

Νομοί	Επαρχία:	Πρωτεύουσαι		Πληθυσμός		
		Νομῶν	Επαρχιῶν	Επαρχ.	Πρωτ.	Νομῶν
Αττικὴ καὶ Βοιωτίας	Αττική	Ἀθῆναι	Ἀθῆναι	30995	33436	97819
	Αἰγίνα		Αἰγίνα	5371	5251	
	Μεγαρίς		Μέγαρα	11323	3208	
	Θῆβαι		Θῆβαι	13383	4534	
φθιώτιδος καὶ Φωκ.	Λεβαδία	Λαμία	Λεβαδία	14047	4625	91844
	Παργασίς		Ἄμφισσα	24524	5283	
	Ἄωρις		Λιθωρίκιον	17314	4522	
	Λοκρίς		Αταλάντη	16330	1759	
Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας	Φθιώτις	Μεσολόγγιον	Λαμία	33376	6074	106391
	Εὐρυτανία		Καρπενήσιον	30135	6148	
	Βόνιτσα		Βόνιτσα	7845	5076	
	Ἐνθρόμαρον		Ἀστακός	11180	3357	
Δυζίας καὶ Ἠλίδος	Βάλτος	Μεσολόγγιον	Κραθασαράς	12150	4342	130594
	Τριγωνία		Ἀγρίνιον	10012	2857	
	Μεσολόγγιον		Μεσολόγγιον	14311	5787	
	Ναυπακτία		Ναύπακτος	20958	3655	
Μεσσηνίας	Πάτραι	Πάτραι	Πάτραι	36703	19139	101271
	Αἰγιάλεια		Αἴγιον	10503	6543	
	Καλάβρυτα		Καλάβρυτα	43145	7451	
	Ἠλεία		Πύργος	40237	8921	
Λακωνίας	Τριφυλία	Καλάμαι	Κυπαρισσία	22086	3712	90393
	Ολυμπία		Ἀνδρίτσαινα	22010	6603	
	Πολία		Πύλος	15870	3415	
	Μεσσήνη		Νησίον	21923	4519	
Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας	Καλάμαι	Σπάρτη	Καλάμαι	19382	6178	126547
	Οἶτολος		Ἀρέοπολις	26088	7319	
	Γόθειον		Γόθειον	12663	2655	
	Ἐπ. Λιμενρά		Μονεμβασία	14068	2713	
Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας	Λακωνία	Τρίπολις	Σπάρτη	37773	7912	113789
	Μεγαλόπολις		Μεγαλόπολις	13450	3139	
	Γόρτυς		Καρύταινα	45749	4164	
	Μαντίνεια		Τρίπολις	39580	10426	
Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας	Κυνουρία	Ναύπλιον	Λεωνίδιον ἢ	27768	5712	68813
	Ἄργος		Ἄγ. Ἰωάννης		2444	
	Κορινθία		Ἄργος	21658	12301	
	Ναυπλία		Κορινθος	35014	3396	
Εὐβοίας	Τροιζηνία	Χαλκίς	Ναύπλιον	13104	7666	68813
	Σπέτσαι καὶ		Πόρος *	10895	8083	
	Ερμιόνης		Σπέτσαι	20110	10660	
	Γύδρα		Γύδρα	13008	13008	
Εὐβοίας	Χαλκίς	Χαλκίς	Χαλκίς	22086	10395	68813
	Ξηροχώριον		Ξηροχώριον	9577	7332	
	Καρυστία		Κύμη	24794	4336	
	Σκόπελος		Σκόπελος	12356	5330	

Νομοί	Επαρχία	Πρωτεύουσαι		Πληθυσμός		
		Νομῶν	Επαρχιῶν	Επαρχ.	Πρωτ.	Νομῶν
Κυκλάδων	Σύρος	Ερμούπολις	Ερμούπολις	30193	16830	142938
	Κέα		Κέα *	10439	4297	
	Ἀνδρος		Ἀνδρος	22384	1860	
	Τήνος		Τήνος	22373	3068	
	Νάξος		Νάξος	21643	2393	
	Μήλος		Μήλος	13113	2987	
	Θήρα		Πύργος	22807	3338	

ΙΟΝΙΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Θέσις, γῆ, ποταμοὶ καὶ κλίμα.

§ 37. Αὕτη ἀπαρτίζεται κατὰ τὴν ἐν τῷ συντάγματι γενομένην διαστολὴν ἐκ τεσσάρων μεγάλων νήσων, τῆς Κερκύρας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου καὶ τῆς Λευκάδος, καὶ ἐκ τριῶν μικρῶν, τῆς Ἰθάκης, τῶν Κυθήρων καὶ τῶν Παξῶν, μὴ προσλογιζομένων τῶν προσθετομένων ἐκάστη νησιδριῶν. Κειμένη δὲ ἀπέναντι τῶν παραλίων τῆς Ἠπείρου, Ἀκαρνανίας καὶ Πελοποννήσου ἔχει 54 π. μ. ἐπιφάνειαν, ἔδαφος ἐν γένει μὲν ὄρεινόν καὶ ἀπότομον, ἐν μέρει δὲ εὐφορον καὶ ἐπιδεκτικὸν πάσης καλλιεργείας, ὑψηλότερον ὄρος, κείμενον ἐπὶ τῆς Κεφαλληνίας, τὸν Αἶνον, ποταμοὺς μικροῦ λόγου ἀξίους καὶ τούτους ὡς ἐπιτοπολὺ τὸν χειμῶνα ῥέοντας, καὶ κλίμα θερμὸν, μετριαζόμενον ἐκ τῶν θαλασσίων ἀνέμων.

Κάτοικοι, γλῶσσα, θρησκεία, ἐκπαίδευσις καὶ προϊόντα.

§ 38. Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν τοῦ 1856 ὁ πληθυσμὸς ἀναβαίνει εἰς 230000, τοῦ ὁποῦ 68463 ἀνήκει εἰς τὴν Κέρκυραν, 72537 εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, 37346 εἰς τὴν Ζακύνθον, 20352 εἰς τὴν Λευκάδα, 41702 εἰς τὴν Ἰθάκην, 43473 εἰς τὰ Κύθηρα καὶ 4967 εἰς τοὺς Παξούς. Εἶνε δὲ, ἐξαιρουμένων 4200 περίπου δυτικῶν καὶ 5000 Ἰσραηλιτῶν κατοικοῦτων κυρίως ἐν Κερκύρᾳ, οἱ λοιποὶ ὀρθόδοξοι καὶ λαλοῦσιν, ὡς εἶδος, τὴν Ἀπλοελληνικὴν γλῶσσαν. Καὶ οἱ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Κερκύρας, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου συμφύρουσι τὴν πάτριον φωνὴν μετὰ τῆς Ἰταλικῆς, πολλὰς ἐξ ἐκείνης εἰσάγοντες καὶ λέξεις καὶ φράσεις εἰς τῆς συνήθεις πρὸς ἀλλήλους συνδιαλέξεις, οἱ δὲ ἐν ταῖς ἀγροῖς τῶν αὐτῶν νήσων καὶ πάντες οἱ ἄλλοι Ἑπτανήσιοι λαλοῦσι γλῶσσαν τοσοῦτον καθαρεύουσαν πάσης σχεδὸν ξενοφωνίας, ὥστε εὐχῆς ἄξιον ἦθελεν εἰσθῆαι, ἐὰν ἀπανταχοῦ τῆς τοῦ ἐλευθέρου καὶ δούλης

Ἑλλάδος ὁμοίως ἐσώζετο ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν γλῶσσα. Ἐκάστη νῆσος ἔχει ἴδιον ἀρχιερέα ἐκλεγόμενον δι' ἐλευθέρας ψήφου ὑπὸ τοῦ ἰδίου κλήρου, ἐν Λύκειον, ἐν ᾧ διδάσκονται οὐχὶ ὀλιγώτερα μαθήματα τῶν ἐν τοῖς Ἑλλ. σχολείοις καὶ Γυμνασίοις τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος καὶ δημοτικὰ σχολεῖα ἀνάλογα πρὸς τὸν πληθυσμὸν, ἡ δὲ Κέρκυρα καὶ Ἀκαδημίαν. Κυριωτέρα ἀσχολία τῶν κατοίκων εἶνε ἡ γεωργία, ἡ ἐλαιοφυτεία, ἡ σταφιδοφυτεία, ἡ ἀμπελοφυτεία, ἡ βομβυκοτροφία, ἡ ἀλιεία καὶ τὸ θαλάσιον ἐμπόριον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐξάγονται τὰ διάφορα προϊόντα τῆς βιομηχανίας τῶν κατοίκων καὶ εἰσάγονται δημητριακοὶ καρποὶ, ξυλεῖα, κτήνει, ἔπιπλα καὶ διάφορα χειροτεχνήματα. Ἐν δὲ Ζακύνθῳ κατασκευάζονται καὶ μεταξωτὰ τινα ὑφάσματα οὐχὶ λόγου ἀνάξια, ὧν γίνεται καὶ ἐξαγωγή τις.

Πολίτευμα, πρόσσδος καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

§ 39. Αἱ Ἴονιοι νῆσοι ὑποκύψουσι ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἑνετῶν, Τούρκων, Ρώσων καὶ Γάλλων, ἀποτελοῦσιν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1814 συνταγματικὴν πολιτείαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὴν Βουλὴν, Γερουσίαν καὶ τὸν Ἀρμοστήν, διοριζόμενον ὑπὸ τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Ἡ δὲ πρὸ μικροῦ γενομένη τοῦ συντάγματος μεταρρύθμισις παρέσχεν εἰς τὴν Ἑπτανήσον τὴν ἐλευθέραν ψήφον εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν βουλευτῶν καὶ εἰς τὴν σύστασιν τῶν μελῶν τοῦ ἐγγωρίου συμβουλίου, ὅπερ μετὰ τοῦ προέδρου αὐτοῦ, διοριζομένου ὑπὸ τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ Ἀρμοστοῦ, συνίστησι τὴν τοπικὴν ἐκάστης νήσου κυβέρνησιν. Ὁ τύπος ἔκτοτε ἔλαβε τοσαύτας ἐλευθερίας, ὥστε ἤθελεν εἶσθαι ζήτημα, ἐάν ποῦ ὑπάρχῃ σήμερον μείζων τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ ἐλευθεροτυπίας. Ἐκάστη νῆσος ἔχει ἰδίαν διοικητικὰς καὶ δικαστικὰς ἀρχὰς καὶ πέμπει εἰς τὴν Βουλὴν ἰδίους ἀντιπροσώπους, ἀλλὰ μόνον αἱ τέσσαρες μεγάλαι νῆσοι ἔχουσιν ἑκάστη ἴδιον Γερουσιαστὴν, αἱ δὲ τρεῖς μικραὶ ἔχουσι πᾶσαι ὁμοῦ ἓνα ἐκ περιτροπῆς ἀνὰ πενταετίαν λαμβανόμενον. Ἐν Κερκύρᾳ ἐδρεύει ὁ Ἀρμοστής, ἡ Γερουσία καὶ τὸ ἀνώτατον δικαστήριον, ὁ ἑπτατάτος Συμβούλιος λεγόμενον, καὶ συνέρχεται κατ' ἔτος καὶ ἡ Βουλὴ. Ἡ ἐτησίᾳ πρόσσδος λογίζεται περὶ τὰ 85 ἑκατομ. δραχ. καὶ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις, ἥτοι ἡ Ἀγγλικὴ φρουρὰ, σπανίως υπερβαίνει τὰς τρεῖς χιλιάδας, ἀλλ' ἡ ἀστυνομικὴ ὑπηρεσία ἐνεργεῖται καθ' ὅλον τὸ κράτος διὰ τριακοσίων περίπου χωροφυλάκων. Ἐμπορικὸν ναυτικὸν ἡ Κεφαλληνία εἶχεν ἄλλοτε περὶ τὰ 200. πλοῖα, νῦν δὲ μόλις 60, ἡ δὲ Ἰθά-

κη, ἐξ ὀλίγων ἤδη ἐτῶν οὐ μικρὸν αὐξηθεῖσα, ἀριθμεῖ ἤδη 65 πλοῖα ἀπὸ 4—16 χ. κοιλῶν χωρητικότητος, ἐν οἷς ὀλίγιστα τὰ μικρά.

Αἱ ἐπισημότεραι νῆσοι.

§ 40. Βορειοτάτη ἀπασῶν, εὐφωρωτάτη καὶ καλλίστη εἶνε ἡ Κέρκυρα, ἥς ἡ ἐτησία πρόσοδος ἰσοῦται πρὸς τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς ὅλης τοῦ Κράτους προσόδου, καὶ θεωρεῖται ἐκ τῶν ἐμπορικωτάτων Ἑλληνικῶν πόλεων καὶ τῶν ἐπικαιροτάτων διὰ τὴν θέσιν τῆς. Κεῖμένη δὲ παρὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν ἔχει εὐρύχωρον λιμένα, ἰσχυρότατα ὀχυρώματα, ἃ εἰσὶν ἐκ τῶν ἐπισημότερων τῆς Εὐρώπης καὶ ἐχρησίμευσαν ἄλλοτε ὡς προπύργια τοῦ χριστιανισμοῦ, 40 περίπου τ. μ. ἐπιφάνειαν, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐν ᾧ ἀπόκειται τὸ ἱερὸν καὶ θαυματουργὸν αὐτοῦ λείψανον, καὶ Ἀκαδημίαν καθιδρυθεῖσαν δαπάνῃ τῆς Ἰονικῆς Κυβερνήσεως τὸ 1823 διὰ τῶν γενναίων ἀγώνων τοῦ αἰμυνήστου Γουίλφορντ καὶ προστοιμάσασαν πολλοὺς Ἕλληνας εἰς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα τῆς κατόπιν ἀνεγερθείσης στήρας ἀνδρῶν Ἑλλάδος. Παξοί, νῆσος συγκειμένη ἐκ δύο μικρῶν καὶ ἀφισταμένη ἀπὸ τῆς Κερκύρας περὶ τὰ 3 μ. Λευκάς, νῆσος ὄρεινῇ χωριζομένη διὰ στενωτάτου πόρου ἀπὸ τῆς ἀπέναντι Ἀχαρνανίας καὶ ἔχουσα περὶ τὰ 8 τ. μ. ἐπιφάνειαν. Ἰθάκη, 2. μ. περίπου πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω ἀφισταμένη, ἔχει περὶ τὰ 4 τ. μ. ἐπιφάνειαν. Κεφαλληνία, ἡ μεγαλειτέρα ἀπασῶν, ἔχουσα περὶ τὰ 16 τ. μ. ἐπιφάνειαν, ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐν ᾧ σώζεται καὶ τὸ σεπτὸν τοῦ Ἁγίου λείψανον. Ζάκυνθος, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω ἀπέναντι τῆς Ἡλίδος, ἔχουσα περὶ τὰ 7 τ. μ. ἐπιφάνειαν, ἔδαφος ἥττον μὲν γόνιμον τῆς Κερκύρας, καλλιεργούμενον δὲ ὑπὸ φιλοπονωτέρων καὶ ἐμπειροτέρων γεωργῶν ἐν αὐτῇ ὑπάρχει καὶ ναὸς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ἐν ᾧ φυλάττεται τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ Ἁγίου, ὅστις θεωρεῖται, καθὼς καὶ οἱ ἀνωτέρω, ὡς προστάται τῆς ἰδίας τῶν νήσου. Κύθηρα, πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Μαλέα, νῆσος ἔχουσα περὶ τὰ 5 τ. μ. ἐπιφάνειαν καὶ ἔδαφος ὡς ἐπιτοπολὺ πετρῶδες.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ.

Θέσις, ὄρια, μέγεθος καὶ κόλλοι.

§ 41. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία κειμένη μεταξὺ τῆς 330—470 Α. μῆκους καὶ μεταξὺ τῆς 350—480 Β. πλάτους ὀρίζεται πρὸς

Β. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Αὐστρίας, ἔχουσα περὶ τὰς 6 χ. τ. μ. ἐπιφάνειαν. Ἐπισημότεροι δὲ κόλποι αὐτῆς εἶνε ὁ Αὐλώριος καὶ ὁ Ἀμβρακικὸς εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος· ὁ Παρνασσικὸς, ὁ Θερμαϊκὸς, ὁ Τορωναῖος, ὁ Σιγγιτικὸς, ὁ Στρυμόνιος, ὁ Λισσαῖος καὶ ὁ Ἡράκλειος εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ὁ Κεράτιος εἰς τὴν Προποντίδα καὶ ὁ τῆς Σαλμυδησοῦ καὶ ὁ τῆς Ἀπολλωνίας, εἰς τὸν Εὐξείνου Πόντον.

Ὅρη καὶ ἀκρωτήρια.

§ 42. Τὰ Καρπάθια πρὸς Β. καὶ αἱ Ἀλπεις πρὸς Δ. διακλαδεζόμενα ἐντὸς τῆς χώρας καθιστῶσιν αὐτὴν ἐκ τῶν μᾶλλον ὀρεινῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Ἐπισημότερα δὲ εἶνε ἡ σειρὰ τοῦ Σκάρδου, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Σερβίας· ὁ Ὀρβηλὸς πρὸς Β. τῆς Μακεδονίας· τὸ Παγγαῖον, μεταξὺ Θράκης καὶ Μακεδονίας, ὀνομαστὸν τὸ πάλαι διὰ τὰ ἐν αὐτῷ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· ὁ Αἴμος εἰς τὰ μεθόρια Θράκης καὶ Μοισίας· ἡ Ῥοδόπη εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Θράκης, συνέχεια τῶν ἀνωτέρω· ὁ Πίνδος μεταξὺ Ἠπείρου, Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας, ἱερὸν τὸ πάλαι τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν· τὰ Κεραῦνια, ἐν τῇ Ἠπείρῳ, ἀπολήγοντα εἰς τὸ ἐν τῇ Ἀδριατικῇ θαλάσσῃ Ἀκροκεραύνιον ἀκρωτήριον· τὰ Μακεδονικὰ εἰς τὰ μεθόρια τῆς Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, ἀπολήγοντα εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον διὰ τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, οἰκητηρίου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τῶν θεῶν καὶ τῶν Μουσῶν· ἡ Ὄσσα παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Πηνειοῦ, ὅθεν φέρεται ΝΑ. τὸ Πήλιον· ὁ Τόμαρος, ἐν Ἠπείρῳ· ὁ Τυμφρηστής, παρὰ τὰ σύνορα τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἑλλάδος· καὶ ἡ Ὄθρυς, ἥτις διακλαδίζεται καθ' ὅλην τὴν Στερεάν Ἑλλάδα.

Ποταμοί.

§ 43. Ἐπισημότεροι ποταμοὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Εὐξείνου Πόντον εἶνε ὁ Δούναβις (Ἰστρος), ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Τουρκίας καὶ Εὐρώπης ῥέων πρὸς Β. καὶ ἐκβάλλων διὰ πολλῶν στομίων εἰς τὸν Εὐξείνου Πόντον. Εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ὁ Ἐβρος, ὅστις ῥέων διὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ Φιλιππουπόλεως ἐκβάλλει παρὰ τὴν Αἶνον· ὁ Νέστος, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τῆς Ῥοδόπης σχηματίζει τὰ μεταξὺ Θράκης καὶ Μακεδονίας ὄρια· ὁ Στρυμὼν, ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον· ὁ Ἀξιὸς, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τοῦ Σκάρδου καὶ ῥέων διὰ τῆς Μακεδονίας ἐκ-

βάλλει εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον· ὁ Πηγεῖος, ὅστις ἔχων τὰς πηγὰς τοῦ ἀπὸ τοῦ Πίνδου καὶ ῥέων διὰ τῆς Θεσσαλίας ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον· Εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος, ὁ Ἀραχθός, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τοῦ Πίνδου ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον· ὁ Θύαμις, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Τομαρίου ἐκβάλλει ἀπέναντι τῆς Κερκύρας. Εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν ὁ Αἴας ἢ Ἀῶς, ὅστις βρέχει τὴν παράλιον πεδιάδα τῆς Αὐλῶνος· ὁ Δρίλωρ ὅστις πηγάζων ἀπὸ τοῦ Σκάρδου ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον. Αἱ δὲ λίμναι εἶνε ὀλίγου λόγου ἄξια· ἐπισημότεραι δὲ τούτων εἶνε ἡ Λαβεᾶτις, ἡ Λυχνιδὸς καὶ ἡ Ἀχερουσία ἐν τῇ Ἠπείρῳ, ἡ Λουδιὰς, ἡ Κερκινῆτις καὶ ἡ Βοιβία ἐν τῇ Μακεδονίᾳ· ἡ τελευταία εἶνε εἰς ἄκρον ἰχθυοφόρος καὶ κεῖται παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

Κλίμα, προϊόντα, βιομηχανία καὶ ἐμπόριον.

§ 44. Τὸ κλίμα ἐν γένει εἶνε τερπνὸν καὶ ὑγιεινὸν, ψυχρὸν δὲ, χιονῶδες καὶ ὀμιχλῶδες μόνον εἰς τὰς παραδουναβίους χώρας, ἔνθα καὶ οἱ πλείστοι τῶν ποταμῶν πηγνύνται· ὁ δὲ συχνάκις πρότερον μαστίζων τὴν χώραν λοιμὸς δὲν ἦτον ἐγχώριον κακόν, ἀλλὰ τῆς Αἰγύπτου. Αἱ διασχίζουσαι τὴν χώραν σειραὶ τῶν ὀρέων σχηματίζουσι πλείστας τερπνὰς κοιλάδας καὶ εὐφορωτάτας πεδιάδας καὶ ἰδίως πρὸς Β. τῆς Βουλγαρίας παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως μέχρι τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἔνθα ὑπάρχουσι τὰ περιβόητα Θεσσαλικά Τέμπη. Περιέχουσι δὲ καὶ πολύτιμα μεταλλεῖα, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀμάθειαν καὶ ἀπειρίαν τῶν κατοίκων μένουσιν εἰσέτι ἀνεξερευνήτα. Αἱ βόρειοι ἐπαρχίαι περιλαμβάνουσι πλουσίας νομάς, αἱ δὲ μεσημβριναί, τῶν ὁποίων τὸ ἔδαφος δὲν εἶνε ἥττον γόνιμον, περιέχουσιν ἀφθόνως ὅλα τὰ τῶν μεσημβρινῶν τόπων προϊόντα, τῶν ὁποίων κυριώτερα εἶνε γεννήματα, οἶνος, ἔλαιον, βαμβάκιον, ταμβάκος, κτήνη, καπνὸς, ἀμύγδαλα, μέλι, κηρίον, μαλλία, ἐρυθρόδανον, σπόγγος, θεραπευτικὰ βότανα κτλ. Ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία εἶνε μαραμμένα εἰς τὰς πλουσίας ταύτας χώρας· διακρίνονται δὲ μόνον τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Θεσσαλονίκης καὶ Κωνσταντινουπόλεως, τὰ κόκκινα νήματα τὰ ἐπονομαζόμενα τῆς Ἀδριανουπόλεως, οἱ τάπητες τῆς Θεσσαλονίκης, τὰ μαροκινὰ δέρματα καὶ τὰ χάλκινα σκεύη. Τὸ δὲ ἐμπόριον, τό τε ἡπειρωτικὸν καὶ θαλάσσιον, διὰ τὴν ἑλλειψιν τῶν πρὸς ἐμπορικὴν ἐπιμιξίαν βοηθημάτων, τὴν ἀπανταχοῦ ἀπροστάτευτον κοινὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν αὐθαίρετον καταδυναστείαν τῶν σα-

τραπῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων πάσης τάξεως παρίσταται μικροῦ λόγου ἄξιον καὶ ἐνεργεῖται κυρίως ὑπὸ τῶν χριστιανῶν.

Κάτοικοι, παιδεία, γλῶσσα, θρησκεία καὶ δικαιοσύνη.

§ 45. Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας λογιζόμενοι ὑπὲρ τὰ 43 ἑκατ. συνίστανται ἀπὸ πολλὰς ἑτερογενεῖς φυλάς διακρινομένας ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὰ ἥθη, τὴν θρησκείαν, τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν λοιπὴν κοινωνικὴν διαίταν. Ἐπιστημότεραι δὲ τούτων εἰσὶν οἱ Ἕλληνες, οἱ Ἀλβανοὶ, οἱ Ὀθωμανοὶ, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Ἰσραηλῖται καὶ οἱ Ἀθιγγάνοι. Δεσπόζουσιν ὅλων τούτων οἱ Ὀθωμανοὶ, οἵτινες ἔχουσι μὲν ἐλευθέριον, φιλόξενον, μεγαλόδωρον, τίμιον, εἰλικρινές, εὐγνωμον, ὑπεροπτικόν, δεσποτικόν, ἄφροντι καὶ ἰλαρὸν ἦθος, ἀλλ' ὑπνώττουσι νήδυμον ὕπνον καὶ οὐδόλως σχεδὸν ἐγείρονται βλέποντες τὴν πρὸς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας πρόβδον τῶν πεφωτισμένων λαῶν καὶ τὴν ἐξάίσιον αὐτῶν πρὸς τὴν μάθησιν ἀνάπτυξιν. Τὰ σχολεῖα τῶν Ὀθωμανῶν εἶνε ὅλα σχεδὸν στοιχειώδη καὶ ἐν αὐτοῖς διδάσκεται μόνον ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ γραφή, καθὼς καὶ αἱ ἄλλαι φυλαὶ εἰς τοῦτο περιόριζονται. Πανταχοῦ δὲ, ὅπου ὑπάρχει Ἑλληνικὴ κοινότης, διατηροῦνται σχολεῖα, συστημένα ἢ δαπάνη τῶν κοινοτήτων, ἢ τῶν ἐκκλησιῶν, ἢ συνδρομῇ πλουσίων καὶ φιλομούσων ὁμογενῶν. Δεσπόζονται δὲ οἱ Ἕλληνες, οἱ Σλάβοι, οἱ Ἀρμένιοι καὶ οἱ Ἰσραηλῖται καὶ ὀνομάζονται ἅπαντες ὑπὸ τῶν κρατούντων *Ραγιαδες*. Θρησκεία τῶν κρατούντων εἶνε ἡ *Μωαμεθανικὴ*, τὸ δὲ ἱερὸν αὐτῶν βιβλίον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει ὅλους τοὺς θρησκευτικούς καὶ πολιτικούς θεμελιώδεις νόμους τοῦ βασιλείου καλεῖται *Κοράνιον*, καθ' ὃ ἡ πολυγαμία συγκεχωρημένη οὖσα λογίζεται ὡς θρησκευτικὸν ἔθιμον. Οἱ ἐρμηνεύοντες τὸ *Κοράνιον* σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι τοῦ ἔθνους, *Οὐλεμάδες* καλούμενοι, ἔχουσι ἀνώτατον ἱεράρχην τὸν *Μουφτήν* ἢ *Σεῦχισλάμην* καὶ σχηματίζουν τὸ ἀνώτατον ἐν Κωνσταντινουπόλει δικαστήριον ὑπ' αὐτοὺς δ' ὑπάγονται καὶ οἱ καθ' ὅλον τὸ κράτος δικάζοντες τὰς κοινὰς καὶ ἰδιωτικὰς υποθέσεις *Μολλάδες* καὶ *Καδίδες*. Αἱ δὲ ἄλλαι φυλαὶ ἔχουσι ἰδίαν θρησκείαν. Ὑπέρτατος ἱεράρχης τῶν Ὀρθοδόξων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἶνε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὅστις προσαγορευόμενος *Παραγιώτατος* καὶ *Ἀρχιεπίσκοπος νέας Ῥώμης*, ἐκλέγεται ὑπὸ δωδεκαμελοῦς ἱερᾶς συνόδου Μητροπολιτῶν ἐδρευούσης ἀείποτε ἐν τῇ καθέδρᾳ τοῦ βασιλείου. Ἐγεί δὲ καὶ ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία ἴδιον

Πατριάρχην καὶ ἡ Ἑβραϊκὴ ἰδίον Ἀρχιερατὴν, ἐδρεύοντας ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ΣΗΜ. Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας διαιροῦνται κατὰ τὰς λαλουμένας γλώσσας εἰς Ἕλληνας, Ἀλβανούς, Σλάβους, Βλαχομολδαύους, Ἑλληνοβλάχους, Τούρκους, Ἀρμενίους, Ἰσραηλίτας καὶ Ἀθιγγάνους· οἱ δὲ Σλάβοι διαιροῦνται εἰς Βουλγάρους καὶ Σέρβους καὶ οὗτοι εἰς ἰδίως Σέρβους, Βοσνίους, Κροάτας, Δαλμάτας, Ἑρζεγοβινεῖους καὶ Μαυροβουνιώτας. Διανεμόμενοι δὲ πάλιν κατὰ φυλὰς εἶνε.

	Βούλγαροι	2100000
	ἰδίως Σέρβοι	830000
	Βόσνιοι	600000
Σλάβοι	Ἑρζεγοβινεῖοι	230000
	Κροάται	200000
	Μαυροβουνιώται	110000
	Δαλμάται	300000
		4410000
	Ἕλληνες	2200000
	Ἑλληνοβλάχοι	500000
	Ἀλβανοὶ	1400000
	Βλαχομολδαυοὶ	2300000
	Τούρκοι	1100000
	Ἰσραηλίται	700000
	Ἀρμένιοι	100000
	Ἀθιγγάνοι	200000
	Ἄλλαι φυλαὶ	130000
		13240000

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἡ Σλαβικὴ φυλὴ φαίνεται πολυπληθεστέρα τῆς Ἑλληνικῆς· ἂν ὅμως συμπεριληφθῶσιν οἱ ἐξελληνισθέντες Ἀλβανοὶ καὶ Ἑλληνοβλάχοι καὶ οἱ κάτοικοι τῶν Ἰονίων νήσων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, κέντρον τῆς ὁποίας εἶνε τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον, καθίσταται αὕτη πολυπληθεστέρα τῆς Σλαβικῆς. Ὅλα δὲ αἱ ἄμεσοι καὶ ὑποτελεῖς κτήσεις τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας, αἱ ἐν Εὐρώπῃ, Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ, ἀριθμοῦσιν 86010 τ. μ. ἐπιφ. καὶ ὑπὲρ τὰ 36 1/2 ἐκατ. κατ.

Πολίτευμα.

§ 46. Πᾶσα πολιτικὴ καὶ πνευματικὴ ἐξουσία συγκεντροῦται εἰς τὸ πρόσωπον ἐνὸς μονάρχου Σουλτάνου καλουμένου, ὅστις μὴ υποβαλλόμενος εἰς οὐδένα νόμον ἔχει ἀπεριόριστον ἐφ' ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ἐξουσίαν, θεωρούμενος κύριος τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς ιδιοκτησίας αὐτῶν. Ὑπ' αὐτὸν ἵσταται ὡς ἀντιπρόσωπος ὁ Μέγας Βεζύρης, ὅστις προεδρεύων τὸ ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν τοῦ Κράτους συγκροτούμενον συμβούλιον, Διβάνιον καλούμενον, ἔχει ὑφ' ἑαυτὸν ὅλας τὰς ἀπανταχοῦ υπαλλήλους ἀρχάς. Οἱ διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν, πασσιάδες καλούμενοι, διαιρούμενοι εἰς τρεῖς τάξεις ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῶν καὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐπαρχίας τῶν, ἔχουσιν ὡσαύτως ἐπὶ τῶν διοικουμένων ἀπεριόριστον πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἐξουσίαν. Οἱ δὲ βασιλῆες ἔχουσι κατ' ἐπαρχίας καὶ πόλεις ἐπὶ τῶν κοινῶν τῶν πραγ-

μάτων ιδίας δικαστικᾶς καὶ διοικητικᾶς ἀρχάς. Ὁ νῦν Σουλτάνος καλεῖται Ἀβδούλ-Μεζίτ καὶ τὸ παλάτιον αὐτοῦ Ὑψηλὴ Πύλη, καθὼς καὶ ἅπασα ἡ Τουρκικὴ αὐτοκρατορία· ὁ δὲ θρόνος αὐτοῦ μεταβαίνει μόνον εἰς ἄρρενας διαδόχους. Ἐσχάτως ἐδημοσιεύθη μεταρρύθμισις τοῦ πολιτεύματος διδουσα ἐλευθερίας καὶ ἴσα δικαιώματα εἰς τοὺς λαοὺς, ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἐφηρμόσθη.

Πρόσοδος, δαπάνη, χρέος καὶ πολεμικὴ δύναμις.

§ 47. Ἡ ἐτήσια πρόσοδος ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν, Ἀσιατικῶν καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀφρικῇ χωρῶν εἰλάζεται περὶ τὰ 200 ἑκατομ. δραχμῶν, ἐκτὸς τῶν εἰσπραττομένων ἐκ τοῦ χαρτοσήμου· ἡ δὲ δαπάνη πολὺ ἀνωτέρα. Τὰ δὲ χρεὴ συνίστανται ἐξ ὑποχρεωτικῶν τινῶν γραμματίων 60 ἑκατ. γρ. εἰς τὸν κομιστὴν τῶν ὁποίων πληρόνεται κατ' ἔτος τόκος. Προστιθεμένων δὲ διδομένων τινῶν ἰσοβίων συντάξεων (*rentes viagères*) καὶ τοῦ ἐσχάτως γενομένου δανείου, ὅλον τὸ δημόσιον χρέος ἀναβαίνει περὶ τὰ 425 ἑκατ. δραχ. Ὁ ἀριθμὸς τῆς εἰς τὰ μητρώα ἐνόπλου δυνάμεως τῆς ξηρᾶς εἶνε περὶ τὰς 450 χιλ. ἀνδρῶν· ἡ δὲ πραγματικὴ δύναμις τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους εἰλάζεται περὶ τὰς 420 χιλ. τὸ δὲ ναυτικὸν ὑπολογίζεται ὅτι εἶνε 70 πλοῖα διαφόρου μεγέθους, ἐν οἷς καὶ 8 ἀτμόπλοια. Ὅλα δὲ ταῦτα περιέχουσι 34 χ. ναύτας καὶ 4 χιλ. θαλαττίους στρατιώτας· ὑπάρχουσι δὲ εἰς τὸν ναύσταθμον καὶ δίκροτα καὶ φρεγάτται καὶ ἄλλα τινὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν παλαιότητά των καθίστανται ἄχρηστα· τὸ δὲ ἐμπορικὸν ναυτικὸν εἶνε μικροῦ λόγου ἄξιον, καὶ τοῦτο ἀνήκει ἰδίως εἰς τοὺς χριστιανούς.

Διαιρέσεις.

§ 48. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία διαίρεται εἰς 44 Κυβερνεῖα, *εἰσαλέτια*, τῆς Ἀδριανουπόλεως, Σιλιστρίας, Βιδδίνου, Νύσσης, Σκοπίας, Βοσνίας, Βιτωλίων, Ἰωαννίνων, Θεσσαλονίκης, Κρήτης καὶ Ῥόδου. Τὰ Κυβερνεῖα ὑποδιαιροῦνται εἰς νομοὺς, *λιβάδες*, καὶ οἱ νομοὶ εἰς ἐπαρχίας, *καζάδες*· ἐπειδὴ δὲ τὰ ὅρια αὐτῶν δὲν εἶνε τόσον καθαρῶς ὀρισμένα, φυλάττοντες τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας διαιροῦμεν αὐτὴν εἰς τὰς ἀμέσους κτήσεις, τὴν *Θράκην*, *Μακεδορίαν*, *Θεσσαλίαν*, *Ἡπειρον* (μέρος Ἰλλυρίας καὶ Ἡπείρου) *Βοσρίαν*, *Βουλγαρίαν* καὶ τὰς *νήσους*, καὶ εἰς τὰς ἐμμέσους κτήσεις, τὴν *Σερβίαν*, καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς *Βλαχίας* καὶ *Μολδαβίας*. (ἴδε ἡμετέρου ἁπλαντος πίνακα 6).

Θράκη.

§ 49. Αὕτη κεῖται μεταξύ Βουλγαρίας, Εὐξείνου Πόντου, Προποντίδος, Αἰγαίου πελάγους καὶ Μακεδονίας, περιλαμβάνουσα περὶ τὰ 1400 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 2 200 000 κατ. Ὀθωμανῶν τῶν πλείστων. Ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς εἶνε *Κωνσταντινούπολις*, ὀνομαζομένη, οὕτως ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὅστις τὸ 380 Μ. Χ. πρῶτος ἔστησεν αὐτῇ τὸν θρόνον τοῦ Χριστιανισμοῦ· κεῖται ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου στενοῦ καὶ εἶνε καθέδρα τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας ἔχουσα τὴν προσφορωτέραν, ὠραιότεραν καὶ τερπνοτέραν θέσιν τῆς Οἰκουμένης, μεγαλοπρεπεστάτην ἑξωτερικὴν θεωρίαν, ἀσφαλέστατον καὶ εὐρυχωρότατον λιμένα καὶ μετὰ τῶν κατοικούντων τὰ προάστεια 800 χιλ. κατ. Τὰ εὐρύχωρα, πολυτελῆ καὶ ὀχυρὰ ἀνάκτορα κεῖνται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ παλαιοῦ Βυζαντίου περιέχοντα κατασκήους καὶ τερπνοὺς κήπους, μωαμεθανικοὺς ναοὺς, τὸ νομισματοκοπεῖον, τὸ θησαυροφυλάκιον καὶ πολὺ τιμὰ ἀρχαῖα λείψανα. Διαιρεῖται δὲ ἡ Κωνσταντινούπολις εἰς πολλὰς συνοικίας, ὧν ἀξιοσημείωτοι εἶνε ὁ *Παλατᾶς*, τὸ *Σταυροδρόμιον* καὶ τὸ *Φανάρι*. Ἡ δὲ παραλία τοῦ Βοσπόρου ἢ τε δυτικὴ καὶ ἡ ἀνατολική, καθὼς καὶ αἱ παρὰ τὴν μητρόπολιν νῆσοι γέμουσιν ἀπὸ πολυπληθεῖς κώμας καὶ τερπνοτάτους διατριβῆς τόπους. Ἐκατέρωθεν τοῦ στομίου τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου κεῖνται τὰ ὀχυρὰ καστέλλια, *Καβάκεια* λεγόμενα. *Ἀδριανούπολις*, μεσόγειος παρὰ τὸν Ἑβρον, ἡ δευτέρα μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκ τῶν βιομηχανικωτέρων καὶ ἐμπορικωτέρων τῆς Τουρκίας, ἔχουσα περὶ τὰς 120 χιλ. κατ. *Φιλιππούπολις* (Πονηρόπολις καὶ Τριμόντιον), ὡσαύτως παρὰ τὸν Ἑβρον, πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος ἔχουσα περὶ τὰς 40 χιλ. κατ. *Σέλιμος*, εἰς τὰ σύνορα τῆς Θράκης καὶ Βουλγαρίας, ἐπίσημος οὔσα διὰ τὴν ἐν αὐτῇ συγκροτουμένην ἐτησίως ἐμπορικὴν πανήγυριν ἔχει 20 χιλ. κατ. *Καλλιπολις*, ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, πόλις παράλιος, ὀχυρὰ, ἐμπορικὴ, ἔχουσα ἐργοστάσια μαροκινῶν δερμάτων καὶ διαφόρων ὑφασμάτων καὶ 20 χιλ. κατ. ἐνεργούντων ἀξιόλογον ἐμπόριον. Πρὸς Ν. ταύτης εἰσὶν τὰ ὀχυρὰ *Ἐλλησπορικὰ Φρούρια* ἢ *Δαρδανέλια*, ἐφ' ὧν κεῖται καὶ ὁμώνυμος πόλις, ἥτις εἶνε ἔδρα τῆς ἐπὶ τῶν νήσων καὶ παραλίῳν πόλεων διοικήσεως τοῦ Καπετᾶν Πασσᾶ. *Αἶρος*, ὀλίγον μακρὰν τῶν ἑβολῶν τοῦ Ἑβρου, ἔχουσα 8 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων πρὸ πάντων εἰς τὸ ἐμπόριον διαφόρων ἐρχορίων προϊόντων· περίξ δὲ αὐτῆς ἄλιεύονται διάφοροι καὶ ἀξιόλογοι θαλάσσιοι ἰχθύες, ὀνο-

μικστότεροι τῶν ὁποίων εἶνε οἱ καπνιστοὶ κέφαλοι, μεταφερόμενοι καὶ εἰς πολλὰς χώρας ἐμπορίας χάριν.

Μακεδονία.

§ 50. Αὕτη κειμένη μεταξὺ Θράκης, Βουλγαρίας, Ἀλβανίας, Θεσσαλίας καὶ Αἰγαίου πελάγους περιλαμβάνει 900 περίπου τ. μ. ἐπιφ. καὶ 700 χιλ. κ. τῶν πλείστων Ἑλλήνων. Ἐπιστημότεραι πόλεις *Θεσσαλονίκη* (Θέρμη), εἰς τὸν μυχὸν τοῦ δρυώνιου κόλπου, πόλις ὀχυρά, πολυάνθρωπος καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα καὶ βιομηχανικωτέρα τῆς Τουρκίας μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔχουσα 75 χιλ. κατ. καὶ πολλὰ ἀνάγλυφα καὶ λείψανα ἀρχαίων μνημείων κείμενα καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς. Σέρραι, παρὰ τὸν Στρυμόνα, ἔχουσα ἀξιόλογα τεχνουργεῖα βαμβακίνων καὶ μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ 35 χιλ. κατ. ἐνεργούντων ἐπίσημον ἐμπόριον πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Θεσσαλονίκης κεῖται ἡ *Χαλκιδική* χερσόνησος καὶ ἐπὶ τῆς Ν. ἄκρας αὐτῆς τὸ "*Ἅγιον Ὄρος*" (Ἄθως), εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάρχουσι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Αὐτοκρατόρων πλείστα καταγῶγια προικισμένα μὲ πλούσια ἀναθήματα, ἀξιόλογους βιβλιοθήκας καὶ Ἑλληνικὰ χειρόγραφα. Νῦν δὲ ὑπάρχουσιν 22 περιέχοντα 5—6 χιλ. μοναρχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἱστορία μὲ ἔπαινον μέγαν ἀναφέρει τὴν κατὰ καιροὺς τινας φιλομάθειαν τῶν μοναζόντων, ὅτε καὶ Εὐγένιοι καὶ λοιποὶ περικλεεῖς διδάσκαλοι ἐδίδασκον, ἀλλὰ καὶ ἤδη ἐγερθέντες ἐκ τοῦ τῆς ἀμουσίας ὕπνου καὶ σχολεῖα συνιστῶσι καὶ νέους εἰς τὴν ἔλευθερίαν Ἑλλάδα πρὸς ἐκπαίδευσιν πέμπουσι.

Θεσσαλία.

§ 51. Ἡ θερπνὴ καὶ εὐδαίμων αὕτη χώρα, σχηματίζουσα εὐρύχωρον καὶ γοητευτικὴν κοιλάδα, κεῖται μεταξὺ Μακεδονίας, Αἰγαίου πελάγους, Ἑλλάδος καὶ Ἡπείρου, περιλαμβάνουσα περὶ τὰ 165 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 320 χιλ. κατ., ἐξ ὧν τὰ $\frac{5}{7}$ εἶνε Ἕλληνες, ἀσχολούμενοι ἐπιτοπολὺ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, γεωργίαν, ἀμπελοφυτείαν, μελισσοτροφίαν, μηταξουργίαν, ἐριουργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἐπιστημότεραι πόλεις *Λάρισα*, μεσόγειος παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Πηνειοῦ, μητρόπολις τῆς Θεσσαλίας ἔχουσα περὶ τὰς 40 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν, βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. *Τύρναβος* ἡ Θεσσαλική, πρὸς τὰ ΒΑ. περιέχουσα διάφορα τεχνουργεῖα καὶ 6 χιλ. κατ. *Τρίκαλα*, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Τρίκκης, δευτέρα μετὰ τὴν Λάρισαν πόλις τῆς Θεσσαλίας ἔχουσα 42 χιλ. κατ. Ὀθωμανῶν τῶν πλείστων. Οὐ μακρὰν πρὸς τὰ ΒΑ. κεῖνται τὰ περιβόητα *Μετέωρα*, σωρὸς ἀποτόμων βράχων, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὁποίων

ὑπάρχουσι τανῶν μοναστήρια ὀρθοδόξων μοναχῶν, ἐγερεθέντα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἔτι τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων. *Φάσσαλος*, πρὸς τὰ ΝΑ τῆς ἀνωτέρω, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 4 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον ἐγγχωρίων προϊόντων. *Βῶλος* (Παγασαί), εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ἔχουσα ὄχυρὸν καὶ εὐρύχωρον λιμένα καὶ 3 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν θαλασσοπλοΐαν. Ἐντεῦθεν γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή ἐλαίου, δημητριακῶν καρπῶν, μετὰξες, ξυλικῆς καὶ διαφόρων ὀπωρικῶν. *Φεραί*, πολίχνη διάσημος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ γεννηθέντα πρωτομάρτυρα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως Ῥήγαν τὸν Φεραῖον, κειμένη οὐ μακρὰν τοῦ Βώλου. *Ζαγορά*, παρὰ τοὺς ἀνατολικούς πρόποδας τοῦ Πηλίου ὄρους, κατοικουμένη ὑπὸ Ἑλλήνων, πολλοὶ τῶν ὁποίων παροικεῖσι χάριν ἐμπορίου καὶ εἰς ἀλλοδαπὰς χώρας.

Ἡπειρος.

§ 52. Κειμένη μετὰξὺ Ἰονίου πελάγους, Ἑλλάδος, Θεσσαλίας, Μακεδονίας καὶ Βοσνίας, περιλαμβάνει 4060 περίπου τ. μ. ἐπιφ. καὶ περὶ τὰς 950 χιλ. κατ. Ἑλλήνων, Ὀθωμανῶν, Βλάχων καὶ Ἀλβανῶν, οἵτινες φημίζονται διὰ τὴν μαχιμότητα καὶ θηριωδίαν τῶν ταύτης διαιρουμένης διὰ τῶν Κεραινίων ὀρέων εἰς τὴν ἰδίως Ἡπειρον καὶ Ἀλβανίαν ἐπισημότεραι πόλεις εἰσὶν Ἰωάννινα, παρὰ τὴν δυτικὴν ὄχθην τῆς ὁμωνύμου λίμνης, καθέδρα πρώην τοῦ δυνάστου Ἀλῆ πασᾶ, ὄχυρά καὶ πολυάνθρωπος, καὶ πατρίς τῶν αὐοιδήμων Ζωσιμάδων καὶ Κάπλανων τῶν πολυτρόπως εὐεργετησάντων ἅπασαν τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν· κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 30 περίπου χιλ. κατ. ζώντων ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου ἰδίως καὶ τῆς βιομηχανίας. Πρὸς τὰ ΒΑ τῶν Ἰωαννίνων παρὰ τὸ ὄρος Λάκμων ἐκτείνεται ἡ ὄρεινὴ χώρα τῶν Ζαγοριτῶν περιλαμβάνουσα 40 περίπου κώμας καὶ χωρία, οἱ κάτοικοι τῶν ὁποίων, Ὀρθόδοξοι τὴν θρησκείαν, ἀσχολοῦνται ὡς ἐπιτοπολὺ εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ πολλοὶ τούτων διέπρεψαν ἐπ' ἀρετῇ καὶ παιδαίᾳ. *Μέτσοβο*, πρὸς τὰ ΒΑ τῶν Ἰωαννίνων, πόλις ὄρεινὴ καὶ ἐμπορικὴ περιέχουσα περὶ τὰς 7 χιλ. κατ. λαλούντων συνήθως τὴν Βλαχικὴν γλῶσσαν. *Ἀρτα* (Ἀμβρακία), ἐπὶ τοῦ Ἀράχθου ποταμοῦ, ἔχουσα περὶ τὰς 40 χιλ. κατ. ἐνεργούντων ἐπίσημον ἐμπόριον ἐγγχωρίων προϊόντων. *Πρέβεζα*, παρὰ τὴν πάλαι Νικόπολιν ἐπὶ μικρᾷς χερσονήσου ἀπέναντι τοῦ ἐν Ἀκαρνανίᾳ Ἀνακτορίου ἔχουσα ἀξέβηλον λιμένα, φρούριον καὶ 8 περίπου χιλ. κατ. *Φανάριον*, κώμη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχέρωνος. *Παραμυθία*, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Θερπρωτίᾳ, μητρόπολις τῶν Τσαμιδῶν Ἀλβανῶν κειμένη

πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν Ἰωαννίνων ἐπὶ εὐφόρου θέσεως καὶ ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 3 χιλ. κατ. Ἀνατολικώτερον τῆς ἀνωτέρω κεῖται ἡ ὄρεινὴ χώρα τῶν γενναίων καὶ μαχίμων Σουλιωτῶν, οἵτινες καὶ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν πολλὰ κατὰ τῶν Τούρκων ἔστησαν τρόπαια. *Δέλβινον*, πόλις ὄχυρά τῶν Χειμαριωτῶν καὶ πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἔχουσα 8—9 χιλ. κατ. *Ἀργυροκαστρον*, ἐπὶ εὐρυχώρῳ κοιλάδος σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Ἀκροκεραυνίου ἀκρωτηρίου, ὄχυρά καὶ ὀνομαστή διὰ τὸν ἀξίολογον ταμβάκον τῆς, κατοικοῦμένη ὑπὸ 10 χ. κατ. *Τεπελένη*, κώμη ὄχυρά καὶ πατρὶς τοῦ περιβοήτου Ἀλῆ Πασᾶ, ἔχουσα περὶ τὰς 2 χιλ. κατ. *Σκόδρα* πρὸς Ν. τῆς ὁμωνύμου λίμνης, μητρόπολις τῆς Ἀλβανίας καὶ ὄχυρά καθέδρα σατράπου, κατοικοῦμένη ὑπὸ 20 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς διάφορα τεχνουργεῖα. *Δυρράχιον*, παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, πόλις ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 8 χιλ. κατ. *Ὀχρίδα*, (Λυχνιδὸς), παρὰ τὴν ὁμωνύμον λίμνην, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 7 χιλ. κατ. *Βοσκόπολις*, πρώην ἐπίσημος καὶ ἐμπορικὴ πόλις καὶ πατρὶς τῆς περικλεοῦς οἰκογενείας τοῦ Σίνα, βαθυπλούτου καὶ εὐεργετικωτάτου ὁμογενοῦς, κατοικοῦμένη νῦν ἀπὸ 3 χιλ. κατ. ἀντὶ τοῦ πάλαι 40. *Αὔλων*, παρὰ τὸν ὁμωνύμον κόλπον, ἔχουσα περὶ τὰς 6 χιλ. κατ. Εἰς τὰ μεθόρια Ἀλβανίας, Βοσνίας καὶ Δαλματίας κεῖται ἡ ὄρεινὴ χώρα τῶν μαχίμων Μαυροβουνιωτῶν, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιφάνεια εἶνε περὶ τὰ 54 τ. μ. καὶ οἱ ὁρθόδοξοι κάτοικοι ὑπὲρ τὰς 140 χιλ. διοικοῦνται δὲ δι' ἰδίῳ ἡγεμόνος ὑπαγόμενοι ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας.

Βοσνία.

§ 53. Ἡ ΒΑ. αὕτη χώρα τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας περιλαμβάνει τὴν ἰδίως Βοσνίαν, τὴν Τουρκικὴν Κροατίαν καὶ τὴν ἐπαρχίαν Ἑρζεγοβίναν, 840 τ. μ. περίπου ἐπιφ. καὶ 6000 χιλ. κατ. ἐξ ὧν τὸ $\frac{1}{2}$ εἶνε Ὀθωμανοί· κεῖται δὲ μετὰξὺ Αὐστρίας, Σερβίας καὶ Ἀλβανίας. Ἐπισημότεραι πόλεις *Βοσνιάσπεραιον*, μητρόπολις ἐπαρχίας καὶ πρώην καθέδρα σατράπου, ὄχυρά καὶ βιομήχανος ἔχουσα περὶ τὰς 70 χιλ. κατ. *Μωαμεθανῶν* τῶν πλείστων. *Τραβνίκον*, μητρόπολις τῆς Βοσνίας ἔχουσα περὶ τὰς 8 χιλ. κατ. τῶν πλείστων Χριστιανῶν. *Βαρναλούκα*, πρὸς Β. ὄχυρά καὶ βιομήχανος πόλις τῆς Βοσνίας ἔχουσα περὶ τὰς 4 ἔχιλ. κατ. *Σβορρίκιον* καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων *Ἀργεντίνα* πρὸς Δ. ἔχουσα περὶ τὰς 25 χιλ. κατ., ἐξ ὧν οἱ πλείστοι εἶνε Σέρβοι. *Μοστάρη* καὶ *Τρεβίγνη*, αἱ ἐπισημότεραι πόλεις τῆς Ἑρζεγοβίνης. *Βιχάκη*, ἡ ἐπισημοτέρα τῆς Τουρκικῆς Κροατίας.

Βουλγαρία.

§ 54. Περιλαμβάνουσα τὴν κάτω Μοισίαν καὶ μέρος τῆς Ποντικῆς Σκυθίας καίται μεταξύ Δουνάβεως, Εὐξείνου Πόντου, Θράκης, Σερβίας καὶ Μακεδονίας, ἔχουσα περὶ τὰ 1740 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 2 400 000 ἑκατ. κατ. τῶν πλείστων Βουλγάρων καὶ Ἀνατολικῶν τὸ δόγμα. Ἐπισημότεραι πόλεις Σόφια, ὀχυρὰ καὶ πρῶην καθέδρα σατράπου ἔχουσα περὶ τὰς 40 χιλ. κατοίκων ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν. *Βίθδινορ*, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, πόλις ἐκ τῶν ὀχυρωτέρων καὶ ἐπισημοτέρων τῆς αὐτοκρατορίας καὶ καθέδρα νῦν τοῦ σατράπου ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 25 χιλ. κατ. τῶν πλείστων Ὁθωμανῶν. *Νικόπολις*, παρὰ τὸν Δουνάβιν, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 40 χιλ. κατ. *Σίστοβα*, πρὸς Α. παρὰ τὸν αὐτὸν ποταμὸν ἔχουσα 12 περίπου χιλ. κατ. *Ρουτσοῦκι*, πόλις ἐμπορικὴ ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 25 χιλ. κατ. Σιλιστρία ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, εἰς ἄκρον ὀχυρὰ, ἔχουσα περὶ τὰς 20 χιλ. κατ. *Βάρνα*, εἰς τὸν Εὐξείνου Πόντον, πόλις ἐμπορικὴ ἔχουσα περὶ τὰς 45 χιλ. κατ. καὶ οὕσα διάσημος διὰ τὴν ὁποίαν αὐτόθι ἐκέρδησε τὸ 1444 μάχην Μουράτος ὁ Β'. *Σούμπλα*, πόλις ὀχυρὰ, ἥτις πολὺν χρόνον ἀνεχάιτισε τὰ Ῥωσσικὰ ὄπλα εἰς τὸν προτελευταῖον αὐτῶν κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμον.

Νῆσοι

§ 55. Αἱ πρὸς Β. τοῦ Αἰγαίου πελάγους μεταξύ Ἀθωνος καὶ Ἑλλησπόντου ἀξιολογότεραι νῆσοι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας εἶνε ἡ Ἰμβρος, ἔχουσα ἔδαφος ὄρεινόν, δρυμῶδες καὶ 8 χιλ. κατ. *Σαμοθράκη*, ὄχι μακρὰν τῆς Αἴνου ἔχουσα περὶ τὰς 2 χιλ. κατ. Ἑλλήνων. *Θάσος*, πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρω, ἔχουσα ἔδαφος γόνιμον καὶ περὶ τὰς 7 χιλ. κατ. *Λήμνος*, πρὸς Ν. τῆς Ἰμβρου, ἔχουσα περὶ τὰς 8 χιλ. κατ. Ἑλλήνων. Ἡ Κρήτη κειμένη ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τοῦ παλαιοῦ κόσμου ἔχει περὶ τὰ 180 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 200 χιλ. περίπου κατ. τῶν πλείστων Ἑλλήνων. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ αὐτῆς ὑφύεται τὸ ὄρος τῆς Ἰδης καὶ πέραξ αὐτοῦ ὑπάρχουσιν εὐφορα, χρίεντα καὶ ἐλαιόφυτα πεδία, τὰ δὲ παράλια αὐτῆς εἶνε βραχώδη καὶ ἀπότομα καὶ τὰ προϊόντα ἔξοχα κατὰ τὴν ποιότητα, ἐξαγόμενα πρὸς ἐμπορίαν καὶ εἰς διαφόρους τόπους· εἶνε δὲ ἔλαιον, σαπώνιον, τυρός, κάστανα, πορτογάλια, ἀμύγδαλα, κεράτια, μέλι, μέταξα, λάδανον καὶ ξυλική· ἐκ δὲ τῶν διαφόρων βοσκημάτων οἱ ἡμίονοι αὐτῆς εἶνε οἱ εὐρωστότεροι τῆς λοιπῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας. Ἄν δὲ καὶ ἔλαβε κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν τὰ ὄπλα κατὰ τῆς Τουρκίας, δεσπόζεται αὕθις ἀπὸ τοῦ 1830 ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἐπισημότεραι πόλεις

Ἡράκλειον μητρόπολις ὅλης τῆς Κρήτης ἔχουσα ὀχυρά καὶ ἀπόρρητα· Ἑνετικὰ φρούρια καὶ 15 χιλ. κατ. *Ῥέθυμιον*, ἐπὶ τῆς αὐτῆς παραλίας, ὀχυρὰ καὶ παράλιος ἔχουσα περὶ τὰς 6 χιλ. κατ. *Χανιά* (*Κυδωνία*) ἐπὶ τῆς ΒΔ. παραλίας παρὰ τὸν ὁμώνυμον κόλπον, ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα περὶ τὰς 12 χιλ. κατ. Ἐπὶ τῶν *Λευκῶν* λεγομένων ὀρέων κεῖται ἡ ἐκ φύσεως ὀχυρὰ χώρα τῶν Σφακιῶν κατοικουμένη ὑπὸ τῶν μαχίμων καὶ πειρατικῶν Σφακιανῶν Κρητῶν, οἵτινες ἀνέκαθεν εἶνε ἀνεξάρτητοι ἀπὸ πάσης καταδυναστείας καθὼς καὶ οἱ κατοικοῦντες τὰ ΝΑ. Ἀβαδιῶται, λείψανα Σαρακηνῶν.

Σ Ε Ρ Β Ι Α.

§ 56. Ἡ Σερβία (ἄνω Μοισία) κειμένη μεταξὺ Αὐστρίας, Βλαχίας, Βουλγαρίας, Μακεδονίας, Ἀλβανίας καὶ Βοσνίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τοῦ Δρίνου ποταμοῦ, ἔχει περὶ τὰ 997 τ. μ. ἐπιφ. καὶ περὶ τὰς 4000 χιλ. κατ. τῶν ὁποίων αἱ 850 εἶνε γνήσιοι Σέρβοι, λαλοῦντες ἰδίαν γλῶσσαν καὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἡ ἀπὸ τῶν ΝΔ. ἐντὸς ἐκτετατομένη σειρὰ τοῦ Σκάρδου καὶ ἡ παρὰ τὰ σύνορα τῆς Μακεδονίας ὑφουμένη σειρὰ τοῦ Ὀρβηλοῦ, ἐκπέμπουσαι ἐντὸς τῆς χώρας πολλοὺς, ὑψηλοὺς, ἀποτόμους καὶ δρυμῶδεις κλώνας, καθιστῶσιν αὐτὴν ὀρεινὴν μὲν, ἀλλὰ εὐφορον καὶ ἐπιδεκτικὴν πάσης καλλιεργείας. Ὁ Δούναβις καὶ ὁ Σαῦος διαρρέοντες διὰ τῶν ἀρκτικῶν συνόρων εἶνε οἱ ἀξιολογώτεροι ποταμοί, εἰς τοὺς ὁποίους χύνονται οἱ πλεῖστοι ποταμοὶ τῆς Σερβίας. Κυριωτέρα ἀσχολία τῶν κατοίκων εἶνε ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ γεωργία. Ἡ Σερβία περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ὑποταγεῖσα εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν δυναστείαν, καὶ ἀποστατήσασα τὸ 1801, ἀπεσπάρθη ἀπ' αὐτῆς καὶ διοικεῖται τανῦν δι' αὐτόχθονος ἡγεμόνος ὑποτελοῦς εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, ἔχουσα ἰδίους νόμους, ἰδίας ἀρχάς καὶ πρόσσodon περὶ τὰ 6 ἑκατ. δραχ. ἐξ ὧν περὶ τὰς 600 χ. φέρει εἰς τὴν Πύλιν. Ἐπισημότεραι πόλεις *Βελιγραδιον*, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Σαῦου καὶ Δουνάβεως, πόλις ὀχυρωτάτη κατοικουμένη ὑπὸ 30 περίπου χιλ. κατ. ἀσχολουμένων ἰδίως εἰς τὴν ἐπιτόπιον βιομηχανίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον. *Σεμένδρια*, πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ Βελιγραδίου, ἔχουσα ὀχυρὸν φρούριον καὶ περὶ τὰς 10 χιλ. κατ. *Κραγουέβτσα*, πρωτεύουσα τοῦ κεντρικοῦ τμήματος. *Νίσσα*, ἐπὶ τοῦ Νισσάβα ποταμοῦ. *Νοβιπαζάρ*, παρὰ τὸν Ἰθῆρα ποταμόν. *Βράνα*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω

ΒΛΑΧΙΑ ΚΑΙ ΜΟΛΔΑΥΙΑ.

§ 57. Αἱ δύο αὐται χώραι ἀνήκουσαι εἰς τὴν πάλαι Δακίαν ἠνώθησαν ἐσχάτως ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἡγεμονίαν, διοικόμεναι δι' ὑποτελοῦς εἰς τὴν Τουρκίαν ἐγγχωρίου ἡγεμόνος, ἐκλεγομένου ὑπὸ ἐθνοσυνελεύσεως, ἥτις συνέρχεται πρὸς διάσκεψιν τῶν κοινῇ συμφερόντων εἰς τὸ κατὰ μεθόρια τῶν δύο χωρῶν κείμενον Φοζάνι· ἔδρα δὲ τοῦ ἡγεμόνος εἶνε ἐναλλάξ τὸ Βουκουρέστιον καὶ τὸ Ἰάσσιον.

Ἡ Βλαχία κειμένη πρὸς Β. τοῦ Δουνάβεως περιλαμβάνεται μεταξὺ Τρανσυλθανίας, Μολδαύας, Βουλγαρίας καὶ Σερβίας καὶ ἔχει περὶ τὰ 1133 τ. μ. ἐπιφ. 1400 χιλ. κατ. κλίμα, ἐκτὸς τῶν παραδουναβίων χωρῶν, εὐκραὲς καὶ ὑγιεινὸν, γῆν εὐφροωτάτην, πλουσιωτάτην, κατάρβυτον καὶ μόνον πρὸς Β. ὄρεινὴν καὶ πρόσ-οδον σχεδὸν 8 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. δραχ. Ἐπισημότεροι ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε δὲ Σερέθης, δ' Ἀλούτας, δ' Ἀρδισαχης, δ' Σχιούλης καὶ ἡ Γαλουμίτσα, χυνομένοι ἅπαντες εἰς τὸν Δούναβιν καὶ φέροντες παχυτάτους ἰχθύας. Οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων εἶνε Βλάχοι τὴν καταγωγὴν, ἔχοντες ἰδίαν γλῶσσαν καὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Αὐτῆς δὲ, χωριζομένης ὑπὸ τοῦ Ἀλούτα εἰς ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν, ἐπισημότεραι πόλεις εἰσὶ Βουκουρέστιον, πολυάνθρωπος καὶ ἐμπορικὴ, μητρόπολις τῆς Α. Βλαχίας ἔχουσα περὶ τὰς 25 χιλ. κατ. Ἰβραῖλα, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἔχουσα περὶ τὰς 25 χιλ. κατοίκων ἐνεργούντων ἐπίσημον ἐμπόριον. Γιούργεβον, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως ἀπέναντι τοῦ Ρουτσουκίου, ἔχουσα 10 χιλ. κατ. Κραϊῶδα, μητρόπολις τῆς Δ. Βλαχίας ἔχουσα περὶ τὰς 20 χιλ. κατ. Πλοῦέστη καὶ Τεργοβίστη πρὸς Β. τοῦ Βουκουρεστίου. Ριμνίκη, δύο πόλεις ἐπίσημοι κείμεναι ἡ μὲν πρὸς Α. τῆς χώρας καὶ ἡ ἑτέρα παρὰ τὸν Ἀλούταν.

Ἡ Μολδαυία κεῖται μεταξὺ τῆς Αὐστριακῆς Βουκοβίνης, Βασσαρανίας, Βουλγαρίας καὶ Βλαχίας, ἔχουσα περὶ τὰ 735 τ. μ. ἐπιφ. 4100 χ. κατ. πρόσοδον περὶ τὰ 5. ἑκατ. δραχ. καὶ γῆν πρὸς βορρᾶν μὲν διὰ τὰς διασχιζούσας αὐτὴν Τρανσυλθανικὰς Ἀλπεῖς ὄρεινὴν, πρὸς δὲ τὰ ΝΔ. ἐπίπεδον, λιπαρὰν καὶ ἐπιδεκτικὴν πάσης καλλιεργείας. Διαρρέεται δὲ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Προύτου (Πυρετός) καὶ Σερέθου, χυνομένων εἰς τὸν Δούναβιν. Οἱ κάτοικοι λαλοῦσιν ἰδίαν γλῶσσαν μικρὸν παραλλάττουσαν τῆς Βλαχικῆς καὶ ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἀσχολίας καὶ τὴν αὐτὴν θρησκείαν με τοὺς τῆς Βλαχίας. Ἐπισημότεραι αὐτῆς πόλεις. Ἰάσσιον, μητρόπολις ἔχουσα περὶ τὰς 45 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων πρὸ πάντων εἰς τὸ ἐμπόριον.

Γαλάζιον, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, ἐπίσημος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα περὶ τὰς 12 χιλ. κατ. *Φοξάνι*, εἰς τὰ μεθόρια Βλαχίας καὶ Μολδαυίας, *Ρωμανόν*, ἐπὶ τοῦ Σερέθου, *Όκρα* παρὰ τὸν Σερέθην, ἅπασαι ἐπίσημοι πόλεις τῆς Μολδαυίας.

ΣΗΜ Τὰ μεγέθη τῶν ἀνωτέρω πολιτειῶν εἶνε διάφορα. Αἱ Ἴωνιοι νῆσοι εἶνε μολὶς τὰ 2|3 τῆς Εὐβοίας· τὸ Μαυροβούνιον ἴσον σχεδὸν μὲ τὴν Εὐβοίαν· ἡ Δαλματία μολὶς τὸ τρίτον τῆς Ελλάδος· ἡ Σερβία μολὶς τὰ 3|4. Αἱ Ἴωνιοι Νῆσοι, τὸ Μαυροβούνιον, ἡ Δαλματία καὶ ἡ Σερβία ὁμοῦ ἔχουσι μέγεθος ἴσον μὲ τὸ τῆς Ελλάδος, ἡ δὲ Βλαχία καὶ Μολδαυία εἶνε 2 φορές μεγαλειτέρα τῆς Ελλάδος, καὶ ἡ Τουρκία ἐπτάκις μεγαλειτέρα. Περὶ τοῦ λοιποῦ μέρους τῆς Δαλματίας, ἀνήκοντος εἰς τὴν Αὐστρίαν θέλομεν κάμει λόγον ἐν τῷ αἰκίῳ τόπῳ.

ΡΩΣΣΙΑ.

Θέσις, ὄρια καὶ μέγεθος.

§ 59. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία (Σαρματία, Ταυρίς καὶ Κολχίς) ὀνομαζομένη καὶ *Μοσκοβία* κεῖται μεταξὺ τῆς 350°—820° Α. μ. καὶ μεταξὺ τῆς 390°—700° Β. π. ὀριζομένη πρὸς Β. ἀπὸ τοῦ βορείου παγωμένου Ὀκεανοῦ, πρὸς Δ. ἀπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Προσσίας καὶ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ Οὐράλου, τῶν Οὐραλίων ὄρεων καὶ τοῦ Καρὰ ποταμοῦ, διὰ τῶν ὁποίων χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας· ἔχει δὲ μῆκος 658 λευγῶν, πλάτος 360 καὶ ἐπιφ. περὶ τὰς 93 χιλ. τ. μ.² καὶ μετὰ τῶν Ἀσιατικῶν καὶ Ἀμερικανικῶν χωρῶν 375 χιλ. Εἶνε λοιπὸν ἡ μεγίστη καὶ εὐρυχωροτάτη ἐπικράτεια καὶ τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου· ἐπειδὴ οὐδεμία ἄλλη ἐπικράτεια ὑπῆρξε μέχρι σήμερον ἴση κατὰ τὸ μέγεθος μὲ ταύτην, ἥτις εἶνε ὅχι μόνον πολὺ ἐκτεταμένη, ἀλλὰ ἀποτελεῖ καὶ ἐν ὅλῳ συνεχές· καθόσον ἀπὸ τοῦ ἐν Πολωνίᾳ δυτικωτάτου σημείου μέχρι τοῦ ἐν Σιβηρίᾳ ἀνατολικωτάτου ἀκρωτηρίου εἶνε 2400 μιλ. ὥστε, ὅτε ἐν Πολωνίᾳ εἶνε μεσημέριον, αὐτόθι εἶνε σχεδὸν μεσονύκτιον.

Κόλλοι, λίμναι, ὄρη καὶ ποταμοί.

§ 60. Ὁ βόρειος παγωμένος Ὀκεανὸς σχηματίζει πρὸς Β. τὴν *Λευκὴν θάλασσαν* καὶ τὸν *Σχεσκαϊκὸν* καὶ *Καρικὸν* κόλπον, ἡ Βαλτικὴ θάλασσα πρὸς Δ. τὸν *Φίρριον*, τὸν *Ριγαϊκὸν* καὶ τὸν *Βοθνικὸν*· ὁ Εὐξείνιος Πόντος πρὸς Ν. τὸν *Νεκρὸν* κόλπον καὶ τὴν *Ἀζοφικὴν* θάλασσαν μετὰ τοῦ *Σαπροῦ* κόλπου· βρέχεται δὲ καὶ ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης πρὸς τὰ ΝΑ. *Λίμναι* ἐπισημότεραι ἡ *Λαδόγα*, μεγαλειτέρα ἅπασων, ἡ *Ονέγα*, ἡ *Πείπος* καὶ ἡ *Ιλμενος*. Ἐν γένει ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία δύναται νὰ θεωρηθῇ

ὡς ἀπέραντος πεδιάς διακοπτομένη ἀπὸ λόφους μετρίου ὕψους ἐπισημότερα δὲ τῶν ὁρέων αὐτῆς εἶνε τὰ *Λαπωνικά* πρὸς Δ., τὰ *Οὐράλια* πρὸς Α., ὁ *Καύκασος* πρὸς τὰ ΝΑ. ὑψηλότερα πάντων καὶ διηνεκῶς κεκαλυμμένα ὑπὸ χιόνος, τὰ *Ταυρικά*, πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου χερσονήσου, καὶ τὰ *Καρπάθια* πρὸς τὰ ΝΔ ἐν τὸς τῆς Πολωνίας. Πρὸς Β. χύνονται οἱ ἐξῆς ποταμοί, ὁ *Πετσχόρας*, ὅστις πηγάζων παρὰ τὰς δυτικὰς ὑπορείας τῶν Οὐραλίων ὁρέων καὶ ἔχων ῥοὴν 150 μιλ. ἐκβάλλει ἀρκτικῶς τοῦ Ἀρχαγγέλου εἰς ὁμωνυμον κόλπον· ὁ *Δουναίς* ὅστις ῥέων πρὸς Β, ἐκβάλλει πλησίον τοῦ Ἀρχαγγέλου· ὁ *Τορνέας*, ὅστις πηγάζων ἐντὸς τῆς Σουηδικῆς Λαπωνίας καὶ σχηματίζων τὰ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Σουηδίας σύνορα ἐκβάλλει πρὸς Ν. εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον· ἡ *Νεβά*, ὅστις ἐνόνων τὰς λίμνας *Λαγόδαν* καὶ Ὀνέγαν καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Πετροπόλεως ἐκβάλλει εἰς τὸν Φίννιον κόλπον· ὁ *Οὐῆστούλας*, ὅστις διερχόμενος διὰ τῆς Πολωνίας εἰσβάλλει ὡσαύτως εἰς τὴν Πρωσσίαν καὶ ἐκβάλλει παρὰ τὴν πάλιν *Δάντισκον*· ὁ *Δούναβις*, ὅστις βρέχει μόνον μικρὸν μέρος τῆς *Βασσαραβίας*· ὁ *Δάναστρις* ἢ *Τύρας*, ὅστις ῥέων πρὸς Ν. ἐκβάλλει ἀρκτικώτερον τοῦ Δουνάβεως, ὁ *Δάναπτρις* ἢ *Βορυσθένης*, ὅστις ῥέων ὡσαύτως πρὸς Ν. ἐκβάλλει εἰς τὸν Σαπρὸν κόλπον· ὁ *Τάραϊς*, ὅστις ῥέων ὡσαύτως πρὸς Ν. καὶ δεχόμενος ὑπὲρ τοῦ πεντήκοντα ἄλλους ποταμοὺς ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν· ὁ *Βόλγας*, ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν *Βαλδαίων* ὁρέων κειμένων παρὰ τὰ ὄρια τῆς Λιθουανίας καὶ ἔχων ῥοὴν ὑπὲρ τὰς 640 λεύγ. ἐκβάλλει παρὰ τὸ Ἀστραχάν εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν· ὁ *Οὐδράλης* (Δάτζ), ὅστις ῥέων ΝΔ. καὶ ἔχων ῥοὴν 200 περίπου μιλ. ἐκβάλλει εἰς τὴν αὐτὴν θάλασσαν. Ὑπάρχουσι δὲ ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ πολλαὶ διώρυχες προσφυῶς κατεσκευασμέναι, αἵτινες μεγάλως εὐκολύνουσι τὴν συγκοινωνίαν τῶν τοσοῦτον ἀπ' ἀλλήλων ἀπομακρυσμένων τούτων λαῶν.

Γῆ, κλίμα, προϊόντα καὶ βιομηχανία.

§ 64. Τὸ ἐν τρίτον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας κατέχουσι περὶ ἑρμα, ἄγρονα ἐλώδη καὶ ἀλατοῦχα, τὸ δὲ ὑπόλοιπον πλούσια καὶ εὐφορα. τὸ κλίμα αὐτῆς παραλλάσσει κατὰ τὴν διάφορον γεωγραφικὴν θέσιν ἐκάστου τόπου, ὃν διὰ τὰς ἀπεράντους πεδιάδας ψυχρότερον πάσης ἄλλης χώρας κειμένης εἰς τὸ αὐτὸ πλάτος. Ἐν γένει δὲ εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη καὶ ἰδίως εἰς τὴν Κριμαίαν εἶνε θερπνὸν καὶ εὐκραές, ἐνθα φύεται ἀφθονῶς σίτος, λίνον, καννάβιον

ταμβάκος, οἶνος κτλ. εἰς δὲ τὰ βόρεια δριμύ και ἡ γῆ σχεδὸν ἄ-
γονος· αὐτοῦ οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ λίμναι πηγνυνται, ἡ βλάστησις
βαθμηδὸν ἐξασθενεῖ, τὰ δὲ δένδρα καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν λαμβάνουσι
τὸ σύνθητες μέγεθός των· τὰ ἀνατολικά εἶνε κεκαλυμμένα ἀπὸ
πολλὰ δάση καὶ τὰ δυτικά κατέχονται ἐπιπολὺ ὑπὸ ἀμμοδῶν
καὶ ἀλατούχων πεδίων· μόναι αἱ χῶραι τῆς κεντρικῆς Ῥωσσίας
καὶ τῆς Πολωνίας παρίστανται αἱ μᾶλλον εὐφοροὶ. Τὰ Οὐράλια
περιέχουσι μεταλλεῖα ἀδαμάντων, χρυσοῦ, πλατίνης, χαλ-
κοῦ καὶ σιδήρου· συνάγεται δὲ καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν ἱκανὴ ποσό-
της χρυσοῦ εἰς ψήγματα· τὰ βόρεια μέρη καὶ αἱ ἔρημοι τοῦ
παγωμένου Ὠκεανοῦ νῆσοι τρέφουσι τὴν λευκὴν ἄρκτον, ἰσχυ-
ρὸν καὶ θηριωδέστατον τῶν μαστοφόρων ζώων. Κυριώτερα
πρὸς ἐξαγωγὴν προϊόντα εἶνε ξυλική, δημητριακοὶ καρποί,
ἄλφιτα, λίνον, καννάβιον, ἀντακαῖον τάριχος (χαβιάρι καὶ ξηρίχι),
σίδηρος, χαλκός, ἐξαίρετα δέρματα, γουναρικά, δξύγγια, σχοι-
νία, ἱστία, νήματα κτλ. Ἡ θήρα, ἡ ἀλιεία, τὰ ἐργαστάσια τῶν
δερμάτων, τῆς μετᾶξης, τοῦ βαμβακίου, τοῦ μαλλίου, τοῦ καν-
νάβιου καὶ τοῦ ταπωνίου, εἰσαχθέντα τὰ πλεῖστα ἐπὶ τοῦ μεγά-
λου Πέτρου, ἀπὸ τοῦ ὀποίου ἤρχισε τὸ μεγαλεῖον τῆς Ῥωστικῆς
αὐτοκρατορίας, φέρουσιν εἰς τὸ πλούσιον τοῦτο κράτος ἀνυπο-
λογίστους ποσότητας χρημάτων. Τὸ ἐμπόριον, τότε ἡπειρωτι-
κὸν βοηθούμενον διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν, τῶν διωρύχων καὶ
ἐπιτηδείων ὁδῶν, τῶν μικρῶν δασμῶν, τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφα-
λείας καὶ προστασίας κτλ. καθὼς καὶ τὸ θαλάσσιον, βοηθούμενον
ὑπὸ διαφόρων ἐταιριῶν, εἶνε ἀκμαία καὶ πολλοῦ λόγου ἄξια.

Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ κοινωνικὴ κατάστασις.

§ 62. Ἄν καὶ ἡ ἔκτασις τῆς χώρας εἶνε τόσον μεγάλη, ὁ πληθυσ-
μὸς ὅμως αὐτῆς λογίζεται ὑπὲρ τὰ 62 ἑκατ. Τούτων 49 ἑκατ. εἶνε
ὀρθόδοξοι, 7 περίπου δυτικοὶ, 3 σχεδὸν διαμαρτυρούμενοι, 250
χιλ. Μωαμεθανοὶ, 1 $\frac{1}{2}$ σχεδὸν Ἰσραηλῖται, 4 σχεδὸν Ἀρμενοκαθολι-
κοὶ καὶ Ἀρμενογρηγοριανοὶ καὶ 600 χιλ. εἰδωλολάτραι. Κατὰ δὲ
τὰς διαφοροὺς φυλάς εἶνε 33 ἑκατ. οἱ Ῥῶσοι τῆς Μεγάλης Ῥωσ-
σίας, ὑπὲρ τὰ 44 οἱ τῆς Μικρᾶς Ῥωσσίας, ὑπὲρ τὰ 3 $\frac{1}{2}$ οἱ τῆς
Λευκῆς Ῥωσσίας, Λουθιανοὶ καὶ Πολωνοὶ, 3 $\frac{1}{2}$ σχεδὸν Φιννοὶ καὶ
Λεττοὶ, 2 $\frac{1}{2}$ σχεδὸν Τάταροι καὶ Μωαμεθανοὶ, 2 Κροῦσοι καὶ Ἀρ-
μένιοι, 4 $\frac{1}{2}$ σχεδὸν Ἰσραηλῖται, 600 χ. Γερμανοὶ καὶ 600 χ. ἀ-
νήκοντες εἰς τὰς Οὐράλιους φυλάς. Οἱ Ῥῶσοι εἶνε ὀρθόδοξοι καὶ
ἡ ἐκκλησίᾳ αὐτῶν, μεταφυτευθεῖσα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως περὶ

τὰ τέλη τῆς Γ' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, διοικεῖται ὑπὸ ἱερᾶς συνόδου ἀνεξαρτήτου ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀρχῆς τῶν ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν. χαρὰ κτηρίζονται δ' ὡς ἀπλοὶ, ἱλῆκοι, θρησκοί, εὐφρεῖς μὲν, ἀλλὰ μιμητικοὶ καὶ ἀσθενεῖς τὴν φαντασίαν, καρτερικοὶ, εὐρωστοὶ, μάχιμοι, ἦττον εὐεῖδεις, ξανθοὶ τὸ χρῶμα καὶ μέτριοι τὸ ἀνάστημα· οἱ δὲ Κοζάκοι διακρίνονται διὰ τὸ εὐεῖδες, ἐλεύθερον, ἔμπειρον, πολεμικὸν καὶ καρτερικὸν ἦθος τῶν. Γλῶσσα δὲ αὐτῶν εἶνε ἡ Σλαβική, τῆς ὁποίας ἡ Ῥωσσική καὶ ἡ Πολωνική εἶνε διάλεκτοι. Αἱ ἀνώτεραι τάξεις ἱκανῶς ἐκπαιδεύονται, ἀλλ' εἰς τὸν λαὸν ἐλλείπει ἡ ἀπαιτουμένη διδασκαλία. Ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ῥωσσίας περὶ τὰς 800 χιλ. εἶνε εὐγενεῖς, περὶ τὰς 230 κληρικοὶ, περὶ τὸ ἓν ἑκατ. τεχνῖται καὶ ἔμποροι, οἱ δὲ λοιποὶ εἶνε δοῦλοι τοῦ στέμματος τῶν εὐγενῶν καὶ ὀλίγων τινῶν πλουσίων. Οἱ Πολωνοὶ ἀριθμοῦνται περὶ τὰ 4 ἑκατ. καὶ εἶνε γενναῖοι, εὐεῖδεις καὶ φιλοπάτριδες.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς Ῥωσσικῆς αὐτοκρατορίας καὶ οἱ κατοικοῦντες εἰς ἕκαστον τ. μ. ἔχουσιν ὡς ἑξῆς.

Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας	100429 τ. μ.	62122669	598
Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας	244739 . . .	5060768	20
Ἀμερικανικῆς Ῥωσσίας	27247 . . .	54000	2
	372413	67237437	

Πολίτευμα, πρὸς ὁδος καὶ δύναμις.

§ 63 Τὸ πολίτευμα εἶνε ἀπόλυτος μοναρχία καὶ ὁ μονάρχης προσαγορεύεται αὐτοκράτωρ πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν καὶ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας· τὸ δὲ στέμμα αὐτοῦ μεταβαίνει καὶ εἰς τὰ δύο γένη. Ἡ Πολωνία, ἥτις κατὰ τὰ τέλη τοῦ τελευταίου αἰῶνος ἦτον ἀπὸ τὰ μεγαλειότερα βασίλεια τῆς Εὐρώπης, τρεῖς ἄλλεπαλλήλους φορές τὸ 1773, 1793 καὶ 1795 διαμελισθεῖσα, διενεμήθη μεταξὺ Αὐστρίας, Ῥωσσίας καὶ Πρωσσίας. Συνταχθεῖσα δὲ τὸ 1807 ὑπὸ τὸ ὄνομα μέγα Δουκάτον τῆς Βαρσοβίας ὠνομάσθη πάλιν τὸ 1815 Πολωνικὸν βασίλειον, τὸ ὁποῖον διοικεῖται δι' ἀντιβασιλεύς περιορισμένου ὑπὸ τινος συλλόγου συγκειμένου ἀπὸ βουλὴν καὶ γερούσιαν, ἀλλὰ ζηλότυπος εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ὑπέστη καὶ πάλιν ἐνδόξως τὸ 1831 αἱματηρὸν πόλεμον, καθ' ὃν διὰ τὴν μεγάλην ἀσυμμετρίαν τῶν δυνάμεων τῆς ἐματαιώθησαν μὲν αἱ ἐλπίδες τῆς, ἀλλ' ὅμως ἐφημέσθη μεγάλως διὰ τὸ γενναῖον καὶ φιλόπατρι τῶν κατοίκων τῆς. Ἡ ἐτησίᾳ πρόσοδος τῆς Ῥωσσίας καὶ Πολωνίας λογίζεται περὶ τὰ 450 ἑκατ. δραχ. καὶ ἡ δαπάνη ἴση σχεδόν· τὸ δὲ δημόσιον χρέος εἶνε περὶ τὰ 1700 ἑκατ. δρ., ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς περὶ τὰς 600 χιλ. καὶ τὸ ναυτικὸν περὶ

τὰ 467 πλοῖα διαφόρου μεγέθους, διαπλέοντα τὴν Βαλτικὴν, Λευκὴν, Ὀχοτσκικὴν καὶ Κασπίαν θάλασσαν καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον.

Διαίρεσις καὶ ἐπισημότεραι πόλεις τῶν Β. ἐπαρχιῶν.

§ 64. Ἡ Ῥωσικὴ αὐτοκρατορία συνίσταται ἀπὸ δύο διακεκριμένα μέρη, τὴν ἰδίως Ῥωσσίαν καὶ τὸ βασίλειον τῆς Πολωνίας, τὸ ὁποῖον ὡς ἄμικτον τανῶν μετὰ τῆς λοιπῆς αὐτοκρατορίας εἶνε μᾶλλον ἀξιολόγον. Διαιρεῖται δὲ ἡ μὲν Ῥωσσία εἰς 58 διοικήσεις, ἡ δὲ Πολωνία εἰς 8 ἐπαρχίας, ὀνομαζομένας *Βοιβοδιαις* (ἴδ. πίν. 7) Τῆς πρώτης ἐπισημότεραι πόλεις *Πετρούπολις*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τῆς Νεύας, καθέδρα τοῦ αὐτοκράτορος καὶ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, ἥτις κτηθεῖσα ἀπὸ τοῦ μεγάλου Πέτρου τὸ 1703 καὶ ὑποκειμένη εἰς καταστρεπτικὰς πλημμύρας κατοικεῖται ὑπὸ 600 περίπου χιλ. κατ. κοσμουμένη ὑπὸ μεγαλοπρεπῶν παλατιῶν, οἰκιδῶν καὶ ναδῶν καὶ ἔχουσα 4 μ. περίμετρον. Διὰ τὸν ἐκ γρανίτου καὶ μαρμάρου θεμελιωθέντα τὸ 1766 καὶ ἀποπερατωθέντα τὸ 1813 ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰσαὰκ ἐδαπανήθησαν 27 ἐκ. περίπου βρούβλια. *Κροιστάτη*, πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τοῦ βασιλείου, ἐνθα ναυολογεῖ καὶ ὁ στόλος τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τὰ μεγάλα ἐμπορικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ προσορμισθῶσιν εἰς τὴν Πετρούπολιν ἔχει δὲ περὶ τὰς 30 χιλ. κατ. *Άβώ*, μετὰξὺ Βοθνικοῦ καὶ Φιννίου κόλπου, μητρόπολις τῆς Φιννίας, παλαιᾶς Σουηδικῆς ἐπαρχίας, τῆς ὁποίας μέρος ὑπόκειται εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἀπὸ τοῦ 1721 καὶ τὸ ὑπόλοιπον κατεκτήθη τὸ 1808. *Πίρα* ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ἔχουσα ὀχυρὰν ἀκρόπολιν καὶ περὶ τὰς 58 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον. *Άρχάγγελος*, λιμὴν κατὰ τὰς εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν ἐκβολὰς τοῦ Δούνα καὶ ἀποθήκη τοῦ βορείου ἐμπορίου τῆς Ῥωσσίας ἔχουσα περὶ τὰς 45 χιλ. κατ.

Ἐπισημότεραι πόλεις τῆς κεντρικῆς καὶ Ν. Ῥωσσίας.

§ 65. *Μόσχα*, παλαιὰ μητρόπολις ἥτις πυρποληθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥώσων τὸ 1812 κατὰ τὴν εἰς αὐτὴν εἰσόδον τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων ἀνηγέρθη ὡραιότερα καὶ ἔχει νῦν περὶ τὰς 400 χιλ. κατ. εἶνε δὲ τὸ κέντρον τῆς βιομηχανίας καὶ ἰδίως τῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων. *Βλαδιμίρη*, παλαιὰ ἔδρα τῶν μεγάλων δουκῶν τῆς Ῥωσσίας. *Καζάν*, παρὰ τὸν Βόλγαν, μητρόπολις παλαιοῦ Ταταρικοῦ βασιλείου κατακτηθέντος ὑπὸ τῶν Ῥώσων τὸ 1552 καὶ ἔχουσα νῦν περὶ τὰς 50 χιλ. κατ. *Τοῦλα*, πρὸς Ν. τῆς Μόσχας, ἔχουσα περὶ τὰς 55 χιλ. κατ. *Κιοβία*, πρὸς τὰ ΝΑ.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἐπὶ τοῦ Δανάπριος, ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τῆς Ῥωσσίας καὶ παλαιὰ καθέδρα τῶν πρώτων βασιλέων αὐτῆς, ἔχουσα περὶ τὰς 50 χιλ. κατ. Ὁ παρ' αὐτὴν Δανάπρις ἐχρησίμευσεν ὡς κολυμβήθρα, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ Ῥῶσσοι ἐβαπτίσθησαν ἐπὶ Βλαδιμίρου τοῦ μεγάλου δουκὸς αὐτῶν, καταταχθέντος ὑπὸ τῆς Ῥωσικῆς ἐκκλησίας μεταξὺ τῆς χορείας τῶν Ἀγίων. Χερσῶν, ναύσταθμος καὶ ὀχυρὰ πρωτεύουσα ὁμωνύμου διοικήσεως κειμένη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δανάπριος καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 15 χιλ. κατ. Ὁδησσός, πρὸς Ν. τῆς Κιοβίας, λιμὴν τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων τῆς Εὐρώπης· κτισθεῖσα δὲ νεωστὶ ἔχει περὶ τὰς 72 χιλ. κατ. ἐξ ὧν εἶνε καὶ ἱκανοὶ Ἕλληνες. Θεοδοσία, Συμφερούπολις καὶ Σεβαστούπολις, ἐπὶ τῆς Κριμαίας, ἐξ ὧν ἡ τελευταία ἦτο διάσημος κατὰ τὸν τελευταῖον Κριμαϊκὸν πόλεμον. Ταϊράνιορ, μικρὸς λιμὴν ἐπὶ τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης, ἔνθα τὸ 1825 ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος. Αστραχάν, ἐπὶ νήσου κειμένης κατὰ τὰς εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν ἐκβολὰς τοῦ Βόλγα, ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων καὶ ἀξιολογωτέρων πόλεων τῆς Ῥωσσίας, διὰ τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ μετὰ τῆς Περσίας καὶ Ἀνατολῆς ἐμπόριον.

Ἐπισημ. πόλ. τῶν Πολωνικῶν Ἐπαρχ. καὶ τοῦ Πολ. Βασιλ.

§ 66. Βίλνα, ἐπὶ τοῦ Βίλια, πλουσία καὶ ἐμπορικὴ πόλις καὶ παλαιὰ μητρόπολις τοῦ μεγάλου Δουκάτου τῆς Λιθουανίας (53000). Γρόδνον, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Βίλνης, ἔδρα ποτὲ τῆς Πολωνικῆς διαίτης. Μοχίλέβη, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Βίλνης ἐπὶ τοῦ Δανάπριος ἰσχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις· 25 λευγ. μακρὰν ταύτης ῥεεὶ ὁ Βερεζίνας, ὀνομαστὸς διὰ τὴν τὸ 1812 ἀπώλειαν τῶν πλείστων Γάλλων, ὅσοι ἐκ τῶν προτέρων κακουχιῶν διεσώθησαν κατὰ τὴν ἀπὸ Μόσχης δυστυχὴ ἀποχώρησίν των. Βαρσοβία, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Οὐίστούλα κατοικοῦμένη ὑπὸ 436 χιλ. κατ. καὶ ἐνοχυμένη διὰ λιθοκτίστου γεφύρας μετὰ τῆς Πράγης, ὀχυροῦ προαστείου αὐτῆς κειμένου εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην. Κασίχνη, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Βαρσοβίας, δευτέρα τοῦ Πολωνικοῦ Βασιλείου καὶ κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ κατὰ τὴν βιομηχανίαν. Λούμπλινον καὶ Πόλοκον παρὰ τὸν Οὐίστούλαν.

Νῆσοι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας.

§ 67. α. Εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, αἱ τῆς Ἀλάνδης, σύμπλεγμα κείμενον ἀντικρὺ τῆς Ἀβοῦς, ἀνήκον εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Φιννίας καὶ κατοικοῦμενον ὑπὸ 42 χιλ. κατ. ἐμπείρων εἰς τὴν ναυτιλίαν· ἐπισημότεραι δὲ εἶνε ἡ Λάγδη καὶ ἡ Ὀεσέλη, κείμεναι εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ Ῥιγαϊκοῦ κόλπου.

Ε'. Εἰς τὸν Βόρειον παγωμένον Ὠκεανὸν, αἱ νῆσοι *Καλγουέβη* καὶ *Νέα Σεμλία*, ἀκατοίκητοι καὶ μόνον χάριν ἀλιείας ἐπισκεπτόμεναι. *Βαϊγάτη*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, χωριζομένη ἀπὸ τὴν στερεάν δι' ὀμωνόμου πορθμοῦ.

ΣΗΜ. Αἱ ἐν Εὐρώπῃ Ρωσικαὶ χῶραι ἀποτελοῦσι τὸ 1¼ τοῦ ὅλου· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν θέλομεν κάμνει λόγον ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

ΙΤΑΛΙΑ

Θέσις, ὄρια, ὄρη, κάτοικοι, θρησκεία καὶ γλῶσσον.

§ 68. Ἡ ἐκτεταμένη καὶ ἐπιμήκης αὕτη χερσόνησος κειμένη πρὸς Ν. τῆς Εὐρώπης μεταξὺ 40—60 Α. μ. καὶ μεταξὺ 370—470 Β. π. ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Ἀλπεων, αἵτινες τὴν χωρίζουσιν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, Ἑλβετίαν καὶ Αὐστρίαν, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Τυρρένηκῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς, ἔχουσα 5635 τ. μ. ἐπιφ. 56 μιλ. πλάτος καὶ 467 μῆκος καὶ διασχιζομένη ἀπὸ τὰ ΒΔ. πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τῶν Ἀπεννίνων. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς μετὰ τῶν τῆς Σικελίας καὶ Μελίτης καὶ τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτὴν νήσων, δυτικοὶ τὸ δόγμα, εἶνε περὶ τὰ 26 ἑκατ. καὶ κατὰγονται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Λατίνους μετὰ τῶν ὁποίων συνεμίχθησαν καὶ ἄποικοι Ἕλληνες, Κελτοὶ, Γερμανοὶ καὶ Ἀραβες· λαλοῦσι δὲ ἰδίαν γλῶσσαν, παραφυάδα τῆς Λατινικῆς· (ἴδε πίνακα 8.)

Κλίμα, ποταμοὶ καὶ προϊόντα.

§ 69. Ἡ Ἰταλία ἔχει τὸ τερπνότερον καὶ ὑγιεινότερον κλίμα τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ γῆ αὐτῆς ἡδέως διαποικιλλομένη ὑπὸ τῶν Ἀπεννίνων παρίσταται ἐν γένει εὐφωρωτάτη· τὰ βόρεια αὐτῆς μέρη ἕνεκα τῶν Ἀλπεων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐκπηγάζουσι πλεῖστοι ποταμοὶ καὶ λίμναι (§. 49, 45) εἶνε ἥττον μὲν θερμὰ, μᾶλλον δὲ γόνιμα, φέρουσιν ἀφθόνως γεννήματα καὶ οἶνον καὶ περιλαμβάνουσι πλουσίας νομάς· νοτιώτερον δὲ αὐξάνει ἡ ἐλαία, ἡ λεμονία, ἡ πορτογαλέα, ἡ πιστάκη, ἡ ροῖα καὶ εὐδοκιμεῖ τὸ βαμβάκιον, τὸ ὀρύζιον, ἡ μέταξα, τὸ ζαχαροκάλαμον, ἡ κτηνοτροφία, ἡ μελισσοτροφία, κτλ. Αἱ μεσημβριναὶ ἐπαρχίαι, ἐν μέρει ὄρειναι καὶ δρυμώδεις καὶ εἰς φθοροποιούς σεισμούς ὑποκείμεναι, εἶνε κακῶς καλλιεργημέναι, καὶ τοὶ γόνιμοι. Ἐν γένει δὲ ἡ εὐκλεὴς καὶ ἀλλοτε πλουσιωτάτη Ἰταλία διὰ τὴν ὀλίγην τῶν κατοίκων τῆς δραστηριότητά παρίσταται νῦν οὐχὶ πολλοῦ λόγου ἀξία.

Διαιρέσις, πολιτενμα καὶ κοινογική κατάστασις.

§ 70. Κατὰ τὴν ἐσχάτως συνομολογηθεῖσαν εἰρήνην μεταξὺ τῶν δύο αὐτοκρατόρων Γαλλίας καὶ Αὐστρίας ἡ Ἰταλικὴ χερσό-

νησος συνίστησιν ὁμοσπονδίαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πάπα, τὰ δὲ ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων κράτη εἰσὶ τὸ βασίλειον τῆς Σαρδινίας μετὰ τῆς Λομβαρδίας, ἡ Ἑνετικὴ, τὰ δουκάτα τῆς Πάρμης καὶ τῆς Μοδένης, τὸ μέγα δουκάτον τῆς Τοσκάνης, ἡ Παπικὴ ἐπικράτεια καὶ τὸ βασίλειον τῶν δύο Σικελιῶν ἢ τῆς Νεαπόλεως. Ἡ Σαρδινία ἔχει πολίτευμα συνταγματικόν, ἡ Τοσκάνα, ἡ Πάρμα, ἡ Μοδένα καὶ τὸ βασίλειον τῶν δύο Σικελιῶν εἶνε πολιτεῖαι ἀπόλυτοι καὶ διαδοχικαί, ἡ Παπικὴ ἐπικράτεια, τῆς ὁποίας ὁ μονάρχης ἢ Πάπας ἐκλέγεται ἰσοβίως ὑπὸ τοῦ συνεδρίου τῶν Καρδιναλίων καὶ εἶνε πνευματικὸς πατὴρ παντὸς τοῦ πληρώματος τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, κυβερνᾶται ἀπολύτως, ἡ Ἑνετικὴ ὑπόκειται εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ κυβερνᾶται ἀπολύτως δι' Αὐστριακοῦ ἡγεμόνος.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰταλίας εἶνε μὲν φύσει εὐφυεῖς, ζωηροὶ καὶ φαντασιῶδεις, ἀλλὰ φιλήδονοι καὶ ἐπιβόρεπεις εἰς τὴν ἀργίαν. Αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι καλλιεργοῦνται μὲν εἰσέτι εὐστόχως, δὲν διασώζουσιν ὅμως τὴν παλαιάν των ἐκείνην λαμπρότητα· μόνον εἰς τὰς ὥραίας τέχνας ἡ Ἰταλία δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐστία, εἰς ἣν συρρέουσι πανταχόθεν πρὸς μίμησιν τῶν ἐξόχων τῆς ζωγραφικῆς, ἀρχιτεκτονικῆς καὶ πλαστικῆς τέχνης ἔργων τῶν κατοίκων τῆς· ἡ βιομηχανία καὶ τὸ διάσημον αὐτῆς ἐμπόριον ἐξέπεσαν ἤδη πολὺ στερηθέντα τῆς πρότερον ἐνεργείας των· ἡ δὲ κτηνοτροφία εἶνε ἀκμαία καθ' ὅλην τὴν χερσόνησον. Ἡ ἐκπαίδευσις εἰς τὰς πλείστας χώρας δὲν εὐρίσκεται εἰς καλὴν κατάστασιν καὶ ἕνεκα τούτου οἱ πλείστοι λαοὶ εἶνε δεισιδαίμονες.

Πληθυσμός, μέγεθος καὶ δύναμις.

§ 74. Τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως ἔχει 9 σχεδὸν ἑκατ. κατ. ἐξ ὧν 2240000 κατοικοῦσι τὴν Σικελίαν· τὸ βασίλειον τῆς Σαρδινίας περὶ τὰ 8, ἐξ ὧν περὶ τὰ $2\frac{1}{2}$ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Λομβαρδίαν καὶ περὶ τὰς 600 χιλ. εἰς τὴν νῆσον Σαρδώ· ἡ Παπικὴ ἐπικράτεια ὑπὲρ τὰ 3 ἑκατ. τὸ μέγα δουκάτον τῆς Τοσκάνης 4820000· τὰ ἄλλα δουκάτα ὑπὲρ τὰς 500000, καὶ ἡ Ἑνετικὴ περὶ τὰ $2\frac{1}{2}$ ἑκατ. Τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως ἔχει 2033 τ. μ. ἐπιφάνειαν, τὸ τῆς Σαρδινίας περὶ τὰ 1672, ἡ Παπικὴ ἐπικράτεια εἶνε τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, τὰ δὲ λοιπὰ κράτη εἶνε ὅλα μικρά· Τὸ Σαρδινικὸν βασίλειον ἐκτὸς τῆς Λομβαρδίας ἔχει ἐτησίως πρόσσodon περὶ τὰ 120 ἑκατ. δραχ., πλεῖω δαπάνην, ὑπὲρ τὰ 500 χρέος, περὶ τὰς 50 χιλ. στρατὸν τῆς ξηρᾶς καὶ περὶ τὰ 40 πλοῖα μικρά καὶ μεγάλα. Ἡ Παπικὴ ἐπικράτεια ἔχει ἐτησίως πρόσσodon 70 ἑκατ. δραχ. χρέος περὶ τὰ 360, στρατὸν τῆς ξηρᾶς περὶ τὰς 47 χιλ. καὶ θαλάσσιον δύνα-

μιν ἀσήμενον. Τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως ἔχει ἐτησίως πρόσδοτον, μὴ ἐπαρκοῦσαν εἰς τὴν δαπάνην, ἕως 120 ἑκατ. δρ., δημόσιον χρέος περὶ τὰ 700 ἑκατ., στρατὸν τῆς ξηρᾶς 60 περίπου χιλ. καὶ 40 πλοῖα διαφόρου μεγέθους.

Θέσεις καὶ ὄρια.

§ 72. Ἡ Σαρδινία ἐκτεινομένη ἐξ Α. πρὸς Δ. ἀπὸ τῶν δυτικῶν Ἀλπεων μέχρι τοῦ Μιγκίου καὶ ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ἀπὸ τὴν Οὐερβανὸν λίμνην μέχρι τοῦ Λιγυστικοῦ πελάγους περιλαμβάνει καὶ τὴν νῆσον Σαρδῶ. Ἡ Ἑνετικὴ κεῖται πρὸς Α. τῆς Σαρδινίας ἐκτεινομένη μέχρι τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ περιλαμβανομένη μεταξὺ τοῦ Πάδου καὶ τῶν Ἀλπεων. Τὰ δουκάτα τῆς Πάρμης καὶ τῆς Μοδένης κεῖνται πρὸς Α. τῆς Σαρδινίας καὶ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Πάδου. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Τοσκάνης κεῖμενον πρὸς Δ. τῶν Ἀπεννίνων φθάνει μέχρι τῆς Τυρρηνικῆς θαλάσσης καὶ ἐκτείνεται τὰ πλεῖστα πρὸς Ν. τοῦ Ἄρνου. Ἡ Παπικὴ ἐπικράτεια κεῖται πρὸς Α. τῆς Μοδένης καὶ τῆς Τοσκάνης, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς καὶ φθάνουσα μέχρι τῆς Τυρρηνικῆς θαλάσσης. Τὸ δὲ βασίλειον τῶν δύο Σικελιῶν κατέχει τὸ πρὸς Ν. ὑπόλοιπον μέρος τῆς χερσονήσου περιλαμβανόν καὶ τὴν νῆσον Σικελίαν.

Διαιρέσεις τῶν πολιτειῶν καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 73. Ἡ Σαρδινία διαιρεῖται ἐκτὸς τῆς Λομβαρδίας εἰς 14 νομοὺς ὁμωνύμους τῶν πρωτεύουσάων αὐτῶν. Ἀξιολογώτεραι δὲ πόλεις αὐτῆς εἶνε *Τουρίνον*, παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Δορᾶρρίπαρια καὶ Πάδου, καθέδρα τοῦ βασιλείου καὶ ἐκ τῶν ὠραιότερων καὶ πολυανθρωποτέρων πόλεων τῆς Ἰταλίας ἔχουσα περὶ τοὺς 171000 κατ. Ἀστιὸν καὶ Ἀλεξάνδρεια, ἐπίσημοι πόλεις τῆς Σαρδινίας, ἐπὶ τοῦ Στούρα ποταμοῦ. Γένοα πρὸς Ν. παρὰ τὸν ὁμώνυμον κόλπον ἔχουσα μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς καὶ 67000 κατ. ὑπῆρξε δὲ πρότερον μητρόπολις ὁμωνύμου ἀριστοκρατορικῆς δημοκρατίας ἥτις διὰ τῆς ναυτιλίας καὶ τοῦ ἐμπορίου κατέστη τὸν 17 αἰῶνα ἐκ τῶν πλουσιωτέρων καὶ ἰσχυροτέρων ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης. Μεδιόλανον, μητρόπολις τῆς Λομβαρδίας καὶ ἐκ τῶν ὠραιότερων καὶ πλουσιωτέρων τοῦ βασιλείου ἔχουσα 150 χιλ. κατ. Βερόνα, ἐπὶ τοῦ Ἀθέσως, ἐπίσημος διὰ τὰς συνόδους τοῦ 1820 καὶ 1823. Βέργαμος, Βρεσκία, Παντὰ καὶ Κρεμόνα, ἐπίσημοι πόλεις τῆς Λομβαρδίας. Κάραλις, πρὸς Ν. τῆς νήσου Σαρδουῆς, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. καὶ οὐσα καθέδρα καθ' ὅς χρόνους ἡ νῆσος ὑπέκειτο εἰς τοὺς Γάλλους. Σάσσαρις, ὡσαύτως ἐπὶ τῆς νήσου Σαρδουῆς.

Ερετία ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, μητρόπολις τῆς Ἑνετικῆς καὶ ἐκ τῶν ὠραιότερων καὶ διασημοτέρων τῆς Ἰταλίας ἔχουσα 120 χιλ. κατ. *Μαρτοῦα*, *Βικεντία*, *Βερόνα* καὶ *Παταύιον* ἐπισημοὶ πόλεις τῆς Ἑνετικῆς.

Τὰ δουκάτα τῆς Πάρμης καὶ τῆς Μοδένης ἔχουσιν ἐπισημοτέρας πόλεις τὴν *Πάρμα*, τὴν *Πλακεντία*, καὶ τὴν *Μοδένα*, ἔχουσας ἀνὰ 30000 κατ. καὶ τὴν *Καρράρα*, ἀξιόλογον διὰ τὰ αὐτόθι λατομούμενα μάρμαρα.

Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Τοσκάνης ἔχει ἀξιολογωτέρας πόλεις τὴν *Φλωρεντία* (416000), τὴν *Λιβόρνο* (80000), τὴν *Πεσσα* (20000), τὴν *Σήννα* (1000), καὶ παρακειμένην τὴν νῆσον *Ελίβα*.

Τῆς Παπικῆς ἐπικρατείας, διαιρουμένης εἰς 20 ἐπαρχίας ἐπισημότεραι πόλεις, *Ρώμη*, μητρόπολις καὶ καθέδρα τοῦ Πάπα, περιλαμβάνουσα ὠραιότατα ἀρχαῖα καὶ νέα μνημεῖα, 18000 κατ. καὶ τὸν περιφανῆ ναὸν τοῦ Ἁγίου Πέτρου οἰκοδομηθέντα ἐπὶ ἓνα αἰῶνα. Ἄλλαι πόλεις αὐτῆς ἐπίσημοι εἶνε, ἡ *Βορωρία* (70000), ἡ *Φερράρα*, ἡ *Ραβέννα* καὶ ἡ *Αγκώρ*. Ἐντὸς τῆς Παπικῆς ἐπικρατείας κεῖται καὶ ἡ προστατευομένη ὑπ' αὐτῆς μικρὰ καὶ ἀρχαιοτάτη δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μαρίνου.

Τὸ ἐπὶ τῆς χερσονήσου μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως σύγκειται ἀπὸ τέσσαρας χώρας, τὴν *Απρουτία*, τὴν *Καμπανία*, τὴν *Καλαβρία* καὶ τὴν *Απουλία* καὶ ἐκάστη ὑποδιαιρεῖται εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας· ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῶν εἶνε ἡ *Νεάπολις*, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 420 χιλ. κατ. τῶν ὁποίων οἱ λεγόμενοι Λαζαρόνοι ζῶσιν ἀνέστειοι καὶ ἀκτῆμονες, ἡ *Φοργία*, τὸ *Βάριον*, ἡ *Βαρλέττα*, τὸ *Βρεντέσιον*, ἡ *Μαμφρεδορία*, καὶ τὸ *Ότσαντο*, ὅθεν ἄρχεται ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα. Τῆς δὲ Σικελίας διαιρουμένης εἰς ἑπτὰ ἐπαρχίας ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε τὸ *Πάρορμον* (160000), ἡ *Μεσσήνη* (80000), ἡ *Κατάνη* παρὰ τοὺς μεσημβρινοὺς πρόποδας τῆς Αἴτης, ἡ *Καλιταρισέττα*, ἡ *Μαρσάλα* καὶ τὸ *Αρέπανο*, πρὸς τὰ ΒΔ, ἔχον 23 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων πολλῶν εἰς τὴν ἀλιεῖαν τῶν κοραλίων, ἐξ ὧν κατασκευάζουσι διάφορα κοσμήματα.

Νῆσοι.

§ 74. Αἱ νῆσοι *Αιπάριοι* ἢ τοῦ *Αἰόλου*, 12 τὸν ἀριθμὸν, κεῖνται πρὸς Β. τῆς Σικελίας· τούτων δὲ ἐπισημότεραι εἶνε ἡ *Αιπάρα* καὶ ἡ *Στρογγύλη* αἱ *Αἰγάδες* πρὸς Δ. τῆς Σικελίας· ἡ *Παρτελαρία* (Κόσσυρος), κειμένη πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Σικελίας καὶ φέρουσα ἀρίστον οἶνον· ἡ *Καπρέα*, πλησίον τῆς Νεαπόλεως· ἡ *Ισχία* (Αἰ-

ναρία), ὡσαύτως πλησίον τῆς Νεαπόλεως, περιέχουσα μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ θερμὰ ὀρυκτὰ ὕδατα· ἡ Μελίτη, ἥτις κειμένη πρὸς Ν. τῆς Σικελίας καὶ ἔχουσα 10 τ. μ. ἐπιφ. καὶ τερπνότατον κλίμα, ὑπόκειται ἀπὸ τοῦ 1814 εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ φέρει ἀξιόλογον οἶνον καὶ ἀρίστους μεσημβρινούς καρπούς· κατοικεῖται δὲ νῦν μετὰ τῶν μικρῶν νήσων Γόζου (Γαῦλος) καὶ Κομίνου κειμένων πρὸς τὰ ΒΔ. ὑπὸ 130 χιλ. κατ. καὶ ἔχει μητρόπολιν τὴν Βαλέτταν, πόλιν ὀχυρὰν καὶ εὐλίμενον, ἐν ᾗ ναυλοχεῖ ὁ ἐν Μεσογείῳ στόλος τῶν Ἀγγλῶν.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Θέσις, ὄρια, κάτοικοι, θρησκεία καὶ πολιτεύμα.

§ 75. Ἡ Ἰσπανία, ἥτις μετὰ τῆς Πορτογαλίας κατέχει τὴν πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Εὐρώπης κειμένην μεγάλην Ἰδιοκλήν χερσόνησον, καίται μεταξὺ τῆς 80, 10' 20' — 22° Α. μήκους καὶ μεταξὺ τῆς 360 — 44° περίπου Β. πλάτους, ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Πυρηνναίων καὶ ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς Βισκαΐας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Πορτογαλίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, Γιβραλτάρ καὶ τῆς Μεσογείου, ὑπὸ τῆς ὁποίας ὀρίζεται καὶ πρὸς Α. καὶ ἔχει 240 λεύγ. μήκος καὶ 200 πλάτος, 8593 τ. μ. ἐπιφ. καὶ ὑπὲρ τὰ 45 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ. οἵτινες εἶνε ὅλοι σχεδὸν δυτικοί· αἱ δὲ ἐξωτερικαὶ ἀτήσεις περιέχουσι 5306 τ. μ. ἐπιφ. καὶ ὑπὲρ τὰ 4 ἑκατ. κατ. Τὸ πολίτευμα εἶνε συνταγματικὴ μοναρχία καὶ ὁ πολιτισμὸς εἰς παρακμὴν. Ἡ ἔλλειψις σχολείων καὶ ἡ ἀπαιδευσία τοῦ κλήρου καθιστῶσι τὸν λαὸν δεισιδαίμονα. Αὐτόθι, ἐνθα ὑπῆρξε τὸ τρομερὸν τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως κριτήριον τὸ ἐν διαστήματι 80 ἐτῶν θείσαν ἀπηνῶς ὑπὲρ τὰς 34 χιλ. ἀνθρώπων, ἀριθμοῦνται 130 περίπου χιλ. ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ καὶ 3200 μοναστήρια, πολλὰ τῶν ὁποίων ἀπὸ τοῦ 1834 διελύθησαν.

Κλίμα, γῆ, προϊόντα καὶ βιομηχανία.

§ 76. Ἡ ὥραία αὕτη χώρα διασχιζομένη πανταχόθεν ὑπὸ ὕψηλων σειρῶν ὀρέων καὶ διαῤῥεομένη ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν (§. 49) ἔχει διὰ τοῦτο θερμοκρασίαν ἥττον θερμὴν, ὥς πρὸς τὴν ὁποίαν κατέχει θέσιν, ἐκτὸς τῶν μεσημβρινῶν παραλίων, τὰ ὁποῖα ὑπόκεινται εἰς ἐπαχθεῖς καύσους καὶ μαστιζονται ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἀφρικῆς πνέοντος καυστικοῦ ἀνέμου Σολανοῦ. Ἡ γῆ κακῶς καλλιεργουμένη ἀναπληροῖ διὰ τῆς γονιμότητος τὴν μικρὰν φιλοπονίαν τῶν κατοίκων, φέρουσα ποικίλα προϊόντα. Τὰ πλούσια μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ Καρχηδόνιοι καὶ Ῥωμαῖοι ἀπελάμβανον μεγάλους θησαυρούς, δὲν ἐξορύττανται.

πλέον σίδηρος ὅμως, μόλυβδος, χαλκός καὶ πολύτιμα μάρμαρα ὑπάρχουσιν ἔτι ἄφθονα. Εἰς τὰς τέχνας, τὴν παιδείαν καὶ τὴν βιομηχανίαν οἱ Ἴσπανοὶ πολὺ ἀπολείπονται τῶν ἐξευγενισμένων τῆς Εὐρώπης λαῶν. Τὰ λεπτὰ μαλλία, ἡ μέταξα καὶ οἱ καλλι-
στης ποιότητος οἶνοι εἶνε παρ' αὐτοῖς τὰ προκριτότερα ἄρθρα τοῦ ἐμπορίου.

Πρόσδοος, χρέος, πολεμικὴ δύναμις καὶ διαίρεσις.

§ 77. Ἐχουσα περὶ τὰ 180 ἑκατ. δραχ. πρόσδοον μὴ ἐπαρ-
κοῦσαν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς διὰ τὰς συχνὰ ἐγχειρομένης ἐπανα-
στάσεις, δημόσιον χρέος περὶ τὰ 2 $\frac{1}{2}$ διλιόνια, στρατὸν τῆς ξη-
ρᾶς περὶ τὰς 400 χιλ. ἀνδ. καὶ ναυτικὸν ἐκ 400 πλοίων δια-
φόρου μεγέθους, διηρεῖτο πρότερον εἰς 14 νομούς, πολλοὶ τῶν
ὁποίων ἐκαλοῦντο βασιλείαι· τούτων 6 κεῖνται πρὸς Β. ἡ Γαλικία,
αἱ Ἀστουρίαι, ἡ Βισκαῖα, ἡ Ναυάβρα, ἡ Ἀραγὼν καὶ ἡ Καταλω-
νία· 5 ἐν τῷ μέσῳ, τὸ βασιλεῖον τῆς Λεόνης, ἡ Ἐστρεμαδοῦρα,
ἡ παλαιὰ καὶ νέα Καστίλια καὶ τὸ βασιλεῖον τῆς Βαλεντίας· 2
πρὸς Ν. ἡ Ἀνδαλουσία ἣτις σύγκειται ἀπὸ τὰ βασιλεία τῆς Σε-
βίλλης, Κορδύβης, Ἰαένης καὶ Γρανάδης, καὶ ἡ Μουρκία· καὶ 1
ἐν τῇ Μεσογείῳ, συνιστάμενος ἀπὸ τὰς Βαlearίδας καὶ Πιτυού-
σας νήσους. Σήμερον δὲ ὑποδιαίρουνται οἱ ἀνωτέρω νομοὶ εἰς 48
διοικήσεις, αἵτινες ὡς ἐπιτοπλεῖστον ὀνομάζονται ἐκ τῶν πρω-
τεουσῶν πόλεων. (ἴδ. πίν. 9.)

Ἐπισημότεραι πόλεις τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Β. Ἰσπανίας.

§ 78. Ἄγιος Ἰάκωβος, πρὸς Β. μικρὸν ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ
Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, μητρόπολις τῆς Γαλικίας, ἐν ἣ συρρέουσι
καὶ πολλοὶ προσκυνηταὶ Ὀβιέδου, μητρόπολις τῆς Ἀστουρίας.
Βίλβαορ, πρὸς Α. τοῦ Ὀβιέδου, μητρόπολις τῆς Βισκαῖας, Πομ-
πέλων ἢ Πομπηϊούπολις, πρὸς τὰ ΝΔ. τοῦ Βιλβάου, πόλις ὀχυ-
ρωτάτη καὶ μητρόπολις τῆς Ναυάβρας. Πορσεβάλλαι, δυναμαστὴ
διὰ τὸν θάνατον τοῦ περιφήμου Ῥολάνδου, ἀνεψιοῦ τοῦ Μεγά-
λου Καρόλου. Σαραγῶσσα (Καισαρυγούστα), ἐπὶ τοῦ Ἑβρου
πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Πομπέλωνος, μητρόπολις τῆς Ἀραγόνος, Βαρ-
κελών (Βαρκινῶν), πρὸς Α. τῆς Σαραγῶσσης ἐπὶ τῆς Μεσογείου
θαλάσσης, μητρόπολις τῆς Καταλωνίας καὶ πόλις ἰσχυροτάτη ἔ-
χουσα 420 χ. κατ. καὶ ὠραῖον λιμένα. Ἐν τῇ Καταλωνίᾳ κεῖται
ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τῆς Γαλλίας ἡ μικρὰ δημοκρατία
τῆς Ἀνδούβρας κατοικουμένη ὑπὸ 46 χ. κατ. καὶ ἔχουσα 9 τ. μ.
ἐπιφ. καὶ ὁμώνυμον πρωτεύουσαν.

Ἐπισημότεραι πόλεις τῶν ἐπαρ. τῆς κεντρ. Ἰσπανίας.

§ 79. Μαδρίτον, εἰς τὸ κέντρον, μητρόπολις τῆς νέας Κ-

στιλίας και ὅλης τῆς Ἰσπανίας, καίμενη ἐπὶ τοῦ Μανσανερέζου και κατοικουμένη ὑπὸ 200 χ. κατ. Ἐσκουριάλη, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω, διάσημος διὰ τὴν μονὴν τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου και τοὺς τάφους πολλῶν βασιλέων τῆς Ἰσπανίας. Λεόνη, πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Ὁβιέδου, μητρόπολις παλαιοῦ ὁμωνύμου βασιλείου. Βαλλαδόλιδον, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, διάσημος διὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγαλεπιδόλου Χ. Κολόμβου. Βούργος, πρὸς Α. τῆς Λεόνης, μητρόπολις τῆς παλαιᾶς Καστίλιαι. Σαλαμάγκα, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Βαλλαδολίδου, διάσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της. Βαδαγιόζη, ἐπὶ τοῦ Γουαδιάνου, μητρόπολις τῆς Ἰσπανικῆς Ἐστρεμαδούρας. Τόλετορ, ἐπὶ τοῦ Τάγου πρὸς Ν. τοῦ Μαδρίτου, παλαιὰ καθέδρα τῆς Ἰσπανίας ἔχουσα διάσημον πανεπιστήμιον. Βαλεντία, καίμενη πρὸς Α. ἐπὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, εἶνε μητρόπολις παλαιοῦ ὁμωνύμου βασιλείου και ἐκ τῶν ἀκμαζουσῶν πόλεων τῆς Ἰσπανίας ἔχουσα. 80 χ. κατ. Ἀλικάντη, πρὸς Ν., περίφημος διὰ τοὺς οἶνους της.

Ἐπίσημ. πόλεις τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ν. Ἰσπανίας.

§ 80. Κορδύβα ἐπὶ τοῦ Γουαδαλκουϊβίρου, ἀκραιοτάτη ἐπὶ τῶν Ἀράβων. Σεβίλλα (Ἰσπαλιν), ὠραιοτάτη και πικρὴ τοῦ Μιχαὴλ Κερθάντου ἔχουσα 94 χ. κατ. Γάδεира, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Σεβίλλης, εὐλίμενος, ὀχυρωτάτη, και ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Ἰσπανίας ἔχουσα 25 χ. κατ. Ἰαέρη, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Κορδύβης, παλαιὰ μητρόπολις ὁμωνύμου βασιλείου. Γιβραλτάρ (Κάλπη), φρούριον εἰς τὸν ὁμώνυμον πορθμὸν ἀνήκει δὲ ἀπὸ τοῦ 1704 εἰς τοὺς Ἀγγλους. Γρανάδα, πρὸς Α. τῆς Σεβίλλης, μητρόπολις ὁμωνύμου βασιλείου, ἔχουσα 80 χιλ. κατ. και μεγαλοπρεπὲς Ἀραβικὸν παλάτιον. Μουρκία, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Γρανάδης, μητρόπολις ὁμωνύμου βασιλείου. Καρθαγέτα, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Μουρκίας, ὁ καλλίτερος τῆς Ἰσπανίας ἐν τῇ Μεσογείῳ λιμὴν και ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Εὐρώπης. Μάλακα, λιμὴν πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Γρανάδης ὁμώνυμος ἐπαρχίας και ὀνομαστὴ διὰ τοὺς οἶνους της. Νῆσοι τῆς Ἰσπανίας καίμεναι εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν εἶνε αἱ Βαlearίδες, ἡ Μείζων και ἡ Ἐλάσσων, ἐξ ὧν ἡ πρώτη ἔχει ἐπισημοτέραν πόλιν τὴν Πάλμαρ και ἡ δευτέρα τὸν Λιμένα Μαγῶρος, και αἱ Πιτυούσαι, πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν ἀνωτέρω, ἡ Ἐβυσσος ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσιν και γῆν εὐφορον, και ἡ Φορμεντέρα (Ὀφιοῦσα), πρὸς Ν.

ΣΗΜ. Οἱ Ἰσπανοὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος μὴ ἔχοντες ἱκανὸν ναυτικὸν ἀπώλεσαν τὰς εἰς τὰς ἄλλας ἡπείρους κτήσεις των, ἐκτὸς μικρῶν τινων, περὶ τῶν ὁποίων θὰ γείνη λόγος ἐν τῇ οἰκείῃ τόπῳ.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ.

Θέσις, ὄρια, κάτοικοι. θρησκεία, πολίτευμα κτ.λ'

§ 81 Ἡ Πορτογαλία κατέχουσα μέρος τῆς παλαιᾶς Λυσιτανίας κεῖται μετὰ τῆς 80 40' - 410 30' Α. μ. καὶ τῆς 370 - 420 Β. πλάτ. ὀριζομένη πρὸς Δ. καὶ Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ καθ' ὅλα τὰ λοιπὰ μέρη ὑπὸ τῆς Ἰσπανίας καὶ ἔχουσα 1659 τ. μ. ἐπιφ. 70 μ. μῆκος καὶ 32 πλάτος, περὶ τὰ 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ. δυτικῶν καὶ μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν κτήσεις 28283 τ. μ. καὶ ὑπὲρ τὰ 6 ἑκατ. κατ. ἔχουσα δὲ πολίτευμα μοναρχίαν συνταγματικὴν, ἥθη, ἔθιμα, κλίμα, γῆν, προϊόντα καὶ ἀσχολίας τὰ αὐτὰ μὲ τὴν Ἰσπανίαν ἐφημέισθη κατὰ τὸν 16. καὶ 17. αἰῶνα διὰ τὰς κατὰ θάλασσαν ἀνακαλύψεις τῆς, κατασταθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1448 εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ ἄλλα μέρη τοῦ νέου κόσμου κυρία εὐρυχώρων κτήσεων, ἀλλὰ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἀπώλεσε τὰς πλείστας αὐτῶν. (ἴδε πίν. 9.)

Πρόσοδ. χρέος, δύνανμις, διαίρεσις καὶ ἐπίσημ. πόλεις.

§ 82. Ἡ ἐτησία πρόσοδος μὴ ἐπαρκοῦσα εἰς τὰς δαπάνας λογίζεται περὶ τὰ 70 ἑκατ. δραχ., τὸ δημόσιον χρέος ὑπὲρ τὰ 280, ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς περὶ τὰς 45 χ. ἀνδ. καὶ τὸ ναυτικὸν ἐξ 44 πλοίων διαφόρου μεγέθους. Διαιρεῖται δὲ εἰς 6 ἐπαρχίας, τῶν ὁποίων ἐπίσημότεραι πόλεις εἶνε *Λισβῶνα* (Ὀλίσιππον), εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγου, μητρόπολις τῆς Πορταγαλικῆς Ἑστρομαδούρας καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου, ἔχουσα 260 χ. κατ. καὶ εὐρυχωρότατον λιμένα. *Βράγα* πρὸς Β., μητρόπολις τῆς μετὰ τὸ Μινίου καὶ Δουρίου ἐπαρχίας. *Ὀπόρτον* εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουρίου, λιμὴν καὶ πόλιν ὀνομαστή διὰ τοὺς καλοὺς οἶνους τῆς καὶ δευτέρα τῆς Πορτογαλίας κατὰ τὸ ἐμπόριον, ἔχουσα 80 χ. κατ. *Βραγάνσα*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Βράγης, μητρόπολις τῆς Ὑπερορείου ἐπαρχίας· ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ὀνομάζεται καὶ ἡ βασιλεύουσα οἰκογένεια, ἥτις ἀνέβη τὸν θρόνον διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1640. *Κοῦμβρα*, πρὸς Ν. τῆς Βράγης, μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας Βεῖρας καὶ παλαιὰ καθέδρα τοῦ Βασιλείου, ἔχουσα ἀξιόλογον πανεπιστήμιον. *Ἐβόρα*, πρὸς Α. τῆς Λισβώνας, μητρόπολις τοῦ Ἀλεμτείου. *Ταβίρα*, λιμὴν πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, μητρόπολις τῆς Ἀλγάρβης, ἥτις φέρει προσηγορίαν βασιλείου.

Γ Α Λ Λ Ι Α

Θέσις, ὄρια, μέγεθος, κάτοικοι καὶ γλῶσσα.

§ 83. Ἡ Γαλλία κειμένη μεταξὺ τῆς 43⁰—27⁰ Α. μ. καὶ μεταξὺ τῆς 42⁰—54⁰ Β. π. ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ μεγάλου δουκάτου τοῦ Κάτω Ῥήνου, τοῦ Βελγίου καὶ τοῦ Καλαϊσίου πορθμοῦ, πρὸς τὰ ΒΔ. ὑπὸ τῆς Μάγχης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν Πυρηναίων καὶ τοῦ κόλπου τῆς Λυὼν, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Βάρου, τῶν Ἀλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, διὰ τῶν ὁποίων χωρίζεται ἀπὸ τοῦ Σαρδινικοῦ βασιλείου καὶ τῆς Ἑλβετίας, καὶ ὑπὸ τοῦ Ῥήνου, ὅστις τὴν χωρίζει ἀπὸ τῆς Γερμανίας, ἔχουσα 9748 τ. μ. ἐπιφ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, οἵτινες εἰς τοὺς τελευταίους δύο πολέμους ἐδοξάσθησαν διὰ τὴν μαχημότητά των, λογίζονται ὑπὲρ τὰ 36 ἑκατ. καὶ λαλοῦσιν ἰδίαν γλῶσσαν, ἥτις κατέστη κοινὴν γνώρισμα ἐξευγενισμένης ἰδιωτικῆς ἀνατροφῆς καὶ κοινὴν ὄργανον διπλωματικῶν διακοινώσεων. Αἱ δὲ ἐξωτερικαὶ κτήσεις ἀριθμοῦσι 10939 τ. μ. ἐπιφ. καὶ ὑπὲρ τὰ 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ.

Ὅρη, ποτ., κλίμα, προϊόντα, βιομηχ. καὶ ἐμπόριον.

§ 84. Ἐκτὸς τῶν Πυρηναίων καὶ τῶν Ἀλπεων, τὰ ὅποια κεῖνται εἰς τὰ ὄρια, διασχίζεται προσέτι καὶ ὑπὸ τριῶν ἄλλων σειρῶν ἥττονος λόγου ἀξίων, τοῦ Κεμμένου, πρὸς Ν., τοῦ Ἰόρα πρὸς Α. διὰ τοῦ ὁποίου χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν, καὶ τοῦ Οὐογήσου ἐκτεινομένου μᾶλλον τῶν πρώτων. Εἰς τὰ ὄρη ταῦτα ἔχουσι τὰς πηγὰς τῶν πολλοὶ καὶ μεγάλοι ποταμοὶ (§. 49.) Τὸ κλίμα εἶναι ἐν γένει συγκερασμένον καὶ ὁ ἀὴρ καθαρὸς καὶ ὑγιεινός. Αἱ ΒΔ. χώραι εἶναι ὑγρότεραι καὶ ψυχρότεραι τῶν ἄλλων, ἀλλὰ πανταχοῦ σχεδὸν εὐφορώταται εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῶν καρπῶν, γέμουσαι καλῶν νομῶν, εἰς τὰς ὁποίας τρέφονται ἀξιόλογα βοσκήματα ζῦθος καὶ σίκερα ἀναπληρῶνουν αὐτόθι τὸν οἶνον. Αἱ ΝΔ. φέρουσι τοὺς καλλιτέρους οἶνους τῆς Εὐρώπης, γνωστοὺς ὑπὸ τὰ ὀνόματα Καμπάνειος (Kampagne), Βουργονδικὸς καὶ Βορδικὸς. Προφυλαττόμεναι δὲ αὗται ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω ὁρέων ἀπὸ τοὺς ψυχροὺς βορείους ἀνέμους καὶ ἀπὸ τοὺς ὑγροὺς τῆς δύσεως φέρουσι τοὺς καρποὺς τῶν θερμῶν χωρῶν, οἷον ἔλαιον, πορτογάλια, κίτρα, ῥόδια κτλ. Ἐν γένει δὲ ἡ Γαλλία εἶναι ἐκ τῶν πλουσιωτέρων ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης, φέρουσα ἀφθόνως ὅλα τὰ πρὸς τὸν βίον ἀναγκαῖα καὶ περιέχουσα καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, μολύβδου, χαλκοῦ καὶ γαιανθράκων. Πολλὰ τῶν χειροτεχνημάτων αὐτῆς ὑπερβαίνει κατὰ τὴν ποιότητα καὶ τὴν ἐντέλειαν τὰ ὁμοειδῆ πικτὸς ἄλλου ἔθνους, οἷον τὰ

βαμβάκινα, μεταξωτά καὶ λινὰ ὑφάσματα, αἱ τσόχαι, οἱ τάπητες, τὰ πηλίνα ἀγγεῖα, τὰ κάτοπτρα καὶ τὰ κειμήλια (*jouaus*). Τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον διὰ τῶν πολλῶν πλωτῶν ποταμῶν καὶ διωρύχων, τῶν καλῶν ὁδῶν καὶ τῆς προσφυοῦς θέσεως εἶνε ἀκμαῖον, τὸ δὲ ἐξωτερικὸν ἐνεργούμενον διὰ 46 περίπου χ. πλοίων ἐκτείνεται εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Πολίτευμα καὶ θρησκεία

§ 85 Ἡ Γαλλία κατέχουσα τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς παλαιᾶς Γαλατίας ὑπετάγη ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος εἰς τὴν δυναστείαν τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ 500 ἔτη. Κατὰ δὲ τὸν Ε'. Μ. Χ. αἰῶνα εἰσέβαλλον οἱ Φράγκοι, λαοὶ Γερμανικοὶ, συστήσαντες ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Καρόλου τὴν ἰσχυροτέραν αὐτοκρατορίαν τῆς Εὐρώπης, ἥτις κατακερματισθεῖσα ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ κατέστη λεία πολλῶν ἀπολύτων ἡγεμόνων. Ὁ Οὐγος Καπέτος ἀναβὰς τὸν θρόνον τὸ 987 Μ. Χ. ἐξουσίαζε μόνον τὴν νῆσον τῆς Φράντσας, τὴν Πικαρδίαν καὶ τὴν Αὐρηλίαν· αἱ δὲ ἄλλαι ἐπαρχίαι τοῦ βασιλείου ἠνώθησαν ἄλλεπάλληλοι. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1814 μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ περιδοξοτάτου Ναπολέοντος τοῦ δοξάσαντος τὸ Γαλλικὸν ἔθνος εἶχε συνταγματικὴν βασιλείαν, ἥτις τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1848 μετεβλήθη εἰς δημοκρατίαν καὶ αὕτη πάλιν τὸ 1852 εἰς αὐτοκρατορίαν· οἱ κάτοικοι εἶνε δυτικοὶ καὶ μόνον εἰς τὰς ἀνατολικὰς καὶ νοτίους ἐπαρχίας ὑπάρχουσι καὶ τινες διαμαρτυρούμενοι· εἶνε φύσει ὀξύνους καὶ πνευματώδεις καὶ ἐν γένει ὀλίγον προάγονται εἰς τὴν στοιχειώδη παιδείαν· ἡ δὲ ἐπιστήμη, ἂν καὶ προήχθη εἰς ἱκανὸν βαθμὸν, περιορίζεται εἰς ὀλίγους.

Πρόσδοος, Χρῆος, πολεμικὴ δύναμις καὶ διαίρεσις.

§ 86. Ἡ ἐτησία πρόσδοος μὴ ἐπαρκοῦσα σχεδὸν εἰς τὴν δαπάνην λογίζεται περὶ τὰ 4250 ἑκατ. φράγ., τὸ δημόσιον χρέος περὶ τὰ 3900 ἑκατ., ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς, ἐκτὸς τῆς πολυαριθμοῦ ἐθνοφυλακῆς, περὶ τὰς 304 χ. καὶ τὸ ναυτικὸν ἐκ 407 πλοίων μικρῶν καὶ μεγάλων. Πρὸ τοῦ 1790 διηρεῖτο εἰς 40 τοπαρχίας, τῶν ὁποίων 32 ἦσαν μεγάλαι καὶ 8 μικραὶ περιλαμβανόμεναι ἐντὸς τῶν πρώτων, ἐκτὸς τῆς Κύρνου κειμένης εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν· νῦν δὲ διαιρεῖται εἰς 86 νομούς. (ἴδε περὶ τούτων ἀπάντων πῖνακα 40).

Ἐπισημότεραι πόλεις τῶν βορείων ἐπαρχιῶν.

§ 87. *Λίλλη*, εἰς τὰ Βελγικὰ ὅρια, πόλις ἐκ τῶν ὀχυρωτέ-

ρων καὶ καλῶς ὠκοδομημένων τῆς Γαλλίας (85000). *Δυγκίρχη* πρὸς Β. λιμὴν ἀξιόλογος. *Καλαί*, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου πορθμοῦ, Ἀμβιανόν, ἐπὶ τοῦ Σόμη, πόλις ὀχυρὰ ἔχουσα ἀξιόλογα τεχνουργεῖα μαλλίνων, βαμβακίνων καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων. Ἀβ-βεβίλλη, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ, ἐν ἣ κατασκευάζονται ἀξιό-λογοὶ τάπητες. Ῥουάνη, ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πληθυσμὸν τῆς (96000). Διέππη καὶ Ἀβρον, λιμένες ἐπὶ τῆς Μάγχης. Βερσαλλία πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ῥουάνης, καθέδρα τῶν βασιλέων μέχρι τῆς μεταπολιτεύσεως. Παρίσιοι (Λουκοτοκία), μητρόπολις τῆς Γαλλίας καὶ καθέδρα τοῦ αὐτοκράτορος, δευτέρα τῆς Εὐρώπης μετὰ τὸ Λονδίνον καὶ ἐκ τῶν ὠραιότερων καὶ ἀξιολογωτέρων πόλεων τοῦ κόσμου, κειμένη ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Σηκουάνα καὶ ἔχουσα 7 λευγ. περίμετρον, 4 160 χ. κατ., μεγαλοπρεπεῖς δημοσίας οἰκοδομάς, λιθοκτίστους οἰκίας, εὐρυχώρους ἀγυιάς, πολυτελῆ παλάτια, θέατρα καὶ τερπνοτάτας ἐξοχάς. Στρασβοῦργον (Ἀργεντόρατον), εἰς τὰ Α. μεθόρια ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, πόλις ἐκ τῶν ὀχυρωτέρων τῆς Γαλλίας ἔχουσα θρόνον ἐπισκόπου καὶ μεγαλοπρεπῆ Γοτθικὸν ναόν.

Ἐπισημότεραι πόλεις τῶν κεντρικῶν ἐπαρχιῶν.

§ 88. Βρέστη, εἰς τὸν Ὀκεανόν, πόλις ὀχυρωτάτη, ἔχουσα εὐρύχωρον καὶ προσφυᾶ λιμένα καὶ μεγάλα ναυπηγεῖα. Νάνται, ἐπὶ τοῦ Δείγης, πόλις ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων τῆς Γαλλίας (88000). Τούρη, ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ Δείγης, παλαιὰ πρωτεύουσα. Ἀὐρηλία, πρὸς τὰ ΒΑ. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ. Ροσέλλη, λιμὴν εἰς τὸν Ὀκεανὸν καὶ πατρὶς τοῦ Ῥεωμύρου. Ροσεφόρτη, ναύσταθμος ἔχων ἀσφαλῆ πολεμικὸν λιμένα, ναυπηγεῖα καὶ κανονοχυτήρια (*fonderie de canons*). Ἅγιος Στέφανος, ἐπὶ τοῦ Φουρέντου, τοῦ ὁποῦ τὰ ὕδατα, ἐξαίρετα πρὸς βαφὴν τοῦ χάλυβος, κατέστησαν αὐτὴν διάσημον καὶ πλουσίαν ἐκ τῆς κατασκευῆς τῶν ὅπλων ἔχουσα δὲ καὶ ἀξιόλογα ἐργοστάσια, κοινωνεῖ μετὰ τῆς Λυὼν διὰ σιδηροδρόμου ἐνόνοντος τὸν Ῥοδανὸν μετὰ τοῦ Δείγης. Λυὼν (Λούγδουνον), εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ Σαώνου, δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πληθυσμὸν τῆς, διάσημος διὰ τὰ τεχνουργεῖα τῆς καὶ πατρὶς πολλῶν διασῆμων ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας, ἔχουσα 360000 κατ.

Ἐπισημότεραι πόλεις τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν.

§ 89. Βορδὼ (Βουρδίγαλα), παρὰ τὸν Ὀκεανὸν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Γαρόνα, λιμὴν ἐκ τῶν εὐρυχωροτέρων καὶ ἐμ-

πορικωτέρων τοῦ βασιλείου (445000). *Τολῶσσα*, πόλις ἀρχαιοτάτῃ κειμένη ἐνθα ἐνόνεται ἡ μεσημβρινὴ διώρυξ μετὰ τοῦ Γαρούνα (80000.) *Μπομπελιέρον*, ὠραία καὶ τερπνὴ πόλις τῆς Γαλλίας κειμένη δύο λεύγας μακρὰν τῆς θαλάσσης (45000). *Νέ-μανσορ* πρὸς τὰ ΒΑ τῆς ἀνωτέρω, ἐπίσημος διὰ τὰ χειροτεχνήματα καὶ τὸν πληθυσμὸν τῆς. *Μασσαλία*, ὁ διασημότερος λιμὴν τοῦ κόλπου τῆς Λυὸν, ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων τῆς οἰκουμένης καὶ ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων πόλεων τῆς Γαλλίας διὰ τὸν πληθυσμὸν τῆς (280000). *Τουλὼν* πρὸς τὰ ΝΑ τῆς Μασσαλίας, ναύσταθμος καὶ πόλις ἐπίσημος ἔχουσα περὶ τὰς 40000 κατ. Ὀγδοηκοστὸς ἔκτος νομὸς τῆς Γαλλίας εἶνε ὁ τῆς νήσου Κύρκου κειμένης πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ παραχωρηθείσης ὑπὸ τῶν Γενουαίων τὸ 1768· ἐπίσημοιτεροι δὲ αὐτῆς πόλεις εἶνε Ἀιάκειον, πατρίς τοῦ Ναπολέοντος, καὶ *Βαστία*, λιμὴν καὶ παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς νήσου.

ΒΕΛΓΙΟΝ.

Θέσις, ὕψος, κάτοικοι, θρησκεία καὶ πολίτευμα.

§ 90. Τὸ Βέλγιον ἀποσπασθὲν τὸ 1830 ἀπὸ τοῦ βασιλείου τῶν Κάτω Χωρῶν κεῖται μεταξὺ τῆς 200 σχεδὸν—240 Α. μ. καὶ μεταξὺ τῆς 490 $\frac{1}{2}$ —510 $\frac{1}{2}$ Β. π. ὀριζόμενον πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βορείου θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ μεγάλου δουκάτου τοῦ Κάτω Ῥήνου καὶ ἔχον 536 τ. μ. ἐπιφ. ὑπὲρ τὰ 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ. δυτικῶν περίπου ἀπάντων, πολίτευμα συνταγματικὴν βασιλείαν καὶ γλῶσσαν ἰδίαν· τῶν δὲ εὐγενῶν γλῶσσα καὶ τῆς αὐλῆς εἶνε ἡ Γαλλικὴ. (ἴδε πίν. 11).

Γῆ, κλίμα, προϊόντα καὶ βιομηχανία.

§ 91. Τὸ Βέλγιον παρίσταται ὡς ἐκτεταμένη πεδιάς διακοπτομένη ὑπὸ τινων συσκίων λόφων, δασῶν καὶ κοιλάδων κεκαλυμμένων ὑπὸ πλούσιον νομῶν, ἐν αἷς τρέφονται ἀξιόλογα βοσκήματα. Ὁ ἀήρ εἶνε καθαρὸς καὶ ὑγιεινὸς καὶ ἡ γῆ εἰς ἄκρον εὐφορος καὶ καλλῶς καλλιεργημένη, παράγουσα ἀφθόνως γεννήματα, λίνον, καννάβιον καὶ ταμβάκον καὶ περιέχουσα πλούσια μεταλλεῖα σιδήρου, γαιανθράκων, μαρμάρων, σιδηρᾶς ὁδοῖς καὶ πολλὰς πλευστὰς διώρυχας. Οἱ κάτοικοι πλουτοῦσιν ἐκ τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας· ἐκ δὲ τῶν πολλῶν αὐτῶν τεχνουργημάτων διακρίνονται τὰ πανία, τὰ τρίχαπτα (*denteles*), τὰ βαμβάκινα ὑφάσματα καὶ αἱ τσόχαι· προσέτι ἐκ τῶν ἀνατυπώσεων

πολλῶν συγγραμμάτων καὶ ἰδίως Γαλλικῶν ἔχουσιν ἱκανὰς τὰς ὠφελείας.

Πρόσδοος, πολεμικὴ δύναμις, διαίρεσις, καὶ ἐπισ. πόλεις.

§ 92. Ἡ ἐτησία πρόσδοος ἀνωτέρα οὕσα τῆς δαπάνης ἀναβαίνει ἕως 100 ἑκατ. φράγ. καὶ ὁ στρατὸς τῆς ζηρᾶς ἕως 45 χ. ἀνδ. εἶνε ἀπηλλαγμένον ἤδη ἀπὸ δημόσιον χρέος, ἔχει ναυτικὸν ὀλίγου λόγου ἄξιον καὶ διαιρεῖται εἰς 9 ἐπαρχίας, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε *Βρυξέλλαι*, εἰς τὸ κέντρον, πλουσία, ἐμπορικὴ καὶ μητρόπολις τοῦ Βελγίου, ἔχουσα μετὰ τῶν προαστίων περὶ τὰς 246 χιλ. κατ. *Βατερλόον*, πόλιχνη πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, ἐν ᾗ ὁ Ναπολεὼν τὸ 1815 ἔλαβεν ὀλοσχερεστάτην ἥτταν· *Λουβαίνη*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῶν Βρυξελλῶν, ἔχουσα ἀξιόλογον πανεπιστήμιον συστήθην ἀπὸ τοῦ 1426· *Ἀντβέρπη*, πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Σκάλδου παταμοῦ, εὐλίμενος, ἔχουσα 60 χιλ. κατ. *Μαλτραι*, μετὰξὺ Ἀντβέρπης καὶ Βρυξελλῶν, πόλις ὠραία καὶ περιώνυμος διὰ τὰ ἐργαστάσια τῶν τριχάπτων. *Βρόργη*, πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρω, πόλις ἐμπορικὴ κειμένη ἐπὶ ὠραίᾳ διώρυχῳ, διὰ τῆς ὁποίας κοινωνεῖ τῇ Ὀστένδῃ, ὠραίος λιμὴν τῆς Βορείου θαλάσσης, μετὰ τῆς Γένδης πόλεως ἐμπορικῆς καὶ μεγάλης κειμένης ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Σκάλδου καὶ Λεύου (*Lys*) καὶ ἔχουσης 85 χ. κατ. *Μόνση*, πρὸς Ν. τῶν Βρυξελλῶν, πόλις ὀχυρωτάτη. *Νάμουργον*, πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Σάμβρου καὶ Μόσα, ἔχουσα ὀχυρὸν φρούριον καὶ θρόνον ἐπισκόπου. *Αυτίχη*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ Μόσα, μητρόπολις παλαιᾶς ὁμωνύμου ἐπισκοπῆς, ἥτις νῦν κατέστη ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Βελγίου ἔχουσα 60000 κατ. Πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω κεῖται ἡ κόμη *Σπάα*, ὀνομαστὴ διὰ τὰ μεταλλικὰ τῆς ὕδατα.

Ο Λ Λ Α Ν Δ Ι Α

Θέσις, ὄρια, κάτοικοι, θρησκεία, πολιτεύμα καὶ βιομηχανία.

§ 93. Ἡ Ὀλλανδία ὀνομαζομένη καὶ *Κάτω Χῶραι* διὰ τὸ ταπεινὸν ἑδαφὸς τῆς τὸ ὅποιον προφυλάττεται ἀπὸ τὰς πλημμύρας τῆς θαλάσσης δι' ἰσχυρῶν ἐκτεταμένων προχωμάτων κεῖται μετὰξὺ τῆς 240—250 σχεδὸν Α. μ. καὶ μετὰξὺ τῆς 540 σχεδὸν—530 $\frac{2}{3}$ Β. π. ὀριζομένη πρὸς Β. καὶ Δ. ὑπὸ τῆς Βορείου θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Βελγίου καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ μεγάλου δουκάτου τοῦ Κάτω Ῥήνου καὶ τοῦ Ἀνοθέρου καὶ ἔχουσα 640 τ. μ. ἐπιφ. ἐξ ὧν τὰ 46 ἀνήκουσιν εἰς τὸ Λουξεμβούργον τὸ ὅποιον ἀνήκει εἰς τὴν Γερμανικὴν δημοσπονδίαν, πολιτεύμα συνταγματικὴν μοναρχίαν, γλῶσσαν ἰδίαν, παραφυσά-

δα τῆς Γερμανικῆς καὶ 3 $\frac{1}{2}$ εκατ. κατ. ἐξ ὧν 1800000 περίπου εἶνε διαμαρτυρούμενοι καὶ 1160000 δυτικοί· αἱ δὲ ἐξωτερικαὶ κτήσεις ἀριθμοῦσι 32893 τ. μ. ἐπιφ. καὶ ὑπὲρ τὰ 15 εκατ. κατ. (ἴδ. πίν. 41.)

Ἡ δραστηριότης καὶ τὸ φιλεργὸν τῶν Ὁλλανδῶν μετεποιήσαν εἰς καλῶς καλλιεργημένα πεδία καὶ ἐξαίρετους λειμῶνας τὰ ἔλη, τὰ ὁποῖα πρότερον ἐκάλυπτον τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς χώρας των, ἥτις δὲν ἔχει μὲν ὄρη, δάση καὶ πηγαῖα ὕδατα, γέμει δὲ ἀκινήτων ὑδάτων καὶ πλουσίων νομῶν, εἰς τὰς ὁποίας τρέφονται ἀξιόλογα βοσκήματα, καὶ ἔχει κλίμα εἰσέτι ὑγρὸν καὶ ποικίλον. Ἡ κατασκευὴ τῶν ἱστίων καὶ ἡ ἀλιεῖα τῶν ἀψύων φέρουσι μεγάλας χρηματικὰς ποσότητας εἰς τὸν βιομήχανον τοῦτον λαόν, ὅστις πρὸ τῶν Ἀγγλῶν εἶχε τὸ μονοπώλιον τοῦ ἐμπορίου εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἔνθα ἔτι, ὡς εἴρηται, ἔχει πολυαριθμούς κτήσεις. Κυριωτέρα δὲ πηγὴ τοῦ πλούτου τῶν κατοίκων εἶνε τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία καὶ προκριτώτερα προϊόντα τὰ λινὰ πανία, ὁ τυρὸς καὶ τὸ βούτυρον. *Πρόσοδος, πολεμικὴ δύναμις, διαίρεσις καὶ ἐπισημ. πόλεις.*

§ 94. Ἡ ἐτησίᾳ πρόσοδος μὴ ἐπαρκοῦσα περίπου εἰς τὴν δαπάνην λογίζεται ἕως 150 εκατ. φράγ., τὸ δημόσιον χρέος περὶ τὰ 700, ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς περὶ τὰς 60 χ. καὶ τὸ ναυτικὸν περὶ τὰ 70 πλοῖα μικρὰ καὶ μεγάλα. Διακρίνεται δὲ εἰς 11 νομούς, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε Ἀμστελδάμου, ἐπὶ τοῦ Σουϊδέρν, μητρόπολις πρότερον τῆς Ὁλλανδίας καὶ ἐκ τῶν ὠραιωτέρων καὶ ἰσχυροτέρων πόλεων τῆς Εὐρώπης ἔχουσα 220 χιλ. κατ., ἔδαφος ἐλῶδες καὶ οἰκίας καλῶς ὠκοδομημένας. Σααρδάμη, πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ Ἀμστελδάμου, ναύσταθμος καὶ πόλις διάσημος διὰ τὴν διατριβὴν τοῦ μεγάλου Πέτρου, διδασκέντος αὐτοῦ τὴν ναυπηγικὴν. Λεῦδν, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις τῆς Ν. Ὁλλανδίας καὶ καθέδρα νῦν τοῦ βασιλέως, ἔχουσα 50 χ. κατ. Ροτερδάμη, ἐπὶ τοῦ Μόσα, τὸν ὁποῖον καὶ τὰ πλέον μεγάλα πλοῖα δύνανται νὰ ἀναπλεύσωσιν, ἔχουσα 66 χιλ. κατ. Δορτρέχτη, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ νήσου σχηματισθείσης τὸ 1492 ἐκ θαλασσοῦ ἐκρύψεως ἥτις ἐξηφάνισεν ἐντὸς μιᾶς νυκτὸς 72 κόμας καὶ περὶ τὰς 400 χιλ. ἀνθρώπων. Οὐτρέχτη, εἰς τὰ ΝΑ. τοῦ Ἀμστελδάμου, μητρόπολις ὁμωνύμου ἐπαρχίας. Ἀρ.λέμη, πρὸς Δ. τοῦ Ἀμστελδάμου, ἐρίζουσα μετὰ τῆς Μαῦάνσης διὰ τὴν εὔρεσιν τῆς τυπογραφίας. Μαστρέχτη, πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ Μόσα, ἰσχυρὸν φρούριον καὶ μητρόπολις τοῦ Διμβούργου. Λουξεμβούργον, πρὸς τὰ ΝΑ.

τοῦ Βελγίου, μητρόπολις τοῦ μεγάλου δουκάτου τοῦ Λουξεμβούργου καὶ ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων τῆς Εὐρώπης. *Γροινίγγη*, πρὸς Β. τοῦ Βελγίου, μητρόπολις ἐπαρχίας διάσπημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της. Αἱ νῆσοι τῶν Κάτω Χωρῶν εἶνε πολυάριθμοι· ἡ ἐπαρχία τῆς Ζηλάνδης ὁλόκληρος, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπικρατοῦσι πολλάι ἀσθένειαι, σύγκειται ἀπὸ νήσους κειμένας κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μόσα καὶ Σκάλδου· ἐπισημοτέρα τούτων εἶνε ἡ *Βαλχέρην*· κατὰ δὲ τὰ παράλια τῆς Ὀλλανδίας εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Σκιδέρην, ἐπισημοτέρα εἶνε ἡ *Τεξέλη*, περίφημος διὰ τὰς περὶ αὐτὴν τὸ 1653 καὶ 1673 ναυμαχίας.

ΕΛΒΕΤΙΑ.

Θέσις, ὄρια, κάτοικοι, πολιτενμα, θρησκεία καὶ γλῶσσα.

§ 95. Ἡ Ἑλβετία κειμένη μεταξὺ τῆς 240—280 Α. μ. καὶ μεταξὺ τῆς 460—480 Β. π. ὀρίζεται πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Σαρδινίας καὶ Ἑνετίας. Ἐχούσα δὲ 720 τ. μ. ἐπιφ. καὶ περὶ τὰ 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ., τῶν ὁποίων περὶ τὸ 1 ἑκατ. εἶνε δυτικοὶ καὶ περὶ τὸ 1 $\frac{1}{2}$ διαμαρτυρούμενοι, σύγκειται ἐξ 24 τοπαρχιῶν (*cantons*) αὐτοδιοικήτων μὲν καὶ ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων, συστηνοῦσων δὲ δημοσπονδίαν, τῆς ὁποίας τὰ κοινὰ συμφέροντα ἐφορᾷ σύλλογος ἀντιπροσώπων συνερχόμενος ἐτησίως εἰς μίαν ἐκ τῶν τριῶν τοπαρχιῶν αὐτῆς, τῆς Ζυρίχης, τῆς Βέρνης καὶ τῆς Λουκέρνης, καὶ προεδρεύμενος ὑπὸ τοῦ λεγομένου Λανδαμάννου, ὅστις εἶνε ὁ πρῶτος ἄρχων τῆς τοπαρχίας εἰς ἣν συνέρχεται ὁ σύλλογος. Οἱ κατοικοῦντες παρὰ τὴν Γαλλίαν λαλοῦσι τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, οἱ παρὰ τὴν Ἰταλίαν τὴν Ἰταλικὴν καὶ οἱ λοιποὶ τὴν Γερμανικὴν. Φημίζονται διὰ τὸ ἀνδρεῖον, λιτὸν, αὐστηρὸν, φιλελεύθερον καὶ φιλόπατρι ἦθός των, καὶ μὴ ἐπαρκοῦντες διὰ τὸ ὀρεινὸν τοῦ τόπου των εἰς τὰ πρὸς τὸ ζῆν πολλοὶ ἀποδημοῦσι μισθούμενοι εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν διαφόρων τῆς Ἰταλίας κρατῶν. Ὁ πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τῆς δημοσπονδίας στρατὸς φθάνει μέχρι τῶν 1300 ἀνδρ., ἐν καιρῷ δὲ ἀνάγκης ἀναλόγως ἐξ ὅλων τῶν τοπαρχιῶν εἶνε ἔτοιμοι περὶ τὰς 108 χιλ.

Κλίμα, προϊόντα καὶ βιομηχανία.

§ 96. Τὰ ἐπικείμενα ὄρη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐκπηγάζουσι πολλοὶ καὶ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης (§ 19) ἐκβάλλοντες εἰς ἀν-

τικειμένας θαλάσσας, καὶ αἱ πολλαὶ λίμναι (§ 45) καθιστῶσιν ἐν γένει τὸ κλίμα ψυχρόν· ἀλλ' ἐνῶ ὁ τόπος εἶνε ὡς πρὸς τοὺς καρποὺς ὀλίγον γόνιμος, περιέχει ὅμως ἐξαιρέτους νομάς, εἰς τὰς ὁποίας τρέφονται πολυάριθμα ποίμνια φέροντα ἀξιόλογον βούτυρον καὶ τυρὸν, οὐσιωδὲς ἄρθρον ἐμπορίου φέρον κατ' ἔτος περὶ τὰ 40 ἑκατ. φραγ· φημίζονται ἐτι καὶ τὰ ἐξωγραφισμένα πανία αὐτῆς καὶ ὠρολόγια.

Ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 97. *Βασιλεία*, ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Ῥήνου, ἡ μεγαλειτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Ἑλβετίας, ἔχουσα 17 χ. κατ. *Σολθούρνον*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω. *Βέρνη*, ὡσαύτως πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω· μέρος τῆς ὁμωνύμου τοπαρχίας καλύπτεται ὑπὸ τῶν λεγομένων θαλασσοπαγετῶν (*Mer de glace*). Αὐτόθι κεῖται καὶ ὁ καταβράχτης *Στωββάχης* πίπτων ἀπὸ 808 ποδ. ὕψος. *Φριβούργον*, εἰς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις τῆς ὁμωνύμου τοπαρχίας, εἰς τινα κόμην τῆς ὁποίας Μουράτην ἐνίκηθη τὸ 1476 Κάρολος ὁ τολμηρὸς ὑπὸ τῶν Ἑλβετῶν οἰτινες ἀπὸ τὰ ὀσπὰ τῶν πεσόντων ἀνήγειραν δύο πυραμίδας. *Λαυσάννη*, εἰς τὰ ΝΔ. τοῦ Φριβούργου ὀλίγον μακρὰν τῆς Γενεύης λίμνης. Γενεύη, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Λαυσάννης ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης, μητρόπολις παλαιᾶς ὁμωνύμου δημοκρατίας καὶ πατρίς πολλῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, ἔχουσα 26 χ. κατ. *Λουκέρνη*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Βέρνης ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης· διὰ αὐτῆς διέρχεται μεγάλη ὁδὸς φέρουσα εἰς Ἰταλίαν. *Ζυρίχη*, εἰς ὠραίαν θέσιν παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ Σολθούρνου (ἴδε πίν. 42 καὶ 43).

Πόλεις δευτερεύουσαι. *Σχαφούση*, ΒΑ. τῆς Βασιλείας εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου, ὅστις παρ' αὐτὴν πίπτει ἀπὸ καταβράχτην 80 ποδ. ὕψελόν. Ἀψθούργον εἰς τὴν τοπαρχίαν τῆς Βέρνης, ὁ γενέθλιος τίπος τοῦ Αὐστριακοῦ οἴκου. Σβύτσερα, πρὸς Α. τῆς Λουκέρνης, πρωτεύουσα ὁμωνύμου τοπαρχίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη ὁ Γουλιέλμος Τέλλος· οἱ κάτοικοι αὐτῆς μετὰ τῶν τῆς Ὑρως καὶ Οὐντερβάλδης ἐκέρδησαν τὸ 1216 κατὰ τοῦ Λεοπόλδου τῆς Αὐστρίας ἐνδοξον νίκην, ἐφ' ἧς σηνεστήθη ἡ Ἑλβετικὴ ἐμοσπονδία. Ἀλτόρφη, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, ἀξιοσημείωτος διὰ τὰς ἐν αὐτῇ δύο πηγὰς, αἵτινες παριστῶσι τὰς δύο θέσεις, ἐνθα ετοποθετήθη ὁ Γουλιέλμος Τέλλος μετὰ τοῦ υἱοῦ του, ἀναγκασθεὶς νὰ κτυπήσῃ μὲ βολὴν τόξου μῆλον τεθειμένον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Σίττι, πρὸς Α. τῆς Γενεύης ἐπὶ τοῦ Ρεθανοῦ, πρωτεύουσα τῆς τοπαρχίας Βαλαΐσου, ἐν ἧς κεῖνται δύο διόδοι φέρουσαι διὰ τῶν Ἀλπεων εἰς Ἰταλίαν. Πολλοὶ κάτοικοι τῆς τοπαρχίας ταύτης Κρετένοι ὀνομαζόμενοι εἶνε διὰ τὰς ὑπερμεγέθεις γογγυῶνας δυστυχεῖς καὶ δυσειδεῖς καὶ ἀληθῶς κωφάλαοι καὶ εὐχέθεις.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ.

Θέσις, σύστασις, ὄρια, μέγεθος καὶ κάτοικοι.

§ 98. Ἡ Ὅμοσπονδία αὕτη κειμένη εἰς τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης μεταξὺ τῆς $230^{\frac{1}{2}}$ — 370° Α. μ. καὶ μεταξὺ τῆς 45° — 55° Β. π. ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν Ἀλπεων καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μέχρι τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, τῆς Δανίας καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, καὶ ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας, Γαλλίας, Βελγίου καὶ Ὁλλανδίας, πρὸς Δ. μέχρι τῆς Πρωσσίας καὶ Αὐστρίας πρὸς Α., διαιρουμένη εἰς τὰς ἰδίως Γερμανικὰς πολιτείας συγκει-
κειμένας ἀπὸ τριάκοντα δύο αὐτόνομα κράτη, εἰς τὴν Αὐστριακὴν Γερμανίαν, εἰς τὴν Πρωσικὴν Γερμανίαν καὶ εἰς μικράς τινὰς χώρας, τὸ Ὀλοτεϊνον, ἀνήκον εἰς τὴν Δανίαν καὶ τὸ Λουξεμβούργον καὶ Λιμβούργον ἀνήκοντα εἰς τὴν Ὁλλανδίαν. Ἀπασα ἡ Ὅμοσπονδία ἔχει 11446 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 43 286 416 κατ. Τούτων 3545 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 13 σχεδ. ἑκατ. κατ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αὐστριακὴν Γερμανίαν, 3389 τ. μ. ἐπιφάν. καὶ 13 σχεδὸν ἑκατομ. κατ. εἰς τὴν Πρωσικὴν Γερμανίαν, 1387 τ. μ. ἐπιφ. καὶ ὑπὲρ τὰ $4^{\frac{1}{2}}$ ἑκατομμύρια κατοίκων εἰς τὴν Βαυαρίαν, 271 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 2 ἑκατ. σχεδὸν κατ. εἰς τὴν Σαξωνίαν, 700 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 2 ἑκατ. σχεδὸν κατ. εἰς τὸ Ἀνωβέρον, 354 τ. μ. ἐπιφ. καὶ ὑπὲρ τὸ $1^{\frac{1}{2}}$ ἑκατ. κατ. εἰς τὴν Βυρτεμβέργην καὶ 278 τ. μ. ἐπιφ. καὶ $1^{\frac{1}{2}}$ σχεδὸν ἑκατ. κατ. εἰς τὴν Βάδην· τὰ δὲ λοιπὰ Κράτη εἶνε ἥττονος λόγου ἄξια. Περὶ ἀπάντων δὲ τούτων ἴδε τὸν ἐπόμενον πίνακα.

Γῆ, κλίμα καὶ προϊόντα.

§ 99. Τὸ βόρειον μέρος τῆς Γερμανίας, ἔνθα ἐκβάλλουσι καὶ πολλοὶ ποταμοὶ (§ 19) διαρρέοντες δι' αὐτῆς, ἔχει κλίμα ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν καὶ καλύπτεται ἐπιπολὺ ὑπὸ γῆς ἀκαλλιεργήτου καὶ ἐλώδους. Τὸ κεντρικὸν καὶ μεσημβρινὸν διακόπτεται ὑπὸ ὄρεων, εὐφρωτάτων κοιλάδων καὶ μεγάλων δρυμῶν. Αὐτόθι τὸ κλίμα εἶνε τερπνὸν καὶ ὑγιεινόν. Ἐκ τῶν κεντρικῶν ὄρεων, διακρίνονται τὰ τοῦ Ἄρτσου (Harz) κείμενα πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Ἀνωβέρου καὶ πλουτοῦντα παντοίων μετάλλων, καὶ τὰ τοῦ Ἐρτσου (Erz), τὰ ὁποῖα χωρίζοντα τὸ βασίλειον τῆς Σαξωνίας ἀπὸ τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας περιέχουσιν ἄφθονα μεταλλεῖα ἐξαιρέτου σιδήρου καὶ πολυτίμους λίθους, οἷον τοπά-
ζιον, ἀγάτην, ἀμέθυστον καὶ φυσικὸν κρύσταλλον. Ὑπάρχουσι
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

δὲ αὐτόθι καὶ πλείσται μεταλλικαὶ πηγαὶ θαυμασίως ἐνεργοῦσαι πρὸς ἵασιν διαφόρων χρονικῶν παθῶν.

Γλῶσσα, θρησκεία καὶ κοινωνικὴ κατάστασις.

§ 400 Οἱ κάτοικοι συνιστῶσι δύο γένη οὐσιωδῶς διαφέροντα ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν καταγωγὴν, τὴν γλῶσσαν, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ἔθιμα, τὸ Γερμανικὸν καὶ τὸ Σλαβικόν, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὸ $\frac{1}{5}$ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ. Ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν διαιροῦνται εἰς Κάτω Γερμανοὺς κατοικοῦντας τὴν πρὸς Β. τοῦ Μοίνου χώραν, καὶ εἰς Ἀνω Γερμανοὺς κατοικοῦντας τὴν μετὰξὺ Μοίνου καὶ Ἀλπεων χώραν. Ὑπὲρ τὰ 23 ἑκατ. εἶνε δυτικοί, περὶ τὰ 19 διαμαρτυρούμενοι, καὶ περὶ τὰς 400 χ. Ἰσραηλίται. Οἱ πρῶτοι κατοικοῦσι τὴν νότιον Γερμανίαν πρὸ πάντων, καὶ οἱ δεῦτεροι τὴν βόρειον. Οἱ πόροι τοῦ βίου των εἶνε εἰς ἀκμὴν, καὶ οἱ κυριώτεροι προέρχονται ἀπὸ τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Οἱ Γερμανοὶ διακρινόμενοι διὰ τὸ ἐμβριθές, πιστὸν, σκεπτικόν, καρτερικόν, σοφάρων ἐπίμονον καὶ ἀπαθὲς ἡθὺς των, ἀποτελοῦσι τανῦν ἔθνος ἐκ τῶ, σοφωτάτων τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου. Οὐδαμοῦ ἡ μάθησις καὶ τὰ γράμματα δὲν εἶνε τόσον ἐξηπλωμένα, ὅσον ἐν Γερμανίᾳ.

ΣΗΜ. Κατὰ τινα στατιστικὸν πίνακα ἐσχάτως ἐκδοθέντα ἀριθμοῦνται ἐν Γερμανίᾳ θρησκευτικῶν, στρατιωτικῶν, κωφαλάων, τυφλῶν καὶ γυναικῶν διδάσκαλοι

	5000	μαθητ.	451000	δαπάνη	3000000	τὰλ.
» δημοτικοί	62250	»	6000000	»	13000000	
» πρωτόπων	500	»	6000	»	400000	
ἀνωτ. σχολείων	4250	»	75000	»	250000	
καθηγ. πανεπιστ.	1400	φοιτητ.	18000	»	1500000	
	73400		6550000		20350000	

Δηλαδή οἱ σπουδάζοντες εἶνε ὑπὲρ τὸ 1|6 τὸ ὅλου πληθυσμοῦ καὶ εἰς ἑκαστον κάτοικον ἀναλογεῖ ὑπὲρ τὸ 1|2 τάληρον διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν.

Πολίτευμα.

§ 404. Ἐξαιρουμένων τεσσάρων ἐλευθέρων πόλεων κυβερνωμένων δημοκρατικῶς, τὰ λοιπὰ Γερμανικὰ κράτη, αὐτόνομα καὶ ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων ὄντα, ἔχουσιν ἴδια συνταγματικὰ πολιτεύματα, ὄντα πολιτικῶς συνδεδεμένα ἅπαντα πρὸς ἀλλήλα καὶ σχηματίζοντα ὁμοσπονδίαν. Οἱ ἀποστελλόμενοι ἀπὸ τὰ διάφορα κράτη συνέρχονται εἰς τὸ παρὰ τὸν Μοῖνον Φραγκόφουρτον καὶ βουλευόνται περὶ τῶν κοινῶν τῆς ὁμοσπονδίας ὑποθέσεων, ὡς πρὸς τὴν γενικὴν ἀσφάλειαν κατὰ παντὸς ἐσωτερικοῦ καὶ

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἐξωτερικοῦ ἔχθρου, τὴν διατήρησιν τῆς αὐτονομίας ἰδιαιτέρως ἐκάστου κράτους καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν καθιερωμένων δικαιωμάτων τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν λαῶν. Ἐκαστον κράτος πρὸ τοῦτο συνεισφέρει ἀναλόγως καὶ χρήματα καὶ στρατόν.

Γερμανικὸς δεσμός.

Κράτη	Ἐπιρ.	Πληθ.	Πρωτεύουσai.
Αὐστριακὴ Γερμανία	3343	12919300	Βιέννη.
Πρωσσικὴ Γερμανία	3389	12937228	Βερολίνον.
Βαυαρίας Βασίλειον	1387	4559432	Μόναχον.
Σαξωνίας βασιλείον	271	1987832	Δρέσδα.
Ἄννοβέρου Βασίλειον	700	1819233	Ἀννόδερον.
Βυρτεμβέργης βασιλείον	334	1733269	Στουτγάρτη.
Βάδης μέγα δουκάτον	278	1356943	Καρλοσρούη.
Ἀσσίας μέγα δουκάτον	152	834314	Δαρμιστατή.
Ἀσσίας ἐκλεκτορία	173	733330	Κασσέλη.
Ὀλστέινου καὶ Λαουεμβούργου	187	530000	Κείλη καὶ Λαουεμβ.
Λουξεμβούργου	87	394262	Λουξεμβούργον.
Μεκλεμβούργου Σχουερίνου	240	542763	Σχουερίνον
Νασσάου δουκάτον	86	429063	Βεισδάδη.
Βρουνσβίκης	62	267177	Βρουνσβίκη.
Ὀλστέινου τοῦ Ὀλδεμβούργου	116	283226	Ὀλδεμβούργον.
Ἀμβούργον	6 1 2	211230	
Βεϊμάρης	66	267324	Βεϊμάρη
Κοβούργου καὶ Γόττης	36	130451	Κοβούργον
Μεϊνίγγης	46	166364	Μεϊνίγγη.
Ἀλτεμβούργου	24	132849	Ἀλτεμβούργον.
Μεκλεμβούργου Στρελίτσου	49	99730	Στρελίτσον.
Δίπτης Δετμόλδης	20	106613	Δετμόλδη.
Σβαρτσβούργου τῆς Ρουδολστατίας	17	69038	Ρουδολστατή.
Ἀνάλτου Δεσσάου	28	111739	Δέσσαον
Βαλδέκης	21	59699	Κορβάχη.
Φραγκόφурτον	1 2 3	73150	
Βρέμη	4 1 2	88000	
Σβαρτσβούργου τῆς Σονδερχαούσης	13	74936	Σονδερχαούση.
Λυδέκη	6 1 2	48423	
Ὁλνζολέρνου Σιγμάρίγγης	19	42000	Σιγμάρίγγη.
Ἀνάλτου Βερμβούργου	13	52641	Βερμβούργον.
Ἀνάλτου τῆς Κοέτης	14	40000	Κοέθη.
Ρεούσσης Σχλείτσης	6	34896	Σχλείτση.
Ρεούσσης Λοβενσταίνου	15	79824	Λοβενσταίνον.
Δίπτης Σχαουμβούργου	8	29000	Βουκχούργον.
Ρεούσσης Κρείτσης	7	30000	Κρείτση.
Ἀσσίας Ὁμβούργου	4	24921	Ὁμβούργον.

<i>Κράτη</i>	<i>Ἐπιγ.</i>	<i>Π.ληθ.</i>	<i>Πρωτεύουσαι.</i>
Όχενζολέρνου Ἐχίγγης	8	20000	Ἐχίγγη.
Λιχτενστείνου	2 2[3	70000	Λιχτενστεϊν.
Κνιπχαούσης αὐθεντίας	1	2900	Κνιπχαούση.

Γερμανικά κράτη.

§ 102. Ταῦτα καταλλήλως δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς νότια, δυτικά, κεντρικά καὶ βόρεια (ἴδε πιν. 12 καὶ 13) καὶ εἰς μὲν τὰ νότια ἀνήκουσι

Τὸ βασιλεῖον τῆς Βαυαρίας, ὅπερ ὑποδιαιρούμενον εἰς 8 νομούς καὶ ἔχον ὑπὲρ τὰ 68 ἑκατομ. δρυχ. ἐτησίαν πρόσδον καὶ περὶ τὰς 60 χ. στρατόν, καί-αι πρὸς Β. τῶν Ἀλπεων. Ἐπισημότεραι πόλεις *Μόναχον*, ἐπὶ τοῦ Ἰσάρου, καθέδρα τοῦ βασιλείου καὶ ἐκ τῶν ὠραιοτέρων πόλεων τῆς Εὐρώπης ἔχουσα 412000 κατ., διάσημον πανεπιστήμιον καὶ πλουσίαν βιβλιοθήκην. *Αὐγοῦστα*, πρὸς τὰ ΒΔ. τοῦ Μονάχου, πόλις ἀρχαία, βιομήχανος καὶ διάσημος διὰ τὸν ἀναφύοντα αὐτῇ κλάδον τῆς ἐκκλησίας τῶν διαμαρτυρουμένων. *Νυρεμβέργη*, πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω, δευτέρα τοῦ βασιλείου καὶ ἐμπορικὴ. *Ἐρλάνγη*, πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω. *Ρεγενσβούργον* καὶ *Πασάορ* εἰς τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως. *Βαμβέργη* καὶ *Βυρτσβούργον* πρὸς Β.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Βαυαρίας 3200 χιλ. σχεδὸν εἶνε δυτικοί, 1250 χ. διαμαρτυρούμενοι, ἄλλων χριστιανικῶν θρησκευμάτων περὶ τὰς 10 χ. καὶ περὶ τὰς 6. χ. Ἰσραηλῖται.

Τὸ βασιλεῖον τῆς Βυρτεμβέργης κείμενον πρὸς Δ. τῆς Βαυαρίας διαιρεῖται εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε ἡ *Στουτγάρτη*, μητρόπολις τοῦ βασιλείου κείμενη εἰς τὸ κέντρον καὶ κατοικουμένη ὑπὸ 40 χιλ. κατ., ἡ *Τιβίγγη*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω καὶ ἡ *Οὐλμ*, εἰς τὰ μεθόρια Βυρτεμβέργης καὶ Βαυαρίας, ὡσαύτως ἐπίσημοι πόλεις τῆς Βυρτεμβέργης.

Τὸ μέγα Δουκάτον τῆς Βάδης κείμενον κατὰ μῆκος τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου καὶ διαιρούμενον εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας ἔχει ἐπισημότερας πόλεις τὴν *Καρλοσρούην* εἰς τὸ μέσον σχεδὸν (24000), τὴν *Μαννίμον*, ἡ *Μαϊνσταν*, τὴν *Ἐιδελβέργην*, πρὸς Β. καὶ τὴν *Φρειβούργον* πρὸς Ν.

Τὰ δὲ δυτικά περιλαμβάνουσιν ἑπτὰ μικρὰς ἡγεμονίας καὶ τὴν ἐλευθέραν πόλιν Φραγκόφурτον κείμενα παρ' ἑκάτερα τοῦ Μοίνου καὶ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ Οὐδσύργιδος ἐπισημότερα δὲ τούτων εἶνε τὸ μέγα δουκάτον τῆς Ἀσσίας ἔχον πρωτεύουσαν *Δαρ-*

μιστάτην, ἡ ἐκλεκτορικὴ Ἀσσία ἔχουσα πρωτεύουσαν τὴν *Κασσίλην*, καὶ ἡ ἐλευθέρᾳ πόλις *Φραγκόφурτον*.

Τὰ κεντρικὰ κείμενα πρὸς Β. τῆς Βαυαρίας μεταξὺ Οὐϊσούργιδος καὶ Ἀλβιος περιλαμβάνουσιν ἑννέα μικρὰς πολιτείας, τῶν ὁποίων ἀξιολογώτερον εἶνε τὸ βασιλεῖον τῆς Σαξωνίας ὑποδιαίρουμένον εἰς 4 νομούς. Ἐπισημότεραι τοῦτου πόλεις εἰσὶν ἡ *Δρέσδα*, ἐπὶ τοῦ Ἀλβιος, μητρόπολις τοῦ βασιλείου ἔχουσα 81000 χ. κατ. καὶ ἡ *Λειψία*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, διάσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της καὶ πατρίς τοῦ Λειβνίτιου (28000). Τὰ ἀργυρὰ μεταλεῖα τῆς Σαξωνίας φέρουσιν ἑτησίως ὑπὲρ τὸ $\frac{1}{4}$ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἐξορυττομένου ἀπὸ ὅλα τὰ ὁμοειδῆ τῆς Εὐρώπης.

Τὰ δὲ βόρεια, κείμενα πρὸς Α. τῆς Ὀλλανδίας ὡσαύτως μεταξὺ Οὐϊσούργιδος καὶ Ἀλβιος καὶ παρὰ τὰ παράλια τῆς Γερμανικῆς καὶ Βαλτικῆς θαλάσσης περιλαμβάνουσι

Τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἀνοθέρου, τὰ δύο μεγάλα δουκάτα τοῦ Μεκλεμβούργου, τὸ δουκάτον τοῦ Ὀλδεμβούργου, τὰς ἐλευθέρους πόλεις Ἀμβούργον, Βρέμην καὶ Λυβέκην, καὶ τέσσαρας πρὸς τούτοις μικροτέρας ἡγεμονίας. Ἐπισημότεραι πόλεις τοῦ τμήματος τοῦτου Ἀμβούργον, ἐπὶ τοῦ Ἀλβιος (115000). *Βρέμην*, ἐπὶ τοῦ Οὐϊσούργιδος (55000) καὶ *Λυβέκην*, οὐχὶ μακρὰν τῶν ἐκβουλῶν τοῦ Τραύου (25000). Τοῦ Ἀνοθέρου ἡ ὁμώνυμος καὶ ἡ Γοττίγγη εἶνε αἱ ἐπισημότεραι πόλεις.

— ο —

ΑΥΣΤΡΙΑ.

Ὅρια, κάτοικοι, θρησκεία, πολιτεῦμα καὶ διαίρεσις.

§ 403. Ἡ Αὐστριακὴ αὐτοκρατορία κειμένη μεταξὺ τῆς 260-440 Α. μ. καὶ 420-540 Β. π. ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, Πολωνίας, Πρωσσίας καὶ Βαυαρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Σαρδινίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ δουκάτου τῆς Μοδένης, τῆς Παπικῆς Ἐπικρατείας, τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἥτις ἀποτελεῖ καὶ τὰ πρὸς Α. ὅρια· ἔχει δὲ 42420 τ. μ. ἐπιφ. καὶ περὶ τὰ $34\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ. τῶν ὁποίων ὑπὲρ τὰ 25 εἶνε δυτικοί, 3 ἑκατ. περίπου ὀρθόδοξοι, ἄλλα τόσα μικτοί, 3 ἑκατ. διαμαρτυρούμενοι καὶ ὑπὲρ τὰς $8\frac{1}{2}$ χ. Ἰσραηλῖται. Δικνεύμενοι δὲ κατὰ τὰς ἐνοικούσας φυλάς εἶνε περὶ τὰ 8 ἑκατ. Γερμανοί, περὶ τὰ 45 Σλάβοι, περὶ τὰ $2\frac{1}{2}$ Ἰταλοί, περὶ τὰ 5 Μαγυάροι, περὶ τὰς 700 χιλ. Ἰσραηλῖται, περὶ τὰς 850 Βοεμοὶ καὶ οἱ λοιποὶ ἀνήκουσιν εἰς ἄλλας φυλάς. Τὸ πολίτευμα τῶν Γερμανικῶν χωρῶν ἐσχάτως ἔγεινε συνταγματικὴ μοναρχία, εἰς δὲ

τὴν Τρασυλθανίαν καὶ τὴν Οὐγγαρίαν τὸ δικαίωμα τοῦ νομοθετεῖν καὶ τοῦ διορίζειν τοὺς φόρους πρότερον ἀπέκειτο εἰς τὰς ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν κοινωνικῶν τάξεων συγκροτούμενας βουλὰς, ἀλλ' ἤδη ἀπωλέσθη. Ἡ πρόσδοδος λογίζεται περὶ τὰ 500 ἑκατ. δραχ. καὶ ὁ στρατὸς 300 χιλ. περίπου.

Γῆ, κλίμα, ὄρη, ποταμοί, προϊόντα, παιδεία καὶ διαίσεις.

§ 404. Πολλοὶ ἐκτεταμένοι κλάδοι τῶν Κερκασίων καὶ Ἀλπεων διερχόμενοι τὴν καθιστώσαν ὄρεινὴν καὶ δρυμώδη μᾶλλον δὲ πεδινὴν χώρα αὐτῆς εἶνε ἡ Βοεμία καὶ ἡ Οὐγγαρία. Τὸ κλίμα εἶνε ἐν γένει εὐκρατον καὶ υγιεινόν, καὶ ἡ συγκοινωνία διὰ τοὺς διαρρέοντας πλωτοὺς ποταμοὺς (§ 49) εὐκολος. Ἡ γῆ εἶνε εὐφορος καὶ καλῶς καλλιεργημένη φέρουσα ἀφθόνας ὅλα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα· περιέχει δὲ καὶ ἀφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ πάμπολλα δάση, τὰ ὅποια καλύπτουσι τὸ πέμπτον τῆς ἐπιφανείας τῆς. Ἡ μάθησις δὲν εἶνε τόσον ἐξηπλωμένη εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ ἰδίως εἰς τὰς μὴ Γερμανικὰς χώρας, ἔνθα τὰ στοιχειώδη σκολεῖα εἶνε ἀκατάρτιστα. Ἡ προσοχὴ τῆς Κυβερνήσεως ἀποβλέπει ἰδίως τὴν αὐξησιν τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτος καὶ τοῦ ὕλικου εὐ εἶναι τῶν κατοίκων τῆς. Συνίσταται δὲ ἀπὸ 4 χώρας τὰς Γερμανικὰς, τὰς Πολωνικὰς, τὰς Οὐγγαρικὰς καὶ τὰς Ἰταλικὰς. (ἴδε πίνακα 14).

Αἱ Γερμανικαὶ χῶραι, ἔχουσαι 3600 σχεδ. τ. μ. ἐπιφ. ἀποτελοῦσι μέρος τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας καὶ εἶνε αὗται, ἡ ἰδίως Αὐστρία, ἡ Στυρία, ἡ Τυρολία, ἡ Βοεμία, ἡ Μοραβία μ. τὰ τῆς Αὐστριακῆς Σιλεσίας καὶ ἡ Ἰλλυρία μετὰ τῆς Δαλματίας, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις εἰσὶν *Βιέννη*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, μητρόπολις τῆς ἐπικρατείας καὶ καθέδρα τοῦ αὐτοκράτορος ἔχουσα 432 χ. κατ. καὶ λαμπρὰ προάστεια. *Λιντσία*, πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρω, πόλις ὀχυρά, βιομήχανος καὶ ἐμπορικῆς. *Σαλτσβούργον*, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις παλαιοῦ ὁμωνύμου κράτους καὶ πατρίς τοῦ μεγάλου Κάρολου. *Γροβρούκη*, ἐπὶ τοῦ Αἰνίου, μητρόπολις τῆς Τυρολίας. *Γράτιορ*, ἐπὶ τοῦ Μούρου, μητρόπολις τῆς Στυρίας. *Κλαγκεμβούρτη*, *Λαϊβάχη* καὶ *Γεργέστη*, αἱ ἐπισημότεραι πόλεις τῆς Ἰλλυρίας, ἡ τελευταία κεῖται ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου καὶ εἶνε ἐμπορικωτάτη καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 60 χ. κατ. ἐξ ὧν ἱκανοὶ Ἕλληνες. *Σπάλατρορ*, ἡ πολυανθρωποτέρα τῆς Δαλματίας ἔχουσα λείψανα μεγάλου παλατίου τοῦ Διοκλητιανοῦ. *Πράγα*, ἐπὶ τοῦ Μολδαβίου, μητρόπολις τῆς Βοεμίας καὶ πόλις μεγάλη καὶ ὀχυρά ἔχουσα περὶ τὰς

125 χ. κατ. *Βρόνη*, εἰς τὸ κέντρον τῆς *Μοραβίας* καὶ μητρό-
πολις αὐτῆς. *Αουστερλίτση*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, ἐπίσημος
διὰ τὴν κατὰ τῶν Αὐστριακῶν καὶ Ῥώστων τὸ 130ῦ νίκην τῶν
Γάλλων. *Τρόππαου*, πρὸς Β. μητρόπολις τῆς Αὐστριακῆς Σι-
λεσίας.

Αἱ Πολωνικαὶ χῶραι ἔχουσαι 1620 τ. μ. ἐπιφ. καὶ κείμεναι
παρὰ τὴν ΒΑ. ὑπωρεῖαν τῶν Καρπαθίων ὀνομάζονται μὲ τὸ
γενικὸν ὄνομα *Γαλικία*. Ἐπισημότεραι πόλεις *Λεμβέργη*, εἰς
τὸ κέντρον, μητρόπολις καὶ ἐμπορικὴ. *Τσερνοβίτσα*, μητρόπο-
λις τῆς Βουκοβίνης ἐπαρχίας ἀποσπασθείσης ἀπὸ τῆς Μολ-
δαυίας. *Κρακοβία*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Γαλικίας, πρῶτη πόλις ἐ-
λευθέρα· ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἀπώλεσε τὴν ἐλευθερίαν της καὶ ἔχει
30000 περίπου κατ.

Αἱ Οὐγγρικαὶ χῶραι, ἔχουσαι 5900 τ. μιλ. ἐπιφ. καὶ κείμεναι
ἐκατέρωθεν τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Τυσία καὶ ἐκτείνονται ἀπὸ τῶν
Καρπαθίων μέχρι τοῦ Σαῦου, σύγκεινται ἀπὸ τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν
Τρανσυλθανίαν, τὴν Κροατίαν, τὴν Σλαβονίαν καὶ τὰ στρατιωτικὰ
ὁροθέσια. Ἐπισημότεραι πόλεις *Πέστη*, εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην
τοῦ Δουνάβεως, ἡ ἐμπορικωτέρα τῆς Οὐγγαρίας ἔχουσα 40 χ.
περίπου κατοίκους καὶ κοινωνοῦσα μετὰ τῆς Βούδης, κειμένης
εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην, διὰ γεφύρας (75000). *Πρεσβοῦργον*, πρὸς
Α. ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, παλαιὰ μητρόπολις ἔχουσα 35
χ. κατ. *Λεβρετσίνη*, πρὸς Α. τῆς Πέστης, ἔχουσα 45 χιλ. κατ.
Άγράμη, πρὸς τὰ ΝΑ. παρὰ τὸν Σαῦον, μητρόπολις τῆς Κροα-
τίας. *Ποσέγα*, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἀγράμης, μητρόπολις τῆς Σλα-
βονίας. *Πετροβαρδῖνον*, πρὸς Α. τῆς Ποσέγης, πόλις ἰσχυροτάτη.
Κλαουσεμβούργον, *Ερμανόπολις* καὶ *Κρονστάτη*, αἱ ἐπιση-
μότεραι τῆς Τρανσυλθανίας. Στρατιωτικὰ ὁροθέσια ὀνομάζονται
αἱ μεσημβριναὶ χῶραι τῆς Οὐγγαρίας καὶ Τρανσυλθανίας ἐκτε-
νόμεναι μέχρι τῆς Μολδαυίας. Περί δὲ τῶν Ἰταλικῶν χωρῶν
ἔγεινεν ἤδη λόγος εἰς τὴν Ἰταλίαν.

— ο —

Π Ρ Ω Σ Σ Ι Α.

Ὅρια, κάτοικοι, πολίτευμα θρησκεία κτλ.

§ 105. Τὸ βασίλειον τῆς Πρωσίας κείμενον ἅπαν περὶ τὴν
240—400 Α. μ. καὶ περὶ τὴν 490—550 Β. π. συνίσταται ἀπὸ
δύο διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν κείμενον πρὸς
Β. τῆς κεντρικῆς Γερμανίας ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς

θαλάσσης καὶ τοῦ Μεκλεμβούργου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀνοβέρου καὶ τῆς Ἀσίας καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν Σαξωνικῶν δουκᾶτων, τῆς Σαξωνίας, τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Πολωνίας, ἥτις μετὰ τῆς Ῥωσσίας ἀποτελεῖ καὶ τὰ πρὸς Α. ὅρια· τὸ δὲ ἕτερον ὀνομαζόμενον Ῥηρική Πρωσσία περιλαμβάνεται μεταξὺ Ἀνοβέρου πρὸς Β. Κάτω Χωρῶν καὶ Βελγίου πρὸς Δ., καὶ Γαλλίας καὶ τῶν δυτικῶν Γερμανικῶν κρατῶν πρὸς Ν. Ἀμφότερα δὲ τὰ μέρη ἔχουσι 5404 τ. μ. ἐπιφ. 47089407 κατ. τῶν ὁποίων περὶ τὰ $10 \frac{1}{2}$ εἶνε Εὐαγγελικοί, περὶ τὰ $6 \frac{1}{2}$ δυτικοί, 1485 Ὁρθόδοξοι, 14780 Μεννονίται καὶ 234248 Ἰσραηλῖται. Τὸ πολίτευμα εἶνε συνταγματικὴ μοναρχία, ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἡ τῶν Εὐαγγελικῶν, ἡ ἐτησία πρόσοδος περὶ τὰ 200 ἑκατ. φράγ., τὸ δημόσιον χρέος ὑπὲρ τὰ 620, ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς περὶ τὰς 130 χ. καὶ τὸ ναυτικὸν περὶ τὰ 50 πλοῖα διαφόρου μεγέθους. Πᾶς πολίτης εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸν στρατὸν καὶ τοῦτο ἔχει πολλὴν τὴν ἐπιβρῶν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ λαοῦ· διὸ ἐν πολέμῳ δύνανται νὰ ὀπλισθῶσιν ὑπὲρ τὰς 500 χ. (ἴδε πίν. 15).

Γῆ, κλίμα, προϊόντα, βιομηχανία καὶ ἐμπόριον.

§ 406. Ὅλη σχεδὸν εἶνε πεδινή, ὑποκειμένη παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν εἰς τὰς θαλασσίους ἐκρῦσεις· τὸ δὲ κλίμα συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν, παρὰ δὲ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν ὑγρὸν καὶ εὐμετάβλητον. Διαρρέομένη δὲ καὶ ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν (§. 49) φέρει τοὺς ἱκανοὺς καρποὺς πρὸς διατροφὴν τῶν κατοίκων, τῶν ὁποίων ἡ βιομηχανία ἐφθασεν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς ἀναπτύξεώς της, καὶ ἡ παιδεία καὶ ὁ πολιτισμὸς δὲν ἀπολείπονται τῶν Γερμανικῶν πολιτειῶν. Ἡ ἀλιεία, τὸ ἤλεκτρον καὶ τὰ πλούσια καὶ ἀπέραντα αὐτῆς δάση φέρουσι μεγάλας ποσότητας χρημάτων, καθὼς καὶ οἱ δημητριακοὶ καρποί, τὸ λίνον καὶ τὸ κανάβιον, τὸ δὲ ἐμπόριον ἀκμάζει.

Διαιρέσεις.

§ 407. Οἱ ἔθνικοι Πρῶσοι τὸ 1230 κατηχήθησαν εἰς τὸν Χριστιανισμόν διὰ νέων σταυροφοριῶν ὑπὸ τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Τευτονικοῦ τάγματος. Χρεωστοῦσι δὲ τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς δυνάμεώς των εἰς τὸν Φριδερίκον Γουλλιέλμον· ἐπειδὴ ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἀπήλλαξε τὸ δουκάτον τῆς Πρωσσίας τοῦ νὰ ὑποτελῇ εἰς τὴν Πολωνίαν, καὶ ὑποδεχθεὶς τοὺς διωχθέντας Γάλλους μετερρῶθυμηνένους ἐπολυανθρώπισεν, ἐπλούτισε καὶ ἐξεπαίδευσεν τὴν ἐπικράτειάν του. Φριδερίκος δὲ ὁ Β'. ὅστις μέγας καὶ μοναδικὸς ἐπονομασθεὶς ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 1740—1786,

διὰ τῶν εὐτυχῶν πολέμων καὶ τῆς φρονίμου χρήσεως ὧν αὐτοῦ τῶν δυνάμεων ὕψωσεν ἐπὶ τοσοῦτον τὸ Πρωσσικὸν βασίλειον, ὥστε συγκαταριθμεῖται νῦν εἰς τὰ μέγιστα τῆς Εὐρώπης κράτη. Χωρίζεται δὲ εἰς δύο, 1) εἰς τὰ πρὸς Δ. Γερμανικὰ κράτη συγκείμενα ἀπὸ τὴν Ῥηνικὴν Πρωσσίαν πρὸς Δ., τὴν Πομμερανίαν πρὸς Β. τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Βρανδεμβούργου εἰς τὸ κέντρον, τὸ Σαξωνικὸν δουκάτον εἰς τὰ ΝΑ. καὶ τὸ τῆς Σιλεσίας εἰς τὰ ΝΑ. ὑποδικιρούμενα εἰς 19 διοικήσεις, καὶ 2) εἰς τὰ ἰδίως Πρωσσικὰ κράτη, τὰ ὅποια ὑποδικιρούμενα εἰς 9 διοικήσεις εἶνε ἡ ἰδίως Πρωσσία καὶ τὸ μέγα δουκάτον Ποσνίας περιλαμβάνον τὸ ὅποιον ἐδόθη εἰς τὴν Πρωσσίαν μετὰ τὴν τελευταίαν εἰρήνην μέρος τῆς Πολωνίας.

Ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 408. *Βερολίνον*, ἐπὶ τοῦ Σπραίου, μητρόπολις τοῦ μεγάλου δουκάτου τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου ἔχουσα 420 χιλ. κατ. καὶ διασημότατον πανεπιστήμιον· ἐκ τῶν 16 πυλῶν τοῦ τείχους αὐτῆς διαπρέπει ἡ Βρανδεμβούργειος ἀπομίμνημα τῶν περικλεῶν προπυλῶν τῆς Ἀκροπόλεως. *Ποτσδάμη*, δευτέρα μητρόπολις τοῦ βασιλείου πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Βερολίνου πλησίον τοῦ περιφήμου φρουρίου *Σαντσουσί*, ἡγουν πανσιλύπου, εἰς τὸ ὅποιον ἡγάπα νῆ διατρίβη Φριδερίκος ὁ μέγας. *Μαγδεβούργον*, ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος, μητρόπολις τοῦ Σαξωνικοῦ δουκάτου καὶ πόλις ἰσχυροτάτη, ἔχουσα 53 χ. περίπου κατ. Ἄλ-λη, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, ἀξιοσημείωτος διὰ ταρίχη καὶ τὸ πανεπιστήμιόν της. *Βιττεμβέργη*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, ἐπίσημος διὰ τὸν τάφον τοῦ καθηγητοῦ καὶ μεταρρυθμητοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ φίλου αὐτοῦ Μελάχθωνος. *Κύστρινον*, πρὸς Α. τοῦ Βερολίνου εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Οὐιάδρου καὶ Βάρθιος, *Φραγκόφουρτον* τὸ ἐπὶ τοῦ Οὐιάδρου πρὸς Ν. τοῦ Κυστρίνου, περίφημος διὰ τὰς ἐμπορικὰς πανηγύρεις της, τὰς ὥραίας ὁδοὺς καὶ τὰ μνημεῖά της. *Στέττινον* πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ Βερολίνου ἐπὶ τοῦ Οὐιάδρου, μητρόπολις τῆς Πρωσσικῆς Πομμερανίας, ἰσχυροτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα περὶ τὰς 50 χ. κατ. *Στραλ-σοῦνδη*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω εἰς τὸν πορθμὸν, ὅστις χωρίζει τὴν νῆσον *Ρούγη* ἀπὸ τῆς ἡπείρου, μητρόπολις τῆς πάλαι Σουηδικῆς Πομμερανίας καὶ πόλις ἰσχυροτάτη. *Βρεσ-λαῦτα*, πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Βερολίνου ἐπὶ τοῦ Οὐιάδρου, μητρόπολις τῆς Σιλεσίας, ἥτις διὰ τὰ μνημεῖα, τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πληθυσμὸν της ἔλαβε τὸν τίτλον τρίτης

μητροπόλεως καὶ ἔχει περὶ τὰς 120 χ. κατ. *Μοναστήριον* ἢ *Μυστέρη*, πρὸς Β. τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας, περίφημος διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 1648, καθ' ἣν ἀπεπερατώθη ὁ τριακονταετής πόλεμος. *Δυσσελδόρφη*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, πόλις μεγάλη καὶ βιαμήχανος. *Κοβλέντσον*, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Μοσέλλα καὶ Ῥήνου, πόλις ὄχυρά καὶ προτείχισμα τῆς Γερμανίας καὶ Πρωσσίας κατὰ τῆς Γαλλίας. *Κολωνία*, ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, διάσημος διὰ τὸ ἀρωματικόν της ὕδωρ ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 102 χιλ. κατ. *Ἀκυύσγρανον* (*Αἰξ-la-Chapelle*), πρὸς Ν. τῆς Κολωνίας, παλαιὰ αὐτοκρατορικὴ καθέδρα, ἐν ᾗ σώζεται Γοθικοῦ κόσμου ναὸς καὶ ωραία ἀναπηδητικὴ πηγὴ ἔχουσα κεχρυσωμένον ὄρει-χάλκινον ἀνδριάντα τοῦ μεγάλου Καρόλου· οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀριθμοῦνται περὶ τὰς 52 χιλ.

Δαντίσκον, πρὸς Β. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐίστούλα, μητρό-πολις τῆς παλαιᾶς δυτικῆς Πρωσσίας καὶ ἐκ τῶν ἀξιολογω-τέρων πόλεων τῆς Εὐρώπης ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 62 χιλιάδ. κατ. *Μαριεμβούργον*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, παλαιὰ καθέδρα τῶν Ἰπποτῶν τοῦ Τευτονικοῦ τάγματος, τὸ ὁποῖον ἐθεμελίωσε τὴν Πρωσικὴν μοναρχίαν. *Θόρπον*, ἐπὶ τοῦ Οὐίστούλα, πόλις ὄχυρά καὶ πατρίς τοῦ Καπερνίκου. *Καιρισβέργη*, εἰς τὰ ΒΑ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πρεγέλου, μητρόπολις τῆς πάλαι ἀνα-τολικῆς Πρωσσίας ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 75 χιλ. κατ. *Ποσνία*, ἐπὶ τοῦ Βάρθιος, μητρόπολις τοῦ ὁμωνύμου μεγάλου δουκάτου ἔ-χουσα περὶ τὰς 40 χιλ. κατ.

Νῆσοι τῆς Πρωσσίας *Βολλίνη* καὶ *Οὐσεδόμη*, ἀντικρὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Οὐϊάρδου ἔχουσαι ὁμωνύμους πόλεις. *Ρούγη*, ἀν-τικρὺ τῆς Στραλσούνδης πρὸς Β. τῶν ἀνωτέρω.

— ο —

ΔΑΝΙΑ

Θέσις, ὄρια, κάτοικοι, θρησκεία, πολιτεῦμα. κτ.λ.

§ 109. Ἡ Δανία (Κιμβρική χερσόνησος καὶ νῆσοι Σκάνδειαι) ἐκτὸς τῆς Ἰσλανδίας καὶ τῶν νήσων Φαροῶν κειμένη μεταξὺ τῆς 260 σχεδὸν καὶ 330 Α. μ. καὶ μεταξὺ τῆς 53⁰ καὶ 58⁰ Β. π. καὶ ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Καττεγάτου καὶ τοῦ Σκαγ-γεράκου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς βορείου θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀλβιος, διὰ τοῦ ὁποίου χωρίζεται ἀπὸ τῆς Γερμανίας, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τοῦ Σούνδου καὶ τοῦ Καττε-γάτου, ἔχει 2195 τ. μ. ἐπιφ., 2468638 κατ., τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι εἶνε Δουθηρανοί, πρόσδοον περὶ τὰ 35 ἑκατ. φραγ.,

δημόσιον χρέος περί τὰς 300 χ. δραχ., στρατὸν τῆς ξηρᾶς περί τὰς 40 χιλ. καὶ ναυτικὸν ἕως 120 πλοῖα διαφόρου μεγέθους. Τὸ πολίτευμα, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦ 1660 ἦτον ἐκλεκτικὸν καὶ ἀριστοκρατικὸν καὶ μέχρι τοῦ 1834 κληρονομικὴ ἀπόλυτος μοναρχία, τανῦν εἶνε συνταγματικὴ μοναρχία. Συνίσταται δὲ ἀπὸ τὰς νήσους τὰς κειμένας εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, τὴν χερσόνησον Ἰουτλανδίαν, τὰ δουκάτα Ὀλστεῖνον, Σλεσβίγην καὶ Λαουεμβούργον, τὴν Ἰσλανδίαν, τὰς νήσους Φάρόας, τὴν ἐν Ἀμερικῇ Γραιλανδίαν καὶ τὰς ἐν ταῖς Δυτικαῖς Ἰνδίαῖς νήσους τοῦ Σταυροῦ, τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ καὶ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου (ἴδε πίν. 16).

Κλίμα προϊόντα καὶ βιομηχανία.

§ 440. Αἱ νῆσοι τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης εἶνε αἱ μᾶλλον συγκερασμένοι, τερπνὰ καὶ αἰτοφόροι· ἡ δὲ Ἰουτλανδία εἶνε ἐν γένει ψυχρὰ καὶ ἐλώδης, τρέφουσα πολλὰ βοσκήματα καὶ περιέχουσα ἱκανὴν ποσότητα γαιανθράκων, αἵτινες ἀναπληροῦσι τὴν ἔλλειψιν τῶν καυσοζήλων. Τὸ Ὀλστεῖνον ἔχει πλουσίας νομάς, εἰς τὰς ὁποίας τρέφονται ὀνομαστοὶ ἵπποι· ἡ Ἰσλανδία εἶνε ὄρεινὴ καὶ λίαν ψυχρὰ, εἰς τὴν ὁποίαν μῆτε δημητριακοὶ καρποὶ ἐπιδίδουσι, μῆτε μεγάλα δένδρα ὑπάρχουσι. Κυριωτέρα καλλιέργεια αὐτῇ εἶνε ἡ τῶν γαιωμῶλων ὑπάρχουσι δ' ἔτι καὶ πολλὰ ἡφαίστεια, τὰ ὁποῖα ὑψόνουσιν ὀρμητικοὺς χειμάδρους εἰς ὕψος τεράστιον.

Αἱ ἐπισημότεραι νῆσοι καὶ πόλεις.

§ 444. Τῆς Σηλανδίας, χωριζομένης πρὸς Α. ἀπὸ τῆς Σουηδίας διὰ τοῦ Σούνδου, εἶνε ἡ Κοπενάγη μητρόπολις καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου, κορυφαῖος πολεμικὸς λιμὴν, ναύσταθμος καὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, ἔχουσα 120 χιλ. κατ. καὶ ἡ Ἐλσιγγόρη, δευτέρα πόλις ἐν ἣ εἰσπράττονται ὅλα τὰ τέλη ἀπὸ τὰ διερχόμενα διὰ τοῦ Σούνδου πλοῖα. Τῆς Φυνίας, κειμένης πρὸς Δ. τῆς Σηλανδίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τοῦ μεγάλου Βέλτου, μητρόπολις εἶνε ἡ Ὁδένη· ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι νῆσοι εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν μικροῦ λόγου ἄξια.

Ἡ Ἰουτλανδία κειμένη πρὸς Α. τῆς Φυνίας, ἐκ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τοῦ μικροῦ Βέλτου, διαιρεῖται εἰς βόρειον, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶνε τὸ Φιβοῦργον, καὶ ἡ Ἀαλθόρη, λιμὴν εἰς τὴν εἰσοδὸν βαθέος κόλπου σχηματιζομένου ὑπὸ τοῦ Καττεγάτου· ἡ δὲ μεσημβρινὴ ὀνομαζομένη δουκάτον Σλεσβί-

γης ἔχει πρωτεύουσαν ὁμώνυμον κειμένην ἐπὶ βαθέος κόλπου, ἥτις εἶνε ἀρχαία καὶ ἀχμαιοτάτη, ἀλλὰ τὸ Φλενσβοῦργον εἶνε ἡ μεγαλειτέρα πόλις τοῦ δουκάτου, κειμένη βορειότερον.

Τὰ δουκάτα, Ὀλοτεινον, πρὸς Ν. τῆς Σλεσβίγης, τοῦ ὁποίου ἐπισημοτέρα πόλις εἶνε ἡ Κέλ.λη, καὶ τὸ Λαουεμβούργον κείμενον πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ ἀνωτέρω, ἀνήκουσιν ἑκάτερα εἰς τὴν Γερμανικὴν Ὀμοσπονδίαν.

Ἡ Ἰσλανδία, ἤγουν νῆτος τοῦ πάγου, ἀνήκουσα ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν ἔχει θέσιν μᾶλλον εἰς τὴν Ἀμερικὴν, εἶνε ἡφαίστιος καὶ ὀρεινὴ διαιρουμένη πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ πολικοῦ κύκλου καὶ ἔχουσα τὴν Ἐκ.λην, ὅρος ἡφαίστιον, ὑπὲρ τὰς 3120 ποδ. ὑψηλόν. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς λογιζόμενοι περὶ τὰς 50 χ. ζῶσιν ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀπὸ τῆς ἀλιείας, τῶν δερμάτων καὶ τῶν πτίλων εἰδους τινὸς νησσῶν. Ἐπισημοτέρα πόλις αὐτῆς εἶνε ἡ Ρεῖκια-δίκη. Αἱ δὲ νῆσοι Φαρόαι, κείμεναι πρὸς Ν. τῆς Ἰσλανδίας εἶνε αἱ πλεῖσται ἀκατοίκητοι.

Ἡ Δανία ἔχει καὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἀποικίας πολλὰς μὲν, ἀλλὰ μικροῦ λόγου ἀξίας.

—ο—

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΑ ΚΡΑΤΗ.

Θέσις, ὄρια, κάτοικοι, πολιτεῦμα καὶ δύναμις.

§ 112. Ταῦτα κείμενα μεταξὺ τῆς 220 καὶ 480 Α. μ. καὶ μεταξὺ τῆς 55⁰ καὶ 71⁰ Β. π. ἐκτείνονται ἐπὶ τῆς ἐκτεταμένης Σκανδιναυικῆς χερσονήσου, ὀριζομένης πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ βορείου παγωμένου Ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς βορείου θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Σκαγγεράκου καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς αὐτῆς θαλάσσης καὶ τῆς Ῥωσσίας. Ἐχουσι δὲ 13803 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 5072820 κατ. διαμαρτυρουμένων, ἐξ ὧν τὰ 8004 τ. μ. καὶ οἱ 3482 κατ. ἀνήκουσιν εἰς τὸ βασίλειον τῆς Σουηδίας, καὶ τὰ λοιπὰ εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Νορβηγίας, τὰ ὁποῖα ἔχουσι μὲν ἓνα βασιλέα, σχηματίζουσιν ὅμως δύο διαφόρους καὶ ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων πολιτείας. Τὰ περιορίζοντα τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως βουλευτικὰ σώματα συγκροτοῦνται ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν εὐγενῶν, τοῦ κλήρου, τῶν πολιτῶν καὶ τῶν χωρικῶν. Ἡ Σουηδία ἔχει 40 ἑκατ. φρ. ἐτησίαν πρόσδοτον, 54 χρέος, 45 χ. στρατὸν τῆς ξηρᾶς καὶ περὶ τὰ 300 πλοῖα διαφόρου μεγέθους· ἡ δὲ Νορβηγία 10 ἑκατ. φρ. πρόσδοτον, 30 χρέος, 23 χ. στρατὸν τῆς ξηρᾶς καὶ 145 πλοῖα διαφόρου μεγέθους.

Κλίμα προϊόντα, βιομηχανία και διαίρεσις.

§ 113. Τὸ κλίμα μόνον πρὸς Ν. εἶνε ὀλίγον συγκερασμένον, πρὸς Β. δὲ ψυχρὸν καὶ τὸ ἔδαφος ὀλίγον εὐφορον, γέμον λιμνῶν καὶ ὀρέων ὑψηλῶν (§ 15 καὶ 18). Κυριωτέρα ἀσχολία τῶν Σκανδιναυῶν εἶνε ἡ δασοκομία, ἡ μεταλλωρυχία, ἡ θήρα, τὸ ἐμπόριον, ἡ ναυτιλία καὶ ἡ ἀλιεία· ἡ δὲ βιομηχανία εἶνε οὐδενὸς λόγου ἀξία. Οἱ Σκανδιναυοὶ εἶνε ἐκ τῶν μαλλον πολιτισμένων ἔθνων τῆς Εὐρώπης, καὶ ἡ συγχωινωμία τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν τὸν χειμῶνα εἶνε εὐκολωτέρα. Ἡ Λαπωνία, ἔνθα ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ διαρκοῦσι τρεῖς μῆνας, περιέχει εὐτελῆ τινα χωρία καὶ κατοίκους μικροῦ ἀναστήματος, δυσειδεῖς καὶ τοὺς πολλοὺς εἰδωλολάτρας, τρεφομένους ἀπὸ ἀφθόνους ταρανδούς, οἵτινες μόνον εἰς τοὺς ἀρκτέφους τόπους ζῶσι διὰ χαμουλκῶν ταξειδεύουσιν οἱ Λάπωνες τοὺς καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ ἔτος κεκαλυμμένους ὑπὸ χιόνος καὶ πάγου τόπους τῶν.

Ἡ Σουηδία διαιρεῖται εἰς 4 μεγάλους νομούς, ὑποδιαιρουμένους εἰς 24 ἐπαρχίας (ἴδε πίνακα 17.) Νομοὶ δὲ εἶνε ὁ Σβεαλάνδης, εἰς τὸ μέσον, Γοθαλάνδης πρὸς Ν., Νορβιλάνδης πρὸς Β. καὶ Λαπωνίας ἔτι βορειότερον. Ἐπισημότεραι πόλεις *Στοκχόλμη*, ἐπὶ τῆς Μαιλάρης λίμνης, μητρόπολις καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου ἔχουσα εὐρυχωρότατον λιμένα καὶ 88 χιλ. κατ. *Οὐψάλη*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω, ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ περὶ τὰς 40 χ. κατ. *Γοθεμβούργον*, πρὸς Δ. τῆς Γοθαλάνδης, λιμὴν καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Σουηδίας. *Τορνέα*, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὁμώνυμου ποταμοῦ, τὰ ὕδατα τοῦ ὁποίου πηγνυνται μέχρι 18 ποδ. πάχους. *Καρλσκόφα*, εἰς τὰ ΝΑ. ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τοῦ βασιλείου. *Καλμάρη*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, ναύσταθμος διάσημος διὰ τὴν τὸ 1367 ἔνωσιν τῶν τριῶν στεμμάτων Σουηδίας, Νορβεγίας καὶ Δανίας ὑπὸ τὸ σκήπτρον τῆς μεγάλης Μαργαρίτης Βαλδεμάρης, ἥτις ἐπεκλήθη ἡ Σεμίραμις τῆς Ἀρκτου.

Ἡ Νορβεγία κειμένη πρὸς Δ. τῆς Σουηδίας διαιρεῖται εἰς 4 νομούς, οἵτινες, ἐκτὸς ἐνός, εἶνε ὁμώνυμοι τῶν μητροπόλεων τῶν καὶ ὑποδιαιροῦνται εἰς 18 ἐπαρχίας (ἴδε πίνακα 17). τούτων ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε *Χριστιανία*, πρὸς Ν. ἐπὶ κόλπου βαθέος, μητρόπολις τῆς Νορβεγίας καὶ τῆς ἐπαρχίας Ἀγγερχούσου φερωνύμου τοῦ ἐπ' αὐτῆς φρουρίου Ἀγγέρου, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 20 χ. κατ. *Δροσθίμη*, *Βέργη* καὶ *Χριστιανσούνδη*, λιμένες εἰς τὰ δυτικὰ καὶ μεσημβρινὰ παράλια εἰς τὰς δύο πρώτας εἰχον

τὴν καθέδραν τῶν οἱ παλαιοὶ βασιλεῖς τῆς Νορβηγίας. Ἐπιστημότεραι νῆσοι.

1) Εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, ἡ *Οσελάνδη* καὶ ἡ *Γοθλάνδη*.

2) Εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν κατὰ μῆκος τῶν παραλίων τῆς Νορβηγίας κεῖται τὸ σύμπλεγμα τῶν *Λοφφωδῶν*, παρὰ τὸ ὅποιον ὑπάρχει ὁ ὀνομαστός θαλασσοστρόβιλος, ὅστις τὸν χειμῶνα καὶ μάλιστα, ὅταν πνέωσι βορειοδυτικοὶ ἄνεμοι, προξενεῖ κρότον ἀκουόμενον πολὺ μακρὰν καὶ ἐφέλκει καὶ καταποντίζει τὰ περὶ αὐτὸν διαβαίνοντα πλοῖα.

Ἐξωτερικαὶ κτήσεις τῆς Σουηδίας ταυτὺν εἶνε ἡ νῆσος τοῦ Ἀγίου Βαρθολομαίου εἰς τὰς Ἀντίλλας, παραχωρηθεῖσα τὸ 1784 ὑπὸ τῶν Γάλλων.

—ο—

ΒΡΕΤΑΝΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ.

Θέσις, ὄρια, μέγεθος καὶ διαίρεσις.

§ 114. Κείμεναι εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Εὐρώπης μεταξὺ τῆς 70^ο—200 Α. μ. καὶ μεταξὺ τῆς 500—640 Β. π. καὶ χωριζόμεναι ἀπὸ τῆς Γαλλίας διὰ τῆς Μάγχης καὶ τοῦ Καλαϊσίου πορθμοῦ συνίστανται ἐκ δύο μεγάλων νήσων καὶ πολλῶν μικρῶν. Μεγάλαι εἶνε ἡ *Βρετανία* πρὸς Α. καὶ ἡ *Ἰρλανδία* πρὸς Δ. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει τὸ βασίλειον τῆς Ἀγγλίας πρὸς Ν. μετὰ τῆς ἡγεμονίας τῆς Οὐαλλίας πρὸς τὰ ΒΔ. τοῦ ἀνωτέρω καὶ τὸ βασίλειον τῆς Σκωτίας πρὸς τὰ Β., ἡ δὲ Ἰρλανδία ἀποτελεῖ τὸ τρίτον βασίλειον· αἱ δὲ μικραὶ νῆσοι εἶνε διεσπαρμέναι περὶ τῶν δύο μεγάλων. Ἀπασα δὲ ἡ ἐπιφάνεια τῶν Βρετανικῶν νήσων εἶνε 5700 τ. μ. ἐξ ὧν 2773 κατέχει ἡ Ἀγγλία, 347 ἡ ἡγεμονία τῆς Οὐαλλίας, 1227 ἡ Σκωτία, 1531 ἡ Ἰρλανδία καὶ τὰ λοιπὰ αἱ μικραὶ νῆσοι. (ἴδε πῖνακα 18)

Κλίμα καὶ προϊόντα.

§. 115. Μολονότι τὸ κλίμα τῶν Βρετανικῶν νήσων εἶνε ὑγρὸν καὶ ὀμιχλώδες, αἱ σχεδὸν πεδιναὶ γαῖαι αὐτῶν διαρρέεσθαι ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν (§ 18) εἶνε εὐφοροὶ, τρέφουσαι πλῆθος βοῶν καὶ προβάτων ὥρατα ἔρια φερόντων καὶ ἔχουσιν ἄφθονα μεταλλεῖα σιδήρου, κασσιτέρου, μολύβδου, χαλκοῦ καὶ γαιανθράκων. Εἰς τὰς Βρετανικὰς νήσους ἡ γεωργία, ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ βιομηχανία ἔφθασαν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς ἐντελείας. Ἀλλ' ἐκεῖνο εἰς τὸ ὅποιον συνίσταται ὁ ἀληθὴς πλοῦτος καὶ ἡ ἀνυπέρβλητος δύναμις εἶνε τὸ ἐκτεταμένον ἐμπόριον, ἐσωτερικῶς μὲν εὐκολυνόμεν διὰ πολλῶν διωρύχων καὶ σιδηρῶν ὁδῶν,

ἐξωτερικῶς δὲ ζωοποιούμενον καὶ προστατευόμενον διὰ τοῦ κολοσσίου ναυτικοῦ, τὸ ὅποιον καθιστᾷ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ὑποτελῇ εἰς τὴν μεγάλην Βρετανίαν.

Κάτοικοι, γλῶσσα, θρησκεία καὶ κοινωνικὴ κατάστασις.

§ 146. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας εἶνε περὶ τὰ 27 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ἐξ ὧν περὶ τὰ 17 κατοικοῦσι τὴν Ἀγγλίαν, σχεδὸν 2 ἑκατ. τὴν ἡγεμονίαν Οὐαλλίαν, σχεδὸν 3 ἑκατ. τὴν Σκωτίαν καὶ περὶ τὰ 6 $\frac{1}{2}$ τὴν Ἰρλανδίαν. Κοινὴ γλῶσσα αὐτῶν εἶνε ἡ Ἀγγλική, μίγμα Γερμανικῆς καὶ Γαλλικῆς. Ἐκτὸς τῶν Ἀγγλῶν κατοικοῦσι τὰς Βρετανικὰς νήσους ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Κελτῶν, Γαλάται καὶ Οὐάλλιοι, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα μικρὸν παραλλάσσει τῆς Ἀγγλικῆς. Καὶ ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ Ἀγγλική, ἐν δὲ τῇ Σκωτίᾳ ἡ τῶν Πρεσβυτεριανῶν, ἀμφότεραι Λουθηρανικαὶ αἱρέσεις, ἐν δὲ τῇ Ἰρλανδίᾳ ἡ δυτικὴ. Οἱ κάτοικοι τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας συνιστῶσι τὸ βιομηχανικώτερον, φιλοτεχνικώτερον καὶ ἐμπορικώτερον ἔθνος τῶν λοιπῶν Εὐρωπαϊκῶν καὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν τῆς Γῆς. Ἄλλ' οἱ μεγάλοι θησαυροὶ οἱ προσερχόμενοι ἐκ τῶν ἐκτεταμένων κατακτήσεων, τῆς ἀνθρᾶς βιομηχανίας καὶ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τοῦ ἐμπορίου περιορίζονται εἰς χεῖρας ἐλαχίστων, οἱ δὲ λοιποὶ, υπερβαίνοντες τὸ $\frac{1}{10}$ τοῦ πληθυσμοῦ, στεροῦνται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου καὶ ἔνεκα τούτου ὑπάρχει καὶ ὁ ὑπὲρ τῶν πενήτων λεγόμενος φόρος ὅστις ἀναβαίνειν κατ' ἔτος μέχρι τῶν 200 ἑκατ. φρ. δὲν ἐπαρκεῖ οὐδὲ εἰς τὰς πρῶτας ἀνάγκας αὐτῶν.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς μεγάλης Βρετανίας καὶ τῶν κήσεων αὐτῆς τε καὶ τῆς Ἀγγλικῆς ἐταιρείας τῶν Ἀνατ. Ἰνδιῶν εἶνε ὡς ἑξῆς:

Εὐρώπης	5782	τ. μ.	27621862
Ἀμερικῆς	150650		3628603
Ἀφρικῆς	6377		923263
Αὐστραλίας	69348		484791
Ἀσίας	1097		1661612
Ἐταιρείας	73868		161484295
	207112		198903426

Πολίτευμα.

§ 147. Ἡ νῦν Ἀγγλία ὀνομαζομένη πρότερον Βρετανία ὑπέκυψεν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν δυναστείαν ἀπὸ τοῦ 73 ἔτους Π. Χ. μέχρι τοῦ 448 Μ. Χ. Πάσχουσα δὲ ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς καὶ λεηλασίας τῶν ἀγρίων Καληδονίων ἐπεκλήσθη τὴν βοήθειαν τῶν Ἀγγλῶν καὶ Σαξόνων, φύλων Γερμανικῶν, οἵτινες διώξαντες τοὺς ληστὰς κρατοῦσι τὴν ἐλευθερωθεῖσαν χώραν. Οἱ δὲ Βρετανοὶ διαρραγθέντες διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀπιστίαν τῶν ἰδίων ὑπερ-

σπιστῶν, ἐγκαταλιπόντες τὴν χώραν των, κατόκησαν τὴν ΒΑ., Γαλλίαν. Ἡ δὲ Ἀγγλία διηρέθη τότε εἰς ἑπτὰ μικρὰ βασίλεια, τὰ ὅποια τὸ 827 ὁ εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ μεγάλου Καρόλου ἀναστῆθεις καὶ παιδευθεὶς Ἐγβέρτος ἦνωσεν εἰς μίαν μοναρχίαν. Μετὰ ταῦτα δὲ ἐγένοντο μὲν κατὰ καιροὺς ἐπιδρομαὶ καὶ λεηλασίαι ὑπὸ τῶν Δανῶν καὶ Νορμανδῶν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1064 Μ. Χ. ἡ Ἀγγλία δὲν ὑπέστη οὐδεμίαν μεταβολήν, μάλιστα δὲ προσηυξήθη προσλαβοῦσα ἀλληλοδιαδόχως τὸ τῆς Ἰρλανδίας καὶ Σκωτίας βασίλειον καὶ πανταχοῦ πολλὰς ἐκτεταμέναις χώρας κατακτήσασα. Κυβερνᾶται δὲ τανὺν συνταγματικῶς, καὶ ἡ μὲν νομοτελεστικὴ ἐξουσία ἀπόκειται εἰς τὸ βασιλεῦον πρόσωπον, εἴτε ἄρρεν εἴτε θῆλυ, ἡ δὲ νομοθετικὴ εἰς δύο συλλόγους, τὴν ἄνω βουλὴν ἢ σύλλογον τὸν Λόρδων ἀριθμουμένων ἕως 426, καὶ τὴν κάτω βουλὴν ἢ σύλλογον τῶν κοινοτήτων περιλαμβάνουσιν ἕως 658 πρόσωπα.

Πρόσοδος, δαπάνη, χρέος, δύναμις καὶ ἐπισημ. πόλεις.

§ 118. Τῆς μεγάλης Βρετανίας ἡ ἐτήσια πρόσοδος ἀνωτέρα οὔσα τῆς δαπάνης λογιζέται περὶ τὰ 2 $\frac{1}{2}$ διλιόν. δραχ., τὸ δημόσιον χρέος περὶ τὰ 17 διλιόν., ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς ὑπὲρ τὰς 254 χ. ἐξ ὧν 50 μόνον μένουσιν εἰς τὰς Βρετανικὰς νήσους, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὰς κατακτήσεις· τὸ ναυτικὸν συνίσταται ἐξ 700 πλοίων διαφόρου μεγέθους καὶ ὀπλισμένων ἐξ 70 χιλ. θαλαττίων στρατιωτῶν, καὶ τὸ ἐμπορικὸν ἐκ 30 περίπου χιλ.

Ἡ Ἀγγλία χωρίζομένη πρὸς Β. ἀπὸ τῆς Σκωτίας διὰ γραμμῆς ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ Σολβάκ κόλπου καὶ περατουμένης εἰς τὴν πόλιν Βερδίκην περιλαμβάνει τὴν ἰδίως Ἀγγλίαν, ὀποδιαιρουμένην εἰς 40 ἐπαρχίας, καὶ τὴν ἡγεμονίαν Οὐαλλίαν ὀποδιαιρουμένην εἰς 42. (ἴδε 18 πίνακα). Ἐπισημότεραι πόλεις *Λονδῖνον*, κατὰ τὸν Τάμεσιν ὑπὸ τῶν πλέον μεγάλων πλοίων ἀναπλεόμενον καὶ διαιρουντα τὴν πόλιν εἰς δύο ἄνισα μέρη, μητρόπολις τῆς Βρετανίας, καθέδρα τοῦ βασιλείου καὶ πόλις μεγίστη, πολυανθρωποτάτη, πλουσιωτάτη, ἐμπορικωτάτη καὶ διασημοτάτη τοῦ κόσμου, ἔχουσα μεγαλοπρεπεστάτας οἰκοδομὰς, λιμένα εὐρυχωρότατον καὶ ἀσφαλέστατον καὶ 2361640 κατ. *Γόρκεν* (Ἐβόρακον), πρὸς Β. παρὰ τὸν Οὐμβερρον, πόλις ἀρχαία, δευτέρα ἄλλοτε τῆς Ἀγγλίας καὶ θρόνος τοῦ ἐνὸς τῶν δύο ἀρχιεπισκόπων αὐτῆς, ἔχουσα 29 χ. κατ. *Βριστόλην*, πρὸς τὰ ΝΔ. κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σαβέρνῃ, ἔχουσα 122 χιλ. κατ. *Λιβερπούλην*, ἐπὶ τῆς Ἰρλανδικῆς θαλάσσης, ἐμπορικώτατος λιμὴν

ἔχων 230 χ. κατ. *Μαγχεστρη* καὶ *Βιρμινγάμη*, πρὸς Α. καὶ Ν., πόλεις μεσόγειοι καὶ λίαν βιομήχανοι ἔχουσι πλεῖστα ἐργοστάσια καὶ ἡ μὲν πρώτη 243 χ. κατ. ἡ δὲ δευτέρα 183. *Γροινούρσιον*, παρὰ τὸ Λονδίνον, ἔχουσα ὀνομαστὸν ἀστεροσκοπεῖον, διὰ τοῦ ὁποίου διέρχεται ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς τῶν Ἀγγλῶν. *Οξφόρδη* καὶ *Καρταβρυγία*, πρὸς Β. τοῦ Λονδίνου, διάσημοι διὰ τὰ πανεπιστήμιά των. *Καρτερβούρη*, πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Λονδίνου, θρόνος ἀρχιεπισκόπου, ὅστις εἶνε ὁ πρῶτος τῶν Λόρδων τῆς Ἀγγλίας. *Δούβρη*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, λιμὴν καὶ ἡ κοινοτέρα διάβασις τῶν ἐξ Ἀγγλίας εἰς Γαλλίαν ταξειδευόντων. *Πορτσμουθή* καὶ *Πλυμουθή*, πρὸς Ν. λιμένες διασημότατοι διὰ τὸ πολεμικὸν ναυτικόν, ἔχοντες ὁ μὲν πρῶτος 53, ὁ δὲ δεύτερος 80 χιλ. κατ.

Ἡ Σκωτία (Καληδονία) κειμένη πρὸς Β. τῆς Ἀγγλίας διαιρεῖται εἰς 30 ἐπαρχίας, ὧν ἐπισημότεραι πόλεις *Ἐδιμβούργον*, πρὸς τὰ ΝΑ. μητρόπολις ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 138 χ. κατ. *Γλασκόβη*, πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Κλύδου, ὀνομαστή διὰ τὸ πανεπιστήμιον καὶ τὰ ὠραία τῆς τυπογραφείᾳ, ἔχουσα 274 χιλ. κατ.

Ἡ Ἰρλανδία (Ἱέρνη) διαιρεῖται εἰς τέσσαρας μεγάλους νομοὺς, τοῦ Οὐλστέρου πρὸς Β., τοῦ Κονναούκτη πρὸς Δ., τοῦ Λαϊνστέρου πρὸς Α. καὶ τοῦ Μουνστέρου πρὸς Ν., οἵτινες ὑποδιαίρουνται εἰς 32 ἐπαρχίας. Ἐπισημότεραι πόλεις *Δουβλίνον* ("Ἐβλανα), πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, μητρόπολις καὶ καθέδρα τοῦ ἀντιβασιλέως, τρίτη πόλις τῶν Βρετανικῶν νήσων κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ θρόνος ἀρχιεπισκόπου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 230 χιλ. κατ. *Αρμάγη*, πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω, καθέδρα τοῦ μητροπολίτου τῆς Ἰρλανδίας. *Γαλδάν*, πρὸς Δ., λιμὴν ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου. *Λιμέρικα*, ἐπὶ νήσου σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Σχάνωνος. *Κόρκη*, πρὸς Ν., δευτέρα τῆς Ἰρλανδίας κατοικοιουμένη ὑπὸ 110 χ. κατ.

Ἐπισημότεραι τῶν μικρῶν νήσων εἶνε

1) Αἱ *Νορμαννικαί*, εἰς τὴν Μάγχην παρὰ τὰ παράλια τῆς Γαλλίας καὶ ἡ *Ἰκτις* πρὸς Ν. τῆς Ἀγγλίας, ἐκ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ στενοῦ πόρου.

2) Αἱ *Σιλλεῖς* (Κασσιτερίδες) πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ἀγγλίας, κατάντικρον τοῦ ἀκρωτηρίου Λιζάρδου.

3) Ἡ *Ἀγγλεσέη* εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν ἀντικρὺ τῆς ἡγεμονίας Οὐαλλίας, καὶ ἡ *Μάγη* πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω.

4) Αἱ *Ἐβρίδες* καὶ κατὰ τοὺς Ἀγγλοὺς γεωγράφους *Οὐέλ-*

στέρναι, πρὸς Δ. τῆς Σκωτίας, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι εἶνε ἡ Αελίς, ἡ Σκύη καὶ ἡ Μούλλη.

5) Αἱ Ὀρκναὶ ἢ Ὀρκάδες κείμεναι πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Σκωτίας.

6) Αἱ Σχετλάρδικαι, πρὸς Β. τῶν ἀνωτέρω, τῶν ὁποίων ἡ μεγαλειτέρα λέγεται Μαύλλάρδη.

ΑΣΙΑ.

Θέσις ὅρια, μέγεθος, κάτοικοι καὶ κοινωνικὴ κατάστασις.

§ 149 Ἡ Ἀσία, ἡ μεγαλειτέρα τῶν πέντε ἡπείρων καὶ πλουσιωτέρα, κειμένη μεταξὺ τῆς 44⁰ — 207⁰ Α. μ. καὶ μεταξὺ τῆς 4⁰ — 78⁰ Β. π., ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ βορείου παγωμένου Ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ, ὅστις τὴν χωρίζει ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Καρᾶ, τῶν Οὐραλίων ὀρέων, τοῦ ποταμοῦ Οὐράλη, τῆς Κασπίας θαλάσσης, τοῦ Καυκάσου, τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Τὸ μέγιστον αὐτῆς μῆκος ἀπὸ τῆς βορείου ἄκρας τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης πρὸς τὰ ΝΑ. μέχρι τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ πρὸς τὰ ΒΑ. λογίζεται περὶ τὰ 4380 Γ. μ., τὸ δὲ μέγιστον πλάτος ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Σιεβεροβοστοκνοῦ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Βούρου ἐπὶ τῆς χερσονήσου Μαλάκκας πρὸς τὰ ΝΑ. εἶνε 1150. Ὅθεν διὰ μὲν τὸ μέγιστον μῆκος τῆς χρειάζεται νὰ ὁδεύσῃ τις 260, διὰ δὲ τὸ μέγιστον πλάτος 230 ἡμεροδρόμια. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων αὐτῆς εἰκάζεται περὶ τὰ 755 ἑκατ. Οἱ πρὸς ἄρκτον Σαμογέται, Ἰακῶτοι καὶ Καμτσάτκοι ζῶσιν ὡς ἐπιτοπλιστον ἀπὸ τῆς θήρας καὶ ἀλιείας· οἱ δὲ τοῦ κέντρου Τάταροι, μέρος τῶν Περσῶν καὶ Ἀράβων, οἱ Καλμουκοὶ, οἱ Μογγόλοι, οἱ Τουγκοῦσοι καὶ μέρος τῶν Μανδσχοῦρων εἶνε νομάδες καὶ ζῶσιν ὡς ἐπιτοπολὺ ἀπὸ τῆς κτηνοτροφίας καὶ κατοικοῦσιν εἰς κινητὰς σκηνάς· τὰ δὲ πρὸς Ν. ἔθνη, μέρος τῶν Τατάρων, οἱ λοιποὶ τῶν Ἀράβων καὶ Περσῶν καὶ Μανδσχοῦρων, οἱ Ἰνδοί, οἱ Μαλάκκαι, οἱ Σίνκι καὶ οἱ Ἰάπωνες κατοικοῦσι πόλεις καὶ χωρία καὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὰς τέχνας καὶ τὸ ἐμπόριον.

Ἐπιφάνεια, κλίμα καὶ προϊόντα.

§ 120. Ἡ Ἀσία ἔχει ἐπιφάνειαν 530 χ. τ. μ. καὶ μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν κειμένων νήσων 882 χ. Μέγα μέρος τῆς ἐπιφανείας

της κατέχουσιν ἐκτεταμέναι ἔρημοι τῶν ὁπίων ἐπισημωτέρα εἶνε ἡ Ἰόβις, ἣτις κεῖται εἰς τὸ κέντρον ἐπὶ ἐκτεταμένου καὶ πολὺ ὑψηλοῦ ὄροπεδίου, ἐνθα βλέπει τις χειμῶνα μακρὸν καὶ τραχὺν καὶ σπανίως ἔχνη βλαστήσεως. Αἱ χῶραι αἱ κείμεναι μετὰ τὸ τοῦ ἀνωτέρου ὄροπεδίου καὶ τοῦ βορείου παγωμένου Ὠκεανοῦ ἔχουσι τὸν μὲν χειμῶνα δριμύ φύχος, τὸ δὲ θέρος ὑπόκεινται εἰς πυκνάς ὀρίχλας, αἵτινες βλάπτουσι καιρίως τὴν βλάστησιν. Μόνος πλοῦτος τῶν αὐτόθι κατοίκων εἶνε τὰ πολῦτιμα γουναρικά τῶν ποντίων μυῶν, μελαινῶν ἀλωπέκων, κακουμίων καὶ βεννῶν, καὶ ἡ ἀλιεία. Αἱ δὲ πρὸς Δ. καὶ Α. χῶραι ἔχουσι κλίμα τερπνὸν καὶ ὑγεινόν, συντελοῦν μεγάλως εἰς τὴν καλλιέργειαν παντὸς εἶδους φυτῶν, οἷον ἐλαιῶν, βαμβακίων κτλ. αἱ δὲ πρὸς τὰ Ν. καὶ ΝΔ. ἔχουσι δύο ὥρας τοῦ ἔτους γνωστάς, συνεχεῖς μὲν βροχὰς καὶ φρικώδεις αὐχμοὺς, ἀλλὰ κλίμα τερπνὸν καὶ γαλήνιον. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο πᾶς Ἀσίας ἡ φύσις διέχυσε τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας, καὶ αὐτόθι ἡ βλάστησις ἐπιδεικνύει ἐκπληκτικὴν ἀνάπτυξιν. Κυριώτερα προϊόντα τοῦ μέρους τούτου εἶνε ὁ καφές, ὁ φοῖνιξ καὶ ὁ λιθωνωτὸς εἰς τὴν Ἀραβίαν, ὁ κοκκοφοῖνιξ, τὸ ἰνδικόν, τὸ ζαχαροκάλαμον εἰς τὰς Ἰνδίας, τὸ κιννάμωμον καὶ πολλὰ ἄλλα ἀρώματα εἰς τὴν Κεϋ-λάνην, τὸ τέϊ εἰς τὴν Κίαν· εἶνε ἐτι καὶ ἄλλα πολύτιμα προϊόντα, οἷον οἶνος ἐξαίρετος, φάρμακα καὶ ἰνδικοὶ κάλαμοι. Ἐκ δὲ τῶν ζῶων κάμηλοι, ἐλέφαντες, μοσχοδορκάδες, ἀγέλαι πιθήκων, στρουθοκάμηλοι, ψιττακοί, παραδείσεια πτηνὰ, ἐπικίνδαιοι λέοντες, τίγρεις, θάιναι καὶ θῶες· ἐκ δὲ τῶν ἐρυκτῶν χρυσὸς καὶ ἄργυρος, ἀφθονος χαλκός, κασσίτερος, ὑδράργυρος. πολῦτιμοι λίθοι, ἀδάμαντες καὶ μαργαρίται, ἀλιευόμενοι εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν.

Παιδεία καὶ θρησκεία.

§ 121. Ἡ Ἀσία ὑπῆρξεν ἡ κοιλὶς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἡ ἔδρα τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ἰσχυροτέρων βασιλείων. Αὐτόθι ἔλαβον τὴν ἀρχὴν τῶν αἰ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι καὶ σχεδὸν ἅπανσαι αἱ θρησκείαι· ἀλλ' οἱ νῦν κάτοικοι αὐτῆς ἀπολείπονται πολὺ τῶν Εὐρωπαϊῶν, χαρακτηριζόμενοι ἐν γένει ὡς μαλθακοί, τρυφηλοί, νωθροὶ καὶ βάρημοι, καὶ διακρούμενοι εἰς δύο ἴσας σχεδὸν φυλάς, τοὺς κυτρίνους καὶ τοὺς λευκοὺς· ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες μαῦροι κατοικοῦντες τὰς πρὸς Ν. νήσους. Θρησκεία δὲ εἶνε πολλαί, οἱ δὲ ὁμολογηταὶ αὐτῶν εἰσὶν οἱ Βουδισταὶ πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ Α., οἱ Βραχμισταὶ πρὸς Ν., οἱ Ἰσλαμι-

σταὶ πρὸς Ν. καὶ Δ. οἱ Χριστιανοὶ πρὸς Δ. οἱ Κομφυισταὶ καὶ Δαιμονολάτραι, εἰς τὴν Κίναν, οἱ Σιντολάτραι εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ὑπάρχουσι δὲ καὶ Ἰσραηλῖται καὶ εἰδωλολάτραι καὶ ἄλλων ἐτι αἱρέσεων φυλαί.

Παράλια, κόλποι, ποταμοὶ καὶ λίμναι.

§ 122. Τὸ μῆκος τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας εἶνε 770 γ. μ., τὸ ὅποιον διὰ τὰ περιπλεύσει τις δι' ἀτμοπλοίου χρειάζεται 3950 ὥρας. Ἀνήκουσι δὲ εἰς αὐτὴν αἱ ἐξῆς ἐπισημότεραι θάλασσαι καὶ κόλποι, ὁ Ἀδένιος, μεταξὺ μεσημβρινῆς Ἀραβίας καὶ Ἀφρικῆς· ἡ Ἐρυθρὰ Θάλασσα, ἡ Ἀράβιος Κόλπος, μεταξὺ Ἀραβίας καὶ Ἀφρικῆς· ἡ Ἀραβικὴ ἢ Περσικὴ θάλασσα μεταξὺ ἀνατολικῆς Ἀραβίας, Βελουδισιστάν καὶ Ἰνδοστάν· ὁ Περσικὸς κόλπος πρὸς τὰ ΝΔ. μεταξὺ Περσίας καὶ Ἀραβίας· ὁ Βεγγαλικὸς ἢ Γαγγητικὸς, μεταξὺ τῶν δύο Ἰνδιῶν· ὁ Μαρταβάνιος, ὁ Σιαμικὸς καὶ ὁ Τογκίνιος, πρὸς Ν. τῆς Πέραν Ἰνδίας· ὁ Ἀναδύριος πρὸς Α. τῆς Σιβηρίας· ὁ Κατάγγιος, ὁ Ὀβικὸς καὶ ὁ Καρικὸς πρὸς Β. τῆς Σιβηρίας. Ἐπισημότεροι δὲ πορθμοὶ εἶνε ὁ Βαβελμαρδὲβ, πρὸς τὰ ΝΔ. ὅστις ἐνώνει τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν μετὰ τοῦ Ἀδενίου κόλπου· ὁ Βερίγγιος πρὸς τὰ ΒΑ. μεταξὺ Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς. Λίμναι δὲ ἐπισημότεραι εἶνε ἡ Κασπία θάλασσα πρὸς Δ., ἡ Νεκρὰ θάλασσα εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἡ Ἀράλη πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἡ Βαϊκάλη καὶ Καλκασία πρὸς Ν. τῆς Σιβηρίας, ἡ Κουκουνδὼρη ἔχουν Κυανὴ θάλασσα καὶ ἡ Τεγγινῶρη πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ Τιβέτ.

Χερσόνησοι καὶ ἀκρωτήρια.

§ 123. Αἱ χερσόνησοι εἶνε ἑπτὰ· τούτων τέσσαρες εἶνε μεγάλαι καὶ τρεῖς μικραί· μεγάλαι μὲν εἶνε ἡ Ἀνατολὴ (Ἑλλάσσων Ἀσία) μεταξὺ Εὐξείνου Πόντου πρὸς Β., Προποντίδος καὶ Αἰγαίου πελάγους πρὸς Δ. καὶ Μεσογείου πρὸς Ν. ἡ Ἀραβικὴ, μεταξὺ Ἐρυθρῆς θαλάσσης πρὸς Δ., τοῦ Ἀδενίου κόλπου καὶ τῆς Ἰνδικῆς θαλάσσης πρὸς Ν. καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου πρὸς Α. τὸ Ἰνδοστάν (Ἰνδία ἐντεύθεν τοῦ Γάγγου) μεταξὺ τῆς Περσικῆς θαλ. πρὸς Δ. τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου πρὸς Α., ἡ ἀνατολικὴ Ἰνδικὴ χερσόνησος (Ἰνδία πέραν τοῦ Γάγγου) μεταξὺ Βεγγαλικοῦ κόλπου πρὸς Δ., καὶ Σινικῆς θαλάσσης πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ Α. Μικραί δὲ εἶνε ἡ τῆς Μαλάκκας, μεταξὺ τοῦ ὁμωνύμου πορθμοῦ πρὸς τὰ ΝΔ. καὶ τοῦ Σιαμικοῦ κόλπου πρὸς τὰ ΒΑ. ἡ τῆς Κορέας μεταξὺ Κυτρίνης θαλάσσης πρὸς Δ. καὶ Ἰαπωνικῆς πρὸς Α. ἡ Καμτσιάτκα μεταξὺ Ὀχοτσικῆς θαλάσσης πρὸς τὰ ΝΔ. καὶ τῆς Βερίγγειοις θαλάσσης πρὸς τὰ ΒΑ. Ἐπισημότερα

δὲ ἀκρωτήρια εἶνε ἡ *Μυκάλη*, εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, τὸ *Ῥα-
σέληγον* εἰς τὴν Ἀραβίαν, τὸ *Κομορίον* εἰς τὸ ὁποῖον ἀπο-
λήγει ἡ σειρὰ τῶν Γαταίων ὁρέων πρὸς Ν. τοῦ Ἰνδοστάν, τὸ
Βούρον ἐπὶ τῆς νοτιωτάτης ἁκρας τῆς Μαλακκικῆς χερσονήσου,
τὸ *Ανατολικόν* εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμόν, τὸ *Διεβεροδοστο-
κρόιον*, ἤγουν *βορειοανατολικόν*, τὸ βορειότατον τῆς Σιβηρίας.
Ὅρη.

« 424. Ὁ *Καύκασος*, μεταξὺ Εὐξείνου Πόντου καὶ Κασπίας
θαλάσσης, ὅστις σήμερον ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὴν Εὐρώπην· ὁ
Λίθαρς καὶ ὁ *Ἀρτιλίθαρς*, τὰ ὁποῖα διασχίζουσιν ἀπὸ Β. πρὸς
Ν. τὴν Συρίαν τὸ *Σινά*, ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ *Σουέζ*· ὁ *Ταῦρος*,
τὸ *Αραράτ*, ὁ *Παροπάμισος*, τὰ *Μοῦζια*, τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα
Ἀλτάια, τὰ *Σαβαρικά*, τὰ *Δαυρικά*, τὰ *Ἰαβλονόια*, *Σταρο-
βόια* καὶ *Κρεβέτια* σχηματίζοντα ἐκτεταμένην σειράν ἐκτεινο-
μένην ἀπὸ τὰ Ν. παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μέχρι τῆς ΒΑ.
ἁκρας τῆς Ἀσίας καὶ διασχίζουσιν τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν,
Περσίαν, Ἀργανιστάν, Σινικὴν αὐτοκρατορίαν καὶ Σιβηρίαν. Ἐκ
τοῦ Παροπαμίσου ἀποχωρίζονται πρὸ Ν. τὰ *Ῥμαλάια*, ἐπὶ τῶν
ὁποίων κεῖνται αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῆς σφαίρας, τῶν ὁποίων
τὸ *Αβαλαγιρί* ἢ λευκὸν ὄρος εἶνε 4390 ὀργ. ὑψηλόν. Ἄλλη
πάλιν σειρὰ καταβαίνουσα πρὸς Ν. σχηματίζει τὰ *Γαταῖα* ὄρη,
τὰ ὁποῖα ἐκτείνονται κατὰ μῆκος τῶν δυτικῶν παραλίων τοῦ
Ἰνδοστάν.

Ποταμοί.

§ 425. Εἰς τὴν Σιβηρίαν, ὁ *Λένας*, ἤγουν βραδὺς ποταμὸς,
ὁ *Ἰενισέις* καὶ ὁ *Ὀβις*, οἵτινες ὅλοι ρέοντες ἀπὸ Ν. πρὸς Β.
ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν ἀρκτικὸν παγωμένον Ὠκεανὸν καὶ ἔχουσι
ροὺν περὶ τὰς 700 λευγ. ὁ *Ὀβράλης*, ὅστις χωρίζων τὴν Εὐρώ-
πην ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ ρέων πρὸς Ν. ἐκβάλλει εἰς τὴν Κασπίαν
θάλασσαν. Εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν ὁ *Εὐφράτης* καὶ ὁ *Τί-
γρης*, οἵτινες βρέχοντες τὰς ἀνατολικὰς χώρας αὐτῆς καὶ ἐνού-
μενοι πλησίον τῶν ἐκβολῶν των ὑπὸ τὸ ὄνομα *Σχατελαράβης*
ποταμὸς ἐκβάλλουσι διὰ πολλῶν στομίων εἰς τὸν Περσικὸν
κόλπον. Εἰς τὸ Ἰνδοστάν, ὁ *Ἰνδός*, ὅστις ρέων ἀπὸ τὰ ΒΑ. πρὸς
τὰ Ν. ἐκβάλλει εἰς τὴν Περσικὴν θάλασσαν· ὁ *Γάγγης*, ὅστις
ρέων ἀπὸ τὰ ΒΑ. πρὸς τὰ ΝΑ. χύνεται εἰς τὸν Βεγγαλικὸν
κόλπον· ὁ *Βραμαπούτρας*, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ ὄρη
τοῦ Τιβετ καὶ στρέφον πρὸς τὰ ΝΑ. ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν
κόλπον. Εἰς τὴν Βιρμανικὴν αὐτοκρατορίαν, ὁ *Ἰραβααδής*, ὅστις
συνιστάμενος ἐκ δύο διακεκριμένων βραχιόνων, τὸν δυτικὸν καὶ

ανατολικὸν καὶ πηγάζων ἀπὸ τὰ ὄρη τοῦ Τιβέτ διέρχεται δι' ὅλης τῆς χώρας τοῦ Βιρμὰν καὶ ἐκβάλλει διὰ πολλῶν βραχιόνων εἰς τὸν Μαρταβάνιον κόλπον. Εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Σιάμ, ὁ Σαλουένιος, ὅστις ῥέων πρὸς Δ. τοῦ ἀνωτέρω ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον. Ὁ Μενάμ, ὅστις ῥέων ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Σιάμ. Εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἀννάμ, ὁ Μακκαούριος, ὅστις πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τῶν ὀρέων τοῦ Τιβέτ καὶ ῥέων ἀπὸ τὰ ΒΑ. πρὸς τὰ ΝΑ. χύνεται εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν μετὰ 700 λευγ. ῥοῦν. Εἰς τὴν Σινικὴν αὐτοκρατορίαν, ὁ Ὁάγγος, εἰς τῶν μεγίστων τῆς οἰκουμένης, καὶ ὁ Κιάγγος, ὅστις πηγάζων ὡσαύτως ἀπὸ τὰ ὄρη τοῦ Τιβέτ ἐκβάλλει εἰς τὴν Κυανὴν θάλασσαν· ὁ πρῶτος ἔχει ῥοῦν ὑπὲρ τὰς 800 λευγ. καὶ ὁ δεῦτερος ὑπὲρ τὰς 700· καὶ ὁ Αἰμὸν, ὅστις ῥέων ἀπὸ τὰ ΝΑ. πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Μογγολίας καὶ Μανδσχυρίας ἐκβάλλει ἀπέναντι τῆς Σακαλίνης νήσου μετὰ 650 λευγ. ῥοῦν.

Διαίρεσις.

§ 126. Ἡ Ἀσία διαιρεῖται εἰς 11 κυριώτερα μέρη τὴν Ἀσιατικὴν Ῥωσσίαν, εἰς τὰ Β. καὶ ΒΑ., τὸ Τουρκεστάν, εἰς τὸ κέντρον, τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν καὶ Ἀραβίαν πρὸς Δ., τὴν Περσίαν, τὸ Ἀφγανιστάν, τὸ Βελουδσχιστάν, τὸ Ἰνδοστάν καὶ τὴν Πέραν Ἰνδιάν πρὸς Ν., τὴν Σινικὴν αὐτοκρατορίαν πρὸς Α. καὶ τὴν Ἰαπωνικὴν αὐτοκρατορίαν εἰς τὸν μέγαν Ὠκεανόν.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ.

Διαίρεσις, ὄρια, καὶ κάτοικοι.

§ 127. Ἡ Ἀσιατικὴ Ῥωσσία σύγκειται ἀπὸ δύο διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων μέρη, τὴν Κανκάσιον Ῥωσσίαν καὶ τὴν Σιθηρίαν· ἡ πρώτη χωριζομένη πρὸς Β. διὰ τῆς σειρᾶς τοῦ Καυκάσου ἐκ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας περιλαμβάνεται μεταξὺ Εὐξείνου Πόντου πρὸς Δ., Κασπίας θαλάσσης πρὸς Α. καὶ Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ Περσίας πρὸς Ν., ἔχουσα περὶ τὰ 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ. καὶ γῆν ὀρεινὴν· ἡ δὲ Σιθηρία κειμένη πρὸς Β. τῆς Ἀσίας καὶ ἔχουσα ἀπὸ Δ. πρὸς Α. 4300 λευγ. μῆκ. καὶ ἀπὸ Β. πρὸς Ν. 500 πλ. περιλαμβάνεται μεταξὺ τοῦ βορείου παγωμένου Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ, τοῦ ποταμοῦ Καρᾶ, τῶν Οὐραλίων ὀρέων, τοῦ Τουρκεστάν, τῆς Μογγολίας καὶ Μανδσχυρίας, τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ. Οἱ κάτοικοι τοῦ ἐκτεταμένου τούτου μέρους, ἐλάχιστοι ὡς πρὸς τὴν ὁποιάν κατοικοῦσιν ἔκτασιν, λογίζονται περὶ τὰς 2600

καὶ οἱ πρὸς Β. Καυκάσιοι καὶ Σαμουγέται εἶνε μικρόσωμοι.

Μέγεθος, κλίμα, θρησκεία, προϊόντα καὶ ἐπισημ. πόλεις.

§. 428. Ἡ Καυκάσιος Ῥωσσία συγκροτεῖται ἐξ ἐπικρατειῶν διαφόρων μικρῶν ἡγεμόνων ἐλθρονισθέντων ὑπὸ τῶν Ῥώσων, καὶ ἐξ ἐπαρχιῶν, αἵτινες ἀλλεπάλληλοι ὑπετάγησαν διὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν Περσίαν καὶ Τουρκίαν. Τινὲς τῶν κατοίκων αὐτῆς εἶνε Ἀρμένιοι καὶ ὁ πατριάρχης αὐτῶν ἐδρεύει εἰς ὀνομαστὸν μοναστήριον κείμενον πλησίον τῆς Ἐριβάνης, τινὲς δὲ Μωαμεθανοὶ, καὶ οἱ λοιποὶ εἰδωλολάτραι, τρομεροὶ διὰ τὰς ληστείας τῶν. Ἡ Σιβηρία ἔχει ἀπέκεινα τῶν 600 χιλ. τ. λευγ. ἐπιφ., δηλ. τὸ τρίτον σχεδὸν τῆς Ἀσίας· μέρος τοῦτων εἶνε Ῥῶσσοι ἀνήκοντες εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀνήκουσιν εἰς διαφόρους ἀγρίους καὶ εἰδωλολάτραι λαούς. Τὸ κλίμα αὐτῇ εἶνε ψυχρὸν καὶ τὸ θέρος βραχύτατον· τὸ βόρειον μέρος εἶνε σκεπασμένον ἀπὸ ἑλκ πάντοτε σχεδὸν παγωμένα καὶ ἀπὸ ἐκτεταμέναις ἐρήμους, στέππαις ὀνομαζομέναις, ἐπὶ τῶν ὁποίων πλανῶνται νομαδικαὶ τινες φυλαὶ· πᾶν εἶδος καλλιεργείας ἐκλείπει εἰς τὴν 600 τοῦ πλάτους καὶ ὁ σίτος δὲν τελεσφορεῖ πέραν τῆς 550· ἀλλ' ὅμως πολλὰ πρὸς μεσημβρίαν χῶραι εἶνε εὐφορώταται, φέρουσαι ἀξιώλογα καὶ πολύτιμα προϊόντα· τὰ δυτικὰ καὶ ἀνατολικά ὅρη περιέχουσι πλούσια μεταλλεῖα ἀργύρου, σιδήρου, μαγνήτου, χαλκοῦ καὶ μαλαχίτου λίθου, εἰς τὰ ὁποῖα ἐργάζονται πληθὸς ἐξορίστων ἐκ Ῥωσσίας· τὰ γουναρικά καὶ ἡ ἀλιεία εἶνε τὸ κυριώτερον ἄρθρον τοῦ ἐμπορίου τῆς χώρας ταύτης.

Ἡ Καυκάσιος Ῥωσσία ἀποτελεῖ ἐν μέγα κυβερνεῖον διαιρούμενον εἰς δώδεκα ἐπαρχίας, ἐξαιρουμένων μικρῶν τινων χωρῶν κατοικουμένων ὑπὸ ὀρεινῶν λαῶν ἀνεξαρτήτων σχεδόν. Ἐπισημότεραι πόλεις *Τίφλις*, ἐπὶ τοῦ Κύρου, καθέδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Καυκάσου καὶ παλαιὰ μητρόπολις τῆς Ὁραιοτάτης, εὐφορωτάτης καὶ μᾶλλον κατοικημένης Γεωργίας, τῆς ὁποίας οἱ Χριστιανοὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος ἀποικοὶ εἶνε οἱ πλεόν τῶν ἄλλων πολιτισμένοι καὶ ὀνομαστοὶ διὰ τὸ κάλλος τῶν *Δερβέντι*, ἐπὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς *Τίφλιδος*, ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς Δεγεστανῆς, παλαιᾶς Περσικῆς ἐπαρχίας. *Ανάπα*, ὀχυρὰ καὶ εὐλίμενος εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον, ἡ ἐπισημοτέρα τῆς Κιρκασίας κατοικουμένη ὑπὸ μαχίμων λαῶν. *Βακοῦ*, πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Δερβέντι, ὁ ἐμπορικώτερος λιμὴν τῆς Κασπίας θαλάσσης. *Χαμακία*, πρὸς τὰ ΒΔ.

τῆς ἀνωτέρω, ἀνήκουσα, καθὼς καὶ ἐκείνη, εἰς τὴν Σχιρουανὴν ἐπαρχίαν, τὴν ὁποίαν ἐκ τῶν Περσῶν ἔλαβον οἱ Ῥῶσοι τὸ 1842 διὰ πολέμου. *Ακαλτσίκη*, πρὸς Δ. τῆς Τίφλιδος, πόλις ἐπίσημος καὶ μητρόπολις παλαιᾶς Τουρκικῆς σατραπείας ὑπερασπιζομένη δι' ἰσχυρὰς ἀκροπόλεως. *Εριβάνη*, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω παρὰ τὴν λίμνην Λυχνίτην, παλαιὰ μητρόπολις τῆς Περσικῆς Ἀρμενίας. Πρὸς τὰ ΝΔ. κεῖται τὸ ὄρος Ἀραράτ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκάθισεν ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε.

Ἡ Σιβηρία διαιρεῖται εἰς *δυτικὴν* περιλαμβάνουσαν τὸν νομὸν Τοβόλσκην πρὸς Β., τὴν ἐπαρχίαν Ὀμσκην πρὸς τὰ ΝΔ. καὶ τὸν νομὸν Τόμσκην πρὸς τὰ ΝΑ., καὶ εἰς *ἀνατολικὴν* περιλαμβάνουσαν τοὺς νομοὺς Ίενισεΐσκην πρὸς Δ., Ίρκούτσκην πρὸς τὰ ΝΔ. καὶ τὰς ἐπαρχίας Ίακούτσκην εἰς τὸ κέντρον, Ὀχότσκην πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, Τουγγούσκη πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ τὴν χερσόνησον Καμτσιάτσκην πρὸς τὰ ΝΑ. Αἱ ἑπτὰ πρῶται ἔχουσιν ὁμωνύμους μητρόπολεις· μεταξὺ δὲ τούτων ἡ Ίρκούτσκη κειμένη πλησίον τῆς *Βαϊκάλης* λίμνης εἶνε ἡ ἀξιολογωτέρα καὶ ἡ ἀποθήκη τοῦ ἐνεργουμένου διὰ καρβανίων μετὰ τῆς Κίνας ἐμπορίου. *Νερτισχίνσκη*, πρὸς Α., εἰς τὰ πέριξ τῆς ὁποίας ὑπάρχουσιν ἀργυρὰ μεταλλεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐργάζονται ἐκ Ῥωσσίας ἐξόρστοι. *Ίακούτσκη*, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Λένα εἰς τὸ κέντρον τῆς χώρας, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι Ίακοῦτοι φαίνεται ὅτι εἶνε Ταταρικῆς καταγωγῆς. *Ὀχότσκη*, ναυπηγεῖον ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου θαλάσσης. *Πετροπαυλόβσκη*, λιμὴν πρὸς Ν. τῆς Καμτσιάτσκας καὶ ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς ἐπαρχίας. Τὸ ἐμπόριον τῶν γουναρικῶν καθιστᾷ ὅλας σχεδὸν τὰς μνημονευθείσας πόλεις τῆς Σιβηρίας ἱκανῶς ἀξιολόγους.

— ο —

ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ

Ὅρια, διαίρεσις, κάτοικοι καὶ θρησκεία.

§ 429. Τὸ Τουρκεστάν ὀνομαζόμενον ὅχι ὀρθῶς καὶ *Αὐτόνομος Ταταρία* καὶ ὀριζόμενον πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σιβηρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Περσίας καὶ τοῦ Ἀφγανιστάν καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῶν ὑποτελῶν εἰς τὴν Σινικὴν αὐτοκρατορίαν χωρῶν, δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς πέντε, τὴν χώραν τῶν Κιργίσων πρὸς Β., τὴν Τουρκομανίαν κατὰ μῆκος τῶν ἀνατολικῶν παραλίων τῆς Κασπίας θαλάσσης, τὴν Κουαρεσμίαν εἰς τὸ κέντρον, τὸ ἰδίως Τουρκεστάν πρὸς Α., ἡ κοίτις τοῦ Τουρκικοῦ ἔθνους, καὶ τὴν Μεγάλην Βουχαρίαν πρὸς Ν. Ἡ γενικὴ δὲ

αὕτη διαίρεσις εἶνε ἄγνωστος εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἥτις περιλαμβάνει καὶ πολλὰ χανάτα ἢ ἡγεμονίας ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων. Οἱ κάτοικοι λόγιζονται περὶ τὰ 6 ἑκατ. καὶ οἱ πλείστοι εἶνε νομάδες καὶ Μωαμεθανοὶ ἐκ τῆς Σουννιτικῆς αἵρέσεως.

Ἡ, κλίμα, λαοὶ καὶ πολίτευμα.

§ 430. Μέγα μέρος τοῦ Τουρκεστάν κατέχεται ὑπὸ ἀμμωνδῶν ἐρήμων διακοπτομένων ὑπὸ εὐφορωτάτων εὐάσεων καὶ μάλιστὰ ἡ μεγάλη Βουχαρία, ἥτις εἶνε ἡ γονιμωτέρα, ἡ μᾶλλον κατοικημένη καὶ ἡ πλουσιωτέρα χώρα τοῦ Τουρκεστάν. Τὰ ΝΑ. ὄρη περιέχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ πολυτίμων λίθων. Μεταξὺ δὲ τῶν διαφόρων φυλῶν, αἵτινες κατοικοῦσι τὸ Τουρκεστάν, διακρίνονται 4) οἱ Κιργίσοι πρὸς Β. διαιρούμενοι εἰς τρεῖς λαούς, ἐξ ὧν ὁ πολυπληθέστερος ἀνήκει εἰς τὸ Τουρκεστάν, οἱ δὲ ἄλλοι ὑπόκεινται εἰς τὴν Ῥωσικὴν δυναστείαν· ἀποτελοῦσι δὲ οὗτοι ἔθνος ἄγριον, τὸ ὁποῖον τρέφει πολυάριθμα ποίμνια. 2) Οἱ Τουρκομάνοι, ἐκ τῶν ὁποίων πιθανῶς κατάγονται οἱ Τάταροι, οἵτινες εἶνε διεσπαρμένοι ἀπὸ τῶν παραλίων τῆς Κασπίας θαλάσσης μέχρι τῆς Περσίας καὶ Ἀσιατικῆς Τουρκίας. 3) Οἱ Οὐσθέκοι, Τουρκικῆς καταγωγῆς, ἐκ τῶν ὁποίων κατάγονται ὅλοι σχεδὸν οἱ ἡγεμόνες τοῦ Τουρκεστάν. 4) Οἱ Βουχάριοι, Περσικῆς καταγωγῆς, λαοὶ βιομήχανοι διακρινόμενοι διὰ τὴν εἰς τὸ ἐμπόριον ἐπιδεξιότητά των. Ἡ ποικιλία αὕτη τῶν φυλῶν τοῦ Τουρκεστάν, ἐξ ὧν καμμία δὲν εἶνε πραγματικῶς Ταταρικῇ, ἔκαμε τοὺς δοκιμωτέρους γεωγράφους νὰ ἀπορρίψωσι τὸ ὄνομα Ἀνεξάρτητος Ταταρία καὶ νὰ τὴν ὀνομάσωσι καταλληλότερον Τουρκεστάν ἢ χώραν τῶν Τούρκων, ὄνομα ἀνακαλοῦν τὸ περιφημότερον τῶν ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα αὐτόθεν ἐξῆλθον. Εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὠνομάζετο ἡ ἐντὸς τοῦ Ἰμάου Σκυθία καὶ ἐκατοικεῖτο ὑπὸ τῶν Μασσαγετῶν, Σακῶν, Σογδιανῶν καὶ ἄλλων ἀρχαίων λαῶν. Οἱ λαοὶ τῶν χωρῶν τούτων εἶνε Μωαμεθανοὶ καὶ ἔχουσι πολίτευμα πατριρχικὸν καὶ δεσποτικόν.

Ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 431. Χίβα εἰς τὰ ΝΑ. ἐπίτινος διώρυχος σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Ὠξου, μητρόπολις ὁμωνύμου χανάτου, τοῦ ὁποίου τὴν δεσποτείαν ἀνεγνώρισαν οἱ Ἀράλιοι κατοικοῦντες περὶ τὰς ὄχθας τῆς Ἀράλης λίμνης καὶ οἱ Καρακαλπάκοι, ζῶντες εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἰαξάρτου βίον ἡμινομαδικόν. Κοκάνδη, πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, πόλις ἀξιόλογος, βιομήχανος καὶ καθέδρα τοῦ ἰσχυροτέρου χάνου τοῦ ἰδίου Τουρκεστάν (400000). Βουχαρία, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Κοκάνδης ἐπὶ πλουσίας πεδιάδος τῆς Μεγάλης Βου-

χαρίας, ἔχουσα 150 χ. κατ. καὶ οὐσα καθέδρα τοῦ ἰσχυροτέρου καὶ πλουσιωτέρου χάνου ὅλου τοῦ Τουρκεστάν, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἐπικράτειαν ἀνήκει καὶ ἡ πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Βουχαρίας Σαμαρκάνδη, ἥτις ὑπῆρξε τὸ 4400 ἡ καθέδρα τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ περιφήμου Ταμερλάνου, ὅστις ὡς ἀστραπὴ διήλθε τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην, ἀνατρέψας πόλεις καὶ ἀναστρώσας τόπους καὶ τὴν κεφαλὴν του, μὲ 27 βασιλικά διαδήματα κοσμήσας. Βάλχα (Βάκτρα), εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Σαμαρκάνδης, πόλις ἐκ τῶν ἀρχαιότερων καὶ διασημότερων τῆς Ἀσίας. Κούλμη, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Βάκκης, μητρόπολις τοῦ ἰσχυροτέρου τοῦ νοτίου Τουρκεστάν χάνου. Αἱ χῶραι, τῶν ὁποίων αἱ δύο τελευταῖαι πόλεις ἦσαν μητροπόλεις, πολὺν καιρὸν ἀπετέλουν μέρος τοῦ Βασιλείου τοῦ Καβούλ.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ.

Ὅρια, κάτοικοι, πολιτεῦμα καὶ διαίσεις,

§. 132. Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Καυκάσειο Ῥωσσίας καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς τὰ ΒΑ. ὑπὸ τῆς Προποντίδος, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τῆς Ἀραβίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Περσίας, ἔχουσα περὶ τὰς 25 χ. τ. μ. ἐπιφ. καὶ περὶ τὰ 15 ἑκατομ. κατ. καὶ διαιρουμένη εἰς σατραπείας καὶ αὗται εἰς ἐπαρχίας. Αἱ σατραπείαι διοικοῦνται ἀπὸ σατράπας οἵτινες εἶνε ἀπόλυτοι κυριάρχαι καὶ πολλάκις οὐδὲ εἰς αὐτὸν τὸν Σουλτάνον δὲν ὑπακούουσι. Γενικῶς δὲ διακεῖται εἰς τρία μεγάλα μέρη, 1) τὴν δυτικὴν, ἥτις σύγκειται ἐκ τῆς Ἀνατολῆς (Ἑλάσσων Ἀσία) τὴν ἀνατολικήν, ἥτις σύγκειται ἐκ τῆς Ἀρμενίας, τοῦ Τουρκικοῦ Κουρδιστάν (Ἀσσυρία), τῆς Μεσοποταμίας καὶ Ἰρακκ-βί (Βαβυλωνία) καὶ 3) τὴν μεσημβρινήν, ἥτις σύγκειται ἐκ τῆς σατραπείας τῶν Ἀδάνων, τῆς Συρίας καὶ τῆς Παλαιστίνης, αἵτινες τὸ 1833 εἶχον ὑποταχθῇ εἰς τὸν ἀντιβασιλεῆ τῆς Αἰγύπτου.

Θρησκεία, ἔδαφος, κλίμα καὶ προϊόντα.

§. 133. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ Μωαμεθανικὴ· εἶνε δὲ καὶ Χριστιανοὶ Ἕλληνες, Ἀρμένιοι καὶ Μαρωνῖται (Σύριοι). Ἡ χώρα οὐσα ἐκ τῶν καλλιτέρων τῆς οἰκουμένης ἐχρημάτισε καθέδρα ἰσχυρῶν αὐτοκρατοριῶν, τῆς Τροίας, τῆς Νινευῆ, τῆς Βαβυλωνος, τῆς Σιδόνος, τῆς Τύρου, τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς Ἀντιο-

χείας, τοῦ Βαγδατίου, καὶ πολυάριθμοι αὐτῆς πόλεις διεκρίθησαν διὰ τὴν μεγάλην τῶν δυνάμιν, τὸν πλοῦτον καὶ τὸν πληθυσμόν· ἔτι δὲ καὶ σήμερον διὰ τὸ γονιμώτατον ἔδαφος, διὰ τὸ πρᾶγον καὶ ποικίλον κλίμα συντελοῦν θαυμασίως εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν πολυτιμωτέρων καὶ ποικιλωτέρων προϊόντων καὶ διὰ τὴν ὁποίαν αἱ ὠραῖαι αὐτῆς ἐπαρχίαι κατέχουσι θέσιν, κείμεναι μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, δύναται νὰ σχηματίσῃ τὴν πρώτην αὐτοκρατορίαν τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα καθὼς καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, ὁ ἐπικρατῶν Τουρκικὸς δεσποτισμὸς παρὰ λυεὶ καὶ νεκρόναι τὸ πᾶν.

Ἐπισημότεραι πόλεις τῆς δυτικῆς.

§. 134. Ἡ Ἀνατολὴ περιλαμβάνει ὅσα στραπεῖας, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε ἡ Προῦσα, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μεγάλη πόλις, εἰς τὴν ὁποίαν παθοῦσαν ἐσχάτως ὑπὸ καταστρεπτικοῦ σεισμοῦ, ἐνεργεῖται ἀξιόλογον ἐμπόριον μετὰ ξηρῆς· εἶνε δὲ ὀνομαστή διὰ τὰ θερμὰ λουτρά της· καὶ ὑπῆρξε καθέδρα ποτὲ τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως· περὶ αὐτὴν ὁ Ταμερλάνος ἐκέρδησε κατὰ τοῦ Βαγιαζήτου νίκην, εἰς τὴν ὁποίαν ἔπесον 400 χιλ. ψυχῶν (400000). Σκούταρι, ἀντικρὺ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς ὁποίας θεωρεῖται ὡς προάστειον. Ἀγκυρα, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, καθέδρα ἀρχιεπισκόπου, χρεωστοῦσα τὸ μὲν ἀκμαῖον ἐμπόριόν της εἰς τὴν λεπτότητα τῶν τριχῶν τῶν αἰγῶν της, τὴν δὲ ἱστορικὴν της ἐπισημότητα εἰς τὴν ὁποίαν ἐκέρδησε νίκην αὐτόθι τὸ 1402 κατὰ τοῦ Βαγιαζήτου ὁ βασιλεὺς τῶν Μογγόλων Ταμερλάνος. Καισάρεια, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἀγκύρας, πόλις ἀκμαία διὰ τὸ ἐμπόριόν της, ἥτις ἐπὶ μὲν τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Ῥωμαίων εἶχε 400 χ. κατ., νῦν δὲ μόλις 25 χ. Σεβάστεια εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Καισαρείας, μητρόπολις στραπεῖας. Κοτνάειον καὶ νῦν Κιουτάχια εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Προῦσης, μητρόπολις τῆς στραπεῖας τῆς Ἀνατολῆς. Κυδωνία εἰς τὸν Ἀδραμύττιον κόλπον, ἀκμαία πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ λίαν διάσημος διὰ τὸ ἐν αὐτῇ τότε Ἑλληνικὸν σχολεῖον. Σμύρνη, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, ἐξάιρτος λιμὴν εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου καὶ πόλις ἐκ τῶν ὠραιωτέρων καὶ ἀξιολογωτέρων τῆς Ἀσίας καὶ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἀνατολῆς, ἔχουσα 135 χιλ. κατ. Ἰκόνιον, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Κιουταχίας παλαιὰ καθέδρα Σουλτάνων καὶ ἤδη μητρόπολις τῆς στραπεῖας τῆς Καραμανίας ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν ὁποίαν αὐτόθι

τὸ 1832 ἐκέρδησαν νίκην τὰ Αἰγυπτιακὰ στρατεύματα κατὰ τῶν Τούρκων. *Τοκάτη*, εἰς τὰ ΒΔ. τοῦ Ἰονίου, ἐκ τῶν πολυανθρωποτέρων καὶ ἐμπορικωτέρων τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ ὀνομαστὴ διὰ τὰ χαλκώματά της, ἔχουσα περὶ τὰς 400 χ. κατ. *Τραπεζοῦς*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω, λιμὴν ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ μητρόπολις σατραπείας, μεγάλη καὶ ὀχυρά.

Ἐπισημότεραι πόλεις τῆς ἀνατολικῆς.

§ 435. Ἡ Ἀνατολικὴ περιλαμβάνει 8 σατραπείας, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε *Ἐρζερούμη*, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Τραπεζοῦντος, ἡ ἀξιολογωτέρα καὶ ἀκμαιότερα πόλις τῆς Ἀρμενίας καὶ μητρόπολις τῆς μιᾶς τῶν τριῶν σατραπειῶν, εἰς τὰς ὁποίας διαιρεῖται ἡ χώρα ἔχουσα 130 χιλ. κατ. *Διαρβεκίρη* (Ἀριδα), ἐπὶ τοῦ Τίγρεως πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ἐρζερούμης, μητρόπολις μιᾶς τῶν σατραπειῶν, εἰς τὰς ὁποίας διαιρεῖται ἡ Μεσοποταμία. *Μοσσούλη*, καταντικρὺ τῆς παλαιᾶς Νινευῆ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχτης τοῦ Τίγρεως, ἀκμαιοτάτη διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριόν της καὶ καθέδρα Ὀθωμανικοῦ σατράπου. *Βαγδάτι*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ Τίγρεως, μητρόπολις τῆς σατραπείας τοῦ Ἰρακαραβὶ καὶ μεγαλοπρεπὴς πρότερον καθέδρα τῶν Καλιφῶν κειμένη παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς Βαβυλώνης, Σελευκείας καὶ Κτησιφώντος καὶ τὸ κέντρον τανῦν τοῦ ἐμπορίου μετὰ τῆς Περσίας, Ταταρίας, Ἀραβίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν, ἔχουσα 400 χ. κατ. *Βασσόρα*, εἰς τὴν αὐτὴν σατραπειάν 20 λευγ. μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σχάτελαράβου, διατηροῦσα ἀκόμη μέρος τῆς μεγάλης εὐτυχίας της. Δευτερεύουσαι πόλεις τῆς Ἀνατολικῆς *Κάρση*, εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Σεβστείας, πόλις ὀχυρὰ ἐμπορικὴ καὶ καθέδρα σατραπείας. *Βάρη*, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τερπνῆς θέσεως, παρὰ τὰς ὄχτας τῆς ὁμωνύμου λίμνης, καθέδρα διαδοχικοῦ σατράπου. *Βίτλις*, πρὸς Δ. τῆς Βάνης λίμνης, ἡ ἀξιολογωτέρα πόλις τοῦ Τουρκικοῦ Κουρδιστάν τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι 240 χιλ. τὸν ἀριθμὸν εἶνε ἀνεξάρτητοι, ζῶντες ἐπὶ μᾶλλον βίον νομαδικὸν καὶ συνεχῶς ἐπιτρέχοντες τὰς πέριξ χώρας.

Ἐπισημότεραι πόλεις τῆς μεσημβρινῆς.

§ 436. Ἡ *Ἀδα*, ὀλίγον μακρὰν τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρωτεύουσα ὁμωνύμου σατραπείας ὀριζομένης πρὸς Β. ὑπὸ τῆς σειρᾶς τοῦ Ταύρου καὶ ἐχούσης ἀφθονον ξυλικὴν πρὸς ναυπηγίαν. Ἡ *Ἀλέπορ* (Χαλυβών), πρὸς Β. τῆς Συρίας, πρωτεύουσα σατραπείας καὶ ἡ πολυανθρωποτέρα τῆς Ἀσιατικῆς

Τουρκίας πρὸ τοῦ συμβάντος τὸ 1822 τρομεροῦ σεισμοῦ. *Νι-
ζιδις*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἰμβραήμ.
Πασσᾶς ἐκέρδησε τὸ 1839 κατὰ τῶν Τούρκων μεγάλην νίκην.
Ἀκρη (Ητολεμαίς), πόλις ἐμπορικὴ καὶ ὀχυρωτάτη, πρωτεύου-
σα σατραπείας σχηματιζομένης ἐκ τῆς πάλαι Φοινίκης καὶ Γα-
λιλαίας, περίφημος ἐπὶ τῶν σταυροφόρων καὶ τὸ 1799 διὰ τὴν
ἀνωφελῆ πολιορκίαν τῶν Γάλλων διοικουμένων ὑπὸ τοῦ Ναπο-
λέοντος. *Δαμασκός*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, πρωτεύουσα σα-
τραπείας, ἥτις περιλαμβάνει ὅλον σχεδὸν τὸ ἀνατολικὸν μέρος
τῆς Συρίας καὶ τὸ μεγαλειότερον μέρος τῆς παλαιᾶς Παλαιστί-
νης καὶ εἶνε ἀκμαία διὰ τὸ ἐμπόριόν της, ἔχουσα 150 χ. κατ.
Ἐν αὐτῇ συνέρχονται κατ' ἔτος ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Τουρ-
κίας 30—50 χ. προσκυνητῶν, οἵτινες ἀπέρχονται ἐν συνοδίᾳ
εἰς τὴν Μέκκαν, ἡγουμένου τοῦ σατράπου αὐτῆς, ὅστις διὰ τοῦτο
ὀνομάζεται καὶ Χαντση Ἐμίρης. *Ἱερουσαλὴμ*, πρὸς τὰ ΝΑ.
εἰς τὴν σατραπείαν τῆς Δαμασκοῦ, μικρὰ μὲν ὡς πρὸς τὴν ἀρ-
χαίαν της λαμπρότητα, ἀλλὰ μεγίστη διὰ τὰς παλαιὰς της
ἀναμνήσεις, ἐπισκεπτομένη ὑπὸ πολυαριθμῶν προσκυνητῶν διὰ
τὸν ἐν αὐτῇ Ἅγιον τάφον καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 30 χ. κατ. Πό-
λεις δευτερεύουσαι. *Μαράσχη*, πρὸς Α. τῶν Ἀδάνων, ἀξιόλο-
γος πρωτεύουσα σατραπείας. *Ἀλεξανδρέττα*, ἐπὶ τινος κόλ-
που τῆς Μεσογείου θαλάσσης ἐν τῷ μέσῳ ἔλους, τοῦ ὁποίου αἱ
ἀναθυμιάσεις εἶνε πολλάκις θανατηφόροι. *Ἀντιόχεια*, πρὸς τὰ
ΝΑ. τῆς Ἀλεξανδρέττας, μικρὸν λείψανον τῆς μεγαλοπρεποῦς
Ἀντιοχείας, ἔχον 10 μόνον χιλ. κατ. ἀντὶ τῶν πάλαι 700 χ.
Λαοδίκεια, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἀντιοχείας, ὁ ἐμπορικώτερος λι-
μὴν τῆς Συριακῆς παραλίας. *Τρίπολις*, ἕτερος λιμὴν νοτιώτερον
ἐπὶ τῆς αὐτῆς παραλίας, πόλις ἐμπορικὴ, καλῶς ὠκοδομημένη
καὶ πρωτεύουσα Συριακῆς σατραπείας. *Σιδῶν*, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς
ἀνωτέρω, σκιά τανῦν τῆς πάλαι περιδόξου Σιδόνος. *Ναζαρέτ*,
πρὸς Ν. περίφημος εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους διὰ τὴν ὁποίαν
αὐτόθι τὸ 1799 ἐκέρδησαν οἱ Γάλλοι νίκην. *Βηθλεὲμ*, πρὸς τὰ
ΝΑ. τῆς Ἱερουσαλὴμ, διάσημος διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. *Ἰόππη* εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ναζαρέτ, λιμὴν,
εἰς τὸν ὁποῖον ἀποβιβάζονται οἱ πρὸς τὴν Ἀγίαν Γῆν ἀπερχό-
μενοι προσκυνηταί. Πρὸς Α. τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης κα-
τοικοῦσι πολλαὶ νομαδικαὶ φυλαὶ Ἀράβων καὶ μεταξὺ τῶν πρὸς
τὰ ἐνδότερα ἀνεξαρτήτων τούτων φυλῶν διακρίνονται οἱ κατοι-
κοῦντες τὰ ὄρη τοῦ Διβάνου καὶ Ἀντιλιβάνου Μαρωνῖται, δυ-

τικοὶ τὸ δόγμα, καὶ οἱ Δροῦσοι, λαὸς μάχιμος καὶ νομαδικὸς τοῦ Μωαμεθανικοῦ δόγματος.

Ἐπισημότεραι νῆσοι τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

§ 437. Ἡ νῆσος τοῦ *Μαρμαρᾶ* (Προκόννητος), εἰς τὴν εἰσόδον τῆς Προποντίδος, οὕτως ὀνομαζομένη διὰ τὰ ἐν αὐτῇ ἐξορυττόμενα καλὰ μάρμαρα. *Τένεδος*, εἰς τὰ ΒΑ. τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τὸ κλειθρον τοῦ Ἑλλησπόντου. *Λήμνος* καὶ *Ἰμβρος*, ἀντικρὺ τοῦ Ἑλλησπόντου, περὶ τῶν ὁποίων καὶ ἀνωτέρω εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν ἔγινε λόγος. *Λέσβος*, νῆσος πολυάνθρωπος καὶ εὐφορὸς εἰς ἔλαιον, βαμβάκιον, οἶνον, τυρὸν καὶ μέταξαν. *Χίος*, πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, εὐτυχὴς οὖσα πρὸ τῶν συμφορῶν τοῦ 1822 περιελάμβανεν 120 χιλ. κατ. καὶ διάσημον γυμνάσιον· φέρει δὲ νῦν ἀξιόλογον οἶνον, ἀμύγδαλα καὶ μαστίχαν. *Ψαρά*, πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρω, διάσημος πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως διὰ τὸ ναυτικόν τῆς κατεστράφη καθ' ὅλοκληρίαν τὸ 1824 ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν. *Σάμος*, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Χίου, διοικουμένη δι' ἡγεμόνος ὑποτελοῦς καὶ φέρουσα ἀρίστους οἶνους, καρποὺς καὶ ἔλαιον. *Ἰκαρία*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Χίου, ἔχουσα ἀφθονον ὕλην πρὸς ναυπηγίαν. *Πάτμος*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, ὀνομαστὴ διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἀρχαῖον μοναστήριον τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τὸ πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως διάσημον σχολεῖόν της. *Λέρος* καὶ *Κάλυμνος*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω. *Κως*, πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρω, ἔχουσα ὀμώνυμον πρωτεύουσιν καὶ φέρουσα πολλὰς ἀκόντας καὶ ἀφθονα λεμόνια καὶ προτογάλια. *Ρόδος*, ἔχουσα ὀμώνυμον καὶ δχυρὰν πρωτεύουσιν *Κάρπαθος* καὶ *Κάσος*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω. *Κύπρος*, ἀντικρὺ τῆς Συρίας, ἡ μεγαλειτέρα τῶν νήσων τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἥτις ἀνήκουσα νῦν εἰς τὸν μέγαν Βεζύρην τῆς Τουρκίας καὶ ἔχουσα 83 χ. κατ. καὶ πρωτεύουσιν τὴν *Λευκωσίαν*, φέρει ἀρίστον οἶνον, μέταξαν, βαμβάκιον καὶ ἔλαιον. (Περὶ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας ἴδε πίνακα 48).

ΑΡΑΒΙΑ

Ὅρια, μέγεθος, κλίμα, προϊόντα καὶ κάτοικοι.

§ 438. Ἡ Ἀραβία ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἰρακαραβί, τῆς Μεσοποταμίας καὶ τῆς Συρίας κατοικεῖται ὑπὸ 12 περίπου ἑκατ. κατ. οἷτινες εἶνε μὲν γενναῖοι καὶ φιλόξενοι, ἀλλ' ἐπιρρεπεῖς εἰς τὸ ληστεύειν. Οἱ βαχχεῖται ἐξουσιάζουσιν ἀπὸ τινος

χρόνου τὴν κεντρικὴν Ἀραβίαν· ἐπ' ἐσχάτων ὁμοίως ἡ δύναμις αὐτῶν περιστάλη ὑπὸ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου. Οἱ Βεδουῖνοι, νομαδικαὶ φυλαὶ, δὲν ἔχουσιν ἄλλο ἐπάγγελμα εἰμὴ τὸ ληστεύειν τοὺς ταξειδιώτας· οἱ ἵπποι των ἔχοντες καὶ νῦν μεγάλην φήμην ὠνομάζοντο τὸ πάλαι Νυσσαῖτοι. Ἐχει 50 χιλ. τ. μ. ἐπιφ. καὶ κλίμα εἰς τοὺς κοίλους καὶ ἐρήμους ἐπιπέδους τόπους θερμότατον· τὰ δὲ ἐνδότερα αὐτῆς κατέχουσι πεδιάδες ὑψηλαί, αὐχμηραί, καὶ ἔρημοι, τὰς ὁποίας οἱ Ἀραβες ὡς μεγάλας θαλάσσας ἄμμου διέρχονται μὲ τὰς καμήλους των, ὠνομάζοντες αὐτὰς *πλοῖα τῆς ἐρήμου*. Τὰ ζῶα ταῦτα διὰ τὴν εὐκολίαν μὲ τὴν ὁποίαν ὑποφέρουσι τὴν πείναν καὶ ἰδίως τὴν δίψαν, καθίστανται τὰ μόνα κατάλληλα διὰ τὰ πρὸς τὰς χώρας ταύτας ταξειδία, ἔνθα περιπατεῖ τις πολλὰς ἡμέρας κατὰ συνέχειαν χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ βράνιδα ὕδατος· ἐκ δὲ τοῦ εὐφορωτάτου ἐδάφους τῶν παραλίων καὶ μάλιστα τῆς Ἰεμένης ὠνομάσθη *εὐδαίμων Ἀραβία*. Ἐκτὸς τοῦ ἀρίστου καφὲ φέρει ἀφθόνως λίθονον, μοσχολίθονον, βάλαμνον, ἄλγην, μαστίχαν, σμύρναν, κόμμι, ἰνδικόν, σέναν, φοίνικας καὶ ἀξιολόγους μαργαρίτας.

Διαιρέσεις.

§. 138 Ἡ παλαιὰ διαιρέσις εἰς *Πετραίαν*, *Ἐρημον* καὶ *Εὐδαίμονα* Ἀραβίαν, τὴν ὁποίαν ἀκολουθοῦσιν ἀκόμη τινὲς γεωγράφοι, εἶνε ἄγνωστος εἰς τὴν χώραν, ἥτις τανῦν διαιρεῖται εἰς ὀκτὼ μεγάλα μέρη, τὴν *ἔμμημον* *Τίχ* ἢ τοῦ *Σινά* κειμένην μετὰξὺ δύο κόλπων σχηματιζομένων πρὸς Β. τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τὴν *Χεδσχάρ* κειμένην κατὰ μῆκος τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ ἐξαρτωμένην ἤδη ὑπὸ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου, τὴν *Νεδσχέδην*, ὠνομάζομένην καὶ *Βαργαράδην*, ἥγουν ἔρημον τοῦ ἐσωτερικοῦ, κειμένην πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω καὶ περιλαμβάνουσιν ὅλας τὰς ἐρήμους τῆς κεντρικῆς Ἀραβίας, εἰς τὰς ὁποίας πλανῶνται οἱ Βαχαῖται, τὴν *Λάξαν*, μετὰξὺ τῆς ἀνωτέρω καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, τὴν *Ομάνην*, πρὸς Ν. τοῦ αὐτοῦ κόλπου, τὴν *Ἀδραμώτην*, πρὸς Ν. τῆς Ἀραβίας, τὴν *Ἰεμένην*, κειμένην πρὸς τὰ ΝΔ. καὶ τὴν *Μάραν* πρὸς Ν. Ἡ χώρα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς Τουρκίας, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες ἡγεμονίαι ἀνεξάρτητοι. (ἴδε πῖνακx 48)

Ἐπισημότεραι πόλεις.

§. 139. Τῆς Χεδσχᾶς, ἥτις περιλαμβάνει τὴν ἀγίαν χώραν τῶν Μωαμεθανῶν, ἐπισημότεραι πόλεις *Μεδίνα* (Ἰάθριππα) πρὸς

Δ, οὗσα περίφημος διὰ τὸ ἐν αὐτῇ μεγαλοπρεπὲς τσαμίον, εἰς τὸ ὅποιον ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ, καὶ ἔχουσα ἐπίνειον τὸ *Ἰαμβον* κείμενον ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. *Μέκκα* (Μακοράβα) εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Μεδίνης, μητρόπολις, πατρὶς καὶ καθέδρα τοῦ Μωάμεθ περιέχουσα νῦν τὸν περίφημον καὶ μεγαλοπρεπῆ ναὸν Βεΐτ Ἀλλάχ, ἔχουν οἶκον θεοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κεῖται ὁ τοσοῦτον σεβαστὸς παρὰ Μωαμεθανοῖς ἱερὸς σηκὸς *Καάβα* λεγόμενος, πρὸς τὸν ὅποιον συρρέουσι κατ' ἔτος πολυάριθμοι Μωαμεθανοὶ προσκυνηταί. Εἰς τὴν κατ' ἔτος συγκροτουμένην αὐτόθι πανήγυριν συρρέουσιν ὑπὲρ τὰς 400 χιλ. ἔμποροι. *Διϊέδδα*, ἐπίνειον τῆς Μέκκας ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ ἐμπορικὴ ἀποθήκη. *Δεργεῦέχη*, εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Μέκκας μητρόπολις τῆς Νεδσχέης. *Αἰζα*, ἡμεγαλειτέρα πόλις τῆς ὁμωνύμου χώρας. *Κατύρη*, ἡ ἐμπορικωτέρα τῶν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον πόλεων. *Ρουτάκη*, πρὸς τὰ ΝΑ. εἰς τὴν Ὀμάνην, καθέδρα τοῦ Ἰμάμου τῆς Μασκάτης τοῦ ἰσχυροτέρου σατράπου τοῦ μέρους τούτου τῆς Ἀραβίας, τοῦ ὁποίου ἡ ἐξουσία ἐκτείνεται καὶ εἰς πολλὰς νήσους τοῦ Περσικοῦ κόλπου, εἰς τὰ Α. παράλια τῆς Ἀφρικῆς καὶ εἰς τινὰ μέρη τῆς Περσίας. *Μασκάτη* (Μαχόρβη), λιμὴν νოსώδης συχνάκις ἐπισκεπτόμενος ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων καὶ ἀποθήκη τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἀραβίας, Περσίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν. *Δοάνη*, μεσόγειος καὶ μεγάλη πόλις τῆς Ἀδραμώτης. *Κεσέμη*, εἰς τὰ παράλια τῆς αὐτῆς χώρας. *Σάνα*, μητρόπολις τῆς Ἰεμένης τῆς εὐφορωτέρας καὶ πλουσιωτέρας χώρας τῆς Ἀραβίας. *Μόκα*, πρὸς Ν. τῆς Ἰεμένης, ὠραῖος λιμὴν καὶ πόλις ὀνομαστὴ διὰ τὸν κάλλιστον καφέν της. *Ἀδερον*, πόλις ἀξιόλογος ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1838 ὑπόκειται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀγγλῶν ἀγωνιζομένων νὰ τὴν καταστήσωσιν ἀποθήκην τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ἐπισημότεραι δὲ νῆσοι εἶνε αἱ *Βαχρεῖναι*, εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, ὑποκείμεναι ὑπὸ τὴν δυναστείαν *Σιάχ* ὑποτελοῦς εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ *Ὀρμούζη*, καὶ ἡ *Κισμιχη*, ἐξουσιαζόμεναι ὑπὸ τοῦ Ἰμάμου τῆς Μασκάτης, ὅστις δι' αὐτὰς καὶ τινὰς μικροὺς λιμένας τῆς παραλίας τελεῖ φόρον εἰς τὴν Περσίαν. *Σοκάτορα*, ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Γουαρδαφουῦ, φέρουσα ἀλόην. Αὕτη καθὼς καὶ ἡ *Πέμβα*, *Zar-tsebārη* καὶ *Μομγία*, κείμεναι ἀπέναντι τῆς ἐν Ἀφρικῇ παραλίας τῆς *Ζαγγουεβάρης* ὑπόκεινται εἰς τὸν Ἰμάμην τῆς Μασκάτης.

ΠΕΡΣΙΑ

Ὅρια, κάτοικοι θρησκεία, πολίτευμα, προϊόντα καὶ διαίσεις.

§ 140. Ἡ Περσία ἢ Ἰράν, πολὺ ταπεινὴ σήμερον ὥς πρὸς τὴν ἀρχαίαν τῆς εὐκλείαν, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Τουρκεστάν, τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τῆς Καυκασίου Ῥωσσίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, ὅστις ἀποτελεῖ καὶ τὰ πρὸς Ν. ὅρια, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Βελουδσχιστάν καὶ τοῦ Ἀφγανιστάν, περιέχουσα 11 ἑκατ. κατ. Μωαμεθανῶν τῆς αἰρέσεως τοῦ Ἀλῆ καὶ κυβερνωμένη ὑπὸ τινος βασιλέως προσαγορευομένου Σιάχ. Ἡ κτηνοτροφία εἶνε ἀκμαία καὶ ἡ βιομηχανία λίαν ἐπικερδής, φέρουσα τάπητας πολυτελεστάτους, χρυσᾶ καὶ μεταξωτὰ ὑφάσματα, πολυτίμους λίθους καὶ μαργαρίτας. Διαιρεῖται εἰς ἑνδεκα ἐπαρχίας τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε *Τεχεράν*, πρὸς Β., νέα μητρόπολις τῆς Περσίας καὶ χειμερινὴ καθέδρα τοῦ βασιλέως, κατοικοῦμένη τότε ὑπὸ 140 χιλ. κατοίκων. *Ισπαχάν*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις ἐπαρχίας καὶ πρότερον ὅλης τῆς Περσίας, ἔχουσα 200 χιλ. κατοίκων. *Ταυρίς*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς *Τεχεράν*, μητρόπολις ἐπαρχίας, παλαιὰ καθέδρα τῶν βασιλέων καὶ πόλις ἀξιόλογος καὶ ἐμπορικωτάτη. *Σχιράς*, πρὸς Ν. τῆς *Ισπαχάν*, περίφημος διὰ τὸν οἶνον τῆς καὶ πατρὶς τῶν καλλιτέρων ποιητῶν τῆς Ἀσίας πρὸς δὲ τὰ ΒΔ. αὐτῆς κεῖνται τὰ λείψανα τῆς Περσεπόλεως.

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ.

Ὅρια, κάτοικοι, θρησκεία, διαίσεις καὶ ἐπίσημ. πόλεις.

§ 141. Ἡ χώρα αὕτη κεῖται μετὰ τοῦ Τουρκεστάν πρὸς Β., τῆς Περσίας πρὸς Δ., τοῦ Βελουδσχιστάν πρὸς Ν. καὶ τοῦ Ἰνδοστάν πρὸς Α. περιλαμβάνουσα πολλὰς φυλάς, τῶν ὁποίων μᾶλλον πολυάριθμος εἶνε ἡ τῶν Ἀφγάνων. Οἱ κάτοικοι εἶνε ὡς ἐπιτοπὸν Μωαμεθανοὶ Σουνίται καὶ λογίζονται περὶ τὰ 8 ἑκατ. ἀλλὰ διὰ τοὺς συνεχεῖς ἐμπυλίου πολέμους ἐπέφερον τὴν διαίρεσιν τῆς χώρας εἰς τὸ *Ἐράτ*, κείμενον εἰς τὰ ΒΔ., τὸ *Καθούλ* πρὸς τὰ ΒΑ., καὶ τὰ *Κανδαχάρ* πρὸς Ν., ἔχοντα ὁμωνύμους πρωτεύουσας καὶ διοικούμενα ἀνεξαρτήτως.

ΒΕΛΟΥΔΣΧΙΣΤΑΝ.

Ὅρια, κάτοικοι, πολίτευμα καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 142. Τὸ Βελουδσχιστάν κείμενον μετὰ τοῦ Ἀφγανιστάν, Περ-

σίας, Περσικῆς θαλ. καὶ Ἰνδοστάν, ἀποσπασθὲν ἐκ τῆς Ἀφγανικῆς μοναρχίας, περιλαμβάνει ἐν γένει τὴν παλαιὰν Περσικὴν ἐπαρχίαν τοῦ Μεκράν. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ λογιζόμενοι περὶ τὰ 2 ἑκατ. ἀνήκουσιν εἰς δύο κυριωτέρας φυλάς, τῶν Βελούχων, οἵτινες εἶνε οἱ μᾶλλον πολυάριθμοι, καὶ τῶν Βραχούων, τῶν ὁποίων οἱ χάναι ὑπόκεινται εἰς τὴν χάνην τοῦ Κελάτ. Ἐπισημότερα πόλις αὐτῶν εἶνε Κελάτ, εἰς τὰ ΒΑ., μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας καὶ θερινὴ καθέδρα τοῦ ἡγεμόνος.

ΣΗΜ. Αἱ τρεῖς ἀνωτέρω χῶραι ἀπατέλουν ὁμοῦ τὴν παλαιὰν Περσικὴν μοναρχίαν διαμελισθεῖσαν κατὰ τὸ μέσον τοῦ τελευταίου αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Ἀχμέδ Σιάχ, θεμελιωτοῦ τοῦ Ἀφγανικοῦ βασιλείου, τὸ ὅποιον μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐπεριωρίσθη εἰς στενὰ ὅρια. Ὅλοι διασχιζόμενα ὑπὸ σειρῶν ὄρεων, ἐξ ὧν τινες εἶνε πολλὴ ὕψηλαί, ἔχουσι κλίμα ποικίλον. Ἡ Περσία καὶ τὸ Βελουδχιστάν καλυπτόμενα ἐν μέρει ὑπὸ ἀμμουδῶν καὶ ἀλατούχων πεδίων περιέχουσι πλουσίας κοιλάδας εἰς τὰς ὁποίας ὀριμάζουσιν ἥδιστοι καρποί, καὶ ἰδίως σῦκα, ἀρμενικὰ μῦλα ἢ βεῤῥόικκοκα, ροδάκινα, δαμάσκηνα, καὶ ἀμύγδαλα, τὰ ὅποια ἐντεῦθεν μετεφέρθησαν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην. Τὸ Ἀφγανιστάν ἔχει εὐφόρους πεδιάδας εἰς τὰς ὁποίας τρεῖς τοῦ ἔτους θερίζουσι. Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῶν χωρῶν τούτων εἶνε δημητριακοὶ καρποί, βαμβάκιον, ζαχαροκάλαμον, ἰνδικὸν καὶ φοίνικας. Οἱ κάτοικοι καὶ τῶν τριῶν χωρῶν εἶνε ὅλοι σχεδὸν Μωαμεθανοὶ Ἀλιταί καὶ σύγκεινται ἀπὸ πολυαριθμούς φυλάς, ἐκαστὴν τῶν ὁποίων ἔχει τὸν χάνην τῆς καὶ πολλὰ εἶνε νομαδικαὶ καὶ ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων.

— 0 —

ΙΝΔΟΣΤΑΝ.

Ὅρια, κάτοικοι, διαίσεις καὶ θρησκεία.

§ 143. Τὸ Ἰνδοστάν ἢ *Δυτικὴ Ἰνδικὴ* χερσόνησος ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου καὶ Μικροῦ Τιβέτ, πρὸς τὰ ΒΔ. ὑπὸ τοῦ Ἀφγανιστάν καὶ Βελουδσχιστάν, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Περσικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου καὶ πρὸς ΒΔ. ὑπὸ τῆς πέραν Ἰνδίας, ἔχον ἐπιφ. 65 χιλ. τ. μ. καὶ ὑπὲρ τὰ 150 ἑκατ. κατ. ἐλαχίστων Εὐρωπαίων καὶ τῶν πλείστων Ὄθωμανῶν. Ἡ ἐκτεταμένη αὕτη χώρα διαίρεται εἰς τὰ ἀνεξάρτητα κράτη, εἰς τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἑταιρείαν, εἰς τὰ ὑποτελῆ ἢ σύμμαχα αὐτῆς καὶ εἰς τὰς κτήσεις τῶν ἄλλων Εὐρωπαίων. Τούτων 37400 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 107 ἑκατ. κατ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς Ἀγγλικῆς ἑταιρείας, 24600 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 40 ἑκατ. κατ. εἰς τὰς ὑποτελεῖς χώρας, 3800 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 500 χ. κατ. εἰς τὰς αὐτονόμους, 180 χιλ. κατ. εἰς τὰς Γαλλικὰς κτήσεις, 420 εἰς τὰς Πορτογαλικὰς. Θρησκεῖαι εἶνε αἱ ἐξῆς, ὁ Βραχμισμὸς ὁμολογούμενος ὑπὸ 60 ἑκατ. ψυχῶν, ὁ Βουδδισμὸς ὑπὸ 40, ὁ Μωαμεθανισμὸς ὑπὸ 47, ὁ Χριστιανισμὸς ὑπὸ 4 $\frac{1}{2}$ σχεδὸν ἑκατ., οἵτινες εἶνε Εὐρωπαῖοι ἢ κατάγονται ἐξ Εὐρωπαίων. Οἱ Ἰθαγενεῖς διαίρουσιν εἰς 5 γένη ἢ

τάξεις διακεκριμένας, τοὺς *Βραχμᾶνας*, οἵτινες εἶνε οἱ σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι τῶν Ἰνδιῶν καὶ ἐξ αὐτῶν γίνονται ἱερεῖς, δικασταὶ καὶ ὑπάλληλοι· τοὺς *Ξατρίας*, οἵτινες εἶνε πολεμικοὶ καὶ ἐκ τούτων κατάγονται οἱ ἡγεμόνες· τοὺς *Βιζας*, οἵτινες εἶνε γεωργοὶ καὶ ἑμποροὶ· τοὺς *Σούδρας*, οἵτινες μετέρχονται ὅλας τὰς βαναύσους τέχνας μεταβαινούσας διαδοχικῶς ἀπὸ τοὺς γονεῖς εἰς τὰ τέκνα· καὶ τοὺς *Παρίας*, οἵτινες θεωροῦνται παρὰ τῶν ἄλλων ὡς ἀκάθαρτοι καὶ βέβηλοι· οἱ τῶν τριῶν πρώτων τάξεων εἶνε οἱ εὐγενεῖς τοῦ Ἰνδοστάν.

Κλίμα, προϊόντα καὶ πόροι τοῦ ἑίου.

§ 144. Ἡ μεγάλη ἑκτασις καὶ ἡ μεγάλη ποικιλία τῆς χώρας παρουσιάζουσι καὶ μεγάλην διαφορὰν εἰς τὸ κλίμα καὶ τὴν θερμοκρασίαν. Πρὸς Β. εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Ἰμαλαίων ὀρέων, τῶν ὁποίων αἱ διηνεκῶς κεκαλυμμένοι ὑπὸ χιόνος κορυφαὶ ἔχουσιν ὕψος ὑπὲρ τὰς 26 χιλ. πόδας, εὐρίσκονται εὐφοροὶ πεδιάδες καὶ αἱ ὥραι τοῦ ἔτους εἶνε σταθεραί, χειμῶν δρυμύς, θέρος εὐκραές καὶ ἀήρ ἐπὶ πολὺ ψυχρός· εἰς δὲ τὰς κοίλας παρὰ τὸν Ἰνδὸν χώρας ὁ ἀήρ εἶνε εἰς ἄκρον θερμὸς καὶ οἱ καύσονες τοῦ θέρους ἐπαχθεῖς· ἡ δὲ ἐν τῷ μέσῳ ὀροπεδινῇ χώρᾳ ἔχει κλίμα πρᾶον, ἀέρα καθαρὸν καὶ ὑγιεινὸν καὶ δύο σταθεράς τοῦ ἔτους ὥρας. Οἱ πνέοντες αὐτόθι περιοδικοὶ ἢ Μουσσώνιοι ἄνεμοι προξενοῦσι περιεργόν τινα μεταβολὴν κατὰ τὰ παράλια· διότι, ὅτε πνέει ὁ βοριομουσσώνιος σφοδρὸς ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Ἀπριλίου ἀπωθεῖ καὶ ἐπισωρεῖται ὅλα τὰ νέφη ἀπὸ τὰ ΝΑ. εἰς τὰ ΝΔ, καὶ τότε συμβαίνουσιν αὐτόθι αἱ πλείσταις βροχαὶ καὶ τρικυμίαι· τάνάπαλιν δὲ συμβαίνει εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια, ὅτε πνέει ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου ὁ νοτιομουσσώνιος. Ἐκ τῶν ὀρέων τούτων πηγάζουσι πάμπολλοι ποταμοί, οἵτινες φέρονται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ διατηροῦσιν ὑγρασίαν, ἥτις ἡνωμένη μὲ τὴν θερμότητα τοῦ κλίματος ἀναπτύσσει αὐτόθι πλουσίαν βλάστησιν· τὸ ὀρύζιον, αἱ βανάναι, ἡ ζάχαρις, τὰ ἀρώματα, ἡ μέταξα καὶ τὸ βαμβάχιον εἶνε τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς πλουσίας ταύτης χώρας, ἥτις ἔχει καὶ πλούσια μεταλλεῖα ἀδαμάντων καὶ μαργαρίτας ἀλιευομένους εἰς τὸν διαχωρίζοντα τὴν ἡπειρον ἀπὸ τὴν νῆσον Κεϋλάνην πορθμόν· τρέφει ὡσαύτως καὶ πάμπολλα ἐπίφοβα ζῶα, οἷον τὸν ῥινόκερυν, τὴν τίγριν, τὸν λέοντα, τὸν βόαν καὶ πολλὰ εἶδη ἐπικινδύνων ὄφρων. Οἱ ἐλέφαντες ἐνταῦθα καὶ ἰδίως εἰς τὴν νῆσον Κεϋλάνην εἶνε ἀξιοσημειώτου κάλλους. Ἡ βιομηχανία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ γεωργία ἀκμάζουσι.

Καταγωγή, γλώσσα καὶ πολιτεῦμα.

§ 145. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κατοίκων αποτελοῦσι τὰ Ἰνδικὰ ἔθνη, λαλοῦντα διαφόρους μὲν, ἀλλὰ συγγενεῖς γλώσσας. Οἱ κάτοικοι τῶν βορείων μερῶν εἶνε μαχιμώτεροι καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἰδωλολάτραι, οἱ δὲ πεδινοὶ εἶνε εἰρηνικοὶ καὶ τοῦ Βραχμανικοῦ δόγματος. Μετὰ τοὺς Ἰνδοὺς μᾶλλον πολυάριθμοι εἶνε οἱ Μογγόλοι, οἵτινες τὸν 14 αἰῶνα ἐπεκράτησαν καὶ ἐνέκησαν τὴν χώραν ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Μογγόλου. Τὴν δυναστείαν τούτων διεδέχθη εἰς τὸ Ἰνδοστάν ἡ Ἀγγλικὴ εἰταιρεία τῶν Ἰνδιῶν, ἥτις ἀπὸ τὸ 1843 ἔχει προνόμιον, ἀνανεούμενον κατὰ εἰκοσαετίαν παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως, νὰ κυβερνᾷ ἀπολύτως τὰς διαφόρους ἐν τῷ Ἰνδοστάν κτήσεις, τελοῦσα κατ' ἔτος 240 ἑκατ. φράγ. καὶ διατηροῦσα ὑπὲρ τὰς 200 χιλ. στρατοῦ, τὸ $\frac{1}{8}$ τοῦ ὁποίου εἶνε Ἀγγλοὶ, ἀξιωματικοὶ πρὸ πάντων, καὶ ἀγωνιζομένη νὰ ὑποτάξῃ πάντα τὰ εἰσέτι ἀνεξάρτητα κράτη. Ἡ δὲ ἔκθασις τῆς ἐσχάτως ἐκραγείσης ἐπαναστάσεως συνοδευομένη καὶ μετ' ἀνηκούστων σκληροτήτων καὶ αἱματοχυσιῶν εἶνε ἐτι ἀβέβαιος.

Ἀνεξάρτητα Κράτη τοῦ Ἰνδοστάν.

§ 146. Τὰ κράτη τοῦ Ἰνδοστάν, ἅτινα διατηροῦσιν εἰσέτι τὴν ἀνεξαρτησίαν των κείμενα πρὸς τὰ Β. καὶ ΒΑ. εἰσὶ δύο, τὸ Νεπάλ καὶ τὸ Βουτάν.

Τὸ Νεπάλ κείμενον πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ Ἰνδοστάν εἰς τὰ μεθόρια τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας εἶνε χώρα ὀρεινὴ καὶ δασώδης καὶ ἔχει 2800 τ. μ. ἐπιφάνειαν καὶ 2 $\frac{1}{2}$ περίπου ἑκατ.

Τὸ δὲ Βουτάν κείμενον πρὸς Α. τοῦ Νεπάλ ἔχει 1000 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 500000 κατ.

Χῶραι τῆς Ἀγγλικῆς εἰταιρείας καὶ ἐπίσημ. πόλεις.

§ 147. Αὗται, εἰς τὰς ὁποίας ἤδη προσετέθησαν καὶ τινες ἀνεξάρτητοι χῶραι, διαιροῦνται ἀπὸ τὸ 1835 εἰς τρεῖς προεδρείας, τῆς Καλκούττης πρὸς Α., τῆς Μαδράς πρὸς Ν. καὶ τῆς Βομβάης πρὸς Δ., εἰς τὴν ὁποίαν προσετέθη καὶ ἡ χώρα τῶν Σέικων, πρὸς Β. Ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε Καλκούττα, ἐπὶ τοῦ Γάγγου, μητρόπολις τῆς ὁμωνύμου προεδρείας καὶ ὅλου τοῦ Ἀγγλικοῦ Ἰνδοστάν καὶ καθέδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ, ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων καὶ πλουσιωτέρων τοῦ κόσμου, κατοικουμένη ὑπὸ 300 χιλ. κατ. καὶ μετὰ τῶν περιόικων ὑπὸ 800 χ. ἐξ ὧν 45 χ. εἶνε χριστιανοί. Πάτρα, εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Καλκούττης. πόλις ἐμπορικωτάτη ἔχουσα 312 χιλ. κατ. Βεγαρέζη, ἱερὰ πόλις τῶν Ἰνδιῶν

καὶ ἐστὶα τῆς Βραχμανικῆς μαθήσεως, ἐκ τῶν ὠραιότερων, ἐμπορικωτέρων καὶ πολυανθρωποτέρων πόλεων τοῦ Ἰνδοστάν, ἔχουσα 630 χιλ. κατ. *Αἰλαχαβάδη*, εἰς τὰ Δ. τῆς Βεναρέζης, ὡσαύτως ἱερὰ πόλις τῶν Ἰνδιῶν καὶ ἡ ὀχυρωτέρα τοῦ Ἰνδοστάν. Ἄγγρα, εἰς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω, παλαιὰ καθέδρα τοῦ μεγάλου Μογγόλου, τοῦ ὁποίου οἱ ταπεινοὶ καὶ ἀσήμεντοι ἀπόγονοι κατοικοῦσι νῦν εἰς τὴν *Δέλλιν*, πόλιν μεγαλοπρεπῆ ἔχουσαν τανῦν 200 χιλ. κατ. ἀντὶ τῶν πάσαι 2 ἑκατ. Ἐπισημότεραι πόλεις τῆς δευτέρας προεδρείας, *Μαδράς*, ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Κορομανδέλου, μητρόπολις τῆς προεδρείας καὶ πόλις ἀξιολογωτάτη διὰ τὰ ἐργοστάσια, τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πληθυσμὸν τῆς (462 χ.). *Μα σουλιπατάμ*, εἰς τὰ ΒΑ. τῆς *Μαδράς*, ὁ καλλίτερος λιμὴν τῆς παραλίας τοῦ Κορομανδέλου καὶ πόλις ἐπίσημος διὰ τὰ πολλὰ Ἰνδικὰ ἐργοστάσια τῆς. *Καλικούτη*, εἰς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς παραλίας τοῦ Μαλαβάρου καὶ ἡ πρώτη τῶν Ἰνδιῶν πόλις, εἰς ἣν πρῶτον προσωρμίσθη τὸ 1498 ὁ Βάσκος Δεγάμας, Πορτογάλος θαλασσοπόρος. *Κοτοχίνη*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς *Καλικούτης*, ὁ ἐμπορικώτατος λιμὴν ἐπὶ τῆς αὐτῆς παραλίας καὶ ἡ ἀξιολογωτέρα πρότερον ἀποικία τῶν Ὀλλανδῶν. Ἐπισημότεραι πόλεις τῆς τρίτης προεδρείας, *Βομβάνη*, ἐπὶ μικρᾷ ὁμωνύμου νήσου κειμένης παρὰ τὴν παραλίαν, μητρόπολις, ὀχυρὰ, εὐλίμιμος, λίαν ἐμπορικὴ τῆς Ἰνδίας καὶ ὁ ναύσταθμος τοῦ ἐν Ἀσίᾳ Ἀγγλικοῦ στόλου, ἔχουσα 200 χιλ. κατ. *Ἀχμεδαβάδη*, πρὸς Β. τῆς *Βομβάνης* ἐπὶ χερσονήσου, ἐκ τῶν μεγαλειτέρων πόλεων τῆς Ἰνδίας. *Καμβαία*, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ *Καμβαϊκοῦ* κόλπου, περιέχουσα πολλὰς λαμπρὰς οἰκοδομὰς μαρτυρούσας τὴν ἀρχαίαν τῆς λαμπρότητα. *Σουράτη*, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κόλπου, μεγάλη καὶ ἐργοστασιούχος πόλις. *Ποῦνα*, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς *Βομβάνης*, πόλις μεγάλη καὶ παλαιὰ καθέδρα τοῦ ἡγεμόνος τῶν *Μαρατῶν*, οἵτινες πολὺν χρόνον ἀπέκρουσαν τοὺς Μογγόλους, ἀλλ' ἐσχάτως ὑπέκυψαν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, ὑπερασπισθέντες ἐνδόξως τὴν ἐλευθερίαν των.

Ἡ χώρα τῶν *Σεϊκῶν* κειμένη εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Ἰνδοῦ καὶ διαρρέουμένη ὑπὸ πέντε ἄλλων ποταμῶν συμβαλλόντων εἰς αὐτὸν ὀνομάζεται καὶ *Πενδιῶχη*. Οἱ πολεμικοὶ κάτοικοι αὐτῆς λογιζόμενοι ὑπὲρ τὰ 5 ἑκατ. ἐκυβερνῶντο πρότερον ὑπὸ ἡγεμόνων ἀναγνωριζόντων τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλείου τῆς *Μαχαραδίαχ* τῆς *Λαχόρας*. Ἐπισημότεραι πόλεις *Λαχόρα*, μητρόπολις καὶ παλαιὰ καθέδρα τῶν μεγάλων Μογγόλων, ἔχουσα περὶ τὰς 100 χιλ. κατ. *Κασμίρη* ἢ *Σερταγούρη* ἡγουν πόλις εὐδαίμων,

πρὸς Β. τῆς Λαχόρας, οὗτα περίφημος διὰ τὰ ἐν αὐτῇ κατα-
στευαζόμενα σάλια καὶ ἔχουσα 150 χιλ. κατ.

Ἐπισημότεραι πόλεις τῶν ὑποτελῶν ἢ συμμάχων χωρῶν.

§ 148. Λούκνθος, εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Βεναρέζης, μητρόπολις
καὶ καθέδρα τοῦ Ναβάβ ἡ ἡγεμόνος τῆς Οὐδης, καὶ πόλις ὠραία,
ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 300 χιλ. κατ. *Ναργούρη*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς
ἀνωτέρω, μητρόπολις Μαρατικῶν βασιλείου ἔχουσα 115 χ. κατ.
Ἰδραβάδη, εἰς τὸ κέντρον τοῦ Ἰνδοστάν, καθέδρα τοῦ ἡγεμό-
νος τοῦ Δεκάν, ἔχουσα 100 χιλ. κατ.

Ἡ Σινδία εἰς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Ἰνδοῦ,
ἀποσπασθεῖσα πρότερον καθὼς καὶ τὸ Βελουδσχιστάν ἀπὸ τοῦ
παλαιῦ βασιλείου τῶν Ἀφγάνων, εἶνε τανῦν ὑποτελὴς εἰς τὴν
Ἀγγλικὴν ἐταιρείαν, κατοικουμένη ἀπὸ 4 ἑκατ. περίπου κατ.
καὶ διαιρουμένη εἰς τρεῖς ἡγεμόνας τοῦ ἰσχυροτέρου τῶν ὁποίων
καθέδρα εἶνε ἡ Ἰδραβάδη, κειμένη ἐπὶ νήσου σχηματιζομένης
ὑπὸ τοῦ Ἰνδοῦ.

Ἡ Σινδιάχη πρὸς Α. τῆς Σινδίας, συνισταμένη ὑπὸ πολλῶν
ἐπαρχιῶν κεχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων καὶ περικυκλωμένων παν-
ταχόθεν ὑπὸ Ἀγγλικῶν κτήσεων, κατέστη καὶ αὕτη ἐσχάτως
ὑποτελὴς καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 4 ἑκατ. κατ., ἐπισημότεροι τῶν
ὁποίων εἶνε οἱ *Μαράται*. Ἀξιολογώτερα δὲ πόλις ἡ *Γιβαλίσρα*,
ὀκμαία καὶ πολυάνθρωπος.

Κτήσεις τῶν ἄλλων Εὐρωπαίων

§ 149. Εἰς τοὺς Γάλλους ἀνήκουσιν ἡ ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ
Κορομανδέλου *Καρικάλλη*, πόλις ἀξιόλογος διὰ τὸ ἐμπόριον τῶν
φρασιμάτων, καὶ ἡ *Πορδίχερος*, πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω, ἡ ὠραι-
ότερα Γαλλικὴ ἐν Ἰνδία ἀποικία καὶ ὁ καλλίτερος λιμὴν τῆς πα-
ραλίας τοῦ Κορομανδέλου καὶ ἔδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τῶν ἐν
Ἀσία Γαλλικῶν κτήσεων, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. καὶ πολλὰ ἐργο-
στάσια. Οἱ Πορτογάλοι ἐξουσιάζουσι τὸ φρούριον *Θεῖον* καὶ τὴν
νῆσον *Γόαρ* εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Μαλαβάρου, ἔχουσαν ὁμώνυ-
μον πόλιν, ἥτις διὰ τὸ νωσῶδες κλίμα τῆς ἀνεκτίσθη ἀντικρὺ τῆς
στερεᾶς καὶ εἶνε ἔδρα τοῦ Πορτογάλου διοικητοῦ. Οἱ Δανοὶ
ἐξουσιάζον πρότερον ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Κορομανδέλου τὴν
Τραγκεβάρην καὶ πρὸς Ν. τῆς Καλκούττης τὴν *Σεραμπούραν*.

Νῆσοι κείμενοι περὶ τὸ Ἰνδοστάν εἶνε ἡ *Κεϋλάρη* (*Ταπρο-
βάνη*) πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Κομορίνου, ὀνομαζομένη διὰ τὴν ἀλι-
εῖαν τῶν μαργαριτῶν καὶ *Πεσερή*, καὶ ἐξαρτωμένη ἀπ' εὐθείας
ἀπὸ τοῦ Βρετανικοῦ βασιλείου καὶ ἔχουσα τὴν *Καρδὸν*, εἰς τὸ

κέτρον, πρώην μητρόπολιν τοῦ Κεϋλανικοῦ βασιλείου καὶ τὴν Κολόμβον, εἰς τὰ ΝΔ., νῦν μητρόπολιν. Αἱ Λακκεδῖβαι εἰς τὰ ΝΔ. τῆς παραλίας τοῦ Μαλαθάρου, κυβερνώμεναι δι' ἡγεμόνος ὑποτελοῦς εἰς τοὺς Ἀγγλους. Αἱ Μαλεδῖβαι, πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρω, κυβερνώμεναι δι' ἡγεμόνος ἀνεξαρτήτου καὶ ἀριθμούμεναι ἕως 12 χιλ. καὶ διαιρούμεναι εἰς συμπλέγματα ὀνομαζόμενα ἀπτόλια, ἔχουν ἀθροίσματα νησιδίων ἀδιαπόρθητα εἰς μεγάλα πλοῖα· φέρουσι δὲ λευκὸν ἥλεκρον, μαῦρα κοράλλια καὶ καυρίδας ἢ μικρὰ κογχύλια ἐπέχοντα αὐτόθι τὴν θέσιν τῶν νομισμάτων· τούτων δὲ εἰς σάκκος χωρὼν 12 χιλ. τιμᾶται 5-6 φράγ.

ΠΕΡΑΝ ΙΝΔΙΑ.

Ὅρια, σύστασις, θρησκεία, πολιτ. κλίμα καὶ προϊόντα.

§ 450. Ἡ Πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδία ὀνομαζομένη καὶ Ἀνατολικὴ Ἰνδικὴ Χερσόνησος ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κίνας καὶ τοῦ Τιβέτ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἰνδοστάν καὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκκας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Σιαμικοῦ καὶ Τογκινίου κόλπου, ἔχουσα περὶ τὰ 30 ἑκατ. κατ. καὶ διαιρουμένη εἰς πέντε κυριώτερα μέρη, τὴν Ἰνδιάν τῆς Ἀγγλικῆς ἐταιρείας πρὸς Δ., τὴν ἀνεξάρτητον Μαλάκκαν ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου χερσονήσου, τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Βιρμάν πρὸς Α. τῆς Ἀγγλικῆς Ἰνδίας, τὸ βασίλειον τοῦ Σιάμ, εἰς τὸ κέντρον, καὶ τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Ἀννάμ πρὸς Α. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἀνατολικῆς Ἰνδίας εἶνε Μωαμεθανοί· τὸ δὲ Ἀννάμ περιλαμβάνει πολλοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Κομφουκίου φιλοσόφου Σήνου, παραδεχομένου ἓνα μόνον Θεόν. Ὁ Βραμισμὸς ἐπικρατεῖ εἰς τὸ Ἀσσάμ, καὶ ὁ Μωαμεθανισμὸς εἰς τὸ Ἀρακάν καὶ εἰς τὴν χερσόνησον Μαλάκκαν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς φυλὴν κατοικήσασαν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Αὐστραλίας. Οἱ κάτοικοι τοῦ Βιρμάν, Σιάμ, Ἀννάμ καὶ τῆς ἀνεξαρτήτου Μαλάκκας ὑπόκεινται εἰς ἡγεμόνας δεσποτικούς, αἱ δὲ Ἀγγλικοὶ κτήσεις ἐξαρτῶνται ὑπὸ τῆς ἐταιρείας τῶν Ἰνδιῶν. Τὸ κλίμα ἐν γένει εἶνε ὑγρὸν καὶ θερμὸν καὶ ἡ γῆ εὐφορος, φέρουσα ὀρύζιον, ζάχαριν, καφὲν, τέι, βαμβάκιον, ἰνδικὸν καὶ ἀρώματα· ἐξορύττεται δὲ καὶ χρυσὸς, ἄργυρος, κασσίτερος, ρουβίνιον, σάπφειρος καὶ μάρμαρα· τὰ δὲ ζῶα αὐτῆς εἶνε τὰ αὐτὰ μὲ τοῦ Ἰνδοστάν.

Εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἐταιρείαν περιλαμβάνονται αἱ ἐξῆς χώραι ἔχουσαι 4500 τ. μ. ἐπιφ. καὶ περὶ τὰ 2 ἑκατ. κατ.

1) Τὸ παλαιὸν βασίλειον τοῦ Ἀσάμ κείμενον εἰς τὰ ΒΔ. καὶ κατέχον πλατεῖάν τινα κοιλάδα διαρρέομένην ὑπὸ τοῦ Βρα-
μαπούτρα καὶ κατοικοῦμενον ὑπὸ φύλων ἀγρίων καὶ ἀνεξαρ-
τήτων.

2) Τὰ παλαιὰ βασίλεια τοῦ Ἀρακάν, τοῦ Μαρταβάν, τῆς
Αὔας καὶ τινα ἄλλα κείμενα κατὰ μῆκος τῆς παραλίας τοῦ Βεγ-
γαλικοῦ κόλπου καὶ ἔχοντα ὁμώνυμους πρωτεύουσας.

3) Ἡ ΝΔ. Μαλάκκα ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσαν.

4) Ἡ νῆσος τοῦ Πρίγγιπος τῆς Οὐαλλίας καὶ ἡ παρ' αὐτὴν
Σιγκαπούρη, εἰς τὰ ΝΔ. τῆς χερσονήσου τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυ-
μος πρωτεύουσα εἶνε μητρόπολις τῆς Ἀγγλικῆς Ἰνδίας.

Ἡ χερσόνησος Μαλάκκα ἔχουσα 200 λευγ. μῆκος καὶ 30-40
πλάτος περιλαμβάνει 5 κυριώτερα κράτη.

Ἡ Βιρμανικὴ αὐτοκρατορίας κειμένη πρὸς Α. τῆς Ἀγγλικῆς
Ἰνδίας ἔχει 12 χ. τ. μ. ἐπιφ. καὶ περὶ τὰ 4 ἑκατ. κατ. ἐξ ὧν
τινες εἶνε ὑποτελεῖς· εἶνε δὲ ὅλοι Βουδδισταὶ πιστεύοντες καὶ
τὴν μετεμψύχωσιν.

Τὸ βασίλειον τοῦ Σιάμ κείμενον πρὸς Α. τῆς Βιρμανικῆς
αὐτοκρατορίας, καὶ ἔχον 12 χ. τ. μ. ἐπιφ. καὶ 5 ἑκατ. κατ. πε-
ριλαμβάνει πολλὰ κράτη τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε
Σιάμ, ἐπὶ νήσου σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Μενάμ καὶ Βαγκόκη,
λιμὴν ἐμπορικώτατος καὶ μητρόπολις τοῦ βασιλείου.

Ἡ Αὐτοκρατορία τοῦ Ἀννάμ, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἔχουσι
πολλὴν ὁμοιότητα μὲ τοὺς Σίνας, κειμένη πρὸς Α. τῶν ἀνωτέρω,
καὶ ἔχουσα 9000 τ. μ. ἐπιφ. καὶ 20 ἑκατ. κατ. διαιρεῖται εἰς
πολλὰ βασίλεια ἢ ἐπαρχίας, τῶν ὁπαίων ἐπισημότεραι πόλεις
εἶνε Σαιγών, πόλις ἐμπορικωτάτη ἔχουσα ἕως 180 χ. κατ.
Καμβοδίσγα, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω. Χουή, ναύσταθμος,
πόλις ἰσχυρὰ, μητρόπολις ὅλης τῆς αὐτοκρατορίας καὶ καθέδρα
τοῦ αὐτοκράτορος. Κεσχώ, πρωτεύουσα τοῦ Τογκίνου (40 χι-
λιάδ. κατ.).

Αἱ περὶ τὴν πέραν Ἰνδιάν ἐπισημότεραι νῆσοι εἶνε αἱ Ἀν-
δαμάναι καὶ αἱ Νικοβάραι, πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Βεγγαλικοῦ
κόλπου.

ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.

Χῶραι, ὄρη, μέγεθος, θρησκεία καὶ πολιτεῖμα.

§ 151. Αὕτη περιλαμβάνεται μετὰξὺ Σιθέριας πρὸς Β.,
Τουρκεστάν καὶ Ἀφγανιστάν πρὸς Δ., τῶν δύο Ἰνδιῶν καὶ τῆς

Σινικῆς θαλάσσης πρὸς Ν. καὶ τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ πρὸς Α., ἔχουσα 254 χ. τ. μ. ἐπιφ. καὶ 400 ἑκατ. κατ. Σύγκειται δὲ ἐκ τῆς ἰδίως Σινικῆς ἢ Κίνας, τῆς Μανδσχοῦρίας, τῆς Κορέας, τῆς Μογγολίας καὶ τοῦ Μεγάλου καὶ Μικροῦ Τιβέτ, ἐξ ὧν τὰ πλεῖστα εἶνε ὑποτελῆ εἰς τοὺς Σίνας. Ἡ αὐτοκρατορία αὕτη εἶνε ἡ μεγαλειτέρα τῆς Ἀσίας καὶ ἡ εὐρυχωροτέρα τοῦ κόσμου μετὰ τὴν Ῥωσσίαν. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνήκοντες εἰς τὴν κυτρίνην φυλὴν πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων διατηροῦσιν τὸ αὐτὸ πολίτευμα, τοὺς αὐτοὺς νόμους, ἰδίαν γλῶσσαν καὶ ἴδια ἥθη, ἔθιμα καὶ πολιτισμόν. Πρὸ πολλῶν αἰώνων ἐγνώριζον τὴν χρῆσιν τῆς πυρίτιδος, τῆς ναυτικῆς πυξίδος καὶ τῆς τυπογραφίας. Ὑπέστησαν μὲν κατὰ καιροὺς πολλὰς ἐπιδρομὰς Τατάρων, ἀλλὰ τὸ 1644 οἱ Μανδσχοῦροι κατέκτησαν τὴν χώραν συστήσαντες νέους ἄρχοντας καὶ νέους βασιλεῖς, οἵτινες μέχρι τοῦ νῦν κυβερνῶσιν. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ τοῦ Βουδδα λεγομένου αὐτόθι καὶ Φωῆ. Ὁ αὐτοκράτωρ, ὅστις εἶνε καὶ ἀνώτατος ἐκκλησιαστικὸς ἄρχων, προσαγορευόμενος πατὴρ τοῦ λαοῦ καὶ τέκνον τοῦ θεοῦ, ἀπολαμβάνει θείας τιμᾶς καὶ ἔχει δύναμιν κατὰ τι περιορισμένην ὑπὸ συλλόγου ἀντιπροσώπων συγκροτουμένου ὑπὸ ὀρισμένων τάξεων ἀνθρώπων. Αἱ δὲ ὑποτελεῖς χῶραι διοικοῦνται ὑπὸ βασιλέων ἢ Χανῶν ὑποκειμένων ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῶν Σινῶν. Οἱ πρὸς Β. λαοὶ ὀνομάζονται Τάταροι καὶ ἡ χώρα αὐτῶν Σινικὴ Ταταρία.

Γῆ, κλίμα προϊόντα καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 152. Ἡ ἰδίως Σινικὴ περιλαμβάνει ἐκτεταμένης πεδιάδας αἵτινες φέρουσιν ἀφθόνους καρπούς· αὐτόθι αὐξάνει ἡ σικαμινέα, ἡ πορτογαλέα, τὸ βαμβάκιον, τὸ Ἰνδικόν, τὸ ζαχαροκάλαμον, τὸ τέϊ κτλ. Ἡ Κορέα περιέχει ὄρη φέροντα ἄφθονον χρυσὸν καὶ ἄργυρον. Αἱ πεδιάδες τῆς Μογγολίας παράγουσι ῥαβδόβαρον. Εἰς τὰ ὑψηλὰ ὄρη τοῦ Τιβέτ, ἐπὶ τῶν ὁποίων κεῖνται αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῆς σφαίρας, τρέφονται αἶγες, τῶν ὁποίων τὸ λεπτότατον μαλλίον χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν πολυτίμων σαλίων καὶ περιλαμβάνονται πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ. Ἐξάγεται προσέτι πορσελάνη, ἀξιόλογον χαρτίον καὶ μελάνη χρησιμεύουσα εἰς ἰχνογραφικὰ σχεδιάσματα. Ἡ ἰδίως Σινικὴ ἔχουσα 315 ἑκατ. κατ. διαιρεῖται εἰς 15 ἐπαρχίας, διοικουμένης ὑπὸ τῶν λεγομένων Μανδρινῶν, οἵτινες μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος πρεσβεύουσι τὸ δόγμα τοῦ Κομφυκίου, ἐνῶ οἱ λοιποὶ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε Βουδδισταί. Ἐπισημότεραι πόλεις Πεκίγην ἢ Πεκίνο,

εἰς τὰ ΒΑ., μητρόπολις καὶ καθέδρα τοῦ αὐτοκράτορος ἔχουσα περὶ τὸ $1\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ. *Ναγκίνη*, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἰαντσοκιάγγου πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Πεκίνου, παλαιὰ μητρόπολις καὶ πόλις πλουσιωτάτη καὶ διάσημος διὰ τὸν φαρφουρένιον πύργον τῆς, ὀκτάγωνον οἰκοδόμημα ἔχον 40 ποδῶν διάμετρον, 200 ὕψος καὶ 9 πατώματα· ἔχει περὶ τὰς 800 χιλ. κατ. καὶ περὶ αὐτὴν φύεται τὸ κύτρινον βαμβάκιον, ἐξ οὗ κατασκευάζονται τὰ ὠραῖα βαμβάκινα ὑφάσματα *ναγκίται* ἰδίως ὀνομαζόμενα. *Χουγγισχεοῦ*, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς *Ναγκίνης* ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς διώρυχος, ἔργον μεγαλοπρεπὲς 240 λεγ. μακρὸν (500 χιλ. κατ.) *Καντώρ*, πρὸς Ν. μητρόπολις ὁμωνύμου ἐπαρχίας, πόλις ἐκ τῶν πολυανθρωποτέρων καὶ πλουσιωτέρων τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ὁ πρῶτος τῶν 5 λιμένων εἰς τοὺς ὁποίους οἱ Εὐρωπαῖοι δύνανται νὰ προσορμίζωνται ἀκωλύτως (1800000). *Μάκασον*, ὠραῖος λιμὴν πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου νήσου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει καὶ Πορτογαλικὴ ἀποικία. Αὐτόθι λέγουσιν ὅτι ὁ Καμοένσος, διάσημος Πορτογάλος ποιητής, ἐσύνθεσε τὸ ὠραῖον ποίημα τῶν Λουσιάδων, εἰς τὸ ὁποῖον ἐγκωμιάζει τὴν ἀνακάλυψιν τῶν Ἰνδιῶν. Ἐπισημότεραι δὲ νῆσοι εἶνε ἡ *Θαϊουάνη*, πρὸς ἄρκτον τῆς Κίνας, χωριζομένη ἐκ τῆς στερεᾶς διὰ τοῦ *Φουκιανίου* πορθμοῦ ἔχοντος 35 λευγῶν πλάτος καὶ ὀνομαζομένη ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων *Φορμόζα* διὰ τὴν ὠραιότητα καὶ γονιμότητά της· ἡ ὁμώνυμος αὐτῆς πρωτεύουσα κεῖται πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος, ὑποκείμενον εἰς τὴν Σινικὴν Αὐτοκρατορίαν, τὸ δὲ ἀνατολικὸν κατοικοῦμενον ὑπὸ λαῶν ἀνεξαρτήτων καὶ ἀγρίων εἶνε σχεδὸν ἄγνωστον. *Αἰνάνη*, εἰς τὰ ΝΔ. τῆς *Καντῶνος*, ἔχουσα πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἄλατα καὶ πολύτιμα δάση· τὰ δὲ μεσόγεια αὐτῆς κατοικοῦνται ὑπὸ λαῶν ἀγρίων καὶ ἀνεξαρτήτων.

Ἡ *Μανδσχοῦρια* κειμένη εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Κίνας πρὸς Β. τοῦ μεγάλου Σινικοῦ τείχους μᾶλλον πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς δεσπόζουσα χώρα τῆς Κίνας, καθόσον, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη, ἐξ αὐτῆς κατάγονται οἱ ἡγεμόνες τῆς Σινικῆς Αὐτοκρατορίας ἀπὸ δύο ἡδὴ αἰώνων. Διαιρουμένη δὲ εἰς τρεῖς ἐπαρχίας καὶ διαρρέουμένη ὑπὸ τοῦ Ἀμούρ, ἔχει 9800 χ. κατ., γῆν εὐφορον, παχείας βοσκᾶς καὶ πάμπολλα δάση, εἰς τὰ ὁποῖα ζῶσιν ἄγρια ζῶα δίδοντα καλὰ γουναρικά. *Μούκδη*, μητρόπολις καὶ καθέδρα τῶν ἡγεμόνων πρὸ τῆς κατακτήσεως τῆς Κίνας.

Ἡ *Κορέα*, χερσόνησος πρὸς Ν. τῆς *Μανδσχοῦρίας*, εἶνε ἴση σχεδὸν μὲ τὴν Ἰταλίαν κατὰ τὴν ἑκτασιν καὶ ὀλίγον γνωστὴ εἰς

τοὺς Εὐρωπαίους διὰ τοὺς ἀξένους αὐτῆς κατοίκους, οἵτινες εἶνε τῆς αὐτῆς καταγωγῆς μὲ τοὺς Μανδσχοῦρους· ἔχει δὲ ἔδαφος εἰς ἄκρον ὄρεινόν καὶ δρυμῶδες, κλίμα ψυχρόν, 8 περίπου ἑκατ. κατ. καὶ τὸ *Κιγγοκίταον*, καθέδραν βασιλέως ὑποτελοῦς εἰς τὴν Κίναν.

Ἡ *Μογγολία* κειμένη πρὸς Β. τοῦ μεγάλου τείχους καὶ πρὸς Δ. τῆς Μανδσχορίας εἶνε ἡ κοιτὶς τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ περιφήμου Τεμουτσίνου, τοῦ ὁποίου τὸν εἰς τὸν κόσμον προορισμὸν προεμήνυε, λέγουσι, βῶλος πηκτοῦ αἵματος, τὴν ὁποίαν ἐκράτει εἰς χεῖρας ἐξερχόμενος τῆς μητρικῆς γαστρὸς· μετονομασθεὶς δὲ μετὰ ταῦτα *Τσιγγισχάνης*, ἤγουν ὁ μέγιστος τῶν βασιλέων, ἐνέσπειρε φόβον καὶ τρόμον εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν καὶ πανταχοῦ, ὅθεν διῆλθε. Κατοικουμένη δὲ νῦν ὑπὸ νομαδικῶν φυλῶν περιλαμβάνει μικροῦ λόγου ἀξίας πόλεις, τὸ μέγα ὄρος *Αἰτάϊον*, κλίμα ἐπὶ πολὺ ψυχρόν, καὶ περὶ τὰ 9 ἑκατ. κατ. ζώντων ἀπὸ τῆς κτηνοτροφίας. Πρὸς Δ. ἐκτείνεται ἡ μεγάλη ἔρημος *Γόδης*, πετρώδης καὶ ἀμώδης ἔχουσα 500 λεύγ. μῆκος. Ἐτι δυτικώτερον ἡ *Θιασχάν*, περιλαμβάνουσα τὴν *Ζουγγαρίαν* μετὰ τινος μέρους τῆς χώρας τῶν Κιργίσιων πρὸς τὰ ΒΔ., τὴν *Μικρὰν Βουχαρίαν* πρὸς τὰ ΝΔ. καὶ τὴν χώραν τῶν *Τοργότων* μετὰ τῆς τῶν *Μογγόλων* καὶ *Ἐλεϋτῶν* τῆς Κουκουνώρης πρὸς τὰ ΝΑ. Αἱ ἐκτεταμέναι αὗται χῶραι ὑποταχθεῖσαι εἰς τὴν Κίναν περὶ τὰ μέσα τοῦ τελευταίου αἰῶνος περιέχουσι πλούσια μεταλλεῖα ἀργύρου.

Τὸ *Τιβέτ*, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Κίνας, ὃν ἐκ τῶν ὑψηλοτάτων χωρῶν τῆς σφαίρας καὶ ὀλίγον γνωστὸν περιλαμβάνει τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς σφαίρας *Ἰμαλαῖα* (*Ἰμαος*), ἐκ τῶν ὁποίων πηγάζουσιν ὅλοι σχεδὸν οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Ἀσίας. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ περὶ τὰ 6 ἑκατ. ἀναγνωρίζουσι κοσμικὸν καὶ ἐκκλησιαστικὸν κυρίαρχον τὸν *Δαλαϊλάμαν*, ἤγουν μέγαν *Λάμαν*, εἰς τὸν ὁποῖον κατ' αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἶνε ἐνσαρκωμένος, γινόμενος δι' αὐτοῦ ἐπὶ γῆς ὁρατός. Οἱ πολυπληθεῖς τοῦ τόπου *Λάμαι*, ἤγουν ἱερεῖς, μένοντες ἄγαμοι, ζῶσι σκληραγωγούμενοι καὶ νηστεύοντες ἐντὸς μοναστηρίων. *Λάσσα*, πρὸς Ν. μητρόπολις τοῦ *Τιβέτ* κειμένη ἐπὶ χώρας ὡραιότατης παρὰ τὸ ἱερὸν ὄρος *Μαρθούριον*, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ μεγαλοπρεπέστατον μοναστήριον *Βόταλα* καλούμενον, θερινὴ ἐδρα τοῦ *Δαλαϊλάμα* ἔχουσα 800 χιλ. κατ.

Νῆσοι ὑποτελεῖς εἰς τὴν Κίναν εἶνε αἱ *Λιουκιοῦ* πρὸς Ν. τῆς Ἰαπωνίας, ἡ *Σακαλίνη*, πρὸς Α. τῆς Μανδσχορίας· ταύτης οἱ Σίνοι ἐξουσιάζουσι τὸ βόρειον μέρος ἔχον 212 λεύγ. μῆκος, τὸ δὲ μεσημβρινὸν ἀνήκει εἰς τὴν Ἰαπωνίαν.

ΙΑΠΩΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.

Θέσις, κάτοικοι, θρησκεία καὶ πολιτεῦμα.

§ 453. Χωριζομένη πρὸς Δ. ἐκ τῆς Κίνας διὰ τῆς ὁμωνύμου θαλάσσης σύγκειται ἐκ τεσσάρων μεγάλων νήσων καὶ πολλῶν μικρῶν, ἔχουσα 44 χιλ. τ. μ. ἐπιφ. καὶ 35 ἑκατ. κατ. τῆς αὐτῆς καταγωγῆς μὲ τοὺς Σίνας, ἀλλὰ μαχιμωτέρους αὐτῶν. Θρησκεία δὲ τούτων ἀρχαία εἶνε ἡ Σιντολατρεία, βάσιν ἔχουσα τὸν πνευματισμόν· ὁ δὲ Βουδδισμός τανῦν εἶνε μᾶλλον ἐξηπλωμένος· ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες τοῦ δόγματος τοῦ Κομφυκίου. Τὸ δὲ 1542 διὰ τῶν Πορτογάλων εἰσέχθη καὶ ὁ Χριστιανισμός, ὅστις δι' ἀνηκούστων σκληροτήτων μέχρι τοῦ 1638 κατεστράφη ἐξ ὁλοκλήρου καὶ ἔκτοτε ἐπικρατεῖ αὐτόθι φρικτὴ κατὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν ξενηλασία. Ἡ κυβέρνησις ἀνῆκε πρότερον εἰς τὸν Δαίτην, ἀρχηγὸν τῆς πρώτης θρησκείας καὶ ἀπόγονον τῶν παλαιῶν ἐπιχωρίων θεοτήτων, ὅστις καὶ σήμερον προσκυνεῖται ὡς θεὸς καὶ ἰδίως ὑπὸ τῶν Σιντολατρῶν· περὶ δὲ τὸ μέσον τοῦ 16 αἰῶνος ὁ Κούβος, στρατιωτικὸς διοικητὴς αὐτοῦ, ἀφῆρπασεν ὅλην τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν καὶ περιώρισε τὸν Δαίτην μόνον εἰς τὰ πνευματικά, πέμπων κατ' ἔτος πρὸς αὐτόν, ὅστις κατοικεῖ κεκλεισμένος εἰς τὸ παλάτιον τοῦ καὶ εἶνε ἀόρατος εἰς τὸν λαόν, μεγάλην πρεσβείαν μετὰ μεγαλοπρεπῶν βασιλικῶν δώρων· ὁ δὲ Κούβος ἐδρεύων εἰς τὴν Ἰεδδῶ μετέρχεται ἀπολύτως τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν.

Γῆ, κλίμα, προϊόντα, βιομηχανία καὶ ἐπισ. νῆσοι.

§ 454. Αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι ἔχουσιν ὑψηλὰ ὄρη καὶ ὑπόκεινται συχνὰ εἰς τρομαρὸς σεισμοὺς καὶ καταιγίδας. Τὸ κλίμα αὐτῶν εἶνε ποικίλον, ὁ χειμὼν ψυχρὸς, τὸ θέρος καυστικὸν καὶ αἱ βραχδαῖαι βροχαὶ συχνάταται. Τὸ ἔδαφος περιέχον, ὡς λέγουσι, πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ πολυτίμων λίθων εἶνε ὀλίγον εὐφορον καὶ μόνον διὰ τὴν φιλοπονίαν τῶν κατοίκων καθίσταται παραγωγικόν. Τὰ προϊόντα τοῦ τόπου εἶνε σχεδὸν τὰ αὐτὰ μὲ τῆς Κίνας. Κυριώτερα δὲ τούτων εἶνε ὀνομαστή προσελάνη, τέϊ, ὀρύζιον, χαρτίον, βαμβάκερά καὶ μεταξωτὰ ὑφάσματα κτλ. Ἐπισημότεραι νῆσοι εἶνε ἡ Νιγῶν, ἡ Κιούσιος ἢ Ζίμος, ἡ Σικόφη καὶ ἡ Ἰεσσῶ· τῆς Νιγῶνος ἐπισημότεραι πόλεις ἡ Ἰεδδῶ, πρὸς Δ. εἰς τὸν μυχὸν κόλπον, ἔχουσα περὶ τὰ 2 ἑκατ. κατ. καὶ οὐσα καθέδρα τοῦ Κούβου. Μίακος, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Ἰεδδῶς, ἀρχαία μητρόπολις, καθέδρα τοῦ Δαίτη, ἡ ἐστὶν τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐπιστημῶν καὶ τὸ κέντρον

τοῦ ἐμπορίου κάτοικουμένη ὑπὸ 500 χιλ. κατ. *Ναγγασάκη* ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς Κιουσίου καὶ ὁ μόνος λιμὴν, εἰς τὸν ὁποῖον προσορμίζονται Εὐρωπαῖοι καὶ Σῖναι. *Αὔα*, ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς Σικόφης, ἥτις πρότερον ἐσχημάτιζεν ἰδιαιτέρον βασίλειον. Πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Ἰεσσούς ἄρχεται τὸ ἀρχιπέλαγος τῶν Κουριλῶν, τοῦ ὁποῖου μόνον τὸ νότιον ἀνήκει εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, τὸ δὲ βόρειον εἰς τὴν Ῥωσίαν.

Α Φ Ρ Ι Κ Η.

Σχῆμα, θέσις, μέγεθος, ὄρια, κάτοικοι καὶ θρησκεία.

§ 155. Ἡ Ἀφρική, τῆς ὁποίας τὸ ἐσωτερικὸν εἶνε ὀλίγον γνωστὸν, σχηματίζει μεγάλην τριγωνικὴν χερσονήσον, κειμένην ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην μεταξὺ τῆς 400—700 Α. μ. καὶ μεταξὺ τῆς $370\frac{1}{2}$ Β.— $350\frac{1}{2}$ Ν. π. καὶ ἔχει 1070 μίλ. περίπου μῆκος, 4020 πλάτος καὶ 723 χιλ. τ. μ. ἐπιφ. Ἐνομένη δὲ πρὸς τὰ ΒΔ. μετὰ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ ἰσμοῦ τοῦ Σουέζ, ἔχοντος 26 λευγῶν περίπου πλάτος, καὶ διαιρουμένη ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς δύο ἴσα σχεδὸν μέρη, δρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ μεγάλου Αὐστραλικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ ἰσμοῦ τοῦ Σουέζ. Παραβαλλομένη δὲ πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἡπείρους εἶνε τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς Ἀσίας καὶ $3\frac{1}{2}$ φορές μεγαλειτέρα τῆς Εὐρώπης. Οἱ κάτοικοι, ἀνήκοντες εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους φυλάς, λογίζονται περὶ τὰ 200 ἑκατ., τῶν ὁποίων ἐπισημότεροι εἶνε οἱ Μαῦροι καὶ Ἀραβες, Μωαμεθανοὶ τὸ δόγμα, πρὸς Β., οἱ Ἀθυσσινοί, οἱ Νοῦβαι καὶ οἱ Κόπται, ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων καὶ Χριστιανοὶ τὴν θρησκείαν πρὸς Α. οἱ δὲ εἰδωλολάτραι Νέγροι εἶνε διεσπαρμένοι εἰς ὅλον τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς ἐκτεταμένης ταύτης χερσονήσου, καὶ μεταξὺ τούτων οἱ Κάφροι καὶ οἱ Ὀττεντόται ἔχουσιν ἰδιαιτέρα χαρακτηριστικά. Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀποικιῶν εἶνε δυτικοὶ καὶ ζῶσι διεσπαρμένοι κατὰ μῆκος τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς καὶ εἰς τὰς παρακειμένας νήσους.

Διαιρέσεις, γῆ, κλίμα καὶ προϊόντα.

§. 156. Ἡ Ἀφρική διαιρεῖται εἰς 44 κυρίας χώρας, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Νοῦβίαν καὶ τὴν Ἀθυσσινίαν εἰς τὰ ΒΑ., τὴν Βαρβαρίαν καὶ τὴν Σαχάραν πρὸς τὰ Β. καὶ τὰ ΒΔ. τὴν Σενεγαμβίαν, τὴν Ἀνω καὶ κάτω Γουινέαν παρὰ τὴν δυτικὴν πα-

ραλίαν, τὸ Σουδάν καὶ τὴν Καφρερίαν εἰς τὸ κέντρον, τὴν Καπλανδίαν πρὸς Ν. καὶ τὴν Μαζαμβίκην, τὴν Ζαγγουεβάρην καὶ τὸ βασίλειον τοῦ Ἀϊάνου εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν. Τὸ τέταρτον τοῦλάχιστον τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἰδίως τὸ βόρειον, κατέχεται ὑπὸ ἐκτεταμένων ἀμμοῶδων ἐρήμων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι τινες αὐάσεις διεσκορπισμέναι εἰς τὸ μέσον τῶν ὠκεανῶν τούτων τῆς κινήτης ἄμμου, ἥτις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σηκονομένη ὑπὸ τῶν κυστικῶν ἀνέμων βλάπτει τοὺς τὸ ἐσωτερικῶν χάριν ἐμπορίου διὰ καρθανίων ταξιδεύοντας. Μέχρι τέλος τοῦ τελευταίου αἰῶνος μόνον τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς ἦσαν γνωστά, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης τολμηραὶ κατοπτεῖσαι Γάλλων καὶ Ἀγγλῶν μᾶς ἔκκμον γνωστὸν μέγα μέρος τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς ἐκτεταμένης ταύτης χερσονήσου, ἥτις διατεμνομένη εἰς τὸ μέσον σχεδὸν ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ καίεται ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ Ἡλίου, τῶν καθ' ὅλων τὸ ἔτος πιπτουσῶν αὐτόθι καθέτως. Δύο ὥραι τοῦ ἔτους ὑπάρχουσι αὐτόθι γνωσταί, ἡ ξηρὰ καθ' ἣν ὁ καύτων εἶνε ἀφόρητος καὶ ἡ τῶν βροχῶν αἵτινες διαρκεῖσαι μεταξὺ τῶν τροπικῶν ἀδιαλείπτως σχεδὸν τρεῖς μῆνας κάμνουν τοὺς αὐτόθι ρέοντας ποταμοὺς νὰ πλημμυρῶσιν. Αἱ δὲ πλημμύραι αὗται, χωρὶς νὰ βλάπτωσι τὴν βλάστησιν, ἀφίνουσιν ἰλὺν τινα ἥτις καθιστᾷ τὴν χώραν γοημωτάτην, καὶ μάλιστα κατὰ τὰ παράλια ἔνθα ἡ βλάστησις εἶνε θυμασία. Μεταξὺ τῶν φυομένων αὐτόθι δένδρων ἀξιοσημειώτερον εἶνε τὸ βαοβάδ, τοῦ ὁποίου ὁ κορμὸς ἔχει ἕως 420 ποδῶν περίμετρον. Ἡ Ἀφρικὴ περιέχει τὰ βλαπτικώτερα ζῶα, οἷον τὴν τίγριν, τὸν λέοντα, τὴν λεοπαρδαλιν, τὴν ὕαιναν, τὸν θῶα, τὸν ὄναγρον, τὴν γιγάφην καὶ τὴν στρουθοκάμηλον. Ἐντὸς τῶν ποταμῶν ζῶσι καὶ ὑπερμεγέθεις κροκόδειλοι καὶ ἐντὸς τῶν δασῶν τερατώδεις ὄφεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ βόας εἶνε ὁ πλέον ἀξιοσημειώτος· εὐρίσκονται δὲ ἐκτὸς τούτων καὶ ἐλέφαντες, ρινόκεκεροι, ἵπποπόταμοι, καμηδοπαρδάλεις, βούβαλοι, κάμηλοι κτλ.

Ἀσχολίαι καὶ πολιτισμός.

§ 157. Οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων ζῶσι φυσικῶς καὶ διάγουσι νομαδικὸν βίον τρεφόμενοι ἐκ τῆς θήρας, τῆς κτηνοτροφίας καὶ τοῦ πολέμου. Ἡ γεωργία ἀσχεῖται μόνον εἰς τὰς παρὰ τὸν Νεῖλον χώρας, τὴν Ἀβυσσινίαν, τὴν Σενεγαμβίαν καὶ τὴν Καπλανδίαν. Τὸ ἐμπόριον, ἔχον ἀνυπερέβλητα ἐμπόδια τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, τὴν βαρβαρότητα τῶν κατοίκων καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀσφαλείας, ἐνεργεῖται κατὰ μὲν τὰ παράλια ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα ὑπὸ τῶν Ἀράβων, Μανδίγ-

γων και Φουλάχων. Ἐνεργεῖται δὲ ἀπὸ τὰ προϊόντα τοῦ τόπου, ἅτινά εἰσι καφέες, ζάχαρις, ὀρύζιον, φοῖνικες, φοινικέλαιον, κόμμι, βαμβάκιον, φάρμακα, ξύλα πολύτιμα, ἐλεφάντινον ὀστοῦν, δέρματα, πτερὰ στρουθοκαμήλων, μόσχος, ψήγματα χρυσοῦ καὶ ἡ αἰσχυρὰ σωματεμπορία. Μόνον οἱ Μωαμεθανοὶ περιορίζονται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Κορανίου, οἱ δὲ λοιποὶ εὐρίσκονται εἰς παχυλωτάτην ἀπαιδευσίαν. Οἱ πολιτικοὶ δεσμοὶ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς μικρὸν τινα πολιτισμὸν ἔχουσας χώρας εἶνε πατριαρχικοὶ καὶ ἀσθενεῖς. Χριστιανικῆς πολιτείας μόνον εἰς τὴν Ἀβυσσινίαν ὑπάρχουσι λείψανά τινα, αἱ δὲ κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν δοκιμαὶ πρὸς σύστασιν τοιαύτης εὐρίσκονται εἰσέτι εἰς τὴν ἀρχήν.

Κόλποι, πορθμοὶ καὶ λίμναι.

§ 158. Ἡ θάλασσα εἰσχωροῦσα πολὺ ὀλίγον εἰς τὴν Ἀφρικὴν δὲν σχηματίζει βαθεῖς κόλπους, διὰ τοῦτο καὶ ἡ παραλία δὲν ἔχει περισσώτερον τῶν 3500 μ. μῆκος. Ἐπισημότεροι δὲ κόλποι εἶνε τῆς Τύριδος, τῆς Γαδέσης (Μικρὰ Σύρτις) καὶ τῆς Σύδρας (Μεγάλη Σύρτις) πρὸς Β. τῆς Γουινέας, ὁ Βενίνιος καὶ τῆς Βιαράρας πρὸς Δ. καὶ ὁ ὄρμος τοῦ Λαγρόα πρὸς Ν. τῆς Μοζαμβίκης. Ἐκτὸς τοῦ Γιβραλτάρ καὶ τοῦ Βαθελμανδέβ, ὑπάρχει εἰσέτι εἰς τὴν Ἀφρικὴν ὁ Μοζαμβικὸς πορθμὸς μεταξὺ τῆς νήσου Μοζαμβίκης πρὸς Δ. καὶ τῆς νήσου Μαδαγασκάρ πρὸς Α. Αἱ ὀλίγαί λίμναι αὐτῆς, κείμεναι εἰς τὰ ἐνδότερα, εἶνε ὀλίγον γνωσταί. Ἀξιολογώτεραι δὲ εἶνε ἡ Τσάρα διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ Νεῖλος, εἰς τὴν Ἀβυσσινίαν, ἡ Σχάδη, ἡ εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Βουρνού σχηματίζουσα μεσόγειόν τινα θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν χύνονται ὁ Σχάρρης φερόμενος ἐκ τῶν ΝΑ. καὶ τινες ἄλλοι ποταμοί, καὶ ἡ Οὐκερέβη κειμένη πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Καφρερίας.

Ἀκρωτήρια, ὄρη καὶ ποταμοί.

§ 159 Τὸ Καλὸν πρὸς Β. τῆς Βαρβαρίας· τὸ Λευκὸν καὶ Καρτῆνον πρὸς Δ. τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Μαρόκκου· τὸ Βογιαδόρον καὶ Λευκὸν πρὸς Δ. τῆς Σαχάρας· τὸ Πράσινον πρὸς Δ. τῆς Σενεγαμβίας· τὸ Πάλμασσον, τῶν Γριῶν Ἀκρων καὶ τὸ Λόπεζον εἰς τὴν Γουινέαν· τὸ Εὐέλπι καὶ ὁ Ἀγ. Σεβαστιανὸς πρὸς Ν. τῆς Ἀφρικῆς, καὶ τὸ Γουαρδαφούιον ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Αἰάνου. Κυριώτεραι σειραὶ ὄρεων ἐν Ἀφρικῇ εἶνε ὁ Ἀτλας, πρὸς Β. τῆς Βαρβαρίας κατοικοῦμενος ὑπὸ λαῶν ἀγρίων καὶ ἀνεξαρτήτων, οἵτινες ὀνομάζονται Βέρβεροι ἢ κοινῶς Μπαρμπάρεσοι· τὸ Κόγγρον μεταξὺ Ἀνω Γουινέας καὶ Σουδάν· ἡ σειρά Κουμπίδα εἰς τὴν Κάτω Γουινέαν καὶ τὰ Λύπατα εἰς τὴν Μοζαμβίκην. Ἡ Ἀφρικὴ οὕτω ἐν γένει ἀνδρὸς δὲν ἔχει πολλοὺς πο-

ταμούς· γνωστότεροι δὲ εἶνε ὁ Νεῖλος, ὅστις διερχόμενος διὰ τῆς Ἀβυσσινίας, Νουβίας καὶ Αἰγύπτου καὶ ἐκβάλλων διὰ πολλῶν στομιῶν εἰς τὴν Μεσόγειον, δὲν εἶνε τόσον γνωστός εἰς τὰς πηγὰς του· ὁ Σερεγάλης καὶ ὁ Γαμβίας οἵτινες διαρρέουσι τὴν Σερεγαμβιαν ἀπὸ Α. πρὸς Δ. καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν· ὁ Διομβᾶς ἢ Νίγρος, ὅστις πηγάζων εἰς τὰ ὄρη τοῦ Κόγγου, διαρρέει μέρος τοῦ Σουδὰν ἀπὸ Δ. πρὸς Α., καὶ μετὰ τινὰς πρὸς Α. ἐλιγμούς στρέφων πρὸς Ν. χύνεται διὰ πολλῶν στομιῶν εἰς τὸν Βενίνιον κόλπον ὑπὸ τὸ ὄνομα Κονάρρας· ὁ Ζαΐρης ἢ Κόγγρος, ὅστις ῥέων ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ Κόγγου ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν· ὁ Ζαμβέσης, ὅστις ἔχων τὰς πηγὰς του εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς ἐκβάλλει εἰς τὰ ΝΑ. εἰς τὸν Μοζαμβικὸν πορθμὸν.

Αἰγύπτου.

Μέγεθος, ποιότης τῆς γῆς, ὄρια καὶ πολιτεύμα.

§ 460. Ἡ τόσον ἰσχυρὰ ἐπὶ τῶν Φαραὼ καὶ τόσον πλουσία ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων Αἴγυπτος σχηματίζουσα μεγάλην κοιλάδα ἔχουσαν 230 λευγ. μ. καὶ 4—8 π. καθίσταται λίαν εὐφορος ὑπὸ τῶν περιοδικῶν τοῦ Νεῖλου πλημμυρῶν, καὶ ἔχει 5400 τ. μ. ἐπιφ. Ὅρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς ἐρήμου τῆς Βάρκας καὶ τῆς Λυβικῆς, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Νουβίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, κυβερνωμένη ὑπὸ ἀντιβασιλείας, τοῦ ὁποίου ἡ ἐξουσία ἐξετείνετο πρότερον καὶ πέραν τῶν ὁρίων τούτων καὶ πρὸς Δ. καὶ πρὸς Α. καὶ πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Αἰγύπτου. Περιλαμβάνοντο λοιπὸν ὑπὸ τὴν δυναστείαν του πρὸς Δ. μὲν αἱ διεσπαρμέναι εἰς τὰς ἐρήμους αὐάσεις, πρὸς Ν. δὲ ἡ Νουβία καὶ τὸ Κορδοφάν, τὰ δυτικὰ καὶ βόρεια τῆς Ἀραβίας, ἡ Συρία ὁλόκληρος μετὰ τῆς Παλαιστίνης, ἡ ἐπαρχία τῶν Ἀδάνων εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν καὶ τέλος ἡ Κρήτη εἰς τὴν Μεσόγειον· νῦν δὲ περιορίσθη μόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἰς τὰ δυτικὰ καὶ βόρεια παράλια τῆς Ἀραβίας καὶ εἰς μικρά τινα ἄλλα μέρη. Διορίζεται δὲ ὁ ἀντιβασιλεὺς ὑπὸ τῆς Υ. Πύλης, εἰς ἣν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὑπόκειται ὑποτελής.

Πληθυσμός, κάτοικοι καὶ ἀρχαιοτέρα κατάστασις.

§ 461. Οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου λογιζόμενοι ἕως 4 ἑκατ. ἀνήκουσιν εἰς τέσσαρας διακεκριμένας φυλάς, τοὺς Κόπτας, οἵτινες καταγόμενοι ἐκ τῶν παλαιῶν Αἰγυπτίων καὶ λαλοῦντες τὴν γλῶσσαν αὐτῶν πολὺ διεφθαρμένην εἶνε Μονοφυσίται ἢ Ἰακωβί-

ται τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ποιμαίνοντες ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς Ἀλεξανδρείας τοὺς Ἀραβας, τοὺς Μαιουμάους καὶ τοὺς Τούρκους, οἵτινες ἀλληλοδιαδόχως ὑπέταξαν τὴν Αἴγυπτον, καθὼς καὶ οἱ Γάλλοι τὸ 1798 ἐπὶ τέσσαρα μόνον ἔτη. Ἀφοῦ δὲ πολὺν καιρὸν ἔμεινεν εἰς μεγάλην ἀναρχίαν, ὑπέταχθη ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ, ὅστις ἀπεσταλμένος αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ὡς ἀντιβαλεῦς, κατώρθωσε νὰ γείνη πάντῃ ἀνεξάρτητος καὶ ἐπροσπάθει, στερεώσας διὰ τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ δύναμιν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἀπέκτησε διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀνδρίας του, νὰ ἐπαναφέρῃ οὕτω τοὺς χρόνους τῶν Φαραῶν καὶ Πτολεμαίων.

Διαίσεις, ἐπισημότεραι πόλεις καὶ αἰάσεις.

§ 462. Ἡ Αἴγυπτος διαίρεται εἰς τρεῖς χώρας α.) εἰς τὴν Ἄνω, ἥτις ὀνομαζομένη καὶ Σαῖδ κεῖται πρὸς Ν. ἔχουσα πρότερον μὲν πρωτεύουσαν τὴν Σιούτην ἢ Ἀσιούτην (Λυκόπολις). τανῦν δὲ τὴν Γιργήν, κειμένην ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου β.) τὴν Μέσην ἢ Οὐεστατιέχην, εἰς τὸ κέντρον, ἔχουσαν πρωτεύουσαν τὸ Κάιρον, ἥτις κειμένη ἐν τέταρτον περίπου λεύγ. μακρὰν τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου καὶ ὀλίγον ὑπεράνω τοῦ μέρους ἐνθα χωρίζεται εἰς πολλὰ στόμια εἶνε πρωτεύουσα ὅλης τῆς Αἰγύπτου ἔχουσα 330 χ. κατ. πρὸς Δ. κείνται παραμίδες πρὸ 4000 ἐτῶν ἀνεγερθεῖσαι καὶ ἡ ὑψηλότερα τούτων ὑψοῦται ἕως 440 πόδ. καὶ γ.) τὴν Κάτω Αἴγυπτον ἢ Βαχαρήν, πρὸς Ν. Ἀλλὰ πόλεις τῆς Αἰγύπτου ἐπίσημοι εἶνε Ἀλεξάνδρεια, ὅχι μακρὰν τοῦ περιφήμου Φάρου, ἐμπορικὴ ἀποθήκη τῆς Αἰγύπτου μετὰ τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης. Ροσσέτη (Κάνωβος), πρὸς Α. ἐπὶ τινος τῶν στομιῶν τοῦ Νείλου. Δαμιάττη, ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ στομίου τοῦ Νείλου, ἔχουσα καλὸν λιμὲνα καὶ 30 χ. κατ. Ἀβουκίρη, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Ἀλεξανδρείας, περίφημος διὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ 1798, καθ' ἣν ὁ Νέλσον κατέστρεψε τὸν Γαλλικὸν στόλον. Αἰάσεις ἀνήκουσαι εἰς τὴν Αἴγυπτον εἶνε ἡ Σιβάχη (Ἀρμωνία) πρὸς τὰ ΝΔ. τοῦ Κάιρου, σχηματίζουσα μικρὰν τινα ἐπικράτειαν, ἡ Μικρὰ Αἰάσις πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, φέρουσα τοὺς καλλιτέρους φοίνικας τῆς Αἰγύπτου, ἡ Ἀκέλλη καὶ ἡ Μεγαλὴ Αἰάσις πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω (ἴδε πίνακα 22 καὶ 24).

ΝΟΥΒΙΑ

Θέσις, ὄρια, διαίσεις καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 463. Ἡ Νουβία κατέχουσα τὸ ὑπεράνω τῆς Αἰγύπτου βόρειον μέρος τῆς παλαιᾶς Αἰθιοπίας καὶ ἔχουσα 1400 π.μ. ἐπιφ.

σχηματίζει, ὡς ἡ Αἴγυπτος, στενὴν τινα κοιλάδα διαρρέομένην ὑπὸ τοῦ Νείλου καὶ ἔχει πρὸς Δ. τὸ Σουδάν, πρὸς Ν. τὴν Ἀβυσσινίαν καὶ πρὸς Α. τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν· περιέχει δὲ καὶ πολλὰς χώρας κατοικουμένας ὑπὸ νομαδικῶν καὶ ἀνεξαρτήτων σχεδὸν φυλῶν. Ἀξιοσημεῖωτοι πόλεις εἶνε *Δεῖρη*, εἰς τὴν Κάτω Νουβίαν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπορίον τῶν σκλάβων καὶ τοὺς ὠριμάζοντας εἰς τὰ πέριξ αὐτῆς ὀνομαστοὺς φοίνικας καὶ χάριν ἐμπορίου πολλαχόσε ἐξαγουμένους.

Μαρακάχη ἢ *ρέα Δόγγολα*, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω ἥτις ἀπὸ τινων ἐτῶν ἀντικατέστησε τὴν *παλαιὰν Δόγγολαν*· αὕτη κειμένη νοτιοανατολικώτερον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου ἐχρημάτισε πολὺν χρόνον μητρόπολις ἰσχυροῦ βασιλείου. *Σχένδουον*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς παλαιᾶς Δογγόλης ἐπὶ τῆς παλαιᾶς νήσου ἢ χερσονήσου Μερῶης, μητρόπολις πρότερον βασιλείου καὶ ἐμπορικῆ ἀποθήκη τῆς Νουβίας. *Σενναάρ*, πρὸς Ν. τοῦ Σχενδύου, πόλις ἐμπορικωτάτη ἔχουσα περὶ τὰς 10 χιλ. κατ. ἀντὶ τῶν πάλαι 400 καὶ μητρόπολις βασιλείου, τοῦ ὁποίου ὁ ἡγεμὼν ἢ *Μελίχης* εἶνε ὑποτελής εἰς τὸν ἀντιβασιλέα τῆς Αἰγύπτου. *Σουακίρη*, ὁ καλλίτερος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. *Ὁβεῖθη*, μητρόπολις τοῦ Κορδοφάν, χώρας ὑποκειμένης εἰς τὸν ἀντιβασιλέα τῆς Αἰγύπτου (ἴδε πίνακα 22 καὶ 24).

ΑΒΥΣΣΙΝΙΑ

Ὅρια, κάτοικοι, θρησκεία, πολιτεῦμα καὶ ἐπισημ. πόλεις.

§ 164. Ἡ Ἀβυσσινία κατέχουσα τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς ὑπεράνω τῆς Αἰγύπτου Αἰθιοπίας καὶ κειμένη πρὸς Ν. καὶ Α. τῆς Νουβίας ἔχει πρὸς Δ. τὸ Σουδάν, πρὸς Ν. τὴν Καφρερίαν καὶ τὴν παραλίαν τοῦ Ἀἰάνου, ἥτις μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἀποτελεῖ καὶ τὰ πρὸς Α. ὅρια. Τὸ μῆκος αὐτῆς εἶνε 230 λευγῶν καὶ τὸ πλάτος 200· οἷδε κάτοικοι λογιζόμενοι περὶ τὰ 2½ ἑκατ. εἶνε Χριστιανοὶ Μονοφυσίται, ἔχοντες πολλὰ τῆς Μωσαϊκῆς θρησκείας ἔθιμα καὶ ἓνα Πατριάρχην ἐπὶ κεφαλῇ. Ἐσχημάτιζε δὲ πρότερον ἰσχυρὰν μοναρχίαν κυβερνωμένην ὑπὸ ἀπολύτου μονάρχου, ὅστις ὠνομάζετο μέγας Νέρος ἡγουν βασιλεὺς τῶν βασιλείων καὶ δι' ἰσχυρίζετο ὅτι εἶλκε τὸ γένος ἀπὸ τοῦ Σαλομώντος, νῦν δὲ ἐξέπεσε πολὺ τῆς προτέρας δυνάμεως ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων πολέμων καὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἐνδοτέρω τῆς Ἀφρικῆς ἐπιδρομῶν τῆς ἀγρίας φυλῆς τῶν Γαλλῶν, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχηγοὶ διεμέλισαν ὅλας σχεδὸν τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἀβυσσινίας, εἰς τὰς ὁποίας βα-

σιλεύουσι τανῦν ὡς ἀνεξάρτητοι ἡγεμόνες. Αἱ περὶ τῆς παρούσης πολιτικῆς διαιρέσεως τῆς Ἀβυσσινίας γνώσεις εἶνε πολὺ ἀσφαεῖς διὸ σημειόνονται μόνον αἱ ἐξῆς κυριώτεραι πόλεις, *Γορδάρη*, δῶνυμος ἐπαρχίας καὶ ἔδρα τοῦ ἀσῆμου νῦν Νέγου. *Ἄρταλος*, *Σοκότα* καὶ *Ἀξούμη*, ἧτις ὑπῆρξε μητρόπολις τῆς Ἀβυσσινίας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ μεγαλείου της μέχρι τοῦ 925 Μ. Χ. Ἐκ τινων ἐπαρχιῶν κειμένων νοτιώτερον σχηματίζεται πλούσιον καὶ πολυάνθρωπον βασίλειον, εἰς τὸ ὁποῖον βασιλεύει Γάλλας ἡγεμὼν ἐδρεύων εἰς τὴν *Ἀγκοβάρην*.

ΣΗΜ. Ἐνταῦθα ἐνόημεν τὰς τρεῖς ἀνωτέρω χώρας, διότι ἅπασαι ἀνήκουσιν εἰς τὴν λαζάνην τοῦ Νεῖλου, εἰς τὸν ὁποῖον χρεωστοῦσι τὴν ἐπιστημότητα καὶ γονιμότητά των. Ἡ Ἀβυσσινία περιλαμβάνει ὅλα σχεδὸν τὰ ἀνατολικά ποτάμια, ἅτινα ῥέουσιν ἀπὸ τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων τῶν διασχιζόντων αὐτὴν καθ' ὅλας τὰς φοράς. Διὸ περιέχει αὐτὴ πολλὰς φυσικὰς καλλονὰς καὶ γλυκυτάτην θερμοκρασίαν, παράγουσα ποικίλα προϊόντα, οἷον σίτον, κέχρον, ὀρύζιον, *ζαχαροκάλαμον*, *βαμβάκιον*, καφὲν, ἔβενον καὶ σάνταλον· ἐξαίρονται ἐκτὸς τούτων ἐλεφάντινα ὀστά, περὰ στρουθοκαμήλων, ψήγματα χρυσοῦ, ἵπποι, κάμηλοι, σέννα καὶ ταμαρίνον. Ἡ Νουβία διαρρέεται ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ Νεῖλου δεχομένου αὐτῇ τὸν Β α χ α ρ ε λ α σ ρ ῆ κ ο ν ἢ Κ υ α ν ο ὦ ν ποταμὸν, καὶ τὸν Β α χ α ρ ε λ α β ὸ α δ ο ν ἢ Λ ε υ κ ὸ ν ποταμὸν, καὶ εἶνε, ὡς ἡ Ἀβυσσινία, εὐφορωτάτη, φέρουσα τὰ αὐτὰ μὲ ἐκείνην προϊόντα. Εἰς τὴν ἐνδοτέρω Νουβίαν καὶ Αἴγυπτον ὁ Νεῖλος ῥεεῖ διὰ τινος κοιλάδος περιοριζομένης ὑπὸ δύο σειρῶν ὀρέων, πέραν τῶν ὁποίων ἐκτείνονται καὶ πρὸς Α. καὶ πρὸς Δ. ἐκτεταμέναι ἀμυώδεις ἔρημοι καὶ ἄνυδροι· ἀλλ' ἡ κοιλάς αὕτη πλατυνομένη ὅσον πλησιάζει πρὸς τὴν θάλασσαν γίνεται εὐφορωτάτη ὑπὸ τῶν περιοδικῶν τοῦ Νεῖλου πλημμυρῶν, αἵτινες ἀναπληροῦσι τὰς σπανίως αὐτῇ συμβαινούσας βροχάς. Ἡ Αἴγυπτος ὡσαύτως παράγει ἀφθόνως σίτον, βαμβάκιον, ὀρύζιον, λίνον, καννάβιον, *ζαχαροκάλαμον*, φοίνικας, πορτογάλια καὶ πάπυρον, τοῦ ὁποίου ὀφλοῖς ἐχρησίμευσεν εἰς τοὺς ἀρχαίους ὡς χαρτίον. Ἀπασα ἡ κοιλάς τοῦ Νεῖλου καὶ ἰδίως ἡ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Νουβίᾳ καλύπτεται ὑπὸ τῶν περιεργότερων μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, ὀδεῶν δὴλ. πυραμίδων καὶ ἐρείπων πόλεων καὶ νῶν μεγάλων πρεπῶν. Ἀπέναντι τοῦ Καίρου, καίτοι ἡ νῆσος Β ο ὗ δ α, ἔνθα εἶνε τὸ νειλόμετρον, ἦγον κλίμαξ δι' ἧς μετρεῖται ἡ περιοδικὴ τῶν ὕδατων τοῦ Νεῖλου ἀνάβασις.

ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΡΙΑΣ.

Θέσις, διαιρέσις, κλίμα, γῆ καὶ πολιτεία.

§ 465. Ὑπὸ τὸ ὄνομα Βαρβαρία ἡ Βαρβαρικὴ βασίλεια περιλαμβάνονται ὅλαι αἱ χώραι αἱ κείμεναι πρὸς Β. τῆς Ἀφρικῆς κατὰ μῆκος τῆς παραλίας τῆς Μεσογείου μετὰ τῶν ἐρήμων τῶν κειμένων πρὸς Α. καὶ πρὸς Δ. αὐτῶν. Εἶνε δὲ αὗται ἡ σατραπεία τῆς Τριπόλεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἡ Βάρκα καὶ τὸ Φεζάν, ἡ ἡγεμονία τῆς Τύνιδος, ἡ Ἀλγερία καὶ ἡ αὐτοκρατορία τοῦ Μαρρόκκου. Πρὸς Ν. τῶν χωρῶν τούτων ἐκτείνονται αἱ ἐκτεταμέναι ἔρημοι τῆς Λιβύης καὶ τῆς Σαχάρας. Ἡ ὁμοιότης τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν ἐνόνει φυσικῶς τὰς ἐπικρατείας ταύτας μὲ τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν. Οἱ κάτοικοι αὐτῶν εἶνε Ἀραβες, καὶ οἱ τῶν ἐνδοτέρω Βέρβεροι ἢ κοινῶς Μπαρπαρέσοι, ἐξ ὧν καὶ

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ὅλη ἡ βόρειος παραλία τῆς Ἀφρικῆς ὀνομάζεται *Βερβερία* ἢ *Μπαρ-παριά*. Αὕτη διασχίζεται ὑπὸ τῆς σειρᾶς τοῦ Ἀτλαντος εἰς δύο μέρη, καὶ τὸ μὲν βόρειον προφυλαττόμενον διὰ τῶν ὀρέων ὑπὸ τῶν καυστικῶν ἀνέμων τῶν ἐρήμων ἔχει κλίμα εὐκραὲς καὶ γῆν, ὅση ποτίζεται, εὐφροωτάτην, τὸ δὲ νότιον, συχνάκις μαστιζόμενον ὑπὸ συννέφων ἀχνίδων καὶ κατοικοῦμενον ὑπὸ ἀγρίων θηρίων, φέρει ἀφθόνους φρίνικας, ἐξ ὧν καὶ *Χώρα* τῶν *Φοινίκων* ἢ *Βιλεδουλ-γερίδη* ὀνομάζεται. Ἀξιοσημείωτα τῶν ζώων αὐτῆς εἶνε ὁ λέων καὶ ἡ δρομὰς κάμηλος διατρέχουσα 75 λεύγ. μίαν ἡμέραν. Τοὺς τόπους τούτους κατέκτησαν οἱ Ἀράβες περὶ τὸν Ζ'. αἰῶνα Μ. Χ. καὶ οἱ Μωαμεθανοὶ περὶ τὸν ις'. Οἱ ἡγεμόνες αὐτῶν *Βέηδες* ὀνομαζόμενοι ἐξασκοῦσιν ἀσθενῆ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν Ἀράβων, οἵτινες ζῶσι νομαδικῶς καὶ ὑπόκεινται εἰς ἡγεμόνας ἀνεξαρτήτους ὀνομαζομένους, ὡς εἰς τὴν Περσίαν, *Σάχας*. Ὑπόκεινται δὲ ἅπαντες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἐκτὸς τοῦ Μαρόκκου. Οἱ Γάλλοι τὸ 1830 ὑποτάξαντες τὴν Ἀλγερίαν κατέπαυσαν καὶ τὴν πειρατείαν τῶν λαῶν τούτων, οἵτινες ἐλήστευον ὅλα τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα τῶν Εὐρωπαϊῶν καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἤχμαλώτιζον.

Ἡ σατραπεία τῆς Τριπόλεως ὀνομαζομένη οὕτως, διότι ὑπῆρξε τὸ πάλαι ἀποικία τριῶν πόλεων, τῆς Τύρου, Σιδόνος καὶ Ἀράδου, χωρίζεται πρὸς Α. ἐκ τῆς Αἰγύπτου διὰ τῆς Βάρκας καὶ ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Τύνιδος καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Φεζάν· εἶνε δὲ ἡ ἀσθενεστέρα Βερβερική σατραπεία, καίτοι ἔχουσα τὴν μεγαλειτέραν ἑκτασιν. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς λογιζόμενοι περὶ τὸ 4 ἑκατ. κυβερνῶνται ὑπὸ τινος σατράπου ἐδρεύοντος εἰς τὴν Τρίπολιν, ἥτις εἶνε μητρόπολις, λιμὴν τῆς Μεσογείου καὶ πόλις ἀρχαιοτάτη, ἐξ ἧς ἐξάγονται ψήγματα χρυσοῦ καὶ πτερὰ στρουθοκαμήλων. Χῶραι δὲ ἐξαρτῶμεναι ὑπὸ τῆς σατραπείας ταύτης εἶνε.

α) Ἡ *Βάρκα* (θαλάσσιος Λιβύη) πρὸς Α. τῆς Τριπόλεως ἔχουσα τὰ παράλια εὐφορώτατα καὶ ἱκανῶς κατοικημένα καὶ κυρθερωμένη ὑπὸ δύο σατραπῶν ἀναγνωριζομένων ἐκ τῆς Τριπόλεως. Πρὸς Ν. κεῖται ἡ αἰθις *Αὐγίλα*, ἐν ᾗ ἐδρεύει σατράπης ἐξαρτῶμενος ὡσαύτως ἐκ τῆς Τριπόλεως καὶ νοτιώτερον ἢ Ἐρημος τῆς *Λιβύης*. β') τὸ *Φεζάν*, τὸ ὁποῖον καίμενον πρὸς Δ. τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου καὶ πρὸς Ν. τῆς Τριπόλεως καὶ περιλαμβανον περὶ τὰς 60 χ. κατ. ἔχει πρωτεύουσαν τὴν *Μουρζούκην*, γ.) ἡ *Γαδάμ* πρὸς τὰ ΒΔ τοῦ Φεζάν, ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσαν.

Ἡ ἡγεμονία τῆς Τύνιδος (Βυσσᾶτις καὶ Ζευγίτανῃ) κειμένη πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρω ὀρίζεται πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀλγερίας καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Σαχάρας περιλαμβάνουσα 2 ἑκατ. περίπου κατ. καὶ διοικουμένη ὑπὸ ἡγεμόνος ἢ Βένῃ ἐδρεύοντος εἰς τὴν ἐμπορικωτάτην ὁμώνυμον αὐτῆς πρωτεύουσαν κειμένην ὀλίγον μακρὰν τῶν ἐρειπίων τῆς παλαιᾶς Καρχηδόνος καὶ ἔχουσιν καλὸν λιμένα, καλὰ ὀχυρώματα καὶ 150 χ. κατ. Καθέση λιμὴν ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς μικρᾶς Σύρτεως.

Ἡ ἐπικράτεια τῆς Ἀλγερίας (Νουμιδία καὶ Μαυριτανία Καισαρική) ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Μαρόκκου, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντος καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς σατραπείας τῆς Τριπόλεως. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1830, ὅτε οἱ Γάλλοι ἤρχισαν ἐπ' αὐτῆς τὰς κατακτήσεις των, διενέμετο μεταξὺ αὐτῶν καὶ τινος αὐτόχθονος ἡγεμόνος ὀνομαζομένου Ἀβδελκαδέρ, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐπαναστατήσαντος τούτου καὶ αἰχμαλωτισθέντος ὑπετάγη ἅπασα ἡ χώρα ἥτις διαιρουμένη νῦν εἰς τέσσαρας στρατιωτικὰς διοικήσεις κυβερνᾶται ὑπὸ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ Γάλλου. Ἄν καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀλγερίας ἐξισοῦται μὲ τὸ ἡμῖς σχεδὸν τῆς ἐπιφανείας τῆς Γαλλίας, οἱ κάτοικοι ὅμως αὐτῆς λογίζονται περὶ τὰ 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. Ἐπισημότεραι πόλεις Ἀλγέριον. κτισμένη ἀμφιθεατρικῶς εἰς τὸν μυχὸν ὄρους ὀχυροῦ τοῦ ὁποίου τὰ πολλὰ κανονοστάσια δὲν ἴσχυσαν κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων κατάκτησιν αὐτῆς· ἔχει δὲ 40 χ. κατ. ἐξ ὧν 10 εἶνε Εὐρωπαῖοι. Κωσταρτῖνα (Κίρτα), πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Ἀλγερίου, μητρόπολις τῆς καλλιτέρας ἐπαρχίας τοῦ Ἀλγερίου κυριευθεῖσα ἐξ ἐφόδου ὑπὸ τῶν Γάλλων τὸ 1837. Ὁράνη, λιμὴν πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Ἀλγερίου, περιέχων φρούριον ἐξουσιαζόμενον πρότερον μὲν ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν, τανῦν δὲ ὑπὸ τῶν Γάλλων. Βόννα (Ἰππῶν) πρὸς Α. τοῦ Ἀλγερίου ἐπὶ τινος κόλπου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσιν ἄφθονα κοράλλια, διὰ τῶν ὁποίων ἐνεργεῖται ἀξιόλογον ἐμπόριον.

Ἡ αὐτοκρατορία τοῦ Μαρόκκου (Μαυριτανία Τιγγιτανῃ) κειμένη πρὸς Δ. τῆς Ἀλγερίας καὶ ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Σαχάρας ἔχει 43700 τ. μ. ἐπιφ. καὶ διαιρεῖται εἰς τέσσαρας χώρας, τὸ βασίλειον τῆς Φέζης πρὸς Β., τὸ βασίλειον τοῦ Μαρόκκου εἰς τὸ κέντρον, τὸ βασίλειον τοῦ Σούζου πρὸς Ν. καὶ τὸ βασίλειον τῆς Ταφιλέτης πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς σειρᾶς τοῦ Ἀτλαντος. Οἱ κάτοικοι, σκληροὶ καὶ ἄπιστοι, λογιζόμενοι περὶ τὰ 8 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ἔχουσι πολίτευμα δεσποτικὸν καὶ ἀπόλυτον καὶ ἐνερ-

γούσι σημαντικὸν ἐμπόριον. Ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε *Μαρόκκον*, μητρόπολις ὅλης τῆς αὐτοκρατορίας καὶ καθέδρα παλαιὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἐνεργοῦσα ἀξιόλογον ἐμπόριον αἰγοβурсῶν ἢ μαροκινῶν, μετάξης καὶ χαρτίου καὶ ἔχουσα 30 χ. κατ. Φέζη, πρωτεύουσα ὁμωνύμου χώρας πλουσία καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα 88 χιλ. κατ. Κέουτα, φρούριον ὀχυρὸν κείμενον ἐπὶ τῆς Μεσογείου καὶ ἀνῆκον εἰς τοὺς Ἰσπανούς. *Ταγγέρη* (Τίγγις), πόλις ὠραία κειμένη εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρ καὶ ἔδρα πολλῶν εὐρωπαϊκῶν προξενείων. *Μοράδορ*, λιμὴν ἐπὶ τοῦ Ὠκεανοῦ ἔχων τὴν ἐμπορικωτέραν θέσιν τῆς αὐτοκρατορίας. *Ταφιλέτη* πρὸς Ν. τοῦ Ἀτλαντος.

ΕΡΗΜΟΣ ΣΑΧΑΡΑ.

Ὅρια, λιμένες καὶ κάτοικοι.

§ 166. Ἡ ἔρημος αὕτη (ἐνδοτέρω Λιβύη), συνδεομένη πρὸς Α. μετὰ τῶν ἐρήμων τῆς Βάρκας καὶ Λιβύης, κεῖται πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρω χωρῶν κατέχουσα ὅλον σχεδὸν τὸ πλάτος τῆς Ἀφρικῆς ἀπὸ Δ. πρὸς Α. καὶ 400 λευγ. ἑκτασιν ἀπὸ Β. πρὸς Ν. καὶ περιλαμβάνουσα σποράδην αὐάσεις εἰς τὰς ὁποίας ἀναπαύονται τὰ ἀπερχόμενα εἰς τὸ Σουδάν καραβάνια. Οἱ κάτοικοι τῶν αὐάσεων εἶνε λαοὶ ἡμιάγριοι καὶ μετὰξὺ τούτων διακρίνονται οἱ *Τίββοι* πρὸς Ν. οἱ *Τουαρίκαι* εἰς τὰς κεντρικὰς καὶ νοτίους χώρας, καὶ οἱ *Τουάτοι*, ἐκτεινόμενοι πρὸς τὰ ΒΔ. μέχρι τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Μαρόκκου. Ἐπὶ δὲ τῆς παραλίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ὑπάρχουσι λιμένες τινες καὶ ὄρμοι, ὧν διακρίνεται τὸ *Αργοῦνον*, παρ' ᾧ κεῖται σύρτις διάσκημος διὰ τὰ αὐτόθι συμβαίνοντα ναυάγια.

ΣΗΜ. Ἡ Σαχάρα ὀνομαζομένη καὶ μεγάλη ἔρημος ἔχει ἐπιφ. περὶ τῆς 230 χ. τ. λευγ., εἶνε δηλ. τὸ ἕκτον σχεδὸν τῆς ἐπιφανείας τῆς Ἀφρικῆς καὶ ὅκταπλασία τῆς Γαλλίας· τὰ ἐνδότερα αὐτῆς εἶνε κακῶς ἐγνωσμένα, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς λογιζόμενοι περὶ τὰς 250 χ. εἶνε Μαῦροι, Βερβερικῆς καταγωγῆς καὶ Μωαμεθανοὶ τὸ δόγμα, ὑποκείμενοι εἰς πολλοὺς ἀνεξαρτήτους ἡγεμόνας. Οἱ παρὰ τὰ παράλια λαοὶ θεωροῦνται ἀγριώτατοι καὶ μεταφέρονται ἀπὸ τῆς βασιλείας εἰς τοὺς ναυαγοῦντας ἐπὶ τῶν ἐπικινδύνων σύρσεων καὶ βράχων τῶν ἐκτεινομένων αὐτόθι καὶ εἰσδύνοντων ἱκανῶς πρὸς τὸν Ὠκεανόν. Τὸ ἀπέραντον τοῦτο ὁροπέδιον, ὀλίγον ὑψηλότερον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης μόνον πρὸς Δ. ἔχει ποταμούς τινες ἐλίγου λόγου ἀξίους, αἱ δὲ τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐάσεις ποτίζονται ὑπὸ μικρῶν τινῶν βουακίων τὰ ὁποῖα πάραυτα χάνονται εἰς τὴν ἄμμον. Ἐπὶ τῶν αὐάσεων τούτων εἶνε κτισμένοι αἱ κώμαι τῶν λαῶν τῆς Σαχάρας, ἀλλ' οἱ περισσότεροι ζῶντες σκηνιτῆν βίον καὶ ληστρικὸν μεταβαίνουσιν ἀπὸ αὐάσεως εἰς αὐαὶν νέμεντες τὰς ἀγέλας τῶν καμήλων, τῶν αἰγῶν καὶ τῶν προβάτων των, καὶ πολλάκις ἀναγκαζόμενοι νὰ μάχωνται πρὸς λέοντας, πάνθηρας καὶ ὑπερμεγέθεις ὄφεις, τοὺς πλέον πολυαριθμούς κατοίκους τῶν μεγάλων τούτων ἐρήμων, εἰς τὰς ὁποίας διαιτῶνται καὶ στρουθοκάμηλοι καὶ δορκάδες καὶ πίθηκοι. Τὰ μόνα ἄξια λόγου δένδρα τῆς Σαχάρας εἶνε ὁ φοῖνιξ, ἐκ τῶν καρπῶν τοῦ ὁποίου τρέφονται οἱ κάτοικοι τῶν αὐάσεων· περιέχει δὲ καὶ ἕν εἶδος ἀκακίας, ἣτις φέρει

τὸ ἀραβικὸν κόμμι, ἀξιόλογον ἄρθρον ἐμπορίου. Τὸ ἀπὸ λεπτὴν ἄμμον κατὰ-
σκεπρὸν μέρος τῆς ἐρήμου ὁμοιάζει μὲ κυμαινομένην θάλασσαν· ἐπειδὴ ἔταν
πνέωσιν οἱ αὐτῷ ἐπικρατοῦντες σφοδροὶ ἄνεμοι, ἡ ἄμμος μετατοπιζομένη καὶ
σωρευομένη εἰς βουνὰ σκεπάζει πολλάκις τὰ βυάκια καὶ τὰ αὐτῷ ἀλμυρὰ ἢ
γλυκὰ λιμνάζοντα ὕδατα καὶ θάπτει πολλάκις δλοκλήρους συνοδίας ἐμπόρων
ὑπισταμένων καὶ ἀφόρητα ἄλλα δαυνὰ ἐκ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς ἐρήμου,
τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς ὑπερβολικῆς θερμότητος.

Σ Ε Ν Ε Γ Α Μ Β Ι Α.

Ἔθνη, κάτοικοι, κλίμα, προϊόντα καὶ ἀποικίαι.

§ 167. Ἡ Σενεγαμβία, ὀνομαζομένη οὕτως ἐκ τῶν δύο πο-
ταμῶν αὐτῆς, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σαχάρας, πρὸς Δ. ὑπὸ
τοῦ Ὡκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γουινέας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ
Σουδάν, ἔχουσα περὶ τὰ 2700 χ. κατ. Μωαμεθανῶν καὶ Φετι-
σχιστῶν καὶ περιλαμβάνουσα πολλὰ μικρὰ βασίλεια, ἐξ ὧν τινὰ
κατοικοῦνται ὑπὸ ἰθαγενῶν Νέγρων, ἐπιστημώτεροι τῶν ὁποίων
εἶνε οἱ Φουλάχοι, οἱ Μανδίγγοι, οἱ Ἰαλόφφοι καὶ οἱ Φελοῦποι.
Ἐπὶ τῶν μικρῶν ὕψος ἔχόντων παραλίων καὶ τῶν παρὰ τὰς ὀ-
χθας τῶν ποταμῶν τῆς χωρῶν γονιμοποιουμένων, ὥς ἡ Αἴγυ-
πτος, ὑπὸ τῶν πλημμυρῶν καὶ τῶν περιδικῶν βροχῶν τῶν κα-
ταπιπτουσῶν ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωμβρίου, ἡ βλά-
στησις θαυμασίως ἐπιδίδει. Ἐνταῦθα τὸ βαοβὰδ λαμβάνον γι-
γαντιαῖον μέγεθος καθίσταται ὁ βασιλεὺς τῶν φυτῶν· οἱ φοῖνι-
κες, αἱ βαμβακαίαι, αἱ λεμονέαι καὶ αἱ πορτογαλαί καταγοη-
τεύουσι μὲν ἀφ' ἑνὸς τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου οἱ ἀφόρητοι καύ-
σονες, τὸ νοσῶδες κλίμα, οἱ φρικώδεις κροκόδειλοι καὶ τὰ ἐπι-
κινδυνωδέστερα ἐρπετὰ ἐλαττόνουσι τὰς χάριτας τοῦ τόπου τού-
του, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξάγονται ψήγματα χρυσοῦ, ἤλεκτρον, πτε-
ρὰ στρουθοκαμήλων, πέπερι, κηρός, βύρσαι καὶ κόμμι φερόμε-
νον ὑπὸ τῶν ἀγρίων φυλῶν τῆς Σαχάρας.

Οἱ Γάλλοι ἐξουσιάζουσι τὸ φρούριον τοῦ Ἀγίου Λουδοβίκου
κείμενον ἐπὶ τοῦ Σενεγάλη, τὴν νῆσον Γορέαρ πλησίον τοῦ Πρα-
σίνου ἀκρωτηρίου, καὶ μικρὰ τινὰ ἐπίπεια κείμενα παρὰ τὰς ἐκ-
βολὰς τοῦ Γαμβία.

Οἱ Ἀγγλοὶ ἐξουσιάζουσι τὴν ἐπὶ τῆς νήσου Ἀγίας Μαρίας ὀ-
χυρὰν πόλιν Βαθούρστην καὶ ἄλλα τινὰ ἐπίπεια ἐπὶ τοῦ Γαμβία.

Οἱ Πορτογάλοι τὰς πρὸς Ν. τοῦ Γαμβία Βισάγας νήσους,
τῶν ὁποίων ἡ μεγαλειτέρα ἔχει 40 λεῦγ. περίμετρον.

Α Ν Ω Γ Ο Υ Ι Ν Ε Α.

Ἔθνη, διαίσεις, προϊόντα καὶ ἀποικίαι.

§ 168. Ἡ Γουινέα ἐκτεινομένη πρὸς Ν. τῆς Σενεγαμβίας κα-

τὰ μῆκος τῶν παραλίῳν τοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ Κόγγου συνορεύει πρὸς Α. μὲ τὰς ὀλίγον γνωστὰς κεντρικὰς χώρας τῆς Ἀφρικῆς καὶ υποδιαίρεῖται εἰς πολλὰς χώρας ὀνομαζομένας ἐκ τῶν κυριωτέρων αὐτόθεν ἐξαγομένων προϊόντων, οἷον τοῦ πεπέρεως, τῶν ὀδόντων, τοῦ χρυσοῦ, καὶ τῶν ἀνδραπόδων· τούτων κυριώτεραι, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ Δ. πρὸ Α., εἶνε ἡ) Ἡ παραλία τοῦ Πεπέρεως, οὕτως ὀνομαζομένη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, οἵτινες ἐσύστησαν εἰς τὰ ΒΔ. ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Σιερράλεόνου ἀποικίαν, τὴν ὁποίαν διὰ τὸ νοσῶδες κλίμα μετέφερον εἰς τὴν νῆσον τοῦ Φερνάνδου Πῶ, κειμένην εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουινέας. Πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ οἱ Ἀμερικανοὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐσύστησαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Νέγρων ἑτέραν ἀποικίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Λιβερτία*, κειμένην πρὸς Α. τοῦ ἀκρωτηρίου Μεσουράδου.

β.) Ἡ παραλία τῶν Ὀδόντων, ἐν ᾗ ἐνεργεῖται ἐπίσημον ἐμπόριον τῶν ἐλεφαντίνων ὀστέων.

γ.) Ἡ Χρυσὴ παραλία ἐπὶ τῆς ὁποίας, φερούσης μεγάλην ποσότητα χρυσοκόνεως δι' ἧς ἐνεργεῖται τὸ κυριώτερον ἐμπόριον τῆς χώρας, οἱ Εὐρωπαῖοι ἐσύστησαν πολλὰς ἀποικίας. Εἰς τὰ ἐνδότερα κεῖται τὸ ἰσχυρὸν βασίλειον Ἀσχάντιον, τοῦ ὁποίου πρωτεύουσα εἶνε ἡ Κουμασσία καὶ οἱ κάτοικοι οἱ μαχιμώτεροι καὶ ἐπικρατέστεροι τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ σκληροὶ, βάρβαροι, Φετισχισταὶ τὴν θρησκείαν καὶ πολλοὶ ἀνθρωποθῦται.

δ.) Ἡ παραλία τῶν Ἀνδραπόδων οὕτως ὀνομαζομένη ἐκ τῆς γινομένης αὐτόθι αἰσχρᾶς σωματεμπορίας, ἥτις μ' ὅλην τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν τὴν ἀποδοκιμασίαν καὶ τὴν ἐκ συμφώνου αὐτῶν ἀπόφασιν περὶ καταργήσεως ἐνεργεῖται εἰσέτι. Τὰ μικρὰ κράτη τῆς παραλίας ταύτης ὑπόκεινται εἰς τὸ βασίλειον Δαχομέυον, τοῦ ὁποίου ἡ πρωτεύουσα Ἀβομέϋον κεῖται 28 λεύγ. πρὸς τὰ ἐνδότερα· οἱ κάτοικοι εἶνε ἐπίσης μάχιμοι καὶ ἀπανθρωπότατοι πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους.

ε.) Τὸ βασίλειον τοῦ Βενίρου ἔχον ὁμώνυμον πρωτεύουσαν καὶ κείμενον παρὰ τὸν ὁμώνυμον κόλπον περιλαμβάνει τοὺς ἡμερωτέρους καὶ φιλοτεχνικωτέρους κατοίκους, τῶν ὁποίων ὁ ἡγεμὼν δύναται νὰ βάλλῃ εἰς κίνησιν ἐπέκεινα τῶν 400 χ. στρατιωτῶν. Οἱ Ἀγγλοὶ ἐνεργοῦσιν αὐτόθι τὸ κυριώτερον ἐμπόριον. Πρὸς δὲ τὰ ΝΔ. κατοικοῦσι λαοὶ ἄγριοι καὶ ὀλίγον γνωστοί.

ΚΑΤΩ ΓΟΥΙΝΕΑ.

Θέσις, διαίρεσις καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 169. Αὕτη διαίρεται εἰς πολλὰ βασίλεια, τῶν ὁποίων ἐπι-

σημότερα εἶνε α.) τὸ *Λοάγγρον* ἔχον ὁμώνυμον πρωτεύουσαν κειμένην εἰς τερπνὴν θέσιν, β.) τὸ *Κόγγρον* τοῦ ὁποίου πρωτεύουσα εἶνε ἡ *Σαρσαλβάδωρ* κτισμένη ὑπὸ τῶν Πορτογάλων. γ.) τῆς *Άγγόλης*, τοῦ ὁποίου μητρόπολις εἶνε ὁ *Άγιος Παῦλος Λοάρανθης*, πρωτεύουσα τῶν ἀποικίων τῶν Πορτογάλων, τῶν ὁποίων ἡ ἐξουσία ἐκτείνεται εἰς ὅλον τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἀφρικῆς δ.) τῆς *Βεργουέλης*, τοῦ ὁποίου μητρόπολις εἶνε ἡ ὁμώνυμος, τόπος ἐξορίας διὰ τοὺς Πορτογάλους καταδίκους.

ΣΗΜ. Αἱ δύο Γουινέαι ἔχουσι περὶ τὰ 8 ἑκατ. κατ, οἵτινες εἶνε Νέγροι καὶ εἰδωλολάτραι. Αἱ προσπάθειαι τῶν ἱεραποστόλων Πορτογάλων περὶ διαδόσεως τῆς χριστιανικῆς θρησκείας εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοὺς ὑποκειμένους λαοὺς ἀπέβησαν μάταιαι. Ο πνιγρὸς καὶ ὁ επικρατῶν αὐτόθι καὶ ἰδίως κατὰ τὰς ὥρας τῶν βροχῶν διαρκουσὴν συγνάχῃ καὶ ἔξ μῆνας καθιστᾷ τὸ κλίμα ἐλθρὸν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους· φύονται ὅμως αὐτόθι τὰ καλλίτερα ἄνθη καὶ ἡ ἐλάσθησις παρέχει θαυμασίαν ἀνάπτυξιν καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ τῶν παραλίῳν, διότι ταῦτα, ὅντα ἐν γένει ταπεινά, συνίστανται ἐκ τῆς γονίμου ἰλύος τῆς ἀπὸ πολλῶν αἰώνων παρασυρθείσης καὶ ἐπισωρευθείσης αὐτόθι ὑπὸ τῶν πολλῶν ποταμῶν τῶν καταβαίνοντων ἀπὸ τῶν ὕψηλῶν ὀρέων τὰ ὁποῖα περιερίζουσι τὰς δύο Γουινέας πρὸς Β. καὶ πρὸς Α. Οἱ ἐλεφάντες, οἱ πάνθηρες, οἱ αἰγάγροι καὶ οἱ πίθηκοι ζῶσιν αὐτόθι· ἀγελῶν προσέτι καμηλοπαρδάλεις, ρινόκεροι, πολυάριθμοι ὄφεις καὶ ἰδίως ὁ ὑπερμεγέθης βῆας καὶ ἐν εἶδος μεγίστων μυρμηκίων, οἵτινες εἰσδύοντες εἰς τὰς προδοσκάδας τῶν ἐλεφάντων ἐπιφέρουσιν εἰς αὐτοὺς ὑποπίπτοντας εἰς μανίαν θάνατον. Τὰ ψήγματα τοῦ χρυσοῦ, τὸ ἐλεφάντινον ὀστοῦν καὶ τὸ πέπερι εἶνε τὰ κυριώτερα προϊόντα τῶν χωρῶν τούτων ἐξαγόμενα εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀμερικῆς, καθὼς καὶ μέγας ἀριθμὸς ἀνδραπόδων Νέγρων.

Σ Ο Υ Δ Α Ν.

Θέσις, διαίρεσις καὶ κυριώτεραι πόλεις.

§ 470. Τὸ Σουδάν ὀνομαζόμενον καὶ *Νιγηρία* κατέχει τὸ βόρειον μέρος τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς καίμενον ἑκατέρωθεν τοῦ Νίγρου καὶ περιλαμβάνον πολλὰ βασίλεια ἐλάχιστον γνωστά· ἐπισημότερα δὲ τούτων, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ Δ. πρὸς Α. εἶνε α.) τῆς *Καμβάρας* ἔχον μητρόπολιν Σέγον. β.) τὸ βασίλειον τοῦ *Τιμποκτοῦ* ἔχον ὁμώνυμον πρωτεύουσιν· γ.) τὸ βασίλειον τοῦ *Σακατοῦ*, τοῦ ὁποίου ὁ ἡγεμὼν εἶνε ὁ ἰσχυρότερος τῆς Νιγηρίας. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ὀνομαζόμενοι *Φελλάται* ἀποτελοῦσι γένος ὅλως διάφορον τῶν Νέγρων καὶ τὸ χρῶμα καὶ τὸ εἶδος, ὄντες ἀσυμβίβαστοι μὲν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλήλικανῶς βιομήχανοι. δ.) τὸ βασίλειον τοῦ *Βορροῦ* τοῦ ὁποίου ἡ ὁμώνυμος παλαιὰ πρωτεύουσα περιέχουσα 200 χιλ. κατ. κατεστράφη εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος αἰῶνός ὑπὸ τῶν *Φελλατῶν*, καὶ ἐκτίσθη νοτιοανατολικώτερον, ἀλλὰ τανῦν ἔδρα τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις ἔχει πολυάριθμον ἵππικὸν κατάρφρακτον μὲ σιδηρᾶς πανοπλίας, εἶνε ἡ *Καῦκα* παρὰ τὴν *Σχάδην* λίμνην. ε.) Τὸ *Δαρφούρ* ἔχον πρωτεύουσαν τὴν *Κόβην*.

ΣΗΜ. Τὸ Σουδάν ἢ ἡ Νιγηριτία χωρίζεται, ὡς φαίνεται, πρὸς Ν. ἐκ τῆς Καφρερίας δι' ὑψηλῆς σειρᾶς ὄρεων, καὶ διαιρεῖται εἰς πολλὰ μᾶλλον ἢ ἦτον ἐκτεταμένα βασίλεια καὶ οὐχὶ τόσον γνωστὰ ἐντοσούτω περιηγηταὶ τινες δυνηθέντες κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους νὰ ἐμβωσιν εἰς τὸ Σουδάν εὖρον αὐτόθι λαοὺς μᾶλλον πολιτισμένους, ἀφ' ὧν τοὺς ὑπέθετον μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου. Οἱ Φελλάται, διακρινόμενοι μεταξὺ τῶν λοιπῶν καὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν φυλὴν τῶν Μαύρων εἶνε Μωαμεθανοὶ τὸ δόγμα καὶ ἔχουσι καταστήσει τὰς ὠραιότερας χώρας τοῦ Σουδάν, τὸ ὅποσον διαρρέεμενον ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν χυνομένων εἰς τὴν Σχάδην καὶ εἰς τὸν Νίγρον εἶνε καλῶς καλλιεργημένον καὶ παράγει ὀρύζιον, κέγχρον, βαμβάκιον, καννάβιον ἰνδικὸν κτλ. καὶ περιέχει χρυσὸν καὶ σίδηρον καὶ ὅλα τὰ ζῶα τῆς Ἀφρικῆς.

ΚΑΦΡΕΡΙΑ

Θέσις, διαίρεσις καὶ κάτοικοι

§ 171. Τὸ ὄνομα Καφρερία ἀποδίδεται εἰς ὅλον σχεδὸν τὸ ἄγνωστον μέρος τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς τὸ ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Σουδάν μέχρι τῆς Καπλανδίας πρὸς Ν. Ἡ ἐκτεταμένη αὕτη χώρα δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τέσσαρας χώρας α) εἰς τὴν καθόλου ἄγνωστον χώραν τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς. β) εἰς τὴν ἄφορον χώραν τὴν μεταξὺ Κάτω Γουινέας καὶ Καπλανδίας ὀνομαζομένην ἐκ τῆς μαύρης καὶ ἀγρίας φυλῆς τῶν Δαμαρῶν τῶν πλανωμένων αὐτόθι γ) εἰς τὴν ἰδίως Καφρερίαν κειμένην μεταξὺ Κάτω Γουινέας καὶ Μοζαμβίκης καὶ ἐκτεινομένην πρὸς τὰ ΝΑ. κατὰ μῆκος τῆς παραλίας τῆς Νατάλης, ἐπὶ τῆς ὁ ποίας περιλαμβανούσης εἰς τὰ ἐνδότερα ἀξιολόγους φυλὰς ἔκτισαν οἱ Ἀγγλοὶ κατὰστημα ὀνομαζόμενον λιμὴν Ν α τ ά λ η ς. δ) εἰς τὴν χώραν τῶν Ὀττεντόνων, ἔθνους Νέγρων καὶ χρώματος φαιοκοκκίνου ὑποδιαιρουμένου εἰς πλείονας τῶν εἴκοσι φυλῶν, πολλὰ καὶ τῶν ὁποίων εἶνε ἀγριώταται καὶ δυσειδέσταται συχνάκις ἐπιτρέχουσαι διὰ τῶν φαρμακευμένων βελῶν τῶν τὴν Καπλανδίαν.

ΣΗΜ. Τὸ ὄνομα Κάφροι ἔχουν ἄπιστοι ἐδόθη ὑπὸ Ἀράβων Μωαμεθανῶν ἀποκατασταθέντων κατὰ τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς εἰς τοὺς εἰδωλολάτρης λαοὺς τοὺς κατοικοῦντας τὰ μεσόγεια τῆς χώρας ταύτης. Κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν περιηγητῶν ἄξιοι σημειώσεως εἶνε οἱ Καζέμβοι καὶ Μοβίζαι, οἵτινες ἐξουσιάζουσι ἐπαρχίας τοῦ διαμεμελισμένου ταυτὸν ματαξὺ πολλῶν ἡγεμόνων βασιλείου Μονομόπατα. Οἱ Βετιουάναι κατοικοῦντες πρὸς Ν. καὶ διαιρούμενοι εἰς πολλοὺς λαοὺς διακρίνονται ἐκ τῶν ἄλλων Νέγρων διὰ τῆς συμμετρίας τοῦ προσώπου, τῶν πράων ἡθῶν καὶ τῆς βιομηχανίας, καὶ ἐργάζονται μὲ πολλὴν ἐπιτηδεύτητα τὸν ἐξορυττόμενον σίδηρον καὶ χαλκὸν ἐκ τῆς χώρας τῶν, ἥτις διασχίζεται ὑπὸ ὑψηλῶν ὄρεων καὶ περιέχει πεδιάδας καὶ κοιλάδας εὐφόρους καὶ πόλεις ἀξιολόγους. Ἡ Ὀττεντοτία περιέχει ὀλίγου λόγου ἀξίας πόλεις, ἐπισημότερα δὲ τούτων εἶνε ἡ Γρίκουα. Οἱ ἱεραπόστολοι διὰ τῶν ἀκαμάτων προσπαθειῶν τῶν ἐπέτυχον ἐν μέρει αὐτόθι εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ.

ΚΑΠΠΑΝΔΙΑ

Θέσις, κάτοικοι, κλίμα, προϊόντα και κυριώτεραι πόλεις
 § 172. Αὕτη συστήθισα ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν τὸ 1650 καὶ ἐξουσιαζομένη ἀπὸ τοῦ 1765 ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν κατέχει τὴν μεσημβρινὴν χώραν τῆς Ἀφρικῆς προχωροῦσαν 190 λεύγας πρὸς τὰ μεσόγεια. Ἄν καὶ ἔχει ἑκτασιν ἴσην σχεδὸν μὲ τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν, δὲν περιλαμβάνει ὅμως περισσοτέρους τῶν 450 χ. κατ., ἐξ ὧν 64 χ. εἶνε λευκοί. Εἰς τὴν εὐφορωτάτην γῆν τῆς ἡ ἄμπελος ἐπιδίδει θαυμασίως καὶ φέρει ἐξαίρετον οἶνον. Ἐχει κλίμα γλυκὺ καὶ συγκερασμένον· ὁ δὲ καυστικὸς τοῦ θέρους ἄνεμος βλάπτει πᾶσαν βλάστησιν καὶ ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τοῦ Αὐγούστου ἡ χώρα κατακλύζεται ὑπὸ συνεχῶν βροχῶν καὶ ἐ αὐτῇ τὰ προϊόντα τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀφρικῆς τελεσφοροῦσαν κάλλιστα. Ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε ἡ *Καποτάτη* καὶ ἡ *Οὔτερι* *χάγη*.

ΜΟΖΑΜΒΙΚΗ.

Ὅρια, διαίσεις καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 173. Ἡ Μοζαμβίκη περιλαμβάνουσα τὰς κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς κτήσεις τῶν Πορτογάλων ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τοῦ ὁμωνύμου πορθμοῦ μεταξὺ τῆς Καφρερίας πρὸς τὰ ΒΔ. καὶ ΝΔ. καὶ τῆς Ζαγγουεβάρης πρὸς τὰ ΒΑ. Οἱ Πορτογάλοι διαιροῦσι τὴν χώραν ταύτην εἰς 7 διοικήσεις, ὧν ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε *Σοφάλα*, *Σέρα*, *Κοβιλιμάνση* καὶ *Μοζαμβίκη* ἥτις εἶνε ἡ μητρόπολις ὅλης τῆς χώρας κειμένη ἐπὶ νήσου καὶ ἔχουσα πολλὰ ὀχυρώματα καὶ τὸν καλλίτερον λιμένα.

ΣΗΜ. Ἡ Μοζαμβίκη περιλαμβάνουσα τὰς κατὰ τὰ παράλια ἰθαγενεῖς φυλάς τὰς διοικουμένας ὑπὸ ἀνεξαρτήτων σχεδὸν ἀπ' ἀλλήλων ἡγεμόνων ἔχει 3240 χ. κατ. ἐξ ὧν 287 χ. μόνον ὑπόκεινται εἰς τοὺς Πορτογάλους. Ἡ μεγάλη αὕτη χώρα ποτιζομένη ὑπὸ τοῦ Ζαμβέση εἶνε εὐφορωτάτη πρὸ πάντων εἰς ὀρύζιον. Εἰς τὰ δάση αὐτῆς, ἔνθα ὑπάρχει τὸ 70 περίπου ποδῶν περίμετρον ἔχον δένδρον μάλαμπάβα διαιτῶνται ἐλέφαντες παρέχοντες μεγάλην ποσότητα ἐλεφαντίνων ὀστέων· πολλοὺ δὲ ἄξιον ἐμπορικὸν ἄρθρον εἶνε αὐτόθι ἡ χρυσόκοις.

ΖΑΓΓΟΥΕΒΑΡΗ.

Ὅρια, διαίσεις, πόλεις καὶ ρῆσοι ἐπισημότεραι.

§ 174. Αὕτη κειμένη πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Μοζαμβίκης ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, ἐξ οὗ βρέχεται, πρὸς Α., καὶ πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς παραλίας τοῦ Αἰάνου καὶ πρὸς Δ. τῆς Καφρερίας περιλαμβάνει πολλὰ μικρὰ κράτη ὁμώνυμα τῶν μητροπόλεων των καὶ ὅλα σχεδὸν ὑποτελῆ εἰς τὸν Ἰμάμην τῆς ἐν Ἀραβίᾳ Μασκάτης. Γνωστότερα κράτη, γενομένης ἄρχῃς ἀπὸ τῶν

ΝΔ. πρὸς τὰ Β. εἶνε ἅ.) τοῦ Κονιλία, κυβερνώμενον ὑπὸ βασιλέως Νέγρου, ὅστις ἐδρεύει ἐπὶ τῆς παρακειμένης ὁμωνύμου νήσου. β'.) τῆς Ζαντσεβάρης, συνιστάμενον ἐξ ἱκανοῦ μέρους τῆς παραλίας καὶ τῆς νήσου Ζαντσεβάρης τῆς μεγαλειτέρας, πολυανθρωποτέρας καὶ ἐμπορικωτέρας τῆς παραλίας ταύτης, καὶ κυβερνώμενον ὑπὸ Σέχου ὑποκειμένου εἰς τὸν Ἰμάμην τῆς Μασκάτης. γ'.) τῆς Μομβάκης, τῆς ὁποίας ἡ μητρόπολις κειμένη ἐπὶ τινος παρακειμένης μικρᾶς νήσου κατέχεται χρόνους ἤδη τινὰς ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, δ'.) τῆς Μελίνδης, ἐχούσης ὁμωνυμον μητρόπολιν, ε'.) τῆς Βράβης, ἣτις σχηματίζει μικρὰν ἀριστοκρατικὴν δημοκρατίαν. ς'.) τοῦ Μαγαδόξου, ἔχον μεγάλην καὶ ἐμπορικωτάτην πρωτεύουσαν· ἀνήκουσι προσέτι εἰς τὴν παραλίαν ταύτην καὶ αἱ ἀκατοίκητοι τανῶν νῆσοι Μομφία καὶ Πέμβα.

ΣΗΜ. Οἱ κάτοικοι τῆς Ζαγγουεβάρης λογίζονται περὶ τὸ 14[2 ἑκατομ. ἐξ ὧν τινες εἶνε Ἀραβες καὶ Μωαμεθανοὶ τὸ δόγμα, αἱ δὲ λοιποὶ Νέγροι εἰδωλολάτραι, διαιρούμενοι εἰς πολλὰς φυλάς. Αἱ ἐλώδεις καὶ νοσώδεις αὐτῆς πεδιάδες κατέχουσιν τὸ μεγαλιτέρον μέρος τῆς χώρας εἶνε κεκαλυμμέναι ὑπὸ δασῶν, εἰς τὰ ὅποια ζῶσιν ἀγέλαι ἐλεφάντων φερόντων μεγάλην ποσότητα ἐλεφαντίνου ὀστοῦ· ἐν δὲ τῇ νήσῳ Ζαντσεβάρῃ, ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἀξιόλογος λιμὴν, ἐνεργεῖται ἐπίσημον ἐμπόριον ἀνδραπόδων, κόμμι, καὶ ἐλεφαντίνου ὀστοῦ.

ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΙΑΝΟΥ

Ὅριω, διαίρεσις καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§. 485. Κειμένη ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς αὐτῆς θαλάσσης ἐκτείνεται πρὸς Β. μέχρι τοῦ πορθμοῦ Βαβελμανδέβ, ἔχουσα πρὸς Δ. τὴν Καφρερίαν καὶ πρὸς Β. τὴν Ἀβυσσινίαν. Δύναται δὲ νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο μέρη, εἰς τὴν ἰδίως παραλίαν τοῦ Ἀϊάνου, ἐπὶ τῆς ὁποίας, οὐσης ἐρήμου, ξηρᾶς καὶ ἀκάρπου, πλανῶνται μόνον στρουθοκάμηλοι τινες, καὶ τὸ παλαιὸν βασιλεῖον τοῦ Ἀδέλου περιλαμβάνον τὴν παραλίαν τῶν Ἑρμαύλων κειμένην κατὰ μῆκος τοῦ Ἀδενίου κόλπου, καὶ εἰς τὸ μικρὸν Μωαμεθανικὸν βασιλεῖον Οὐρρόουρον κείμενον νοτιοδυτικώτερον ἐπὶ τῶν μεθορίων τῆς Ἀβυσσινίας. Οἱ Ἑρμαῦλοι, τῶν ὁποίων αἱ πολυάριθμοι φυλαὶ διατρέχουσιν ὅλην τὴν χώραν τὴν ἐκτεινομένην ἀπὸ τοῦ Μαγαδόξου μέχρι τοῦ Ἀδενίου κόλπου εἶνε Μωαμεθανοί, δραστήριοι καὶ βιομήχανοι, ἐνεργαῖοντες ἀξιόλογον ἐμπόριον εἰς ὅλας τὰς χώρας τὰς παρακειμένας εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ τὸν Ἀδενιον κόλπον· ἐπισημότερος δὲ λιμὴν εἶνε ἡ Βερβέρα ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας Οὐρρόουρον, πρὸς τὰ ΝΔ. μητρόπολις τοῦ ὁμωνύμου βασιλείου. Οἱ κάτοικοι τῆς παραλίας ταύτης λογίζονται περὶ τὰς 400 χ. καὶ οἱ Ἑρμαῦλοι ἔχουσι χρῶμα ἐ-

λαϊόχρουν καὶ βάφουσι τὴν μακρὰν κόμην των κυτρίνην εἶνε δὲ ποιμένες καὶ ἔχουσι πολλὰ πρόβατα, τῶν ὁποίων ἡ ὑπερμεγέθης οὐρὰ ἔχει βάρος ἕως 25 λίτρων. Κυριώτερον ἄρθρον τοῦ ἐμπορίου των εἶνε τὰ ἀνδράποδα, τὸ βούτυρον, τὰ κτήνη καὶ πρὸ πάντων τὰ ἀρώματα τὰ φυόμενα ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἀδενίου κόλπου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ποτὲ δὲν βρᾶχει.

Νῆσοι τῆς Αἰθιοπίας.

§ 176, α.) Αἱ Ἀζόραι, κείμεναι πρὸς Δ. τῆς Πορτογαλίας εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀνήκουσι, καὶ κατοικούμεναι ὑπὸ 200 χ. κατ. καὶ ἔχουσι κλίμα τερπνόν. Ἐπισημοτέρα εἶνε ἡ *Τερκέρα*, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐδρεύει καὶ ὁ Πορτογάλος διοικητής. β.) *Μαδέρα*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν ἀνωτέρω, κατοικουμένη ὑπὸ 80 χιλ. κατ. καὶ οὕσα ὀνομαστή διὰ τὸν ἐκλεκτὸν οἶνον της· πρὸς δὲ τὰ ΒΑ. αὐτῆς κεῖνται αἱ μικραὶ νῆσοι τοῦ *Πορτοσάντου*. γ.) αἱ *Κανάρια* (νῆσοι *Μακάρων*) πρὸς Ν. τῆς *Μαδέρας*, ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς καὶ κατοικούμεναι ὑπὸ 174 χ. κατ. ἀξιολογώτεραι δὲ εἶνε ἡ *Τερερίφθα* καὶ ἡ *Φέρρος*, διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ πρῶτος μεσημβρινός. δ.) Αἱ νῆσοι τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, εἰς τὰ ΒΔ. τοῦ ὁμώνυμου ἀκρωτηρίου, κατοικούμεναι ὑπὸ 45 χ. κατ. καὶ ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Πορτογάλους. Εἰς τὰς ἀνωτέρω προσθετέαι καὶ ἄλλαι τινὲς ἥττονος λόγου ἄξιαι, δηλ. εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουινέας ἡ νῆσος τοῦ *Φερνάνδου Πῶ*, ἥτις ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς· ἡ *Αἰρράβων*, ἥτις ἀνήκει εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς· ἡ νῆσος τοῦ *Πρίγγιπος* καὶ ἡ τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ, ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Πορτογάλους· ἡ νῆσος τοῦ Ἀγίου *Ματθαίου* πρὸς Δ. τῶν ἀνωτέρω· ἡ νῆσος τῆς *Αναβάσεως*, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω· ἡ νῆσος τῆς Ἀγίας *Ελένης*, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ κατοικουμένη ὑπὸ 3 χ. κατ. καὶ οὕσα περιφημοὶ διὰ τὴν αὐτόθι κράτησιν καὶ ἀποβίωσιν τοῦ Ναπολέοντος.

Εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν ἡ *Μαδαγασκάρ*, ἥτις χωριζομένη διὰ τοῦ *Μοζαμβικικοῦ* Πορθμοῦ εἶνε ἐκ τῶν μεγαλειτέρων νήσων τῆς γῆς, ἔχουσα 336 λευγ. μῆκος καὶ 120 πλάτος καὶ 2 ἑκατ. σχεδὸν κατ. διαιρουμένη εἰς πολλὰ βασίλεια. Ἡ *Βουρβὼν*, πρὸς Α. τῆς *Μαδαγασκάρ*, φέρουσα ἐξαίρετον καφὲν καὶ κατοικουμένη ὑπὸ 90 χ. κατ. καὶ ἀνήκουσα εἰς τοὺς Γάλλους· ἡ νῆσος τῆς *Φράντσας* ἡ *Μαυρίκιος*, πρὸς τὰ ΒΑ. ἔχουσα 45 λευγ. περίμετρον καὶ κατοικουμένη ὑπὸ 40 χ. κατ. φέρουσα δὲ ζάχαριν, ἰνδικόν, καὶ μοσχοκάρυα ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, καθὼς καὶ ἡ *Ροδριγουέζ* κειμένη ἀνατολικώτερον αἱ *Σεχέλλαι* πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς *Μαδαγασκάρ*.

Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η.

Ἔκτασ. διαίρ. κάτοικ. ἐπιφ. χρώμ. θρησκ. καὶ προϊόντα.

§ 177. Ἡ ἐκτεταμένη αὕτη χερσονήσος ἀνακαλυφθεῖσα τὸ 1492 ὑπὸ τοῦ Γενουαίου Χριστοφόρου Κολόμβου καὶ ἐκτεινόμενη ἀπὸ Β. πρὸς Ν. περὶ τὰς 3200 λεύγ. διαιρεῖται φυσικῶς εἰς δύο μεγάλας χερσονήσους ἐνουμένας διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας· καὶ ἡ μὲν πρὸς Β. ὀνομάζεται *Βόρειος Ἀμερική*, ἡ δὲ πρὸς Ν. *Νότιος*. Ἡ Ἀμερική οὖσα ἦττον κατοικημένη ὥς πρὸς τὰς ἄλλας ἀπείρους ἔχει 749 χ. τ. μ. ἐπιφανὲς περὶ τὰ 59 ἑκατομ. κατ. ἐξ ὧν 20 ἑκατ. τοῦλάχιστον ἀνήκουσιν εἰς τὴν λευκὴν Εὐρωπαϊκὴν φυλὴν, 12 εἰς τὴν κυτρίνην Ἀμερικανικὴν, 9 εἰς τὴν Μαύρην Ἀφρικανικὴν, καὶ ἄλλα τόσα εἰς σύμμικτον ἐκ τῶν τριῶν πρώτων. Ἐξ αὐτῶν δὲ πάλιν 30 ἑκατ. εἶνε καθολικοί, 14 διαμαρτυροῦμενοι καὶ οἱ λοιποὶ εἰδωολάτραι. Διὰ τὴν μεγάλην ἑκτασίν της περιέχει μὲν ὅλα τὰ κλίματα τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἐν γένει διὰ τὰ ἐπικείμενα ὑψηλὰ αὐτῆς ὄρη, ἀπὸ τῶν ὁποίων πηγάζουσι πλῆθος ποταμίων καὶ μέγιστοι ποταμοί, εἶνε ἦττον τῶν ἄλλων θερμὴ, παράγουσα ὅλα σχεδὸν τὰ τῶν ἄλλων ἡπείρων προϊόντα καὶ ἔχουσα καὶ ἄλλα ἴδια. Τὰ κτήνη ὅσα ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεώς της μετεκομίσθησαν αὐτόσε τοσοῦτον ἐπολλαπλασιάσθησαν, ὥστε ἀγέλαι ἐξ αὐτῶν σήμερον βόσκουσι καὶ εἰς ἀγρίαν κατάστασιν. Κυριώτερα τῶν ζώων εἶνε κάστορες, βέννοι, βόνασοι καὶ λευκαὶ ἄρκτοι, ζῶντα πρὸς Β. καὶ φέροντα πολὺ τιμα γουναρικά. Πρὸς Ν. δὲ ζῶσι πάνθηρες, τάπιροι, διάφορα εἶδη πιθήκων, πλῆθος ψιττακῶν καὶ στρουθοκαμήλων καὶ ἡ προβατοκάμηλος, φορτηγὸν τετράποδον ζῶον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς αὐτοχθόνοις· ὑπάρχουσι δὲ καὶ κροκόδειλοι, πλῆθος μεγίστων ὄφειων καὶ ἀξιοθέατα ἕντομα. Εἰς τὰ ἀπέραντα τῆς Ἀμερικῆς δάση ὑπάρχουσιν ὅλα τὰ δένδρα τοῦ παλαιοῦ κόσμου· ἴδια δὲ αἱ μαγνιολαί, τὸ γαλακτοδένδρον, αἱ κηρομυρσίναι καὶ ἄλλα. Εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην φύονται φοίνικες, ἔβενος καὶ πολὺ τιμα ἄλλα χρωματιστικὰ ξύλα, ἰνδικὰ καρύδια, κακάον, καφές, ζαχαροκάλαμον, ἰνδικόν, ὅλαι αἱ μεσημβριναὶ ὀπώραι, παντοῖα ἀρώματα καὶ θεραπευτικὰ βότανα, οἷον ἡ μυρίκη καὶ τὸ κίγκινον, ὃ φλοιὸς τοῦ ὁποίου δίδει τὴν κίναν. Τὰ γαιώμηλα, ὃ ταβάκος καὶ τὸ λεγόμενον μαῖς, εἶδος ἀραβοσίτου, εἶνε ἴδια φυτὰ τῆς ἡπείρου ταύτης· μετεφέρθησαν δὲ καὶ δημητριακοὶ καρποὶ καὶ ὅλα τὰ χρήσιμα φυτὰ, τὰ ὁποῖα εὐδοκίμησαν θαυμασίως· περιέχει πρὸς τοῦτοις καὶ ἀνεξάντλητα μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ ἰδίως εἰς τὴν Καλιφορνίαν, Περού καὶ Μεξικόν, καὶ

ὅλα τὰ ἄλλα μέταλλα εὗρηται ἄφθονα, καθὼς καὶ πολύτιμοι λίθοι.

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ὅρια διαίσεις καὶ ὄρη.

§ 178. Ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ οὖσα ὀλίγον μεγαλειτέρα τῆς Νοτίου ὀρίζεται πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας καὶ τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ· πρὸς Β. δὲ ἐκτείνονται ἄγνωστοι χῶραι καὶ θάλασσα διηνεκῶς παγωμέναι, τὰς ὁποίας δὲν ἠδυνήθησαν ἀκόμη οἱ θαλασσοπόροι νὰ ἐρευνήσωσι. Διαιρεῖται δὲ εἰς ἑπτὰ μεγάλας χώρας, τὰς Ἀρκτῶας, τὴν Βρετανικὴν Ἀμερικὴν, τὴν Ῥωσικὴν Ἀμερικὴν, τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, τὸ Μεξικόν, τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν καὶ τὰς Ἀντικὰς Ἰνδίας. Δύο κυρίως σειραὶ ὁρέων διακρίνονται, καὶ ἡ μὲν ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῆς παραλίας τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ, ἡ δὲ ἑτέρα κειμένη ἀνατολικώτερον ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῆς πρώτης. Ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης κεῖνται τὰ ἐξῆς ἐπισημότερα ὄρη, ὁ Ἅγιος Ἡλίας μεταξὺ Ῥωσικῆς καὶ Βρετανικῆς Ἀμερικῆς, αἱ Θαλάσσιαι Ἀλπεὶς πρὸς Ν. εἰς τὴν χώραν τῶν Ἐλευθέρων Ἰνδῶν, καὶ ἡ Κορδιλέρα Σονόρας εἰς τὸ Μεξικόν· ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας κεῖνται τὰ Πετραῖα ὄρη, πρὸς Δ. τῆς Βρετανικῆς Ἀμερικῆς, καὶ τὰ Ὀρεγάνια πρὸς Ν. εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας. Κλάδοι τῆς δευτέρας σειρᾶς θεωροῦνται τὰ Μελαρά ὄρη πρὸς τὰ ΒΔ. καὶ τὰ Ἀλληγάνια πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Ἀπαντα τὰ ὄρη ταῦτα καὶ ἰδίως τὰ κατὰ τὸ Μεξικὸν περιέχουσι πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Κόλποι, πορθμοὶ, λίμναι, χερσόνησοι καὶ ἀκρωτήρια.

§ 179. Ὁ Βαφφίνιος, πρὸς Β. τῆς ὁμωνύμου χώρας, ὁ Οὐδσόνιος πρὸς Δ. τῆς Λαβραδορίδος, ὁ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, μεταξὺ Νέας Φουτλανδίας καὶ Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ὁ Μεξικανικός, μεταξὺ Φλωρίδος καὶ Μεξικοῦ, ὁ κόλπος τῆς Καλιφορνίας, πρὸς Α. τῆς ὁμωνύμου χερσονήσου καὶ ὁ Νόρτῳν εἰς τὴν Ῥωσικὴν Ἀμερικὴν. Ἐπισημότεροι δὲ πορθμοὶ εἶνε ὁ Δούις, μεταξὺ τῆς θαλάσσης τῶν Ἑσκήμων καὶ τοῦ Βαφφινίου κόλπου, ὁ Βαβρόβιος, πρὸς Δ. τοῦ Βαφφινίου κόλπου, ὁ Οὐδσόνιος εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ὁ τῆς Εὐμορφονήσου, μεταξὺ Φουτλανδίας καὶ Λαβραδορίδος, ὁ παλαιὸς καὶ νέος Βαχαμικός πορθμός, μεταξὺ Βαχαμικῶν νήσων, Κούβης καὶ Φλωρίδος, ὁ τῆς

Φλωρίδος, μεταξύ τῆς ὁμωνύμου χώρας καὶ τῆς Κούβης, καὶ ὁ τῆς Ἰκουατάνης, μεταξύ τῆς ὁμωνύμου χερσονήσου καὶ Κούβης. Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν καὶ μεγάλων λιμνῶν τοῦ μέρους τούτου ἐπισημότεραι εἶνε α.) ἡ Ἀρω, ἡ Μιχιγάνη, ἡ Οὐρόρη, ἡ Ἐρία καὶ ὁ Ὀτάριος, μεταξύ Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ Βρετανικῆς Ἀμερικῆς συνεχόμεναι πρὸς ἀλλήλας· β.) ἡ λίμνη τῶν Λασῶν, ἡ Μικρὰ καὶ Μεγάλῃ Βιρριπέγη, ἡ Βολλαστώρ, ἡ Ἀθαβάσκα, ἡ τῶν Ἀνδραπόδων καὶ ἡ μεγάλη λίμνη τῶν Ἀρχτων, ὀλίγον οὔσαι γνωσταί, κεῖνται πρὸς Β. γ.) ἡ Χαπάλα εἰς τὸ Μεξικὸν καὶ δ.) ἡ Νικαράγονα εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν. Χερσονήσοι δὲ εἶνε ἡ Λαβραδορίς, εἰς τὰ ΒΑ. μεταξύ τοῦ κόλπου τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου καὶ τοῦ Οὐδσονίου· ἡ Νέα Σκωτία, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, ἡ Ἀνατολικὴ Φλωρίς, πρὸς Ν. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν μεταξύ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου· ἡ Ἰκουατάνη πρὸς Β. τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον· ἡ Παλαιὰ Καλιφορνία, πρὸς Δ. τοῦ Μεξικοῦ μεταξύ τοῦ κόλπου τῆς Καλιφορνίας καὶ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ· ἡ Ἀλάσκα, ἥτις μετὰ τῶν Ἀλεουταίων νήσων σχηματίζει σειρὰν τινα ἐνόνουσαν τὴν Ἀμερικὴν μετὰ τῆς Ἀσίας. Ἐπισημότερα δὲ ἀκρωτήρια εἶνε τὸ Στατερχούκον πρὸς Ν. τῆς Γραιλανδίας· ὁ Χαττέρας πρὸς Α. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν· τὸ Σάδλор πρὸς Ν. τῆς Φλωρίδος καὶ τὸ τοῦ Ἁγίου Λουκά πρὸς Ν. τῆς Καλιφορνίας.

Ποταμοί.

§ 480 Ὁ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Ὀνταρίου λίμνης καὶ αὐξάνων ἀπὸ τὰ ὕδατα ὅλων τῶν μεγάλων λιμνῶν τοῦ μέρους τούτου τῆς Ἀμερικῆς βρέχει μέρος τῆς Βρετανικῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον διὰ στομίου ἔχοντος 30 λεύγ. πλάτ. Ὁ Μισσισσιπικ, ὅστις ἔχων τὰς πηγὰς τοῦ πρὸς Β. τῶν καθ' ὅλον τὸ μῆκος τοῦ διαρρέομένων ὑπὸ αὐτοῦ Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, διατρέχων ὑπὲρ τὰς 4000 λεύγ. καὶ δεχόμενος ἀριστερόθεν μὲν τὸν Ὀχιορ πηγάζοντα ἐκ τῶν Ἀλλεγχανίων ὀρέων, δεξιόθεν δὲ τὸν Μισσουρι καὶ τὸν Ἀρκάτσαρ πηγάζοντας ἐκ τῶν Πετραίων καὶ Ὀρεγανίων ὀρέων. Ὁ Βόρειος, ὅστις πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τῶν Ὀρεγανίων ὀρέων ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον. Ὁ Κολομβιας ἢ Ὀρεγάνης, ὅστις βρέχων τὰ δυτικώτερα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐκβάλλει εἰς τὸν μέγαν Ὠκεανὸν αὐξόμενος ἀπὸ τὸν Λέβιν. Ὁ Μακεζίας ὅστις φέρει

εἰς τὸν παγωμένον Ὠκεανὸν τὰ ὕδατα πολλῶν ποταμῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

ΑΡΚΤΩΑΙ ΧΩΡΑΙ

§ 181. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο περιλαμβάνονται ὅλαι αἱ χῶραι αἰτίνες μεταξὺ τῶν ἀρκτικῶν παραλίων τῆς βορείου Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Ἀρκτικοῦ πόλου σχηματίζουσιν ἐκτεταμένον τι ἀρχιπέλαγος ἀμυδρῶς εἰσέτι γνωστόν, ἐπειδὴ αἱ αὐτόθι θάλασσαι, διηνεκῶς κεκαλυμμέναι ὑπὸ πάγων, εἶνε ἀνεξερευνήτοι εἰσέτι ὑπὸ τῶν θαλασσοπόρων. Μεταξὺ δὲ τῶν χωρῶν τούτων αἰτίνες κατὰ τὸ μεγαλῆτερον μέρος τοῦ ἔτους καλύπτονται ὑπὸ πάγων ἄξια σημειώσεως εἶνε ἡ *Γραιλανδία* καὶ ἡ *Σπιτζβέργη*, ἥτις ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῆς ἀνήκει εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ὡς πρὸς τὸ κλίμα καὶ τὴν μικρὰν ἀπὸ τοῦ πόλου ἀπόστασίν τῆς περιλαμβάνεται μετὰ τῶν Ἀρκτικῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ *Γραιλανδία*, ἡγουν *Πρασίνη* γῆ, κεῖται μετὰ τῶν Βαφινίου κόλπου πρὸς Δ. καὶ τοῦ βορείου Παγωμένου Ὠκεανοῦ πρὸς Ν. καὶ Α. τὰ δὲ πρὸς Β. ὅρια αὐτῆς εἶνε ἄγνωστα. Ὁ χειμῶν διαρκῶν αὐτόθι ἐννέα μῆνας εἶνε δριμύτατος, ἀλλ' ἡ θερμότης τοῦ ἔαρος ἀναδίδει ἀξιόλογόν τινα βλάστησιν, ἡ πλουσία δὲ ἄλγισι τῶν φαλαινῶν εἰλκυσε τοὺς Λαγούς καὶ ἔκτισαν αὐτόθι δώδεκα καταστήματα. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς χώρας ταύτης λογίζεται περὶ τὰς 20 χιλ., ἐξ ὧν 6 εἶνε Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ λοιποὶ Ἑσκήμοι, οἵτινες κατέχουσιν ὅλας τὰς βορείους χώρας τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ *Σπιτζβέργη*, κειμένη πρὸς Β. τῆς Εὐρώπης καὶ πρὸς Α. τῆς Γραιλανδίας σύγκειται ἐξ ἀποτόμων βράχων καὶ εἶνε ἐλάχιστον γνωστὴ ἐπισκέπτεται δὲ μόνον ὑπὸ τῶν ἀλιευόντων αὐτόθι τὰς φαλαίνας Ρώσων ἐχόντων καὶ κατάστημα ἐν αὐτῇ.

ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ὅρια, διαίσεις καὶ διείφοροι χῶραι.

§ 182. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο περιλαμβάνονται αἱ ὅχι τόσον γνωστὰ χῶραι τῆς βορείου Ἀμερικῆς αἱ κείμεναι πρὸς Β. αὐτῆς καὶ ἐκτεινόμεναι ἀπὸ τῶν ὁρίων τῆς Ῥωσικῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ πρὸς Δ. μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ πρὸς Β. Ἡ ἐκτεταμένη αὕτη χώρα δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς ἑπτὰ διακεκριμένας μικροτέρας χώρας, τὴν *Λαβραδορίδα*, τὴν *Νέαν Σκωτίαν* καὶ τὴν *Νέαν Βρουνσβίκεν* πρὸς τὰ ΒΑ., τὸν *Καναδᾶν* εἰς τὸ κέντρον, τὴν *νέαν Οὐάσινγκτον* πρὸς Δ. τοῦ Οὐάσινγκτον κόλ-

που, τὴν *Χώραν* τῶν *Λιμνῶν*, ἥτις περιλαμβάνουσα ὅλας τὰς χώρας τὰς κειμένας πρὸς Δ. τῆς νέας Οὐαλλίας καὶ τοῦ Καναδᾶ καλύπτεται ὑπὸ λιμνῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὕδατα χύνονται εἰς τὸν Οὐδσονίον κόλπον καὶ εἰς τὸν ἀρκτικὸν Ὠκεανόν, καὶ τέλος τὴν *ρέαν Καληδορίαν* συνισταμένην ὑπὸ χωρῶν περιλαμβανομένων μεταξὺ τῶν Πετραίων ὁρέων καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, τῶν ὁποίων τὰ παράλια ὀνομάζονται *ρέα Νορφόλκη*, *ρέα Κορνοναλλία* καὶ *ρέον Ἀρρόδερον*. Αἱ δύο τελευταῖαι χῶραι ἐπίσημοι μόνον διὰ τὰ γουναρικά των εἶνε ἐλάχιστον γνωσταί.

Ἡ *Λαβραδορίς*, κειμένη μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ πρὸς Α', τοῦ Οὐδσονίου πορθμοῦ πρὸς Β., τοῦ Οὐδσονίου κόλπου πρὸς Δ. καὶ τοῦ Καναδᾶ πρὸς Ν., εἶνε ψυχροτάτη καὶ κατοικεῖται ὑπὸ Ἑσκίμων ζώντων ἀπὸ τῆς ἀλιείας. Οἱ Μοραυοὶ ἀδελφοὶ ἔχουσιν αὐτοῖσι συστήσει καταστήματά τινα.

Ἡ *Νέα Σκωτία*, σχηματίζουσα πρὸς Ν. τοῦ κόλπου τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου χερσόνησον ἀξιόλογον διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ καλοὺς λιμένας της καὶ διὰ τὸ ἐμπόριον τῶν γουναρικῶν καὶ παραχωρηθεῖσα ὑπὸ τῶν Γάλλων τὸ 1763 εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς περιλαμβάνει περὶ τὰς 125 χ. κατ. καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν *Α-λιφάξην* κειμένην εἰς τὰ ΝΑ.

Ἡ *ρέα Βρουσβίκη* κειμένη εἰς τὰ ΒΑ. τῆς νέας Σκωτίας περιλαμβάνει 60 χ. κατ.

Ὁ *Karadās* ἐκτεινόμενος πρὸς Β. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ ὅλων τῶν μεγάλων λιμνῶν τῆς Ἀμερικῆς περιλαμβάνει μεγάλην μὲν, ἀλλ' ἐλάχιστον γνωστὴν ἑκτασιν, καὶ περιέχει μέρη τινα εὐφορώτατα. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1765 παραχωρηθεὶς ὑπὸ τῶν Γάλλων εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς περιλαμβάνει περὶ τὰς 500 χ. κατ. καὶ διαιρεῖται εἰς *Ἀνω καὶ Κάτω Karadār*. Τοῦ Ἀνω κειμένου πρὸς Δ. ἐπιστημότεραι πόλεις εἶνε ἡ *Υόρκη*, πρωτεύουσα κειμένη ἐπὶ τῆς Ὀνταρίου λίμνης, καὶ ἡ *Κιγγιστῶν*, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου. Τοῦ δὲ Κάτω, κειμένου πρὸς Α. εἶνε ἡ *Μοντρεάλη*, ἥτις κεῖται εἰς νῆσον σχηματιζομένην ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ, καὶ ἡ *Κονεβέκη*, ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου, πόλις ὠραία καὶ ἰσχυρά, μητρόπολις ὅλου τοῦ Καναδᾶ καὶ καθέδρα τοῦ διοικητοῦ. Εἰς τὰς ἐκβαλάς τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ κεῖται ἡ ἄφορος νῆσος *Ἀρτίκοστις*, εἰς τῆς ὁποίας τὰ παράλια ἀλιεύονται ἀντακαῖοι (μουροῦναι).

Νῆσοι κείμεναι εἰς τὰ παράλια τῆς Βρετανικῆς Ἀμερικῆς.

§ 483 Ἡ *Νέα Φουλάρδια*, ἥτις χωριζομένη ἐκ τῆς ἡπείρου διὰ τοῦ κόλπου τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου καὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Εὐ-

μορφονήσου ἔχει 70 χ. κατ. καὶ ἐπισημοτέραν πόλιν τὸν Ἅγιον Ἰωάννην, ὀχυρὰν καὶ μητρόπολιν. Πρὸς Α. 60 λεύγ. ἐκτείνεται μεγάλη σύρτις ἔχουσα 250 λεύγ. μῆκ. καὶ 80 πλάτ., περίφημος διὰ τὴν ἀλιείαν τῶν ἀντακαίων. Οἱ Γάλλοι παρεχώρησαν ταύτην εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ἐπιφυλάξαντες αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦ ἀλιεῦν ἐπὶ τινῶν μικρῶν νήσων παρακειμένων πρὸς Ν. Ἡ νῆσος τοῦ ἀκρωτηρίου Βρέτωνος, κειμένη πρὸς Β. τῆς Νέας Σκωτίας καὶ αἱ Βερμουδαὶ κείμεναι πρὸς τὰ ΝΑ. 200 λευγ. περίπου μακρὰν τῶν παραλίων τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς. Εἰς τὴν νέαν Βρεταννίαν ἀνήκουσι προσέτι καὶ αἱ εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανὸν ἀντικρὺ τῆς νέας Καληδονίας κείμεναι νῆσοι τῆς Βασιλείσης Καρλόττης καὶ ἡ τοῦ Κουάδρα καὶ Βαγγουβέρη, κατοικουμένη ὑπὸ πολλῶν ἀνεξαρτήτων φυλῶν ἔχουσιν ἀένναον πρὸς ἀλλήλας πόλεμον.

ΣΗΜ. Αἱ ἀνωτέρω χῶραι περιλαμβάνουσιν ὅμοῦ ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ἀλλὰ πραγματικῶς ὁ μεσημβρινὸς Καναδᾶς καὶ αἱ μεταξὺ τούτου καὶ τῆς θαλάσσης χῶραι εἶνε εὐφοροὶ κατοικοῦμεναι ὑπὸ Εὐρωπαίων Γάλλων, ἂν καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ὄλον δὲ τὸ ὑπόλοιπον, ἔνθα ὁ χειμὼν διαρκεῖ ἐννέα μῆνας, βυθισμένον κατὰ τὰ βορειότερα μέρη ὑπὲρ τοὺς τέσσαρας μῆνας εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός, κατοικεῖται ὑπὸ Ἑσκήμων, φυλῆς ἀθλίας ζώσης ἐκ τῆς θήρας καὶ ἀλιείας καὶ χειμαζομένης εἰς ὑπογίους τρώγλας. Οἱ Μοραυοὶ ἀδελφοί, αἵρεσις τῆς ἐκκλησίας τῶν διαμαρτυρουμένων, εἴλυσαν εἰς τὸν χριστιανισμὸν πολλοὺς τῶν κατοίκων τῆς Γραιλανδίας. Αἱ ἀθλῖαι αὗται χῶραι εἶνε ἀξιόλογοι μόνον διὰ τὰ πολύτιμα γουναρικὰ ἐμπορευόμενα ὑπὸ Ἀγγλῶν, Δανῶν καὶ Ρώσων. Οἱ πάγοι, οἵτινες καλύπτουσι σχεδὸν πάντοτε τοὺς κόλπους καὶ τοὺς πορθμοὺς τοὺς ἐκτεινόμενους μεταξὺ τῶν Ἀρκτῶν χωρῶν, ἐστάθησαν μέχρι τῆς σήμερον ἀνυπέρβλητα ἐμπόδια εἰς τοὺς θαλασσοπόρους, πολλάκις προσπαθῶσαντας νὰ ἐμβῶσιν ἀπὸ τὸ βόρειον μέρος τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν.

ΡΩΣΣΙΣΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ὅρια, κάτοικοι, πολιτεῦμα, διαίρεσις καὶ νῆσοι.

§. 184. Αὕτη κειμένη πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Β. Ἀμερικῆς καὶ ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου Ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βεργιγγείου θαλάσσης καὶ τοῦ πορθμοῦ, πρὸς τὰ ΝΔ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ καὶ πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Βρετανικῆς Ἀμερικῆς κατοικεῖται ἀπὸ ἀθλίως ζώσας φυλάς, τῶν ὁποίων τινὲς μένουσιν εἰσέτι ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῆς ἐμπορικῆς Ρωσικῆς ἐταιρείας, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας παρεχώρησε τὴν ἐξουσίαν τῆς μεγάλης ταύτης χώρας, ἥτις καθίσταται ἐπίσημος μόνον διὰ τὰ γουναρικὰ τῆς καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 50 χ. κατ. Συνίσταται δὲ ἀπὸ δύο διακεκριμένας χώρας, τὰς ἡπειρωτικῆς, περιεχούσας μόνον μικρὰ τινα καταστήματα, καὶ τὰς νησιώτικας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχουσι τὰ ἐπισημότερα καταστήματα.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Αἱ νῆσοι σχηματίζουσι τρία κυριώτερα συμπλέγματα, α.) τῶν Ἀμεουτῶν, ἀποτελοῦν σειρὰν τινὰ συνδέουσαν τὴν Ἀμερικὴν μετὰ τῆς Ἀσίας, τοῦ συμπλέγματος τούτου ἡ μεγαλειτέρα λέγεται *Καδιάκη*, β.) τὸ ἀρχιπέλαγος *Σίτχας*, ἐπὶ τῆς ὁποίας κεῖται τὸ φρούριον τοῦ Νέου Ἀρχαγγέλου, πρωτεύουσα ὕλων τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ῥωσσικῶν κτήσεων καὶ ἔδρα τοῦ διοικητοῦ. καὶ γ.) τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Πρίγγιπος τῆς *Οὐαλλίας* πρὸς Ν.

ΣΗΜ. Τὸ κλίμα καὶ ἐνταῦθα εἶνε τὸ αὐτὸ μετὰ τὸ τῆς Βρετανικῆς Ἀμερικῆς, καθὼς καὶ οἱ κάτοικοι, οἵτινες ἐν γένει διάκινται εἰς κατάστασιν πλήρη θηριωδίας καὶ ἀθλιότητος· οἱ δὲ τῶν βορείων παραλίῳ διακρίνονται διὰ τὴν τέχνην μετὰ τὴν ὅποιαν κατασκευάζουσι τὰ μονόξυλά των καὶ διὰ τὴν εἰς τὴν ἀλιεῖαν καὶ θήραν ἐπιτηδεύειν των. Ὑψηλὰ ὄρη, ἐκτεταμένα δάση πιτύων καὶ αἰωνία σχεδὸν χιὼν εἶνε τὰ ἀντικείμενα τῶν ἐκτεταμένων τούτων χωρῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ποτὲ δὲν ἤθελε πλησιάσει, ἂν ἡ ἐπιθυμία του δὲν διεγείρατο ἀπὸ τὸ κέρδος τῶν πολυτίμων δερμάτων τῶν προερχομένων ἐκ τῶν αὐτῶν διαιωμένων ζώων.

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ.

Ὅρια, διαίρεσις, πολιτεῦμα, κάτοικοι καὶ θρησκεία.

§. 485. Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι (παλαιαὶ Ἀγγλικαὶ ἀποικίαι) ἀποτινάξασαι τὸν ζυγὸν τῆς μητροπόλεως των τὸ 1776 κεῖνται εἰς τὸ κέντρον τῆς βορείου Ἀμερικῆς καὶ ὀρίζονται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βρετανικῆς Ἀμερικῆς, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ, πρὸς τὰ ΝΔ. ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, σχηματίζουσαι ὁμόσπονδον δημοκρατίαν ἀναγνωρίζουσαν κεντρικὴν τινὰ κυβέρνησιν συγκειμένην ἐκ συνεδρίου διαιρουμένου εἰς Βουλὴν καὶ Γερουσίαν καὶ προεδρευομένου ὑπὸ προέδρου ὅστις ἐκλέγεται ἐπὶ τετραετίαν καὶ μετέρχεται τὴν νομοτελεστικὴν ἐξουσίαν. Ἡ κοινὴ δὲ αὕτη κυβέρνησις βουλευέται, νομοθετεῖ καὶ ἐνεργεῖ, ὅσα ἀφορῶσιν ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς τὰ κοινὰ ὅλης τῆς συμπολιτείας συμφέροντα. Ἐκαστον δὲ κράτος ἔχει δημοκρατικὴν κυβέρνησιν, ἰδίους νόμους καὶ ἴδια ἔθιμα, πέμπον ἕνα ἀντιπρόσωπον ἐπὶ διετίαν καὶ δύο γερουσιαστὰς ἐπὶ ἑξαετίαν. Ὅσαι δὲ χώραι δὲν ἔχουσιν εἰσέτι 60 χ. κατ. ὀνομαζόμεναι τοπαρχίαι, δὲν ἔχουσιν ἰδίαν κυβέρνησιν, ἀλλὰ διοικητὴν πεμπόμενον ὑπὸ τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 108 742 τ. μ. οἱ δὲ κάτοικοι, τῶν ὁποίων ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶνε πολλὴ ἐξηπλωμένη καὶ ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον ἀνθηρὰ, ἀπαύστως πολλαπλασιαζόμενοι, λογιζονται νῦν ὑπὲρ τὰ 23 ἑκατ., ἐξ ὧν ὑπὲρ τὰ 3 ἑκατ. εἶνε οἱ ἐν δουλείᾳ Μαῦροι καὶ Ἰνδοί. Πᾶσα δὲ θρησκεία εἶνε παρ' αὐτοῖς ἀνεκτὴ. Ὁ τακτικὸς

στρατός τῆς ξηρᾶς εἶνε ὀλίγος, ἀλλ' ἡ πολυἀριθμὸς ἐθνοφυλακὴ καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις αὐξανομένη ὁσημέραι καθιστᾷ τὴν δύναμιν αὐτῆς φοβερωτέραν μετὰ τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν. Οἱ πολλοὶ πλωτοὶ ποταμοὶ καὶ αἱ διώρυγες, τὰ ἐκτεταμένα παράλια, διὰ πλεόμενά ὑπὸ πολυἀριθμῶν ἀτμοκινήτων, καὶ οἱ πολλοὶ σιδηρόδρομοι διευκολύνουσι μέγᾳ τὴν συγκοινωνίαν τῶν τοσούτον ἀπ' ἀλλήλων δάσταμένων τούτων πόλεων καὶ χωρῶν.

Γῆ καὶ κλίμα.

§ 186. Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιφάνεια εἶνε ἑνδεκάκις καὶ ἥμισυ μεγαλειτέρα τῆς Γαλλίας, περιλαμβάνουσι κλίμα καὶ προϊόντα ποικίλα καὶ χωρίζονται φυσικῶς εἰς τρία μέρη, α.) εἰς τὰς μεταξὺ τῶν Ἀλλεγχανίων ὀρέων καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ χώρας, αἵτινες διακοπτόμεναι ὑπὸ κόλπων βαθέων καὶ διασχίζόμεναι ὑπὸ πολλῶν καὶ πλωτῶν ποταμῶν, ἀναπλεομένων ἱκανὸν διάστημα πρὸς τὰ ἐνδότερα, περιέχουσι τὰς μεγαλειτέρας πόλεις καὶ τοὺς μεγαλειτέρους ἐμπορικὸς λιμένας καὶ εἶνε αἱ μᾶλλον κατοικημένοι τῶν ἄλλων. β.) εἰς τὰς μεταξὺ τῶν Ἀλλεγχανίων καὶ Ὀρεγανίων ὀρέων καίμενας ἐπὶ τῆς εὐρυχωροῦ κοιλάδος τοῦ Μισσισσίπιος καὶ γ.) εἰς τὰς μεταξὺ τῶν Ὀρεγανίων ὀρέων καὶ τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ, τὰς ποτιζόμενας ὑπὸ τοῦ Κολομβία καὶ τῶν παραποτάμων του, τῶν ὁποίων τὸ ἔδαφος ἀναπτύσσον ἀκμαίαν θλάστησιν ἔχει ἀνάγκην περισσοτέρων κατοιχείων διὰ νὰ ἐξισωθῇ διὰ τῶν πλουσίων προϊόντων μὲ τὰ ἐπισημότερα κράτη τῆς ἡμετέρας πολιτείας. Εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας καὶ τὰ παράλια, ἐνθα καὶ ἡ κυτρινόθερμη ἐπιφέρει πολὺν ὕληρον, τὸ κλίμα εἶνε θερμὸν καὶ νοσερόν.

Ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 187. Γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ Β. πρὸς Ν. εἶνε ἡ Βοστώνη, κάλλιστος λιμὴν, πατρὶς τοῦ Φραγκλίνου καὶ ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων καὶ ὠραιοτέρων πόλεων τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἔχουσα 140 χιλ. κατ. Νέα Ὑόρκη, παρὰ τὴν ΒΑ. παραλίαν, ἡ ἐμπορικωτέρα καὶ πολυανθρωποτέρα, ἥτις κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον πυρποληθεῖσα καὶ πάλιν ἀνεγερθεῖσα ἔχει κάλὸν γυμνάσιον, ναύσταθμον, ναυπηγεῖον καὶ ὑπὲρ τὰς 545 χιλ. κατ. Φιλαδέλφεια, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω ἥτις οὖσα ἐκ τῶν πλουσιωτέρων καὶ ὠραιοτέρων τῆς Ἀμερικῆς καὶ μέχρι τοῦ 1800 ἡ ἔδρα τοῦ συλλόγου ἔχει ὑπὲρ τὰς 400 χ. κατ. Βαλτιμόρη, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, λιμὴν ἐμπορικώτατος ἔχων 170 χ. κατ. Βασινγκτόν, μητρόπολις τῆς Κολομβίας καὶ ἔδρα τοῦ Συλλόγου ἀπὸ τὰ 1800· κτισθεῖσα δὲ τὸ 1792 πρὸς τιμὴν τοῦ περιδόξου στρατηγοῦ Βα-

σιγκτώνος καὶ ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 40 χ. κατ. καὶ ἀφισταμένη τῆς θαλάσσης 95 λευγ. ἀναπλέεται καὶ ὑπὸ μεγάλων πλοίων, πλημυροῦντος τοῦ δι' αὐτῆς διερχομένου ποταμοῦ. Νέα Αὐρηλία, πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, πρωτεύουσα τῆς Λουϊσίας ἐκτεταμένης χώρας, ἥτις ἀνῆκε πρότερον μὲν εἰς τὴν Γαλλίαν, μετὰ ταῦτα δὲ παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ ἀπὸ τοῦ 1812 συγκατηριθμήθη εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ἔχουσα 120 χιλ. κατ. Κιγκινάτοι, εἰς τὸ μέσον, πόλις ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 116 χ. κατ.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

Κράτη.	μητροπόλεις,	κάτοικ.	ἐπιφάν.	ἀντιπρὸς.
Μαϊνία	Πορτλάνδη	583018	1537	6
Νέα Ἀμσχίρη	Κογκόρδη	317999	443	3
Βερμόντη	Μομπελιέρον	314322	481	3
Μασσαχουσέτη	Βοστώνη	994663	353	11
Ροδισλάνδη	Πρόνσια	147343	63	2
Κοννεκτικούτῃ	Ἀρτφόρδη	371947	224	4
Νέα Ἰόρκη	Νέα Ἰόρκη	3098818	2171	33
Νέα Ἰερσὴ	Τρεντων	489371	392	5
Πενσυλβανία	Ἀρρίσβούργη	2314897	2072	25
Δελαβάρη	Δούβερη	90407	100	1
Μαρυλάνδη	Ἀννάπολις	573130	636	6
Βιργινία	Ριχμόνδη	51670	3	0
Καρολίνα βόρειος	Κολομβία	868870	2663	8
Καρολίνα νότιος	Ραλεϊγγη	668248	1328	5
Γεωργία	Μελλεδγεβίλλη	888726	2920	8
Φλωρίς	Ταλαχασσὴ	89439	2533	1
Ἀλαβάμα	Τουσκυλόσζ	779001	2389	7
Μισσισιππία	Ἰαξὼν	603448	2220	5
Λουϊσία	Νέα Αὐρηλία	528094	2187	4
Τενεσσὴ	Νασιβίλλα	1006213	2134	10
Καντουκὴ	Φραγκόφυτον	993344	1907	10
Ὄχιος	Κολομβία	1981940	1882	12
Ἰνδία	Ἰνδόπολις	990268	1592	11
Ἰλλινόα	Βανδαλία	833384	2636	9
Μισσουρία	Ιεφφερσὼν	682907	3173	7
Μιχιγάνη	Δετροί	402041	2649	4
Ἀρκάνσα	Ἀρκόπολις	198790	2438	2
Ἰώβα	Ἰώβα	192247	2398	2
Βισκονσίνη	Μαδισὼν	303538	2539	3
Τεξᾶς	Ἀουστίνη	230000	10302	2
Καλιφορνία	Ἀγ. Ἰωσήφ	214000	8903	2
Νέον Μεξικὼν	Σανταφὲ	61574	9926	1
Οὐθα	Ἄλμουρά λίμνη	20000	8830	1
Ὁρεγάνη	Ὁρεγάνη	13323	16082	1
Μινεσότα	Ἀγ. Παῦλος	6077	3909	1
Κολομβία	Βασιγκτὼν	1424863	3014	13
Κανζᾶς				
Νεβράσκα				
Βασιγκτὼν				

23351207

108713

237

ΣΗΜ. Οἱ ἐν δουλείᾳ Μαῦροι, ἀριθμούμενοι 3178055, λαμβάνουσι μέρος εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν ἀντιπροσώπων, ἀλλὰ 5 ἐξ αὐτῶν λογίζονται ὡς τρεῖς ἐλεύθεροι, καὶ μόνον 17 κράτη ἔχουσι τοιοῦτους.

ΜΕΞΙΚΟΝ

Ὅρια, σύστασις, πολιτεῦμα, θρησκεία καὶ ἐπισ. πόλεις.

§ 188. Ὅριζόμενον πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ Β. ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, πρὸς τὰ Δ. καὶ ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὤκεανοῦ καὶ πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, τῆς θαλάσσης τῶν Ἀντιλλῶν καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου καὶ συνιστάμενον ἀπὸ εἰκοσι κράτη καὶ τέσσαρας τοπαρχίας, κηρυχθὲν ἀπὸ τοῦ 1820 ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας, σχηματίζει τανῦν ὁμόσπονδον δημοκρατίαν ὡς τὴν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἔχον κλίμα εἰς μὲν τοὺς ὑψηλοὺς τόπους τερπνὸν καὶ υγιεινόν, εἰς δὲ τὰ παράλια θερμὸν καὶ νοσώδες. Οἱ Δυτικοὶ κάτοικοι αὐτοῦ λογίζονται ὑπὲρ τὰ 7 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ἐξ ὧν 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ἀνήκουσιν εἰς τὸ παλαιὸν Ἑθνος τῶν Ἀσέκων, οἵτινες ἰσχυροὶ καὶ ἱκανῶς πολιτισμένοι, ἐξουσίαζον τὸ Μεξικὸν πρὶν ὁ Κόρτες Φερδινάνδος τὸ κατακτήσῃ καὶ εἶχον θρησκείαν βάρβαρον καὶ ἀπάνθρωπον σφαγιάζοντες καὶ ἀνθρώπους εἰς τοὺς θεοὺς. Κατάγονται δὲ οἱ κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης ἀπὸ αὐτόχθονας, Ἰσπανοὺς, Κρεόλας, Αἰθίοπας, καὶ ἀπὸ ἄλλας μιγάδας φυλάς. Αἱ αὐτόθι συνεχεῖς πολιτικαὶ ταραχαὶ βλάπτουσι καιρίως τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν μεταλλωρυχίαν, πόρους τοῦ βίου πλουσιωτάτους· κυριώτερα προϊόντα εἶνε μαγόνιον καὶ καμπεσιανὸν ξύλον, βαμβάκιον, ζάχαρις, καφές, κακάον, ταμβάκος, κοσσιενίλλη καὶ δημητριακοὶ καρποί. Πόλεις *Μοντερέη*, εἰς τὰ ΒΔ., μητρόπολις τῆς νέας Καλιφορνίας, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι πρὶν μὲν τῆς Ἰσπανοκρατίας ἔζων εἰς κτηνώδη κατὰστασιν, νῦν δὲ διὰ τῶν ἱεραποστόλων ἱκανῶς ἐξημερώθησαν. *Λορέτο*, εἰς τὰ ΝΑ., μητρόπολις τῆς παλαιᾶς Καλιφορνίας καὶ πόλις ὀχυρά. *Γουαδαλαξάρα*, νοτιώτερον, μητρόπολις τῆς εὐφόρου καὶ πλουσίας ἐπικρατείας τοῦ Χαλίσκου, κατοικουμένη ὑπὸ 70 χ. κατ. *Γουαναξούατο*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις ὁμωνύμου ἐπικρατείας περιφήμου διὰ τὰ πλούσια, χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ μεταλλεῖά της. *Μεξικόν*, παλαιὰ μητρόπολις τῶν Ἀσέκων, καὶ ἐκ τῶν ὠραιωτέρων καὶ ἐπισημοτέρων πόλεων τοῦ νέου κόσμου, νῦν δὲ μητρόπολις καὶ καθέδρα τοῦ προέδρου ἔχουσα 455 χ. κατ. *Πουέβλα*, πρὸς Ν. τοῦ Μεξικοῦ, πόλις βιομηχανικωτάτη κατοικουμένη ὑπὸ 68 χ. κατ. *Βερακρούξη*, ἀξιόλογος λιμὴν ἐπὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου. *Ὁάξακα*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω. *Μερίδα*, μητρόπολις τῆς Ὑουκατάνης, τῆς ὁποίας οἱ Ἀγγλοὶ κατέχουσι μικρὸν μέρος πρὸς Ν.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

"Ορια, διαίρ. πολιτ. θρησ. κατ. προϊόντα καὶ ἐπίσ. πόλεις.

§ 189. Αὕτη, ἥτις ἐπὶ τῆς Ἰσπανικῆς κυριαρχίας ἀπετέλει μέρος τοῦ Μεξικοῦ, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Ὀνδούρα καὶ τοῦ Μεξικοῦ, πρὸς Δ. καὶ Ν. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης. Συνίσταται δὲ ἀπὸ πέντε κράτη, τὰ ὁποῖα χωρισθέντα ἀπὸ τοῦ 1642 ἐκ τοῦ Μεξικοῦ, σχηματίζουν ἀπὸ τοῦ 1823 ὁμόσπονδον δημοκρατίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἠνωμέναι Ἐπεκράτειαι τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δυτικῶν αὐτῆς κατοίκων λογίζεται περὶ τὰς 2600 χ. τῶν ὁποίων τὸ ἥμισυ ἀνήκει εἰς ἀνεξαρτήτους ἰθαγενεῖς φυλάς, καὶ μεταξὺ τούτων διακρίνονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας Μοσκιτοί. Ἀπασα ἡ ὁμοσπονδία διὰ τὴν μεταξὺ τῶν δύο Ὠκεανῶν καὶ τῶν δύο Ἀμερικῶν θέσιν τῆς ἀναμφιβόλως κεῖται εἰς τὴν προσφορωτέραν τοῦ κόσμου πρὸς ἐμπορίαν θέσιν, ἔχουσα κλίμα καὶ προϊόντα τὰ αὐτὰ σχεδὸν μὲ τὸ Μεξικὸν καὶ γῆν εὐφορωτάτην, ἀλλ' ὑποκειμένην εἰς σφοδροὺς καὶ φθοροποιούς σεισμούς. Πόλεις, Γουατεμάλα παρὰ τὸν Μέγαν Ὠκεανόν, μητρόπολις ἐπαρχίας καὶ ἔδρα τοῦ προέδρου τῆς συμπολιτείας κατοικουμένη ὑπὸ 40 χ. κατ. Κομαϊάγοα, εἰς τὰ ΝΑ τῆς Γουατεμάλης, μητρόπολις τῆς ἐπικρατείας τοῦ Ὀνδούρα. Αὐτόθι καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουσιν τινα καταστήματα. Λεδόνη, εἰς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις τῆς ἐπικρατείας Νικαραγουάς, ἐπὶ τῆς ὁποίας κεῖται ἡ ὁμώνυμος λίμνη.

ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ Η ΑΝΤΙΛΛΑΙ

Θέσις καὶ Διαίρεσις.

§ 190. Αἱ Ἀντίλλαι, σχηματίζουν σειρὰν νήσων ἐκτείνωμένην ἀπὸ τὴν ἄκρην τῆς Α. Φλωρίδος μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ὀρινόκου εἰς τὴν Ν. Ἀμερικὴν ἀποτελοῦσι τρία συμπλέγματα, τῶν Βαχαμικῶν πρὸς Β., τῶν Μεγάλων Ἀντίλλων πρὸς Ν. καὶ τῶν Μικρῶν Ἀντίλλων πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν Μεγάλων. Αἱ νῆσοι αὗται ὠνομάσθησαν κατ' ἀρχὰς Δυτικαὶ Ἰνδίαι. Αἱ Βαχαμικαὶ ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, εἶνε περὶ τὰς 500 τὸν ἀριθμὸν καὶ ἐπισημότεραι ἡ Ἀβακος καὶ ἡ Γουαραχάνη, εἰς ἣν τὸ πρῶτον ἀπέβη ὁ Κολόμβος τὸ 1492.

Αἱ μεγάλαι Ἀντίλλαι εἶνε τέσσαρες α) Κούβα πρὸς Δ. ἥτις εἶνε εὐφορωτάτη ἔχουσα χρυσοῦ μεταλλεῖα, 725 χ. κατ. καὶ τὴν Ἀβάνα πρὸς τὰ ΒΔ. μητρόπολιν ἐμπορικωτάτην (100 χ. κατ.) β.) Ἰαμαϊκα, πρὸς Ν. τῆς Κούβης, οὕσα διὰ τὴν ἐξαισίαν

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

γονιμότητά της ἐκ τῶν πλουσιωτέρων Ἀγγλικῶν ἀποικιῶν καὶ ἔχουσα 402 χ. κατ. ἐξ ὧν οἱ 25 εἶνε Ἀγγλοι. γ.) Ἀττη ἢ Σαιν-δομίγγος πρὸς Α. ἡ πλουσιωτέρα τῶν Ἀντιλλῶν σχηματίζουσα τανῦν μετὰ τῶν μικρῶν παρακειμένων νήσων αὐτοκρατορίαν ἔχουσαν 1350 τ. μ. ἐπιφ. καὶ περὶ τὸ ἓν ἑκατ. κατ. δυτικῶν ὁμιλούντων τῶν μὲν πρὸς Α. τὴν Ἰσπανικὴν, τῶν δὲ πρὸς Δ. τὴν Γαλλ. γλῶσσαν δ.) Πορτόρικο, πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, νήσος εὐφορωτάτη ἔχουσα 225 χ. κατ. ἐξ ὧν 47500 εἶνε λευκοί, ἀνήκει δὲ εἰς τοὺς Ἰσπανούς.

Αἱ Μικραὶ Ἀντίλλαι ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλους, Γάλλους, Ὀλλανδοὺς, Σουηδοὺς, Δανοὺς καὶ τοὺς Ἰσπανούς (ἴδε πῖνακα 22).

ΣΗΜ Ἡ ἐπιφάνεια τῶν Ἀντιλλῶν λογίζεται περὶ τὰς 4674 τ. μ., εἰ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὰ 3 ἑκατ. ἐξ ὧν οἱ περισσότεροι εἶνε δυτικοί. Ἀνήκουσι δὲ ἅπαντες εἰς τρεῖς φυλάς, τοὺς Λευκοὺς οἵτινες εἶνε Εὐρωπαῖοι ἢ Εὐραπαϊκῆς καταγωγῆς, τοὺς Μαύρους μεταφερθέντας ἐκ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ τοὺς ὑποβολιμαίους, μίγμα λευκῶν καὶ μαύρων. Ἐνταῦθα διακρίνονται δύο ὄρα, ἡ ξηρὰ διαρκούσα ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ Οκτωβρίου μέχρι τέλους τοῦ Ἀπριλίου, καὶ ἡ τῶν βροχῶν διαρκούσα τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἔτους. Κατὰ τὴν ξηρὰν ὥραν τὸ κλίμα τῶν Ἀντιλλῶν εἶνε τὸ πλέον αἰθριον τῆς Γῆς, κατὰ δὲ τὴν τῶν βροχῶν συμβαίνουσιν αὐτοῖσι σφοδροὶ ὄμβροι. Φέρουσι μὲν αὗται τὰ πλουσιώτερα προϊόντα τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ὡς τὸν Κάχαριν, καφὲν, ἰνδικόν, βαμβάκιον κτλ., ἀλλ' ὑπόκεινται εἰς τριῶν εἰδῶν μάστιγας, τοὺς καταστρεπτικοὺς σεισμούς, τὰς καταγίγδας καὶ τὴν κυτρινόβερμην, ἧτις εἶνε ἐπιδημικὴ νόσος λίαν ἐπικίνδυνος καὶ ἀθερμιώτατη.

ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ὅρια, διαίσεις, κόλποι, ποταμοὶ καὶ ἄλυσαι.

§ 194. Ἡ Νότιος Ἀμερικὴ ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμης, διὰ τοῦ ὁποίου ἐνοῦται μετὰ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μαγελλανικοῦ πορθμοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου χωρίζεται ἐκ τοῦ ἀρχιπελάγους τῆς Γῆς τοῦ Πυρός, πρὸς Ν. τῆς ὁποίας ἐκτείνεται ὁ Μέγας Αὐστραλικὸς Ὠκεανός. Διαιρεῖται δὲ εἰς ὀκτὼ μεγάλας χώρας, τὴν Κολομβίαν πρὸς Β., τὸ Περού, τὴν Βολιβίαν καὶ τὴν Χιλήν πρὸς Δ., τὴν Ἀργεντινὴν, Παραγουάνην καὶ Οὐρουγουάνην εἰς τὸ κέντρον, τὴν Γουϊάνην καὶ τὴν Βρασίλιαν πρὸς Α. καὶ τὴν Παταγονίαν πρὸς Ν. Ἐπιστημότεροι κόλποι εἶνε ὁ Μοσχοῦτος καὶ ὁ Μαρακάιθος πρὸς Β. τῆς Κολομβίας· ὁ τῶν Ἀγίων Πάντων πρὸς Α. τῆς Βρασιλίας· οἱ κόλποι τοῦ Ἀγίου Ματθία καὶ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου πρὸς Α. τῆς Παταγονίας, ὁ Χόνος πρὸς Ν. τῆς Χιλῆς παρὰ τὰς ὁμώνυμους νήσους καὶ ὁ Παραμικός πρὸς τὰ ΒΔ. παρὰ τὸν ὁμώνυμον ἰσθμόν. Ἐπιστημότεροι δὲ πορθμοὶ εἶνε ὁ Μαγελλανικός πρὸς Ν. καὶ λίμναι ἡ

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Μαρακάιβο πρὸς Β., κοινωνοῦσα μετὰ τοῦ ὁμώνυμου κόλπου, ἡ *Πάτος* πρὸς Ν. τῆς Βρασιλίας καὶ ἡ *Τιτικάκα* εἰς τὸ Περοῦ.

Ἀκρωτήρια, ὄρη καὶ ποταμοί.

§ 492. Τὸ *Ὁράγγιον* εἰς τὴν Γουϊάννην, τοῦ *Ἀγίου Ρόκου*, καὶ τὸ *Φρίον* εἰς τὴν Βρασιλίαν, τοῦ *Ἀγίου Ἀρτωνίου* καὶ τὸ *Κορρίέντιον* πρὸς Α. τῆς Ἀργεντίνης, τὸ *Παρθένιον* καὶ τὸ *Ὀρρον* πρὸς Ν. τῆς Παταγονίας καὶ τῆς Γῆς τοῦ Πυρός, ἡ *Ἀγουῖα* ἄκρα πρὸς Δ. τοῦ Περοῦ, καὶ τὸ τοῦ *Ἀγίου Φραγκίσκου* πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Κολομβίας. Ἐπισημότερα δὲ ὄρη εἶνε ἡ *Κορδιλλέρα* τῶν Ἀνδεων, ἣτις διασχίζουσα τὴν Νότιον Ἀμερικὴν καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς καὶ ἀπέχουσα ὀλίγον ἀπὸ τῶν δυτικῶν παραλίων περιλαμβάνει τὰ ὑψηλότερα τῆς γῆς ὄρη μετὰ τὰ *Ίμαλαῦα*, τὰ ὅποια ὀνομάζονται μὲ διάφορα ὀνόματα, *Κορδιλλέρα Κουένθιου* πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Κολομβίας, *Κουέντου*, πρὸς Ν. τῆς αὐτῆς, καὶ *Περοῦ*, εἰς τὴν ὁμώνυμον χώραν. Ἐκτείνονται δὲ καὶ ἄλλαι τινὲς σειραὶ καθ' ὅλην τὴν Παρχουάην καὶ Βρασιλίαν ἤττον ὑψηλαί. Πρὸς Δ. διὰ τὴν μικρὰν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀπόστασιν τῶν Ἀνδεων δὲν ῥέουσιν ἄξιοι λόγου ποταμοί, εἰς δὲ τὸ ἕτερον μέρος ῥέουσιν οἱ μεγαλειέτεροι ποταμοὶ τῆς Γῆς πηγάζοντες ὅλοι σχεδὸν ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν Ἀνδεων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν. Ἐπισημότεροι δὲ τούτων εἶνε ὁ *Ὀρινόκος*, ὅστις πηγάζων εἰς τὴν Κολομβίαν καὶ διαρρέων αὐτὴν ἀπὸ τῶν ΝΔ. πρὸς τὰ ΒΑ. ἐκβάλλει μετὰ 560 λευχ. δρόμον εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν διὰ πολλῶν στομιῶν ὁ *Ἀμαζόνιος*, ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς γῆς, ὅστις πηγάζων εἰς τὸ Περοῦ καὶ διαρρέων τὴν Νότιον Ἀμερικὴν καθ' ὅλον τὸ πλάτος τῆς ἐκβάλλει μετὰ 4400 λευχ. δρόμον εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν σχεδὸν διὰ δύο στομιῶν, δεχόμενος καλοσσιαῖα παραποτάμια, τῶν ὁποίων σημαντικώτερα εἶνε, δεξιόθεν μὲν ὁ *Μαδέρας*, ὁ *Τοπάϋος*, ὁ *Ξίγγος* καὶ ὁ *Τακαριτός* ἔχοντα 300—400 λευχ. δρόμον, ἀριστερόθεν δὲ ὁ *Γαπούρης* καὶ ὁ *Ριοιέγγος*. Ὁ *Λαπλάτας*, ὅστις ἐνούμενος μὲ τὸν *Ὀυραγουάην*, *Παράνα* καὶ *Παραγουάην* πηγάζοντας εἰς τὴν Βρασιλίαν, καὶ ῥέων πρὸς Ν. διέρχεται διὰ τῆς Ἀργεντίνης καὶ ἐκβάλλει μετὰ 750 λευχ. δρόμον εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν διὰ πλατέος στομιῦ παρὰ τὴν πόλιν Βουενοςάϋριν. Ὁ *Ἄγιος Φραγκίσκος*, ὅστις διαρρέων διὰ τῆς Βρασιλίας ἀπὸ τῶν ΝΔ. πρὸς τὰ ΒΑ. ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν μετὰ 400 περίπου λευχ. δρόμον, ἐξισούμενος μὲ τοὺς μεγαλειέτερους ποταμοὺς τῆς Εὐρώπης, ἀν καὶ φαίνεται ἀσήμαντος παραβαλλόμενος πρὸς τοὺς ἄλλους.

ΚΟΛΟΜΒΙΑ.

Ὅρια, διαίρεσις, πολιτεῦμα, θρησκεία, κάτοικοι καὶ προϊόντα.

§ 493. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο περιλαμβάνονται αἱ παλαιαὶ Ἰσπανικαὶ ἐπαρχίαι τῆς Καράκας, Νέας Γρανάδης καὶ Ἰσπανικῆς Γουϊάνης, αἵτινες μετὰ πολυχρόνιον ἀγῶνα κατὰ τῆς μητροπόλεως τῶν ἀπὸ τοῦ 1822 ἔμειναν ἀνεξάρτητοι. Ὀρίζονται δὲ πρὸς τὰ Β. καὶ τὰ ΒΔ. ὑπὸ τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Περου, πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τῆς Γουϊάνης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ. Ἡ ἐκτεταμένη αὕτη χώρα, ἀποτελοῦσα χρόνους τινὰς μίαν μόνον δημοκρατίαν, τὸ 1831 διεμερίσθη εἰς τρεῖς ἀνεξαρτήτους, τῆς Βενεζουέλης καὶ Τεραφίρμης λεγομένης, κειμένης πρὸς τὰ ΒΑ., τῆς Νέας Γρανάδης πρὸς τὰ ΒΔ., καὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἢ Ἐκβάτωρ πρὸς Ν. Οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς λογίζονται περὶ τὰ 2800 χ. ἐπικρατοῦσα δὲ θρησκεία εἶνε ἡ καθολικὴ. Ἡ Κολομβία περιλαμβάνει τὰ τρομερώτερα ἡφαίστεια τῶν Ἀνδεων ἐκσφενδονίσαντα τὸ 1738 φλόγας εἰς ὕψος 3 χ. ποδ., αἱ δὲ τέφραι τῶν κεῖνται εἰς ἀπόστασιν 25 λευγ. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἰς μὲν τοὺς ὑψηλοὺς τόπους εἶνε τερπνὸν καὶ ὑγιεινόν, εἰς δὲ τὰ παράλια ὑγρὸν καὶ νοσώδες. Ἡ γῆ φέρει ἀφθόνως κακάον, ὀρύζιον, ζαχαροκάλαμον, βαμβάκιον, Ἰνδικόν, κίαν, ταμβάκον κτλ. καὶ περιέχει χρυσόν, ἄργυρον, πλατίναν καὶ τὰ πλουσιώτερα γνωστὰ μεταλλεῖα τῶν σμαράγδων.

Ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 494. *Παράμα*, λιμὴν ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου καὶ πρωτεύουσα ἐπαρχίας. *Καρθαγένα*, λιμὴν εἰς τὴν Καραϊβικὴν θάλασσαν, ὁ καλλίτερος τῆς Ἀμερικῆς. *Μαρακάϊβος*, πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ ἐνόνοντος τὸν κόλπον μετὰ τῆς ὁμωνύμου λίμνης. *Καράκα*, πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω 5 λευγ. μακρὰν τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης, μητρόπολις τῆς δημοκρατίας *Βενεζουέλης*, ἔχουσα 73 χ. κατ. *Κούμανα*, πρὸς Α. τῆς Καράκας εἰς τὴν εἰσόδον μικροῦ κόλπου. *Βογότα*, πρὸς Ν. τῆς Καρθαγένης παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν Ἀνδεων, μητρόπολις τῆς δημοκρατίας τῆς νέας Γρανάδης, ἔχουσα 30 χ. κατ. *Ποπαϊάνη* πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, πόλις ἐμπορικωτάτη. *Κουΐτορ*, νοτιώτερον, ἀξιόλογος διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πληθυσμὸν τῆς, πρωτεύουσα τοῦ Ἰσημερινοῦ, περιέχοντος μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ φέροντος τὴν ἀρίστην κίαν.

Π Ε Ρ Ο Υ.

"Ορια, διαίρεσις, πολιτεῖμα, κάτοικοι, θρησκ. καὶ ἐπισ. πόλεις.

§ 495. Καίμενον πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Κολομβίας καὶ ὀρίζομενον πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ὁκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Χιλῆς καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βολιβίας καὶ Βρασιλίας ἐκτείνεται ἐκατέρωθεν τῶν Ἀνδεων, περιέχον πολυάριθμα μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ σιδήρου. Ἐσχημάτιζε δὲ πρὸ τῆς ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν ἀνακαλύψεως καὶ κατακτήσεώς του ἰσχυρὰν αὐτοκρατορίαν, οἱ βασιλεῖς τῆς ὁποίας ὠνομάζοντο Ἰγκαι· ἀπὸ δὲ τοῦ 1824 βοηθούμενον ὑπὸ τῆς Κολομβίας ἀπεσπάρθη ἀπὸ τῆς Ἰσπανικῆς κυριαρχίας καὶ κυβερνᾶται ἀπὸ τοῦ 1826 δημοκρατικῶς. Διαιρούμενον δὲ εἰς 43 ἐπαρχίας ὁμωνύμους σχεδὸν τῶν πρωτευουσῶν του περιλαμβάνει ὑπὲρ τὰ 2 ἑκατ. κατ. οἵτινες ὁμολογοῦσι τὴν δυτικὴν θρησκείαν, τὴν μόνην εἰς τὸ Περοῦ ἐπικρατοῦσαν. Ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε Λίμα, δύο λεύγας μῆκρὰν τῆς θαλάσσης, μητρόπολις τῆς δημοκρατίας ἐπίσημος καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα 80 χ. κατ. καὶ ὑποκειμένη εἰς καταστρεπτικούς σεισμούς. Κοῦσκορ, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, πόλις μεγάλη καὶ παλαιὰ μητρόπολις τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Ἰγκῶν, νῦν δὲ πρωτεύουσα ἐπαρχίας ἔχουσα 46 χ. κατ. Ἀρεκουῦθα, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, καταστραφεῖσα τὸ 1784 ὑπὸ σεισμοῦ.

ΣΗΜ. Τὰ 2/8 τῶν κατοίκων ἀνέχουσιν εἰς τὰ ἀδύνατα λείψανα τῆς πλουσίας αὐτοκρατορίας τῶν Ἰγκῶν, οἵτινες νυμίζουσιν ἑαυτοὺς υἱοὺς τοῦ Ἥλιου. Αὐτοὶ ὁ χρυσὸς ἦτο τόσον ἀφθονος, ὥστε οἱ Ἰσπανοὶ κατὰ τὴν κατὰκτησίν του εὗρον αὐτὸν ἐν χρήσει καὶ εἰς τὰς εὐτελεστάτας χρεῖας. Ἡ σειρὰ τῶν Ἀνδεων καλυπτομένη αἰωνίως ὑπὸ χιόνος προξενεῖ αὐτοῖσι ψυχρὸν μὲν, ἀλλ' εὐκρατον καὶ ὑγιεινὸν αἶρα καὶ πρόσφορον εἰς παντὸς εἶδους βλάστησιν, κατὰ δὲ τὰ δυτικὰ παράλια, τὰ ὅποια εἶνε ἀμυρόδη καὶ ξηρά, ἡ ἡλιακὴ θερμότης καθίσταται ἐπαχθὺς συνουθευομένη μὲ ἀνομβρίας. Πρὸς Α. δὲ ἐκτείνονται μεγάλαι πεδιάδες θερμαὶ καὶ ὑγραί, ποτιζόμεναι ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν χυνομένων εἰς τὸν Ἀμαζόνιον.

Β Ο Λ Ι Β Ι Α.

"Ορια, διαίρ., πολιτ., θρησκ., κατ., προϊόντα καὶ ἐπισ. πόλεις.

§ 496. Ἡ Βολιβία, φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς Βολιβάρου, ὀρίζεται πρὸς τὰ ΒΔ. ὑπὸ τοῦ Περοῦ, πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὁκεανοῦ καὶ τῆς Χιλῆς, πρὸς τὰ ΝΔ. ὑπὸ τῆς Ἀργεντίνης καὶ πρὸς τὰ ΒΑ ὑπὸ τῆς Βρασιλίας. Χωρίζεται δὲ εἰς ἑπτὰ νομοὺς, οἵτινες ἐπὶ τῆς Ἰσπανοκρατίας περιελαμβάνοντο εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἀργεντίνης. Ἀποτελοῦσα δὲ πολλοὺς χρόνους μέρος τῆς συσπόνδου δημοκρατίας τῆς Ἀργεντίνης ἀπεσπάρθη τὸ 1826 καὶ κατέστη δημοκρατία ἀνεξάρτητος· μετὰ ταῦτα δὲ ἠνώθη μετὰ τοῦ Περοῦ, ἀλλ' ἤδη

πάλιν ἀπεσπάρθη ἀπ' αὐτοῦ ἕνεκα πολιτικῶν διαφορῶν καὶ περιλαμβάνει 4700 χ. κατ., οἵτινες εἶνε ὅλοι δυτικοί. Ἡ χώρα ἡ κειμένη πρὸς Δ. τῶν Ἀνδεων εἶνε, ὡς καὶ εἰς τὸ Περού, ἔρημος, ξηρὰ καὶ ἀκατοίκητος, αἱ δὲ πρὸς Α. χῶραι περιλαμβάνουσι πεδιάδας ἐκτεταμένας συχνὰ πλημμυρούσας κατὰ τὴν ὥραν τῶν βροχῶν καὶ φερούσας οἶνον, ἔλαιον, φοῖνικας, βαμβάκιον, ζάχαριν κτλ. Τὰ ὅρα περιέχουσιν, ὡς τοῦ Περού, πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, ὑδραργύρου, σμαράγδων κτλ. Ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς εἶνε *Λαπάξη*, πρὸς Δ., μητρόπολις ὁμωνύμου ἐπαρχίας περιλαμβανούσης πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ (43000)· *Ποτόσιον*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις ὁμωνύμου ἐπαρχίας περιφήμου διὰ τὰ ἀνεξάντλητα ἀργυρὰ μεταλλεῖά της, ἔχουσα περὶ τὰς 70 χ. κατ. *Χουκουῖσακούα*, πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ Ποτόσιου, μητρόπολις νομοῦ καὶ ὅλης τῆς δημοκρατίας, ἔχουσα περὶ τὰς 20 χ. κατ. καὶ περίξ πλούσια μεταλλεῖα ἀργύρου.

Χ Ι Λ Η.

Ὅρια, διαίρ., πολιτεῦμα, κάτοικ., θρησκεία καὶ ἐπίσημ. πόλεις.

§ 197. Ἡ Χιλὴ συνισταμένη ἀπὸ στενὴν τινα ταινίαν γῆς κειμένην μεταξὺ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ πρὸς Δ. καὶ τῶν ὁμωνύμων Κορδιλλερῶν πρὸς Α. ἐξ ὧν χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀργεντινῆς, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βολιβίας καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Παταγονίας, διαιρουμένη εἰς τρία μέρη, τὴν ἰδίᾳς *Χιλήν* πρὸς Β., τὴν *Αραουκανίαν* εἰς τὸ μέσον καὶ τὰς νήσους *Χιλόας* κειμένας πρὸς Ν. Ἀποστάσα δὲ ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας ἀπὸ τοῦ 1818 σχηματίζει τανὺν δημοκρατίαν ἔχουσαν 11772 τ. μ. ἐπιφ. καὶ περὶ τὰς 1400 χ. κατ. συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Ἀρχουκῶν, ἔθλους ἀγρίου καὶ πολεμικοῦ κατοικοῦντος πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ μὴ ὑποταχθέντος ποτὲ ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν· μόνῃ ἡ καθολικὴ θρησκεία εἶνε ἀνεκτὴ αὐτόθι. Ἐπισημότεραι πόλεις, *Ἄρ. Τανκώ*, μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας καὶ ὅλης τῆς Χιλῆς συχνὰ ὑποκειμένη εἰς σεισμούς καὶ ἔχουσα 46 χ. κατ. *Βαλπάραισος*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω, ὁ καλλίτερος λιμὴν τῆς Χιλῆς καὶ πόλις ἐμπορικωτάτη. *Σάιλθφικ*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, δευτέρα πόλις τῆς Χιλῆς. *Βαλδιβία*, ἀξίολογος λιμὴν πρὸς Ν. καταστραφεῖσα τὸ 1837 ὑπὸ σεισμοῦ. Αἱ νῆσοι Χιλόαι κεῖνται νοτιώτερον· μακράν δὲ τῆς παραλίας 400 μ. κεῖται ἡ νῆσος *Ἰωάννου Φερναρδῆ*, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγκατελείφθη τὸ 1709 ὁ Σκῶτος ναύτης Σελκίρκος, τοῦ ὁποῦ τὰ παθήματα ἔγειναν ὑπόθεσις τῆς μυθιστορίας τοῦ Ῥομπινσῶνος συνταχθείσης ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ Φωῆ.

ΣΗΜ. Ἡ παραλία τῆς Χιλῆς εἶνε ἐν γένει ἀμυώδης καὶ ξηρά, ἀλλ' εἰς τὰ ἐνδότερα διαρρέεται ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ποταμῶν ἔχοντων τὰς πηγὰς τὸν εἰς τὴν σειρὰν τῶν Ἀνδεων καὶ διαρρέοντων τὰς ὠραίας κοιλάδας αὐτῆς, τῶν ὁποίων ἡ γονιμότης δὲν εἶνε κατωτέρα τῆς τερπνότητος τοῦ κλίματος. Αὐτόθι ἐπιδίδει ἡ ἐλαία, ἡ ἄμπελος καὶ τὰ περισσότερα τῶν προϊόντων καὶ τῶν δύο ἡπείρων, ἀλλὰ δυστυχῶς συχνάκις ὑπόκειται εἰς τρομεροὺς σεισμοὺς προερχομένους ὑπὸ τῶν ὑφαιστέων τῶν διηγεκῶς κειομένων ἐπὶ τῶν Ἀνδεων, αἱ πλευραὶ τῶν ὁποίων περιέχουσιν ἄφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ χαλκοῦ.

ΑΡΓΕΝΤΙΑ.

Ὅρια καὶ σύστασις αὐτῆς.

§ 198. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο περιλαμβάνονται ὅλαι αἱ χῶραι αἱ σχηματίζουσαι τὸ παλαιὸν Ἰσπανικὸν βασίλειον τῆς Βουενοσαῦριδος, τὸ πρῶτον ἀποτινάξαν τὸν Ἰσπανικὸν ζυγὸν τὸ 1810· ὁρίζεται δὲ πρὸς τὰ ΒΑ. ὑπὸ τῆς Βρασιλίας, πρὸς τὰ ΝΔ. ὑπὸ τῆς Παταγονίας καὶ πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ σχηματίζει τανῦν τρία κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων κράτη, τὴν ἰδίως δημοκρατίαν τῆς Ἀργεντίνης πρὸς Δ, καὶ Ν., τὴν Παραγουάνη πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ τὴν ἀνατολικὴν δημοκρατίαν τῆς Οὐραγουάης πρὸς Δ.

Ἡ πρώτη ὀνομαζομένη ἐκ τῆς μητροπόλεως τῆς καὶ δημοκρατία Βουενοσαῦριδος χωρίζεται εἰς 14 ἐπαρχίας, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ἀριθμοῦμενοι περὶ τὰς 900 χ. ὁμολογοῦσι τὴν καθολικὴν θρησκείαν καὶ σχηματίζουσι τανῦν ἰδίαν δημοκρατίαν, ἀφοῦ πολὺν χρόνον κατεσπάραχθησαν ὑπὸ τῆς ἀναρχίας. Μητρόπολις αὐτῆς εἶνε ἡ Βουενοσαῦρις ἣν οὖν Εὐάερος ἦτις κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Λαπλάτα ἐν τῷ μέσῳ εὐφόρου χώρας ἐχούσης κλίμα τερπνὸν καὶ ὑγιεινὸν εἶνε ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων καὶ ἐπισημοτέρων πόλεων τῆς Ἀμερικῆς κατοικοῦμένη ὑπὸ 80 χ. κατ.

Ἡ Παραγουάη συνισταμένη ἐκ τῆς παλαιᾶς ὁμωνύμου ἐπαρχίας περιλαμβάνεται μεταξὺ τῶν ποταμῶν Παραγουάη καὶ Πάρανα καὶ εἶνε ἀπὸ τοῦ 1814 ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ διδάκτορος Φραγκία, ὅστις καταστάς ἄρχων ἰσθμίου καὶ ἐπενεγκὼν σημαντικὰς βελτιώσεις ἐπαγίωσεν αὐτόθι τακτικὴν κυβέρνησιν. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀριθμοῦμενοι περὶ τὰς 600 χ. πρεσβεύουσι τὴν καθολικὴν θρησκείαν, μόνην αὐτόθι ἀνεκτὴν. Ἀνάληψις, μητρόπολις ἐπὶ τοῦ Παραγουάη καὶ πόλις ἀξιόλογος ἔχουσα 12 χ. κατ.

Ἡ δημοκρατία Οὐραγουάη συσταμένη ἐκ τῆς παλαιᾶς ἐπαρχίας τῆς Βουενοσαῦριδος, Ἀνατολικῆς Βάνδης λεγομένης, χωρίζεται ἐκ τῆς Ἀργεντίνης διὰ τοῦ ποταμοῦ Λαπλάτα. Ἀφοῦ δὲ

ἐστάθη πολλά ἔτη ἀντικείμενον τοῦ μεταξὺ τῆς δημοκρατίας τῆς Βουενosaύριδος καὶ τῆς Βρασιλίας πολέμου ἐκυριεύθη ἔπειτα ὑπὸ τῶν Πορτογάλων καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Κισπ.λατίνα* ἠνώθη μετὰ τὴν Βρασιλίαν, ἀλλὰ τὸ 1828 διὰ τὴν μεταξὺ Βρασιλίας καὶ τῆς δημοκρατίας τῆς Βουενosaύριδος εἰρήνην ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος δημοκρατία καὶ περιλαμβάνει γῆν κατὰ μέγα μέρος ἑρῆμον καὶ 230 χ. κατ. οἵτινες ὁμολογοῦσι τὴν καθολικὴν θρησκείαν· μητρόπολις δ' αὐτῆς εἶνε *Μορτεβίδεον*, ὠραῖος λιμὴν κείμενος παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ *Λαπλάτα* καὶ ἔχων 40 χ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ Ἀργεντίνα διαρρέομένη ὑπὸ τοῦ *Λαπλάτα* καὶ κειμένη μεταξὺ τούτου καὶ τῶν Ἀνδεων εἶνε ἐν γένει ἐλώδης· νοτίως δὲ αὐτῆς ἐκτείνονται μεγάλαι πεδιάδες ἀκατοῦχοι καὶ γεμάται ἀπὸ γόρτα πολὺ ὑψηλά, ὀνομαζόμεναι *πάμπαι*. Εἰς δὲ τοὺς πρόποδας τῶν Ἀνδεων ὑπάρχουσιν εὐφοροὶ κοιλάδες εἰς τὰς ὁποίας αὐξάνουσιν ὅλα τὰ προϊόντα τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ὡς ἐπιτοπλείστον διακτινῶνται· αὐτοὶ ἀγέλαι βοῶν, πολυάριθμοι κροκόδειλοι καὶ στρουθοκάμηλοι.

ΓΟΥΙΑΝΗ.

Ὅρια, διαίσεις, κάτοικοι καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 199. Ἡ Γουϊάνη κειμένη πρὸς Β. τῆς Βρασιλίας ἐκτείνεται ὑπὲρ τὰς 300 λευγ. κατὰ μῆκος τῶν παραλίων τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ἕως 120 πρὸς τὰ ἐνδότερα. Διαιρεῖται δὲ εἰς τρία μέρη, τὴν Ἀγγλικὴν *Γουϊάνην* γειτνιάζουσαν μετὰ τῆς Κολομβίας καὶ ἔχουσαν 144 χ. κατ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν *Γεωργιούπολιν*, τὴν Ὀλλανδικὴν *Γουϊάνην* ἢ *Σούριναμ* κειμένην πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω καὶ κατοικουμένην ὑπὸ 78 χ. κατ. καὶ ἔχουσαν μητρόπολιν τὴν *Παραμάριβον* ἢ *Σούριναμ* ἐπὶ τοῦ ὁμιωνύμου ποταμοῦ, καὶ τὴν Γαλλικὴν *Γουϊάνην*, πρὸς τὰ ΝΑ τῆς ἀνωτέρω, ἣ ὁποία ἔχει πληθυσμὸν ἕως 70 χ. κατ. καὶ πρωτεύουσαν καὶ καθέθραν τὴν *Καϊέννην*.

ΣΗΜ. Τὰ ἐνδότερα τῆς Γουϊάνης εἶνε ὀλίγον γινώστὰ· ἐν γένει δὲ περιέχει πάμπόλλα δάση καὶ κατοικεῖται ὑπὸ φυλῶν ἰθαγενῶν, ἐπισημότεροι τῶν ὁποίων εἶνε οἱ Γαλλίδοι. Ἡ θερμότης τοῦ κλίματος μετριάζεται ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης πνεύντων ἀνέμων, ὑπὸ τῶν πολυαριθμῶν ποταμῶν καὶ τῶν πολλῶν δασῶν. Κυριώτερα δὲ προϊόντα αὐτῆς εἶνε ὁ καπνὸς, ἡ ἔκχαρις, τὸ βαμβάκιον, τὸ κακάον καὶ. Διακτινῶνται δὲ ἐν αὐτῇ καὶ πολλὰ ἄγρια θύρια καὶ τρομεροὶ ὄφεις ὀνομαζόμενοι *κροταλίαι*.

ΒΡΑΣΙΛΙΑ.

Ὅρια, πολιτεῖα, κάτοικοι, θρησκεία καὶ διαίσεις.

§ 200. Ἡ Βρασιλία ἀνακαλυφθεῖσα τὸ 4500 ὑπὸ τῶν Πορτογάλων ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, ἐξ οὗ ὀρίζεται πρὸς τὰ ΝΑ. Α. καὶ Β. ἔχουσα πρὸς τὰ ΒΑ. τὴν Κολομβίαν, πρὸς Δ. τὸ Περάν καὶ τὴν Βολιβίαν καὶ πρὸς τὰ ΝΑ.

τὴν Ἀργεντίναν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλίας ἀναγκασθεὶς τὸ 1808 νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐπικράτειάν του ἔστησεν αὐτόθι τὸν θρόνον του καὶ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς. Ἐπανάστασις δὲ ἐκραγείσα μετὰ τὴν εἰς Εὐρώπην ἐπάνοδόν του διεχώρισεν ἐκ τῆς μητροπόλεως τὴν ἐκτεταμένην ταύτην χώραν, ἥτις σχηματίζει τανὺν ἰδίαν αὐτόνομον ἐπικράτειαν ἔχουσαν συνταγματικὴν μοναρχίαν. Οἱ δυτικοὶ κάτοικοι αὐτῆς ἀριθμοῦνται ὑπὲρ τὰ 7 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ἐξ ὧν 500 χ. εἶνε Εὐρωπαῖοι· οὗσα δὲ κατὰ τὰ ἐνδότερα ὀλίγον γνωστή, διαιρεῖται εἰς 24 ἐπαρχίας, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις εἶνε *Ριοϊανέιρον*, πρὸς τὰ ΝΑ. μητρόπ. καὶ καθέδ. τοῦ αὐτοκράτορος, ἔχουσα καλὸν λιμένα ὑπερασπιζόμενον ὑπὸ 15—20 φρουρίων καὶ ὑπὲρ τὰς 266 χ. κατ. *Περαμβουκον*, πόλις ὀνομαστή διὰ τὴν γινομένην ἐξαγωγὴν τοῦ βαμβακίου καὶ τῶν βαφικῶν ξύλων καὶ κατοικουμένη ὑπὸ 60 χ. κατ. *Σαρσαλάδωρ* ἢ *Βαχία*, ἐπὶ τοῦ κόλπου τῶν Ἀγίων Πάντων, παλαιὰ μητρόπολις καὶ πόλις μεγάλη καὶ ἀξιολογωτάτη διὰ τὸ ἐμπόριόν της, ἔχουσα 420 χ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ Βρασιλία ἔχει ἀπέκλιναν τῶν 900 λευγῶν μῆκος καὶ 750 περίπου πλάτος· ὅλον τὸ Β. μέρος αὐτῆς συνίσταται ἀπὸ ἐλώδη πεδία συχνάκις κατακλυζόμενα ὑπὸ τοῦ Ἀμαζονίου καὶ τῶν παραποτάμων του. Αὐτοῦ εὐρίσκονται ἡνωμένα ὅλα τὰ φυτὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὅλα τὰ πολύτιμα ὄρυκτά, οἷον χρυσός, ἀδάμας, τοπάζιον κτλ. Ἀξιοσημείωτα δὲ τῶν ζώων αὐτῆς εἶνε οἱ αἰλουροπαρδοί, οἱ πίθηκοι, οἱ κροκίδειλοι, οἱ κροταλῖαι ὄφεις, αἱ στρουθοκάμηλοι καὶ οἱ ψιττακοί.

ΠΑΤΑΓΟΝΙΑ

Θέσις καὶ κάτοικοι.

§ 201. Ἡ Παταγονία οὗσα ὀλίγον γνωστὴ κατέχει τὴν μεσημβρινὴν χώραν τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἀνεκαλύφθη τὸ 1529 ὑπὸ τοῦ Μαγγελάνου, ἐξ οὗ ὀνομάζεται καὶ Μεγελλανικὴ Γῆ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς διαιρούμενοι εἰς πολλὰς φυλὰς εἶνε εὐειδεῖς καὶ ὑψηλοὶ τὸ ἀνάστημα καὶ ζῶσιν ἐκ τῆς θήρας καὶ ἀλιείας. Αἱ γειτνιάζουσαι μὲ τὴν Παταγονίαν ἐπισημότεραι νῆσοι εἶνε αἱ *Φαλκλάνδαι* ἢ *Μαλουῖναι* πρὸς Α. τῆς Παταγονίας, τὸ ἀρχιπέλαγος τῆς Γῆς τοῦ *Πυρός*, τὸ ὁποῖον χωριζόμενον ἐκ τῆς στερεᾶς διὰ τοῦ Μαγελλανικοῦ πορθμοῦ συνίσταται ὑπὸ πολλῶν πλησίον ἀλλήλων κειμένων νήσων, αἵτινες σχηματίζουν ἀρχιπέλαγος ἔχον 450 λευγῶν μῆκος καὶ 80 πλάτος, κλίμα ψυχρότατον καὶ κατοίκους ἀθλίους, ἡ Νέα Γεωργία, πρὸς Α. τοῦ ἀνωτέρου ἀρχιπελάγους, ἥτις ἀνακαλυφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κούκου τὸ 1775 εἶνε ἀκατοίκητος διὰ τὸ ψυχρὸς της, ἡ *Σανδβιχικὴ Γῆ*, πρὸς τὰ ΝΑ.

τῆς ἀνωτέρω κεκαλυμμένη ὑπὸ διηνεκῶν πάγων, αἱ Νοτ. Σχετλανδικαὶ νῆσοι, ἡ μεσημβρινωτέρα τῶν μεγάλων γνωστῶν γαιῶν, καὶ αἱ Νοτ. Ὁρκαδες πρὸς Α. τῶν ἀνωτέρω.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Σύστασις, κάτοικοι καὶ διαίσεις.

§ 202. Αὕτη περιλαμβάνουσα σχεδὸν ὅλας τὰς εἰς τὸν Μέγαν Ὁκεανὸν διεσπαρμένας νήσους ἀποτελεῖ τὸ πέμπτον μέρος τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον ἐπὶ μὲν τῆς σφαίρας κατέχει τὴν μεγαλειτέραν ἔκτασιν, πραγματικῶς δὲ περιλαμβάνει ὀλιγωτέρας γαίας καὶ πληθυσμόν, ὅστις μετὰ τῶν Δυτικῶν λεγομένων Ἰνδιῶν ἀναβαίνει ἕως 7 ἑκατ. περίπου. Κατὰ δὲ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὴν διαφόρους λαοὺς διαιρεῖται εἰς 4 κυριώτερα μέρη, τὴν δυτικὴν Αὐστραλίαν πρὸς τὰ ΒΔ., τὴν Νότιον πρὸς τὰ ΝΔ., τὴν βόρειον Αὐστραλίαν πρὸς Β. καὶ τὴν ἀνατολικὴν Αὐστραλίαν πρὸς Α. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνήκουσιν εἰς δύο οὐσιωδῶς διαστελλομένας ἀπ' ἀλλήλων φυλάς, τὴν Μαλαϊκὴν, ἥτις ἀνήκει εἰς τὴν κυτρίνην φυλὴν καὶ εἶνε διεσπαρμένη εἰς τὴν δυτικὴν, βόρειον καὶ ἀνατολικὴν Αὐστραλίαν, καὶ τὴν φυλὴν τῶν Νέγγρων, οἵτινες ὄντες εὐηθέστατοι κατοικοῦσι τὴν νότιον Αὐστραλίαν.

ΔΥΤΙΚΗ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

§ 203. Αὕτη γνωστὴ καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀνατολικαὶ Ἰνδίαί, ἐκ τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι διεσπάρη ἡ Μαλαϊκὴ φυλὴ εἰς τὴν Αὐστραλίαν, ὑποδιαιρεῖται κατὰ τὰς αὐτόθι λαλουμένας γλώσσας εἰς δύο μέρη, τὴν Μεσημβρινήν, περιλαμβάνουσαν τὰ ἀρχιπελάγη τῆς Σόνδας, Βορρέου, Κελέθης, τῶν Μαλούκων καὶ τῶν Τιμωρεῶν νήσων, ἔνθα λαλεῖται ἡ Μαλαϊκὴ γλῶσσα, καὶ τὴν Βόρειον, συνισταμένην ἐκ τοῦ ἀρχιπελάγους τῶν Φιλιππίνων νήσων, ἔνθα λαλοῦνται ἄλλαι γλῶσσαι. Εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι τῆς Σόνδας κείμεναι πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Πέραν Ἰνδίας καὶ ὀνομαζόμεναι οὕτως ἐκ τοῦ ὁμωνύμου πορθμοῦ τοῦ διαχωρίζοντος τὰς δύο κυριώτερας μεταξὺ αὐτῶν, τὴν Σουμάτραν καὶ τὴν Ίαβαν. Ἡ πρώτη τετινομένη ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ διασχιζόμενη ὑπὸ σειρᾶς ὄρεων περιλαμβάνει πολλὰ βασίλεια, καὶ ἀντικρὺ ἔχει τὴν Βάγκαν ἐπίσημον διὰ τὰ ἀνεξάντλητα μεταλλεῖα τοῦ κασσιτέρου.

Ἡ Ίαβα κείμενη πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Σουμάτρας κατοικεῖται ὑπὸ 2 ἑκατ. κατ. καὶ περιλαμβάνει πολλὰς Ὀλλανδικὰς κτήσεις καὶ ἀνεξάρτητα κράτη ἐπίσημοτέρα πόλεις αὐτῆς εἶνε ἡ Βατανία, ὠραιὸς λιμὴν καὶ πόλις ὠραιστάτη καὶ ἀξιολογωτάτη, ἀλλὰ νο-

σώδεσάτη, καὶ μητρόπολις τῶν ἐπὶ τῆς νήσου καὶ ὅλης τῆς Ἀσίας καὶ Αὐστραλίας Ὀλλανδικῶν κτήσεων καὶ κέντρον τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν, ἔχουσα περὶ τὰς 450 χ. κατ. Πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Ἰαύας κεῖται ἡ νῆσος *Μαδούρα* φέρουσα ὀρύζιον καὶ κατοικουμένη ὑπὸ 60 χ. κατ. καὶ ἔτι ἀνατολικώτερον ἡ *Βαλλή*, κατοικουμένη ὑπὸ 300 χ. κατ. καὶ διαιρουμένη εἰς 8 ἀνεξαρτήτους ἡγεμονίας.

Ἡ *Βόρρεος*, κειμένη πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Σουμάτρας καὶ Ἰαύας, εἶνε ἡ μεγαλειτέρα νῆσος μετὰ τὴν νέαν Ὀλλανδίαν, διαιρουμένη ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς δύο ἄνισα μέρη καὶ οὐσα ὀλίγον γνωστὴ καὶ διὰ τὴν ἀγριότητα τῶν κατοίκων της καὶ διὰ τὸ νοσῶδες κλίμα της. Μόνη ἡ Ὀλλανδικὴ ἐταιρεία κατώρθωσε τὸ 1848 νὰ συστήσῃ πρὸς Ν. αὐτῆς κατὰστημα. Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα τῆς νήσου περιέχει 3 χ. οἰκίας καὶ εἶνε ἔδρα Σουλτάνου, ὅστις ἐξουσιάζεν ἄλλοτε ὅλην τὴν νῆσον ἥτις φέρει ἀδάμαντας καὶ πέπερι.

Ἡ *Κελέθη*, κειμένη πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω καὶ διαιρουμένη διὰ βαθέων κόλπων εἰς πολλὰς χερσονήσους, περιλαμβάνει πολλὰς ἀνεξαρτήτους ἡγεμονίας καὶ μετὰλλεῖα χρυσοῦ καὶ φέρει ἀφθόνως ὀρύζιον, βαμβάκιον, κιννάμωμον, πέπερι, μοσχόκαρυα, γεγγίβερι, καμφορὴν καὶ παντοῖα εἶδη εὐχρήστων καὶ πολυτίμων ξύλων. Αὐτόθι φύεται καὶ ὁ ὕψιστος (*uras*), δένδρον ὀνομαστόν, ἐξ οὗ ῥέει φοβερὸν δηλητήριον, μετὰ τὸ ὅποιον οἱ αὐτόχθονες φαρμακεύουσι τὰ βέλη των.

Αἱ *Μολοῦκαι* ἢ *Αρωματοφόροι* κείμενοι πρὸς Α. τῆς Κελέθης περιλαμβάνουσι πολλὰς ἡγεμονίας μᾶλλον ἢ ἥττον ὑποκειμένους εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Ἐπισημότεραι δὲ τούτων εἶνε ἡ *Διχίλολος* καὶ ἡ *Κεράμη*. Τῶν *Τιμωρείων* κειμένων πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρων ἐπισημότεραι εἶνε ἡ *Τιμώρη*, ἐπὶ τῆς ὁποίας οἱ Ὀλλανδοὶ καὶ οἱ Πορτογάλοι ἔχουσι καταστήματα πρὸς Α., ἡ *Φλωρίς* καὶ ἡ *Σουβαῦα* διαιρουμένη εἰς δύο βασιλείας, αἱ *Φιλιππίται* σχηματίζουσι πρὸς Β. τῶν Μολουκῶν νήσων ἐπίσημον ἀρχιπέλαγος ἀνακλυφθὲν τὸ 1524 ὑπὸ τοῦ Μαγγελάνου φονευθέντος αὐτόθι, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς καὶ εἶνε εὐφορώταται, ἀλλὰ συχνάκις ἐπαπειλοῦνται ὑπὸ τῶν σεισμῶν. Ἐπισημότεραι αὐτῶν εἶνε ἡ *Λουζὼν* ἢ *Μαρίλλα* ἡ βορειότερα καὶ ἀξιολογώτερα ἀπασῶν, ἥτις διαιρουμένη εἰς δύο χερσονήσους φέρει χρυσόν, χαλκόν, σίδηρον καὶ ὕλην πρὸς ναυπηγίαν, καὶ ἡ *Μαρινδάναος*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, κυβερνωμένη ὑπὸ πολλῶν ἡγεμόνων.

ΣΗΜ. Αὐτόθι εὐρίσκονται ὅλα τὰ ἔλα καὶ τὰ προῖντα τῆς μεσημβρινῆς Α-

σίας. Τὸ δὲ κλίμα αὐτῆς καθὼς καὶ τῆς Αὐστραλίας εἶνε συγκερασμένον ἕνεκα τῆς θαλάσσης. Αἱ Φιλιππῖναι ὑπέκεινται εἰς σφοδροὺς σεισμοὺς καὶ εἰς φοβερὰς καταιγίδας, ἀλλὰ τὸ ἔδαφός των εἶνε ἐξῆχου γονιμότητος φέρον καλλιῶστον βαμβάκιον, ζαχαροκάλαμον, κοκκοφοίνικας κτλ. Ἐκ τῶν νήσων τῆς Σόνδας ἡ Σουμάτρα διὰ τὰ διασχίζοντα αὐτὴν ὑψηλὰ ὄρη ἔχει, ἂν καὶ ὑπὸ τὸν Ἰσημερινόν, κλίμα θερπνόν καὶ συγκερασμένον καὶ ἔδαφος κατάρρυτον καὶ εὐφορώτατον. Ἡ Ιάβα ἔχει τὰ αὐτὰ σχεδὸν πλεονεκτήματα, ἀλλὰ κατακλυζομένη κατὰ τὴν ὥραν τῶν βροχῶν διὰ τὰς ἐκτεταμένας πεδιάδας τῆς καθίσταται νοσώδης· καὶ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶνε ἡ καμφορά, ὁ στόραξ, τὸ πέπερι, ἡ ζάχαρις, ὁ καφὲς, τὸ Ἰνδικόν καὶ τὸ ὀρύζιον. Ἡ Βόρνεος τεμνομένη ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἔχει ὡσαύτως διὰ τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς κλίμα δροσερὸν καὶ περιλαμβάνει μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀδαμάντων, σιδήρου, τίγρεις, ἐλέφαντας, μίμους ἀνευ οὐρᾶς ἔχουσας πολλὴν ὁμοιότητα μὲ τὸν ἄνθρωπον, καὶ φέρει πέπερι, καμφοράν, καρυόφυλλα, μοσχοκάρυα, κακάμια κτλ. Ἡ Καλέθνη ἔχουσα θερπνὴν θερμοκρασίαν φέρει βαμβάκιον, καμφοράν, εἰσάρετον ὀρύζιον καὶ ὀρυθρόφυλλον. Αἱ Μολούκαι καὶ αἱ Τιμώρειοι εἶνε μὲν ἡφαίστειοι, ἀλλ' εὐφορώταται.

ΝΟΤΙΟΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Κάτοικοι, βίος αὐτῶν καὶ σύστασις.

§ 204. Ἡ *Νότιος Αὐστραλία* κατοικεῖται ὑπὸ 4 $\frac{1}{2}$ περίπου ἑκατ. κατ., οἱ πλείστοι τῶν ὁποίων ἀνήκοντες εἰς τὴν μαύρην φυλὴν εἶνε ἐν γένει κτηνωδέστατοι, οὐλότριχες, παχύχειλοι καὶ ἐλάχιστον σχεδὸν διαφέρουσι τῶν Αἰθιοπικῶν λαῶν τῆς Ἀφρικῆς. Συνίσταται δὲ ἐκ τριῶν μεγάλων μερῶν, ἐκ τῆς *Νέας Γουινέας*, κειμένης πρὸς τὰ ΒΑ., τῆς *Νέας Ὀλλανδίας* πρὸς Δ., καὶ τῆς *Τασμανίας*, πρὸς Ν, μετὰ τῶν ὁποίων συνδέονται καὶ πολλὰ ἀρχιπελάγη κείμενα πρὸς Α.

Ἡ *Νέα Γουινέα* ἡ *Γῆ τῶν Παπούων* κειμένη πρὸς Β. τῆς *Νέας Ὀλλανδίας* ἐκ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τοῦ Τόρρρου πορθμοῦ κατοικεῖται ὑπὸ τῶν λεγομένων Παπούων, μαύρων, δυσειδῶν καὶ μᾶλλον βιομηχανῶν μετὰ τῶν Νέγρων τῆς Αὐστραλίας, φέρουσα κοκκοφοίνικας, μοσχοκάρυα, σιδηρόξυλα (*bois de fer*), ἔβενον καὶ πτηνὰ, τὰ ὅποια διὰ τὴν ὡραιότητα καὶ στιλπνότητα τῶν πτερῶν τῶν ὀνομάζονται *παραδείσεια*, καὶ ἐν αὐτῇ οἱ Εὐρωπαῖοι δὲν ἔχουσιν οὐδὲν κατάστημα.

Ἡ *Νέα Ὀλλανδία* ὀνομασθεῖσα οὕτως ὑπὸ τῶν ἀνακαλυψάντων αὐτὴν τὸ 1605 Ὀλλανδῶν εἶνε ἴση μὲ τὰ $\frac{1}{2}$ τῆς Εὐρώπης καὶ ἔχει καθὼς καὶ ὅλαι αἱ χῶραι αἱ κείμεναι πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἀντιθέτους καὶ κλίμα θερπνόν καὶ ὑγρινόν· τὰ δὲ ἐνδότερα αὐτῆς μέχρι τοῦδε εἶνε ἄγνωστα. Οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι αὐτῆς εὐρίσκονται εἰς ἀγρίαν καὶ κτηνωδὴν κατάστασιν, ὄντες ἀκοινωνήτοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐν μέρει ἀνθρωποθῦται καὶ ἀνθρωποφάγοι. Οἱ δὲ Ἀγγλοὶ ἐσύστησαν κατὰ τὰ παράλια αὐτῆς ἀξιολόγους ἀποικίας, εἰς τὰς ὁποίας πέμπουσι τοὺς καταδικάτους, οἵτινες ὑποβαλλόμενοι εἰς αὐστηρὰν δι-

αιταν ἐπανερχονται ὡς ἐπιτοπολὺ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. Παρατῆ-
ρεῖται δὲ ἐπὶ τῆς μεγίστης ταύτης νήσου τῆς τρεφούσης καὶ τι-
να ζῶα πάντα ἴδια μεγάλη ἀκαρπία τῶν πρὸς τροφήν τοῦ
ἀνθρώπου χρησίμων φυτῶν καὶ ἔλλειψις ποταμῶν. Ἐπισημότε-
ραι πόλεις *Συδνέη*, πρὸς Α. εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Βοτανίου κόλπου,
ὅστις εἶνε ἐκ τῶν ὠραιότερων καὶ εὐρυχωροτέρων τοῦ κόσμου,
πρωτεύουσα τῶν ἐν Αὐστραλίᾳ Ἀγγλικῶν ἀποικιῶν, ἔχουσα ὑπὲρ
τάς 40 χιλ. κατ, *Πέρθη*, *Τόρκη* καὶ Βουσσελτῶν πρὸς Δ. εἰς
τὴν νότιον Αὐστραλίαν.

Ἡ *Τασμανία*, ὀνομαζομένη ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν καὶ *Γῆ Διε-*
μένου, κεῖται πρὸς Ν. τῆς Νέας Ὀλλανδίας ἐκ τῆς ὁποίας χω-
ρίζεται διὰ τοῦ *Βάγκον* πορθμοῦ, ἔχουσα κατοίκους πρᾶγους καὶ
εὐπροσηγόρους. Ἡ ἀποικία, τὴν ὁποίαν ἐσύστησαν αὐτόθι οἱ Ἀγ-
γλοι, εἶνε ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων καὶ περιέχει 6370 κατ. τῶν
ὁποίων 2700 κατοικοῦσι τὴν πρωτεύουσαν *Θαρθόβρην*.

Ὅκτὼ κυριώτερα ἀρχιπελάγη συνδέονται μετὰ τῆς νοτίου Αὐ-
στραλίας, τὰ ὁποῖα, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ τῶν ΒΔ. πρὸς τὰ ΝΑ.
εἶνε α.) τῶν *Ναυαρχίδων* (*Amirauté*), κείμενον πρὸς Β. τῆς Νέ-
ας Γουινέας καὶ ἔχον κλίμα τερπινότατον καὶ ἔδαφος εὐφορον.
β.) τῆς Νέας *Βρετανίας*, τὸ ὁποῖον κείμενον πρὸς Α. τῆς Νέας
Γουινέας καὶ συγκείμενον ἐκ τῶν νήσων τῆς Νέας Βρετανίας καὶ
Νέας Ἰρλανδίας, εἶνε πολυάνθρωπον καὶ κατοικεῖται ὑπὸ Παπού-
ων, ἦττον δυσειδῶν καὶ μᾶλλον ἡμέρων τῶν τῆς Νέας Γουινέας.
γ.) τοῦ *Σαλομῶντος*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Νέας Βρετανίας, τοῦ
ὁποίου πολλὰ νῆσοι, καίτοι θρεῖναι, εἶνε ἀξιόλογοι καὶ ἱκανῶς
εὐφοροί, ἔχουσαι καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ· οἱ δὲ Παποῦναι
κάτοικοι αὐτῶν ζῶσιν ὡς ἐπιτοπολὺ βίον ἄγριον καὶ πλανήτην. δ.)
τῶν *Λουϊσιάνων*, πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ ἀνωτέρω, συνιστάμενον ἀπὸ
πολλὰς νήσους μεμιγμένας μὲ πολλὰς ὑφάλους. ε.) αἱ νῆσοι τοῦ
Βαγίου ὀνομαζόμεναι ἐκ τῆς μεγαλειτέρας κειμένης πρὸς τὰ ΝΑ.
τοῦ *Σαλομῶντος*· ς.) τοῦ *Ἁγίου Πνεύματος* (*Saint-Esprit*) ἢ
τῶν *Νέων Ἑβρίδων*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν ἀνωτέρω, κατοικούμε-
νον ὑπὸ Παπούων ἀγρίων καὶ ἀνθρωποφάγων, ἔχοντων διηνεκῇ
πρὸς ἀλλήλους πόλεμον· ζ.) ἡ *Νέα Καληδορία*, πρὸς Ν. τῶν
ἀνωτέρω, οὐσα ὀλίγον γνωστὴ καὶ ἔχουσα κατοίκους βαρβάρους
καὶ ἀνθρωποφάγους ζῶντας ἐνίοτε ἀπὸ ἐν εἶδος γῆς λιπαρᾶς.
Μετὰ ταύτης δύνανται νὰ ἐνωθῶσιν αἱ *Λοῦαλιτῦναι* νῆσοι κείμε-
ναι πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ ἔχουσαι κυπαρίσσους ὑπὲρ τοὺς 400 πῶδ. ὑ-
ψηλὰς. ἢ.) Αἱ *Φίδοχται*, αἱ ἀνατολικώτεραι τῆς νοτίου Αὐστρα-
λίας κατοικούμεναι ὑπὸ λαοῦ ἄγριου καὶ ἀνθρωποφάγου.

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ.

§ 205. Αὕτη συνισταμένη ἐκ πολλῶν μικρῶν νήσων σχηματίζει πέντε κυριώτερα ἀρχιπελάγη, τὰ ὁποῖα εἶνε, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ τῶν ΒΔ. πρὸς τὰ ΝΑ. α') τὸ *Μαγγελάνειον* πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ἰαπωνίας, συνιστάμενον ἀπὸ ἡφαιστείους νήσους σχηματίζουσας πολλὰ συμπλέγματα. β') τῶν *Μαριανῶν* ἢ *Αδρονῶν*, πρὸς Ν. τοῦ ἀνωτέρω, ἀνακαλυφθὲν τὸ 1521 ὑπὸ τοῦ Μαγγελάνου καὶ κατοικοῦμενον ὑπὸ λαοῦ ἐπιτηδαιοτάτου εἰς τὴν κατασκευὴν πλοιαρίων, διὰ τῶν ὁποίων διαπλέουσι τὰς παρακειμένας θαλάσσας γ') τῶν *Καρολινῶν*, πρὸς Ν. τοῦ ἀνωτέρω, περιλαμβάνον πρὸ Δ. καὶ τὰς *Πελεβίας* νήσους, ὅθεν ἀρχίζει σειρὰ νήσων ἐκτεινομένη πρὸς ἀνατολὰς παραλλήλως τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι 700-800 λευγ. δ') τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ *Λόρδου Μιληράου*, πρὸς Α. τῶν ἀνωτέρω, ε) τοῦ *Γιλβέρτου*, πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ ἀνωτέρω.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

§ 206. Αὕτη ὀνομαζομένη καὶ *Πολυνησία* δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς *Βόρειον Πολυνησίαν* κειμένην πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ περιλαμβάνουσας πολλὰς μικρὰς νήσους καὶ ἐν μόνον ἄξιον λόγου ἀρχιπέλαγος, καὶ εἰς *νότιον Πολυνησίαν* κειμένην πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ περιλαμβάνουσας πολλὰ ἀρχιπελάγη τὰ ὁποῖα, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ Β., εἶνε

Τὸ Ἀρχιπέλαγος τῆς βορείου Αὐστραλίας σχηματίζεται ἀπὸ τὰς Σανδwichiκὰς νήσους καὶ συνίσταται ἐκ 14 νήσων ἀνακαλυφθεῖσων τὸ 1778 ὑπὸ τοῦ διασήμεου θαλασσοπόρου Κούκου ὅστις ἐφρονεῖσθαι τὸ 1779 εἰς τὴν μεγαλειτέραν τούτου νήσον κατοικοῦμένην ὑπὸ 86. χ. κατ. ὄντων μᾶλλον πολιτισμένων τῆς Αὐστραλίας ἐνταύτῃ ἐδρεύει ἰσχυρὸς ἡγεμὼν, τοῦ ὁποίου πλοῖα χάριν ἐμπορίου ταξιδεύουσι καὶ μέχρι τῶν ΒΔ. παραλίων τῆς Ἀμερικῆς

Ἡ *Νότιος Πολυνησία* περιλαμβάνει 7 κυριώτερα ἀρχιπελάγη, τὰ ὁποῖα, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ τῶν ΝΑ. πρὸς τὰ ΒΔ., εἶνε α) τῆς *Νέας Σηλανθίας*, συνιστάμενον ἐκ δύο μεγάλων νήσων χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Κούκου. Μετὰ τοῦ ἀρχιπελάγους τούτου συνδέονται αἱ νῆσοι τοῦ Λόρδου *Αουκλάρδου*, αἱ *Μακάριαι* καὶ ἡ *Καμβέλλη*, κείμεναι πρὸς Ν., ἡ *Ἀντίπους* ἐπὶ τῆς ὁποίας πίπτουσιν οἱ ἀντίποδες τῶν Παρισίων, αἱ νῆσοι *Βούρτιαι* πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω καὶ αἱ *Χατάμ*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῶν ἀνωτέρω. β') τῶν *Φίλων*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Νέας Σηλανθίας, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι κατέχουσι τὴν πρώτην τάξιν ἐν τῇ Αὐ-

στραλία ὡς πρὸς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν ἐπικρατοῦσαν αὐτόθι πολιτικὴν τάξιν καὶ ὠνομάσθησαν οὕτως ὑπὸ τοῦ Κούκκου ὅστις ὑπεδέχθη ὑπὸ τῶν κατοίκων τῶν φιλικώτατα. γ'.) τοῦ *Σαμόα* ἢ τῶν *Θαλασσοπόρων*, πρὸς Β. τοῦ ἀνωτέρω, εὐφορώταται καὶ πολυάνθρωποι, φέρουσαι τὸ δεύτερον ὄνομα διὰ τὴν ἐπιτηδεύτητά, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ κάτοικοι αὐτῶν κατασκευάζουσι τὰ πλοιάριά των (*pirogues*). δ'.) τοῦ *Κούκκου* κείμενον πρὸς Α. τοῦ ἀρχιπελάγους τῶν Φίλων. ε'.) τῶν *Ἐταίρων* πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ ἀνωτέρω, περίφημον διὰ τὴν εὐφορίαν καὶ διὰ τὴν φιλοτεχνίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν τῶν κατοίκων του. Οἱ Ἀγγλοι ἔστειλαν αὐτόθι ἰσοαποστόλους οἵτινες μετέφερον πολλοὺς εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Ἐκ τῶν 14 χ. κατ. τοῦ ἀρχιπελάγους τούτου 8 κατοικοῦσιν εἰς τὴν Ὀταχίτη* τὴν μεγαλειτέραν ζ'.) τοῦ *Πομότου*, γέμον ἐκ πολλῶν μικρῶν νήσων περικυκλουμένων ὑπὸ ὑφάλων ἐκ κοραλλίων. ζ'.) τῶν *Μαρκεσίαν* νήσων, πρὸς Β. τοῦ ἀνωτέρω, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι διακρίνονται τῶν ἄλλων κατοίκων τῆς Αὐστραλίας διὰ τῆς συμμετρίας τοῦ σώματος καὶ τῆς κογονικότητος τοῦ προσώπου.

ΣΗΜ. Οἱ κάτοικοι τῆς βορείου καὶ ἀνατολικῆς Αὐστραλίας λογίζονται ἐπέκεινα τοῦ 1,1]2 ἑκατ. τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μαλαϊκὴν φυλὴν. Αἱ αὖραι τῆς θαλάσσης δροσίζουσαι τὴν ἀτμοσφαῖραν τῶν πολυαριθμῶν νήσων μετριάξουσι τὸν καύσωνα, ὅστις ὡς ἐκ τῆς θέσεως ἐπικρατεῖ αὐτόθι καὶ μάλιστα εἰς τὰς παρά τὸν Ἰσημερινὸν κειμένας νήσους. Ἐν τούτοις τὸ κλίμα συντελεῖ μεγάλως αὐτόθι εἰς πλουσίαν βλάστησιν καὶ σχεδὸν ὅλαι αἱ νῆσοι εἶνε κακαλυμμέναι ἀπὸ ἐκπληκτικὴν πρασινάδα καὶ ὡραία δάση. Εἰς τὰς πλείους νήσους ἡ ἔρασις καθ' ὑπερβολὴν καταγοητεύεται ὑπὸ τῆς χαριεστάτης θέας πολυαριθμῶν κωμῶν κειμένων ἐν τῇ μέσῃ θερπνοτάτων δασῶν, φοινίκων κοκκοεινίκων, ἀρτεδένδρων, πορτογαλέων κτλ.

ΑΡΧΑΙΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

ΠΑΛΑΙΟΣ ΚΟΣΜΟΣ.

Ὅρια καὶ διαίρεσις.

§ 207. Ὁ παλαιὸς Κόσμος περιλαμβάνων ὅλας τὰς γεωγραφικὰς γνώσεις τῶν ἀρχαίων διηρεῖτο, ὡς καὶ καθ' ἡμᾶς, εἰς τρία μέρη, τὴν *Εὐρώπην*, *Ἀσίαν* καὶ *Ἀφρικὴν*, τῶν ὁποίων πολλὰ μέρη ἢ παντελῶς δὲν ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι, ἢ εἶχον ἀμυδράς καὶ συγκεχυμένας γνώσεις αὐτῶν. Τῶν πραγματικῶς γνωστῶν μερῶν τῆς Εὐρώπης ὅρια ἔθετον τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν πρὸς Β. καὶ τὸν Ἄλβιν πρὸς Α., τὴν δὲ Σκανδιναυίαν ἐξέλαμβάνον ὡς νῆσον, καὶ πολλῶν λαῶν τῆς Γερμανίας καὶ Σαρματίας μόλις ἐγνώριζον τὰ ὀνόματα· ἐγείναν δὲ αὐτοῖς γνωσταὶ αἱ χώραι αὗται μετὰ τὴν εἰς τὰς Γαλλίας, τὴν Βρετανίαν καὶ τὴν Γερμανίαν εἰσβολὴν τῶν Ῥωμαίων. Τῆς δὲ Ἀσίας γνωσταὶ αὐτοῖς χώραι ἦσαν αἱ περιοριζόμεναι πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ ἐκτεινόμεναι ὀλίγον πρὸς Β. τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἔχουσαι ὅρια πρὸς τὰ ΒΑ. γραμμὴν ἀγομένην ἀπὸ τῆς ΒΑ. ἄκρας τῆς Κασπίας θαλάσσης μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Σιαμικοῦ κόλπου. Τούτων πάλιν ἀμυδρῶς ἐγνώριζον τὰς χώρας τῆς Σκυθίας, τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Ἀραβίας· ἔλαβον δὲ καὶ τούτων ἀκριβεῖς γνώσεις μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν, τὸν ἀπόπλουν τῶν Πτολεμαίων εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Αἰλίου Γάλλου εἰς τὴν Ἀραβίαν. Ἐκ δὲ τῆς Ἀφρικῆς, τὴν ὁποίαν ἐδόξαζον ὡς τριγωνικὴν καὶ μὴ ἐκτεινομένην πέραν τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἐγνώριζον καλῶς μόνον τὰ παράλια τῆς Μεσογείου καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ ἐλαχίστας χώρας ἐκ τῶν ἐνδοτέρω, ἃν καὶ ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει ὅτι οἱ Φοίνικες ἐπὶ τοῦ βασιλέως Νεκῶ περιέπλευσαν τὴν ἐκτεταμένην ταύτην χερσόνησον. Ἡ δὲ Ἀμερικὴ, τὴν ὁποίαν συγγραφεῖς τινες ἀνευρίσκουσιν ὅτι εἶνε ἡ Ἀτλαντὶς τοῦ Πλάτωνος, εἶνε βεβαίωτατον ὅτι τοῖς ἦτο πάντοτε καὶ πάντῃ ἄγνωστος.

Γινώσται ἐξωτερικαὶ θάλασσαι.

§ 208. Ἡ δόξα ὅτι ὁ Ὠκεανὸς ἦτο μέγας ποταμὸς ὅστις περιέβρεχεν ὅλην τὴν σφαῖραν ἀναβαίνει εἰς ἐποχὴν πανάρχαιον. Ἐὰρ Ἕλλησι δὲ καὶ Ῥωμαίοις αἱ τέσσαρες ἐξωτερικαὶ θάλασσαι, αἵτινες περιέβρεχον τὸν παλαιὸν κόσμον, ἦσαν ὁ Ἀτλαντικὸς Ὠκεανὸς πρὸς Δ. ὁ Ὑπερβόρειος Ὠκεανὸς πρὸς Β., τὸν ὁποῖον πάλαι δὲν ἐπεχείρησαν νὰ ἐρευνήσωσιν, ἐπειδὴ ὑπέθετον ὅτι τὰ ὑ-

δατα αὐτοῦ ἦσαν πάντοτε παγωμένα, ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα ἡ Ἰνδικὸν πέλαγος πρὸς Ν. τῆς Ἀσίας καὶ ὁ Νότιος Ὁκεανὸς τοῦ ὁποίου μόνον τὸ ὄνομα ἐγνώριζον.

α.) Ὁ Ἀτλαντικὸς Ὁκεανὸς ὅστις καὶ σήμερον διετῆρησε τὸ αὐτὸ ὄνομα ἐσχημάτιζε τὸ Καληδόριον πέλαγος (θάλασσα τῆς Σκωτίας), τὸν Γερμανικὸν Ὁκεανὸν (Βόρειος ἢ Γερμανικὴ θάλασσα) μεταξὺ Βρετανίας πρὸς Δ., Κιμβρικῆς Χερσονήσου πρὸς Α. καὶ Γερμανίας πρὸς Ν., τὸν Γαλατικὸν πορθμὸν (Καλαίσιος πορθ.) μεταξὺ Βρετανίας καὶ Γαλλίας, ὅστις ἤνωνα τὸν Γερμανικὸν Ὁκεανὸν μετὰ τοῦ Βρετανικοῦ (Μάγχη) χωρίζοντος ὡσαύτως τὴν Βρετανίαν ἐκ τῆς Γαλλίας, τὸν Ἰουέριον Ὁκεανὸν (Ἰρλανδικὴ θάλασσα) καὶ τὸ Οὐεργιοῖον πέλαγος (πορθμὸς τοῦ Ἀγίου Γεωργίου) μεταξὺ Ἰέρνης καὶ Βρετανίας, τὸν Ἀκυτανικὸν ἢ Κανταβρικὸν Ὁκεανὸν (Γασκωνικὸς ἢ Βισκαϊκὸς κόλπος) μεταξὺ Ἀκυτανίας, μεσημβρινῆς Γαλατικῆς ἐπαρχίας, καὶ Κανταβρίας, βορείου Ἰσπανικῆς, καὶ τὸν Αἰθιοπικὸν Ὁκεανόν, ὅστις ἔβρεχε τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς.

β.) Ὁ Ὑπερβόρειος Ὁκεανὸς (Βόρειος Παγωμένος Ὁκεανὸς) καὶ ὑπὸ τῶν Κιμβέρων Νεκρὰ θάλασσα λεγόμενος ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὅτι ἐσχημάτιζε τὸν Κόδαρον κόλπον (Βαλτικὴ), τοῦ ὁποίου τὸ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Οὐίστούλα καὶ Ἀλβιος ὠνομάζετο ἀπὸ τῶν κατοικούντων τὰ παράλια αὐτῆς Σουηδικὸν πέλαγος, τὸ δὲ ἀνατολικὸν Σαρματικὸς Ὁκεανός. Τανῦν δὲ γνωρίζομεν ὅτι ὁ κόλπος οὗτος σχηματίζει μεσόγειον θάλασσαν κοινουοῦσαν οὐχὶ μετὰ τοῦ Παγωμένου Ὁκεανοῦ, ἀλλὰ μετὰ τῆς Βορείου Θαλάσσης διὰ τοῦ Σκαγεζρόκου καὶ Καττεγάτου.

γ.) Ἡ Ἐρυθρὰ ἢ Ἰνδικὸν πέλαγος (Ἰνδικὸς Ὁκεανός) ἐσχημάτιζε μεταξὺ Ἀραβίας καὶ Ἀφρικῆς τὸν βαθὺν Αὐαλιτην κόλπον, ὀνομαζόμενον ἐκ τῶν κατοικούντων τὰς ἀκτὰς αὐτοῦ Αὐαλιτῶν καὶ κοινουοῦντα διὰ τοῦ Δειραίου πορθμοῦ μετὰ τοῦ Ἀραβίου κόλπου (Ἐρυθρὰ θάλασσα) κειμένου μεταξὺ Ἀραβίας πρὸς Α. καὶ Ἀφρικῆς, πρὸς Δ. τὸν Περσικὸν κόλπον, μεταξὺ Ἀραβίας πρὸς τὰ ΝΔ. καὶ Περσίας πρὸς τὰ ΒΑ., τὸν Γαγγητικόν, μεταξὺ τῶν δύο Ἰνδιῶν καὶ τὸν Μέγαρ κόλπον (πιθανῶς ὁ Σμιακός) μέχρι τοῦ ὁποίου ἐξετείνοντο αἱ γεωγραφικαὶ γνώσεις τῶν ἀρχαίων.

Μεσόγειοι θάλασσαί.

§ 209 Αἱ μεσόγειοι θάλασσαί τῶν ἀρχαίων, εἰς τὰς ὁποίας δὲν συγκαταριθμοῦντο ὁ Κόδαρος καὶ ὁ Ἀράβιος κόλπος, ἦσαν δύο, ἡ Κασπία θάλασσα ἥτις ἱκανὸν χρόνον θεωρουμένη ὡς κόλπος τοῦ Ὑπερβόρειου Ὁκεανοῦ καὶ ὑποτιθεμένη ὅτι ἐξετείνετο ἐτι

πλέον ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ἐκαλεῖτο πρὸς τὰ ΝΑ. ἐκ τῶν κατοικούντων τὰ παράλια αὐτῆς Ἰσκαρία θάλασσα, καὶ ἡ Ἑσω Θάλασσα ἢ καὶ Ἡμετέρα λεγομένη, ἡ μόνη τὴν ὁποίαν ἐντελῶς ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι. Αὕτη ὀνομαζομένη οὕτω διὰ τὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν τριῶν ἡπείρων θέσιν τῆς ἐκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ πρὸς Δ. διὰ τοῦ Γαδειρικοῦ πορθμοῦ ἢ Ἡρακλείου (Γιβραλτάρ) ἐπειδὴ ὑπέθετον ὅτι ὁ Ἡρακλῆς χωρίσας τὸ ἐν Εὐρώπῃ ὄρος Κάλπην (Γιβραλτάρ) ἀπὸ τὸ ἐν Ἀφρικῇ Ἀβύλῃν (Κέουτα), τὰ ὁποῖα μετὰ ταῦτα ὠνομάσθησαν Ἡράκλειοι Στῆλαι, ἤνωσε τὴν θάλασσαν ταύτην μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ. Διηρεῖτο δὲ ἡ Μεσόγειος φυσικῶς εἰς 6 διακεκριμένας ἀπ' ἀλλήλων θαλάσσας ἅ.) τὴν ἰδίως Ἑσω θάλασσαν, τὴν Ἀδριατικὴν, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, τὴν Προπορτίδα, τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ τὴν Μαιώτιδα λίμνην.

α.) Ἡ ἰδίως Ἑσω Θάλασσα (Μεσόγειος) ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ Γαδειρικοῦ πορθμοῦ πρὸς Δ. μέχρι τῆς Συρίας καὶ Φοινίκης πρὸς Α., κειμένη μετὰξὺ Εὐρώπης, Κρήτης καὶ Ἑλλάσσοнос Ἀσίας πρὸς Β. καὶ Ἀφρικῆς πρὸς Ν. καὶ ὀνομαζομένη διαφόρως κατὰ τὰ διάφορα αὐτῆς μέρη, Ἰσπανικόν, Βαλιारικόν καὶ Ἰβηρικόν πέλαγος, μετὰξὺ Ἰσπανίας καὶ Βαλιαρίδων νήσων, Γαλατικὸς κόλπος (κόλπος τῆς Αὐδῆ) πρὸς Ν. τῆς πέραν τῶν Ἀλπεων Γαλατίας, Αὐριστικόν πέλαγος (κόλπος τῆς Γενοῦας) πρὸς Ν. τῆς Αὐριστικῆς χώρας (Σαρδινικὸν Βασίλειον), Σαρδῶν πέλαγος πρὸς Ν. τῆς νήσου Σαρδοῦς, Τυρρηνικόν, Τούσκων καὶ Ἐτρούσκων πέλαγος μετὰξὺ Κύρνου καὶ Σαρδοῦς πρὸς Δ., Ἰταλίας πρὸς Α. καὶ Σικελίας πρὸς Ν., Σικελικόν πέλαγος πρὸς Ν. τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ ἢ Φάρου τῆς Μεσσήνης, ὅστις χωρίζει τὴν Σικελίαν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, Ταραντῖνος ἢ Ἀνδρόνιος κόλπος πρὸς Ν. τῆς Ἰταλίας, Ἰόνιον πέλαγος, μετὰξὺ Ἰταλίας καὶ Ἑλλάδος, Κρητικόν πέλαγος, περὶ τῆς ὁμωνύμου νήσου, Λιβυκόν πέλαγος, κατὰ μῆκος τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς, ἐφ' ἧς ἐσχημάτιζε δύο βαθεῖς κόλπους, τὴν Μικρὰν Σύρτιν (κόλπος Καθέσης) καὶ τὴν Μεγάλην Σύρτιν (κόλπος Σύδρας), τὸν Κιλικίον Αὐλῶνα, μετὰξὺ Κύπρου καὶ Κιλικίας, τὴν Μεγάλην Θάλασσαν, εἰς τὰ παράλια τῆς Συρίας καὶ Φοινίκης, ὀνομαζομένην οὕτως ὑπὸ τῶν Φοινίκων καὶ Ἑβραίων πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς Ασφαλιτιδος λίμνης ἢ Νεκρᾶς θαλάσσης κειμένης πρὸς Α. τῆς χώρας τῶν.

β.) Τὸ Ἀδριατικόν Πέλαγος (κόλπος τῆς Ἑνετίας) ὀνομαζόμενον ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ Ἀγῶ θάλασσα πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο καὶ Κάτω θά-

λασσα ὡς κείμενον κάτωθεν τῶν χωρῶν τῶν, ἐσχημάτιζε πρὸς τὰ ΒΑ. τὸν κόλπον τῆς Τεργέστης.

γ.) Τὸ *Αἰγαῖον Πέλαγος* ὀνομαζόμενον οὕτως ἐξ Αἰγέως τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν καὶ χωρίζον τὴν Ἑλλάσσονα Ἀσίαν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, διηρεῖτο εἰς 4 μέρη, τὸ ἰδίως *Αἰγαῖον* πρὸς Β., τὸ *Μυρτιῶν* μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Κυκλάδων, τὸ *Ἰκάριον* πρὸς Α. τοῦ ἀνωτέρω, περίφημον εἰς τοὺς ποιητὰς διὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ἰκάρου, καὶ τὸ *Καρπάθιον* πρὸς Ν. τοῦ ἀνωτέρω περὶ τὴν Κάροπαθον νῆσον.

δ.) Ἡ *Προποντις* (θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ) κειμένη μεταξὺ Θράκης πρὸς τὰ ΒΔ. καὶ Ἑλλάσσονος Ἀσίας πρὸς τὰ ΝΑ., ἐκοινώνει μετὰ τοῦ *Αἰγαίου* πελάγους διὰ τοῦ *Ἑλλησπόντου* φέροντος τὸ ὄνομα Ἑλλης τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀθάμαντος καὶ ἀπέχοντος ἀντικρὺ τῆς Ἀβύδου, ἐνθα ὁ Ξέρξης κατεσκεύασε τὴν γέφυραν, οὐχὶ πλέον $\frac{1}{4}$ λευγ.

ε.) Ὁ *Εὐξείνιος Πόντος* κείμενος μεταξὺ Σαρματίας πρὸς Β. καὶ Ἑλλάσσονος Ἀσίας πρὸς Ν. ἐκοινώνει πρὸς τὰ ΝΔ. μετὰ τῆς Προποντίδος διὰ τοῦ *Θρακικοῦ Βοσπόρου*.

ς.) Ἡ *Μαιώτις Λίμνη* (Ἀζοφικὴ Θάλασσα) κειμένη μεταξὺ Ταυρικῆς χερσονήσου (Κριμαία) καὶ Σαρματίας ἡγοῦτο μετὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου πρὸς Ν. διὰ τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου (στενὸν τοῦ Γενικαλὲ ἢ τοῦ Καφῆ) ὀνομαζομένη πρὸς τὰ ΝΔ. καὶ *Σαπρὸν Πέλαγος* διὰ τοὺς ἐξατμιζομένους αὐτῇ νοσηροὺς ἀτμούς.

Α Σ Ι Α

Ὅρια καὶ διαρσεις.

§. 240. Ἡ Ἀσία ὠρίζετο πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Τανάϊδος, τῆς Μαιώτιδος λίμνης, τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς Μεσογείου, τοῦ Νεῖλου καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλ. καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, τὰ δὲ πρὸς Α. καὶ Β. ὅρια αὐτῆς δὲν ἦσαν γνωστὰ παρ' ἀρχαίους. Ἡ παλαιὰ Ἀσία περιελάμβανεν 2 ὀχυρωτέρας χώρας, τὴν *Ἑλύσσονα Ἀσίαν*, τὴν *Συρίαν*, τὴν *Φοινίκην*, τὴν *Παλαιστήνην* καὶ τὴν *Αραβίαν* πρὸς Δ., τὴν *Κολχίδα*, τὴν *Ἀρμενίαν*, τὴν *Μεσοποταμίαν*, τὴν *Ἀσσυρίαν*, τὴν *Βαβυλωνίαν*, τὴν *Μηδίαν*, τὴν *Σουσιανήν*, τὴν *Περσίαν*, τὴν *Καρχαίαν*, τὴν *Υρκαίαν*, τὴν *Ἀριανήν*, τὴν *Δραγγιανήν*, τὴν *Ἀραχωσίαν*, τὴν *Γεδρωσίαν*, τὴν *Σορδιανήν* καὶ τὴν *Βακτριανήν*, εἰς τὸ κέντρον, τὴν *Σαρματίαν*, καὶ *Σκυθίαν*.

πρὸς Β. καὶ τὴν Ἰνδία μετὰ τῆς χώρας τῶν Σινῶν πρὸς τὰ ΝΔ.

ΕΛΛΑΣΣΩΝ ΑΣΙΑ.

Ὅρια. ποταμοὶ καὶ διαίρεισις.

§. 211 Ἡ Ἑλλάσσων Ἀσία καὶ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς Ἀνατολή ὠρίζετο πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους, κλάδου τοῦ Ταύρου, καίμενου εἰς τὰ μεθόρια περίπου Ἀρμενίας καὶ Συρίας καὶ διεξέρχετο ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, τῶν ὁποίων ἐπισημότεροι ἦσαν ὁ Ἀλφειὸς, ὁ μέγιστος πάντων, διάσπῃς διὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν τοῦ Κροίσου, ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον ὁ Σαγγάριος, ὅστις σύρων χρυσόκοκκιν ἐπότηιζεν εὐφορώτατα πεδία καὶ ἐχύνετο ὡσάυτως εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον ὁ Μαίανδρος, διάσπῃς εἰς τοὺς ποιητάς διὰ τοὺς ἐλιγμούς του, ἂν καὶ ὁ δρόμος του εἴνε ἐλιγώτερον τῶν ἄλλων ἐλικοειδῆς, ἐκβάλλων πρὸς Β. τῆς Μιλήτου. Διηρεῖτο δὲ εἰς δώδεκα ἐπαρχίας, τῶν ὁποίων τρεῖς ἦσαν πρὸς Δ. ἡ Μυσία, ἡ Αἰολία καὶ ἡ Καρία μετὰ τῆς Τροίας καὶ τῶν Αἰολικῶν, Ἰωνικῶν καὶ Δωρικῶν ἀποικιῶν ἐκτεινομένων κατὰ μῆκος τῶν παραλίων τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τρεῖς πρὸς Β. ἡ Βιθυνία, Παφλαγονία καὶ ὁ Πόντος, τρεῖς εἰς τὸ κέντρον, ἡ Φρυγία μετὰ τῆς Λυκαονίας, ἡ Γαλατία καὶ ἡ Καππαδοκία, καὶ τρεῖς πρὸς Ν. ἡ Λυκία, ἡ Παμφυλία μετὰ τῆς Πισιδίας καὶ Ἰσσυρίας καὶ ἡ Κιλικία.

Α. ΜΥΣΙΑ

§. 212. Αὕτη καίμενη πρὸς τὰ ΒΔ τῆς Ἑλλάσσων Ἀσίας περιλαμβάνει τὴν Τροίαν πρὸς Δ., τὴν Μικρὰν Μυσίαν πρὸς Β., τὴν Μεγάλην Μυσίαν εἰς τὸ κέντρον καὶ τὴν Αἰολίδα πρὸς Ν. Διασχίζομένη δὲ ὑπὸ τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, διασπῇς διὰ τὴν κρίσιν τοῦ Πάριδος ἐπότηιζετο ὑπὸ τοῦ Ροιδάκου ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ὁποίου ῥέοντος εἰς τὰ μεθόρια Μυσίας καὶ Βυθινίας κατεθεράσθη ὑπὸ τοῦ Δουκούλλου ὁ στρατὸς τοῦ Μιθριδάτου, ὑπὸ τοῦ Γρανίκου, διασπῇς διὰ τὴν πρώτην νίκην τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλεξάνδρος ἐκέρδησε κατὰ τῶν Περσῶν, ὑπὸ τοῦ Ξάνθου ἢ Σαμάνδρου καὶ τέλος ὑπὸ τοῦ Σιμοῦντος, μικροῦ μὲν ποταμοῦ χυνομένου εἰς τὸν ἄνωτέρω, ἀλλὰ περιλαλήτου παρ' Ὀμήρῳ

α.) Τῆς Τροίας ἐκτεινομένης ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Τροία ἢ Ἴλιον (Βουνό-Βασί), ἥτις κατεδαφισθεῖσα τὸ 1270 Π. Χ. ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀνεκτίσθη κατ' ἀρχὰς ἐν πλησιέστερον εἰς τὴν παραλίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Νέον Ἴλιον (Ἰσσαρόδην) καὶ μετὰ

ταῦτα νοτιώτερον πέντε λεύγας ὑπὸ τὸ ὄνομα, Ἀλεξάνδρεια ἡ Τρωάς (Ἐσκι-Σταμπούλ) Ἀνταδρος, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Τροίας ἐπὶ τοῦ Ἀδραμυττείου κόλπου, ἔνθεν ἀνεχώρησε κατὰ τὸν Οὐρργίλιον ὁ στόλος τοῦ Αἰνείου. Ἀβυδος (Ναγάρα) πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Τροίας ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὀνομασθὴ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἡροῦς καὶ τοῦ Λεάνδρου καὶ τὴν κατὰ τοῦ Φιλίππου, πατρὸς τοῦ Περσέως, ἀντίστασιν. Πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Τροίας εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ Ἑλλησπόντου ἔκειτο τὸ ἀκρωτήριον Σίγειον, διάσημον διὰ τοὺς τάφους τοῦ Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου. Ζέλη ἢ Ζέλεια, εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ἰδης, ὀνομασθὴ διὰ τὴν κατὰ τῶν Ῥωμαίων νίκην τοῦ Μιθριδάτου καὶ τὴν μετὰ εἰκοσιν ἔτη ἦτταν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Φαρνάκου ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, ὅστις ἔκαμεν αὐτὴν γνωστὴν διὰ τῶν τριῶν λέξεων, ἡλθον, εἶδον, ἐρίκησα.

Ε΄.) Τῆς Μικρᾶς Μυσίας, μέρος τῆς ὁποίας κείμενον ἀντικρὺ τῆς Κυζίκου νήσου μετὰξὺ Αἰσῆπου καὶ Ῥυνδάκου ἐκαλεῖτο Δολιονίς, ἐπισημότεραι πόλεις Λάμψακος, ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, πατρίς τοῦ ἱστορικοῦ Ἀναξιμένους, ὅστις παιδαγωγὸς ὦν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τὴν ἔσωσεν ἐκ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. Κυζίκος, ἐπὶ τινος νήσου κειμένης πρὸς Ν. τῆς Προποντίδος, τὴν ὁποίαν ὁ μέγας Ἀλεξάνδρος ἤνωσε μετὰ τῆς στερεᾶς διὰ δύο γεφυρῶν.

Υ΄.) Τῆς Μεγάλης Μυσίας πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ὁποίας ἔκειτο ἡ χώρα τῶν Κιλικίων τῶν κατοικούντων περὶ τὸν Ἀδραμυττεῖον κόλπον καὶ πρὸς τὰ ΝΑ. ἡ Ἀβρετινὴ ἀφιερωμένη εἰς τὸν Δία, ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Πέργαμον, πρὸς τὰ ΝΔ. παρὰ τὸν Κάικον (Γιρμασί), μητρόπολις ἀκμάσαντος ὁμωνύμου βασιλείου παραδοθέντος εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑπὸ τοῦ τελευταίου βασιλέως αὐτοῦ Ἀττάλου καὶ πόλις διάσημος διὰ τὸν περιφανῆ ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τὴν λαμπρὰν βιβλιοθήκην της, τὴν εὑρεσιν τοῦ Περγάμενου χάρτου καὶ τὴν γέννησιν τοῦ περιδόξου ἱατροῦ Γαληνοῦ. Ελαία, ἐπίνειον τοῦ Περγάμου ἐπὶ τοῦ Ἐλαϊτικοῦ κόλπου. Λυρνησός, ἐρείπιον πρὸς τὰ ΒΑ. μητρόπολις τῆς νοτίου Κιλικίας Λυρνησίδος καλουμένης καὶ πατρίς τῆς Βρισπίδος. Ἀδραμυττεῖον, πλησίον τοῦ Εὐήνου ποταμοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν ὁμώνυμον τῆς πόλεως κόλπον. Θήβη, πρὸς Β. ἐρείπιον, μητρόπολις τῆς βορείου Κιλικίας Θηβαϊκῆς λεγομένης. Σκῆψις, πρὸς τὰ ΒΔ. διάσημος διὰ τὰς ὥραιās βιβλιοθήκας της.

Δ΄.) Τῆς Αἰολίδος κατοικουμένης ὑπὸ Αἰολέων ἀποίκων ἐπισημότερα πόλις ἦτον ἡ Κόμη, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ἐπίσημος διὰ τὴν ὀνομαστὴν Σίβυλλαν αὐτῆς, πατρίς τοῦ Ἡσιόδου ἀνατραφέντος εἰς τὴν ἐν Βεζιωτίᾳ Ἀσκραν καὶ μία τῶν

ἐπτά πόλεων τῶν ἀμφισβητουσῶν τὴν γέννησιν τοῦ Ὀμήρου, ἐ-
πονομαζομένη καὶ Φρικωνίς ἀπὸ τοῦ ἐν Λοκρίδι Φρικίου ὄρους.
Ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω ἦσαν καὶ δέκα ἔτι ἄλλαι ἡττονος λόγου ἄ-
ξιαί, *Λήρσαι, Νέοι τεῖχος, Τήνος, Κίλλαι, Νότιοι, Αἰγι-
όρессα, Πιάνη, Αἰγαῖαι, Μύρινα καὶ Γρόνεια.*

Β. ΑΥΔΙΑ

§ 213. Αὕτη κειμένη πρὸς Ν. τῆς Μυσίας καὶ Αἰολίδος ἐκα-
τοικεῖτο κατὰ τὰ δυτικά της παράλια ὑπὸ Ἴωνικῶν ἀποικιῶν,
ἐξ ὧν τινα καὶ Ἰωρία ὠνομάσθησαν. Ὅρη ἐπισημότερα αὐτῆς ἦ-
σαν *Μυκάλη* (Σαμσοῦν), περίφημον διὰ τὴν παρ' αὐτῷ ναυμα-
χίαν εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος κατέθραυσε τὸν Περσι-
κόν, *Σίπυλος*, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐβασίλευσεν ὁ Τάνταλος καὶ ἡ Νιό-
βη μετεμορφώθη κατὰ τὸν μῦθον εἰς πέτραν, *Τμῶλος*, ὄρος
ὕψηλόν φέρον ἐξαίρετον οἶνον καὶ κρίνον· ἐπὶ τούτου παροργι-
σθεὶς ὁ Ἀπόλλων κατὰ τὸν Ὀβίδιον ἐτιμώρησε τὸν Μίδα θε-
σας εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὄνου ὧτα διὰ τὴν ὑπὲρ τοῦ Πανὸς κρί-
σιν του. Διεβρέετο δὲ ὑπὸ τοῦ Πακτωλοῦ παρασύροντος καὶ χρυ-
σίον, ἀφότου ὁ Μίδας ἐλούσθη εἰς αὐτὸν κατὰ συμβουλήν τοῦ
Διονύσου, καὶ ὑπὸ τοῦ Καῦστρου, ὀνομάσθαι διὰ τοὺς κύκνους του.

α.) Τῆς μὲν Ἰωνίας ἐχούσης 42 πόλεις ἐπισημότεραι ἦσαν *Φώ-
καια*, ἐπὶ τοῦ Κυμαίου κόλπου, ἥς ἀποικία τὸ 600 Π. Χ. κατῴ-
κησε τὴν Μασσαλίαν. *Σμύρνη*, ἐπὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ ὁμωνύμου
κόλπου, πατρὶς τοῦ Βουκολικοῦ ποιητοῦ Βίωνος καὶ ἡ ὠραιότερα
πόλις τῆς Ἀσίας· ὁ Ὅμηρος ἐκ τοῦ παραβρέοντος Μελήτος ποτα-
μοῦ, ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ὁποίου πολλοὶ διατείνονται ὅτι ἐγεννή-
θη, ὠνομάσθη Μελησιγενής. Ἐφεσσος (Ἀγιασουκούλ), παρὰ τὰς
ἐκβολὰς τοῦ Καῦστρου, θεμελιωθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τῶν Ἀ-
μαζόνων, ἦτον διάσημος διὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος καὶ διὰ
τὴν γέννησιν τῶν διασήμων ζωγράφων Ἀπελλοῦ καὶ Παρρασίου,
τοῦ φιλοσόφου Ἡρακλείτου καὶ τοῦ ποιητοῦ Ἰππώνακτος. *Κλα-
ζομεναι* (Βουρλά), ἐπὶ τῆς βορείου παραλίας ὁμωνύμου χερσονή-
σου, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Ἀναξαγόρου. *Ερυθραί*, εἰς τὰ ἀνα-
τολικά ὁμωνύμου χερσονήσου, περίφημος διὰ τὴν ὁμώνυμον Σί-
βυλλαν. *Τέως* (Σιγαζίκ), πρὸς τὰ ΝΑ. ὁμωνύμου χερσονήσου,
πατρὶς τοῦ Ἐκαταίου, τοῦ ποιητοῦ Ἀνακρέοντος καὶ τοῦ φιλοβί-
βλου Ἀπελλίκοντος. *Λέβεδος*, πόλις παράλιος καὶ τανῦν ἐρεί-
πιον, ἐν ᾗ ἐτελεῖτο κατ' ἔτος ἑορτὴ πρὸς τιμὴν τοῦ Βάκχου. *Κο-
λοφῶν* ἐπίσημος διὰ τὴν θαλάσσιον καὶ ἱππικὴν αὐτῆς δύναμιν
καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Ξε-

νομήνους καὶ τοῦ Μιμνέρμου, ποιητοῦ καὶ μουσικοῦ, ἀμφισβή-
τουσα περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Ὀμήρου. *Παριώριον*, ἑρὸν τοῦ
Ποσειδῶνος ἄλσος, εἰς τὸ ὅποιον συνήρχοντο κατ' ἔτος οἱ ἀπε-
σταλμένοι τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἰωνικῶν πόλεων καὶ ἐπανηγυρίζον τὰ
Παριώρια. *Πριήνη* (Σαμσοῦν), πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω ἐπί-
τινος μικροῦ ποταμοῦ χυνομένου εἰς τὸν Μαίανδρον, πατρὶς τοῦ
Βίαντος, ἐνὸς τῶν ἐπτὰ σοφῶν. *Μιλήτος* (Ηκλήτια), εἰς τὴν εἰ-
σοδὸν τοῦ Λατμικοῦ κόλπου, διάσημος διὰ τὰ κελὰ τῆς μαλλίας,
τὸ ἰσχυρὸν ναυτικόν, τὸ ἐμπόριον, τὰς πολυαρίθμους ἀποικίας
καὶ πατρὶς τοῦ Θαλοῦ, ἐνὸς τῶν ἐπτὰ σοφῶν, τοῦ Ἀναξιμάνδρου,
ὅστις πρῶτος κατεσκεύασε γήινον σφαῖραν καὶ ἐχάραξε γεωγρα-
φικοὺς πίνakas, τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἀναξιμένους, τῆς Ἀσπασίας
καὶ πολλῶν περιδόξων τεχνιτῶν τῆς ἀρχαιότητος.

6.) Τῆς δὲ *Λυδίας* ἐπισημότεραι πόλεις *Μαγνησία* ἡ ὑπὸ
Σιτύλῳ, παρὰ τὸ ὄρος *Σίτυλλον*, περὶ τὴν ὁποίαν κατεπολεμήθη
ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ὁ Μέγας Ἀντίοχος, βασιλεὺς τῆς Συρίας. *Σάρ-
δεις*, παρὰ τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν καὶ τὸ ὄρος Τρωλὸν, μητρό-
πολις τοῦ πλουσίου καὶ ἰσχυροῦ βασιλείου τοῦ Κροίσου.

Γ' ΚΑΡΙΑ.

§ 244 Αὕτη καίμενη πρὸς Ν. τῆς Ἰωνίας καὶ Λυδίας περιελάμ-
βανε πρὸς τὰ ΝΑ. τὴν Δωρίδα, ἐν ᾗ ὑπῆρχε τὸ ὄρος *Λάτμιον*, ἐπὶ
τοῦ ὁποίου πλάττεται ὅτι ἡ Σελήνη ἠράσθη τοῦ Ἐνδυμίωνος.

α.) Τῆς Καρίας ἐπισημότεραι πόλεις *Μαγνησία* ἡ ἐπὶ *Μαϊάρ-
δρῳ* (Ἰνε-παζάρ), παρὰ τὸν Μαίανδρον, ἥτις ἐδόθη παρὰ τοῦ
βασιλέως τῆς Περσίας ὡς ψῶμισμα εἰς τὸν Θεμιστοκλέα. *Ἀλι-
καρνασσός* (Βουδροῦμι), ἐπὶ τοῦ Κεραμικοῦ κόλπου φέροντας
τὸ ὄνομα τῆς παρ' αὐτὸν μικρᾶς πόλεως *Κεράμου*, καθέδρα τῶν
βασιλέων τῆς χώρας κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τῶν Δωριέων,
μητρόπολις τοῦ βασιλείου τοῦ Μυσώλου, πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ
ὁποίου ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἀρτεμισία ἀνήγειρε μεγαλοπρεπέστα-
τον τάφον *Μυσώλειον* λεγόμενον, καταταχθέντα εἰς τὸν ἀριθ-
μὸν τῶν ἐπτὰ τοῦ κόσμου θαυμάτων, καὶ πατρὶς τῶν ἱστορικῶν
Ἡροδότου καὶ Διονυσίου. *Ίασσος* (Ἀσσέμ-Καλασί), πόλις ἐγγυρὰ
καίμενη παραβαλασσίως ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου. *Καῖρος*
(Κωπί), πρὸς Ν. τῆς Καρίας, πατρὶς τοῦ ζωγράφου Πρωτογένους
ἀποτελοῦσα ἰδίαν δημοκρατίαν καὶ ἔχουσα πεδία μὲν εὐφορα, ἀλ-
λὰ κλίμα νοσώδες. *Ἀλάβαρδα* (Βούζ-Δαγάν) εἰς τὸ μέσον τῆς
Καρίας, πόλις μεγάλη, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἦσαν εἰς ἄκρον
ἡδοναθεῖς. Πλησίον τῆς Μιλήτου ἐπὶ τοῦ Ποσειδείου ἀκρωτη-

ρίου ἦτο νῆος τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ ὁποίου οἱ ἱερεῖς ἐκαλοῦντο *Βραγχιδαί*,

6.) Τῆς Δωρίδος ἐπιστημοτέρα πόλις ἦτον ἡ *Κρίδος* (Πόρτον Γενουαϊκόν), εἰς τὴν ἄκραν χερσονήσου κειμένης ἀπέναντι τῆς Κῷ, διάσημος διὰ τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀφροδίτης, ἔργον τοῦ περιφήμου ἀγαλματοποιοῦ Πραξιτέλους, καὶ πατρίς τοῦ ἱατροῦ καὶ ἱστορικοῦ Κτησίου καὶ τοῦ ἀστρονόμου Εὐδόξου. Αἱ λοιπαὶ τέσσαρες πόλεις τῶν Δωριέων, ἐξαιρουμένης καὶ τῆς Ἀλικαρνασσῦ, ἀποσπασθείσης ἐκ τῆς ὁμοσπονδίας, ἔκειντο ἐπὶ τῶν νήσων Κῷ καὶ Ῥόδου, περὶ ὧν γενήσεται λόγος κατωτέρω.

Δ'. ΒΙΘΥΝΙΑ

§ 215. Αὕτη κειμένη πρὸς Α. τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, τῆς Προποντίδος καὶ τῆς Μυσίας, ἐσχημάτιζε βασιλείον τοῦ ὁποίου Νικομήδης ὁ Φιλοπάτωρ, τρίτος καὶ τελευταῖος βασιλεὺς αὐτῆς, διὰ βοηθείας τῶν Ῥωμαίων κατέλαβε τὸν θρόνον τὸν ὁποῖον μετὰ θάνατον παρεχώρησεν εἰς αὐτούς. Ἡ πρὸς τὰ ΝΔ. χώρα περιλαμβάνουσα τὸ ὄρος Ὀλύμπον, τὸ ὁποῖον εἶνε ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων τῆς Ἑλλάσσονος Ἀσίας, ἐκαλεῖτο Ὀλυμπιανή. Ἐπιστημurai πόλεις *Χαλκηδὼν* ἐπὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου, ἀποικία Μεγαρέων, ὀνομαζομένη σκωπικῶς καὶ πόλις τῶν *Τυφλῶν* διὰ τὴν κακὴν ἐκλογὴν τῆς θέσεως εἰς ἣν οἱ θεμελιωταὶ αὐτῆς τὴν ἔκτισαν, καὶ πατρίς τοῦ φιλοσόφου Ξενοκράτους. Ἀστακος καὶ πρότερον Ὀλβία εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου. Νικομηδεία, μητρόπολις πρότερον τοῦ βασιλέως Προυσία παρὰ τῷ ὁποίῳ κατέφυγεν ὁ Ἀννίβας καὶ μετὰ ταῦτα καθέδρου Ῥωμαίου διοικητοῦ καὶ πατρίς τοῦ φιλοσόφου καὶ ἱστορικοῦ Ἀρριανοῦ, μαθητοῦ τοῦ Ἐπικτήτου. Νίκαια καὶ πρότερον Ἀντιγόρεια πρὸς Ν. τῆς Νικομηδείας ἐπὶ τῆς Ἀσκανίας λίμνης, πατρίς τοῦ περιδόξου ἀστρονόμου Ἰππάρχου καὶ πόλις ἐπίσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ τὸ 325 Μ.Χ. συγκροτηθεῖσαν ἐπὶ Κωνσταντίνου Οἰκουμενικὴν Σύνοδον. Προῦσα, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Νικαίας, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Μυσίου Ὀλύμπου, κτίσμα τοῦ Α. βασιλέως Προυσία καὶ μητρόπολις τῆς Ὀλυμπιανῆς χρηματίσασα. Αἰθυσσα, πρὸς Β. τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου, ἐπίσημος διὰ τὸν τάφον τοῦ Ἀννίβα ἀποθανόντος αὐτοῦ διὰ δηλητηρίου διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων. Ἡράκλεια ἡ Πορτικὴ, ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀποικία Μιλησίων καὶ πόλις ἀκμαία, ἐν ᾗ ὑπῆρχεν ἱερὸν τοῦ Πρακλέους, ἔχον ἀγαλμα, τοῦ ὁποίου τὸ ῥόπαλον, ἡ φαρέτρα καὶ ἡ δορὰ ἦσαν χρυσᾶ. Πρὸς Β. ἐξτείνετο ἡ Ἀγαρου-

σιὰς χερσόνησος, ἐν ἣ ὑπῆρχεν ἄντρον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ἡρακλῆς κατέβη κατὰ τὸν μῦθον εἰς τὸν ἄδην.

Ε'. ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑ

§ 216. Ἡ *Παφλαγονία* (Ἀνατολή), κειμένη πρὸς Α. τῆς Βιθυνίας, διεσχίζετο ὑπὸ τοῦ Ὀλγάσσου καὶ τοῦ Κυτῶρου ὄρους ἀπολήγοντος εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου *Κάραμβιν* ἄκρην (Κερεμπέ), κειμένην ἀπέναντι τοῦ ἐν τῇ Ταυρικῇ χερσονήσῳ ἄκρωτηρίου, ὅπερ Κριοῦ μέτωπον ἐκαλεῖτο. Ἐπισημότεραι πόλεις *Σήσαμος* καὶ μετὰ ταῦτα ἐξ ἡγεμονίδος τινὸς τοῦ Περσικοῦ βασιλείου *Ἀμαστρίς*, εἰς τὸν Εὐξείνου Πόντον. *Σινώπη*, ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πόλις ὀχυρά, πατρίς καὶ καθέδρα τοῦ Μιθριδάτου, πατρίς Διογένους τοῦ Κυνικοῦ καὶ ἀποικία Μιλησίων.

ΣΤ'. ΠΟΝΤΟΣ

§ 217. Ὁ Πόντος ἐκτεινόμενος κατὰ μῆκος τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα, διεῖρρέετο ὑπὸ τοῦ Θερμώδοντος, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου λέγεται ὅτι ὤκουν αἱ Ἀμαζόνες. Ἐπισημότεραι πόλεις *Ἀμισός* (Σαμισοῦν), ἐξ ἧς ὀνομάζεται καὶ ὁ κόλπος ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖται, ἀποικία Ἀθηναίων. *Τραπεζοῦς*, μεγάλη πόλις, ἥτις τὸν μεσαιῶνα ὑπῆρξε καθέδρα αὐτοκρατορίας ἀποσπασθείσης ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. *Ἀμάσεια* (Ἀμασιάχ), ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, πατρίς τοῦ γεωγράφου Στράβωνος. *Κόμανα τὰ Πορτικὰ* (Τοκάτι), πρὸς τὰ Α. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, διάσημος διὰ τὸν ναόν της, τοῦ ὁποίου ὁ ἀρχιερεὺς ἦτον ὁ ὑπέρτατος ἀρχὼν τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ὅλης. *Κοτύωρα* ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀποικία Σινωπέων. *Κερασοὺς* καὶ μετὰ ταῦτα *Φαρνακία* παρὰ τὴν παραλίαν τοῦ Πόντου. Ἐντεῦθεν λέγουσιν ὅτι μετέφερεν ὁ Λούκουλλος τὰς κερασέας εἰς τὴν Εὐρώπην.

Ζ'. ΦΡΥΓΙΑ

§ 218. Ἡ Φρυγία (Ἀνατολή καὶ Καραμανία) κειμένη πρὸς Α. τῆς Μυσίας ὀνομάζετο *Μεγάλη Φρυγία*, πρὸς διάκρισιν τῆς *Μικρᾶς*, ἥτις περιελθάνουσα τὴν Τροίαν, τὸ βόρειον τῆς Μυσίας, τὴν Βιθυνίαν καὶ μέγα μέρος τῆς Γαλατίας, ὀνομάζετο καὶ ἡ παρ' *Ελλήσπορον* *Φρυγία*, ἡ δὲ παρὰ τὴν Λυδίαν χώρα ὑποκειμένη εἰς συνεχεῖς σεισμοὺς ἐκαλεῖτο *Κατακεκαυμένη*, ἡ δὲ παρὰ τὴν Βιθυνίαν, ἐξ ἧς εἶχεν ἀποσπασθῇ, *Ἐπίκτητος*. Προσέτι καὶ ἡ *Λυκαονία* κειμένη πρὸς τὰ ΝΔ. ἱκανὸν χρόνον ἀνῆκεν εἰς αὐ-

τήν. Ἐπισημότεραι πόλεις *Λαοδίκεια*, πρὸς τὰ ΝΑ. καθέδρα Ῥωμαίου διοικητοῦ. Ἀπάμεια ἢ *Κιβωτός*, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μαρσίου καὶ Μαιάνδρου, πόλις ἐπίσημος, ἐμπορικωτάτη καὶ μητρόπολις ἐπαρχίας ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου. *Κελαιναί*, ἐρείπιον πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις ἱκανὸν χρόνον τῆς Φρυγίας, ἐν ᾗ ὁ Μαρσύας, ἐφευρετὴς τοῦ αὐλοῦ, ἠμφισβήτησε μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος περὶ μουσικῆς τέχνης. *Κίβυρα* ἢ *Μεγάλη*, ἐπὶ τοῦ Μαιάνδρου πρὸς Ν., πόλις ὀχυρωτάτη, ἣτις ἐσχημάτιζε δημοκρατίαν ἀνεξάρτητον. *Μιδάειον*, παρὰ τὸν Σαγγάριον ποταμόν, ἐν ᾗ ὁ Ἀντώνιος κατέλαβε τὸν Σέξτον Πομπήιον. *Σύνναδα*, εἰς τὰ ὄρια τῆς Γαλατίας, ἔχουσα εἰς τὰ πέριξ πολὺ τιμα μάρμαρα. *Ἰψός*, πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, πολίχνη διάσημος διὰ τὴν γενομένην τὸ 304 Μ. Χ. αἱματώδη μάχην μεταξὺ Σελεύκου, Πτολεμαίου, Λυσιμάχου καὶ Κασσάνδρου κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Ἀντίγονος. *Θύμβριον*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, ἐν ᾗ ὁ Κῦρος καὶ ὁ Κροῖσος συνῆψαν ἀξιοληνημένον μάχην. *Ἰκόνιον*, πρὸς τὰ ΒΔ., μητρόπολις τῆς Λυκαονίας. *Λάρανδα*, πρὸς τὰ Α. πόλις τῆς Λυκαονίας.

Η'. ΓΑΛΑΤΙΑ

§ 219. Ἡ Γαλατία (Ἀνατολή καὶ Καρχαμανία) κειμένη πρὸς Ν. τῆς Βιθυνίας καὶ Παφλαγονίας καὶ ὀνομαζομένη οὕτως ἐκ τῶν ἐξ Εὐρώπης Γαλατῶν ἀποκατασταθέντων αὐτόθι, στρατηγῶντος τοῦ Βρέννου, περιελάμβανε τρεῖς διαφόρους λαούς, τοὺς *Τολιστοβογίους* πρὸς Δ., τοὺς *Τεκτόσαγας* εἰς τὸ μέσον, καὶ τοὺς *Τρόκμους* πρὸς Α. Ἐπισημότεραι αὐτῶν πόλεις *Πεσσινούς*, πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου, μητρόπολις τῶν Τολιστοβογίων ἔχουσα περίφημον ναὸν τῆς Κυβέλης. *Γόρδιον*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, ἐν ᾗ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέτεμε τὸν *Γόρδιον* δεσμόν. *Ἀμόριοι*, πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου, πατρὶς τοῦ Αἰσώπου. *Ἀγκυρα*, εἰς τὸ κέντρον, μητρόπολις τῶν Τεκτοσάγων, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ Παῦλος ἀποτείνεται διὰ τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς του. *Ταουῖα*, μητρόπολις τῶν Τρόκμων. *Γάγγρα*, καθέδρα τοῦ βασιλέως Δηϊοτάρου.

Θ'. ΚΑΡΠΑΔΟΚΙΑ.

§ 220. Ἡ Καρπαδοκία κειμένη πρὸς Ν. τῆς Γαλατίας καὶ τοῦ Πόντου περιελάμβανε τὴν μικρὰν Ἀρμενίαν πρὸς Α., τὴν Καταονίαν πρὸς Ν. καὶ τὸ ὑψηλὸν καὶ χιονοσκέπαστον ὄρος Ἀργαίων, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου φαίνεται, λέγουσιν, ὁ Εὐξείνιος Πόν-

τος καὶ ἡ Μεσόγειος. Ἐπιστημότεραι πόλεις α.) τῆς ἰδίως Καππαδοκίας *Μύζακα* ἢ *Καيسάρεια* ἡ πρὸς τῷ Ἀργαίῳ καὶ *Εὐσέβεια*, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ἀργαίου, μητρόπολις τῆς Καππαδοκίας καὶ πατρίς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. *Κύβιστρα* (Βουζτερέ), πρὸς Ν., ἐν ᾗ ἐστρατοπέδευσεν ὁ Κικέρων διευθυνόμενος πρὸς τὴν Κιλικίαν. *Νῶρα* (Βούρ), πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, φρούριον ἐν ᾧ ὁ Εὐμένης, ἡγεμὼν τῆς Καππαδοκίας, ἐπολιορκήθη ἐν ἔτος ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου. *Ναζιανζός*, ἐρείπιον πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, εἰς τὰ περίξ τῆς ὁποίας ἐγεννήθη ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ ἐπικληθεὶς *Ναζιανζηνός*. *Ἀρχελαῖς* (Ἐρεκλί), πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω, ἀποικία Ῥωμαϊκή, ἐν ᾗ ἐφρονεύθη ὁ αὐτοκράτωρ Μακρίνος. β.) τῆς Μικρᾶς Ἀρμενίας *Νικόπολις*, πρὸς Ν. κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πομπηίου πρὸς ἀνάμνησιν τῆς κατὰ τοῦ Μιθριδάτου νίκης του. *Σάταλα*, ἡ τελευταία πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀρμενίας ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου, ἥτις ἐφρουρεῖτο ὑπὸ Ῥωμαϊκῆς λεγεῶνος. *Μελιτινὴ* (Μαλατία), παρὰ τὸν Μέλανα ποταμόν, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ. *Νόβον* (Κοδί-Ἰσσάρ), φρούριον ὄχυρόν κείμενον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Παρυάδρου ὄρους, ἐν ᾧ ὁ Μιθριδάτης εἶχε τοὺς θησαυροὺς του καὶ ἐγένετο αὐτόχειρ. γ.) τῆς Καταονίας *Κόμαρα Καππαδοκίας* (Ἐλ-Βοστάν), ἐπὶ τοῦ Σάρου ποταμοῦ, πόλις διάσημος διὰ τὸ ἱερὸν τῆς Ἐννοῦς. *Τύαρα*, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ταύρου, πατρίς τοῦ γόητος Ἀπολλωνίου, ὅστις διὰ τὰς παραδόξους καὶ τερατώδεις διδασκαλίας του εἶχε πολλοὺς ὁπαδοὺς. *Κουκουσός*, πρὸς τὰ ΝΑ., διάσημος διὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Ι. ΛΥΚΙΑ.

§ 221. Ἡ Λυκία (Ἀνατολή), κειμένη πρὸς Ν. τῆς Φρυγίας περιελάμβανε 23 πόλεις, αἵτινες ἐσχημάτιζον ἀνέκαθεν συμμαχικὴν πολιτείαν, ἔχουσαι ἴδιον ἀρχηγὸν Λυκίαρχον λεγόμενον· πρὸς τὰ ΝΑ. ἔκειτο τὸ ὄρος Κράγος, τὸ ὁποῖον περιελάμβανε τὴν Χίμαιραν, ἡφαίστειον, τοῦ ὁποῦ ἡ κορυφὴ κατεῖχeto ὑπὸ λεόντων, τὸ μέσον ὑπὸ ἀγρίων αἰγῶν καὶ τὸ κάτω ὑπὸ δρακόντων, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπλάσθη καὶ ἡ μυθολογουμένη Χίμαιρα, τὴν ὁποίαν ἐφόνευσεν ὁ Βελλερεφόντης. Ἐπιστημότεραι πόλεις *Τελμισσός*, ἐρείπιον πρὸς Δ. παρὰ τὸν κόλπον *Γλαῦκον* ἢ τῆς *Τελμισσοῦ*, οἱ κάτοικοι τῆς ὁποίας ἐφημίζοντο ὡς ἔμπειροι οἰωνοσκόποι καὶ μάντιες. *Ξάνθος* (Ἐξενιδέ), πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι πολιορκηθέντες ὑπὸ τοῦ Βρούτου, φονέως τοῦ Καίσαρος, ἐπροτίμησαν μᾶλλον νὰ πέσωσιν εἰς τὰς φλόγας μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν, πᾶρεξ εἰς τὰς

χειρας τοῦ νικητοῦ. Πάταρα (Πατέρα), πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέ-
ρω παρὰ τὴν θάλασσαν, πόλις διάσημος διὰ τὸ χειμερινὸν μαν-
τεῖον τοῦ Παταρέως Ἀπόλλωνος. Φάσηλις (Φιόνδα), πρὸς Α. κα-
τοικουμένη ὑπὸ πειρατῶν, οἵτινες ἐφεύρον τὸν φάσηλον, στενό-
μακρον πλοιάριον κινούμενον διὰ πανίων καὶ κωπῶν. Πρὸς τὰ ΒΑ.
κεῖται στενὸν τὸ ὁποῖον οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀλεξάνδρου διέβη-
σαν ἐμβάντες εἰς τὴν θάλασσαν μέχρι τῆς ζώνης καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου
εἰσέρχονται εἰς τὴν Παμφυλίαν.

ΙΑ'. ΠΑΜΦΥΛΙΑ.

§ 222. Ἡ Παμφυλία (Ἀνατολὴ καὶ Καραμανία) κειμένη πρὸς
Ν. τῆς Φρυγίας περιελάμβανε τὴν Πισιδίαν καὶ τὴν Ἰσαυρίαν,
χώρας ὀλίγου λόγου ἀξίας κειμέναι παρὰ τὴν σειρὰν τοῦ Ταύρου
καὶ διαβρέζομέναι ὑπὸ τοῦ Εὐρυμέδοντος (Μενουαγά-), εἰς τὰς ἐκ-
βολὰς τοῦ ὁποίου ὁ Κίμων πεζομαχῶν καὶ ναυμαχῶν ἐκέρδησε
κατὰ τῶν Περσῶν δύο νίκας. Ἐπισημότεραι πόλεις τῆς Παμφυ-
λίας Πέργη, ἐπὶ τοῦ Κέστρου, μητρόπολις ἐπαρχίας. Σίδη, μη-
τρόπολις ἔχουσα λιμένα, ὅστις ἐχρησίμευεν ὡς ὁρμητήριον εἰς τοὺς
πειρατὰς τῆς Κιλικίας. Ἀσπενδος, πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Εὐρυμέδον-
τος. Τῆς Πισιδίας Τερμησσός (Ἑστενάζ), ἡ κυριωτέρα πόλις τῶν
μνημονευομένων ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου Σολύμων καὶ τῆς ἐπαρχίας Κα-
βαλίδος. Σέληνη, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Πισιδίας ἥτις ἠδύνα-
το νὰ ὁπλίσῃ ὑπὲρ τὰς 20 χ. ἀνδρῶν. Τῆς Ἰσαυρίας, Ἰσαυρα
(Βέη-Σερί), πόλις πολλάκις ὑποστᾶσα καταστροφάς.

ΙΒ'. ΚΙΛΙΚΙΑ.

§ 223. Ἡ Κιλικία (Καραμανία καὶ χῶραι τοῦ Ἰτχίλ) κειμέ-
νη πρὸς Ν. τοῦ Ταύρου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐχωρίζετο ἐκ τῆς Καπ-
παδοκίας, διηρεῖτο εἰς Τραχεῖαν πρὸς Δ., καὶ εἰς Πεδιήν, πρὸς
Α. Ἡ πρώτη ὀνομασθεῖσα μετὰ ταῦτα καὶ Ἰσαυρία ἦτο τὸ κα-
ταγώγιον τῶν πειρατῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Πομπήιος καταδιώξας
μέχρι τῶν λιμένων τῶν ἐκαθάρισε τὴν Μεσόγειον. Μᾶλλον ἀξιο-
σημείωτος ποταμὸς αὐτῆς εἶνε ὁ Κύδνος, διάσημος διὰ τὰ ψυχρὰ
ὕδατά του, τὰ ὁποῖα ἐστάθησαν ἐπιβλαβῆ εἰς τὸν Μ. Ἀλέξαν-
δρον λουσθέντα εἰς αὐτόν. Ἐπισημότεραι πόλεις τῆς Τραχείας
Κιλικίας Σελευσίς (Σελεντί), παρὰ τὰς ἐκβολὰς ὁμωνύμου πο-
ταμοῦ, διάσημος διὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ,
ἐξ οὗ καὶ Τραϊανοῦ πόλις ὠνομάσθη. Σελεύκεια ἡ Τραχεῖα, πρὸς
τὰ ΝΑ., πόλις παράλιος καὶ μητρόπολις κειμένη παρὰ τὰς ἐκβο-
λὰς τοῦ Καλυκάδου ποταμοῦ. Ἀρεμοόριον (Σκαλέμουρα), ἡ με-

σημειωτέρα τῆς Κιλικίας πόλις κειμένη παρὰ τὸ δμώνυμον ἀκρωτήριον. Τῆς *Πεδινης Σεβαστούπολις*, μητρόπολις κτισθεῖσα πρὸς τιμὴν τοῦ Αὐγούστου ἐπὶ τῆς μικρᾶς νήσου Ἐλαιούσης ὑπὸ Ἀρχελάου τοῦ τελευταίου βασιλέως τῆς Καππαδοχίας. Ὀλβᾶ, ἐρείπιον, πόλις ὡσαύτως τῆς Πεδινης Κιλικίας ἔχουσα ἱερὸν τοῦ Διός, τοῦ ὁποίου ὁ ἱερεὺς ἦτο καὶ ἀρχηγὸς τῆς χώρας, κτίσμα τοῦ Αἴαντος καὶ τοῦ Τεύκρου. *Ταρσός*, ἐπὶ τοῦ Κύδνου, μητρόπολις ὅλης τῆς ἐπαρχίας, πόλις πολυάνθρωπος, πλουσία καὶ ὀνομαστή διὰ τὴν περὶ τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας πρόοδον τῶν κατοίκων της καὶ πατρίς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἰσσός (Ὁσελέρ), πρὸς Α. ὀνομαστή διὰ τὴν κατὰ τοῦ Δαρείου τὸ 333 Π. Χ. νίκην τοῦ Ἀλεξάνδρου. Πρὸς Α. μετὰ τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους καὶ τῆς θαλάσσης ἔκειντο αἱ *Πύλαι* τῆς Συρίας, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Ἀλέξανδρος εἰσέβαλεν εἰς τὴν Συρίαν. *Κῶρυκος* (Κοῦρκον), πρὸς τὰ ΝΔ., λιμὴν, ἐν ᾧ ἐναυλόχει Ῥωμαϊκὸς στόλος. Παρ' αὐτὴν ἔκειτο ἄντρον, εἰς τὸ ὁποῖον μυθολογεῖται ὅτι ὁ Τυφὼν κατέκλεισε τὸν Δία. *Σόλοι* καὶ μετὰ ταῦτα *Πομπηϊούπολις*, ἐν ᾗ ὁ Πομπήϊος κατέκτισε τοὺς περιωθέντας πειρατὰς καὶ ἔλαβον τὴν ἀρχὴν τῶν οἱ σολοικισμοί. Ἀρχιάλη, πρὸς τὰ ΒΑ τῆς ἀνωτέρω, κτίσμα τοῦ Σαρδαναπάλου, ἐν ᾧ ὑπῆρχε καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ.

ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣΣΟΝΟΣ ΑΣΙΑΣ.

§ 224. Αὗται περιελάμβανον τὰς νήσους τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τοῦ Ἰκαρίου πελάγους, τὰς Σποράδας καὶ τὴν Κύπρον ἄ.) Εἰς τὰς νήσους τῆς Προποντίδος ἀνῆκε *Προκόπνησος* (Μαρμαρᾶ) ἔχουσα δμώνυμον πόλιν. β.) Εἰς τὰς τοῦ Αἰγαίου πελάγους *Αἴημος*, μεγάλη ἡφαίστειος νῆσος, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἡφαιστος κρημνισθεὶς ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ Διὸς ἐσύστησεν αὐτόθι τὸ χαλκεῖόν του καὶ εἰργάζετο τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διός. *Τένεδος*, παρὰ τὴν παραλίαν τῆς Τροίας, ἐν ᾗ κατὰ τὸν Οὐῆργίλιον ἐκρύβη ὁ Ἑλληνικὸς στόλος κατὰ τὴν παλιορκίαν τῆς Τροίας. *Λέσθος* (Μιτυλήνη), πρὸς Ν. τῆς Τενέδου, ἐκ τῶν ὠραιότερων καὶ μεγαλειότερων νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ ὀνομαστή διὰ τοὺς οἶνους της. Ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς *Μιτυλήνη*, πρὸς τὰ ΝΑ., ἀκμαία μητρόπολις καὶ πατρίς τοῦ Πιττακοῦ, τοῦ Ἀλκαίου καὶ τῆς Σαπφούς. *Μέθυνα*, πρὸς τὰ ΒΑ., πατρίς τοῦ λυρικοῦ ποιητοῦ Ἀρίωνος. *Ερεσσος*, πρὸς Δ. πατρίς τοῦ Θεοφράστου. *Αργιρούσαι*, τρεῖς τὸν ἀριθμὸν νῆσοι, κείμεναι μετὰ τὴν Λέσθου καὶ Αἰολίδος, αἵτινες ἦσαν περίφημοι διὰ τὴν περὶ αὐτὰς ναυμαχίαν τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. *Χίος*, ἀντικρὺ τῶν Κλαζομενῶν, ὀνομαστή διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οἶνους της ἡ δμώνυ-

μος μητρόπολις αὐτῆς ἡμφισβήτει περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Ὀμήρου καὶ ἦτο πατρίς τοῦ ῥήτορος καὶ ἱστορικοῦ Θεοπόμου. γ.) Εἰς τὰς τοῦ Ἰκαρίου πελάγους Σάμος, ἀντικρὺ τῆς μεσημβρινῆς Ἰωνίας, νῆσος εὐφορωτάτη, πλουσιωτάτη καὶ πολυανθρωποτάτη, τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα ἦτο πατρίς τοῦ Πυθαγόρου. Ἰκαρία, πρὸς Δ. τῆς Σάμου, νῆσος ὀλίγον εὐφορος. δ.) Σποράδες ἐκαλοῦντο αἰμεταξὺ Κρήτης καὶ Κυκλάδων ἐσπαρμέναι εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης· νῆσοι, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι ἦσαν Πάτμος, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ἰκαρίας, ἐν ᾗ περιωρισμένος ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς ἔγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν. Κῶς, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, νῆσος τερπνὴ καὶ γόνιμος ἔχουσα ὁμώνυμον μητρόπολιν, ἣτις ἀνήκουσα εἰς τὰς Δωρικὰς πόλεις ἦτο πατρίς τοῦ διασημοτάτου, δοκιμωτάτου καὶ περικλεεστάτου ἱατροῦ Ἱπποκράτους. Ρόδος πρὸς Ν. τῆς Δωρίδος, ἐπισημότερα, πλουσιωτέρα καὶ ἰσχυροτέρα νῆσος τῶν Σποράδων, τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσά ἦτο διάσημος διὰ τὸν κολοσσόν της, τὴν κατὰ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ ἀντίστασιν της καὶ διὰ τὴν ἡρωϊκὴν ἀντίστασιν τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ· ἄλλαι πόλεις αὐτῆς ἐπίσημοι ἦσαν Αἰρδος, Κάμειρος καὶ Ἰαλυσός, καὶ αἱ τρεῖς Δωρικαί. Κάρπαθος, πρὸς τὰ ΝΔ., ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ἡ περὶ αὐτὴν θάλασσα ὠνομάσθη Καρπάθιον πέλαγος ε.) Κύπρος, ἡ μεγαλύτερα τῶν νήσων τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου, περίφημος διὰ τὴν εὐφορίαν της, τὰ πλούσια μεταλλεῖα της καὶ τὴν ἀρχαιοτάτην λατρείαν τῆς Ἀφροδίτης, ἣτις οἰκισθεῖσα πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ὑπὸ τῶν Φοινίκων καὶ μετὰ ταῦτα ὑπὸ πλήθους Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, δι' ὧν καὶ ἅπαντα ἐξελληνίσθη, ὑπέστη τὰ δεινὰ τοῦ Περσικοῦ ζυγοῦ. Ἐλευθερωθεῖσα δὲ ἐπὶ τοῦ Κίμωνος κατέστη πρὸς ὀλίγον μόνον χρόνον αὐτόνομος, μετὰ δὲ ταῦτα ὑπέκυψε πάλιν εἰς τοὺς Πέρσας, εἰτα εἰς τοὺς διοδόχους τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τέλος ἐδουλώθη ὑπὸ τῶν Ῥωμικῶν διὰ τοῦ Πομπηίου καὶ τοῦ Κάτωνος. Ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς ἦσαν ἡ Πάφος, περίφημος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν τῆς Παφίας Ἀφροδίτης, ἡ Ἀμαθοῦς, ἡ Σαλαμίς, τὸ Κίτιον, πατρίς τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος, καὶ οἱ Σόλοι, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ τοῦ νομοθέτου τῶν Ἀθηναίων Σόλωνος.

ΣΥΡΙΑ.

Ὅρια, ὄρη, ποταμοὶ καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 225. Ἡ Συρία (Χάμ) ὀνομαζομένη κατὰ τὴν παλαιὰν Ἀράμ καὶ ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ταύρου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐχωρίζετο ἐκ τῆς Καππαδοκίας, πρὸς τὰ ΒΔ. ὑπὸ τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους, διὰ τοῦ ὁποίου ἐχωρίζετο ἐκ τῆς Κιλικίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Με-

σογείου καὶ τῆς Φοινίκης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Πετραίας Ἀραβίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου, διὰ τοῦ οὐοίου ἐχωρίζετο ἐκ τῆς Μεσοποταμίας, περιελάμβανε πρὸς Ν. τὴν σερὰν τοῦ Λιβάνου καὶ Ἀντιλιβάνου, εἰς τὰ ὁποῖα ὄρη κῆξαν ὕψη-
 λαὶ κέδροι, καὶ διεβρέετο ὑπὸ τοῦ Ὀρόντου, διαιρουμένη εἰς πολλὰς
 ἐπαρχίας, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν αἱ ἐξῆς. *Σαμύ-
 σατα* (Σερμισάτ), πρὸς τὰ ΒΑ. ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου, πατρίς τοῦ Λου-
 κισανοῦ καὶ μητρόπολις τῆς *Κορμαγνητῆς*, βορείου ἐπαρχίας, ἥτις
 ἐσχημάτιζε ποτε ἰδιαιτέρον βασίλειον. *Ἀντιόχεια* (Ἀντάκια), μη-
 τρώπολις ὅλης τῆς Συρίας καὶ ἱκανὸν χρόνον ὅλης τῆς Ἀνατολῆς,
 πατρίς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ κατὰ πιθανολογίαν τοῦ
 Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ. Ἐξ ἐνὸς τῶν προκατεινῶν αὐτῆς, εἰς τὸ ὁ-
 ποῖον ἀπέθανεν ὁ Γερμανικὸς καὶ ὑπῆρχε τερπνὸν ἄλλος δαφνῶν
 καὶ κυπαρίστων καὶ μαντείον τοῦ Δαφναίου Ἀπόλλωνος, ὠνομά-
 ζετο *Ἀντιόχεια* ἢ ἐπὶ *Δάφνῃ*. *Ἀπάμεια* (Φαμιέχ), πρὸ τὰ ΝΑ.
 εἰς τὰς ὕχθας λίμνης σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Ὀρόντου, πατρίς
 τοῦ φιλοσόφου Ποσειδωνίου καὶ μητρόπολις ὁμωνύμου ἐπαρχίας
 ἐχούσης ἰδίου βασιλεῖς, ἐξ ὧν Σέλευκος ὁ Νικάτωρ ἔτρεφε 500
 ἐλέφαντας. *Σελεύχεια* ἢ ἐν *Πιερίᾳ* (Κεφέ), ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου καὶ
 παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Πιερίου ὄρους, βραχίονος τοῦ Ἀμανοῦ,
 πρωτεύουσα τῆς *Σελευκίδος*. *Εμεσα* (Χέμς), πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς
 Ἀπαμείας ὀλίγον μακρὰν τοῦ Ὀρόντου, πατρίς τοῦ *Ἡλιογραβά-
 λου*, ἱερέως πρῶτον τοῦ Ἡλίου καὶ μετὰ ταῦτα Ῥωμαίου αὐ-
 τοκράτορος. *Πάλμυρα* ἢ *Ταδμόρ*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Ἐμέσης,
 κτισθεῖσα ἐν τῷ μέσῳ ἐρήμου, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Σαλομῶντος,
 ὑπῆρξε μητρόπολις τῆς πλουσίας καὶ ἰσχυρῆς Παλμυρηνῆς ἐπι-
 κρατείας, τῆς ὁποίας ἡ τελευταία βασίλισσα Ζηνοβία, μαθήτρια
 τοῦ φιλοσόφου Λογγίνου καὶ γυνὴ τοῦ Ὀδενάτου, νικηθεῖσα καὶ
 αἰχμαλωτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐρηλιανοῦ Καίσαρος ἐσύρθη εἰς τὸν
 ἐν Ῥώμῃ θρίαμβόν του· τὰ σωζόμενα ὑπέρλαμπρα ἐρείπιά της ἀ-
 κόμη καὶ σήμερον κινουσι τὸν θαυμασμὸν τῶν περιηγητῶν. *Δα-
 μασκός*, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Ἐμέσης, μητρόπολις τῆς μεταξὺ Λι-
 βάνου καὶ Ἀντιλιβάνου Κοίλης Συρίας καὶ πόλις μεγάλη ἀπὸ τοῦς
 χρόνους τοῦ Ἀβραάμ καὶ ἐκ τῶν ἀκμαϊοτέρων τῆς Ἀσιατικῆς
 Τουρκίας. *Ἡλιοπόλις* (Βαλβέκ), πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω,
 περίφημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ λατρείαν τοῦ Ἡλίου.

ΦΟΙΝΙΚΗ

Ὅρια, κάτοικοι καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 226. Ἡ ἐπιρήκης αὕτη χώρα ἐκτεινομένη κατὰ μῆκος τῆς

Μεσογείου θαλάσσης, ἥτις αὐτόθι ὠνομάζετο *θάλασσα τῆς Φοινίκης*, ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἐλευθέρου ποταμοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Παλαιστίνης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Συρίας. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, εὐρεταί, ὡς λέγεται, τῆς ναυτιλίας, τῶν γραμμάτων, τῆς τέλου καὶ τῆς πορφύρας, διὰ τοῦ ἐμπορίου ἀπέκτησαν μεγάλα πλούτη. Ἐπισημότεραι πόλεις *Τρίπολις*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Ἡλιουπόλεως, ἀποικία τῶν ἐφεξῆς τριῶν πόλεων ἐν ἣ συνεκροτοῦντο καὶ αἱ γενικαὶ αὐτῶν συνελεύσεις. *Σιδῶν* (Σεῖδ), πρὸς Ν. τῆς Τριπόλεως, πόλις ὀνομασθῆ διὰ τὰς ὑπελουργεῖα, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν διαφθοράν τῶν κατοίκων τῆς, ἀποτέλεσμα τοῦ μεγάλου αὐτῶν πλούτου, καὶ ἱκανὸν χρόνον ἢ ἰσχυροτέρα τῆς Φοινίκης. *Τύρος* (Τσούρ), πρὸς Ν., ἀποικία τῆς Σιδῶνος, μητρόπολις τῆς Φοινίκης καὶ μία τῶν ἀκμαιοτέρων πόλεων τοῦ κόσμου, κειμένη κατ' ἀρχάς ἐπὶ τῆς στερεᾶς καὶ ἐπὶ Ναβουχοδονόσωρ, ὅστις τὸ 572 Π. Χ. κατέστρεψεν αὐτήν, ἐπίτινοι παρακειμένης νήσου, τὴν ὁποίαν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος μετὰ πολλοῦ μόχθου ἐκυρίευσεν. Ἄραδος, πρὸς Β. ἐπὶ νήσου, πόλις πολυάνθρωπος ἔχουσα οἰκίας πολυωρόφους. *Βηρυτός* (Βεῖρουτ), πρὸς Ν. τῆς Τριπόλεως, εἰς χώραν τερπνὴν καὶ εὐφορον, πατρίς τοῦ Σαγγωνιάθωνος, ἱστορικοῦ καὶ φιλοσόφου ζήσαντος πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, Ἄκκη ἢ *Πτολεμαῖς* ("Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Ἀκρης), ἐπὶ τινος γλώσσης εἰσδυούσης εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ κειμένης ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου εἰς τὸ ὁποῖον ἀποβάγει τὸ Κάρμηλον ὄρος, πόλις περιώνυμος ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ αὐξήσαντος καὶ κοσμήσαντος αὐτὴν Πτολεμαίου τοῦ Λάγου.

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ.

Ὅροι, ὄρια, ὄρη, ποταμοὶ καὶ λίμναι.

§ 227. Ἡ χώρα αὕτη ὀνομαζομένη *Γῆ Χαναάν* ἐκ τοῦ οἰκιστοῦ αὐτῆς Χαναάν, υἱοῦ τοῦ Χάμ, *Παλαιστίνη* ἐκ τῶν κατοικήσαντων αὐτὴν Φιλισταίων, *Ιουδαία* ἐκ τῆς ἀξιολογωτέρας φυλῆς τοῦ Ἰσραὴλ, *Γῆ* τῆς Ἐπαγγελίας ἐκ τῆς ἐπαγγελίας τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τοὺς πατριάρχας διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἀποκατάστασιν τῶν ἀπογόνων αὐτῶν, *Ἁγία Γῆ*, ἐκ τῆς διὰ τῶν ἐν αὐτῇ παθημάτων τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἀγίασεως αὐτῆς, ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Συρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Μεσογείου ἢ Μεγάλης θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Περσίας Ἀραβίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἐρήμου Ἀραβίας. Ἐκτὸς τῆς σειρᾶς τοῦ Λιβάνου καὶ Ἀντιβάνου κειμένης πρὸς Β. περιεῖχε προσέτι τὸ Κάρμηλον ὄρος πρὸς Δ., κεκαλυμμένον ἐξ ἀμπέλων καὶ ἐλαιῶν καὶ γνωστὸν εἰς

τὴν Γραφὴν διὰ τὴν διατριβὴν τῶν προφητῶν Ἑλίου καὶ Ἐλισσαίου, καὶ τὸ *Θαβώριον*, εἰς τὸ κέντρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μετεμορφώθη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου φαίνεται ἡ Μεσόγειος καὶ ἡ Τιβερίας θάλασσα. Ἐπισημότεροι ποταμοὶ εἶνε ὁ *Ἰορδάνης* (Ναχρελαρδέν), ὅστις πηγάζων εἰς τὸ ὄρος Ἀερμῶν συνεχόμενον μετὰ τοῦ Ἀντιβάνου καὶ ῥέων ἀπὸ Β. πρὸς Ν. διέρχεται διὰ τῆς λίμνης *Γερρησαρέτ*, ἥτις ὀνομάζεται εἰς μὲν τὴν Παλαιὰν Διαθήκην *Χενερέθ*, εἰς δὲ τὴν Νέαν *Γαλιλαία* ἢ *Τιβερίας*, καὶ χύνεται εἰς τὴν Ἀσφαλτίδα λίμνην ἢ Νεκρὰν θάλασσαν (Βαρελλούθ), ἥγουν θάλασσαν τοῦ Λῶτ, τῆς ὁποίας τὰ ἀσφαλτώδη ὕδατα εἶνε, ὡς λέγουσι, τόσον βαρέα καὶ παχέα, ὥστε ὁ ἄνθρωπος μὲ δυσκολίαν καταδύεται. Ἐπὶ τῶν ὄχθων αὐτῆς ἔκειντο πάλαι ποτὲ αἱ ὑπὸ οὐρανοῦ πυρὸς καταστραφεῖσα πέντε πόλεις Σόδομα, Γόμορρα, Ἀδαμὰ, Σεβωείμ καὶ Σηγώρ ἢ Βαλάκ.

Διαιρέσεις καὶ κυριώτεροι λαοί.

§ 228. Ἡ Παλαιστίνη διηρεῖτο ἐπὶ τῶν Χαναανίων εἰς λαούς, ἐπὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς φυλάς, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαλομῶντος εἰς βασιλεία καὶ μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Βαβυλωνος εἰς ἐπαρχίας. Κυριώτεροι λαοὶ αὐτῆς ἦσαν οἱ ἰδίως *Χαναταῖοι* πρὸς Β., οἱ *Ἰεθουσαῖοι*, εἰς τὸ κέντρον, κατοικοῦντες περὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ ὀνομαζομένην τότε *Ἰεθός*, καὶ οἱ *Ἀμορραῖοι*. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καταστήσας τοὺς Ἑβραίους εἰς τὴν Γῆν τῆς ἐπαγγελίας διένειμε τὴν χώραν εἰς δώδεκα φυλάς, αἵτινες ἔφερον τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα υἱῶν τοῦ Ἰακώβ· αἱ δὲ φυλαὶ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τοῦ Λευὶ δὲν φαίνονται εἰς τὴν διαιρέσιν ταύτην, ἐπειδὴ οἱ μὲν ἀπόγονοι τοῦ Ἰωσήφ ἐσχημάτιζον δύο φυλάς ὀνομαζομένας μὲ τὰ ὀνόματα τῶν δύο υἱῶν αὐτοῦ Μανασσὴ καὶ Ἐφραΐμ, οἱ δὲ ἀπόγονοι τοῦ Λευὶ, ὠρισμένοι διὰ τὴν ἱερωσύνην, δὲν εἶχον οὐδεμίαν ἰδιαιτέραν ἐπαρχίαν, ἀλλ' ἦσαν διεσπαρμένοι εἰς τεσσαράκοντα ὀκτὼ πόλεις, αἵτινες ἔκειντο μεταξὺ τῶν χωρῶν τῶν ἄλλων φυλῶν καὶ ὀνομάζοντο *πόλεις τῶν Λευιτῶν*· ἐξ δὲ μεταξὺ αὐτῶν ὀνομαζόμεναι *πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων* ἐχρησίμευον ὡς ἄσυλον εἰς τοὺς ἀκουσίως φονεύοντάς τινα, οἵτινες παριστανόμενοι ἐνώπιον τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν ἔμενον αὐτόθι μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου ἱερέως (Ἰησ. Ναυ. κεφ. κ.—κά.). Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Σαλομῶντος ἡ Παλαιστίνη, ἥτις ἕως τότε ἐσχημάτιζεν ἓν μόνον βασιλεῖον, διηρέθη εἰς δύο, τὸ τοῦ Ἰούδα, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνον τὰς φυλάς τοῦ Ἰούδα καὶ Βενιαμὴν εἶχε τὴν Ἱερουσαλὴμ μητρόπολιν, καὶ τὸ τοῦ Ἰσραὴλ ἢ τῆς Σαμαρείας, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνον τὰς δέκα ἄλλας φυλάς εἶχε τὴν *Σάμαρειαν* μητρό-

πολιν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπάνοδον διηρέθη εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας, τρεῖς πρὸς Δ. τοῦ Ἰορδάνου, τὴν *Γαλιλαίαν* πρὸς Β., τὴν *Σαμάρειαν* εἰς τὸ μέσον, καὶ τὴν *ιδίως Ἰουδαίαν* πρὸς Ν. καὶ τετάρτην τὴν *Περαίαν* πρὸς Α. Μετὰ τούτων ἠνοῦτο καὶ ἡ χώρα τῶν Φιλισταίων.

Ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 229. α) Τῆς *Γαλιλαίας*, διαιρουμένης εἰς Ἄνω, περιλαμβάνουσαν τὰς φυλὰς τοῦ Νεφθαλεὶμ καὶ Ἀσὴρ καὶ ὀνομαζομένην *Γαλιλαίαν* τῶν ἐθνῶν διότι πολλοὶ τῶν κατοίκων τῆς δὲν ἦσαν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους, καὶ εἰς Κάτω περιλαμβάνουσαν τὴν φυλὴν τοῦ Ζαβουλὼν καὶ σχεδὸν ὅλην τοῦ Ἰσάχαρ, ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Σέπφορις καὶ μετὰ ταῦτα Διδὸς *Καيسάρεια* (Σέφουρι), παρὰ τὸ Κάρμηλον ὄρος, ἡ ἐπισημότερα πόλις τῆς *Γαλιλαίας* ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ Ἰωσήφ. *Ναζαρέτ* (*Ναζάρα*), ἐν ᾗ διέμεινεν ἡ μήτηρ τοῦ Σωτῆρος. *Κανά*, ἐν ᾗ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔκαμε τὸ πρῶτον θαῦμα. Ἰωάπατα, πόλις ὄχυρά πολιορκηθεῖσα ὑπὸ Καίσαρος Οὐεσπεσιανοῦ. *Καπερναούμ*, πρὸς Δ. τῆς λίμνης Γεννησαρέτ, ἐν ᾗ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔκαμε πολλὰ θαῦματα. *Γεννισαρέτ*, πρὸς Δ. τῆς ὁμώνυμου λίμνης, ἥτις μετὰ ταῦτα ἐκ τινος πόλεως *Τιβεριάδος* κτισθεῖσας ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἡρώδου Ἀντίπα τὸ 17 ἔτος ἀπὸ Χ. πρὸς τιμὴν τοῦ Τιβερίου ὠνομάσθη *Τιβεριάς*.

β.) Τῆς *Σαμαρείας*, ἥτις περιελάμβανε μόνον τὴν φυλὴν Ἐφραὶμ καὶ τὸ ἥμισυ τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου φυλῆς τοῦ Μανασσῆ, ἐπισημότεραι πόλεις *Καيسάρεια* καὶ πρότερον *Στράτωνος Πύργος* (*Καيسάρεια Παλαιστίνης*), ἐπὶ τῆς παραλίας, ἥτις κτισθεῖσα ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ μεγάλου ἦτον καθέδρα Ῥωμαίων διοικητῶν. *Σαμάρεια*, καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς τιμὴν τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου *Σεβαστή*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ. *Συχέμ* καὶ μετὰ ταῦτα *Νεάπολις*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς *Σαμαρείας* μεταξὺ τῶν ὁρέων *Γαριζεὶν* καὶ *Γαϊβάλ*, μητρόπολις τῆς *Σαμαρείας* μετὰ τὴν ὑπὸ Σαλμανασσάρ καταστροφὴν τῆς πόλεως *Σαμαρείας*. *Ἰεζράελ*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς *Σαμαρείας*, πόλις διάσημος διὰ τὴν ἄμπελον τοῦ Ναβουθαί, διὰ τὴν τιμωρίαν τοῦ Ἀχαάβ καὶ διὰ τὸν θάνατον τῆς βασιλίσσης Ἰεζάβελ.

γ.) Τῆς *ιδίως Ἰουδαίας*, ἥτις περιελάμβανε τὰς φυλὰς τοῦ Δάν, τοῦ Συμεὼν, τοῦ Βενιαμὴν καὶ τὴν Γῆν τῶν Φιλισταίων, ἐπισημότεραι πόλεις *Ἱερουσαλὴμ* ἢ *Ἱεροσόλυμα*, εἰς τὸ κέντρον, πόλις τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμὴν κειμένη παρὰ τὰ σύνορα τῆς τοῦ Ἰούδα, διάσημος διὰ τὸν ναὸν τοῦ Σαλομῶντος καὶ πρὸ πάντων

διὰ τὰ πάθη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὕτη μητρόπολις κατ' ἀρχὰς ὅλης τῆς Παλαιστίνης καὶ μετὰ ταῦτα μόνον τοῦ Ἰούδα καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Τίτου ἀνεκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ, ὥστις τὴν ὠνόμασεν *Aeliana Capitoliana*. Ἰερικῶ, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω εἰς χώραν πλήθουςαν φοινίκων, ἡ πρώτη πόλις ἐκ τῶν ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου, τὴν ὁποίαν ἐκυρίευσεν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ζακχαῖος ἐπίστευσεν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Βηθλεέμ, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ἱερουσαλὴμ, διάσημος διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ τοῦ Δαβίδ. Ἰόππη (Ἰάφρα), ὁ μόνος ἐπὶ τῆς Μεσογείου λιμὴν τῆς Ἰουδαίας, διάσημος διὰ τὸ θαῦμα τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ. Παρ' αὐτὴν δεσμευμένη ἡ Ἀνδρομέδα ἐπὶ τινος βράχου ἐσώθη ὑπὸ τοῦ Περσέως. Χεβρών (Κάβρ-Ἰβραχίμ, ἡγουν τάφος τοῦ Ἀβραάμ), κτισθεῖσα ὀλίγον πρὸς Ν. τῆς Βηθλεέμ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν. Παρ' αὐτὴν ἔκειτο ἡ κοιλάς Μαμβρῆ, ἐν ᾗ κατέκουν ὑπὸ τὰς σκηνάς οἱ πατριάρ-Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ.

δ.) Ἡ Περαιία κειμένη μεταξὺ Ἰορδάνου πρὸς Δ. καὶ Ἀραβίας πρὸς Α περιελάμβανε τὸ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἤμισιν τῆς φυλῆς τοῦ Μανασσῆ, τὰς φυλάς τοῦ Γὰδ καὶ Ῥουβὴμ καὶ χώρας τινὰς κειμένης πρὸς Α τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἀνηκούσας πρότερον μὲν εἰς τὴν Ἀραβίαν, μετὰ ταῦτα δὲ εἰς τὴν Παλαιστίνην, αἵτινες ἦσαν ἡ *Τραχωῖτις*, ἡ *Ἰτουραία*, ἡ *Αὐγαῖτις*, ἡ *Ἀμμωνίτις*, ἡ *Μωαβίτις* καὶ ἡ *Ἰδουμαία*. Ἡ τελευταία ἐκτὸς τῶν Ἑδωμιτῶν, καταγομένων ἐκ τοῦ Ἡσαῦ ἢ Ἑδώμ, περιελάμβανε καὶ τοὺς Ἀμαληίτας, ἀσπόνδους ἐχθροὺς τῶν Ἰουδαίων. Εἰς ὅλας δὲ ταύτας τὰς χώρας ὑπάρχουσιν ὀλίγου λόγου ἄξιαι πόλεις· ἐπισημότεραι δὲ ἦσαν τὰ *Βόστρα*, εἰς τὴν Αὐρανίτιδα, μητρόπολις τῆς Ἀραβίας ἐπὶ τοῦ Σεπτίμου Σεβήρου καὶ πατρὶς τοῦ αὐτοκράτορος Φιλίππου. *Ραββάθ Ἀμών*, μητρόπολις τῶν Ἀμμωνιτῶν. *Ραββάθ Μωάβ* ἢ *Ἀρεόπολις*, (Ἑλ-Ράβα-Μαάβ), μητρόπολις τῶν Μωαβιτῶν.

ε.) Ἡ Γῆ τῶν *Φιλισταίων*, παντοτεινῶν ἐχθρῶν τῶν Ἰουδαίων, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπετάχθησαν ὑπὸ τοῦ Δαβίδ, κειμένη πρὸς Δ. τῆς Ἰουδαίας κατὰ μῆκος τῆς παραλίας τῆς Μεσογείου θαλάσσης, διηρεῖτο εἰς πέντε σατραπείας τῶν ὁποίων πρωτεύουσαι ἦσαν *Ἀσκάλων*, πρὸς Ν. ἡ ἰσχυροτέρα πόλις τῆς χώρας, πατρὶς τῆς Σεμιράμιδος καὶ τοῦ βασιλέως Ἡρώδου. Περὶ αὐτὴν φέρονται τὰ λεγόμενα ἀσκαλώνια (ρίζα βολβοειδὴς ὡς τὸ σκόροdon). *Γάζα*, πρὸς Ν. παρὰ τὴν θάλασσαν, ἡ ἐπισημότερα τῶν πόλεων τῶν Φιλισταίων, ἥτις ἀντέστη καὶ κατὰ τοῦ Κύρου καὶ κατὰ τοῦ Ἀλε-

ξάνδρου. *Ακχαρώρ*, ἐν ᾗ ἐτιμᾶτο ὁ θεὸς Βεελζεβοῦ. *Γέθ*, πατὴρ τοῦ *Γολιάθ*. *Ἀζωτος*, παρὰ τὰ ΝΑ. τῶν ἀνωτέρω· ἐν τῷ ἐν αὐτῇ ναῶ τοῦ *Δαγὼν* θέτουσιν οἱ *Φιλισταῖοι* τὴν *κιβωτὸν* τῆς διαθήκης.

ARABIA.

Ὅρια καὶ διαίσεις.

§. 230. Ἡ *χερσονήσος* αὕτη ἐκτεινομένη πρὸς Β. μέχρι τῆς *Ηλκαστίνης* καὶ πρὸς τὰ ΒΑ. μέχρι τῆς *Μεσοποταμίας* καὶ *Βαβυλωνίας*, διατηρήσασα μέχρι τῆς σήμερον τὰ αὐτὰ ὅρια, ἦτον ὀλίγον γνωστὴ μέχρι τῆς περὶ τὸ εἰκοστὸν ἔτος Π. Χ. ἐπὶ *Αὐγούστου* γενομένης ἐκστρατείας τοῦ *Αἰλίου Γάλλου*, ὅστις κυριεύσας καὶ διαρπάσας πολλὰς πόλεις αὐτῆς ἀνευ οὐδεμιᾶς κατακτήσεως ἐπέστρεψεν, ἀπολέσας μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ του ἐκ τῶν καμάτων καὶ τῶν ἀσθενειῶν. Διηρεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν παλαιῶν γεωγράφων εἰς *Πετραίαν*, *Εὐδαίμονα* καὶ *Ἑρημον Ἀραβίαν*.

α.) Ἡ *Πετραία Ἀραβία*, ὀνομαζομένη οὕτως ἐκ τῆς ἐπὶ βράχων κτισμένης πόλεως *Πέτρας* ἔκειτο πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου καὶ ἐκατοικεῖτο, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ § 229 ἐδ. δ' ἀναφερομένων λαῶν, ὑπὸ τῶν Ἀμαληκιτῶν, Ἰσμηλιτῶν, ἀπογόνων τοῦ Ἰσμαὴλ, υἱοῦ τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῆς Ἄγαρ, καὶ τῶν Μαδιανητῶν, ἀπογόνων τοῦ Μαδιάν, υἱοῦ τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῆς *Χεττούρας*, περιλαμβάνουσα τὰς ἐρήμους *Φαράρ* καὶ *Σίμ*, ἐνθα οἱ Ἰσραηλῖται περιεπλανήθησαν 40 ἔτη μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἐξοδόν, καὶ ἰδίως τὴν τοῦ *Σινά* κειμένην ἐπὶ τῆς ἐκ τῶν δύο κόλπων τῆς Ἑρυθρᾶς θαλάσσης σχηματιζομένης *χερσονήσου*, τοῦ Ἡρωοπολίτου καὶ Ἐλανίτου. Ὁ πρῶτος, ἐπὶ τῆς βορείου ἁκρας τοῦ ὁποίου ἔγεινεν ἡ διὰ θαύματος διάβασις τῶν Ἰσραηλιτῶν, κείμενος πρὸς Δ. καλεῖται ἐκ τῆς Ἡρωοπόλεως, καὶ ὁ δεύτερος κείμενος πρὸς Α. ἐκ τῆς ἐν Ἀραβίᾳ πόλεως Ἐλάνα. Ἡ ἔρημος αὕτη περιελάμβανε καὶ τὰ διάστημα ὅρη, *Σινά*, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ θεὸς ἔδωκε τοὺς νόμους του, καὶ *Χωρήβ*, εἰς τὸ ὁποῖον ὤφθη Ἄγγελος Κυρίου πρὸς Μωϋσῆν ἐν πυρὶ φλογὸς ἐκ βάρτου ὁδηγῶν αὐτὸν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς *Πέτρα* (*Κράκ* ἢ *Αράκ*), πρὸς Ν. τῆς Ἀσφαλτίτιδος, πόλις ματαίως πολιορκηθεῖσα ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, καὶ ἐπὶ *Αὐγούστου* καθέδρα τοῦ βασιλέως τῶν *Ναβαταίων*, περικεκλησμένη ὑπὸ ὑψηλῶν καὶ ἀποτόμων βράχων καὶ ἰσχυρῶς ὠχυρωμένη. *Βερενίκη* ἢ *Πάγχρυσος* (*Ἀκαβάχ* ἢ *Μινέτ-Ἰδαβάδ*, λιμὴν τοῦ χρυσοῦ), εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἐλανίτου κόλπου, ὅθεν ἀπέπλευ-

σαν τὰ πλοῖα τοῦ Σαλομῶννος διὰ τὴν γῆν τοῦ Ὀφείρ. *Μαδιάμ*, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Σινὰ καὶ *Χωρήβ*, μητρόπολις τῶν *Μαδιανιτῶν* καὶ πατρίς τοῦ Ἰοθὼρ, πενθεροῦ τοῦ Μωϋσέως, κειμένη κατὰ τινὰς γεωγράφους πρὸς Α. τοῦ Ἑλανίτου κόλπου.

Β'.) *Ἡ Εὐδαίμων*, *Ἀραβία* κατέχουσα τὸ νότιον μέρος τῆς χερσονήσου ἐκατοικεῖτο ὑπὸ πολλῶν λαῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνοντο οἱ *Σαβαῖοι*, ἔθνος μέγα, πλούσιον καὶ ὀνομαστὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἱστορικοῖς διὰ τὴν πολυτέλειαν, κατοικοῦν γῆν εἰς ἄκρον εὐφορον σπειρομένην καὶ δις τοῦ ἔτους. Ὁ *λιβανωτός*, ἡ *σμύρνα*, ἡ *χρυσόκονις*, ἐν χρήσει οὖσα καὶ εἰς τὰ κοινὰ ἀγγεῖα, καὶ τὸ ἐμπόριον, ἔφερον εἰς αὐτὴν μεγάλα πλούτη ἀντικατασταθέντα τανῦν διὰ τοῦ καφέ. Ἐπισημότεραι πόλεις *Σαβαὶ* (*Σαάδα*), πρὸς Ν. νομιζομένη ὅτι ἦτον καθέδρα τῆς βασιλείσσης *Σαβά*, τῆς ἐλθούσης πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Σαλομῶντος. *Ἰάθριππα* (*Μεδίνα*), παρὰ τὸν Ἀράβιον κόλπον. *Μακόραβα* (*Μέκα*), πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω θεμελιωθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Ἀβράμ.

Γ'. Ἡ *Ἐρημος Ἀραβία* κειμένη πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ ἐκτεινομένη μέχρι τῆς Μεσοποταμίας ἐκατοικεῖτο, ὡς σήμερον, ὑπὸ λαῶν νομαδικῶν, οἵτινες ὀνομαζόμενοι σκηνῆται ἐλήστερον τοὺς ταξειδιώτας· ἐν αὐτῇ κατῴκει ὡσαύτως καὶ ἡ φυλὴ τῶν *Σαρακηνῶν* ἢ ὀρθότερον *Ἀγαρηνῶν*, ἀπογόνων τοῦ Ἰσμαὴλ υἱοῦ τῆς Ἀγαρ, οἵτινες, ἀδύνατοι κατ' ἀρχὰς, κατεστάθησαν μετὰ ταῦτα τόσον ἰσχυροί, ὥστε ἐπῆλθον ὅλον τὸ νότιον μέρος τῆς χερσονήσου.

ΚΟΛΧΙΣ

Θέσις καὶ διαίρεσις.

§ 231. Ἡ *Κολχίς* (*Γεωργία*, *Δαγεστάν* καὶ *Σιρβάν*) κατέχουσα τὴν μεταξὺ *Εὐξείνου Πόντου* καὶ *Κασπίας θαλάσσης* χώραν περιελάμβανε τὴν ἰδίως *Κολχίδα*, τὴν *Ἰβηρίαν* καὶ τὴν *Αἰβαρίαν*.

α.) Ἡ ἰδίως *Κολχίς* ἐκτεινομένη κατὰ μῆκος τοῦ *Εὐξείνου Πόντου* καὶ οὖσα διάσημος διὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀργοναυτῶν καὶ τὰ κατὰ τὴν *Μῆδειαν*, διεῖρρέετο ὑπὸ τοῦ *Φάσιδος* (*Ριόνι*), τὸν ὁποῖον ὑπελάμβανον οἱ ἀρχαῖοι ὡς φυσικὸν ὄριον μεταξὺ *Εὐρώπης* καὶ *Ἀσίας*, καὶ ὅτι ἐπῆγαζεν ἀπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἐπισημότεραι πόλεις *Αἶα*, ἐπὶ τοῦ *Φάσιδος*, καθέδρα τοῦ *Αἰήτου* πατρὸς τῆς *Μηδείας*, ἐν ᾗ ὑπῆρχε τὸ χρυσοῦν δένδρον, τὸ ὁποῖον ἤρπασαν οἱ Ἀργοναῦται. *Φάσις* (*Πότι*), εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ. *Κυταία*, πατρίς τῆς *Μηδείας*. *Διοσκουριάς* καὶ μετὰ ταῦτα *Σεβαστούπολις*, ἀποικία *Μιλησίων* ἐνεργουσα μέγα ἐμπόριον μετὰ τὰ γειτονεύοντα ἄγρια ἔθνη.

β.) Ἡ Ἰβηρία κειμένη πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Κολχίδος ὠκίσθη, ὡς λέγεται, ὑπὸ ἀποίκων Ἰβήρων ἐλθόντων ἐξ Ἰσπανίας· περι-
κεκλεισμένη δὲ ὑπὸ τοῦ Καυκάσου καὶ τοῦ Ταύρου καὶ περιλαμ-
βάνουσα εὐρύχωρα καὶ καρποφόρα πεδία ὑπῆρξε χρόνους τινὰς
ἐμπορικὴ ἀποθήκη τῶν Ἰνδικῶν πραγματειῶν, αἵτινες διὰ τοῦ
Ὠξοῦ, τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Κύρου ποταμοῦ μετεφέ-
ροντο εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἐπισημότερα πόλεις Ἀρμοζική (Ἀκαλ-
τσίκη), ἐπὶ τοῦ Κύρου, ἡ ἰσχυροτέρα πόλις τῆς Ἰβηρίας.

γ.) Ἡ Ἀλβανία κειμένη κατὰ μῆκος τῆς Κασπίας θαλάσ-
σης θεωρεῖται ὡς κοιτίς τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἀλβανῶν μεταφερθέν-
των κατὰ πρῶτον διὰ τοῦ Πομπηίου εἰς τὴν Ἰλλυρίαν. Ἀλβάρη
(Μιασαβάδ), εἰς τὰς εἰς τὴν Κασπίαν ἐκβολὰς τοῦ Ἀλβανοῦ πο-
ταμοῦ (Σαμούρ).

ARMENIA

Ὅρια, ὄρη, ποταμοὶ καὶ ἐπισημότεραι πόλεις

§. 232. Ἡ Ἀρμενία διατηροῦσα καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὸ αὐτὸ
ὄνομα ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κολχίδος, τῆς Ἰβηρίας καὶ τῆς
Ἀλβανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου χωρίζοντος αὐτὴν ἐκ τῆς
Μικρᾶς Ἀρμενίας, περὶ τῆς ὁποίας ἔγγεινε λόγος, πρὸς Ν. ὑπὸ
τῆς Μεσοποταμίας καὶ Ἀσσυρίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Μηδίας.
Ἡ χώρα αὕτη, ἐπὶ τῆς ὁποίας τίθεται ὁ ἐπίγειος Παράδεισος,
καλύπτεται ὑπὸ πολλῶν ὀρέων, ἐπισημότερα τῶν ὁποίων εἶνε τὸ
Ἀραράτ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκκθισεν ἡ Κιβωτὶς τοῦ Νῶε, τὰ Γορδου-
αῖα ἢ Καρδούχια, ἐπὶ πῶν ὁποίων πολλὰ κατὰ τὴν ἐπάνοδόν
των ὑπέστησαν οἱ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ὀδηγούμενοι Ἕλληνες.
Ἐκ τῶν ὀρέων τούτων πηγάζουσιν ὁ Εὐφράτης, ὁ Τίγρις καὶ ὁ
ὀρμητικὸς Ἀράξης. Ἐπισημότεραι πόλεις Τίγρανόκερτα (Σέρτ),
ἐπὶ τινος ὄρους πρὸς Ν. τῆς Ἀρμενίας, τῆς ὁποίας ἦτο δευτέρα
μητρόπολις, κτισθεῖσα ἢ μᾶλλον καλλωπισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μεγά-
λου Τίγρανου καὶ καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Λουκούλλου. Ναξού-
ανα (Ναξιδάν), εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀράξου, ἡ πρώτη μετὰ
τὸν κατακλυσμὸν κτισθεῖσα πόλις. Ἀρτάξατα (Ἀρδέκ), ἐπὶ τοῦ
Ἀρπάσου ποταμοῦ, χυνομένου εἰς τὸν Ἀράξην, ἱκανὸν χρόνον
μητρόπολις τῆς Ἀρμενίας, κατὰ συμβουλήν τοῦ Ἀννίβα κτισθεῖσα.

ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ.

Ὅρια καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§. 233. Ἡ Μεσοποταμία (Διαρβεκίρ) περιστάνουσα καὶ ἐκ τοῦ
δνόματος τῆς τὴν μεταξὺ ποταμῶν θέσιν τῆς περιελαμβάνετο
μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος, ἔχουσα πρὸς Β. τὴν Ἀρμε-

νίαν, πρὸς Δ. τὴν Συρίαν, πρὸ Α. τὴν Ἀσσυρίαν, καὶ πρὸς Ν. τὴν Ἀραβίαν καὶ Βαβυλωνίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐχωρίζετο διὰ τῶν *Μηδικῶν* τειχῶν κτισθέντων ὑπὸ τῆς Σεμιράμιδος. Ἐπισημότεραι αὐτῆς πόλεις ἦσαν *Κάρραι* καὶ εἰς τὴν Παλαιὰν *Χαρρὰν*, ἐν ᾗ οἱ Πάρθοι ἐφόνευσαν τὸν Κράσσον μετὰ 20 χ. στρατιωτῶν καὶ συνέλαβον 40 χ. αἰχμαλώτων. *Κούραξα*, ἐρείπιον πρὸς τὰ ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου, ἐνθα συνεκροτήθη τὸ 404 Π. Χ. μεταξὺ Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμονος καὶ Κύρου τοῦ νεωτέρου διάσημος μάχη, καθ' ἣν ἔπεσεν ὁ δεύτερος βοηθούμενος ὑπὸ τῶν 13 χ. Ἑλλήνων. *Ρέσαιρα* (Ρὰς-Ἀῖν), ἐπὶ τοῦ Ἀβόρρα (Καβούρ), πόλις ἀρχαιοτάτη. *Ἐδεσσα* ἢ *Καλλιπόδι* (Ὀρφα), ὀλίγον μακρὰν τοῦ Εὐφράτου, πόλις ἀρχαιοτάτη θεμελιωθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Νεμβρώδ. *Νισοῖς*, πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Μυγδονίου, ὀνομαζομένη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀντιόχεια ἐν Μυγδονίᾳ, ἥτις ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Τραχίνου μαχόμενου κατὰ τῶν Πάρθων.

ΑΣΣΥΡΙΑ.

Ὅρια καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 234. Ἡ ἰδίως Ἀσσυρία (Κουρδιστάν) ὀνομαζομένη ἐξ Ἀσσοῦρ, υἱοῦ τοῦ Χάμ, καὶ ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἀρμενίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Μεσοποταμίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βαβυλωνίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Μηδίας δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μετὰ τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Ἀσσυρίας ἥτις ἐξετείνετο ἐφ' ὅλης σχεδὸν τῆς Ἀσίας. Ἐπισημότεραι πόλεις *Νινοῦς* ἢ *Νινευή*, ἐρίπειον ἐπὶ τοῦ Τίγρητος, πόλις ἀρχαιοτάτη, κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ Ἀσσοῦρ. Αὕτη τὴν ὁποίαν καθ' ὑπερβολὴν μεγαλύνουσιν, ἀποδίδοντες αὐτῇ 18. λευγ. περίμετρον, ἦτο πρωτεύουσα τῆς Ἀσσυρίας καὶ διάσημος διὰ τὴν προφητείαν τοῦ Ἰωνᾶ, δι' ἧς οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦλθον εἰς μετάνοιαν. *Αρβηλα*, (Ερβίλ), πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, διάσημος διὰ τὴν μάχην τοῦ Ἀλεξάνδρου συγκροτηθεῖσαν εἰς τὴν μικρὸν ἀπέχουσαν κώμην *Γαυράμηλα*, καθ' ἣν κατετροπώθησαν τὰ Περσικὰ στρατεύματα.

ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.

Ὅρια καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 235. Ἡ Βαβυλωνία, τῆς ὁποίας τὸ νότιον μέρος ὠνομάζετο *Χαλδαία* (Ἰρακκαρδί), ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσοποταμίας καὶ Ἀσσυρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς ἐρήμου Ἀραβίας, ἥτις μετὰ τοῦ Περσικοῦ κόλπου ἀπετέλει καὶ τὰ πρὸς Ν. ὅρια, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Νουσιανῆς, περιλαμβάνουσα καὶ τὴν κοιλάδα *Σερραῦρ*,

ἐξ ἧς διεσπάρη τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς ὅλην τὴν γῆν. Αὐτόθι ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τῆς ἡστρονομίας, εἰς ἣν οἱ Χαλδαῖοι ἔκαμαν μεγάλας προόδους. Ἐπισημότεραι πόλεις *Βαβυλῶν*, ἐρείπιον ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου, πόλις ἐκ τῶν μεγαλειτέρων καὶ ἀρχαιοτέρων ἥτις κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Βήλου καὶ τοῦ Νευβρώδ καὶ καλλωπισθεῖσα ὑπὸ τῆς Σεμιράμιδος καὶ τοῦ Ναβουχοδονόσωρος ἦτον διάσημος διὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Ἰουδαίων, τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τοὺς κρεμαστοὺς κήπους, ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων, καὶ τὸν τάφον τοῦ Βήλου, πύργον ὑψηλὸν ἔχοντα ὑπὲρ τὰς 12 λεύγ. περίμετρον. *Σελεύκεια*, ἥτις κτισθεῖσα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τίγρητος ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικατόρος ἐταπείνωσε τὴν Βαβυλῶνα καὶ καταστάσα μητρόπολις τοῦ βασιλείου εἶχε περὶ τὰς 600 χ. κατ. Κτησιφῶν (Ἀλ-Μαδαΐν), ἀνεγερθεῖσα ὑπὸ τῶν Πάρθων ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ἐπήνεγκε τὴν παρακμὴν τῆς ἀνωτέρω καὶ κατέστη μητρόπολις τοῦ Παρθικοῦ βασιλείου· ἐκ τῶν ἐρείπειων τῶν ἀνωτέρω πόλεων ἐκτίσθη μετὰ ταῦτα τὸ *Βαγδάτι*.

Μ Η Δ Ι Α.

Ῥοῖα, ποταμοὶ καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 236. Ἡ *Μηδία* (Ἰράκ Ἀτζεμί) ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κασπίας Θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀσσυρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Σουσιανῆς καὶ τῆς ἰδίως Περσίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀρίας καὶ τῆς Ὑρκανίας καὶ οὕσα ψυχρὰ καὶ ὀρεινὴ διηρεῖτο εἰς δυτικὴν καὶ ἀνατολικὴν καὶ διεβρέετο ὑπὸ τοῦ Γύνδου (Καρκασού), τὸν ὁποῖον ὁ Κύρος διήρесе εἰς 390 ὀχέτους. Ἐπισημότεραι πόλεις *Ἐκβάτανα* (Ἀμαδάν), πλησίον τοῦ ὄρους Ὀρόντου (Ἐλβένδ), πόλις μεγάλη, μητρόπολις τῆς Μηδίας καὶ μετὰ ταῦτα μία τῶν τεσσάρων μητροπόλεων τῆς Περσικῆς αὐτοκρατορίας. *Ράγαι* (Ράι), πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, ἥτις κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Νίνου ἦτο δευτέρα πόλις τῆς Μηδίας καὶ ἔκειτο παρ' αὐτὴν τὸ 40 λεύγ. μῆκος ἔχον στενὸν τῶν Κασπίων *Πυλῶν*, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ἀλέξανδρος εἰσῆλθεν εἰς τὴν Παρθυαίαν. *Ἐκατόμυλος* (Δαμχάν), εἰς τὴν εἰσόδον τῶν ἐρήμων, ἱκανὸν χρόνον μητρόπολις τῶν κατοικοῦντων ἀρκτικώτερον Πάρθων. *Ἐκβάτανα* τῶν Μάγων (Γουερδέν), πόλις κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Δαρείου διὰ τοὺς Μάγους, οἵτινες ἐσχημάτιζον τὴν ἱερατικὴν κλάσιν, ὡς οἱ Λεῦνται παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ ἐθεωροῦντο παρὰ Πέρσαις καὶ Μήδοις ὡς οἰωνοσκόποι καὶ ὄνειροκρίται καὶ οἱ μόνοι ἐπιστήμονες καὶ ἐγκρατεῖς πάσης σοφίας καὶ πραγματικῆς γνώσεως, συμβουλευόμενοι πολλάκις καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν βασιλέων καὶ δυναστῶν.

ΣΟΥΣΙΑΝΗ.

"Ορια καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 237 Ἡ Σουσιανή (Κουζιστάν) ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μηδίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βαβυλωνίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Περσίδος, ἐκ τῆς ὁποίας ἐχώριζετο διὰ τοῦ Ὀροάτιος (Ἀβ-Χιρίν) ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Ἐπισημότερος μὲν ποταμὸς τῆς χώρας ἦτον ὁ Πασιτίγρης, τὸν ὁποῖον ἐπλευσεν ὁ στόλος τοῦ Ναάρχου, ναυάρχου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, πόλις δὲ τὰ Σοῦσα (Σούς), πόλις κειμένη εἰς τινα εἰσόδον μεγάλης κοιλάδος ἦτο μητρόπολις τῆς Σουσιανῆς καὶ μία τῶν τεσσάρων τῆς Περσίας καὶ χειμερινή κατοικία τῶν βασιλέων φυλασσόντων ἐν αὐτῇ μέγα μέρος τῶν θησαυρῶν τῶν τοὺς ὁποίους ἐκυρίευσεν ὁ Μέγας Ἀλεξάνδρος. Ἐν αὐτῇ ἔλαβε χώραν ἡ ἱστορία τῆς Ἑσθῆρ καὶ ὁ Δανιήλ, τοῦ ὁποίου ἀκόμη φαίνεται ὁ τάφος, εἶδε τὰς προφητικὰς του ὁπτασίας. Τὸ κλίμα τῆς χώρας, ἐν μέρει κεκαλυμμένης ὑπὸ ἐλῶν, ἦτο θερμότατον, τῆς δὲ πόλεως, τῆς ὁποίας ἡ περίμετρος ἦτον 420 σταδίων, ἡ ἀκρόπολις ἐκαλεῖτο *Μεμρόνιον*.

ΠΕΡΣΙΑ.

"Ορια καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 238. Ἡ Περσίς (Φαρσιστάν) ὀνομαζομένη εἰς τὴν Π. Γραφὴν Ἐλὰμ ἦτον ἐπαρχία τοῦ ἐκτεταμένου ὁμωνύμου βασιλείου τοῦ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου καταστραφέντος καὶ ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μηδίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Σουσιανῆς, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Καρμανίας. Ἐπισημότεραι πόλεις *Περσέπολις*, ἐρείπιον πλησίον τῆς Σχιράς, μητρόπολις τῆς Περσίας ἔχουσα μεγαλοπρεπὲς παλάτιον πυρποληθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τοῦ ὁποίου τὰ λείψανα σήμερον ὀνομάζονται *Κίρχ-Μινάρ*, ἤγουν αἱ τεσσαεράκοιτα *Στήλαι*. Πρὸς Δ. τῆς Περσέπολεως ὑφούτο τὸ *Βασιλικὸν Ὅρος* (Ναχ-Ρουστάν), εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν οἱ τάφοι τῶν βασιλέων τῆς Περσίας. *Πασαργάδαι* (Πασά), ἐν ᾗ ὑπῆρχεν ὁ τάφος τοῦ Κύρου καὶ ἐκὰν ἐνώπιον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὁ Κάλανος, Βραχμὰν Ἰνδὸς ἢ γυμνοσοφιστής.

ΚΑΡΜΑΝΙΑ.

"Ορια, ποταμοὶ καὶ ἐπισημότεραι πόλεις.

§ 239. Ἡ *Καρμανία* (Κερμὰν καὶ Λαριστάν) ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ ἐκτεταμένων ἐρήμων, ἐν αἷς ὁ μὲν Κύρος καὶ ἡ Σεμίραμις ἀπώλεσαν τὸ μεγαλειότερον μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν θελήσαντες νὰ τὰς διαβῶσιν, ὁ δὲ στρατὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπέστη ὅχι ὀλίγα δεινὰ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Περσίδος, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γεδρωσίας καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τὴν παραλίαν τῆς

ὁποίας κατέκουν οἱ Ἰχθυοφάγοι. Ἐπισημότερος μὲν ποταμὸς ἦτον ὁ Ἀραμῖς (Μινῆς), εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὁποίου ὁ Νέαρχος ἐνεώλκησε τὸν στόλον πρὸς ἀνάπαυσιν τοῦ στρατοῦ του, μητρόπολις δὲ Καρμάνη (Κερμάν), εἰς τὸ κέντρον.

Ἐπισημότεραι τῶν ἐν τῇ Καρμανικῇ κόλπῳ (Ὀρμούζειος πορθμός) νῆσοι ἦσαν Ὀάρακτα, ἐν ἧ ἔκειτο ὁ τάφος τοῦ Ἐρύθρα, ἐξ οὗ ὠνομάσθη καὶ ἡ θάλασσα, καὶ ἡ πρὸς τὰ ΒΑ. Ὠγυρίς (Ὀρμούζη).

ΥΡΚΑΝΙΑ.

Θέσις καὶ διαίσεις.

§ 240 Ἡ Ὑρκανία (Μαζανδερὰν) κειμένη πρὸς Α. τῆς Μηδίας ἐξετείνεται ἐπὶ τῶν νοτίων καὶ ἀνατολικῶν παραλίων τῆς Κασπίας θαλάσσης, τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς χώρας ὠνομάζοντο Ὑρκανία θάλασσα· πρὸς Ν. δὲ ὠρίζετο ὑπὸ τῆς Ἀρίας καὶ ἐκτεταμένων ἐρήμων καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Σογδιανῆς καὶ Βακτριανῆς, οὔσα εὐφορωτάτη καὶ περιλαμβάνουσα πολλὰς χώρας.

α.) Τὴν Ἀσταβηνήν, πρὸς Α. τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἐν ἧ ἔκειτο ἡ Ἀρκασία, πρώτη μητρόπολις τοῦ Παρθικοῦ βασιλείου, ἥτις θεμελιωθεῖσα τὸ 250 Π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ἀρκάσου καὶ ἱκανὸν χρόνον ἀντιταχθεῖσα κατὰ τῶν Ῥωμαίων κατεστράφη τὸ 227 Μ. Χ. ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀρταβάνου.

β.) Τὴν Παρθυαίαν, κοιτίδα τῶν Πάρθων, τῶν ὁποίων μετὰ ταῦτα ἡ ἐξουσία ἐξετάθη καὶ πολὺ πέραν τῶν ὁρίων τῆς χώρας. Νισαία, παρὰ τὸν Ὠχον, μητρόπολις καὶ ταρεῖον τῶν βασιλέων.

γ.) Τὴν Μαργιανήν, (μέρος τοῦ Κορασσάν), τῆς ὁποίας ἐχούσης γῆν ἐξόχου γονιμότητος ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Ἀρτιόχεια ἡ ἐπὶ Μάργῳ, ἥτις ὠνομάζομένη πρότερον Ἀλεξάνδρεια ἀπὸ τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῆς Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κηρύχθη μετὰ ταῦτα ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Σωτῆρος καὶ κατέστη πόλις ἀξιόλογος.

ΑΡΙΑ.

§ 241. Ἡ Ἀρία (Ἐράτ) κειμένη πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ὑρκανίας διεσχίζετο ὑπὸ τοῦ Παροπαμίσου ὄρους, τὸ ὁποῖον οἱ περὶ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον ὠνόμασαν Καύκασον καὶ ἐθεώρησαν ὡς κλάδον τοῦ Ταύρου. Ἐπισημότεραι πόλεις Ἀρτακόανα ἡ Ἀρία (Φουχενδῆ), ἐπὶ τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Ἀρίου (Ἐρι-ρούδ), μητρόπολις. Ἀλεξάνδρεια (Ἐράτ), πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

ΔΡΑΓΓΙΑΝΗ.

§ 242. Ἡ Δραγγιανή (Σιγιστάν) κειμένη πρὸς Ν. τῆς Ἀρίας εἶχε μητρόπολιν τὴν Προφθασίαν (Ζαράγγην), ἥτις ἔκειτο πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς λίμνης Ἀρίης (Ζεῶδῶν). Οἱ δὲ Δραγγαὶ κάτοικοι ψηφιοποιήθη ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

αὐτῆς περσίζοντες τὰ ἄλλα ἐσπάνιζον μὲν οἴνου, εὐμοίρουν δὲ κασσιτέρου.

ΑΡΑΧΩΣΙΑ.

§ 243. Ἡ Ἀραχωσία (Κανδαχάρ) κειμένη πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω εἶχε ἐπισημοτέρας πόλεις Ἀράχωτοιν (Ροκάγη), μητρόπολιν ἣτις κειμένη πρὸς τὰ ΝΑ. ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ ἐκτίσθη ὡς λέγεται, ὑπὸ τῆς Σεμιράμιδος, Ἀλεξάνδρειαν (Σκανδαρία Ἀροκάγης), ἣτις ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ (Λώρας), παταμίου τοῦ Ἐτυμάνδρου (Ἐλμενδρος) ὅστις χύνεται εἰς τὴν Ἀρίαν λίμνην.

ΓΕΔΡΩΣΙΑ.

§ 244. Ἡ Γεδρωσία (Βελουδσχιστάν) ἐκτεινομένη πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω κατὰ μῆκος τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ κατοικουμένη κατὰ τὰ παράλια ὑπὸ τῶν Ἰχθυοφάγων εἶχεν ἐπισημοτέρας πόλεις τὴν Πούραν, μητρόπολιν πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Καρμανίας, καὶ τὴν Καρασίδαρ (Τίζη).

ΣΟΓΔΙΑΝΗ.

§ 245. Τῆς Σογδιανῆς (Μεγάλη Βουχαρία) κειμένης πρὸς Α. τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ περιλαμβανούσης τὴν Ὠξιαρὴν λίμνην (Ἀράλη) ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Μαρακάνδα (Σαμαρκάνδη) ἐπὶ τοῦ Πολυτιμήτου (Σόγδης), μητρόπολιν, ἐν ᾗ ὁ Ἀλέξανδρος ἐφόνευσε τὸν Κλεῖτον, καὶ διάσημος καθέθρα κατὰ τὸν ἰδ' αἰῶνα τοῦ Ταμερλάνου, ὅστις τὴν ἔκαμε μίαν τῶν ὠραιότερων πόλεων τῆς Ἀνατολῆς. Κυρέσχατα (Κοδιένδη), ἣτις κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κύρου ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἰαξάρτου ἐκυριεύθη καὶ κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις ἔτι ἀνατολικώτερον ἔκτισε τὴν πόλιν Ἀλεξανδρέσχατα. Ἐπὶ τοῦ Ἰαξάρτου ὑπῆρχον βωμοὶ τοῦ Βάγχου, τοῦ Ἡρακλέους, τῆς Σεμιράμιδος, τοῦ Κύρου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, μέχρι τῶν ὁποίων περιωρίζοντο αἱ κατακτήσεις αὐτῶν. Ναύτακα (Καρχέν), παρὰ τὸν Ὠξον, ἐν ᾗ συνελήφθη Βῆσσος ὁ φονεὺς Δαρείου τοῦ Κοδομάνου. Βορειοδυτικώτερον κεῖται ἡ Πέτρα τοῦ Σισιμίθρου, φρούριον, εἰς τὸ ὅποιον ὁ Ἀλέξανδρος συνέλαβε τὴν Ῥωξάνην, τὴν ὁποίαν μετὰ ταῦτα ἔλαβεν εἰς γυναῖκα. Δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέηται μετὰ τῆς Πέτρας τοῦ Ὠξου ἡ Σογδιανῆς, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξανδρος ἐκυρίευσεν, καὶ τοὶ ἰσχυροτάτην ἐκ φύσεως, μαχόμενος μετὰ 300 Μακεδόνων ἐναντίον 30 χ., στρατηγούντος Ἀριμάζου.

ΒΑΚΤΡΙΑΝΗ.

§ 246. Τῆς ἰδίως Βακτριανῆς (Τοκαριστάν) κειμένης πρὸς Ν. τῆς Σογδιανῆς ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Βάκτρα ἢ Ζαριάσπα (Βάλλα), μητρόπολις τῆς Βακτριανῆς, τὴν ὁποίαν ὁ Νῖνος Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Βασιλεὺς τῆς Ἀσσυρίας ἐκυρίευσεν διὰ τῆς ἀνδρίας τῆς Σεμιράμιδος, τὴν ὁποίαν καὶ μετὰ ταῦτα ἐνουμφεύθη. Ἀλεξάνδρεια ἢ Ἀντιόχεια, ἐν ἧ ἐφυλάττοντο οἱ Ῥωμαῖοι αἰχμάλωτοι, τοὺς ὁποίους οἱ Πάρθοι ἔλαβον πολεμοῦντες κατὰ τοῦ Κράσσου.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΣΑΡΜΑΤΙΑ

§ 247. Ἡ Ἀσιατικὴ Σαρματία ἐξετείνετο πρὸς Β. τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τοῦ Καυκάσου ἀπὸ τοῦ Ταναΐδος καὶ τῆς Μαϊώτιδος λίμνης πρὸς Δ. μέχρι τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τῆς Σκυθίας πρὸς Α., τὰ δὲ πρὸς Β. ὅρια αὐτῆς παρὰ τῆς ἀρχαίας ἦσαν ἄγνωστα. Ἀντιστοιχοῦσα δὲ τανὺν εἰς μέγα μέρος τῆς Κιρκασίας καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Καυκάσου τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὴν Ῥωσσίαν διεῖρρέετο ὑπὸ τοῦ Ταναΐδος, τοῦ *Pā* (Βόλγας) καὶ τοῦ Ὑπάριος. Γνωστότεροι δὲ λαοὶ αὐτῆς ἦσαν οἱ Ἀλαροὶ, οἵτινες ἐνωθέντες μετὰ τῶν Οὐνῶν εἶνε ὀνομαστοὶ διὰ τὰς εἰς τὴν Εὐρώπην ἐπιδρομὰς των κατὰ τὴν παρακμὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, καὶ ἔζων πλανήτην βίον ὥς οἱ Σκύθαι, ἐκ τῶν ὁποίων δοξάζεται ὅτι κατάγονται.

ΣΚΥΘΙΑ.

§ 248. Σκυθίαν οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν τὴν πρὸς Β. τῆς Ἀσίας κειμένην χώραν, τὴν ὁποίαν διήρουν εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ἰμάου καὶ εἰς τὴν ἐκτὸς τοῦ Ἰμάου Σκυθίαν. Γνωστὸς δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποταμὸς τῆς χώρας ἦτον ὁ Ἰαξάρτης, τὸν ὁποῖον οἱ μὲν Σκύθαι ἐκάλουν *Sīlar*, οἱ δὲ περὶ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον ἐξέλαβον ὅτι ἦτον ὁ Τάναϊς.

α.) Τὴν ἐντὸς τοῦ Ἰμάου Σκυθίαν τὴν πρὸς Α. τῆς Κασπίας θαλάσσης κατῴκουν οἱ Μασσαγέται, τοὺς ὁποίους ὁ Κύρος διὰ πολλῶν πολέμων δὲν ἡδυνήθη νὰ ὑποτάξῃ. Λέγεται περὶ αὐτῶν ὅτι ἐφόνευσαν τοὺς προεβεηκότας τὴν ἡλικίαν γέροντας καὶ ἔτρωγον τὰς σάρκας των. Οἱ Σάκαι, πρὸς τὰ ΝΔ. τῶν ἀνωτέρω, ὑπὸ τῆς βασιλείας τῶν ὁποίων Τομύριος πολέμων ὁ Κύρος νικάται καὶ ἡ κεφαλὴ του εἰς ἀσκὸν αἵματος ἐμπαίζεται. Οἱ Ἰσσηδόνες, οἵτινες εἶχον τὴν αὐτὴν φοβεράν συνήθειαν μὲ τοὺς Μασσαγέτας. Οἱ Ἀργιππαῖοι, οἵτινες γείτονες ὄντες τῶν Ἰσσηδόνων καὶ Μασσαγετῶν κατῴκουν εἰς τοὺς πρόποδας ὑψηλῶν ὄρεων καὶ ἦσαν ἀσκηταὶ τῶν θρησκευτικῶν καὶ δικαστῆς τῶν γειτόνων των. Φαίνεται ὅτι ὅλοι οὗτοι οἱ λαοὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἦσαν ἱκανῶς γνωστοὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἐσύχναζον εἰς τὰς θαλάσσας των καὶ εἶχον μετ' αὐτῶν ἐμπορικὰς ἐπιμιξίας.

β.) Εἰς τὴν ἐκτὸς τοῦ Ἰμάου Σκυθίαν (Μέγα Τιβετ καὶ Καλ-

μουκία), ἀμυδρῶς γνωστὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας, περιλαμβάνετο ἡ *Κασία* χώρα, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἔμεινεν εἰς τὴν *Κασγάρην*, καὶ ἡ *Αὔδακία*, χώρα ἥτις φαίνεται ὅτι εἷς ἢ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ἀζοῦ πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς *Κασγάρης*.

ΣΗΜ. Ἡ Σηρικὴ, μὲ τὴν ὁποίαν ἐμπορεύοντο οἱ Ἕλληνες καὶ ἐκ τῆς ὁποίας μετεφέρετο ἡ Σηρικὴ ὕλη ἢ μέταξα σταθμιζομένη εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος μὲ τὸ βάρος τοῦ χρυτοῦ, φαίνεται ὅτι ἀπετέλει μέρος τῆς ἐκτὸς τοῦ Ἰμάου Σκυθίας, ἀλλὰ τινὲς γεωγράφοι τὴν θέτουσιν εἰς τὸ μικρὸν Τίβετ συγχέοντες αὐτὴν μὲ τὴν χώραν τῶν Ἰσσηδόνων, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα ἦτον ἡ Ἰσσηδὼν (πιθανῶς ἡ Ἰσπερδὼν), ἐνῷ πρωτεύουσα αὐτῆς ἦτον τὰ Σῆρα (Σερναγάρη ἢ Κασμιρία).

ΙΝΔΙΚΗ.

Ὅρια, ἐπισημότεροι ποταμοὶ καὶ διαίσεις.

§ 249. Ἡ Ἰνδική, ἥτις ὠνομάσθη οὕτως ἐκ τοῦ διαρρέοντος αὐτὴν Ἰνδοῦ ποταμοῦ, πρὸ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἦτον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀμυδρῶς γνωστὴ, ἀν καὶ δι´σχυρίζοντο ὅτι πρὸ αὐτοῦ ὁ Βάχχος καὶ ὁ Ἡρακλῆς τὴν εἶχον καταστήσει. Γνωρίζομένη δὲ ἀτελέστατα καὶ μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἱκανὸν χρόνον, ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Ἡμωδῶν ὀρέων (Ἰμαλάῦα) πρὸς Δ. ὑπὸ Σκυθικῶν λαῶν, τῆς Ἀραχωσίας καὶ Γεδρωσίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Α. ὑπὸ χώρας τῶν Σινῶν. Ἐπισημότεροι αὐτῆς ποταμοὶ ἦσαν ὁ Ἰνδὸς καὶ ὁ Γάγγης· εἰς τὸν Ἰνδὸν χύνονται ὁ Ὑδάσπης, ἐπὶ ὀχθῶν τοῦ ὁποίου ὁ Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τὸν Πῶρον τολμήσαντα νὰ τοῦ ἐμποδίσῃ τὴν διάβασιν καὶ κατεσκεύασεν ἐκ τῶν τὰ παρακείμενα ὄρη καλυπτουσῶν ἐλατῶν τὰ πλοῖα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπιβιβάσθεις κατέβη εἰς τὸν Ὠκεανόν, καὶ ὁ Ὑφρασις, τὸ τέρμα τῶν κατακτήσεων τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἡ ἐκτεταμένη αὕτη χώρα διηρεῖτο ὑπὸ τῶν δύο μεγάλων ποταμῶν τῆς εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ἰνδοῦ, εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Γάγγου, καὶ εἰς τὸν ἐκτὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδικήν.

α.) Ἡ ἐντὸς τοῦ Ἰνδοῦ Ἰνδική (μέρος τοῦ Καβοῦλ καὶ τοῦ Βελουδισχιστάν) ἑκατοικεῖτο ὑπὸ πολυαριθμῶν λαῶν ὑποκειμένων ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῶν ἐνδοτέρω λεγομένων Ἰνδῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνοντο οἱ Ἀσσακηνοί, λαὸς ἰσχυρὸς κατοικῶν πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ ἔχων μητρόπολιν τὰ Μάσσαγα (Αχναγάρ), τὴν ὁποίαν πολιορκῶν ὁ Ἀλέξανδρος βαρέως ἐπληγώθη, ἀλλ' ἐπὶ τέλος κυριεύσας αὐτὴν καὶ φονεύσας τοὺς κατοίκους τῆς ἐσύστησεν ἐν αὐτῇ ἀποικίαν.

ΣΗΜ. Εἰς τὴν αὐτὴν χώραν ὑπῆρχε καὶ ἡ Ἀρνος, βράχος ὑψηλός, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἦτον ὑψηλὸν φρούριον, τὸ ὁποῖον ὁ μὲν Ἡρακλῆς δὲν ἤδυνήθη νὰ κυριεύσῃ, ὁ δὲ Μέγας Ἀλέξανδρος μετὰ ἐπίμονον ἀντίστασιν ἐκυρίευσεν. Νύσσα ἡ Διονύσου πόλις (Ναγάρα), ἐπὶ τοῦ Κωφῆνος, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διονύσου, ὅστις ἐλατρεῖτο ἐν αὐτῇ. Ξυλὴ νόβος (Λαχίβη), κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τοῦ δυτικωτέρου βραχίονος τοῦ Ἰνδοῦ. Ἀλξέξαν-

δρουλιμήν, εἰς τὸν ὅποιον ὁ στόλος τοῦ Νεάρχου διέμεινε τεσσαράκοντα πέντε ἡμέρας. Πάταλα (βραμιναβάδη), ἐπὶ γωνίας, τὴν ὅποιαν σχηματίζει ὁ Ἴνδος διαιρούμενος εἰς δύο κυριωτέρους βραχίονας, μητρόπολις τῆς Παταλινῆς νήσου σχηματιζομένης ὑπὸ τῶν δύο βραχιόνων τοῦ Ἴνδου καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ· ἐντεῦθεν ἀνεχώρησεν ὁ Νεάρχος διὰ τὴν Βαβυλωνίαν.

6.) Τῆς ἐντὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς κειμένης μεταξὺ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Γάγγου, (τὸ Α. μέρος τοῦ Καβούλ καὶ τὸ Ἰνδοστάν) ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν αἱ ἑξῆς, *Γάξιλα*, ἐκ τῶν ἐπισημωτέρων καὶ πλουσιωτέρων τῆς Ἰνδίας πόλεων, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὁ Ἀλέξανδρος διέβη τὸν Ἰνδόν. *Βουκεφάλεια*, ἐπὶ τοῦ Ὑδάσπου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ περιφήμου ἵππου τοῦ Βουκεφάλα, καθέδρα τοῦ Πώρου. *Νίκαια*, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τοῦ Ὑδάσπου μετὰ τὴν κατὰ τοῦ Πώρου νίκην του. *Παλίμποθρα*, (Πατελπουτέρη), ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχτης τοῦ Γάγγου, μητρόπολις ἰσχυροῦ βασιλείου θεμελιωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἰνδοῦ Σανδρακόττα, ὁπαδοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Αὐτοὶ ὑπάρχουσιν, ἡ χώρα τῶν Ὁξοδρακῶν, ἔθνους μαχίμου, ἡ Πανδιονίς, φέρουσα τὸ ὄνομα Πανδίωνος βασιλέως τῆς χώρας, ἥτις ἀπολήγει πρὸς Ν. παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Κομαρία (Κομορῖνον), καὶ ἡ χώρα τοῦ Δα. Νιναβάδου (Δεάν), λαοῦ Ἰνδικοῦ. Πρὸ Ν. τῆς Ἰνδίας θέτουσι τὴν νήσον Γαπροβάνην (Κεϋλάνη) ἀνακαλυφθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικητορος· εἰς δὲ τὴν Ρώμην ἔγεινε γνωστὴ ἐπὶ Κλαυδίου διὰ τινος περιγραφῆς ἣν ἔδωσαν εἰς τὴν Ρώμην πρέσβεις ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τινος τῶν ἡγεμόνων τῆς νήσου.

γ.) Ἡ ἐκτὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδία (μέρος τοῦ Τιβέτ καὶ ἡ πέραν Ἰνδία) ἦτον ἔτι πλέον ἀγνωστος. Ἀξία δὲ προσοχῆς χώρα αὐτῆς ἦτον ἡ Χρυσὴ Χερσόνησος (Μαλάκκα), κειμένη μεταξὺ τοῦ Γαγγητικοῦ κόλπου πρὸς Δ. καὶ τοῦ Μεγάλου κόλπου (Σιαμικός) πρὸς Α.

ΧΩΡΑ ΣΙΝΩΝ

§ 250. Ἡ Σινικὴ χώρα (βασιλεῖον τοῦ Σιάμ καὶ Ἀνάμ), γνωστὴ παρ' ἀρχαίοις μόνον κατὰ τὸ ὄνομα, περιελάμβανε τὰς πρὸς Α. τοῦ Μεγάλου κόλπου χώρας (Σιαμικός). Οἱ Σίνοι κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης ὀνομάσθησαν οὕτως ἐκ τῶν Σινῶν οἵτινες κατώκησαν κατὰ πρῶτον τὴν Σηρικὴν καὶ μετὰ ταῦτα τὸ 235 Μ. Χ. εἰσέβαλον εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἐξ ἧς φαίνεται ὅτι οἱ παλαιοὶ ἔφερον τὰ Σηρικά λεγόμενα ὑφάσματα.

ΑΦΡΙΚΗ Η ΛΙΒΥΗ.

“Ορια καὶ διαίρεσις.

§ 251. Οἱ ἀρχαῖοι τὸ ὄνομα Ἀφρικὴν ἀπέδιδον ἰδίως εἰς τὰς Καρχηδονικὰς χώρας, τὸ δὲ ὄνομα Λιβύη γενικώτερον εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς χώρας, ὅσας ἐπὶ τῆς χερσονήσου ταύτης ἐγνώριζον. Ορίζετο δὲ ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τῶν Γαδεΐρων καὶ τῆς Μεσογείου
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πρὸς Β., ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ πρὸς Δ., ὑπὸ τοῦ Ἀραπίου κόλπου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης πρὸς Α., τὰ δὲ πρὸς Ν. ὅρια αὐτῆς ἦσαν ἄγνωστα. Αἱ γνώσεις λοιπὸν αὐτῶν πρὸς Β. μὲν δὲν ἐξετείνοντο πέραν τοῦ ἀκρωτηρίου *Κέρας Νότου* καλουμένου (Σιερράλεόνης ἢ Ῥόζον) καὶ πρὸς Α. πέραν τοῦ Πράσου (ἀκρωτ. Δέλαγον ἢ Βράβα). Διηρεῖτο δὲ εἰς ἑξ μεγάλας χώρας, τὴν *Αἴγυπτον*, τὴν *Αἰθιοπίαν*, τὴν *Λιβύην*, τὴν ἰδίως *Ἀφρικὴν*, τὴν *Νουμιδίαν* καὶ τὴν *Μαυριτανίαν*.

Αἴγυπτος

§ 252. Ἡ Αἴγυπτος, ἥτις εἰς μὲν τὴν Παλαιὰν καλεῖται *Μισραῖμ*, Τουρκιστὶ δὲ *Μισσίρι*, περιελάμβανε κοιλάδα 200 λευγ. μακρὰν, γονιμοποιουμένην ὑπὸ τῶν περιοδικῶν πλημμυρῶν τοῦ Νείλου. Οὕσα δὲ ἡ κοιτὶς τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Δ. ὑπὸ ἀμμωδῶν ἐρήμων, διὰ τῶν ὁποίων ἐχωρίζετο ἀπὸ τῆς Λιβύης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Αἰθιοπίας, μετὰ τῆς ὁποίας ἐκοινώνει διὰ στενωτάτων διόδων, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων, διὰ τῶν ὁποίων ἐχωρίζετο ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, διηρεῖτο εἰς τρία μεγάλα μέρη, τὴν *Κάτω Αἴγυπτον* ἢ *Δέλτα* πρὸς Β., τὴν *Μέσσην Αἴγυπτον* ἢ *Ἐπτανομίδα* εἰς τὸ κέντρον, καὶ τὴν *Ἀνω Αἴγυπτον* ἢ *Θηβαῖδα* πρὸς Ν. Ἐκαστον δὲ μέρος ὑποδιηρεῖτο εἰς ὠρισμένον ἀριθμὸν νομῶν.

α.) Τῆς Κάτω Αἰγύπτου, περιλαμβανοῦσης τὸ βόρειον μέρος ἀρχόμενον ὅθεν ὁ Νεῖλος διηρεῖτο εἰς πολλοὺς βραχίονας καὶ ὀνομαζόμενον ὥς ἐκ τοῦ τριγωνικοῦ σχήματός του *Δέλτα*, ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Ἀλεξάνδρεια*, ἥτις κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου κατέστη ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων καὶ ἐμπορικωτέρων τοῦ κόσμου. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου, ἀφαιρέσασα ἀπ' αὐτῆς τὸ ἐμπόριον τῶν Ἰνδιῶν, ἐπῆνεγκε τὴν πτώσιν τῆς ἀκμῆς τῆς. Διὰ διώρυχος ἐκοινώνει μετὰ τοῦ Νείλου καὶ διὰ χώματος συνείχετο μετὰ τῆς νήσου Φάρου, ἐπὶ τῆς ὁποίας Πτολεμαῖος ὁ Φιλάделφος ἤγειρεν ὑψηλὸν πύργον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου φωτίζοντα ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς ἀπόστασιν 300 σταδίων καὶ δεικνύοντα εἰς τοὺς παραπλέοντας τὴν εἰς τὸν μέγαν λιμένα αὐτῆς εἴσοδον· διὸ καὶ ἐλογίζετο ὁ πύργος οὗτος, ὅστις καὶ ἄλλως *Φάρος* ἐκαλεῖτο, ὥς ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων. *Κάρωβος* (Ῥοσέττη), ἐφ' ἑνὸς τῶν κυριωτέρων στομίων τοῦ Νείλου. *Ταμίαβις* (Δαμιάττη), ἐπὶ τοῦ φατνικοῦ στομίου τοῦ Νείλου. *Τάρις* (Μενζαλέχ), πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις ἰδίου βασιλείου, εἰς τὸ ὅποιον κατώκησεν ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἰακῶβ καὶ ἐγεννήθη ὁ Μωϋσῆς. *Πηλουσίον* (Τινέχ), ἐρείπιον πρὸς Α. τῆς

Τάνιος ἐφ' ἐνὸς τῶν στομίων τοῦ Νείλου, πατὴρ τοῦ ἀστρονόμου καὶ γεωγράφου Πτολεμαίου. Βούδαστος (Βάστα), ἐκ τῆς ὁποίας φερομένη διώρυξ ἐπότιζε τὰς χώρας τοῦ ἰσθμοῦ. Αὐτόθι ὑπάρχει τὸ ὄρος *Κάσιον*, πλησίον τοῦ ὁποίου μετὰ τὴν ἐν Φαρσάλοις ἤ-
ταν ὁ Πομπήϊος ἐφρονεῖσθαι καὶ ἐτάφη, καὶ ἡ λίμνη *Μαρεῶτις*, τὰ περίξ τῆς ὁποίας ἔφερον ἐξαιρέτους οἶνους.

β') Ἡ Ἐπτανομία ἢ Μέση Αἴγυπτος, περιλαμβάνουσα ἑπτὰ νομούς, κατεῖχε τὸ κέντρον τῆς Αἰγύπτου. Αὐτόθι ὑπῆρχεν ἡ λίμνη *Μοῖρις*, τὴν ὁποίαν παλαιὸς τις βασιλεὺς Μοῖρις κατεσκεύασε διὰ νὰ συνάγωνται ἐν αὐτῇ τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου κατὰ τὰς μεγάλας πλημμύρας του, καθὼς καὶ ὁ *Λαβύρινθος*, ὅστις κατεσκευάσθη ὑπὸ δώδεκα βασιλέων καὶ ἐσχημάτιζε δώδεκα μεγάλα παλάτια συνεχόμενα πρὸς ἄλληλα, καὶ αἱ *Πυραμίδες*, μεγαλοπρεπῆ ἀρχαῖα μνημεῖα ἐγεγρόντα ὑπὸ τῶν παλαιῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου πρὸς ἐνταφιασμὸν αὐτῶν. Ἐπισημότεραι πόλεις *Μέμφις*, δευτέρα πόλις τῆς Αἰγύπτου καὶ μητρόπολις τῆς Ἐπτανομίδος κειμένη νοτιώτερον τοῦ Δέλτα. *Ἐρμούπολις* ἢ *Μεγάλη* (Ἀχμουνεῦν), ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου, ἐν ᾗ σώζονται εἰσέτι ὠραῖα λείψανα ἀρχαιοτήτων. *Ἀρτινόου πόλις*, ἀντικρὺ σχεδὸν τῆς ἀνωτέρω, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ πρὸς τιμὴν τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ νεανίου Ἀντινοῦ πνιγέντος ἐν τῷ Νείλῳ. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἀνῆκον δύο Αὐάσεις, ἡ *Μεγάλη* (Καρδιέχ) καὶ ἡ *Μικρά* (Βαχαριέχ) κείμεναι πρὸς Δ. τοῦ Νείλου καὶ οὔσαι ὡς γήινοι νῆσοι εὐφοροὶ ἐν τῷ μέσῳ ἀμμοδῶν ἐρήμων· οἱ μὲν Ἕλληνες τὰς ἐκάλουν Μακάρων νήσους, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰς μετεχειρίζοντο ὡς τόπον ἐξορίας.

γ.) Ἡ Ἀνω Αἴγυπτος ἢ Θηβαῖς, ἐκ τῆς μητροπόλεως της καλουμένη, ἔκειτο πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω καὶ ἐξετείνετο μέχρι τῆς Αἰθιοπίας. Ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Θῆβαι ἢ *Διόσπολις* ἢ *Μεγάλη*, ἥτις καλουμένη παρ' Ὀμήρῳ *Ἐκατόμυλος* ἔκειτο ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Νείλου καὶ ἦτον ἀρχαῖον ἢ καθεδρὰ τῶν πρώτων βασιλέων, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὀσίριδος καὶ καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου. Εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν της ἵστατο μετὰλλινος ἀνδριάς τοῦ Μέρμονος, ὅστις κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου ἔκαμνε κιθαροειδῆ τινα ἦχον· πρὸς Β. δὲ ἔκειντο οἱ τάφοι τῶν βασιλέων· *Χέμμις* ἢ *Παρόπολις* (Ἐκμίν), ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου, μεγάλη πόλις καὶ πατὴρ τοῦ Δαναοῦ τοῦ ἀποικήσαντος εἰς Ἀργεῖ. *Πτολεμαῖς* (Μεσchré), ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου, μεγάλη Ἑλληνικὴ πόλις κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Πτολεμαίων καὶ ἔχουσα ναὸν τοῦ Ἑρμοῦ. Τέντυρα Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

(Δενδερὰχ), ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Νείλου, περιέχουσα μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς· ἐκ τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Ἰσιδος ἀνεκαλύφθη ὁ ἐν Παρισίοις σωζόμενος Ζωδιακὸς κύκλος, ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ὑπάρχουσιν εἰκονισμένα τὰ δώδεκα ζώδια τοῦ οὐρανοῦ. Κοπτὸς (Κέφτ) εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Νείλου, ἐξ ἧς ἐφέροντο ὁδοὶ εἰς τὸν Μυδὸς ὄρμον καὶ εἰς τὴν Βερενίκηην, λιμένας τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐνθεν ἀπέπλεον οἱ πρὸς τὰς Ἰνδίας ἀπερχόμενοι. Συήνη (Ἀσσουάν), ἡ μεσημβρινωτέρα πόλις τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ τροπικοῦ σχεδὸν τοῦ Καρκίνου, ἐν ᾗ ὑπῆρχε φρέαρ χρησιμεύον ποτε διὰ νὰ κάμῃ γνωστὸν τὸ σημεῖον τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου. Πρὸς Α. τοῦ Νείλου ὑψοῦντο τὰ Βασανιτικά λεγόμενα ὄρη (Βαράν), ὅθεν ἐξωρύττετο λίθος μέλας ἢ βασάλτης, ἀρμόδιος εἰς κατασκευὴν διαφόρων ἀγγείων. Ἐντὸς τῶν σπηλαίων τῶν ὁρέων τούτων καὶ εἰς τὰς παρακειμένας ἐρήμους κατῴκουν οἱ περιόδοι ἐκεῖνοι ἐρμηῖται οἱ τοσοῦτον περιφανῆ καταστήσαντες τὴν Θηβαΐδα κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀξιολογώτεροι νῆσοι σχηματιζόμεναι ὑπὸ τοῦ Νείλου ἦσαν ἡ Ἐλεφαντίνη διασώζουσα πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, καὶ αἱ Φίλαι (Γεζιρέτ-ελ-Βέρδη, ἤτοι νῆσος τοῦ ναοῦ), νῆσος μικρὰ κειμένη εἰς τὸ νοτιώτατον τῆς Θηβαΐδος, ἐν ᾗ ἴστατο ὁ τελευταῖος σταθμὸς τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὰ ὅρια ταῦτα.

ΑΙΘΙΟΠΙΑ.

§ 253. Ὑπὸ τὸ ὄνομα Αἰθιοπία περιελάμβανον οἱ ἀρχαῖοι ὅλας τὰς χώρας τῆς ἐνδοτέρω Ἀφρικῆς ἀπὸ τοῦ Ἀραβίου κόλπου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης πρὸς Α. μέχρι τοῦ Αἰθιοπικοῦ Ὠκεανοῦ πρὸς Δ. Κατοικουμένη δὲ ὑπὸ μαύρων κατοίκων διηρεῖτο εἰς δύο ἐκτεταμένας χώρας, τὴν ἐνδοτέρω Αἰθιοπίαν (Νιγριτία καὶ Καφρερία), ἥτις καθ' ὁλοκληρίαν ἦτον ἄγνωστος, καὶ τὴν ἄνωθεν τῆς Αἰγύπτου Αἰθιοπίαν, περὶ τῆς ὁποίας εἶχον ἀμυδράς γνώσεις, καὶ συνεδέετο μετ' αὐτῆς ἡ Ἀζανία καὶ ἄλλαι τινὲς χῶραι.

Ἡ ἄνωθεν τῆς Αἰγύπτου Αἰθιοπία (Νουβία καὶ Ἀβυσσινία) ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς ἐνδοτέρω Αἰθιοπίας καὶ ἐνδοτέρω Αἰθιοπίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐνδοτέρω Αἰθιοπίας καὶ ὑπὸ τῆς Ἀζανίας, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀραβίου κόλπου ἐκατοικεῖτο ὑπὸ διαφόρων λαῶν, γνωστότεροι τῶν ὁποίων ἦσαν οἱ Νουβαιοὶ, κατοικοῦντες κατ' ἀρχὰς τὴν ἐν Νουβίᾳ μετὰ τὴν Μεγάλην Αὔρασεως καὶ τοῦ Νείλου χώραν· εἰς τούτους οἱ Ῥωμαῖοι παρεχώρησαν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ τὰς ὁποίας πρὸς Ν. τῆς Ἐλεφαντίνης ἐξουσίαν ἔχουσας χώρας, διὰ νὰ ὑπερασπίζῃ τὴν ἡμετέραν ἀπὸ τοῦ Ἰσλαμικοῦ Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ζῶσι τὴν Αἴγυπτον κατὰ τῶν Βλεμμύων, οἵτινες πολλάκις συρ-
θέντες εἰς τὸν ἐν Ῥώμῃ θρίαμβον αὐτῶν ἦσαν τοσοῦτον δυσει-
δεῖς, ὥστε ἐπροξένουν φρίκην εἰς τοὺς βλέποντας. Τῶν χωρῶν
τούτων ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Ψέλχις* (Ἰβρίμ), ἐπὶ τῆς ἀρι-
στερᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου. *Νάπατα*, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ
Νείλου, καθέδρα Αἰθιοπίδος βασιλίσσης, Κανδάκης ὀνομαζομένης,
γυναικὸς ἀνδρικῆς καὶ πεπυρωμένης, τὴν ὁποίαν ὁ Πετρώνιος,
στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων, ὑπέταξεν ἐπὶ Αὐγούστου. Ἡ νῆσος ἡ
μᾶλλον χερσονήσος *Μερὸν*, κειμένη εἰς τὴν συμβολὴν σχεδὸν
τοῦ Ἀσταβόρα καὶ Ἀστάποδος, παραποτάμων τοῦ Νείλου, ἐ-
σχημάτιζεν ἐν τῶν ἰσχυροτέρων βασιλείων τῆς Αἰθιοπίας, τὸ
ὅποιον ἠδύνατο νὰ ὀπλίσῃ ἕως 250 χ. ἀνδρῶν καὶ εἶχε πρωτεύ-
ουσιν ὁμώνυμον, κτισθεῖσαν, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Καμβύσου. Οἱ
Μεγαβάροι, μέγα καὶ νομαδικὸν ὡς ἐπιτοπολὺ ἔθνος, τὸ ὅποιον
κατοικοῦν πρὸς Δ. τοῦ Νείλου καὶ τῆς Μερὸν εἶχε πόλεις τινὰς
καὶ ἐτρέφετο ἀπὸ κρέατα ἐλεφάντων. Οἱ *Μέμφορες*, ἐπίσης ἰ-
σχυρὸν ἔθνος κατοικοῦν πρὸς Β. τῆς Μερὸν καὶ τοῦ Ἀστάποδος
ποταμοῦ (μέρος τῆς Σενναάρ), τῶν ὁποίων ἡ χώρα ὀνομάζετο
Κινναμοφόρος ἐκ τοῦ συναγομένου αὐτόθι κιννάμωμου. *Αὐξού-
μη*, ἐρείπιον, ἡ πρώτη πόλις τῆς Ἀβυσσινίας ἥτις ἐδέχθη τὸν
χριστιανισμόν, καὶ μητρόπολις τῶν Αὐξουμιτῶν, εἰς τὴν ὁποίαν
διασώζονται πολλὰ ἀρχαῖα λείψανα. Πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρω χω-
ρῶν κατὰ τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου κατῴκουν οἱ μυθολογούμενοι
Πυγμαῖοι· παρὰ δὲ τὴν παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης (πα-
ραλία τῆς Ἀβέσσης) οἱ *Τρωγλοῦται*, λαοὶ διαιτώμενοι εἰς τρώ-
γλας· μέρος δὲ τούτων ὀνομάζοντο *Ἰχθυοφάγοι*. Παρὰ τὴν πα-
ραλίαν ταύτην ἔκειτο ἡ *Ὀφιώδης* καλουμένη νῆσος ἡ *Τόπαζος*,
ἐκ τοῦ ἀφθόνως εὕρισκομένου αὐτόθι τοπαζίου. *Βερενίκη* ἡ *Πάγ-
χρυσος*, πόλις ἐπὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, ὀνομαζομένη οὕτως ἐκ
τοῦ παρ' αὐτὴν ἐξορυττομένου χρυσοῦ. *Ἀδουλis*, ἐπὶ τοῦ ὁ-
μωνύμου αὐτῆς κόλπου, λιμὴν καὶ ἐμπορικὴ ἀποθήκη τῶν πραγ-
ματειῶν τῆς ἐνδοτέρω Αἰθιοπίας, φερομένων εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ
Ἀσίαν. *Βερενίκη* ἡ *Ἐπιθρίς*, ὀνομαζομένη ἐκ τοῦ πορθμοῦ τοῦ
ἐνώνοντος τὸν Ἀράβιον κόλπον μετὰ τοῦ Αὐαλίτου κόλπου· τὰς
ἀκτὰς τοῦ Αὐαλίτου κόλπου (βόρειος παραλία τοῦ βασιλείου τοῦ
Ἀδέλου) κατῴκουν οἱ *Αὐαλίται*, ἐπισημότεραι πόλεις τῶν ὁ-
ποίων ἦσαν *Αὐαλίτης* (Ζεϊλάχ), πόλις ἐμπορικωτάτη. *Μόσουλ-
λοι*, λιμὴν, ἐξ οὗ ἐξήγετο τὸ κιννάμωμον, καὶ τὸ τέρμα τῶν
κατακτήσεων τοῦ Σεσώστριδος. Ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀρώ-
ματα (Γουαδαρφοῦν) κειμένου εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἄκραν τῆς
παραλίας ταύτης ἔκειτο ἡ *Διοσκορίδου* νῆσος (Σοκότορα). Πέ-
ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ραν δὲ τῶν χωρῶν τούτων ἐξετείνεται κατὰ μῆκος τῆς παραλίας τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἡ Βαρβαρία καὶ πρὸς τὰ ἐνδότερα ταύτης ἡ Ἀζανία, τῆς ὁποίας ἐπισημοτέρα πόλις ἦτον Ῥάπται (Βανδελ-Βέλχον), ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, πόλις ἐνεργοῦσα μέγα ἐμπόριον ἐλεφαντίνων ὀστέων. Αἱ δὲ πρὸς Ν. χῶραι ἐκατοικοῦντο ὑπὸ τῶν λεγομένων Ἀρθρωποφάρων.

Μέχρι τοῦ Πράσου ἀκρωτηρίου (Βράβα ἢ Δέλγαδον) περιορίζοντο αἱ περὶ Ἀφρικῆς γνώσεις τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων· τινὲς δὲ διατείνονται ὅτι ἐξετείνοντο ἔτι νοτιώτερον μέχρι τοῦ βασιλείου τῆς Σοφάλης καὶ τῆς Μοζαμβικῆς παραλίας.

ΑΙΒΥΗ.

§ 254. Ἡ ἰδίως ὀνομαζομένη Λιβύη, ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου ἢ Λιβυκῆς θαλάσσης, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Αἰθιοπίας, ἐκ τῶν ἐνδοτέρω τῆς ὁποίας ὠρίζετο καὶ πρὸς Ν., καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς ἰδίως Ἀφρικῆς διηρεῖτο εἰς δύο μέρη, τὴν θαλάσσιον καὶ τὴν ἐνδοτέρω Λιβύην.

α.) Ἡ θαλάσσιος Λιβύη (Δέρνη ἢ Βάρκα) κατεῖχε τὸ βόρειον μέρος, ἐκτεινομένη κατὰ μῆκος τῶν παραλίων καὶ προχωροῦσα ὀλίγον πρὸς τὰ ἐνδότερα· διηρεῖτο δὲ εἰς δύο ἐπαρχίας, τὴν Μαρμαρικὴν πρὸς Α. καὶ τὴν Κυρηναίαν πρὸς Δ.

α.) Ἡ Μαρμαρικὴ ἐκατοικεῖτο ὑπὸ πολλῶν νομαδικῶν ὡς ἐπιπολὺ λαῶν, ἐπισημότεροι τῶν ὁποίων ἦσαν οἱ Ἀδρυμαχίδαι, τῶν ὁποίων κατοικοῦντων ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Μεσογείου ἐπισημότεραι πόλεις ἦτον Παραιτόριον (Βαρετούν), ἔχουσα μέγα καὶ προσφυᾶ λιμένα. Οἱ Ἀμμωνιοί, οἵτινες κατόικουν τὰς κειμένας ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐρήμων ἀβάσεις, τῶν ὁποίων ἡ ἐπισημοτέρα ὀνομαζέτο Ἀμμωνία (Σιουάχη) καὶ περιεῖχε τὸν διάσημον ναὸν τοῦ Ἀμμωνος Διός, ὅστις μὲ τὰς περικυκλούσας αὐτὸν οἰκοδομὰς ἐσχημάτιζε πόλιν τινά.

β.) Ἡ Κυριναία, ὀνομαζομένη καὶ Πεντάπολις διὰ τὰς ὁποίας περιελάμβανε πέντε κυριώτερας πόλεις, ἐξετείνεται κατὰ μῆκος τῆς θαλάσσης μέχρι τῆς μεγάλης Σύρτειος. Ἦσαν δὲ αὗται ἡ Κυρήνη, μεγάλη Ἑλληνικὴ πόλις κτισθεῖσα τὸ 631 Π.Χ. ὑπὸ ἀποίκων Θηραίων, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Ἀριστίππου, τοῦ ποιητοῦ Καλλιμάχου καὶ ἄλλων πολλῶν διασήμεων ἀνδρῶν καὶ μητρόπολις ἐπικρατείας, ἣτις ἱκανὸν χρόνον διέμενεν ἀνεξάρτητος καὶ διεφέρετο πάντοτε μετὰ τῶν Καρχηδονίων περὶ τῶν ὀρίων. Δαρρὶς, πρὸς Α. τῆς Κυρήνης. Ἀπολλωνία (Μάρσα-Σούζα), λιμὴν τῆς Κυρήνης. Πτολεμαῖς (Τολομέτα), πρὸς Δ. τῆς Κυρήνης, πόλις παρὰ τὴν θάλασσαν, πλουσία καὶ ἐμπορικὴ. Βερενίκη καὶ πρότερον Ἑσπερίς (Βερνίκη), παρὰ τὴν Τριτωνίδα λίμνην παρὰ τὴν ὁποίαν θέτουσιν ὡς ἔφαθον ὁ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τινες τοὺς κήπους τῶν Ἑσπερίδων, αἵτινες ἀναφέρονται ὑπὸ πολλῶν ποιητῶν.

Εἰς δὲ τὴν μεγάλην Σύρτιν κατῴκουν οἱ *Νασαμῶνες*, οἵτινες ἔζων νομαδικὸν βίον καὶ κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Δομιτιανοῦ. Οἱ *Ψύλλοι*, γείτονες τῶν *Νασαμώνων*, ὑπὸ τῶν ὁποίων πρωῒμως ἐξωλοθρεύθησαν, φημιζόμενοι ὡς ὄφιομάχοι.

Β'.) Ἡ ἐνδοτέρω *Λιβύη* (*Σαχάρα*) ἐξετείνετο πρὸς τὰ Ν. καὶ τὰ ΝΔ. τῆς Κυρηναίας ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου πρὸς Α. μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ πρὸς Δ. οἱ δὲ ἀρχαῖοι εἶχον ἀμυδράς γνώσεις αὐτῆς. Ἐπισημότεροι λαοὶ αὐτῆς ἦσαν οἱ *Γαράμαρτες*, τῶν ὁποίων ἡ χώρα κειμένη πρὸς Δ. τῆς Αἰγύπτου ἐχωρίζετο ἐκ τῆς θαλασίου *Λιβύης* διὰ μεγάλων καὶ ἀμυδῶν ἐρήμων. Οἱ *Γαιτοῦλοι*, πρὸς Ν. τῆς *Νουμιδίας* καὶ τῆς *Μαυριτανίας* καὶ πρὸς Δ. τῶν *Γαρχμαντῶν* κατοικοῦντες ἐξετείνοντο πρὸς Δ. μέχρι τοῦ Νίγειρος. Τὸ μέγα τοῦτο ἔθνος περιελάμβανε πολλοὺς ἄλλους λαοὺς, οἶον τοὺς *Ἀτολάδας* εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, τοὺς *Γαιτούλους-Δάρας*, ἀνατολικώτερον, τοὺς *Περόρσους*, τοὺς *Φαρουσίους* νοτιώτερον, τοὺς *Μελανογαιτούλους* καὶ τοὺς *Νίγηρτας* πρὸς Ν. τῆς Μεγάλης ἐρήμου εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Νίγειρος.

ΣΗΜ. Μέρος τῆς παραλίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Ἀννωνος, ναυάρχου *Καρχηδονίου*, ὅστις ἐστάλη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του γὰ ἐρευνῆσαι τὰς χώρας ταύτας καὶ συστήσῃ αὐτῇ ἀποικίας, ἀλλ' ἀγνοεῖται ἡ ἐποχὴ τῆς ἐκστρατείας ταύτης, ἥτις κατὰ τινες γεωγράφους ἐγένετο μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῶν *Τριῶν Ἀκρῶν* καὶ κατ' ἄλλους μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ *Νούου* ἀπέχοντος 270 περίπου λευγῶν ἀπὸ τῶν *Ἡρακλείων Σηλῶν*.

Ἐπισημότεραι νῆσοι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ἦσαν ἡ *Κέρνη* (Ἀργουῖνη), μετὰ τῆς ὁποίας οἱ *Καρχηδόνιοι* εἶχον ἀνταλλακτικὸν ἐμπόριον, αἱ *Ἑσπερίδες* (*Λαγγερότη* καὶ *Φορταθεντούρα*) αἱ πλησιέστεραι πρὸς τὴν Ἀφρικὴν *Κανάριαι* νῆσοι, καὶ αἱ νῆσοι τῶν *Μακάρων* (αἱ λοιπαὶ *Κανάριαι*), ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ ποιηταὶ θέτουσι τὰ *Ἡλύσια Πεδία*.

ΙΔΙΩΣ ΑΦΡΙΚΗ.

§ 255. Ἡ ἰδίως Ἀφρικὴ (ἡγεμονία Τύνιδος καὶ σατραπεία Τριπόλεως) ὀνομαζομένη καὶ *Καρχηδονικὴ Ἀφρικὴ*, ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῆς Ἀφρικῆς ἢ τῆς *Λιβύης*, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς *Νουμιδίας*, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς *Γαιτουλίας*, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Μεγάλης Σύρτεως καὶ τῆς *Κυρηναίας*, διαιρουμένη εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, τὴν *Τριπολίτιδα*, τὴν *Βυσσάτιδα* καὶ τὴν *Ζευγίταρην*.

α.) Ἡ *Τριπολίτις* (σατραπεία Τριπόλεως) (κειμένη μεταξὺ ὧν ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τῶν δύο Σύρτεων ἐκαλεῖτο καὶ *Συρτική*, *Τριπολίτις* δὲ ἐκ τῶν τριῶν αὐτῆς πόλεων αἵτινες ἦσαν *Λέπτις* ἢ *Μεγάλη* (Λέβιδα) *Οἶα* (Τρίπολις) πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω, καὶ *Σαβράτα*, πρὸς Δ. τῆς *Οἶας*, ἀποικία Ῥωμαϊκή.

Εἰς τὴν Μικρὰν Σύρτιν ἔκειτο ἡ *Μῆνιγξ* ἡ νῆσος τῶν *Λωτοφάγων*, οἵτινες ἐτρέφοντο ἐκ τοῦ καρποῦ τοῦ αὐτόθι δένδρου λωτοῦ καλουμένου καὶ διῆγον βίον εἰρηνικόν. Πρὸς αὐτοὺς ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος ὅτι ἦλθεν ὁ Ὀδυσσεὺς πλανώμενος κατὰ τὴν ἐκ τῆς Τροίας ἐπάνοδόν του.

β'.) Τῆς *Βυσσάτιδος* (μέρος τῆς σατραπείας τῆς Τριπόλεως) κειμένη πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Τριπολίτιδος καὶ τὰ Β. τῆς Ζευγιτανῆς ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Βυζάκιον*, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἐδίδετο καὶ εἰς τὴν παρακειμένην εἰς τὴν Μικρὰν Σύρτιν χώραν, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὸν Οὐίγγιλιον περιέπεσον ἀπὸ τρικυμίας τὰ πλοῖα τοῦ Αἰνείου. *Ἀδρύμη*, ἐρείπιον πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω ἀποικία Φοινικική· εἰς αὐτὴν ἀπεβιβάσθη ὁ Καῖσαρ πορευόμενος εἰς Ἀφρικὴν. *Θεραί* (Ταῖνη), ἡ πρώτη πόλις τὴν ὁποίαν ὁ Καῖσαρ ἐξουσίασεν εἰς τὴν Ἀφρικὴν. *Θύστρος*, πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης. *Λέπτις* ἡ μικρά, πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω, ἥτις οὐχ ἥττον ἦτον ἀξιόλογος τῆς ἐν τῇ Τριπολίτιδι ὁμωνύμου. *Θάλα*, γαζοφυλάκιον τοῦ Ἰουγούρθα· οἱ κάτοικοι ταύτης πολιορκουμένης ὑπὸ τοῦ Κοίντου Μετέλλου ἐπροτίμησαν νὰ πέσωσιν εἰς τὰς φλόγας, πᾶρεξ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. *Κάβα*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, κυριευθεῖσα καὶ καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Μαρίου. Παρὰ τὴν παραλίαν ἔκειτο ἡ νῆσος *Κέρκινα*, ἥτις εὐφορος οὖσα εἰς σῖτον εἶχε καλοὺς λιμένας καὶ πρωτεύουσαν ὁμώνυμον.

γ'.) Τῆς Ζευγιτανῆς (τὰ δυτικὰ τῆς Τύνιδος) ἐκτεινομένης κατὰ μῆκος τῆς Μεσογείου ἀπὸ τῆς Βυσσάτιδος πρὸς τὰ ΝΑ. μέχρι τῆς Νουμιδίας πρὸς Δ. καὶ διαρρέομένης ὑπὸ τοῦ *Βαγράδα* (Μαγέρθα) τοῦ ἐπισημότερου ποταμοῦ τῆς ἰδίως Ἀφρικῆς ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Καρχηδών*, ἀποικία τῆς Τύρου θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῆς Διδούε, θυγατρὸς τοῦ Βήλου καὶ ἀδελφῆς τοῦ Πυγμαλίωνος, ἐπὶ τινος χερσονήσου κειμένης εἰς τὸν κόλπον τῆς Τύνιδος καὶ ἀποκτήσασα διὰ τοῦ ἐμπορίου πολλὰ πλοῦτη καὶ δύναμιν μεγάλην κατέστη ἰσχυρὰ ἀντίζηλος τῆς Ῥώμης, μετὰ τῆς ὁποίας εἶχεν ἀλλεπαλλήλους πολέμους ἕως οὗ νικηθεῖσα κατὰ κράτος κατεδαφίσθη τὸ 146 Π. Χ. ἀνορθωθείσα δὲ ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος κατεστράφη πάλιν ὑπὸ τῶν Ἀράβων περὶ τὰ τέλη τοῦ ζ'. αἰῶνος· ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς ὠνομάζετο *Βύρσα*, ὁ δὲ λιμὴν *Κώθων*. *Ζάμα* (Ζάγη) παρὰ τὴν ὁποίαν ἐγένετο Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἡ αἱματώδεις ἐκεῖνη μάχη, καθ' ἣν ὁ Ἀννίβας κατὰ κράτος ἐνίκηθη ὑπὸ Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ *Υτίκη* (Σατινὸρ), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βαγράδα, ἀποικία τῆς Τύρου καὶ ἡ πρώτη πόλις τῆς ἰδίως Ἀφρικῆς, διάσημος διὰ τὸν θάνατον τοῦ δευτέρου Κάτωνος. *Τύνις* (Τούνεσι) ἐν τῶν πρώτων φρουρίων τῆς χώρας. Ἀσπίς (Ἀκλυβία), συνήθης διάδοσις ἀπὸ Ἀφρικῆς εἰς Σικελίαν. Εἰς τὰ ἐνδότερα ὑπῆρχεν ἡ *Τριτωνίς* λίμνη, ἐξ ἧς καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ὠνομάσθη *Τριτωνία*.

ΝΟΥΜΙΔΙΑ

§, 256. Πρὸ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐγούστου ὑπὸ τὸ ὄνομα Νουμιδία (Ἀλγερία) περιελαμβάνοντο ὅλαι αἱ χώραι αἱ κείμεναι ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Μεσογείου ἀπὸ τοῦ Τούσκα ποταμοῦ χωρίζοντος αὐτὴν ἐκ τῆς ἰδίως Ἀφρικῆς πρὸς Α. μέχρι τοῦ Μολοχάθ πρὸς Δ. πρὸς Ν. δὲ ἔκειτο ἡ ἐνδοτέρω *Λιβύη*· διὰ δὲ τοῦ Ἀμφάγα ῥέοντος ἀπὸ τῶν ΝΑ. πρὸς τὰ ΒΔ. καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὴν Μεσόγειον διηρείτο εἰς δύο, τὴν χώραν τῶν *Μασσυλιέων* κειμένην εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὴν τῶν *Μασσαισυνλιέων* κειμένην εἰς τὴν ἀριστεράν. Ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων ἡ πρὸς τὴν ἀριστεράν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ χώρα ἠνώθη μετὰ τῆς Μαυριτανίας, ἡ δὲ χώρα ἡ διατηρήσασα τὸ ὄνομα Νουμιδία περιελάμβανε τὸ ὅρος Παππούα, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπεχώρησεν ὁ Γελιμέρης, τελευταῖος βασιλεὺς τῶν Βανδάλων, νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ Βελισαρίου. Ἐπισημότεραι πόλεις *Ἰππῶν Βασιλικὸς* (Βόνη), πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, μία ἀπὸ τὰς πρώτας πόλεις τῆς Ἀφρικῆς· *Κίρτα*, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἐνισχύσαντος αὐτὴν Μεγάλου Κωνσταντίνου ὠνομάσθη Κωνσταντία καὶ ἦτον ἡ πλουσιωτέρα καὶ ἀξιολογώτερα πόλις τῆς Νουμιδίας, καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μασσινίσσα καὶ τῶν διαδόχων του, τῶν ὁποίων ἦτον καθέδρα.

ΜΑΥΡΙΤΑΝΙΑ.

§ 257 Αὕτη περιελάμβανε κατὰ τὴν μεγαλειτέραν τῆς ἔκτασιν καὶ τὴν δυτικὴν χώραν τῆς Νουμιδίας, ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ πορθμοῦ τῶν Γαδεΐρων, πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Ἀμφάγα ποταμοῦ καὶ διαιρουμένη εἰς δύο ἐπιρχίας, τὴν *Καισαρικὴν* πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ τὴν *Τιγγιτανὴν* πρὸς Δ.

α.) Τῆς πρώτης (τὰ δυτικὰ τῆς Ἀλγερίας) ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Καισάρεια*, πόλις παράλιος, μητροπόλις καὶ πατρίς τοῦ αὐτοκράτορος Μακρίνου. *Σίγα*, πρὸς Δ. ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης, καθέδρα τοῦ βασιλέως Σύφακος πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Μασσινίσσα ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σα διαρπαγῆς τῶν χωρῶν αὐτοῦ, ἐν ᾗ διασώζονται Ῥωμαϊκὰ λείψανα. Σίτιφι, εἰς τὰ ἐνδότερα, πόλις ἀξιόλογος, ἥτις τὸν μαισιῶνα ἦτον μητρόπολις ὁμωνύμου ἐπαρχίας.

β'.) Τῆς δευτέρας (αὐτοκρατορία Μαρόκου), ἐκτεινομένης πρὸς Δ. μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Τίγγρις (Τάγγερρον), πρὸς τὸν πορθμὸν τῶν Γαδεΐρων ἐκ ταύτης ὠνομάσθη καὶ ὅλη ἡ χώρα τῆς ὁποίας ἦτον πρωτεύουσα. Ἀβύλη, ἀντικρὺ τοῦ Γιβραλτάρ ἐπὶ ὁμωνύμου ὄρους, τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς μία τῶν στηλῶν τοῦ Ἡρακλέους. Αἰξος (Λαράχη), ἐπὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἥτις ἐθεμελιώθη ὑπὸ τῶν Φοινίκων καὶ ἐμεγαλύνθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων· αὐτόθι πάλιν θέτουσί τινες τὸν Κῆπον τῶν Ἑσπερίδων· ἐντεῦθεν διέβησαν οἱ Ἀράβες εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ ἐπροχώρησαν ἕως εἰς τὰς Γαλλίας, ἀλλὰ Κάρλος ὁ Μάρτελλος νικήσας αὐτοὺς τὸ 782 Μ. Χ. ἐπεριώρισε τὰς περαιτέρω κατακτήσεις των.

ΕΥΡΩΠΗ

Ὅρια καὶ διαίρεσις

§. 258. Ἡ πρὸς ἀρχαίοις γνωστὴ Εὐρώπη ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Σαρματικοῦ Ὠκεανοῦ, τοῦ Κοδάνου κόλπου καὶ τοῦ Γερμανικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Γαλατικοῦ πορθμοῦ, τοῦ Βρετανικοῦ καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τῶν Γαδεΐρων καὶ τῆς Ἑσώ θκλάσσης, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, τῆς Μαιώτιδος λίμνης καὶ τοῦ Τανάϊδος, καὶ πρὸς τὰ ΒΑ. ὑπὸ τῶν ἐκτεταμένων καὶ ὀλίγων γνωστῶν χωρῶν τῆς Σκυθίας καὶ Σαρματίας ἐκτεινομένων ἀπὸ τοῦ Οὐίστοῦλα μέχρι τοῦ Τανάϊδος, ὅστις χωρίζει τὴν Εὐρωπαϊκὴν Σαρματίαν ἀπὸ τὴν Ἀσιατικὴν. Διηρεῖτο δὲ εἰς 19 χώρας, τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῶν παρακειμένων νήσων, τὴν Ἡπειρον, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θράκην, τὴν Μοισίαν, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἰσπανίαν πρὸς Ν., τὴν Ἰλλυρίαν, τὴν Δακίαν, τὴν Παννονίαν, τὸ Νωρικόν, τὴν Ραιτίαν, τὴν Οὐνδελικίαν, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Γαλατίαν εἰς τὸ κέντρον, καὶ τὴν Σαρματίαν, τὴν Σκανοδίαν, τὴν Κιμβρικήν χερσόνησον καὶ τὰς Βρετανικὰς νήσους πρὸς Β.

ΕΛΛΑΣ.

§ 259. Ἡ Ἑλλάς, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν χωρῶν ὅσαι μετὰ ταῦτα ἠνώθησαν μετ' αὐτῆς, ὀρίζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἡπείρου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Κρητικοῦ πελάγους καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, διηρεῖτο φυσικῶς εἰς τρεῖς μέρη, τὴν Ἰδι-

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ως Ἑλλάδα, τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς Νήσους.

Η ΙΔΙΩΣ ΕΛΛΑΣ

§. 260. Αὕτη κατέχουσα τὸ Ν. μέρος τῆς Ἑλλάδος μέχρι τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ Σαρωνικοῦ κόλπου περιελάμβανεν ὁκτὼ κυριωτέρας χώρας, τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Ἀκαρνανίαν, τὴν Αἰτωλίαν, τὴν Δωρίδα, τὴν Φωκίδα, τὴν Λοκρίδα, τὴν Βοιωτίαν καὶ τὴν Ἀττικὴν. Μᾶλλον ἀξιοσημείωτα ὄρη αὐτῆς ἦσαν ὁ Ὀλύμπος εἰς τὸν ὁποῖον οἱ ποιηταὶ ἔθετον τὴν κατοικίαν τῶν θεῶν· ἡ Ὄσσα (Κίσσαβος), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὁποίου ἐξετείνοντο τὰ περιβόητα Τέμπη· τὸ Πήλιον, ἀπολήγον εἰς τὸ ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει ἀκρωτήριον τῆς Σηπιάδος (Ἅγιος Γεώργιος), ἐξάκουστον διὰ τὴν μάχην τῶν Γιγάντων καὶ διὰ τὸ ναυάγιον τοῦ Περσικοῦ στόλου· ὁ Πίνδος, ἱερὸν τῶν Μουσῶν· ἡ Οἶτη, χωρίζον πρὸς Ν. τὴν Θεσσαλίαν ἐκ τῆς Φωκίδος καὶ ὀνομαστὴν διὰ τὴν ὁποίαν ἦναψεν ἐπ' αὐτοῦ ὁ Ἡρακλῆς μεγάλην πυρὰν καὶ ἐκάη καὶ διὰ τὸ σχηματιζόμενον ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῆς θαλάσσης στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν τὸ διάσημον διὰ τὴν ἐνδοξὸν μάχην τῶν τριακοσίων Σπαρτιατῶν ἐναντίον τῶν πολυαρίθμων Περσικῶν στρατευμάτων· ὁ Παγρᾶσός, κατοικία τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τῶν Μουσῶν καὶ διάσημον διὰ τὴν Κασταλίαν πηγὴν, τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ ἔπινον οἱ μαντευόμενοι εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ὁ Ἑλικῶν, ἱερὸν τῶν Μουσῶν καθὼς καὶ αἱ πηγαὶ Ἀγαρίππη καὶ Ἰπποκρήνη καὶ ὁ μικρὸς ποταμὸς Περμησός, τῶν ὁποίων αἱ πηγαὶ ἦσαν αὐτόθι· τὸ Λεϊβηθρον, ἐξ οὗ καὶ αἱ Μοῦσαι ὀνομάζοντο Λειβηθρίδες· ὁ Κιθαίρων, διάσημον διὰ τὸ συμβᾶν τοῦ Οἰδίποδος· τὸ Περτελόν, ὀνομαστὴν διὰ τὰ ἐξορυττόμενα αὐτόθι ὠραῖα μάρμαρα· ὁ Ὑμηττός, διάσημον διὰ τὸ καλὸν μέλι του· τὸ Λαύριον, τὸ ὁποῖον περιείχετο ἄφθονα ἀργύρου μεταλλεῖα. Ἐπισημότεροι δὲ ποταμοὶ ἦσαν ὁ Πηγεῖος ὅστις ἐπότιζε τὰ τερπνὰ τῆς Θεσσαλίας Τέμπη, ὁ Ἀχελῷος διάσημος εἰς τὴν μυθολογίαν διὰ τὴν κατὰ τοῦ Ἡρακλέους μάχην του, καὶ ὁ Εὐήτος, ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ὁποίου ὁ Ἡρακλῆς ἐφόενυσε τὸν Κένταυρον Νέσσον.

Α'. ΘΕΣΣΑΛΙΑ.

§ 261. Αὕτη κειμένη πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Ἑλλάδος καὶ περικυκλωμένη ὑπὸ ὀρέων ἑκατοικεῖτο πολλὸν χρόνον ὑπὸ τῶν Δωριέων καὶ θεωρεῖται ὡς κοιτὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, διαιρουμένη εἰς Θεσσαλιώτιδα, Ἀχαϊκὴν Φθιώτιδα, Πελασγιώτιδα, Ἑστιαιώτιδα, Περγαίαν μετὰ τῆς Πελαγονίας ἢ Τριπολίτιδος, καὶ Μαγνησίαν. Ἐπισημότεραι πόλεις τῆς Πελασγιώτιδος φερούσες τὸ ὄνομα τῶν ἀρχαιοτέρων αὐτῆς κατοίκων Πελασγῶν, οἵτινες ἐντεῦθεν

διασπάρησαν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἦσαν *Λάρισσα*, ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ, πόλις ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Θεσσαλίας. Αὐτό-
 θι παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Πηνειοῦ κατόικουν οἱ *Κένταυροι*, οἵτινες
 πλαττόμενοι ὅτι εἶχον μορφήν ἵππου καὶ ἀνθρώπου ἐπολέμουν
 ἔφιπποι, καὶ ὑπῆρχον αἱ *Κυρὸς Κεφαλαί*, λόφος δικόρουφος πα-
 ρὰ τὴν Σκοτοῦσαν, εἰς ὃν ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Φλαμίνιος
 ἐνίκητε κατὰ κράτος τὸν βασιλεῖα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον τὸν
 Β'. *Φεραί*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, καθέδρα τοῦ Ἀδμήτου, τοῦ
 ὁποίου τὰ ποίμνια ἐφύλαξεν ὁ Ἀπόλλων χρόνον τινά, ὅτε ἐξωρί-
 σθη ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, ἔχουσα λιμένα τὰς *Παγασάς*. *Κρανῶν*, πρὸς
 Ν. *Γυρτῶν*, *Ἀτραξ* καὶ *Φάλαρρα*, πρὸς Β. τῆς Λαρίσσης. Τῆς Μα-
 γνησίας *Ἰωλκός*, πατρὶς τοῦ Ἰάσονος καὶ ὀρμητήριον τῶν Ἀρ-
 γοναυτῶν, *Ἀμυρος* πρὸς τὰ ΒΔ. καὶ *Μελίβοια* πρὸς Α. τῆς ἀ-
 νωτέρω ἐπὶ τῆς Ὀσσης. Τῆς Φθιώτιδος *Θῆβαι* καὶ ὕστερον *Φιλίπ-
 πούπολις* πρὸς Β. *Ἐρέτρια* (Ἀρμηρὸς) πρὸς Δ τῆς ἀνωτέρω,
Φυλᾶκη, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, κτίσμα τοῦ Ἀργοναύτου Φυλά-
 κου, *Θαυμακοί*, πρὸς Δ. τῆς χώρας, *Κορώνεια*, πρὸς Δ. τῆς ἀ-
 νωτέρω, *Μελιταία*, ἐπὶ τοῦ Ἐνιπέως, *Ξυρία*, ἐξ ἧς παρωνομά-
 σθη καὶ ἡ παρακειμένη *Ξυριάς* λίμνη, *Λαμία*, παρὰ τὸν Μαλια-
 κὸν κόλπον, διάσημος διὰ τὴν παρ' αὐτὴν μάχην τοῦ Ἀντιπά-
 τρου καὶ τῶν Ἑλλήνων, *Λάρισσα* ἡ *Κρεμαστή*, πρὸς Α. παρὰ
 τὸν αὐτὸν κόλπον, *Ἀντίκιβρα*, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σπερχεῖοῦ
 ἐπίσημος διὰ τὸν ἐλλέβορόν της. Τῆς Θεσσαλιώτιδος *Φάρσαλος*,
 παρὰ τὸν Ἐνιπέα, διάσημος διὰ τὴν κατὰ τοῦ Πομπηίου νίκην
 τοῦ Καίσαρος, *Κιέριον* καὶ *Ἰθώμη*, φρούριον πρὸς Α. τῆς Ἑστι-
 αιώτιδος, *Τρίκκη*, παρὰ τὸν Πηνειὸν, τὴν ὁποίαν τινὲς θεωροῦ-
 σιν ὡς πατρίδα τοῦ Ἀσκληπιοῦ, *Πέλιρρα*, πρὸς Ν. τοῦ Κύφου
 ὄρους, *Αἰγίτιον*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω. Τῆς Πεῤῥαιβίας *Γόν-
 ρος*, παρὰ τὸν Πηνειὸν, καὶ *Ὀλοσσῶν*. Πρὸς Ν. μεταξὺ Θεσσα-
 λίας, Ἠπείρου, Αἰτωλίας καὶ Δωρίδος κατόικουν οἱ Αἰνιᾶνες, ἀρ-
 χαῖον ἔθνος τῆς Θεσσαλίας κατοικοῦν πρότερον μὲν τὴν Ὀσσαν,
 μετὰ ταῦτα δὲ μεταξὺ Οἰτῆς καὶ Ὀθρυος, ὅθεν καὶ Οἰταῖοι ἐκ-
 λήθησαν. Τῆς χώρας αὐτῶν διαῤῥεσμένης ὑπὸ τοῦ Σπερχεῖοῦ ἐ-
 πισημοτέρα πόλις ἦτον ἡ *Υπάτη*. Πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω ἔκειτο
 ἡ χώρα *Μαλις*, ἐξ ἧς καὶ ὁ κόλπος *Μαλιακὸς* ὀνομάζεται, ἔ-
 χουσα ἐπισημοτέραν πόλιν τὴν *Τραχίνα*. Ἡ δὲ νετιώτερον περὶ
 τοὺς πρόποδας τῆς Οἰτῆς χώρα ὀνομάζετο *Δρυοπίς*.

B. AKARNANIA.

§ 262. Ταύτης κειμένης πρὸς Ν. τῆς Ἠπείρου καὶ τοῦ Ἀρ-
 βρακικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Α. τοῦ Ἰονίου πελάγους ἐπισημοτέρα

πόλεις, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ Β., ἦσαν *Ἀνακτόριον*, ἐπὶ χερσονήσου τῆς ὁμωνύμου χώρας, ἀποικία Κορινθίων, *Ἀκτιον*, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου, περιφήμου διὰ τὴν περὶ αὐτὸ νίκην τοῦ Λυγούστου κατὰ τοῦ Ἀντωνίου, *Σόλλιον*, πρὸς Ν., κτίσμα Κορινθίων, *Θύριον*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, *Λιμναία* (Κραβασαρχῆς) ἐπὶ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, *Μεδεών*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, *Παλαιρός*, πρὸς Α. παρὰ τὴν θάλασσαν, *Ἀλυζία*, παρὰ τὸν Ἡράκλειον κόλπον, *Φοιτεῖαι*, πρὸς Ν. τῆς Μεδεῶνος, *Στράτος*, παρὰ τὸν Ἀχελῷον, ἡ μεγαλειτέρα καὶ ἰσχυροτέρα πόλις τῆς Ἀκαρνανίας, καθ' ὅς χρόνους ἐπολέμουν οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τῶν Ἑλλήνων, *Μητρόπολις*, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, *Ἀστακος*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Μελίτης λίμνης, *Οἰριάδαι*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω λίμνης. Παρὰ δὲ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελῷου ἔκειντο αἱ Ἐχινάδες νῆσοι, πάντε ἢ ἐννέα τὸν ἀριθμὸν, καὶ πρὸς Δ. τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου ἡ *Ἀμφιλοχία*, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα ἦτον τὸ *Ἀμφιλοχικὸν Ἄργος* κτισθὲν ὑπὸ Ἀμφιλόχου τοῦ Ἀργείου μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον.

Γ. Αἰτωλία.

§ 263. Ταύτης χωριζομένης ἀπὸ τῆς Ἀκαρνανίας διὰ τοῦ Θυάμου ὄρους καὶ τοῦ Ἀχελῷου ποταμοῦ ἡ πρὸς Β. χώρα ἡ μετὰξὺ τῶν ὀρέων Θυάμου, Πανατωλικοῦ, Μυήνου, Κόρακος καὶ Οἰτης ἐκαλεῖτο *Ἐπίκτιτος*. Ἐχουσα δὲ ἐπισημοτέρας λίμνας τὴν *Κυρίαν* καὶ *Οὐρίαν* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελῷου καὶ τὴν *Ἀνσιμάχαιαν* καὶ *Τριγωνίδα* πρὸς Β. τῶν ἀνωτέρω, καὶ ποτιζομένη ὑπὸ τοῦ *Πετιτάρου* καὶ *Καμπύλου*, χυνομένων εἰς τὸν Ἀχελῷον, καὶ τοῦ Εὐήνου ἐκβάλλοντος ἀνατολικώτερον τοῦ Ἀχελῷου, ἐκατοικεῖτο, ἐκτὸς τῶν ἐξ Ἡλίδος ἀποικισάντων μαχίμων Αἰτωλῶν, καὶ ὑπὸ τῶν Ἀγραιῶν, Ἀπεραντῶν, Εὐρυτάνων, Βωμιέων, Ὀφιεῶν, Καλλιέων καὶ Ἀποδοτῶν, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Θέρμα*, παρὰ τὴν Στράτον, ἔχουσα τὸ πάλαι *θερμὰ λουτρά*, *Κωνόπη*, εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀχελῷου, *Ἰθαρία* πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ, φρούριον, *Τριχώριον*, παρὰ τὴν Τριγωνίδα λίμνην, *Ὡλερος*, πρὸς Ν. τῆς αὐτῆς λίμνης, *Πρόσχιον*, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ Ἀρακύνθου ὄρους, *Πλευρών*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις τῶν ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν διωχθέντων ἀρχαιοτέρων κατοίκων Κουρήτων, ἐξ ὧν καὶ ἡ περὶ αὐτὴν χώρα *Κουρήτις* ὠνομάζετο, *Καλυδών*, πρὸς Β. τῆς Οὐρίας λίμνης, ὁμώνυμος τῆς περὶ αὐτὴν χώρας καὶ περιφήμος διὰ τὴν θήραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου, ὃν ἐφόνευσεν ὁ Μελέαγρος, *Ναύτακτος*, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Εὐήνου, ἀψήφιοιτο ἔκαστος ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦς ἑκπαίδευτικῆς Πολιτικῆς

νήκουσα πρότερον εἰς τοὺς Λοκροὺς Ὀζόλας, *Μολύκρεια*, παρὰ τὸ Ἀντίρριον, τὸ ἀπ' αὐτῆς καὶ *Μολυκριχὸν Ῥιον* καλούμενον. Ἡ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀγελῶου χώρα, καθὼς καὶ ἡ παρὰ τὰς πηγὰς του ἐν Θεσσαλίᾳ, ὠνομάζετο *Παραχελωῖτις*.

Δ. ΔΩΡΙΣ.

§ 264. Αὕτη κειμένη πρὸς Α. τῆς Αἰτωλίας καὶ πρὸς Ν. τῆς Θεσσαλίας ἑκατοικεῖτο ἑκαταλὶ ὑπὸ τῶν Δωριέων καὶ διεξῆρθετο ὑπὸ τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Πίνδου, χυνομένου εἰς τὸν Κηφισὸν ποταμὸν τῆς Φωκίδος. Περιεῖχε δὲ τέσσαρας πόλεις, *Πίνδον*, Ἐρινεόν, *Βοῖον* καὶ *Κυτίριον*, ἐξ ὧν μέρος τῆς Δωρίδος καὶ *Τετράπολις* ὠνομάζετο.

Ε. ΦΩΚΙΣ.

§ 265. Αὕτη κειμένη πρὸς Α. τῆς Δωρίδος διεξῆρθετο ὑπὸ τοῦ Κηφισοῦ καὶ εἶχεν ὄρη πρὸς Δ. τὸν *Παρνασσόν*, πρὸς Β. τὸν *Καλιδρομον* καὶ τὴν *Κρημίδα* πρὸς Α., τὸ Ἰφάρτειον, παρὰ τὸν Κρυσσαῖον κόλπον καὶ τὸν τῆς Ἀντικίρρας, τὴν *Κίρφιν*, καὶ βορειότερον ἐν τῷ μέσῳ τὴν *Αυκώρειαν* (Διάκουρα), ἀκρόρειαν τοῦ Παρνασοῦ. Ἐπιστημότεραι πόλεις *Δελφοί*, ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἄκρας τοῦ Παρνασοῦ, πόλις διάσημος διὰ τὸ ἐν αὐτῇ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐν ᾗ ἐτελοῦντο κατὰ τριετίαν τὰ Πύθια πρὸς τιμὴν αὐτοῦ φρονεύσαντος ἐνταῦθα τὸν Δράκοντα Πύθωνα. *Κίρρα*, ἐπίγειον τῶν Δελφῶν ἀπέχον 60 στάδια, καὶ Ἀντικίρρα πρὸς Ν. ἐπίσημος καὶ αὕτη διὰ τὸν ἐλλέβορόν της. *Στίρις*, εἰς τὰ ΝΑ. ὄρια, ἄποικος τῶν ἐκ Στειριᾶς Ἀθηναίων. Ἀμβρόσυος, πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω παρὰ τὸ ὄρος τῆς Κίρφειος. *Δαυλὶς*, πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω, περίφημος διὰ τὰ περὶ τὸν Τηρέα καὶ τὴν Φιλομήλαν. *Παροπεύς*, πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω παρὰ τὸν Κηφισόν. *Παραποτάμιοι*, πόλις ἐπὶ τοῦ Κηφισοῦ. *Νέων*, περὶ τοὺς Α. πρόποδας τοῦ Παρνασοῦ, ἥτις καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Περσῶν ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τὸ ὄνομα *Τιθωρέα*. *Πεδιεῖς* ἐπὶ τοῦ Κηφισοῦ Ἀμφίκαϊα καὶ *Δρυμαῖα*, παρὰ τὴν Δωρίδα. Ἐλάτεια πρὸς Β. Ἰάμπολις, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, κτίσμα τῶν ἐκ Βοιωτίας μετοικησάντων ἐνταῦθα Ἰάντων. Ἀβαὶ πρὸς Ν. εἰς τὰ ὄρια.

ΣΤ. ΛΟΚΡΙΣ.

§ 266. Αὕτη σύγκειται ἐκ δύο διακεκριμένων ἀπ' ἀλλήλων χωρῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν κειμένη μεταξὺ Αἰτωλίας, Δωρίδος καὶ Φωκίδος παρὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ὠνομάζετο Ὀζολίς, ἡ δὲ ἑτέρα ἔκειτο πρὸς Β. τῆς Φωκίδος καὶ Βοιωτίας παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον καὶ τὸν Εὐριπον, διαιρουμένη εἰς τὴν χώραν τῶν Ἐπικρημιδίων καὶ εἰς τὴν τῶν Ὀπουρτίων Λοκρῶν. Τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν ἐπιστημότεραι πόλεις Ἀμφισσα, πρὸς τὰ ΒΔ. τῶν Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Δελφῶν, ἐξ ἧς ἀπέχει 420 στάδια. *Χάλαιον*, ἐπὶ τοῦ Κρυσσίου κόλπου. *Ἰπρος*, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω. *Οἰάνθεια*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ Κρυσσίου κόλπου. *Τολοφῶν*, δυτικώτερον ἴσως τῆς ἀνωτέρω. *Αἰγίτιον*, πρὸς Α. τῆς Ἀμφίσσης. *Ποτιδάρια*, *Οἰρεῶν* καὶ *Εὐπάλιον*, πρὸς Α. τῆς Ναυπάκτου. Ἡ χώρα τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Φρικίου ὄρους κειμένου κατὰ τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν, καὶ ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς ἦσαν *Νίκαια*, φρούριον *Σκάρφεια*, καταστραφεῖσα τὸν Μεσαιῶνα ὑπὸ σεισμοῦ *Τάρφῃ* καὶ μετὰ ταῦτα *Φαρύγαι*, πρὸς Ν. *Θρόριον* πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω. Ἡ δὲ χώρα τῶν Ὀπουντίων Λοκρῶν ἀπὸ τὸ ὄρος Κνημὶς ἀρχομένη φθάνει μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κηφισσοῦ· ἐπισημότεραι δὲ πόλεις αὐτῆς ἦσαν *Λαφρούς*, λιμὴν ἀνήκων πρότερον εἰς τὴν Φωκίδα, *Ἀλόπη*, πόλις παράλιος κειμένη πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, *Ὀποῦς*, πρωτεύουσα, ἐξ ἧς ἐπωνομάσθη καὶ ὁ κόλπος Ὀπούντιος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κεῖται καὶ ἡ μικρὰ νῆσος *Ἀταλάντη*, *Κερσεία*, πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, *Ἀρύμνα* ἢ ἄνω παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κηφισσοῦ.

Z. ΒΟΙΩΤΙΑ.

§ 267. Αὕτη χωριζομένη ἀπὸ μὲν τῆς Φωκίδος διὰ τῶν ὀρέων *Ἐλικῶρος*, *Νυσαίου* καὶ *Ἵφαντείου*, ἀπὸ δὲ τῆς Λοκρίδος διὰ τῶν Ὀπουντίων ὀρέων, διεξέρρετο ὑπὸ τοῦ Κηφισσοῦ περιλαμβάνουσα τὰς λίμνας *Κωπαῖδα* καὶ *Ἰλικήν*, ὧν τὰ λιμνάζοντα ὕδατα καθίστων τὸν ἀέρα πυκνὸν καὶ ὀμιχλώδη, καὶ τὰς κορυφὰς τῶν ἀνωτέρω ὀρέων, τὸ *Λεῖβῆθρον*, ἐνθα ἦσαν τὸ ἄντρον καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν Μουσῶν αἵτινες ἀπ' αὐτοῦ ἐκαλοῦντο *Λεῖβῆθρίδες* νύμφαι, τὸ *Λαφύστιον*, ἐπίσημον διὰ τὸν ναὸν τοῦ Λαφυστίου Διός, τὸ *Θούριον* πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Λεβαδείας, τὸ *Ἀκόντιον*, βορειώτερον τοῦ ἀνωτέρω, τὸ *Φοινίκειον* πρὸς Α. τῆς Ἰλικῆς λίμνης, τὸ *Ἰπιατον* πρὸς Α. τῆς αὐτῆς λίμνης, τὸ *Μεσσαῖπιον*, πρὸς Β. τοῦ ἀνωτέρω, καὶ τὸ *Πτώον*, πρὸς Α. τῆς Κωπαίδος. Ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Θῆβαι*, πόλις ἀρχαία ἥτις θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φοίνικος Κάδμου, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς *Καδμεία* ὠνομάσθη, καὶ κυριευθεῖσα καὶ καταστραφεῖσα τὸ 335 ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅστις ἐφείσθη μόνον τῆς οἰκίας τοῦ Πινδάρου, ἦτον πατρίς τοῦ διὰ τῆς μελωδίας τῆς λύρας τοῦ καὶ αὐτοῦς τοὺς λίθους κινουντος Ἀμφίονος, τοῦ Πινδάρου, τοῦ Ἐπαρινώνδα καὶ τοῦ Πελοπίδα. *Χαιρώνεια* (Κάπραινα), παρὰ τὴν Φωκίδα, πατρίς τοῦ Πλουτάρχου, διάσημος διὰ τὴν νίκην Φιλίππου τοῦ Μακεδόνων βασιλέως κατὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Θεβαίων. Ὁρχομενός, ἐρείπιον πλησίον

τοῦ χωρίου Σκριποῦ πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ πλουσιωτέρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος, διάσημος διὰ τὴν Ἀκιδάλαν κρήνην, τὸν τάφον τοῦ Ἡσιόδου καὶ τὴν νίκην τοῦ Σύλλα κατὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Μιθριδάτου Ἀρχελάου. *Λεβαδία*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, ἐνομαστή διὰ τὸ παρ' αὐτὴν σπήλαιον τοῦ Τροφωνίου Διός. *Κορώνεια*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω. *Ἀλιάρτος*, πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω. *Ἀσκρα* παρὰ τὸν Ἑλικῶνα, πατρὶς τοῦ Ἡσιόδου. *Θεσπιάι*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, περίφημος διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἄγαλμα τοῦ Ἑρωτος, ἔργον τοῦ Πραξιτέλους, καὶ τὴν παρ' αὐτὴν πηγὴν τοῦ *Ναρκίσσου*. *Λεῦκτρα*, πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρω, κόμη διάσημος διὰ τὴν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων νίκην τοῦ Ἐπαμεινώνδα. *Πλαταιαί* (Κόκλα), ἐπὶ τοῦ Ἀσωποῦ, πόλις διάσημος διὰ τὴν ὀλοσχερεστάτην καταστροφὴν τῶν Περσικῶν στρατευμάτων. *Τάναγρα*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν Θηβῶν, πατρὶς τῆς Κορίννης, ἥτις ἐπονομαζομένη καὶ *Λυρικὴ Μοῦσα* ἦτο μαθήτρια τῆς περιφήμου Μῦρτιος καὶ πεντάκις ἐνίκησε τὸν Πίνδαρον εἰς ποιητικὸς ἀγῶνας. Ἡ περὶ αὐτὴν χώρα καὶ τοῦ Ὠρωποῦ ὑπῆρξε πολλάκις ἀντικείμενον ἀμφισβητήσεων μεταξὺ Βοιωτῶν καὶ Ἀθηναίων. *Αὔλις* (Βαθύ), πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου, διάσημος διὰ τὸν ἐξ αὐτῆς ἀπόπλουν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Τροίας καὶ τὴν κατὰ συμβουλήν τοῦ μάντεως Κάλχαντος ἀπόφασιν τοῦ Ἀγαμέμνονος νὰ θυσιάσῃ τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰφιγένειαν, τὴν ὁποίαν ἔσωσεν ἡ Ἀρτεμις καὶ ἔκαμεν ἰέρειαν εἰς τὸν ἐν Ταυρίδι ναόν της. *Ἀρθηδῶν*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, πόλις παράλιος. *Κῶπαι*, πρὸς Δ. τῆς Κωπαΐδος λίμνης.

Η. ΑΤΤΙΚΗ.

§ 268. Αὕτη ὀρίζομένη πρὸς τὰ ΒΑ. ὑπὸ τῆς Εὐβοϊκῆς θαλάσσης, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Μυρτώου πελάγους καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, ἐχωρίζετο ἀπὸ μὲν τῆς Βοιωτίας διὰ τοῦ *Κιθαιρώτος*, ἀπὸ δὲ τῆς Μεγαρίδος διὰ τῶν *Κεράτων* ὄρεων. Διαρρέουσα δὲ ὑπὸ τοῦ Κηφισοῦ καὶ Ἰλισσοῦ καὶ ἔχουσα ἄλλα ἐπιστημότερα ὄρη, τὸ *Λαύριον* πρὸς Ν. καὶ τὸν *Ῥυμῆτόν*, *Βριλησσόν*, *Πάρνηθα* καὶ *Αἰγάλεω* περίξ τῶν Ἀθηνῶν, διηρεῖτο εἰς *Διάκρειαν*, *Πεδιὴν* καὶ *Πάραλον*, κατοικουμένη ὑπὸ πεντακοσίων περίπου χιλιάδων κατ. τῶν ὁποίων οἱ πολλοὶ ἦσαν δοῦλοι. Ἡ Ἀττικὴ πρότερον μὲν διηρεῖτο εἰς πόλεις, μετὰ ταῦτα δὲ εἰς δήμους, τοὺς κυριωτέρους τῶν ὁποίων θέλομεν ἀπαριθμῆσαι ἐφεξῆς. *Ἀθῆναι*, περὶ τὴν ἀκρόπολιν, ἥτις ἀπὸ Κέκροπος τοῦ Αἰγυπτίου ὠνομάζετο πρότερον *Κεκροπία*, πόλις διασημοτάτη, καθέδρα τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου καὶ

ικανὸν χρόνον ὅλης τῆς Ἑλλάδος, κοσμουμένη με
ἀγοράς, θεάτρα, ναοὺς, βωμοὺς, ἀγάλματα θεῶν καὶ ἡρώων κτλ.
Ἐπισημότεραι τῶν οἰκοδομῶν αὐτῆς ἦσαν ὁ Παρθενών, τὸ Ἑρέχ-
θειον, ὁ ναὸς τῆς Ἀπτερου Νίκης καὶ τὰ Προπύλαια ἐπὶ τῆς Ἀ-
κροπόλεως, ἡ ἀγορὰ μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν στοῶν, τὸ Πρυτανεῖον,
τὸ Θησεῖον ἡ ναὸς τοῦ Ἀρεως, ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, τὸ
Παναθηναϊκὸν στάδιον, τὸ Ὠδεῖον, τὸ περικαλλὲς χορηγικὸν μνη-
μεῖον τοῦ Λυσικράτους κτλ. Ἐν Ἀθήναις καὶ περὶ αὐτὰς ὑπῆρ-
χον ἡ Πνύξ, ἡ Ἀκαδημία τοῦ Πλάτωνος καὶ οἱ λιμένες *Φάλη-
ρον, Μουνυχία καὶ Πειραιεύς*, ὅστις ἔκειτο ἐντὸς τῶν Μακρῶν
Τειχῶν καὶ ἦν τὸ κέντρον τοῦ κατὰ τὴν Μεσόγειον ἐμπορίου τῆς
Ἀσίας, Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς.

ΣΗΜ. Οἱ πλείονες τῶν τῆς Ἀττικῆς δῆμων ἔκειντο ὡς ἐπιτοπλιστὸν ἐπὶ
τῶν ὁδῶν τῶν ἀγορῶν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Μέγαρὰ, ἥτις καὶ ἰερά ἐκαλεῖτο, εἰς
Πλαταιὰς, Θήβας, Ὠρωπὸν καὶ Σούνιον. Αἱ δύο πρῶται ἤγοντο μέχρι τῆς
Θριάς, πρὸ τῆς ὁποίας ἔκειντο οἱ Ρεῖται, μικρὰ ἀλμυρὰ λίμνη, ἰε-
ραὶ τῆς Δήμητρος καὶ Περσεφόνης, χρησιμεύουσαι εἰς πολλοὺς θρησκευτικοὺς
ἀγνισμούς, καὶ ὁ δῆμος οἱ Σκαμβωνίδαί ἐκείθεν δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρὸς
Μέγαρὰ ἀγορῆς ἔκειτο ἡ Ἐλευσίς, διάσημος διὰ τὸ ἱερὸν τῆς Δήμητρος, ἐνθα
ἐτελοῦντο τὰ Ἐλευσίνια· ἐπὶ δὲ τῆς πρὸς τὰς Πλαταιὰς Οἶνὸς ἡρροῦριον, καὶ
Ἐλευθεραῖ. Ἐπὶ δὲ τῆς τρίτης τῆς πρὸς τὰς Θήβας Κολωνός, Ἀχαρ-
ναί, Κρωπεῖα, δῆμος παρακείμενος ἀριστερά, Χαστιεῖς, Φυλὴ
καὶ Μελαίναι· παρακείμενος ἀριστερά. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀγορῆς κατ' εὐθείαν
εἰς Ὠρωπὸν ἔκειτο Πήληκες, παρακείμενος δεξιὰ, Εὐπυρίδαί, Ἀθμο-
νον, παρακείμενος δεξιὰ, Ἡφαιστία, Παιονίδαί, παρακείμενος ἀρι-
στερά, Κηφισία, παρακείμενος δεξιὰ, Δεκέλεια, Τιτακίδαί, Ἀφι-
δνα, παρακείμενος δεξιὰ, ἐπὶ τοῦ Χαρὰ δροῦ ποταμοῦ, καὶ Σφενδάλη.
Ἐπὶ δὲ τῆς ἀγορῆς κατ' εὐθείαν πρὸς τὸ Σούνιον ἔκειτο Ἀλιμοῦς, παρα-
κείμενος δεξιὰ, Πρὸ σπαλτα, Αἰξωνή, παρακείμενος δεξιὰ, Φιλαί-
δαί, παρακείμενος ἀριστερά, Χολεῖδαί, Κούθηρος παρακείμενος ἀρι-
στερά, Ἀναγυροῦς, Θοραί, Λαμπρά, Μυρρίνοῦς, παρακίμε-
νος ἀριστερά, Αἰγυλῖα, Σφηττός, Ἀναφλυστος καὶ Ἀζηνία.
Ἰπῆρχον δὲ καὶ ἄλλαι δύο ἑδοὶ λοξῶς ἀγροῦσαι εἰς Ὠρωπὸν καὶ Σούνιον ἐνού-
μεναι μέχρι τοῦ σήμερον καλουμένου Σταυροῦ, πρὸ τοῦ ὁποίου ἔκειντο Ἀλω-
πεκαί καὶ Ἀγνοῦς· ἐκείθεν δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρὸς Ὠρωπὸν ἀγορῆς ἔ-
κειτο Γαργηττός, παρακείμενος ἀριστερά, Παλλήνη, Πεντέλη,
παρακείμενος ἀριστερά, Πλωθεία, Φηγαία· Ἰκαρία, παρακείμενος ἀ-
ριστερά, Προβάτινος, Μαραθών, παρακείμενος ἀριστερά, Τρικόρου-
θος, εἰς τῶν δῆμων τῆς ἐν Ἀττικῇ τετραπόλεως, Ραμνοῦς, Ψαφίς
καὶ Ὠρωπός, τοῦ ὁποίου ἡ ἐκώνομος χώρα ἀνῆκεν πρότερον εἰς τὴν Βαιω-
τίαν. Ἐπὶ δὲ τῆς πρὸς τὸ Σούνιον τέλος λοξῶς ἀγορῆς ἔκειντο Ἀγγελή,
Φλύα, Βραυρών, Στειρία, Πρασιαί, Κεφαλή, Ποταμός,
παρακείμενος ἀριστερά, Ἀμφιτροπία, παρακείμενος δεξιὰ, Θορικὸς
καὶ Σούνιον, παρὰ τὸ ἐκώνομον ἀκρωτήριον.

Ἡ Μεγαρίς ἀρχομένη ἀπὸ τῶν Κεράτων ὁρέων καὶ ἐκτεινομένη
πέραν τῶν Ονείων ἤγοντο μετὰ τῆς Κορινθίας. Ἡ ὄρεινὴ καὶ τρα-
χεῖα αὕτη χώρα, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔκειντο καὶ αἱ Σκείρωτιδες
Πέτραι, ὀνομαζόμεναι ἀπὸ Σκείρωνος ληστοῦ κρημνίζοντος αὐ-
τόθι τοὺς διαβαίνοντας εἰς τὴν θάλασσαν, κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπέ-

κειτο εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἀπὸ δὲ τοῦ Κόδρου ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος. Ἐπισημότεραι δὲ πόλεις αὐτῆς ἦσαν *Μέγαρα*, ἥτις, μικρὸν ἀρισταμένη τῆς θαλάσσης καὶ κατοικουμένη ὑπὸ Δωριέων, ἦτον πατρὶς τῶν φιλοσόφων Εὐκλείδου καὶ Στίλπωνος. *Νίσαια*, ἐπίνειον τῶν Μεγάρων συνεχόμενον μετὰ τῆς πόλεως διὰ μακρῶν τειχῶν. *Τριποδίσκος*, κώμη ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Γερανείας. *Κρομμύων*, ἐπὶ τῶν ὀρίων τῆς Κορινθίας, εἰς ἣν ἀργότερα καὶ συμπεριελήφθη.

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ.

Ὅρια, διαίσεις, ὄρη καὶ ποταμοί.

§ 269. Ἡ Πελοπόννησος ὀνομαζομένη ἀπὸ Πέλοπος τοῦ Φρυγὸς καὶ ἔχουσα ἕνεκα τῶν βαθέων κόλπων τῆς σχῆμα φύλλου πλατάνου ἦνοῦτο μετὰ τῆς Στερεᾶς διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ διηρεῖτο εἰς ἑκτὼ κυριώτερα κράτη, τὴν Ἀχαΐαν, τὴν Σικυωνίαν, τὴν Κορινθίαν, τὴν Ἥλιδα, τὴν Ἀρκαδίαν, τὴν Μεσσηνίαν καὶ τὴν Λακωνικὴν. Ἐπισημότερα ὄρη αὐτῆς κείμενα μεταξὺ Ἀχαΐας καὶ Ἀρκαδίας εἶνε ἡ *Κυλλίνη*, ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Ἑρμῆς, τὰ *Χελιδόρεα*, ἔνθα ὁ Ἑρμῆς ἐκδείρας χελώνῃν κατεσκεύασεν ἐκ τοῦ διστράκου τῆς τὴν λύραν, ὁ *Κράθις*, ἡ *Κερύνεια*, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ Ἡρακλῆς ἐθῆρυσεν τὴν χρυσόκερον καὶ χαλκόπουν Κερυνεΐαν ἔλαφον, ὁ *Ερύμανθος*, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Ἡρακλῆς ἐθῆρυσεν τὸν Ἑρμάνθιον κάπρον, καὶ τὸ *Παραχαϊκόν*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν Πατρῶν, ὁ *Σκόλλις*, μεταξὺ Ἀχαΐας καὶ Ἥλιδος, ἡ *Λάμπεια* καὶ ἡ *Φολιὼν*, μεταξὺ Ἀρκαδίας καὶ Ἥλιδος, τὰ *Ἀροάνια*, ὁ *Στύμφαλος*, ὁ *Σκιάθις* καὶ τὸ *Μαίναλον*, ἐντὸς τῆς Ἀρκαδίας, ἡ *Κολλωσσα*, τὸ *Ἀύρκειον*, τὸ *Ἀρτεμίσιον*, τὸ *Παρθένιον* καὶ ὁ *Πάργων* μεταξὺ Ἀρκαδίας καὶ Ἀργολίδος, καὶ ὁ *Ταθρετος*, μεταξὺ Λακωνικῆς καὶ Μεσσηνίας. Ἐπισημότεροι ποταμοὶ εἶνε ὁ *Ἀλφειός*, ὅστις πηγάζων ἐν Ἀρκαδίᾳ καὶ δεχόμενος αὐτόθι τὸν *Λάδωνα* καὶ τὸν *Ερύμανθον* ἐκβάλλει εἰς τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον, ὁ *Πηγεῖός*, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ Σκόλλιος ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον, ὁ *Πεῖρος*, ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν, ὁ *Φοῖτις*, ὁ *Μεγαρίτας*, ὁ *Σελινοῦς*, ὁ *Κερυνίτης*, ὁ *Ερασῖνος* ἢ *Βουραϊκός*, ὁ *Κράθις* καὶ ὁ *Ἀσωπός* ἐκβάλλοντες ἅπαντες εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ὁ *Ἰταχός* ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ὁ *Εὐρώτας*, ἐκβάλλων εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον, ὁ *Πάμισος*, ἐκβάλλων εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον, καὶ ἡ *Νέδα*, ὅστις κείμενος μεταξὺ Μεσσηνίας καὶ Ἥλιδος ἐκβάλλει εἰς τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον.

Α. ΑΧΑΙΑ.

§ 270. Τῆς Ἀχαΐας κατεχούσης τὸ Β. μέρος τῆς Πελοποννή-

σου ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Δύμη*, ἥτις κειμένη παρὰ τὰ σύνορα τῆς Ἠλείας ἦτον ἡ δυσμικωτάτη πόλις τῆς Ἀχαΐας, ἐν ἣ συνώκισεν ὁ Πομπήιος πολλοὺς τῶν ὑπ' αὐτοῦ κατατρεπωθέντων πειρατῶν. *Πελλήνη*, φρούριον ὄχυρόν μακρὰν τῆς θαλάσσης· πλησίον ταύτης ἔκειτο ἱερὸν τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Ἀθηνᾶς. *ᾠλενός*, πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρω παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πείρου ποταμοῦ. *Τευθέα*, πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρω. *Φαραί*, πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρω, μία τῶν δώδεκα τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας. *Πάτραι*, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ἐν ἣ συνώκισεν ὁ Αὐγουστός Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην. *Αἴγριον*, πρὸς Δ. τῶν Πατρῶν, ἐπίσημος διὰ τὸν θάνατον τοῦ περιδόξου τῶν Ἀχαιῶν στρατηγοῦ Ἀράτου καὶ διὰ τὸ παρ' αὐτὴν ἱερὸν ἄλσος τοῦ Διός, εἰς τὸ ὁποῖον συνήρχετο τὸ κοινοβούλιον τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας. *Ἐλίκη*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, καταστραφεῖσα ὑπὸ σεισμοῦ τὸ δ' ἔτος τῆς 401 Ὀλυμπιάδος. *Βοῦρα*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ. *Αἰγαί*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κράθιος. *Αἰγείρα*, πρὸς τὰ ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου.

Β. ΣΙΚΥΩΝΙΑ.

§ 271. Τῆς Σικυωνίας κειμένης πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Σικυῶν*, ὀλίγον μακρὰν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, διάσημος καθέδρα τοῦ ἀρχαιοτάτου Ἑλληνικοῦ βασιλείου καὶ πατρίς τοῦ Ἀράτου, ἔχουσα περιφανῆ ἐργαστήρια γλυπτικῆς καὶ ζωγραφικῆς, εἰς τὰ ὅποια ἀνεδείχθησαν οἱ ἀγαλλματοποιοὶ Πολύκλειτος καὶ Λύσιππος καὶ οἱ ζωγράφοι Πausίας καὶ Τιμάνθης. Φλιοῦς, πόλις μικρὰ μετὰ τὴν Σικυωνίαν καὶ Ἀργολίδος κειμένη ἐπὶ τῆς *Φλιασίας* καλουμένης χώρας ἥτις ἐσχημάτιζε τὸ πάλαι ἰδίαν καὶ αὐτόνομον ἐπικράτειαν.

Γ. ΚΟΡΙΝΘΙΑ.

§ 272. Τῆς Κορινθίας κειμένης ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Κόρινθος*, πόλις εὐδαίμων καὶ πλουσία διὰ τὸ ὁποῖον ἐνήργει μετὰ τῆς Ἰταλίας καὶ Ἀσίας ἐμπόριον αὕτη ἐπὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας τὸ 146 Π. Χ. καταδραφισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὑπάτου Μουμμίου ὅστις ἐντεῦθεν μετέφερεν εἰς τὴν Ἰταλίαν πλῆθος εἰκόνων καὶ ἀγαλλμάτων, ἀριστοργήματα τῆς Ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας, ἀνεκτίσθη ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος συνοικίσαντος αὐτόθι πολλοὺς ἐκ διαφόρων μερῶν ἀπελευθέρους. Κειμένη δὲ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀκροκόρινθου ἐπὶ ἐπιπέδου τραπεζώδους, εἶχε δύο λιμένας, τὸ εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον διὰ τεύχους συνεχόμενον μετ' αὐτῆς *Λέχαιον*

εἰς τὸ ὁποῖον προσωρμίζοντο τὰ ἐξ Ἰταλίας πλοῖα, καὶ τὰς εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον Κεγχρεάς, ἔνθα ἀντηλλάσσοντο τὰ ἐξ Ἀσίας φορτία μετὰ τῶν ἐξ Ἰταλίας. Ἐκ τοῦ ἐμπορίου δὲ τούτου ἡ Κόρινθος τοσοῦτον ἱσχυσεν, ὥστε καὶ μητρόπολις πολλῶν ἄλλων πόλεων ἐγένετο διὰ τῶν ἀποικιῶν τῆς. Ὁ δὲ Ἴσθμος εἶνε ἀξιοσημείωτος διὰ τὰ κατὰ τριετίαν καὶ μετὰ ταῦτα πενταετίαν πανηγυζόμενα αὐτόθι πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος Ἰσθμια, εἰς τὰ ὁποῖα συνέρξενον πανταχόθεν οἱ Ἕλληνες. Σολύγεια, πρὸς Ν. τῶν Κεγχρεῶν ἐπὶ λόφου ὅστις ἀπ' αὐτῆς ἐκαλεῖτο Σολύγειος.

Δ. ΗΛΕΙΑ.

§ 273. Τῆς Ἠλείας κειμένης πρὸς τὰ ΒΔ τῆς Πελοποννήσου καὶ περιλαμβανούσης πρὸς Ν τὴν Τριφυλίαν χώραν ἐπὶ πολὺ ὀρεινὴν ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Ἠλις, ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ, μητρόπολις τῆς Ἠλίδος καὶ μία τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Πελοποννήσου, ἔχουσα ἐπίνειον τὴν παρὰ τὸν Χελωνάταν Κυλλήνην καὶ οὔσα πατρὶς τοῦ Ὑρρῶνος, ἀρχηγοῦ τῆς φιλοσοφικῆς αἵρέσεως τῶν Σκεπτικῶν ἢ Πυρρῶνιστῶν, οἵτινες ἐπὶ παντὸς ἀμφίβαλλον. Οἰκάτοιοι τῆς Ἠλίδος προέδρευον τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγόνων. Πῖσα, ἥτις ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀλφειοῦ κειμένη καὶ πρωῒμως καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Ἠλείων συγγέεται ὑπὸ πολλῶν μὲ τὴν παρ' αὐτὴν Ὀλυμπίαν χώραν, ἐν ᾗ ἐπανηγυρίζοντο κατὰ τετραετίαν οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τοῦ ὁποίου ἦτον ἐνταῦθα καὶ μεγαλοπρεπὴς ναὸς καὶ τὸ 60 ποδῶν ὑψηλὸν ἄγαλμα αὐτοῦ, ἔργον Φειδίου. Ὀποῦς, ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ. Θαλάμαι, φρούριον ἀνατολικώτερον. Πύλος πρὸς Ν. τῆς Ὀπούντος, καθέδρα τοῦ Αὐγείου, καὶ Μυρτούντιον πρὸς Β. τῆς Ἠλίδος. Τῆς δὲ Τριφυλίας ἐπισημότεραι πόλεις Σκυλλοῦς, ἐπὶ τοῦ Σελινούντος ποταμοῦ κόμη, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ξενοφῶν ἐξόριστος ἐκ τῆς πατρίδος του διὰ τὸ ὑπὲρ τῶν Σπαρτιατῶν φρόνημά του διέτρυψε καὶ συνέγραψε τὴν ἱστορίαν του. Λέπρεον, πολίχνη παρὰ τὸν Ἀνιγρον ποταμόν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἡρακλῆς ἐκαθάρισε τὴν κόπρον τοῦ Αὐγείου. Σαμία καὶ Πύλος καθέδρα τοῦ Νέστορος, πρὸς Β. τοῦ Λεπρέου.

Ε. ΑΡΚΑΔΙΑ.

274. Ἡ Ἀρκαδία ἡ ὀρεινότερα χώρα τῆς Πελοποννήσου, κειμένη εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς, κατοικεῖτο ὑπὸ λαοῦ ἀπλοῖκου τὰ ἦθη καὶ δεδομένου εἰς τὴν ποιμαντικὴν καὶ τὴν μουσικὴν ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Μεγαλόπολις, ἥτις συνοικισθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδα μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις νίκην τῶν Θη-

βαίον ὡς προμαχὼν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἦτον πατὴρ τοῦ διασῆμου τῆς Ἀχαικῆς συμπολιτείας στρατηγοῦ Φιλοποίμενος, τοῦ τελευταίου τῶν περιφήμων στρατηγῶν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Πολυβίου. *Φιγαλία*, ἐπίσημος διὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἐπικουρείου Ἀπόλλωνος, τοῦ ὁποίου σώζονται ἔτι ἱκαναὶ στήλαι. *Ἡραία*, παρὰ τὸν Ἀλφειόν. *Θέλπουσα*, πρὸς Β. παρὰ τὸν Λάδωνα. *Ψωφίς*, πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ Ἐρυμάνθου, πόλις ἀξιόλογος. *Κίραιθα*, παρὰ τὴν Ἀλυσσὸν πηγὴν, περίφημον τὸ πάλαι διὰ τὰ ἱαματικά της ὕδατα. *Κλείτωρ*, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ. *Φερεός*, πρὸς Α. ἱερὰ πόλις τοῦ Ἑρμοῦ παρὰ τὴν Στυμφαλίδαν λίμνην, ἐν ᾗ ὁ Ἡρακλῆς δι' ἐπιταγῆς τοῦ Εὐρυσθέως ἐφόνευσε τὰς σαρκοφάγους *Στυμφαλίδας ὄρνιθας*. *Στύμφαλος*, ἀνατολικώτερον ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ὄρους. *Καρύει*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, Ὀρχομενός, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, πόλις μὴ σωζομένη πλέον ἐπὶ Στράβωνος. *Μαρτίρεια*, διάσημος διὰ τὴν ὁποίαν ἐκέρδησε τὸ 363 Π. Χ. ὁ Ἐπαμινώνδας κατὰ τῶν ἡνωμένων Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων νίκην, καθ' ἣν καὶ ἀπέθανε, καὶ τὴν τοῦ Φιλοπρίμενος τὸ 206 Π. Χ. κατὰ τοῦ τυράννου τῆς Σπάρτης *Μαχανίδα*. *Τεγέα*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, πόλις ἀρχαιοτάτη καὶ ἐκ τῶν πρώτων τῆς Ἀρχαδίας, 400 περίπου στάδια ἀπέχουσα τῆς Μαντινείας, μετὰ τῆς ὁποίας αἰετοτε ἀντεφέρετο περὶ τῆς ὑπεροχῆς καὶ εἶχεν ἐπίσημον ναὸν τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, ἱερεῖαι τοῦ ὁποίου ἦσαν νέαι παρθένοι. Αὐτόθι εὕρισκον ἄστυλον οἱ ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος κακοῦργοι.

ΣΤ. ΑΡΓΟΛΙΣ.

§ 275. Ἡ Ἀργολὶς κειμένη πρὸς Α. τῆς Ἀρχαδίας περιελάμβανε τὴν Ἀργεῖαν, τὴν Ἐπιδαυρίαν, τὴν Τροιζηνίαν, τὴν Ἑρμιονίδα καὶ τὴν Κυνουρίαν, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Ἀργος, ἐπὶ τοῦ Ἰνάχου, παρὰ τὴν ὄχυράν ἀκρόπολιν *Λάρισσαν* καλουμένην, μητρόπολις ὁμωνύμου βασιλείου καὶ ἀπάσης τῆς Ἀργολίδος, μία τῶν διασημότερων πόλεων τῆς Πελοποννήσου, πατὴρ τῆς Τελεσίλλης, περιφήμου ἀρχαίας ποιητρίας, ἥτις διὰ τῆς ἀνδρείας της ἔσωσε τὴν ἑαυτῆς πατρίδα ἀπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Κλεομένους, καὶ ἑτέρας Ἀργείας γυναικός, ἥτις ἐφόνευσε τὸν Πύρρον βασιλέα τῆς Ἡπείρου εἰσερχόμενον εἰς τὴν πόλιν. *Ναυπλία*, ἐπίνειον τοῦ Ἀργους. *Τίρυνς*, μεταξὺ Ναυπλίας καὶ Ἀργους, πόλις ἀρχαιοτάτη, τῆς ὁποίας τὰ κυκλώπεια τείχη θαυμάζονται ἔτι καὶ σήμερον. *Μυκῆναι*, πρὸς Β. τοῦ Ἀργους, καθέδρα τοῦ Ἀγαμέμνονος θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Περσέως. *Νεμέα*, πρὸς Β. ἐνθα ὑπῆρχεν ὁμώνυμος δρυ-

μός, εἰς τὸν ὁποῖον ἦν ὁ φοβερὸς Νέμειος Λέων, τὸν ὁποῖον προ-
ξενοῦντα μεγάλην φθοράν εἰς ὅλην τὴν χώραν ἐφόνευσεν ὁ Ἡρα-
κλῆς κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Εὐρυσθέως, καὶ ἦν ναὸς τοῦ Νεμείου
Διὸς, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἐπανηγυρίζοντο ἀνὰ πᾶν τρίτον ἔτος
οἱ περίφημοι Νεμεακοὶ ἀγῶνες. *Κλεωναί*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Νε-
μέας. Μεταξὺ Ἀργούς καὶ Μυκηθῶν ἔκειτο τὸ Ἡραῖον, ἱερὸν τῆς
Ἥρας, περιέχον κολοσσαῖον ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλεφαντίνου ὅσπου
ἄγαλμα αὐτῆς, ἔργον τοῦ Πολυκλείτου, καὶ πρὸς Ν. ἡ λίμνη *Λέρ-
νη* (Μύλοι αὐθεντικοί), περίφημος εἰς τὴν μυθολογίαν διὰ τὴν
ἐπτακέφαλον Ὑδραν, τὴν ὁποίαν ἐφόνευσεν ὁ Ἡρακλῆς. *Επί-
δαυρος*, ἐπὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, διάσημος διὰ τὸν ναὸν τοῦ
Ἀσκληπιοῦ, κείμενον ὀλίγον μακρὰν τῆς πόλεως μεταξὺ δύο ὀ-
ρέων καὶ ἐντὸς δάσους. *Τροιζήν* (Δαμαλᾶς) πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ἐ-
πιδαύρου παρὰ τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς
Τροιζηνίας, ἀξιοσημείωτος διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰππολύτου, υἱοῦ
τοῦ Θησέως. *Ερμιόνη*, πρὸς Ν. τῆς Τροιζήνος, ἡ μεγαλειτέρα
πόλις τῆς Ἑρμιονίδος, τῆς ὁποίας ἡ πορφύρα ἦτον ἡ πολυτιμο-
τέρα τοῦ κόσμου. Πρὸς Ν. τῆς Ἀργολίδος ἔκειτο ἡ *Κυνουρία*,
περὶ τῆς ὁποίας φιλονεικοῦντες οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων
ἀντέταξαν ἀνὰ τριακοσίους εἰς μάχην, καθ' ἣν ἐνίκησαν οἱ Λα-
κεδαιμόνιοι καὶ ἔλαβον ἔκτοτε καὶ τὴν Κυνουρίαν εἰς τὴν ἐξου-
σίαν των· τῆς δὲ περιμαχίῃ ταύτης χώρας κυριωτέρα πόλις
ἦτον ἡ *Θυρεά*, κειμένη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάνου ποταμοῦ.

Z. ΛΑΚΩΝΙΚΗ.

§276. Τῆς Λακωνικῆς κειμένης πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Πελοπον-
νήσου ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Σπάρτη* ἢ *Λακεδαίμων*, παρὰ
τὸν Εὐρώταν, μητρόπολις τῶν Σπαρτιατῶν καὶ καθέδρα ὀφείλου-
σα τὸ κλέος τῆς εἰς τὴν σκληραγωγίαν καὶ γενναιότητα τῶν ἐ-
αυτῆς κατοίκων, οἵτινες πολιτευόμενοι ὑπὸ τοὺς αὐστηροὺς μὲν,
ἀλλὰ σοφοὺς νόμους τοῦ Λυκούργου, ὑπῆρξαν ἀκαταμάχητοι.
Θεράπναι, ἐν ἣ λέγεται ὅτι ἐγεννήθη ὁ Κᾶστωρ καὶ ὁ Πολυδεύ-
κης καὶ ἐτάφη ὁ Μενέλαος καὶ ἡ Ἑλένη. *Σειλλασία*, πρὸς Β.
τῆς Σπάρτης ἐπὶ τοῦ Οἴνου ποταμοῦ· ἐν αὐτῇ καταπολεμηθεὶς
ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης ὑπὸ Ἀντιγόνου
τοῦ στρατηγοῦ τῶν Μακεδόνων ἐφυγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐνθα
ἀπέθανεν ὀδυνηρῶς καὶ μετ' αὐτοῦ ἐσθέσεν ἡ γενεὰ τῶν ἐν Σπάρ-
τῃ βασιλευόντων Ἡρακλειδῶν. *Καρύαι*, πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω, κώ-
μη, ἥτις συμμαχήσασα μετὰ τῶν Περσῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων,
ἐκυριεύθη ἐπὶ τέλους ὑπὸ τῶν δευτέρων, οἵτινες τοὺς μὲν πολί-
τας αὐτῆς ἐπέρασαν ἐν στόματι μαχαίρας, τὰς δὲ γυναῖκας καὶ

τοὺς παῖδας αὐτῶν ἡχυμάλωτισαν. Ἡ εἰκὼν τῆς σκληρᾶς αὐτῶν δουλείας παριστάνετο εἰς τὰ μνημεῖα διὰ τινων σχημάτων, Καρυατίδων λεγομένων, ἐν εἵδει στηλῶν, τιθεμένων πρὸς ὑποστήριξιν οἰκοδομῶν. Ἡ πόλις αὕτη ἀνῆκε πρότερον εἰς τὴν Ἀρχαδίαν καὶ κατόπιν ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν. *Ἀμύκλαι* (Σκλαβοχωρι), ἐρείπιον ἐπὶ τοῦ Εὐρώτα πρὸς Ν. τῆς Σπάρτης, ὀνομαστὴ διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. *Γερὸνθραι* (Γεράκι) πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω. *Ἑλος*, εἰς τὴν ἀνατολικὴν χερσόνησον ἐπὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου καὶ ὀλίγον μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐρώτα, τοὺς κατοίκους τῆς ὁποίας ὑποτάξαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποστατήσαντας ὑπέβαλον εἰς σκληρωτάτην δουλείαν. *Γύθειον* (Μαραθωνῆσι), ἐπὶ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου, ἐπίνειον καὶ ναύσταθμος τῆς Σπάρτης, ἔνθα Τολμίδης ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων ἐπυρπόλησε τὸν στόλον τῶν Λακεδαιμονίων. *Οἶτυλος*, *Θαλάμαι*. *Πέτρος*, *Λεῦκτρα*, *Καρδαμύλη* καὶ *Ἀλαγορία*, πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου. *Ἐπίδαυρος* *Λιμηρά*, *Βοιαί*, *Κυπαρισσία* καὶ *Ἀσωπός*, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς Λακωνικῆς χερσονήσου.

Η. ΜΕΣΣΗΝΙΑ.

§ 277. Τῆς Μεσσηνίας κειμένης πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Πελοποννήσου ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Μεσσήνη*, εἰς τὸ κέντρον, μητρόπολις τῆς Μεσσηνίας ἥτις κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κρεσφόντου, καὶ καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων συνωκίσθη πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδα μὲ τείχη. *Ἰθώμη*, φρούριον ὀχυρὸν παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὁμωνύμου ὄρους. *Πέλος*, *Ἀσίρη*, *Μεθώρη* καὶ *Κορώρη*, ἐπὶ τῆς πρὸς Δ. τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου χερσονήσου. *Στερέκλαρος*, *Ἀρδαρία* καὶ *Κυπαρισσία*, πρὸς Β.

ΝΗΣΟΙ.

Διαίρεσις.

§ 278. Αἱ Ἑλληνικαὶ νῆσοι διήρουνται εἰς τὰς πρὸς Β. τοῦ Αἰγαίου πελάγους, εἰς τὴν Εὐβοίαν καὶ τὰς κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν, εἰς τὰς Κυκλάδας, εἰς τὰς Σποράδας καὶ εἰς τὴν Κρήτην μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ Ἰονίου πελάγους νήσων.

α.) Αἱ κυριώτεραι τῶν πρὸς Β. τοῦ Αἰγαίου πελάγους νήσων, τῶν ὁποίων αἱ τέσσαρες κεῖνται ἀντικρὺ τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ ἀκρωτηρίου τῆς Σηπιάδος, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ Δ. πρὸς Α., εἶνε *Σκίαθος*, ὀνομαστὴ διὰ τὰς περὶ αὐτὴν ἀλιευομένας τρίγλας (μπαρμπούνια). *Πεπάρηθος* (Σκόπελος) ἀξιοσημείωτος διὰ τοὺς καλοὺς τῆς οἴνου. *Ίκος* καὶ *Πολύαιρος* πρὸς τὰ ΒΑ. πέμπτη δὲ κειμένη πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν ἀνωτέρω εἶνε ἡ *Σκύρος*, ἡ μεγ-

λειτέρα καὶ ἀξιολογώτερα τῶν ἀνωτέρω, ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσαν, ἐν ᾗ ἀπέθανεν ὁ Θησεύς καὶ ἐκρύβη ὁ Ἀχιλλεύς· ὑπὸ τῆς μητρὸς του Θέτιδος παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς νήσου Λυκαμῆδει, καὶ κατέκον οἱ ὑπὸ Κίμωνος τοῦ Ἀθηναίου καταδιωχθέντες ἐντεῦθεν πειραταὶ Δόλοπες.

β.) Εἰς τὰς κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν κειμένας νήσους ἀνήκουσιν αἱ ἐξῆς· *Εὐβοία*, ἥτις ἐχωρίζετο ἀπὸ τῆς στερεᾶς διὰ τοῦ Εὐρίπου, καὶ οἱ ἀρχαιότεροι κάτοικοι αὐτῆς ὀνομάζονται ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου Ἀβαντες. Ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς ἦσαν *Χαλκίς*, ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου, ἀντικρὺ τῆς ἐν Βοιωτίᾳ Αὐλίδος, μητρόπολις τῆς Εὐβοίας καὶ μία τῶν ἰσχυροτέρων τῆς Ἑλλάδος, ἐν ᾗ ἀπέθανεν ὁ Ἀριστατέλης. *Ερέτρια*, ἐρείπιον (Παλαιόκαστρον), πόλις παράλιος πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Χαλκίδος, ἡ δευτέρα, τῆς Εὐβοίας, ἥτις κατεστράφη ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς αἰχμάλωτοι ἐσύρθησαν εἰς τὴν Σουσιανήν. *Ταμύναι*, πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, ἔχουσα ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. *Στύρα* πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω. *Μαρμαρίον*, ἀντικρὺ τῶν Πεταλιῶν νήσων, ἔχουσα λατομεῖον μαρμάρων. *Κάρυστος*, πόλις ἀξιόλογος διὰ τὸν λιμένα της, κειμένη πρὸς Ν. τῆς νήσου εἰς τοὺς μεσημβρινοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τῆς Ὀχης. *Κύμη* πρὸς Α. τοῦ ὄρους τῆς Δίρφυος. *Κήρινθος*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βουδῶρου ποταμοῦ. Ὠρεὸς καὶ πρότερον Ἰστιαία, πρὸς Β. τοῦ Τελεθρίου ὄρους παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀκρωτήριο, πλησίον τοῦ ὁποίου ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου κατεπολεμήθη ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους. *Ἑλένη* (Μακρονῆσι), νῆσος εἰς τὴν ὁποίαν, κειμένην κατὰ μῆκος τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Ἀττικῆς, δι᾽ ὅσοντινες ὅτι ἀπέθανεν ἡ Ἑλένη ἐπιστρέφουσα ἐκ τῆς Τροίας. *Σαλαμίς* παρὰ τὴν Μεγαρίδα καὶ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς, καθέδρα τοῦ Τελαμώνος, πατρὸς τοῦ Αἴαντος, περὶ τῆς ὁποίας οἱ Ἀθηναῖοι διεφέροντο μετὰ τῶν Μεγαρέων ἱκανὸν χρόνον, πατρὶς τοῦ τραγικοῦ ποιητοῦ Εὐριπίδου καὶ νῆσος· διάσημος διὰ τὴν ναυμαχίαν καθ' ἣν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐκ 380 πλοίων, ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ Εὐρυβιάδου καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους, κατέθραυσε τὸν Περσικὸν ἐκ 1200 πλοίων συνιστάμενον. *Αἶγινα*, εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, καθέδρα Αἰακοῦ τοῦ δικαστοῦ τοῦ ἄδου, καὶ ὀνομαστή διὰ τὴν περὶ τὰ ναυτικὰ ἐμπειρίαν τῶν κατοίκων της. *Υδρέα* (Ἵδρα), ἐπὶ τῆς ΝΑ. παραλίας τῆς Ἀργολίδος. *Τυπάρηος* (Σπέτσαι), ἐπὶ τῆς αὐτῆς παραλίας. *Κύθηρα* πρὸς Ν. τοῦ Μαλέα, ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσαν, ἐν ᾗ ὑπῆρχε καὶ ναὸς τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ὑποκειμένη πολλὸν χρόνον εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους.

γ'.) Τῶν Κυκλάδων κειμένων κύκλῳ τῆς Δήλου μεταξύ Κρήτης, Ἑλλάδος καὶ Ἑλλάσσονος Ἀσίας, ἐπιστημότεραι ἦσαν. Ἄρδρος, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Εὐβοίας, ἡ βορειότερα τῶν Κυκλάδων περιέχουσα μητρόπολιν ὁμώνυμον καὶ ἱερὸν τοῦ Βάκχου. Τήρος πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ἀνδρου, ἔχουσα ἀξιόλογον ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ ἄλλος περὶ αὐτό. Δῆλος, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Τήνου, ἡ μικρότερα μὲν, ἀλλὰ διασημότερα τῶν Κυκλάδων, ἐν ᾗ ἡ Λητώ ἐγέννησε τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν καὶ ἐπανηγυρίζετο κατ' ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ἑορτή, εἰς τὴν ὁποίαν συνέρχοντο πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος. Ρήγεια, νησίδριον παρὰ τὴν Δῆλον, ταφεῖον τῶν Δηλίων, οἵτινες εἶχον ἀπηγορευμένον νὰ θάπτεται εἰς τὴν Δῆλον νεκρὸς καὶ νὰ τρέφεται σκύλος. Μύκονος, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Δήλου, ἐν ᾗ κατὰ τὴν μυθολογίαν τίθενται οἱ τάφοι τῶν τελευταίων Κενταύρων τῶν νικηθέντων ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους. Νάξος, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Μυκόνου, ἡ μεγαλειτέρα, τερπνοτέρα καὶ εὐφορώτερα νῆσος τῶν Κυκλάδων, ἔχουσα ἱερὸν τοῦ Διονύσου, εἰς τὸ ὁποῖον ἄφησεν ὁ Θεσεὺς τὴν Ἀριάδνην κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Θεοῦ τούτου. Ἀμοργός, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Νάξου, νῆσος ἱκανῶς μεγάλη, περιέχουσα πολλὰς πόλεις. Πάρος, πρὸς Δ. τῆς Νάξου, ὀνομαστή διὰ τὰ λευκὰ μάρμαρά της καὶ διὰ τὴν ὁμώνυμον μητρόπολιν αὐτῆς, ἥτις ἦτον μία τῶν ἰσχυροτέρων πόλεων τῶν Κυκλάδων καὶ πατρὶς τοῦ Ἀρχιλόχου, σκωπτικοῦ ποιητοῦ καὶ εὗρετοῦ τοῦ ἱαμβικοῦ μέτρου. Μῆλος, πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Πάρου, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Διαγόρα, ὅστις ἐκατηγορήθη ὡς ἄθεος. Σίφνος, πρὸς Δ. τῆς Πάρου, ὀνομαστή διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, τῶν ὁποίων δὲν σώζονται οὐδὲν ἔχνος, καὶ διὰ τὰ ἐπιλήψιμα ἦθη τῶν κατοίκων της. Σέριφος, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Σίφνου, τοὺς κατοίκους τῆς ὁποίας ὁ Περσεὺς διὰ τῆς κεφαλῆς τῆς Μεδούσης μετέβαλεν εἰς λίθον, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι μετεχειρίζοντο αὐτὴν ὡς τόπον ἐξορίας. Σύρος, πρὸς Δ. τῆς Δήλου. Κύθνος, πρὸς Δ. τῆς Σύρου, ὀνομαστή διὰ τὸν ἐξαιρετον τυρόν της. Κέως, πρὸς Β. τῆς Κύθνου, ἡ πλησιεστέρα πρὸς τὴν Ἀττικὴν, περιλαμβάνουσα τέσσαρας πόλεις, τῶν ὁποίων, σχηματίζουσιν ἰδίαν δημοκρατίαν, ἐπιστημότερα ἦτον ἡ Ἰουλὶς, πατρὶς τοῦ Σιμωνίδου, διασήμευ ἐλεγειοποιοῦ, καὶ τοῦ ἀνεψίου αὐτοῦ Βακχυλίδου, ποιητοῦ λυρικοῦ.

δ'. Αἱ Σποράδες, κείμεναι πρὸς Ν. τῶν Κυκλάδων καὶ τιθέμεναι εἰς αὐτάς ταύτας ἦσαν αἱ ἐξῆς Ἴος, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Νάξου, ὀνομαστή, ὡς λέγεται, διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀμήρου. Θήρα, πρὸς Ν. τῆς Ἰου, ἥτις, καθὼς καὶ πολλὰ παρακείμεναι, σχη-

ματισθεῖσα ὡς φαίνεται ὑπὸ ἡραιοῦ ἐκρήξεως, παλαιὰ μὲν ἦτον εὐφορος καὶ ἰσχυρά, ὡς μαρτυρεῖ καὶ τὸ ἀρχαιότερον ὄνομα αὐτῆς *Καλλιόστη*, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐνεκα τῶν σεισμῶν κατέστη ἄφορος καὶ ὀλιγάνθρωπος. *Ἀστυπάλαια*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Θήρας· οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀπέδιδουν εἰς τὸν Ἀχιλλέα θείας τιμῆς.

ε.) Ἡ *Κρήτη*, ἦτο διάσημος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Διὸς τοῦ ἀνατραφέντος αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων εἰς τὸ Ἰδαῖον ὄρος, διὰ τὰς ἑκατὸν πόλεις τῆς καὶ διὰ τὸν βασιλέα αὐτῆς Μίνωα, ὅστις, βασιλεύσας εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους διὰ τὴν σοφὴν κυβέρνησίν του καὶ διὰ τοὺς δικαίους νόμους του ἐλογίζετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ῥαδαμάνθυος καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγίνης Λιάκου δικαστῆς τοῦ ἔθους. Ἐπισημότεραι δὲ πόλεις αὐτῆς ἦσαν ἡ *Κνωσσός*, ἐρείπιον, καθέδρα τοῦ Μίνωος καὶ ἡ μεγαλειτέρα τῆς νήσου. *Γόρτυνα*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ μικροῦ ποταμοῦ *Ἀθηαίου* ἐκβάλλοντος εἰς τὴν Λιβυκὴν θάλασσαν· τῆς ἰσχυρᾶς ταύτης πόλεως τὰ διασωζόμενα λείψανα μαρτυροῦσιν ἀκόμη τὴν παλαιὰν τῆς λαμπρότητα· παρ' αὐτὴν φαίνεται ὅτι ἔκειτο ὁ *Λαθύριθος* καὶ ὅχι ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, ὡς τινες διίσχυρίζονται. *Κυδωνία*, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς νήσου, πόλις παράλιος καὶ μία τῶν ἀξιολογωτέρων τῆς Κρήτης θεμελιωθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τῶν Σαμίων καὶ ἔχουσα εὐρύχωρον λιμένα.

ς.) Αἱ νῆσοι τοῦ Ἰονίου πελάγους κείμεναι ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἑλλάδος, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ Ν. ἦσαν αἱ ἑξῆς *Σφακτηρία*, παρὰ τὴν παραλίαν τῆς Μεσσηνίας ἀντικρὺ τῆς Πύλου, ὀνομασθὴ διὰ τὴν ἐνταῦθα ἦτταν τῶν Σπαρτιατῶν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. *Στροφάδες*, δύο νῆσοι κείμεναι πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς *Σφακτηρίας* ἀντικρὺ τῆς *Τριφυλιακῆς* παραλίας, αἵτινες πρότερον μὲν ἐκαλοῦντο *Ηλωταί*, μετὰ ταῦτα δὲ ἀπὸ τῶν διωχθεῖσων ὑπὸ τῶν παίδων τοῦ Βορέου Ἀρπυίων καὶ πρὸς αὐτὰς στραφεισὼν *Στροφάδες*. *Ζάκυνθος*, πρὸς Β. τῶν *Στροφάδων* ἀντικρὺ τῆς Ἠλίδος, δασώδης μὲν, ἀλλ' εὐφορος νῆσος, ἥτις ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσιν φαίνεται ὅτι ἀπετέλει μέρος τῆς ἐπικρατείας τοῦ Ὀδυσσεύς. *Κεφαλληνία*, πρὸς Β. τῆς *Ζακύνθου* ἀντικρὺ τοῦ στομίου τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἥτις ὀνομαζομένη ἐπὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου *Σάμη* ἀπετέλει ὡσαύτως μέρος τοῦ βασιλείου τοῦ Ὀδυσσεύς· διασχιζομένη δὲ ὑπὸ ὀρέων εἶχε μητρόπολιν τὴν *Σάμην*, ἥτις κειμένη εἰς τὸν μυχὸν κόλπου ἐξουσιάζθη καὶ κατεσκάφη ὑπὸ τοῦ Ὑπάτου Φουλβίου, ὅστις τοὺς κατοίκους αὐ-

τῆς ἐπώλησεν ὡς δούλους. Ἰθάκη, ἥτις χωριζομένη ἐκ τῆς Κεφαλληνίας δι' ἰκανῶς στενοῦ πορθμοῦ, ἦτο πατρὶς τοῦ Ὀδυσσεῶς, ὅστις ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω νήσων, ἐξουσίαζε καὶ μέρος τῆς Ἀκαρνανίας, παρὰ τὴν παρλίαν τῆς ὁποίας ἔκειντο αἱ Ἐχινάδες, νῆσοι μικραὶ, 5—9 τὸν ἀριθμὸν, σχηματίζουσαι ἐπὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ὡσαύτως ἴδιον βασίλειον· ἐπιστημότερα δὲ τούτων ἦτον τὸ Δουλίχιον. Λευκάς, ἥτις κειμένη πρὸς Β. τῆς Ἰθάκης ἐσχημάτιζε πρότερον χερσόνησόν τινα ἐνοουμένην μετὰ τῆς Ἀκαρνανίας, ἀλλ' ἐκτοτε ὑπὸ τινος ἀποικίας Κορινθίων ἀποκατασταθείσης αὐτόθι ἐκόπη ὁ ἰσθμὸς αὐτῆς καὶ ἀποτελεῖ τανῦν νήσον· ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσά, κειμένη ἐπὶ πεντήκοντα βημάτων πλατέος πορθμοῦ διαχωρίζοντος τὴν νήσον ἐκ τῆς στερεᾶς καὶ ἔχοντος ἄλλοτε ξυλίνην γέφυραν, ἦτο πρότερον μητρόπολις τῆς Ἀκαρνανίας. Πρὸς τὴν ΝΔ. ἄκραν τῆς νήσου ἔκειτο ὁ Λευκάτας, ἀκρωτήριον ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐκρημνίζοντο οἱ ατυχεῖς ἐρασταὶ καὶ ἡ πτώσις αὐτῶν παροιμιωδῶς ὠνομάζετο πῆδημα τοῦ Λευκάτα. Κέρκυρα καὶ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου νῆσος τῶν Φαιάκων κειμένη ἐπὶ τῆς Δ. παραλίας τῆς Ἠπείρου· ταύτης ὁ βασιλεὺς Ἀλκίνοος ὑπεδέχθη τὸν Ὀδυσσεά, ὅτε ἐπιστρέφων ἐκ Τροίας καὶ καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος περιέπεσεν εἰς ναυάγιον, καὶ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν διηγέσεως τοῦ Ὀδυσσεῶς ὅλων τῶν τερατωδῶν αὐτοῦ συμβάντων ὑπάρχει παροιμία « Ἀλκινόου ἀπόλογος » ἐπὶ πλαστῶν καὶ παραδόξων διηγέσεων λεγομένη. Ἡ ὁμώνυμος αὐτῆς μητρόπολις καὶ παρ' Ὀμήρῳ πόλις τῶν Φαιάκων κειμένη εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν κατέστη τόσον ἰσχυρά, ὥστε καὶ εἰς πόλεμον ἦλθε κατὰ διασῆμων πολιτειῶν τῆς Ἑλλάδος. Περὶ τὴν Κέρκυραν ἔκειντο καὶ πολλαὶ ἄλλαι μικραὶ νῆσοι, οἷον ἡ Ὀθρωνὸς ἢ Καλυψὼ πρὸς Β., ἡ Μαλθάκη πρὸς Δ. καὶ αἱ Παξοὶ πρὸς Ν.

Η Η Π Ε Ι Ρ Ο Σ.

§ 279. Ἡ Ἠπειρος λεγομένη οὕτω κατ' ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὴν Κέρκυραν κειμένην ἀπέναντι αὐτῆς, ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἰλλυρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ Ἰονίου, πελάγους, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ τῆς Αἰτωλίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Πίνδου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐχωρίζετο ἐκ τῆς Θεσσαλίας, περιελάμβανε πολλοὺς ἀνεξαρτήτους λαοὺς οἵτινες ὑποκύψαντες εἰς τὴν δεσποτείαν τοῦ Πύρρου κατέκων πολλὰς χώρας, τῶν ὁποίων, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ Ν., μᾶλλον ἀξιοσημείωτοι ἦσαν ἡ Θεσπρωτία, ἡ Μολοσσία, Ἀθαμανία, Λολοπία, Χαορία, Ἀκταρία, Παρναπία καὶ ἡ Τυρφαία. Ἐπιστημότεραι πόλεις

αὐτῶν Ἀμβρακίᾳ, ἐπὶ τοῦ Ἀράχθου, ἀποικὸς Κορινθίων. Νικόπολις παρὰ τὸν Κόμαρον κόλπον, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐν Ἀκτίῳ μάχης. Κασσώπη, πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω, ὁμώνυμος τῆς περὶ αὐτὴν χώρας. Ἑλαια, ἐξ ἧς καὶ ἡ παρ' αὐτὴν χώρα Ἑλαιαίτις, κειμένη παρὰ τὸν Γλυκὺν κόλπον, ἐνθα ἐκβάλλει δ' Ἀχέρων καὶ κεῖνται τὰ Ἀχερούσια ἔλη, εἰς τινα νῆτον τῶν ὁποίων ὁ Αἰδωνεύς, βασιλεὺς τῶν Μολοσσῶν, καθεῖρξε τὸν Θησέα καὶ τὸν Πειρίθουν, θελήσαντας νὰ ἀρπάσωσι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Περσεφόνην. Τορύνη, παρὰ τὸν κόλπον Χειμέριον. Πανδοσία, ἐπὶ τοῦ Ἀχέροντος. Ἐφύρα καὶ ὕστερον Κίχυρος, μετὰ τῶν δύο ἀνωτέρω. Εὐρυμεταί, πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Πανδοσίας. Βουθρωτόν, παρὰ τὸν Πηλώδη κόλπον καὶ ἐπὶ τῆς Κεστρίνης χώρας, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἑλένου, υἱοῦ τοῦ Πριάμου, ὅστις ἐδέχθη αὐτόθι τὸν Αἰνεῖαν πορευόμενον εἰς τὴν Ἰταλίαν. Φοιρίκη, πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω. Ἀμαρτία, ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου χώρας. Ὠρικόν, εἰς τὸν μυχὸν ὁμωνύμου κόλπου, ἀποικία Εὐβοέων. Χίμαιρα, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, φρούριον ὄχυρόν κείμενον ἐπὶ τῆς Χαονίας. Ἀντιγόρεια, πρὸς Α. τῆς Ἀμαρτίας. Πασσαρών, ἡ μητρόπολις, ὡς φαίνονται, τῆς Μολοσσίδος. Δωδώνη (Καστρίτσα), πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, διάσημος διὰ τὸ παρ' αὐτὴν ἀρχαιότατον ἐν Ἑλλάδι μαντεῖον τοῦ Δωδωναίου Διός, τοῦ ὁποῦ οἱ ἱερεῖς ἐμάντευον ἢ παρατηροῦντες τὸν ἦχον τὸν ὁποῖον ἀπετέλει κινουμένη ἱερά τις δρυς ἣν ὁ Σοφοκλῆς πολὺ γλωσσον ὀνομάζει, ἢ τὸν κρότον χαλκίων λεβήτων κρεμασμένων ἐν τῷ ἄλσει.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.

§ 280. Ἡ Μακεδονία κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Παύλου Αἰμιλίου κατὰκτησίν της ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Δαρδανίας, ἥτις ἀπετέλει μέρος τῆς Μοισίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἠπείρου, τῆς Θεσσαλίας καὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Νέστου, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐχωρίζετο ἐκ τῆς Θράκης, περιλαμβάνουσα πολλὰ μικρὰ ἀνεξάρτητα βασιλεία, τὰ ὁποῖα ὑποτάξας ὁ Φίλιππος ἐσύστησεν ἰσχυρὰν ἐπικράτειαν. Μετὰ δὲ ταῦτα κατακτήσας αὐτὴν ὁ Αἰμίλιος Παῦλος, τὴν διήρσαεν εἰς τέσσαρας χώρας, τῶν ὁποίων ἡ πρώτη ἔκειτο πρὸς Α. πλησίον τῆς Θράκης, ἡ δευτέρα πρὸς Δ. τῆς πρώτης, ἡ τρίτη πρὸς Δ. τῆς δευτέρας καὶ ἡ τετάρτη ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Ὅρη ἐπιστημότερα αὐτῆς ἦσαν τὸ Παγγαῖον, περιλαμβάνον μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἐξορυχθέντα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, ὁ Ὀρβηλός, εἰς τὰ μεθόρια Θράκης καὶ Μακεδονίας, ὁ Ἄθως, εἰς τὴν Χαλκιδικὴν χερσόνησον, τὸ Βέρμιον, πρὸς Β. ὁ

Ἱερος, πρὸς Ν. τοῦ Ἀλιάκμωνος ποταμοῦ, καὶ ὁ Ὀλυμπος καὶ τὰ Καρθούρια, μεταξὺ Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας. Ποταμοὶ δὲ ἐπισημότεροι ἦσαν ὁ Νέστος, ὁ Στρυμῶν, ὁ Αἰῶς καὶ ὁ Ἀλιάκμων.

α) Τῆς πρώτης περιλαμβανομένης μεταξὺ τοῦ Νέστου καὶ τοῦ Στρυμόνος ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Φίλιπποι, ὀνομαζομένη οὕτως ὑπὸ Φιλίππου πατρὸς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅστις τὴν ὠχυρῶσεν, καὶ ὀνομαστὴ εἰς τὴν ἱστορίαν διὰ τὴν μάχην καθ' ἣν ὁ Βροῦτος καὶ ὁ Κάσσιος, οἱ τελευταῖοι ὑπερασπισταὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐλευθερίας ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Ὀκταβίου τοῦ ἐπονομασθέντος μετὰ ταῦτα Ἀυγούστου, καὶ διὰ τὴν ἐπιστολὴν ἣν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅστις τὸ 52 ἔτος Μ. Χ. ἐδίδαξε τοὺς κατοικοὺς αὐτῆς τὸ Εὐαγγέλιον, ἐπιστέλλει πρὸς αὐτοὺς. Ἀμφίπολις καὶ πρότερον Ἑρρία Ὀδοί, ἐπὶ τοῦ Στρυμόνος, πόλις ἰσχυρὰ ἐπὶ Φιλίππου ὀνομαζομένη καὶ Χρυσόπολις διὰ τὰ περὶ αὐτὴν εὕρισκόμενα μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ, καὶ πατρίς τοῦ Παμφίλου, διασήμευ ζωγράφου, διδασκάλου κατὰ τινὰς τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ θεμελιωτοῦ τῆς περιβολῆς ἐν Σικυῶνι σχολῆς τῆς ζωγραφικῆς ζωγραφήσαντος ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ τῶν Ἀθηνῶν τοὺς Ἡρακλείδας, ὅτε ἤλθον ἰκέται μετὰ τῆς Ἀλκμήνης πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διωκόμενοι ὑπὸ τοῦ Εὐρυσθέως.

β.) Τῆς δευτέρας, κειμένης μεταξὺ τοῦ Στρυμόνος καὶ τοῦ Ἀξιῦ καὶ περιλαμβανούσης πρὸς Ν. τὴν Χαλκιδικὴν Χερσονήσον σχηματιζομένην ὑπὸ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου πρὸς Α. καὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου πρὸς Δ. ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Ὀλυνθος, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Τορωναίου κόλπου, τῆς ὁποίας ἡ ὑπὸ Φιλίππου πατρὸς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου πολιορκία ἔγεινεν ἀφορμὴ τῶν Ὀλυνθιακῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους. Θεσσαλονίκη καὶ πρότερον Θέρμη, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, πόλις ὠχυρὰ ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ διάσημος διὰ τὰς δύο ἐπιστολάς ἃς πρὸς τοὺς κατοικοὺς αὐτῆς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐπιστέλλει. Στάγειρα, ἐπὶ τῆς Δ. παραλίας τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, πατρίς τοῦ Ἀριστοτέλους, περιλεεστάτου φιλοσόφου καὶ διδασκάλου τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Τορώνη, δεξιὰ τῆς εἰσόδου τοῦ ὁμωνύμου κόλπου. Ποτίδαια καὶ μετὰ ταῦτα Κασάνδρεια, εἰς τὸ στόμιον τῆς χερσονήσου Παλλήνης, τρεῖς ἔτη ἀντισταθεῖσα κατὰ τῶν πολιορκούντων αὐτὴν Ἀθηναίων. Χαλκίς, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ἡ χερσονήσος ὠνομάσθη Χαλκιδική. Ἀπολλωνία τῆς Μυγδονίας εἰς τὴν Μυγδονίαν ἐπαρχίαν ἐκ τῶν μεγαλύτερων τῆς Μακεδονίας κειμένην πρὸς Β. τῆς Χαλκιδικῆς.

Χερσονήσου, κατακτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

γ.) Τῆς τρίτης κειμένης πρὸς Β. τῆς Θεσσαλίας καὶ ἐκτεινομένης ἀπὸ τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου πρὸς Α. μέχρι τῶν ὄρεων τῶν διαχωρίζοντων αὐτὴν πρὸς Δ. ἀπὸ τῆς τετάρτης ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Ἐδεσσα ἢ Αἰγαί, ἐπὶ τῆς Ἡμαθίας τῆς ἀρχαιοτέρας ἐπαρχίας τῆς Μακεδονίας, καθέδρα παλαιῶν ἐγγχωρίων βασιλέων μέχρι τοῦ Φιλίππου ὅστις τὴν μετέφερεν εἰς τὴν ἀμέσως ἐπομένην πόλιν. Πέλλα, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ἐδέσσης εἰς τὰς ὄχθας λίμνης τινός, πατρὶς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ μητρόπολις τῆς Μακεδονίας μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἀλώσεως αὐτῆς. Μεθώνη, πρὸς Ν. τὴν ὁποίαν πολιορκῶν ὁ Φίλιππος ἀπόλεσε τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν ἐκ τινος βέλους τὸ ὁποῖον ῥιφθὲν ὑπὸ τινος Ἀστέρος ἀπὸ τοῦ τείχους εἶχε ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν, «Ἀστὴρ τῷ διζιῷ ὀφθαλμῷ Φιλίππου»· ὁ δὲ Φίλιππος ἀντέγραψε πρὸς αὐτὸν καὶ ἀντηκόντισεν «Ἀστὴρ Φίλιππος ἦν λάβη κερμήσεται». Δίον, πρὸς Ν. ἐν ᾗ ὁ Ἀλέξανδρος ἀνήγειρεν ἀνδριάντας ἐκ χαλκοῦ, ἔργον τοῦ διαστήμου ἀγαλματοποιῦ Λυσίππου, πρὸς τιμὴν τῶν πεσόντων εἰς τὸν Γράνικον σωματοφυλάκων του. Αἱ δύο τελευταῖαι πόλεις ὑπῆρχον εἰς τὴν Πιερίαν συνορεύουσαν μὲν τὴν Θεσσαλίαν.

δ.) Ἡ τετάρτη ἐπαρχία κειμένη πρὸς Β. τῆς Ἡπείρου μεταξὺ τῆς ἀνωτέρω πρὸς Α. καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης πρὸς Δ. ἀπετέλει μέρος τῆς Ἰλλυρίας καὶ ὠνομάζετο Ἑλληνικὴ Ἰλλυρίς διὰ τὰς αὐτόθι πολλὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας, μετὰ δὲ ταῦτα παρχωρηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων εἰς τὴν Μακεδονίαν ἔλαβε τὸ ὄνομα Ἀλβανία, τὸ ὁποῖον μέχρι τῆς σήμερον διατηρεῖ. Ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς ἦσαν Δυρράχιον, καὶ πρότερον Ἐπίδαμνος, ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης· ἐν αὐτῇ θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Κερκυραίων ὁ Κικέρων διέτριψε δέκα μῆνας ἐξόριστος. Ἀπολλωνία, πόλις εὐνομωτάτη, κτίσμα Κορινθίων καὶ Κερκυραίων, κειμένη παρὰ τὸν Ἄωον ἢ Αἶαντα ποταμὸν. Ἀυλὼν, μικρὸς λιμὴν, ὅθεν συνήθως ἀπέπλεον διὰ τὴν Ἰταλίαν. Αυχρινιδός (Οχρινδα), πόλις πλησίον τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ἐκ τῆς ὁποίας πηγάζει ὁ Δρίλων. Ὀλίγον μακρὰν τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς πρώτης χώρας εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἔκειτο ἡ νῆσος Θάσος, ἣτις περιλαμβάνουσα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μεταλλεῖα καὶ λατομεῖα ὠραισιτάτων μαρμάρων ἔφερεν, ὡς ἡ Μακεδονία, ἀφθόνοις καρπῶς καὶ ἐξαιρετοὺς οἶνους καὶ ἦτο πατρὶς τοῦ ὀνομαστοῦ ζωγράφου Πολυγνώτου.

ΘΡΑΚΗ

§ 281. Ἡ Θράκη ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μοισίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Μακεδονίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Προποντίδος, πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, διεφύετο ὑπὸ τοῦ Ἑβρου, ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ὁποίου ὁ περίφημος μουσικὸς Ὀρφεύς, Θράξ, κατεσπαράχθη ἐλεεινῶς ὑπὸ τῶν Μαινάδων. Ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς ἦσαν *Φιλιπούπολις*, πρὸς Β. παρὰ τὸν Ἑβρον, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ κατοικηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἱεροσύλων Φωκέων, ἐκ τῶν ὁποίων μετὰ ταῦτα ὠνομάσθη *Ποιηρόπολις*, ἔκειτο εἰς τὴν χώραν τῶν Βησσῶν, λαοῦ ἀγρίου καὶ ληστρικοῦ τῆς Θράκης, ἐνθα ὑπῆρχε καὶ μαντεῖον τοῦ Βάκχου. *Πέρινθος*, ἐπὶ τῆς Προποντίδος. Πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς ἤρχιζε τὸ μακρὸν τείχος τοῦ ὁποίου ἡ ἑτέρα ἄκρᾳ ἔληγε παρὰ τοῦς ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου Δέρκου, πόλιν κτισθεῖσαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 7. αἰῶνος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τῶν βαρβάρικων ἐπιδρομῶν. *Βυζάντιον*, ἀπὸ Βύζαντος θεμελιωτοῦ Μεγαρικῆς ἀποικίας καὶ μετὰ ταῦτα *Κωνσταντινούπολις* ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅστις ἱδρυσεν αὐτόθι τὸν θρόνον τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας τῶν Ῥωμαίων καὶ κατέστησεν αὐτὴν μίαν τῶν πρώτων πόλεων τοῦ κόσμου. *Ἀβδηρα*, ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου, πατρίς τοῦ Δημοκρίτου περίφημος διὰ τὴν ἀπλότητα καὶ ἀπειροκαλίαν τῶν κατοίκων τῆς. Μέρος τῆς παρακειμένης παραλίας ἔκατοικεῖτο ὑπὸ τῶν Βιστόνων. *Μαρώνεια*, ἐπὶ τῆς θαλάσσης πρὸς Α. τῶν Ἀβδήρων ἐπὶ τῆς χώρας τῶν Κικόνων, διάσημος διὰ τὸν καλὸν τῆς οἶνον, ἐξ οὗ ἔδωσεν ὁ Ὀδυσσεὺς εἰς τὸν Πολύφημον. Αὐτόθι ἔκειτο ὁ *Δορίσκος*, πεδῖον εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Ξέρξης ἀπηρίθμησε τὸν στρατὸν του. *Μεσημβρία*, παράλιος πόλις κειμένη πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Μαρωνείας. *Αἶνος* καὶ πρότερον *Πολινοβρία*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑβρου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αἰνείου· εἰς τὰ περίξ αὐτῆς ὑπῆρχεν ὁ τάφος τοῦ Πολυδώρου, υἱοῦ τοῦ Πριάμου, τὸν ὁποῖον ὁ βρασιλεὺς τῆς Θράκης Πολυμήτωρ ἐφόνευσε διὰ νὰ λάβῃ τοὺς ὁποίους ὁ πατὴρ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τροίας συνεξέπεμψε μετ' αὐτοῦ θησαυρούς. *Τραπεζοῦπολις*, ἐπὶ τοῦ Ἑβρου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ. *Βισάνθη* ἢ *Ῥαδεστόν*, πλησίον τῆς Προποντίδος. *Βιζύη*, ὀλίγον μακρὰν τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρωτεύουσα τῆς Ἀσιατικῆς κατοικουμένης πρότερον ὑπὸ βαρβάρων, οἵτινες ἐγύμνονον τοὺς περὶ τὰ παράλιά των εἰς ναύαγιν περιπίπτοντας.

Πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Θράκης ἔκειτο ἡ ὀνομαζομένη *Θρακικὴ Χερσόνησος*, τῆς ὁποίας ἐπιστημότεραι πόλεις ἦσαν *Σησιός*, κτισθεῖσα εἰς τὸ στενότερον μέρος τῆς χερσονήσου ἀντικρὺ σχεδὸν τῆς Ἀβύδου, ἐξ ἧς ἀπέχει μίαν καὶ ἡμίσειαν περίπου λεύγαν. *Αὐσιμάχεια*, ἐρείπιον εἰς τὴν εἴσοδον τῆς χερσονήσου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐσιμάχου, στρατηγοῦ καὶ φίλου τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅστις κυριεύσας πολλὰς ἄλλας πόλεις μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐσύστησεν ἴδιαν καὶ ἰσχυρὸν βασιλείαν, τοῦ ὁποίου ἡ πόλις αὕτη ἦτο καθέδρα. *Καρδία*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μέλανος ποταμοῦ χυνομένου εἰς ὁμώνυμον κόλπον καὶ ἐπὶ τοῦ ἱσθμοῦ τοῦ ἐνόνοντος τὴν χερσόνησον μετὰ τῆς Θράκης, πατρίς τοῦ Εὐμένους, ἐνὸς τῶν διαδόχων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Ἰερωνύμου. *Καλλιπόλις*, εἰς τὸ βόρειον στόμιον τοῦ Ἐλησπόντου, τὸ ὁποῖον τανῦν ὀνομάζεται ἐξ αὐτῆς στενὸν τῆς Καλλιπόλεως. *Αἰγὸς ποταμοί*, πόλις καὶ ποτάμιον ἐπὶ τοῦ Ἐλησπόντου, ἐνθα κατεναυμαχήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου. Αἱ ἐκ τῆς Θράκης ἐξαρτώμεναι νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἦσαν δύο, *Σαμοθράκη*, ὀνομαστὴ διὰ τὰ αὐτόθι τελούμενα μυστήρια τῶν Καθεύρων καὶ πατρίς τοῦ Ἀριστάρχου, διασήμεου γραμματικοῦ, καὶ *Ίμβρος*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, κατοικουμένη ὑπὸ Πελασγῶν καὶ οὕσα ὡσαύτως διάσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ λατρείαν τῶν Καθεύρων καὶ τοῦ Ἑρμοῦ.

ΜΟΙΣΙΑ.

§ 282. Ἡ Μοισία (Σερβία καὶ Βουλγαρία) ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἰστρου ἢ Δουνάβεως, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Δρίλωνος, τῆς Παννονίας καὶ τῆς Ἰλλυρίδος, πρὸς Μ. ὑπὸ τῆς Μακεδονίας, τῆς Θράκης, τῶν Δαλματικῶν ὀρέων καὶ τοῦ Αἴμου, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, διαιρουμένη σχετικῶς πρὸς τὸν Δούναβιν κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Ἀνω κειμένην πρὸς Δ. καὶ εἰς Κάτω κειμένην πρὸς Α. ἐπὶ δὲ τοῦ αὐτοκράτορος Αὐρηλίου ἐσχηματίσθη ἐξ αὐτῶν καὶ τρίτον μέρος ἡ *Αὐρηλιανὴ Δακία*, μετὰ δὲ ταῦτα διηρέθη εἰς ἑξ μέρη, ἐπιστημότεραι πόλεις τῶν ὁποίων ἦσαν αἱ ἑξῆς.

α.) Τῆς Ἀνω Μοισίας, τῆς ὁποίας τὸ Μ. μέρος κατέκουν οἱ Δαρδάνιοι, ἄποικοι τῶν ἐν τῇ Ἐλάσσονι Ἀσίᾳ Δαρδανίων, *Σιγγίδουρον* (Βελιγράδιον), εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Σάου καὶ Δουνάβεως, ἥτις ἐχυρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ διὰ διαφορῶν ὀχυρωμάτων κατέστη ἰσχυρὸν προπύργιον τῆς αὐτοκρατορίας του. *Μάργον*, παρὰ τὴν Πασσαροβίτσαν εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Μάργου (Μοραίου) καὶ Δουνάβεως, ὀνομαστὴ διὰ τὴν νίκην τοῦ Διοκλη-

τιανοῦ κατὰ τοῦ Καρίνου. *Οὐμίνακιον*, παρὰ τὴν Εραδίσκην καὶ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, μητρόπολις ἐπαρχίας καὶ ἀξιόλογος Ῥωμαϊκῇ ἀποικίᾳ. *Σκουπόκ* (Οὔσκοῦπι), πρὸς Ν. τοῦ Σκάρδου εἰς τὴν Δαρδανίαν, τῆς ὁποίας αὕτη ἦτο μητρόπολις.

β'.) Τῆς Αὐρηλιανῆς Δακίας *Ταλία*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως ὅστις παρ' αὐτὴν σχηματίζει μικρὸν καταρράχτην, κάτωθεν δ' αὐτοῦ ὑπῆρχε γέφυρα $\frac{1}{2}$ λευγ. μακρά, τὴν ὁποίαν ἐκτίσεν ὁ Τραϊανὸς διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τῆς ἐνωθείσης ὑπ' αὐτοῦ μετὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας Δακίας. *Οἷσχος*, παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ ὁμώνυμου ποταμοῦ καὶ τοῦ Δουνάβεως, πρωτεύουσα τῶν Τριβαλλῶν, λαοῦ ἀνδρείως ἀντισταθέντος κατὰ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. *Ναῖσός*, εἰς τὰ ἐνδότερα, πατρὶς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. *Σαρδική*, παρὰ τὸν Ὀρβηλόν, μητρόπολις ἐπὶ Αὐρηλίου τῆς Δακίας.

γ'.) Τῆς Κάτω Μοισίας, τῆς ὁποίας τὸ Α. μέρος ὠνομάζετο μικρὰ *Σκυθία*, *Νικόπολις* ἡ ἐπὶ τοῦ Ἰστροῦ, ἥτις ὀνομαζομένη οὕτω πρὸς διάκρισιν δύο ἄλλων ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ πόλεων ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ πρὸς δικαιώσιν τῶν κατὰ τῶν Δακῶν νικῶν του. *Μαρχιανούπολις* (Πρεβισλάβη) πρὸς τὰ ΝΑ. μητρόπολις τῆς Κάτω Μοισίας. *Τόμοι*, πόλις διάσημος διὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ Ὀβιδίου καὶ μετὰ ταῦτα μητρόπολις τῆς Μικρᾶς Σκυθίας. Παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως ὑπάρχουσιν αἱ ἐξῆς δύο νῆσοι, ἡ *Πεῦκη*, σχηματιζομένη ὑπὸ τινος βραχίονος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Δαρεῖος πολεμῶν κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐκτίσε γέφυραν, καὶ ἡ *Ἀχιλλεΐα* ἡ *Λευκή*, ἀντικρὺ τῶν ἐκβολῶν του.

ΙΤΑΛΙΑ.

§ 283. Ἡ Ἰταλία, ὀνομαζομένη οὕτως ἐξ Ἰταλοῦ τινος τῶν πρώτων βασιλέων αὐτῆς, *Σατορνία* ἐκ τοῦ ἐκ Κρήτης ὑπὸ τοῦ Διὸς διωχθέντος καὶ αὐτόθι καταφυγόντος Κρόνου, *Οἰοτροία* καὶ *Αὔσορῖα* ἐκ τῶν κατοικούντων αὐτὴν δύο κυριωτέρων λαῶν, *Ἑσπερία* ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν πρὸς Δ. τῆς Ἑλλάδος θέσιν της, καὶ *Μικρὰ Ἑσπερία* πρὸς διάκρισιν τῆς Ἰσπανίας, ἥτις ἐλέγετο *Μεγάλη Ἑσπερία*, ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Καρνικῶν καὶ Ῥαιτικῶν Ἀλπεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐχωρίζετο ἐκ τοῦ Νωρικῶ καὶ τῆς Ῥαιτίας, πρὸς τὰ ΒΔ. ὑπὸ τῶν Ποιννίων, Ἑλληνικῶν καὶ Θαλασσίων Ἀλπεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐχωρίζετο ἐκ τῆς Γαλλίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Τυρρηνικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικῆς, διηρεῖτο εἰς τέσσαρα μεγάλα μέρη, τὴν ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλ-

λίαν πρὸς Β., τὴν Ἰδίως *Italia* εἰς τὸ κέντρον, τὴν *Μεγάλην Ἑλλάδα* πρὸς Ν. καὶ τὰς *Νήσους*.

Α'. ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΑΛΠΕΩΝ ΓΑΛΛΙΑ.

§ 284. Αὕτη ὀνομαζομένη οὕτω πρὸς διάκρισιν τῆς πέραν τῶν Ἀλπεων Κελτικῆς κατεῖχεν ὅλον τὸ Β. μέρος μέχρι τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Ῥουβίκωνος (Πισατέλος) ἐκβάλλοντος εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος. Διαρρέουμένη δὲ ὑπὸ τοῦ Πάδου, ὅστις δεχόμενος πολλοὺς ἄλλους ποταμοὺς καὶ ἐκβάλλων ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἡριδανός εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος εἶνε διάστημα εἰς τὴν Μυθολογίαν διὰ τὴν πτώσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ Διὸς κεραινωθέντος Ἡριδανοῦ ἢ Φαέθοντος, υἱοῦ τοῦ Ἡλίου, καὶ διηρεῖτο εἰς τέσσαρα μέρη, τὴν *Πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίαν*, τὴν ἐντὸς τοῦ Πάδου, τὴν *Λιγυστικὴν* κειμένην εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον καὶ τὴν *Ερετικὴν* κειμένην πρὸς Β. τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης.

Ἡ *Πέραν τοῦ Πάδου Γαλλία* (τὸ μεγαλειότερον μέρος τοῦ Πεδεμοντίου καὶ ἡ Λομβαρδία) περιλαμβάνουσα ὅλας τὰς μεγάλας λίμνας τῆς Β. Ἰταλίας, διεσφύετο ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν ἐκβαλλόντων ἀπάντων εἰς τὸν Πάδον, ὧν ἐπισημότερος ἦτον ὁ *Τίχινος*, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου ὁ Ἀνίβας ἐκέρδησε τὴν πρώτην ἐν Ἰταλίᾳ νίκην. Κυριώτεραι δὲ πόλεις αὐτῆς ἦσαν *Σεγουσίον*, παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν Ἀλπεων, μητρόπολις τῶν Σεγουσίων καὶ καθέθρα ἡγεμόνος Κοττίου ὅστις ἐσχημάτιζε μὲ τὰς παρακειμένας χώρας, *Κοττίους Ἀλπεῖς* ὀνομαζομένας, μικρὸν βασίλειον, τὸ ὅποιον ἐπὶ Τιβερίου ἠνώθη μετὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς αυτοκρατορίας. *Κῶριον*, εἰς τὴν δυτικὴν ὄχθην τῆς Λαρίου λίμνης, πατρίς τοῦ νεωτέρου Πλινίου καὶ πόλις θεμελιωθείσα ὑπὸ τῶν Ὀροβίων, λαοῦ Γαλακτικοῦ, ἥτις κατέστη τόσον ἰσχυρά, ὥστε καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐπολέμησε. *Μεδιόλανον*, πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω, δευτέρα πόλις τῆς Ἰταλίας μετὰ τὴν Ῥώμην κατὰ τὸν πλοῦτον, τὸ μέγεθος καὶ τὸν πληθυσμὸν, καὶ πατρίς τοῦ Καικιλίου, κωμικοῦ ποιητοῦ, καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Βαλερίου Μαξίμου. Τρεῖς λεύγαί πρὸς τὰ ΒΔ. αὐτῆς ἐξηφάνισεν ὁ Μάριος τοὺς Κίμβρους. *Τίχινον* (Παυία), πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ Τικίνου, ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίας, καταστὰς μετὰ ταῦτα καθέδρα τῶν Λομβαρδῶν βασιλέων. *Κρεμόνη*, ὀλίγον μακρὰν τῆς συμβολῆς τοῦ Ἀδδοῦ καὶ Πάδου, πόλις πλουσία καὶ ἀγαθαί, ὑποστὰς πολλὰ δεινὰ κατὰ τὸν μεταξὺ Αὐγούστου καὶ Ἀντωνίου πόλεμον. *Μάντουα*, παρὰ τινι λίμνῃ σχηματιζομένην ὑπὸ τοῦ Μιχλίου. Ἐν τινι κόμῃ οὐ μακρὰν κειμένη ἐγεννήθη ὁ Οὐίγγι-

λιος, εἰς τῶν ἐπισήμων καὶ ἐνδόξων Ῥωμαίων ποιητῶν. *Ῥοσί-
λια*, ἐπὶ τοῦ Πάδου, πατρὶς τοῦ Κορνηλίου Νέπωτος. *Αὐγούστα
Πραιτορία* (Ἀόστη), πρὸς τὰ ΒΔ., μητρόπολις τῶν Σαλασσῶν.
Αἰγούσια Ταυρίνων (Τουρίνον), μητρόπολις. *Βριξία* (Βρέσκια),
μητρόπολις τῶν Βριξεντῶν καὶ ὅλης τῆς χώρας κατοικουμένης
ὑπὸ τῶν Κενομανῶν, ἔθνους μεγάλου ἐλθόντος ἐκ τῆς πέραν τῶν
Ἀλπεων Γαλλίας.

Β.) Ἡ ἐντὸς τοῦ Πάδου *Γαλλία* (τὸ δουκάτον τῆς Πάρμης,
τῆς Πλακεντίας καὶ τῆς Μοδένης καὶ μέρος τῆς Παπικῆς ἐπι-
κρατείας) διερρέετο ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, ἐπισημότεροι τῶν ο-
ποίων ἦσαν ὁ *Τρεβία*, διάσημος διὰ τὴν δευτέραν ἐν Ἰταλίᾳ νί-
κην τοῦ Ἀννίβα, ὁ *Ρήνος* ἐπὶ τινος νήσου τοῦ ὁποίου συνεστήθη
ἡ δευτέρα τριανδρία μεταξύ Ὀκταβίου, Ἀντωνίου καὶ Λεπίδου,
καὶ ὁ *Ρουβίκων*. Ἐπισημότεραι πόλεις *Πλακεντία*, εἰς τὴν συμ-
βολὴν τοῦ Τρεβία καὶ Πάδου, πρωτεύουσα τῶν Ἀναμάμων καὶ
πόλις τερπνῇ καὶ ἀξιοθέατος. *Πάρμα*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Πλακεν-
τίας, πατρὶς τοῦ Κασσίου, ἐνὸς τῶν φονέων τοῦ Καίσαρος. *Μου-
τίνη* (Μοδένα), πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Πάρμης ἐπὶ τοῦ Γαδδήλλου (Σεκ-
κίας), πόλις ματαίως πολιτοκρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου
καὶ μία τῶν ἀρχαιοτέρων τῆς ἐντὸς τοῦ Πάδου Γαλλίας, τῆς ο-
ποίας ἡ θεμελίωσις ἀποδίδεται εἰς τοὺς Ἑτρούσκους. *Βορωρία*,
πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Μοδένης, πόλις ἐκ τῶν διασημοτέρων τῆς ἐν-
τὸς τοῦ Πάδου Γαλλίας. *Ραουέννα*, ὀλίγον μακρὰν τοῦ Ἀδρια-
τικοῦ πελάγους, ἔνθα ὁ Αὐγούστος κατεσκεύασεν ἀξιόλογον λι-
μένα εἰς τὸν ὁποῖον ἐναυλόγει ὁ στόλος τοῦ Ἀδριατικοῦ πελά-
γους· ὑπῆρξε δὲ καὶ ἔδρα ἐξάρχου τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Κων-
σταντινουπόλεως διοικοῦντος τὰς ἐν Ἰταλίᾳ κτήσεις αὐτῶν.

Γ.) Ἡ *Λιγυστική* (μέρος τοῦ Πεδεμοντιῦ) περιελάμβανε τὰς
περὶ τὸν Λιγυστικὸν κόλπον χώρας (κόλπος τῆς Γενοῦας) ἀπὸ τῶν
ὁρίων τῆς Γαλλίας μέχρι τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Μάρκου χωρίζον-
τος αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἑτρουρίας. Ἐπισημότεραι πόλεις *Ἀλθιον*
Ἰντεμέλιον (Βιντεμίλλα), εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ μικροῦ ποταμοῦ
Οὐάβρωνος, μεγάλη πόλις καὶ μητρόπολις τῶν Ἰντεμελίων. *Γέ-
νουα*, λιμὴν ἐπὶ τοῦ Λιγυστικοῦ κόλπου καὶ ἡ πλουσιωτέρα καὶ
ἀξιολογωτέρα πόλις τῆς Λιγυστικῆς. *Ἀλβα Πομπηία*, ἐπὶ τοῦ
Τανάρου, πατρὶς τοῦ αὐτοκράτορος Περτίναξος. *Ἀπουα*, πρὸς
Α. τῆς Γενοῦας, μητρόπολις τῶν Ἀπουανῶν.

Δ.) Ἡ *Ἑνετική* (μέρος τῆς Λομβαρδίας καὶ Ἑνετικῆς τῆς
Καρνθίας, Φριούλης, ἡ Καρνιόλη καὶ Ἰστρία, ἐπαρχίαι τῆς
Αὐστρίας) περιελάμβανε τὴν ὅλην τὴν βόρειον ἄκρην τοῦ Ἀδριατικοῦ

πελάγους ἀπὸ τοῦ Πάδου πρὸς τὰ ΝΑ. μέχρι τοῦ Ἀραία πρὸς τὰ ΝΑ. διαιρουμένη εἰς τὴν ἰδίως Ἑρετίαν, τὴν Καρρίαν καὶ τὴν Ἰστρίαν. Τῆς Ἑνετικῆς ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Οὐν-
ρὼν (Βερόνα), παρὰ τὸν Ἀθεσιν (Ἀδίγη), πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Μαν-
τούας, ἐπίσημος πόλις τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ὡς μαρ-
τυροῦσι καὶ τὰ διασωζόμενα εἰσέτι ὥραϊα ἀρχαῖα λείψανα καὶ
πρὸ πάντων τὸ ἀμφιθέατρον, καὶ πατρίς τοῦ ἐλεγειοποιοῦ Κα-
τούλλου, Πλινίου τοῦ πρεσβυτέρου καὶ κατὰ τῶν περισσοτέρων
τὴν γνώμην τοῦ ἀρχιτέκτονος Βιτρουβίου. Παταύτιον (Πάδουα),
πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Μεδοάκου, ἥτις
θεμελιωθεῖσα κατὰ τὸν Οὐνβέργιον καὶ Τίτον Λίβιον ὑπὸ τοῦ
Τρωδὸς Ἀντήνορος ἦτο πατρίς τοῦ διασήμεου ἱστορικοῦ Τίτου Λιβίου
καὶ τοῦ φιλοσόφου Θρασέα καὶ ἡ ἐπισημότερα καὶ ἰσχυροτέρα
πόλις τῆς Ἑνετικῆς, δυναμένη νὰ ὀπλίσῃ ἕως 80 χιλ. ἀνδρῶν.

Τῆς Καρνίας, ἐξ ἧς ὠνομάσθησαν καὶ αἱ Καρρικαὶ Ἀλπεῖς,
Ἀκυλῆϊα ἐρείπιον ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης, δευτέρα Ῥώμη
ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων ὀνομαζομένη.

Τῆς δὲ Ἰστρίας Τεργέστη, εἰς τὸν μυχὸν ὁμωνύμου κόλπου.
Πόλια, πρὸς Ν. τῆς χερσονήσου, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ
Κρίσπου, υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Β'. Η ΙΔΙΩΣ ΙΤΑΛΙΑ.

§ 285. Αὕτη κατέχουσα τὸ κέντρον τῆς Ἰταλίας ἀπὸ τοῦ Ῥου-
βίκωνος καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μάκρου πρὸς Β. μέχρι τοῦ Φρέν-
τωνος καὶ Σιλάριδος πρὸς Ν. περιελάμβανεν ἕξ κυρίας ἐπαρχίας,
τὴν Ἑτρουρίαν, τὴν Ὀμβρικὴν, τὴν Πικεττίνην, τὸ Λάτιον,
τὴν Σαυρίτιδα καὶ τὴν Καμπανίαν.

α.) Ἡ Ἑτρουρία ἢ Τυρρηνία (τὸ δουκάτον τῆς Λούκας καὶ τῆς
Μάσσης, τὸ μέγα δουκάτον τῆς Τοσκάνης καὶ μέρος τῆς Πι-
πικῆς ἐπικρατείας) κειμένη πρὸς τὰ ΒΑ. ἐκατοικεῖτο ὑπὸ τῶν
Τυρρηνῶν ἢ Τούσκων, λαοῦ ἰσχυροτάτου διαιρουμένου εἰς 12
μικρὰς χώρας, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχηγοὶ ὠνομάζοντο Λυκόμωνες.
Εἰς τὴν χώραν τῶν ὑπῆρχε τὸ ὄρος Σώρακτον (ὄρος τοῦ ἁγίου
Συλθέστρου), πλησίον τοῦ Τιβέρεως καὶ ἐπ' αὐτοῦ ναὸς τοῦ Ἀ-
πόλλωνος, τοῦ ὁποίου οἱ ἱερεῖς ἐπεριπάουν ἐπὶ πετυρακτωμένων
ἀνθρώπων. Ἐπισημότεραι πόλεις Λοῦκα, πλησίον τοῦ μικροῦ πο-
ταμοῦ Αὔσαρος (Σέρχιος). Φαίσιουλα (Φιέσολε), πρὸς τὰ ΒΑ., πό-
λις ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ἐπισημοτέρων τῆς Ἑτρουρίας. Ἀρρή-
χιον (Ἀρέτσον), ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἄρνου, μητρόπο-
λις τῶν Ἀρρήτινων, ἐνὸς τῶν ἰσχυροτέρων δώδεκα Ἑτρουρικῶν
λαῶν. Κόρτιωνα, πρὸς τὰ ΝΑ. μητρόπολις τῶν Κορτωνίων καὶ

ἐκ τῶν πρώτων πόλεων τῆς Ἑτρουρίας. **Κλουσίον** (Κισῶσι), πρὸς Ν. τῆς Κορτώνης ἐπὶ ὁμωνύμου ἑλούς (ἕλος Κιάνας), κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ ὁποίου ὁ Ἀννίβας ἐστερήθη τὸν ἕτερον ὀφθαλμόν, μητρόπολις τῶν Κλουσίων καὶ καθέδρα τοῦ βασιλέως Πορσέννα. **Ουολσίτιοι**, ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης, πρωτεύουσα τῶν Ουολσινίων, οἵτινες ἦσαν οἱ πλουσιώτεροι τῶν Ἑτρουρῶν. **Ουήϊοι**, ἐρείπιον, τέσσαρας λεύγας πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Ῥώμης, πρωτεύουσα τῶν Ουήτων μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος, ὡς ἡ Ῥώμη, καὶ πρώτη τῶν Ἑτρουρικῶν πόλεων, τὴν ὁποίαν οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ δεκαετῇ πολιορκίαν ἐξεπόρθησαν διὰ τοῦ Καμίλλου.

β'.) Ἡ Ὀμβρική (ἡ Ὀμβρία, Δουκάτον Οὐρβινον, μέρος τῆς Ῥωμανίας καὶ τοῦ Περουσάνου) κειμένη πρὸς Α. τῆς Ἑτρουρίας διεῖρρέετο ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, ἐπισημότερος τῶν ὁποίων ἦτον ὁ Μέταυρος, διάσημος διὰ τὴν ἥτταν τοῦ Ἀσδρούβια, γαμβροῦ τοῦ Ἀννίβη. Ἐπισημότεραι δὲ πόλεις **Αρίμιον** (Ῥιμίνιον), πλησίον τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, παρὰ τὰς ἐκβολὰς ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἡ βορειότερα πόλις τῆς ἰδίως Ἰταλίας καὶ ἡ πρώτη, τὴν ὁποίαν ὁ Καῖσαρ διαβὰς τὸν Ῥουβίκωνα ἐκυρίευσε. **Σηνογάλλια** (Σηνιγάλλια), ἐπὶ τῆς αὐτῆς θαλάσσης, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Σεννόνων, οἵτινες διαμείναντες 100 ἔτη εἰς τὴν Ὀμβρικήν καὶ ἐξαφανίσαντες καθ' ὁλοκληρίαν τοὺς Ῥωμαίους κατεστάθησαν κύριοι τῆς Ῥώμης, τὴν ὁποίαν καὶ κατέκαυσαν, ἐκτὸς τοῦ Καπιτωλίου.

γ'.) Ἡ Πικεντίνη ἦγον χῶρα τῆς πίσσης (Μάρκα τῆς Ἀγκῶνος) ἐξετείνετο κατὰ μῆκος τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς ἦσαν Ἀγκῶν, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Συρακουσίων ἐπὶ τινος ἀκρωτηρίου, πλησίον τοῦ ὁποίου ὁ Τραϊανὸς κατεσκεύασε τὸν καλλίτερον τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης λιμένα, διὰ τὸν ὁποῖον κατέστη ἐμπορικωτάτη. **Ἀσκουλον**, πρὸς Ν. τῆς Ἀγκῶνος ἐπὶ τινος δυσπροσβάτου ὄρους πλησίον τοῦ Τρουεντίνου, πρωτεύουσα τῶν Πικεντινῶν.

δ'.) Τοῦ Λατίου ἡ τῆς χώρας τῶν Λατίνων εἰς τὴν ὁποίαν περιελαμβάνετο καὶ ἡ χώρα τῶν Σαβίνων (ἡ Σαβίνη καὶ ἡ Καμπανία τῆς Ῥώμης) ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν τῶν μὲν Σαβίνων **Κύρις** (Κορρέττη) πρὸς τὰ ΝΔ. πρώτη μητρόπολις τῶν Σαβίνων καὶ πατρίς τοῦ Νουμᾶ Πομπιλίου. **Ρέατορ** (Ρέτι), πλησίον τοῦ Ἀλτία ποταμοῦ διασήμευ διὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν Σεννόνων ἥτταν τῶν Ῥωμαίων, δευτέρα μητρόπολις τῶν Σαβίνων, εἰς τα πέριξ τῆς ὁποίας ἐγεννήθη ὁ αὐτοκράτωρ Οὐεσπεσιανός. **Ἀμίκερον**, ἐρείπιον πλησίον τῆς χώρας τῶν Πραιτουτίων, πατρίς

τοῦ περιφήμου ἱστορικοῦ Σαλουστίου. *Φιθῆναι*, ἐρείπιον πρὸς τὰ ΝΔ. ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως, πόλις μεγάλη, εἰς τὴν ὁποίαν 50 χ. ψυχῶν ἐχάθησαν ἐπὶ Τιβήριου ἀπὸ τὴν πτώσιν ἐνος ἀμυρθεάτρου. Τῶν δὲ Λατίνων ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Ρώμη*, ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως, μητρόπολις πολλὸν χρόνον ὅλης τῆς οἰκουμένης κτισθεῖσα ἐπὶ τῶν ἐπτὰ λόφων, τοῦ Παλατίου, τοῦ Καπιτωλίου, τοῦ Κυρινίου, τοῦ Καιλίου ὄρους, τοῦ Ἀθεντίνου ὄρους, τοῦ Ἡσκαλίνου λόφου καὶ τοῦ Οὐϊμιναλίου, εἰς τοὺς ὁποίους προσετέθησαν μετὰ ταῦτα τὸ Ἰανικόλον καὶ τὸ Οὐατικανὸν κείμενα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχτης τοῦ Τιβέρεως. Ἐκ τῆς *Ρώμης* ἐλάβανον τὴν ἀρχὴν τῶν πολυῶν ριθμοὶ ὁδοὶ φέρουσαι καθ' ὅλα τὰ μέρη τῆς *Ρωμαϊκῆς* αὐτοκρατορίας, λείψανα τῶν ὁποίων εἰς πολλὰ μέρη καὶ σήμερον εὐρίσκονται. *Αἰβα Λόγγα* (Παλάτσολον), πρὸς Ν. ἥτις θεμελιωθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Ἀσκανίου, υἱοῦ τοῦ Αἰνείου, ἦτον μητρόπολις βασιλείου, τὸ ὁποῖον ὑπετάχθη εἰς τοὺς *Ρωμαίους*, οἵτινες τὴν μὲν πόλιν κατέστρεψαν, τοὺς δὲ κατοίκους αὐτῆς μετέφερον εἰς τὴν *Ρώμην*. *Ψωτια*, παρὰ τὸ ἕτερον στόμιον τοῦ Τιβέρεως, λιμὴν τῆς *Ρώμης* ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας, εἰς δὲ τὸ ἕτερον στόμιον ἦν ὁ *Λιμὴν τοῦ Αὐγούστου* (Πόρτον), κατασκευασθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου. *Σούεσσα Κομεντίων*, πρωτεύουσα τῶν Οὐόλσκων, ἔθνους ἰσχυροῦ καὶ ἀσπόνδου ἐχθροῦ τῶν *Ρωμαίων*, κατοικοῦντος τὴν χώραν τὴν κειμένην πρὸς Ν. τῶν *Ρουτούλων* καὶ τῶν *Ερνίκων* καὶ ἔχουσαν ἐκτὸς τῆς Σουέσσης καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις. *Μιντοῦρναι*, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Λερίου εἰς τὴν χώραν τῶν Αὐρούγκων, περὶ τὰ ἔλη τῆς ὁποίας ὁ Μάριος πολλὸν χρόνον διέμεινε κεκρυμμένος.

ε.) Τῆς Σαυνίτιδος ἡ τῆς χώρας τῶν Σαυνιτῶν (*Ἀβρουζαί*) κειμένης πρὸς τὰ ΒΑ. κατὰ μῆκος τῆς *Ἀδριατικῆς* θαλάσσης καὶ κατοικοῦμένης ὑπὸ ἰσχυρῶν καὶ πολεμικῶν λαῶν, οἵτινες ὑπὲρ τὰ 70 ἔτη ἀντεστάθησαν κατὰ τῶν *Ρωμαίων*, ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Μαρρόυβιον*, ἐρείπιον παρὰ τὴν Φουκίαν λίμνην (Κέλανος), πρωτεύουσα τῶν Μαρσῶν, ἔθνους ἐκ τῶν μαχιμωτέρων τῆς *Ἰταλίας*. *Αὐφιδῆνα*, ἐπὶ τοῦ Σάγγρου, μία τῶν πρωτευουσῶν τῶν Σαυνιτῶν. *Βενεούεντορ*, εἰς τὰ ὅρια τῆς χώρας τῶν Σαυνιτῶν καὶ *Ἰρπίνων*, θεμελιωθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Διομήδους, καὶ ὀνομαστῇ διὰ τὴν νίκην, ἥτις ἐπέφερε τὸ πέρας τοῦ πολέμου τοῦ Πύρρου.

ς.) Ἡ *Καμπαρία* (τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Γῆς τῆς Καλλιεργείας) κειμένη πρὸς Ν. καὶ Δ. τῆς Σαυνίτιδος καὶ θεωρουμένη ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἡ μᾶλλον τερπνοτέρα χώρα τῆς Οἰκουμένης, περιελάμβανε τὸ ἡφαίστειον ὄρος *Οὐεσούϊον*, τοῦ ὁποίου ἡ πρῶ-

τη γνωστή ἐκρηξίς συμβᾶσα τὸ 79 ἔτος Μ. Χ., κατέστρεψε τὰς πόλεις *Ἡράκλειον*, *Πομπηταί* καὶ *Σταβίαι* καὶ ἀπώλεσε τὸν Πλίνιον, μέγαν φυσικὸν καὶ ἀρχαιολόγον τῶν Ῥωμαίων. Ἡ λίμνη *Λορρος* ἀνέδιδεν, ὡς λέγεται, δηλητηριώδεις ἀναθυμιάσεις, αἵτινες ἐθανάτωναν τὰ ὑπεριπτάμενα αὐτὴν ὄρεα. Ἐπλάττετο πρὸς τούτοις ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὅτι συνέιχετο ὑπογείως καὶ μ' αὐτὸν τὸν ἄδην διὸ πολλοὶ θέτουσιν ἐνταῦθα τὴν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἀναφερομένην εἰς ἄδου κατάβασιν τοῦ Ὀδυσσέως.

Ἐπισημότεραι πόλεις *Καπύη*, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Οὐουλτούρνου, πρωτεύουσα τῆς Καμπανίας, διάσημος διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ ἡδυπάθειαν τῶν κατοίκων της. Ἡ τερπνὴ αὐτόθι διατριβὴ ἐμαλάκυνε τὰ ἀνδρεῖα Καρχηδονικὰ στρατεύματα, τὰ ὅποια ὁ Ἀννίβας μετὰ τὴν ἐν Κάνναις μάχην ὠδήγησεν αὐτόσε διὰ νὰ παραχειμάσῃ. *Νῶλα*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Καπύης, πόλις ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων τῆς Καμπανίας, ματαίως πολιορκηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα, καὶ διάσημος διὰ τὸν θάνατον τοῦ Αὐγούστου. Ὅχι μακρὰν αὐτῆς ὁ Κικέρων εἶχεν ἀγροκήπιον, εἰς τὸ ἵποιον διατρίβων συνέγραψε πολλὰ τῶν συγγραμμάτων του. *Κύμη*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Καπύης, ὀνομαστὴ διὰ τὰς Σιβύλλας τας καὶ ἡ ἰσχυροτέρα καὶ πλουσιωτέρα πόλις τῆς Καμπανίας· εἰς τὸν λιμένα αὐτῆς κατὰ τὸν Οὐῆργίλιον προσωρμίσθη ὁ Αἰνείας. Πέριξ ταύτης ἔκειντο αἱ διάσημοι παρὰ ἀρχαίοις *Φιλέγγραι*. *Νεάπολις*, ἀποικία Ἑλληνική, ἥτις θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τὸ ὄνομα *Παρθενόπη*, κατέστη ἐκ τῶν ἐπισημωτέρων πόλεων τῆς Καμπανίας καὶ ἦτο πατρίς τοῦ ἱστορικοῦ Πατέρκλου καὶ οὐχὶ μακρὰν ταύτης ὑπῆρχεν ὁ τάφος τοῦ Οὐῆργιλίου.

Γ'. ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΣ.

§ 286. Ἡ Μεσημβρινὴ Ἰταλία, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Μεγάλη Ἑλλὰς* διὰ τὰς αὐτόθι πολλὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας, περιείχε τέσσαρας κυριώτερας χώρας, τὴν *Απουλίαν*, τὴν *Μεσσαπίαν*, τὴν *Λευκαδίαν* καὶ τὴν *Βρεττίαν*.

α.) Ἡ Ἀπουλία (Καπιτανάτον, Βάριον καὶ μέρος τοῦ Βασιλικάτου), τὴν ὅποιαν οἱ Ἕλληνες ἐκάλουν *Ἰαπυγίαν*, ἐξετείνετο κατὰ μῆκος τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ διηρεῖτο εἰς τὴν *Δαυνίαν* πρὸς Β. καὶ τὴν *Πευκετίαν* πρὸς Ν. Ἐπισημότεραι πόλεις *Ἀρποι*, πρωτεύουσα τῶν Δαυνίων κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διομήδους. *Κάνναι*, πλησίον τῆς Βαυλέττης καὶ ὀλίγον μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Αὐφίδου* (Ὀφάντος); διάσημος διὰ τὴν ἐπισημωτέραν νίκην τοῦ Ἀννίβα κατὰ τῶν Ῥωμαίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἔπεσον ὑπὲρ τὰς 50 χ.

β'). Ἡ Μεσσαπία (δουκάτον τοῦ Ὀτράντου) κατεῖχεν ὅλην τὴν πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ἰταλίας χερσόνησον, κατοικουμένη ὑπὸ τῶν Καλαβρῶν πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ τῶν Σαλεντινῶν πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ ἀπολήγουσα πρὸς Ν. μέχρι τῆς Ἰαπυγίας ἄκρας. Ἐπιστημότεραι πόλεις αὐτῆς *Τάρας*, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ἀποικία Λακεδαιμονίων, συστηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φαλάνθου, ἥτις διὰ τὸν εὐρύχωρον λιμένα καὶ τὴν προσφυᾶ αὐτῆς μεταξὺ Ἰταλίας, Σικελίας, Ἀφρικῆς, Ἑλλάδος καὶ Ἰλλυρίας θέσιν της κατέστη εἰς ἄκρον πλουσία καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς Μεσσαπίας, Ἀπουλίας καὶ Λευκανίας, καὶ ἦτον πατρίς τοῦ γεωμέτρου Ἀρχύτα καὶ τοῦ φιλοσόφου Λύσιδος, διδασκάλου τοῦ Ἐπαμινώνδα.

γ'). Ἡ *Λευκαρία* (μέρος τοῦ ἐνδοτέρου Πριγγιπάτου) ἔκειτο μεταξὺ τοῦ Ταραντίνου κόλπου πρὸς Α. καὶ τῆς Τυρρηνικῆς θαλάσσης πρὸς Δ. καὶ ἐπιστημότεραι πόλεις αὐτῆς ἦσαν *Παῖστος* ἡ *Ποσειδωνία*, ἐπὶ τοῦ Ποσειδωνιάτου κόλπου (Σαλέρνου), ἀξιόσημειωτος διὰ τὰς ῥοδάς της καὶ ἀξιόλογος διὰ τὰ ὁποῖα σώζει εἰσέτι ὠραία ἀρχαία λείψανα. *Σύβαρις*, ἐρείπιον ἐπὶ τοῦ Συθάριδος ποταμοῦ (Ροκκανέλλος) ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Ταραντίνον κόλπον, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι 300 χ. τὸν ἀριθμὸν κατήντησαν διὰ τὴν ἄκραν εὐφορίαν τῶν περιχώρων της εἰς τοσαύτην τρυφήν, ὥστε ἔμειναν παροιμιαζόμενοι ἐπὶ τούτῳ μέχρις ὅτου περὶ τὰ 540 Π. Χ. ἐξωλοθρεύθησαν ὑπὸ τῶν γειτόνων καὶ ἀντιπάλων τῶν Κροτωνιατῶν. Μετὰ τινα δὲ ἔτη συνωκίσθη αὖθις ὑπὸ νέων ἀποίκων Ἑλλήνων ὑπὸ τὸ ὄνομα *Θουρίοι*. Ὁ Καταναῖος Χαρόνδας, περίφημος νομοθέτης καὶ φιλόσοφος, εἰσαγαγὼν νόμους σοφοὺς καὶ φιλανθρώπους καὶ εἰς τοὺς Θουρίους τοὺς ἐπεκύρωσεν ἔπειτα διὰ τοῦ ἰδίου του θανάτου. Ἐπεσκέφθη δὲ αὐτὴν καὶ ὁ ἱστορικὸς Ἡρόδοτος καὶ ὁ ῥήτωρ Λυσίας.

δ'). Ἡ Βρεττία (ἀπωτέρω Καλαβρία) κατεῖχε τὴν μεσημβρινὴν χώραν τῆς Ἰταλίας καὶ ἐπιστημότεραι πόλεις αὐτῆς ἦσαν *Κωνσεντία*, εἰς τὸ κέντρον ἐπὶ τοῦ *Κράθιος* ποταμοῦ, πρωτεύουσα τῶν Βρεττίων. *Κρότων* (Κρότωνα), πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους, διάσημος διὰ τὰ φιλοσοφικά της σχολεῖα, τὸ ὑγιεινὸν κλίμα της καὶ διὰ τοὺς ἀθλητάς της, ἐπιστημότερος τῶν ὁποίων ἦτον ὁ Μίλων. *Λοκροί*, πρὸς Ν. ἀποικία τῶν ἐν Ἑλλάδι Λοκρῶν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι πρὸς διάκρισιν ἐπωνομάζοντο *Ἐπιζεφύριοι* διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Ζεφυρίου ἀχρωτηρίου θέσιν των ἦτον δὲ ἐκ τῶν ἐπιστημοτέρων πόλεων τῆς Βρεττίας καὶ εἶχε νομοθέτην Ζάλευκον τὸν Πυθαγορικὸν φιλόσοφον. *Ρήγιον*, πρὸς τὰ ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ ἀντικρὺ τῆς Μεσσήνης, ἀπὸ τῆς ὁ-

ποίας μόλις ἀπείχε τρεῖς λεύγας, πόλις ἰσχυροτάτη καὶ πατρίς τοῦ Ἀγαθοκλέους, ὅστις, ἂν καὶ ἦτον υἱὸς κεραμέως, κατέστη βασιλεὺς τῆς Σικελίας.

Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Βρεττίας πρὸς Ν. τῆς Κρότωνος ὑπετίθετο ὅτι διέτριβεν ἡ νύμφη Καλυψὼ ἐπὶ τινος ὁμωνόμου βράχου, τὸν ὁποῖον πολλοὶ περιλαμβάνουσιν ἐνίοτε μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν νήσων.

ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ.

§ 287. α.) Ἡ Σικελία κειμένη μεταξὺ Τυρρηνικῆς πρὸς Ν. καὶ Σικελικῆς θαλάσσης πρὸς Δ., ἐχωρίζετο ἐκ τῆς Ἰταλίας διὰ τοῦ 1000 βημάτων πλατέος Σικελικοῦ πορθμοῦ ἢ Φάρου τῆς Μεσσηνίας, ἐνθα ὑπῆρχον οἱ τρομεροὶ εἰς τοὺς ναυτιλλομένους βράχοι τῆς Σκύλλης καὶ Χαρυβάδεως καὶ εἶχε περὶ τὰς 200 λεύγ. περίμετρον, ὀνομαζομένη κατὰ καιροὺς *Σικαρία* ἐκ τῶν ἐξ Ἰσπανίας Σικανῶν, *Σικελία* ἐκ τῶν ἐξ Ἰταλίας Σικελῶν, καὶ *Τρινακρία* ἐκ τῶν τριῶν αὐτῆς ἀκρωτηρίων, τῆς Πελοριάδος ἄκρας (Φάρος), τοῦ *Παχύνου* (Πάσσαρον) καὶ τοῦ *Αἰλυδαίου* (Βόειον). Ὅρη αὐτῆς ἐπίσημα ἦσαν τὰ *Νευρώδη*, ἡ *Αἶτην*, ἐνθα οἱ ποιηταὶ ἔθετον τὸ χαλκεῖον τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὴν κατοικίαν τῶν Κυκλώπων, καὶ ὁ *Ερυξ*, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἦτον ἱερὸν τῆς Ἐρυκίνης Ἀφροδίτης. Πόλεις δὲ ἐπιστημότεραι *Μεσσήνη* καὶ πρότερον *Ζάγκλη*, ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ, κατοικηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐκ Πελοποννήσου διωχθέντων Μεσσηνίων. *Συρακοῦσαι*, πρὸς τὰ ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, θεμελιωθεῖσα τὸ 757 Π. Χ. ὑπὸ τῶν Κορινθίων, μητρόπολις τῆς Σικελίας καὶ μία ἐκ τῶν μεγαλειτέρων, ὠραιότερων καὶ ἰσχυροτέρων Ἑλληνικῶν πόλεων, πατρίς τοῦ Ἀρχιμήδους, περιδόξου μαθηματικοῦ, καὶ τῶν ποιητῶν Θεοκρίτου, καὶ Μόσχου. Ἡ νῆσος *Ὀρτυγία* περιελάμβανε τὸ τέταρτον τῆς πόλεως τῶν Συρακουσῶν καὶ τὴν πηγὴν Ἀρέθουσαν, εἰς τὴν ὁποίαν μετεμορφώθη ἡ νύμφη Ἀρέθουσα διωκομένη ὑπὸ τοῦ Ἀλφειοῦ. *Κατάρη*, πρὸς τὰ Α. ἐπὶ τῆς αὐτῆς θαλάσσης, πόλις πλουσία καὶ πολυάνθρωπος, πλησίον τῶν κοιλάδων τῆς ὁποίας κατῴκουν οἱ *Αἰιστρυγόνες*, λαοὶ ἐκ τῶν ἀρχαιότερων τῆς Σικελίας, τοὺς ὁποίους ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει ὡς ἀγριωτάτους. *Ἀκράγας* (Γιργέντι), πρὸς τὰ ΒΔ. τῶν Συρακουσῶν, περιέχουσα μεγαλοπρεπὴ νῆαυ τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Αὐτόθι ἐβασίλευσεν ὁ τύραννος Φάλαρις καὶ ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος Ἐμπεδοκλῆς, ὅστις ἐρρίφθη εἰς τὸν κρατῆρα τῆς Αἶτνης. *Σελινοῦς*, πρὸς τὰ ΒΔ. τοῦ Ἀκράγαντος, πόλις ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων τῆς Σικελίας, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Μεγαρέων. *Αἰλυδαίον* (Μαρσάλα), πλη-

σίον τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου, κατεχομένη πολλὸν χρόνον ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων καὶ οὕσα ἡ ὀχυρωτέρα ἐν Σικελίᾳ πόλις αὐτῶν. *Πάνορμον*, εἰς τὸν μυχὸν κόλπου ἔχοντος κάλλιστον λιμένα, ἡ ἀξιολογωτέρα πόλις τῶν ἐξουσιαζομένων ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων. *Δρέπανον*, πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ Λιλυθαίου, λιμὴν, εἰς τὸν ὁποῖον προσωρμίσθη ὁ Αἰνείας καὶ ἐτέλεσε τὰ ἐπικηδεῖα τοῦ πατρὸς του Ἀγχίσου, καὶ πόλις ὀνομαστή διὰ τινὰ ναυμαχίαν, καθ' ἣν οἱ Ῥωμαῖοι καθ' ὁλοκληρίαν κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων.

β.) Ἐκ τῶν παρακειμένων εἰς τὴν Σικελίαν νήσων ἐπισημότεραι ἦσαν αἱ τοῦ Αἰόλου ἡ Ἡφαιστιάδες (Λιπάροι, πρὸς Β. ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι ἦσαν ἡ Λιπάρα, ἡ Ἰερά, ἀφιερωμένη ἰδίως εἰς τὸν Ἡφαιστον, καὶ ἡ Στρογγύλη, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνόμιζον ὅτι κατῴκει ὁ Αἰόλος. Αἱ Αἰρουσαι, πρὸς Δ., διάσχημοι διὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ῥωμαῖοι ἐκέρδησαν περὶ αὐτὰς ναυμαχίαν, ἥτις ἔδωσε πέρας εἰς τὸν πρῶτον Καρχηδονικὸν πόλεμον. Ἡ Κόσσυρα (Παντελαρία), πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρω ἡ Μελίτη (Μάλτα), πρὸς Ν. τῆς Σικελίας, ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσαν, καλοὺς λιμένας καὶ εὐφορον γῆν. Ἡ Γαῦλος (Γότσον), πρὸς Β. τῆς Μάλτας, κατοικοιυμένη, ὡς ἐκείνη, ὑπὸ Φοινίκων.

γ.) Ἡ Σαρδῶν, ὀνομαζομένη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἰχθυόσα διὰ τὴν με ἀνθρώπινον πόδα ὁμοιότητά της, ἔκειτο πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Σικελίας, τῆς ὁποίας εἶνε ὀλίγον μικροτέρα κατὰ τὴν ἔκτασιν, καὶ ἦτον νοσώδης μὲν, ἀλλ' εὐφορος καὶ μεταλλειοῦχος ἡ δὲ θάλασσα αὐτῆς ἔφερε πορφύρας, καὶ οἱ κάτοικοι της ἐθεωροῦντο παρὰ Ῥωμαίοις ὡς μωροὶ καὶ ἄπιστοι. Ἐπισημότερα δὲ πόλις αὐτῆς ἦτον *Πάραρις*, πρὸς τὰ ΝΑ. ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, κτίσμα Καρχηδονίων.

δ.) Ἡ Κύρρος, κειμένη πρὸς Β. τῆς ἀνωτέρω, ἐχωρίζετο ἐξ αὐτῆς διὰ τοῦ πορθμοῦ Τάρρου (πορθμὸς τοῦ Ἀγ. Βονιφατίου) τεσσάρων καὶ ἡμισίας λευγῶν πλατέος καὶ εἶχε γῆν εὐφορον, κατοίκους ἀγρίους καὶ εὐήθεις· ἐπισημότερα δὲ πόλις αὐτῆς ἦτον *Αἰερία*, ἐρείπιον ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας, κτίσμα Φωκαέων.

ε.) Ἐπισημότεραι τῶν ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας διεσπαρμένων νήσων, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ Β., ἦσαν *Αἰθαλία* (Ἐλβα), ἐπὶ τῆς Ἐπρουρικῆς παραλίας, περίφθορος διὰ τὰ σιδηρορυχεῖα καὶ τὰ μαρμάρινα στάδιά της. *Πιλαρσία* (Πιανόσα), πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνατέρω. *Πανδατάρια* (Βενδοτένα), διάσχημος διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰουλίου καὶ τῆς Ἀγριππίνης. *Αἰναρία* (Ισχία) ἥτις ὑπέκειτο εἰς γῆινους σεισμούς καὶ ἐπ' αὐτῆς λέγουσιν ὅτι ἔπεσεν ὁ Τυφών,

κεραυνωθείς ὑπὸ τοῦ Διός. Καπρίαι, ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Καμπανίας πρὸς τὰ ΝΑ τῶν ἀνωτέρω, ὀνομαστή διὰ τὰς οἰνοφυγίας καὶ τὸν θάνατον τοῦ Τιβερίου. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας πρὸς Β. τῆς Ἀπουλίας ἔκειντο αἱ νῆσοι τοῦ Διομήδους.

Ι Σ Π Α Ν Ι Α.

Θέσις, διζήσεις, ποταμοὶ καὶ ὄρη.

§ 288. Ἡ Ἰσπανία (Ἰσπανία καὶ Πορτογαλία) ὀνομαζομένη Ἰβηρία ἐκ τοῦ διαρρέοντος αὐτὴν Ἰβηρος ποταμοῦ, καὶ Ἑσπερία διὰ τὴν πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰταλίας καὶ Ἑλλάδος θέσιν της, κατεῖχε τὴν χερσόνησον τὴν μεταξὺ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ πρὸς Δ., τοῦ ποσθμοῦ τῶν Γαδεΐρων πρὸς Ν., καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης πρὸς Α, καὶ ἐχωρίζετο πρὸς Β. ἐκ τῆς Γαλλίας διὰ τῶν Πυρηναίων, τὰ ὁποῖα ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης μέχρι τῆς ἄλλης. Κατοικομένη δὲ ὑπὸ πολλῶν λαῶν, ἐκ τοῦ ἰσχυροτέρου τῶν ὁποίων Κελτῶν λεγομένων μέρος αὐτῆς ὀνομάσθη Κελτιβηρία, διηγεῖτο ἐπὶ Καίσαρος Αὐγούστου εἰς τὴν Ταρρακωνικὴν πρὸς τὰ ΒΑ., τὴν Λουσιτανίαν πρὸς τὰ ΝΔ. καὶ τὴν Βαιτικὴν πρὸς τὰ ΝΑ. Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισημότεροι ἦσαν ὁ Μίριος, ὁ Δούριος, ὁ Τάγος, ὁ Ἄρρας, ὁ Βαίτις καὶ ὁ Ἰβηρ· ὄρη δὲ τὸ Οὐντιδιον πρὸς Β. εἰς τὴν χώραν τῶν Κανταβρῶν, τὸ Μαριανόν (σειρὰ Μορένα), εἰς τὴν Βαιτικὴν, τὰ Ὀρόσπεδα (σειρὰ Ἀλκαράζ) πρὸς Α. καὶ ὁ Σολόριος (σειρὰ Νεβάδα) περιλαμβάνων τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς Ἰσπανίας.

α) Τῆς Ταρρακωνικῆς Ἰσπανίας, καλουμένης καὶ ἐνδοτέρω καὶ Ἄνω Ἰσπανίας, κατεχούσης τὰ ΒΑ. ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Ἰουλιόβρυγα, παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἰβηρος, ἡ ἐπισημότερα πόλις τῶν Κανταβρῶν, τοῦ ἀγριωτάτου τῆς Ἰσπανίας λαοῦ, ὁστις πεισματωδέστατα ἀπώθησε τὸν ζυγὸν τῶν Ῥωμαίων. Νουμαγία, ἐρείπιον παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Δουρίου, πρωτεύουσα τῶν Ἀρεουάκων, οἵτινες διαιώνισαν τὴν ἀνδρίαν τῶν προτιμήσαντες μᾶλλον μετὰ μακρὰν κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἀντίστασιν νὰ πυρπολήσωσιν τὴν πόλιν τῶν, καὶ νὰ φανευθῶσι μόνοι τῶν πάρεξ νὰ πέσωσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν νικητῶν. Καισάρεια Αὐγούστα (Σαραγόσση), πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ Ἰβηρος, πρωτεύουσα τῶν Ἠθητανῶν. Ἰλερδα (Λέριδα), πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, πρωτεύουσα τῶν Ἰλεργήτων, ὁ βασιλεὺς τῶν ὁποίων κατέστη ὀνομαστός εἰς τοὺς πολέμους τῆς Ἰσπανίας. Ταρράκων, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω παρὰ τὴν Ἰβηρικὴν θάλασσαν, μητρόπολις τῆς Ταρρακωνικῆς Ἰσπανίας ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἡ ἐπισημότερα πόλις τῆς Ἰσπανίας. Σερόβρυγα (Σερόβρα), πρὸς τὰ

ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, πρωτεύουσα κατὰ τὸν Πλίνιον τῶν Κελτιβήρων τοῦ ἰσχυροτέρου λαοῦ τῆς ἐνδοτέρω Ἰσπανίας ἐξ οὗ ὠνομάσθη καὶ ἡ χώρα. Σάγουντον, ἐρείπιον πλησίον τῆς Μορβιέδρου, διάσημος διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πίστιν τῶν κατοίκων τῆς καὶ διὰ τὴν πεισματώδη ἀντίστασιν αὐτῶν, οἵτινες κατεκάησαν μετὰ τῶν πολυτιμοτέρων πραγμάτων τῶν διὰ νὰ μὴ πέσωσιν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀνίβα. Ἡ καταστροφὴ τῆς πόλεως ταύτης ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν δεύτερον Καρχηδονικὸν πόλεμον. Τόλητον (Τόλεδον), ἐπὶ τοῦ Τάγου πρὸς τὰ ΒΔ τοῦ Σαγόντου, πρωτεύουσα τῶν Καρχητανῶν, ἐν ᾗ ἀπεταμιεύοντο αἱ πρόσοδοι τῶν μεταλλείων τῆς Ἰσπανίας καὶ ἐντεῦθεν ἐστέλλοντο εἰς τὴν Ῥώμην. Νέα Καρχηδών, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Μεσογείου θαλάσσης, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀσδρούβα, γαμβροῦ τοῦ Ἀμίλκα, καὶ διὰ τὴν ὡραίαν θέσιν, τὸν καλὸν λιμένα καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πλούσια ἀργυρᾶ μεταλλεῖα κατασχᾶσα ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τῶν Καρχηδονίων. Σκηπίων ὁ Ἀφρικανὸς ἐκυρίευσεν αὐτὴν τὸ 542 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης καὶ οἱ Βάνδαλοι τὴν κατέστρεψαν τὸν Ε'. αἰῶνα, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἀνεκτίσθη πάλιν.

Ε'.) Τῆς Λυσιτανίας, τῆς ὁποίας τὸ νότιον μέρος ὠνομάζετο Κούντος ἦγουν σφὴν (Ἀλγάρβα) ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Σαλμαρτικὴ (Σαλαμάρκη), πρὸς Α. ἔχουσα μεγαλοπρεπεστάτην γέφυραν, κατασκευασθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τοῦ νῦν Τόρμου ποταμοῦ, χυνομένου εἰς τὸν Δούριον. Αὐγούστα Ἡμερίνα (Μέριδα), πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ Ἀνικ, πρωτεύουσα τῆς Λυσιτανίας ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ καθέδρα ἐπάρχου. Ὁλισίπων (Λισβὼνα), πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγου, πόλις ἀρχαιοτάτη, τῆς ὁποίας ἡ θεμελιώσις ἐσφαλμένως ἀποδίδεται εἰς τὸν Ὀδυσσεά.

Γ'.) Τῆς Βαιτικῆς τῆς πλουσιωτέρας χώρας τῆς Ἰσπανίας διὰ τὰ ἄφθονα μεταλλεῖα καὶ τὴν εὐφορον γῆν τῆς, ἀξιολογώτεραι πόλεις ἦσαν Κόρδουβα, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Βαίτιος, ἥτις ἦτον ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Ἰσπανίας, καὶ εἰς τὰ σχολεῖα αὐτῆς πολλοὶ Ἰσπανοὶ καὶ Ῥωμαῖοι ἐδιδάχθησαν. Ἐν αὐτῇ ἐγεννήθησαν οἱ δύο Σενέκαι καὶ ὁ ποιητὴς Λουκανός. Ἰτάλικα (Σεβίλλα ἢ παλαιά), πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς ἀνωτέρω, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ μεγάλου Σκιπίωνος διὰ τοὺς πάσχοντας στρατιώτας του, ἦτο πατρίς τοῦ Τραϊανοῦ. Ἰσπαλις (Σεβίλλα), ἀντικρὺ τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὄχθης τοῦ Βαίτιος, ἡ ἐμπορικώτερα πόλις τῆς Ἰσπανίας. Γάδειρα, ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου νήσου, εἰς τὴν ὁποίαν μυθολογεῖται ὅτι ἐβασίλευσεν ὁ Γηρυόνης, ὅστις διὰ τὴν τετρατῶδη καὶ γίγαν

τιάζαν ἀνδρίαν του ἐπλάττετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν ὅτι ἦν τοῖσ' αὐτοῖς καὶ εἶχεν ἐξ χεῖρας, τοσοῦτους πόδας καὶ τοσαύτας πτέρυγας. Τοῦτον τοξεύσας ὁ Ἡρακλῆς ἤρπασε τὰς ὠραίας αὐτοῦ βούς, αἵτινες ἐτρέφοντο εἰς τοὺς ἐξαίρετους λειμῶνας τῆς νήσου, καὶ τὰς ἔφερεν εἰς τὰς Μυκῆνας πρὸς τὸν Εὐρύσθεα. Ἡ δὲ πόλις ἐπὶ Ῥωμαιοῖς ἦτον ἐπίσημος καὶ πατρὶς τοῦ Κορνηλίου, τοῦ Βάλβου καὶ τοῦ γεωπονικῆ συγγραψάντος Κολούμ. ἐλλου. Μάλιστα, ἐπὶ τῆς Ἱβηρικῆς θαλάσσης, παράλιος καὶ ἀκμαία πόλις ἐπὶ Φοινίκων καὶ Ῥωμαίων.

Νῆσοι εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἦσαν αἱ Βαλιαρίδες ἢ Γυμνησῆαι λεγόμεναι διὰ τὴν περὶ τὴν τοξικὴν βίον τῶν κατοίκων των, αἵτινες ἦσαν ἡ Μελίτων, ἥτις κειμένη πρὸς Δ. εἶχε πρωτεύουσαν τὴν Πάλμαρ, καὶ ἡ Ἐλάσσων ἥτις κειμένη πρὸς Α. εἶχεν ἐξαίρετον πόλιν τὸν Λιμένα Μάγωνος, ὀνομαζόμενον οὕτως ἐκ τοῦ ναυάρχου τῶν Καρχηδονίων Μάγωνος, προσβερμίσθέντος αὐτοῦ ἐκ τῆς τὸν δεύτερον Καρχηδονικὸν πόλεμον. Αἱ Πιτυοῦσαι, αἵτινες λαβοῦσαι τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τῶν πολλῶν ἐν αὐταῖς πιτύων ἦσαν ἡ Ἐβυσος (Ἰβίκα), ἥτις κειμένη πρὸς Β. ἦτον ἱκανῶς εὐφορος, καὶ ἡ Ὀφιοῦσα (Φορμεντέρα), ἥτις διὰ τοὺς πολλοὺς ἐν αὐτῇ ὄφεις ἦτον ἀκατοίκητος.

ΙΙΛΥΡΙΑ.

§ 289. Ἡ Ἰλλυρία (μέρος τῆς Κροατίας, Δαλματίας καὶ Βοσνίας) ἐκτετατομένη κατὰ μῆκος τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης ὠρίζετο πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπ' αὐτῆς τῆς ἰδίας, πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Παννονίας, πρὸς τὰ ΒΑ. ὑπὸ τῆς Ἰστρίας, πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἰλλυρίδος κειμένης εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Μοισίας, καὶ διεστέετο ὑπὸ τοῦ Τιτίου, ὅστις τὴν διήρει εἰς τὴν Λιθουρικὴν πρὸς Β. καὶ τὴν Δαλματικὴν πρὸς Ν. τρίτον δὲ μέρος αὐτῆς ἀπετέλουν αἱ νῆσοι αἱ διεσπικρμέναι κατὰ μῆκος τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, ἥτις αὐτοῦ ὀνομαζέτο Ἰλλυρικὸν πέλαγος. Ἐπισημότεραι πόλεις α.) τῆς Λιθουρικῆς, χάτοικουμένης ὑπὸ τῶν Ἰαπύδων καὶ τῶν Λιθουρῶν, Μέτουλον, ἐπὶ τοῦ Κολάπιδος, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἐπραστίμησαν νὰ πέσωσιν εἰς τὸ πῦρ, πάρεξ εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων· εἰς δὲ τὴν πολισορίαν αὐτῆς ἐπληρώθη καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Αὐγουστός. Ἰάδερα (Ζάρα), πρὸς Δ. τῆς ἀνωτέρω, πόλις ἀξιόλογος καὶ μητρόπολις τῆς Λιθουρικῆς. β.) τῆς Δαλματίας Σάλωρ ἢ Σαλῶραι, ἐρείπιον μίαν λευγ. μακρὰν τοῦ Σπαλάτρου εἰς ὠραῖον πεδίον παρὰ τινὰ μικρὸν κόλπον, ὅστις ἐχρησίμευεν ὡς λιμῆν, Ῥωμαϊκὴ ἀποικία ὀνομαστὴ διὰ τὴν αὐτοῦ ἀποχώρησιν τοῦ Διοκλητιανοῦ, ὅστις πραιτη-

Θεὸς ἐκ τοῦ θρόνου ἐκαλλιέργει ἐν αὐτῇ πολλάκις ἰδίαις χερσὶν ἀγροκήπιον. *Δαλμῆτιον*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, μητρόπολις τῆς Δαλματίας καταστραφεῖσα ὑπὸ Σκιπίωνος τοῦ Νασικᾶ. *Σκόδρα*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω παρὰ τὴν Λαβεάτιδα λίμνην (λίμνη τῆς Σκόδρας), ἡ ὀχυρώτερα πόλις τῶν Λαβεατῶν, οἵτινες ὑπετάχθησαν εἰς τὸν Γέντιον, τελευταῖον βασιλέα τῆς Ἰλλυρίας. *Ἐπίδauρος* (παλαιὰ *Ῥαγοῦσα*), ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης.

Ἐπισημότεραι νῆσοι ἐπὶ τῆς Λιβυρνικῆς παραλίας ἦσαν αἱ *Ἀψυρτίδες*, ἐξ Ἀψύρτου, ἀδελφοῦ τῆς Μηδείας, τὸν ὅποιον αὕτη κατεμέλισεν. Ἐπὶ τῆς Δαλματικῆς παραλίας *Βραττία* (*Βράζα*), *Φαρία* (*Λέσινα*), ἡ ἐπισημότερα τῆς Ἰλλυρίας, πατρίς Δημητρίου τοῦ πολεμηθέντος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ νικηθέντος ὑπὸ τοῦ Αἰμιλίου. *Κόρκυρα* ἡ *Μέλαινα* (*Κουρζόλα*), τῆς ὁποίας τὴν ὁμώνυμον πόλιν ἐκτίσαν οἱ Κνίδιοι. *Μελίτη* (*Μέλεδα*), εἰς τὴν ὁποίαν ναυαγῆσας, ὡς λέγεται, προσωρμίσθη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Δ Α Κ Ι Α

§ 290. Ἡ *Δακία* (μέρος τῆς Οὐγγαρίας, ἡ Τράνσυλβανία, Μολδαβία, Βλαχία καὶ μέρος τῆς Ῥωσσίας) ὀριζομένη πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Πανονίας, πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Καρπάτου ὄρους καὶ τοῦ Τύρα ἢ Δανάστριος, διὰ τοῦ ὁποίου ἐχωρίζετο ἐκ τῆς Σαρματίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Τύρα καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὅστις μετὰ τοῦ Δουνάβεως πᾶν ὀρίζει καὶ πρὸς Δ., ἐκατοικεῖτο ὑπὸ τῶν Δακῶν καὶ τῶν Γετῶν, οἵτινες, ἔχοντες τὴν αὐτὴν μὲ τοὺς Δάκας γλῶσσαν καὶ κυβέρνησιν καὶ ζῶντες ὡς ἐπιτολὴ βίον νομαδικόν, ἐδόξαζον τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑπὸ τοῦ Τραϊνοῦ. Ἐπισημότεραι πόλεις *Τιβισκος* (*Τεμεσθάρ*), πρὸς Δ. πλησίον τῆς ὁποίας ὑπάρχουσι λείψανα μεγάλων χαρρακωμάτων, τὰ ὁποῖα ὑψώθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν γειτνιαζόντων λαῶν. *Ζερμιζεγεθούση* καὶ μετὰ ταῦτα *Οὐλπία Τραϊνὴ* (*Γραδίσκα*), πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, ἐν ᾗ ὁ Τραϊνὸς νικήσας τὸν βασιλέα αὐτῆς *Δεκέβαλον* ἐσύστησε Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν.

ΠΑΝΝΟΝΙΑ.

§ 291. Τῆς Παννονίας (μέρος τῆς Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας) ὀριζομένης πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Νωρικοῦ, πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τοῦ Δουνάβεως, διὰ τοῦ ὁποίου ἐχωρίζετο ἐκ τῆς Γερμανίας καὶ Δακίας, καὶ πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τῆς Ἰλλυρίας, ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν *Σίρμιον*, πρὸς τὰ ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Σάου, ἥτις κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατέστη ἐκ τῶν ἐπισημότερων πόλεων τῆς αὐτοῦ

κρατορίας καὶ ἦτον πατρίς τοῦ Πρόβου καὶ πολλῶν ἄλλων αὐτοκρατόρων, ἐν ᾗ ἀπέθανεν ὁ Μάρκος Αὐρήλιος.

ΝΩΡΙΚΟΝ.

§ 292. Τὸ *Νωρικόν* (μέρος τῆς Βαυαρίας καὶ Αὐστρίας) ὀρίζομενον πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Οὐίνδελικῆς καὶ Ραιτίας, πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Παννονίας καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν *Νωρικῶν Ἀλπεων*, διὰ τῶν ὁποίων ἐχωρίζετο ἐκ τῆς Ἑνετικῆς, διεξέρρετο ὑπὸ τοῦ Δραύου καὶ Σάου, χυνομένων εἰς τὸν Δουνάβιν καὶ ἐπισημοτέρα πόλις αὐτῆς ἦτον *Λαυριακόν*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος, πόλις ἀξιόλογος, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον φρουράν.

ΡΑΙΤΙΑ.

§ 293. Ἡ *Ραιτία* (χώρα τῶν Γρισώνων καὶ Τυρολίας) ὀρίζομένη πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἑλουϊτίας ἀποτελούσης μέρος τῆς μεγάλης Σηκουανίας, πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Οὐίνδελικίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ *Νωρικοῦ* καὶ τῆς Ἑνετικῆς καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν *Ραιτικῶν Ἀλπεων*, διὰ τῶν ὁποίων ἐχωρίζετο ἐκ τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Κελτικῆς, εἶχεν ἐπισημοτέρας πόλεις τὴν *Κουρίαν* κειμένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου, καὶ τὴν *Τρίδετον* (Τρέντη), πρὸς τὰ ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Ἀθέσιος (Ἀδίγης).

ΟΥΙΝΔΕΛΙΚΙΑ.

§ 294. Ταύτης (τὸ νότιον μέρος τῆς Βαυαρίας καὶ τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης) ὀριζομένης πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κωνσταντίας λίμνης, πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ *Νωρικοῦ* καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς *Ραιτίας* ἐπισημοτέραι πόλεις ἦσαν *Αὐγούστα Οὐίνδελικῶν* (Αὐγσβούργον) ἐπὶ τοῦ Αἰκου, ὀνομαζομένη οὕτως ἐκ τοῦ Αὐγούστου, ὅστις ἐσύστησεν ἐν αὐτῇ Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν. *Βριγάντιον* (Βρεγέντσον), ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

§ 295. Ὑπὸ τὸ ὄνομα Μεγάλῃν Γερμανίαν ἐκάλουν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν χώραν, ἥτις περιλαμβάνετο μεταξὺ τοῦ Ῥήνου πρὸς Δ., τοῦ Δουνάβειος πρὸς Ν., τοῦ Οὐίστουλα πρὸς Α. καὶ τοῦ Κόδανου κόλπου καὶ Γερμανικοῦ Ὠκεανοῦ πρὸς Β. Μέγα μέρος τῆς χώρας, πολλὰ ὀλίγον γνωστὸν, ἐκαλύπτετο ὑπὸ δασῶν, ἐπισημότερα τῶν ὁποίων ἦσαν ἡ *Μαρκιάρια Σύλβα*, μεταξὺ Δουνάβειος καὶ Μοίνου ἡ *Τευτοβουργία Σύλβα*, περὶ τὸ παλαιὸν Τευτοβούργιον, ἡ *Βακηνία Σύλβα*, μεταξὺ Θουρίγγης καὶ Βεττερανίας, ἡ *Λοθηα Σύλβα*, εἰς τὴν Μοραβίαν, καὶ ἡ *Γαβρέτα Σύλβα* εἰς τὴν νῦν Φραγκίαν. Ὁρᾷ ἐπισημότερα ὁ *Ταῦρος*, παρὰ τὸ Φραγκόφυρτον, τὸ *Ραιτικόν*, ἀντικρὺ τῆς Βόννης, ὁ *Μελίβοκος* (Harz), ὁ *Ἀσκιβούργιος δρυμὸς*, μεταξὺ Σιλεσίας καὶ Βοεμίας, τὸ *Σαυ-*

δέκτωρ κύβλω τῆς Βορμίας, καὶ τὰ Ἑρκύρια, τὰ ὅποια ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ Ῥήνου ἀπετέλουν πέραν τῆς Οὐγγαρίας τὸν Καρπάθην. Διαβρεσμένη δὲ ὑπὸ τοῦ Ῥήνου, τοῦ Οὐισούργιδος, τοῦ Ἄλβιος, τοῦ Οὐιστούλα, τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Οὐνάρου, διηρεῖτο ὑπὸ τῶν τριῶν πρώτων εἰς τὴν μεταξὺ Ῥήνου καὶ Οὐισούργιδος Γερμανίαν, τὴν μεταξὺ Οὐισούργιδος καὶ Ἄλβιος, καὶ τὴν μεταξὺ Ἄλβιος καὶ Οὐιστούλα.

Α'.) Ἡ μεταξὺ Ῥήνου καὶ Ἄλβιος Γερμανία (τὸ βόρειον τῶν Κάτω Χωρῶν, μέρος τοῦ Ἀνωδέρου, τοῦ μεγάλου δουκάτου τοῦ Κάτω Ῥήνου, τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Ὀλδεμβούργου, ἡ Ἀσσία, τὸ Νασσάον, ἡ Βάδη καὶ ἡ Βυρτεμβέργη) ἐκατοικεῖτο ὑπὸ τῶν Φράγκων, οἵτινες ἔγειναν γνωστοὶ κατὰ τὸ μέσον τοῦ τρίτου αἰῶνος καὶ ἀπετέλουν συμμαχικὸν τινα δεσμὸν περιλαμβάνοντα ὅλους τοὺς ἀπὸ τοῦ βορείου τούτου μέρους τῆς Γερμανίας λαοὺς μέχρι τοῦ Μοίνου, τῶν ὁποίων ἐπισφύμωτοι ἦσαν οἱ Φρεῖσιοι (τὸ Β. τῶν Κάτω Χωρῶν), κατοικοῦντες πρὸς Β' οἱ Βρούκτεροι, πρὸς Ν. τῶν Φρεισίων (τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Κάτω Ῥήνου), οἱ Σύγαμβροι (Νασσάον καὶ Βάδη), λαὸς ἰσχυρὸς καὶ ὁ μαχιμώτερος τῆς Γερμανίας, ὅστις ἐπεριώρισε τὴν πέραν τοῦ Ῥήνου, πρόδον τοῦ Κεῖσαρος. Αὐτοὶ οὗτοι οἱ λαοὶ κυριεύσαντες τὴν Γαλίαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πέμπτου αἰῶνος ἐθεμελίωσαν τὴν Γαλικὴν μοναρχίαν· οἱ Ἀλεμάννοι (Βυρτεμβέργη), οἵτινες κατέχοντες τὸ νότιον μέρος τοῦ μέρους τούτου τῆς Γερμανίας τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τοῦ Ῥήνου, Μοίνου καὶ Δουνάβεως, φαίνεται ὅτι σφίστηντο ἐκ πολλῶν λαῶν.

Β') Τὴν μεταξὺ Οὐισούργιδος καὶ Ἄλβιος Γερμανίαν (τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ Ἀνωδέρου, μέρος τῆς Πρωσσίας, ὅλη σχεδὸν ἡ Σαξωνία καὶ ἡ Βορμία καὶ ἱκανὸν μέρος τῆς Βυαρίας) κατοικοῦν οἱ Καῦχοι, οἵτινες διηροῦντο διὰ τοῦ Οὐισούργιδος εἰς Μεγάλους καὶ Μικροὺς, καὶ οἱ πρῶτοι κατοικοῦν εἰς τὴν δεξιὴν ὀχθὴν αὐτοῦ, οἱ δὲ δεῦτεροι εἰς τὴν ἀριστεράν. Ὁ Τάκτιος θεωρεῖ αὐτοὺς ὡς ἐξέχοντας τῶν λοιπῶν Γερμανῶν κατὰ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν φιλοκαλίαν. Οἱ Χηροῦσχοι (δουκάτον τοῦ Λουνεβούργου), πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρω, οἵτινες κατέσφαζαν τρεῖς Ῥωμαϊκὰς λεγεῶνας διοικουμένης ὑπὸ τοῦ Οὐάρου. Οἱ Χάττοι (Ἀσσία), πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρω, τῶν ὁποίων ὁ στρατὸς λογιζόμενος ὡς ὁ καλλίτερος τῆς Γερμανίας πολλάκις ἐθριαμβεύσε πολεμῶν κατὰ τῶν Ῥωμαίων. Οἱ Ἑρμόνδοροι (μέρος τῆς πρὸς βορρᾶν τοῦ Δουνάβεως Βυαρίας), πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρω, πιστοὶ σύμμαχοι τῶν Ῥωμαίων ἔχοντες ἀποκλειστικὸν δικαίωμα νά

ἐμπορεύονται μετ' αὐτῶν. Οἱ *Μαρκομάννοι*, τοὺς ὁποίους κατοικοῦντας κατ' ἀρχὰς τὴν πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Δουνάβεως χώραν, ὁ βασιλεὺς τοῦ Μαροβούδου ἔφερεν εἰς τὴ Βουίχιμον (Βοερμία).

Γ'.) Ἡ μεταξὺ Ἀλβίος καὶ Οὐίστουλα Γερμανία (τὸ Ὀλστεϊνον, Μεκλεμβούργον, τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ Πρωσσικοῦ βασιλείου, μικρὸν μέρος τῆς Σαξωνίας, ἡ Μοραβία, ἡ Αὐστρία καὶ μέρος τῆς Πολωνίας) ὠνομάζετο καὶ Σουηθία ἐκ τῶν Σουήθων, τοῦ ἰσχυροτέρου τῶν λαῶν αὐτῆς, τῶν ὁποίων ὁ βασιλεὺς Ἀριόθιστος εἶνε διάσημος εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Καίσαρος. Ἐπισημότεροι λαοὶ αὐτῆς περιλαμβανόμενοι ὑπὸ τὸ ὄνομα Σουήθων ἦσαν οἱ *Οὐτράδιοι* (Μεκλεμβούργον), κατοικοῦντες πρὸς Α. τῶν Σαξόνων κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης. Ἐκ τούτων κατάρχονται καὶ οἱ *Βάρδαλοι* οἱ ὀνομαστοὶ διὰ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀφρικὴν, ἐν ἧ μετὰ πεντακοσίων ἐτῶν δεσποτείαν ἐξωλοθρεύθησαν ὑπὸ τοῦ περιδόξου Βελισαρίου. Οἱ *Βουργούνδιοι* (μέρος τῆς Πομερανίας καὶ τὸ βόρειον τῆς δυτικῆς Πρωσσίας), οἵτινες κατοικοῦντες ὅλον τὸ μέρος τῆς πικρίας τοῦ Κοδάνου κόλπου τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τοῦ Οὐιάδρου πρὸς Δ. καὶ τοῦ Οὐίστουλα πρὸς Α. μετέβησαν εἰς τὴν Γαλλίαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 6. αἰῶνος καὶ ἐθεμελίωσαν αὐτόθι εἰς τὴν δωδονίαν αὐτῶν χώραν ἐκτεταμένον βασίλειον, τὸ ὁποῖον διέμεινεν ὑπὲρ τὸν αἰῶνα. Οἱ *Λογγοβάρδοι* καὶ κατὰ παραφθορὰν *Λομβαρδοὶ* (μέγα δουκάτον τοῦ Βρανδεμβούργου), οἵτινες κατὰ τινὰς μὲν ἐθεμελίωσαν τὸν 1. αἰῶνα τὸ ἐν Ἰταλίᾳ Λομβαρδογενετικὸν βασίλειον τὸ μετὰ δύο αἰῶνας καταστραφένον τοῦ μεγάλου Καρόλου, ἄλλοι δὲ διατείνονται ὅτι οἱ ἐν Ἰταλίᾳ οὗτοι Λομβαρδοὶ ἦλθον ἐκ Σουηθίας. Οἱ *Σέμερονες* (Λουσάκη καὶ Κάτω Σιλεσία), πρὸς Ν. τῶν Λογγοβάρδων, ὁ μᾶλλον πολυάριθμος καὶ εὐγενὴς λαὸς ἐκ τῶν Σουηθικῶν. Οἱ *Κοβάδοι* ἢ *Κολδαῶοι* (Μοραβία καὶ μέρος τῆς Κάτω Αὐστρίας), φίλοι κατ' ἀρχὰς τῶν Ῥωμαίων, συνεμάχισαν ὕστερον μετὰ τῶν Μαρκομάννων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν καὶ ἐπολέμησαν γενναίως κατὰ τῶν στρατευμάτων τοῦ αὐτοκράτορος Μάρκου Αὐρηλίου ἦσαν δὲ οἱ μᾶλλον ἄρπαγες τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ μᾶλλον φιλόξενοι.

Γ Α Λ Λ Ι Α.

§ 296. Αὕτη ὠρίζετο πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὁπὸ τῶν Πυρηναίων καὶ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τῶν Ἀλπεων καὶ τοῦ Ῥήνου καὶ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ Γερμανικοῦ Ὠκεανοῦ, περιλαμβάνουσα, ἐκτὸς τῆς νῦν Γαλλίας, μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Σαρδινίας καὶ

Ἐλβετίας, τὴν εἰς τὴν ἀριστεράν ὄχθην τοῦ Ῥήνου χώραν, μέρος τοῦ δουκάτου τοῦ Κάτω Ῥήνου καὶ τὸ μεγαλειότερον μέρος τῶν Κάτω Χωρῶν. Ὅτε ὁ Καῖσαρ κατέκτησεν αὐτὴν διηρεῖτο εἰς τέσσαρας κυριωτέρας ἐπαρχίας, τὴν Βελγικὴν πρὸς Β., τὴν Κελτικὴν ἐν τῷ μέσῳ, τὴν Ἀκυτανίαν πρὸς τὰ ΝΔ. καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν πρὸς τὰ ΝΑ. Ὁ Αὐγούστος διατηρήσας τὴν αὐτὴν διχίρεσιν, μόνον ὥς πρὸς τὴν ἑκτασιν αὐτῶν ἔκαμε μεταβολὰς τινάς, ὀνομάσας *Λουγδουνησίαν* τὴν Κελτικὴν, καὶ *Ναρβωνίτιδα* τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν. Ἀπασαὶ δὲ διηροῦντο εἰς 17 ἐπαρχίας, ἐκάστη τῶν ὁποίων εἶχε τὴν μητρόπολιν τῆς.

Α.) Ἡ Βελγικὴ κατέχουσα τὰ βόρεια τῆς Γαλλίας διηρεῖτο εἰς τὴν πρώτην Γερμανίαν πρὸς Α., τὴν δευτέραν Γερμανίαν πρὸς τὰ ΒΔ., τὴν πρώτην Βελγικὴν πρὸς Α. τῆς πρώτης Γερμανίας, τὴν δευτέραν Βελγικὴν πρὸς Δ. τῆς πρώτης καὶ δευτέρας Γερμανίας καὶ τὴν μεγάλην Σηκουανικὴν πρὸς Ν. τῆς πρώτης Γερμανίας καὶ πρώτης Βελγικῆς.

Λαοὶ ἐπισημότεροι τῆς πρώτης Γερμανίας ἦσαν *Τρίβοκχοι*, ἐπὶ τῆς ἐπαρχίας τοῦ Κάτω Ῥήνου, καὶ πρωτεύουσα αὐτῶν τὸ Ἀρρεντόρατορ (Στρασβούργον), ὀνομαστὸν διὰ τὴν ὁποίαν αὐτοὶ τὸ Δ'. αἰῶνα ἐκέρδησε νίκην ὁ Ἰουλιανὸς κατὰ ἑπτὰ Γερμανῶν βασιλέων. Καρακάται, τῶν ὁποίων πρωτεύουσα ἦτον τὸ *Μογορτιακόν*. Λαοὶ τῆς δευτέρας Γερμανίας *Οὔβιοι*, εἰς τὸ δουκάτον τοῦ Κάτω Ῥήνου. *Κολωρία Ἀγριππία*, μητρόπολις καὶ πατρίς Ἀγριπίνης τῆς μητρὸς τοῦ Νέρωνος. *Βατανοὶ*, εἰς τὴν ἰδίως Ὀλλανδίαν, σύμμαχοι τῶν Ῥωμαίων καὶ οὐδέποτε ὑπήκουσιν αὐτῶν πόλεις αὐτῶν *Λουγδουνορ Βατανῶν* (Λεῖδη), *Πόλις Βατανῶν* (Βατεμβούργη), ἐπὶ τοῦ Μέρση, καὶ *Νοβιόμαγος* (Νιμβέγη).

Λαοὶ τῆς πρώτης Βελγικῆς Τρηῆροι, πρὸς Β. (τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου πρὸς Δ. καὶ τὸ μεγαλειότερον μέρος τῆς Ῥηνικῆς ἐπαρχίας πρὸς Α.), ὁ δικσημότερος καὶ ἰσχυρότερος λαὸς κατὰ τὸ ἱππικὸν τῆς Βελγικῆς, μητρόπολις αὐτῶν *Αὐγούστα Τρηθήρων* (Τρεῦη), ἥτις κατέστη ἐκ τῶν ἐπισημωτέρων, μεγαλειωτέρων καὶ πλουσιωτέρων τῆς Ὑπεραλπείου Γαλλίας καὶ καθέδρα πολλῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων. *Μεδιοματρικοί*, πρὸς Ν. τῶν Τρηθήρων, *Διουόδορον* (Μέτται) ἡ πρωτεύουσα αὐτῶν, ὠραῖζομένη ὑπὸ πολλῶν ἀξιολόγων μνημείων.

Λαοὶ τῆς δευτέρας Βελγικῆς *Νερούβοι*, πρὸς Β. περὶ τὴν δυτικὴν Φλανδρίαν, λαὸς ἰσχυρὸς, εἰς τὸν ὅποιον ὑπέκειντο πολλοὶ ἄλλοι. *Βάγαχοι*, πρωτεύουσα καὶ πόλις ἐπίσημος ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἀλλ' ἐκπεσοῦσα κατὰ τὸ τέλος τοῦ Δ'. αἰῶνος.

ἀντικατέστη διὰ τῶν δύο ἐπομένων τοῦ *Τουρνάκου* (*Τουρνάνη*) πρὸς Β. καὶ τοῦ *Καμαράκου* (*Καμβράνη*) πρὸς Ν. *Μορινοί*, πρὸς Δ. τῶν ἀνωτέρω κατὰ τὸν πορθμὸν τοῦ Καλαί, λαὸς ἰσχυρός. *Ταρουάννα* ἡ μητρόπολις αὐτῶν καταστραφεῖσα τὸ 1553 ἔτος ὑπὸ τοῦ Ε'. Καρόλου. *Γεσορίακον* καὶ μετὰ ταῦτα *Βορωία*, λιμὴν ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Καλαί, ἐκ τοῦ ὁποίου συνήθως ἀπέπλεον διὰ τὴν μεγάλην Βρετανίαν. *Ἀμβιανοί*, πρὸς Ν. τῶν *Μορινῶν* πρωτεύουσα αὐτῶν *Σαμαρδβριγα* καὶ μετὰ ταῦτα *Ἀμβιανόν* εἰς τὴν συνεκάλεσεν ὁ Καῖσαρ τὰ Γαλατικὰ τέλη. *Βελδοάκοι*, πρὸς Ν. τῶν *Ἀμβιανῶν*, ἔθνος ἰσχυρὸν δυνάμενον νὰ ἐπλίσῃ ὑπὲρ τὰς 400 χ. ἀνδρῶν, ἡ πρωτεύουσα αὐτῶν *Καيسαρμαργος* καὶ μετὰ ταῦτα *Βελδοάκον*. *Ῥήμοι*, οἵτινες πολλοὶ συνέδραμον τὸν Καῖσαρα εἰς τὸν κατὰ τῶν Γάλλων πόλεμον καὶ ἦσαν πιστοὶ σύμμαχοι τῶν *Ῥωμαίων*. *Δουροκόρτορον*, ἡ πρωτεύουσα αὐτῶν διάσημος διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ὅπλων καὶ τὴν φιλομάθειαν τῶν κατοίκων τῆς, διασώζουσα ὥραϊα ἀρχαῖα λείψανα. Παρ' αὐτὴν ὑπέστη ὁ Ἀττίλας δεινὴν ἥτταν, διὰ τὴν ὁποίαν ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Οὐγγαρίαν.

Λαοὶ τῆς μεγάλης Σηκουανικῆς ἦσαν οἱ *Ῥάβρακοι*, μετὰζὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς σειρᾶς τοῦ Οὐογήσου, *Αὐγοῦστα Ραυράκωρ*, ἢ *Ῥάβρακον* ἡ μητρόπολις αὐτῶν, *Βασιλεῖα*, ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ Ῥήνου. *Σηκουανοί*, πρὸς τὰ ΝΔ. τῶν ἀνωτέρω, λαὸς ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων τῆς Γαλλίας. *Οὐεσορτίων πόλις*, εἰς θέσιν ἐχυροτάτην ἔχουσα ὥραϊα μνημεῖα, λείψανα τῶν ὁποίων εἰσέτι σώζονται. *Ἐλουήτιοι*, χωριζόμενοι ἐκ τῶν Σηκουανῶν διὰ τοῦ Ἰόρρα, κατεῖχον τὸ ἀνατολικὸν τῆς Σηκουανικῆς καὶ ἦσαν ὁ μαχιμώτερος λαὸς τῶν Γάλλων· πόλεις δὲ αὐτῶν *Αὐέντικον*, *Σαλδούρον* (*Σολέυρη*) καὶ *Ἐλουητικὰ Ὑδατα* (*Βάδη*), πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς ἀνωτέρω, πόλις ὀνομαστὴ διὰ τὰ θερμὰ ὕδατά της.

Β'. Ἡ Λουγδουνησία ὀνομαζομένη πρότερον *Κελτική* καὶ κειμένη εἰς τὸ κέντρον διηρεῖτο εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας, τὴν πρώτην Λουγδουνησίαν πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς πρώτης Βελγικῆς, τὴν δευτέραν Λουγδουνησίαν παρὰ τὰ παράλια τοῦ Βρετανικοῦ Ὠκεανοῦ, τὴν τρίτην Λουγδουνησίαν πρὸς Ν. τῆς δευτέρας, καὶ τὴν τετάρτην Λουγδουνησίαν πρὸς Α. τῆς δευτέρας καὶ τρίτης. Διὰ νὰ φυλαξώμεν ὀρθοτέραν τάξιν εἰς τὴν περιγραφὴν ἐκάστης ἐπαρχίας, θὰ περιγράψωμεν πρῶτον τὴν πρώτην, ἔπειτα τὴν τετάρτην, μετὰ ταῦτα τὴν δευτέραν καὶ τελευταίον τὴν τρίτην.

Τῆς πρώτης Λουγδουνησίας, κειμένης πρὸς Ν. τῆς μεγάλης Σηκουανίας, ἐπισημότεροι λαοὶ ἦσαν *Αἰγγοτες*, πρὸς Β. οἵτινες

ἀνέχοντες πρότερον εἰς τὴν Βελγικὴν μετέβησαν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ πρεσβυτέρου Ταρκυνίου μετὰ ἄλλων πολλῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν πόλεις αὐτῶν *Αἰδομάτουρον*, μητρόπολις πρὸς Β. καὶ *Αἰδιον* πρὸς Ν. *Μαρδούβιοι*, πρὸς Ν. μητρόπολις αὐτῶν *Αλεξία*, ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος πολιορκίαν καὶ μετὰ ταῦτα διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ αἰχμαλωσίαν τῶν κατοίκων τῆς *Αἰδοῦοι*, πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρω, ὁ ἰσχυρότερος λαὸς τῆς Κελτικῆς, τοῦ ὁποῦοι οἱ Ῥωμαῖοι ἐξήκτησαν τὴν συμμαχίαν πόλεις δὲ αὐτῶν *Αἰγροσφόβουρον*, ὀνομαστὴ διὰ τὰ σχολεῖά της καὶ πατρίς τοῦ *Διθιτιάκου*, τὸν ὁποῖον ὁ Κικέρων ἐθεώρησεν ὡς τὸν σοφώτερον τῶν λοιπῶν Δρυϊδῶν. *Καθυλλῖνον*, ἄλλη πόλις ἐπίσημος. *Σεγουσιανοί*, οἵτινες πολλὸν χρόνον ὑπέκειντο εἰς τοὺς Αἰδοῦους· πόλις αὐτῶν *Λούγδουρον* (Λυών), μητρόπολις τῆς Λουγδουνησίας, διάσημος διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἀκαδημίαν της καὶ πατρίς τοῦ Γερμανικοῦ, τῶν αὐτοκρατόρων Κλαυδίου καὶ Καρακάλλα καὶ πολλῶν ἐπιστῆμων συγγραφέων.

Τῆς τετάρτης Λουγδουνησίας, κειμένης πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω καὶ εἰς τὸ κέντρον σχεδὸν τῆς Γαλλίας ἐπιστημότεροι λαοὶ οἱ *Σέρονες*, πρὸς τὰ ΝΑ., τούτων πολλοὶ τὸ 356 ἔτος ἀπὸ Κ. Ρ. μετέβησαν εἰς τὴν ἐν Ἰταλίᾳ Ὀμβρικήν μητρόπολις αὐτῶν *Σέρονις*, ἐπὶ τῆς Ὀννης, πόλις ἐκ τῶν πολυανθρωποτέρων καὶ ἐπιστημοτέρων τῆς Λουγδουνησίας. *Παρίσιοι*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῶν ἀνωτέρω, πρωτεύουσα αὐτῶν ἡ *Λουκοτοκία* καὶ μετὰ ταῦτα *Παρίσιοι*, ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα. *Καρνῶτοι*, πρὸς τὰ ΝΑ. οἵτινες ὀνομαστοὶ διὰ τὴν ἀνδρίαν των, μετέβησαν ἐπὶ τοῦ πρεσβυτέρου Ταρκυνίου εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἐπιστημότερα πόλεις αὐτῶν *Αἰτρικόν*. *Αὔρηλιοι*, οἵτινες ὑποτελεῖς πρότερον εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἡλευθερώθησαν, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Αὔρηλιου, ἐξ οὗ καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῶν *Αὔρηλία* ὀνομάσθη.

Τῆς δευτέρας Λουγδουνησίας, κειμένης πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς τετάρτης ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ Σηκουάνα καὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Βρετανικοῦ Ὠκεανοῦ ἐπιστημότεροι λαοὶ *Ουαλικάσσαι*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῶν Παρισίων, *Ῥωτόμαγος* (Ῥουέν), ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα· ἂν καὶ δὲν κάμνει μνηεῖν περὶ αὐτῆς ὁ Καῖσαρ, φαίνεται ὅτι ἦτον ἐπίσημος πόλις καὶ μητρόπολις τῆς δευτέρας Λουγδουνησίας.

Τῆς τρίτης Λουγδουνησίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει καὶ ἡ χερσονήσος *Μικρὰ Βρετανία* λεγομένη, κειμένης πρὸς Ν. τῆς δευτέρας, ἐπιστημότεροι λαοὶ ἦσαν *Τούρονες* καὶ μητρόπολις αὐτῶν τὸ *Καισαρόδουρον*. *Κερομανοί*, πρὸς τὰ ΒΔ. τῶν ἀνωτέρω· ἀποικία τούτων διαβᾶσα τὰς Ἀλπεὶς ἐπὶ τοῦ πρεσβυτέρου Ταρκυνίου

ἀποκατέστη εἰς τὴν πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίαν ἐπισημοτέρα πόλις αὐτῶν *Σουτρινον*. *Ναμνηται*, τῶν ἐποίων μητρόπολις ἦτον τὸ *Κορδιοῦικρον*, τὸ δὲ *Κορνηλόν*, ἐμπορεῖον ἐπὶ τοῦ Αἰγῆρος καὶ πόλις ἐκ τῶν πλουσιωτέρων καὶ ἐπισημοτέρων τῆς Γαλλίας εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Πυθέα. *Οὐένετοι*, λαὸς ἐπιδέξιος εἰς τὰ ναυτικά καὶ ἰσχυρός, ἐκ τοῦ ὁποίου λέγεται ὅτι κατὰγονται καὶ οἱ *Οὐένετοι* τῆς Ἰταλίας. *Δαριόριον* ἡ πρωτεύουσα. *Οσίσμοι*, πρὸς τὰ Α. τῶν ἀνωτέρω. *Οδοργάνιον* ἡ πρωτεύουσα καὶ *Βερβάτις* ὁ λιμὴν.

Γ'. Ἡ Ἀκυτανία κατέχορσα τὰ ΝΔ. τῆς Γαλλίας διηρεῖτο εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, τὴν πρώτην Ἀκυτατίαν πρὸς Α., τὴν δευτέραν Ἀκυτανίαν πρὸς Δ. καὶ τὴν Νοδεμποπουλωνίαν πρὸς Ν. τῆς δευτέρας.

Τῆς πρώτης ἐκτεινομένης ἀπὸ τῆς τετάρτης Λουγδουνησίας πρὸς Ν. καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης πρὸς τὰ ΝΔ. μέχρι τῆς πρώτης Ναρβωνίτιδος καὶ τοῦ Κερμένου ὄρους, ἐπισημότεροι λαοὶ *Βιτούριγες* οἱ ἐπονομαζόμενοι *Κοῦβοι*, πρωτεύουσα αὐτῶν *Αῦάριχον*, πόλις ἐκ τῶν ὠραιωτέρων, μεγαλειτέρων καὶ ἰσχυροτέρων τῆς Γαλλίας ἐπὶ Καίσαρος, ὅστις μετὰ ἐπίμονον πολιορκίαν κυριεύσας αὐτὴν ἐφόνευσε 40 χ. ἐκ τῶν κατοίκων τῆς. *Αρούεροι*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω ὁ Οὐερικιγγετόριξ, βασιλεὺς τοῦ ἰσχυροτάτου τούτου λαοῦ δοξάζοντος ὅτι κατεστάθη αὐτόθι ὁδηγούμενος ὡς οἱ Ῥωμαῖοι ὑπὸ τοῦ Τρωῆς Ἀντήνορος, ἐκλεχθεὶς ἀρχηγὸς πολυαρίθμου Γαλλικοῦ στρατοῦ, ἀντετάχθη γενναίως κατὰ τοῦ Καίσαρος *Αὔγουστοῦ* μέτοισιν, πρωτεύουσα αὐτῶν, καὶ *Γεργουῦτα*, πόλις ὀχυρὰ ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄρους κειμένη καὶ ματαίως πολιορκηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Καίσαρος. *Καδοῦρκοι*, πρὸς τὰ ΝΔ. τῶν Ἀρουέρνων, *Αουήρινα* ἡ *Καδοῦρκοι* ἡ πρωτεύουσα καὶ *Οὐξελ-Ιόδουρον*, πόλις ὀχυραστὴ διὰ τὴν ὁποίαν ὑπέστη κατὰ τοῦ Καίσαρος πολιορκίαν.

Τῆς δευτέρας Ἀκυτανίας κειμένης πρὸς Δ. τῆς πρώτης καὶ ἐκτεινομένης κατὰ μῆκος τῶν παραλίων τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ἐπισημότεροι λαοὶ ἦσαν οἱ *Πίχτορες*, πρὸς Β. καὶ οἱ *Σάντωνες*, πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρω, πόλεις δὲ αὐτῶν *Μεδιολάνιον*, ἀκμαία πόλις τῆς Ἀκυτανίας κατὰ τὸν δ'. αἰῶνα, καὶ *Λιμὴν Σαντώνων*. Οἱ *Βιτούριγες Οὐίσχοι*, πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρω, μητρόπολις *Βουρδιγαλίλα* (*Βορδώ*), ὀνομαστὴ διὰ τὰ καλὰ σχολεία τῆς, εἰς τὰ ὅποια ἐδιδάχθησαν διάσημοι ἄνδρες.

Τῆς Νοδεμποπουλωνίας κειμένης πρὸς Ν. τῆς ἀνωτέρω καὶ ὀχυραζομένης οὕτως ἐκ τῶν κατοικούντων αὐτὴν ἐννέα κυριωτέ-

ρων λαῶν ἐπιστημότεροι ἦσαν *Τάρβελλοι*, κατὰ μῆκος τοῦ Ἀκουτανικοῦ Ὠκεανοῦ, πόλις αὐτῶν *Ὑδατα Ταρβελλικά*, ὀνομαστὴ διὰ τὰ θερμὰ αὐτῆς ὕδατα, καὶ *Αἰπουρδορ*, φοιτοῖον κτισθὲν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Οἱ Ἐλουσάται, εἰς τὸ κέντρον, *Ἐλουσα* ἡ πρωτεύουσα. Οἱ Ἀόσκιοι, πρὸς τὰ ΝΑ. *Αὐγούστα Αὐσκιῶν* ἡ μητρόπολις.

Δ'. Ἡ Ναρθωνίτις κατέχουσα τὰ ΝΑ. τῆς Γαλλίας διηρεῖτο εἰς πέντε ἐπαρχίας, τὴν πρώτην Ναρθωνίτιδα πρὸς τὰ ΝΔ., τὴν *Βιενησίαν* εἰς τὸ κέντρον, τὴν δευτέραν Ναρθωνίτιδα πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω, τὰς Ἑλληνικάς καὶ Πουνίνκας Ἀλπεις πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω, καὶ τὰς θαλοσαίους Ἀλπεις πρὸς Ν. τῶν ἀνωτέρω.

Ἡ πρώτη Ναρθωνίτις κειμένη εἰς τὸν Γαλατικὸν κόλπον ἐκατοικεῖτο ὑπὸ τῶν Οὐολκῶν, οἵτινες διακρούμενοι εἰς *Οὐώλικας Τεκτόσαγας* καὶ *Οὐώλικας Ἀρηκομικοὺς*, ὑποδιηροῦντο εἰς πολλοὺς ἄλλους λαοὺς, ἐπιστημότεροι τῶν ὁποίων ἦσαν οἱ *Τολωσσαῖοι*, τῶν ὁποίων ἡ πρωτεύουσα *Τολῶσσα* ἦτον ἐκ τῶν ἀρχαιότῳων τῆς Γαλλίας καὶ μητρόπολις τῶν Τεκτοσάγων Οὐολκῶν. Οἱ Ἀτακινοί, πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν ἀνωτέρω παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀτακος ποταμοῦ. *Ναρβῶν* ἡ μητρόπολις αὐτῶν, ὀνομαστὴ διὰ τὰ σχολεῖά της. Τῶν Ἀρηκομικῶν Οὐολκῶν κατοικούντων πρὸς τὰ ΒΑ. τῶν ἀνωτέρω πρωτεύουσα ἦτον ἡ *Νέμανσος* (Νίμη), παλαιὰ πόλις τῆς Γαλλίας, ὠραῖζομένη μὲ πολλὰς Ῥωμαϊκὰς ἀρχαιοτάτης, πολλὰι τῶν ὁποίων διασώζονται εἰσέτι.

Τῆς Βιενησίας κειμένης πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω ἐπιστημότεροι λαοὶ ἦσαν οἱ Ἀλλόδρογοι, πρὸς Β., ἰσχυρὸς καὶ ἀνδρείος λαός, ἱκανὸν χρόνον ἀντισταθεὶς κατὰ τῶν Ῥωμαίων πόλεις δ' αὐτῶν *Γενοῦα*, ἀξιόλογος ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων, *Βιέννα* πρὸς τὰ ΝΔ. μητρόπολις τῶν Ἀλλοθρόγων καὶ μετὰ ταῦτα τῆς Βιενησίας ἐν ἡ ἀπέθανε. Παλάτος ὁ διοικητὴς τῆς Ἰουδαίας ἐξορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Καλιγούλα. Οἱ Καούροι, τῶν ὁποίων ἐπιστημότεραι πόλεις ἦσαν ἡ Ἀραυσίωρ, τὸ *Καρπένταρον* καὶ ἡ *Αὐενίωρ*. Οἱ Ἀρατίλιοι, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ῥοδανοῦ, μητρόπολις αὐτῶν ἡ *Ταράσκων*. Οἱ *Μασσαλιῶται*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν ἀνωτέρω, ἀποικία Φωκαέων, ἐλθοῦσα αὐτόσε περὶ τὸ 600 ἔτος Π. Χ. ἐξ Ἰωνίας, τῆς ὁποίας πολλοὺς χρόνους διετήρησε τοὺς νόμους πρωτεύουσα αὐτῆς *Μασσαλία*, διάστημα διὰ τὸ ἐμπόριον, τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. τὰ ὁποῖα διεδόθησαν ἐξ αὐτῆς καὶ εἰς ὅλην τὴν Γαλλίαν.

Τῆς δευτέρας Ναρθωνίτιδος κειμένης πρὸς Α. τῆς ἀνωτέρω λαοὶ ἐπιστημότεροι ἦσαν οἱ Σάλυες, ὁ πόλεμος τῶν ὁποίων κατὰ τῶν Μασσαλιωτῶν ἐγένειεν ἀφορμὴ εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ὑπὸ τὸ

πρόσχημα τοῦ νὰ δώσωσι βοήθειαν εἰς τοὺς συμμάχους τῶν Μαδσαλιώτας, διὰ νὰ ἐμβώσιν εἰς τὴν Γαλλίαν, τῆς ὁποίας κατακτῆσαντες μέρος τὸ ὠνόμασαν *Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν*. Πρωτεύουσα τῶν Σαλῶν *Σέξιτια Ὑδατα*, πόλις ὁμώνυμος Σεξιτίου τοῦ καταλύσαντος τοὺς Σάλους καὶ διάσημος διὰ τὰ ἐν αὐτῇ θερμὰ ὕδατα. Ὅχι μακρὰν ταύτης ὁ Μάριος ἐνίκησε τοὺς Τεύτονας, φονεύσας 200 χ. ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν 80 χ. αἰχμαλώτων. Οἱ Σουέλτεροι, πρὸς Α. τῶν Μασσαλιωτῶν, πρωτεύουσα αὐτῶν *Φόρον Ἰουλίον*, πατρὶς τοῦ Κορνηλίου Γάλλου.

Τῆς χώρας τῶν Ποινίνων καὶ Ἑλληνικῶν Ἀλπεων, διὰ τῶν ὁποίων διέβη ὁ Ἡρακλῆς πορευόμενος εἰς τὴν Ἰσπανίαν κατὰ τοῦ Γηρυόνου, ἐπιστημότεροι λαοὶ ἦσαν οἱ Κέντρωρες, τῶν ὁποίων πρωτεύουσα ἦτον ἡ *Δαραντασία* (Μουτιέρση). Ὁ ἰσχυρὸς οὗτος λαὸς μετ' ἄλλων τινῶν λαῶν τῶν θλασσίων Ἀλπεων ἀντέστη πρὸς τὸν διὰ τῶν Ἀλπεων διαβαίνοντα Καίσαρα.

Τῆς χώρας τῶν θαλασσίων Ἀλπεων κειμένης πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Γαλλίας ἐπιστημότεροι λαοὶ ἦσαν οἱ Κατόριγες, λαὸς ἰσχυρὸς, τῶν ὁποίων πόλεις ἦσαν ἡ ὁμώνυμος, τὸ *Ἐδρόδουρον* καὶ τὸ *Βριγάντιον*. Οἱ Οὐδαδιάντιοι, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀνωτέρω πόλεις αὐτῶν *Κεμερέλιον*, *Νίκαια*, ἀποικία Μασσαλιωτῶν, διάσημος ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, καὶ *Λιμὴν Μοροίκου*, ἥτις ἐθεμελιώθη, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους.

ΤΑΥΡΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

§ 297. Ἡ Ταυρικὴ χερσόνησος (Κριμαία) κειμένη μεταξὺ Εὐρωπαϊκῆς Σαρματίας πρὸς Β., Καρκινίτου κόλπου καὶ Εὐξείνου Πόντου πρὸς Δ. καὶ πρὸς Ν., Κιμμερίου Βοσπόρου πρὸς Α. διὰ τοῦ ὁποίου χωρίζεται ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ Μαιώτιδος Λίμνης πρὸς τὰ ΒΔ. συνείχετο πρὸς τὰ ΒΔ. μετὰ τῆς στερεᾶς διὰ στενοῦ ἰσθμοῦ καὶ ἀπέληγε πρὸς Ν. εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀκρωτήριον Κριοῦ Μέτωπον λεγόμενον, τὸ ὁποῖον καίται ἀπέναντι τῆς ἐν Παφλαγονίᾳ Καράμυτιδος ἁκρας. Ἡ χώρα αὕτη ὠνομάσθη οὕτως ἐκ τῶν Ταυροσκυθῶν, ἔθνους ὧμοῦ καὶ βαρβάρου θυσιάζοντος εἰς τὴν Ἀρτεμιν ὅλους τοὺς εἰς τὰ παράλια τῶν καταπλέοντας ξένους· ἐντεῦθεν ἐπήγαγε καὶ ὁ μῦθος τῆς Ἰφιγενείας, θυγατρὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἥτις μετενεχθεῖσα εἰς τὴν Ταυρίδα ὑπὸ τῆς Ἀρτέμιδος κατέστη ἱέρεια αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Θόαντος, βασιλέως τῆς χώρας ταύτης. Ἐπιστημότεραι τῶν κτισθεισῶν πόλεων αὐτῆς ὑπὸ Ἑλλήνων ἦσαν *Τάφραι* (Περεκόπη), ἐπὶ τοῦ ἐνόνοντος τὴν χερσόνησον μετὰ τῆς στερεᾶς ἰσθμοῦ, οὕτως ὀνομαζομένη ἐκ τῆς παρακειμένης τάφρου, ὀρυχθείσης πρὸς ἀσφάλειαν τῆς χερσονήσου.

Χερσόνησος, παρὰ τὴν Σεβαστούπολιν, πόλις ὀχυρὰ θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ παρὰ τὸν Πόντον τῆς Βιθυνίας Πρακλείου ἐλθόντων Ἑλλήνων. Θεοδοσία (Καφφάς), πόλις παράλιος ἐπὶ τῆς ΝΑ. παραλίας κείμενη. *Πακτικάπαιον* (Κέρτσι) ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, ἔχουσα ὀχυρὸν φρούριον ἀνεγερθὲν ὑπὸ τῶν Μιλησίων, πρωτεύουσα καὶ συνήθης καθέδρα τοῦ βασιλείου τοῦ Βοσπόρου, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνον μέρος τῆς Χερσονήσου καὶ τὴν πρὸς Α. τοῦ Βοσπόρου χώραν καὶ ἔχον ἱκανὸν χρόνον ἰδίους βασιλεῖς ὑπέκυψε τέλος εἰς τὸν μέγαν Μιθριδάτην, βασιλέα τοῦ Πόντου.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΑΡΜΑΤΙΑ.

§ 298. Οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς τὴν ἐκτεταμένην χώραν τὴν ἐκτεινομένην πρὸς Β. τῆς Δακίας καὶ τοῦ Οὐξιστοῦλα ἀπὸ τοῦ Οὐξιστοῦλα, ὅστις χωρίζει αὐτὴν ἐκ τῆς Γερμανίας πρὸς Δ. μέχρι τῆς Μαιώτιδος καὶ τοῦ Τανάϊδος, ὅστις τὴν χωρίζει ἐκ τῆς Ἀσιατικῆς Σαρματίας πρὸς Α. Αὕτη, ὅρια τῆς ὁποίας πρὸς Β. ὑπέθετον τὸν Ὑπερβόρειον Ὠκεανόν, περιελάμβανεν ὅλην τὴν Πολωνίαν, τὴν πρὸς Α. τοῦ Οὐξιστοῦλα χώραν τῆς Πρωσσίας καὶ ὅλην σχεδὸν τὴν Εὐρωπαϊκὴν Πρωσίαν, καὶ διεβρέετο ὑπὸ τοῦ *Βαρυσθένους* ἢ *Δατάπριος*, τοῦ Ρούβωνος (Ρεύσης ἢ Νιέυενος) καὶ τοῦ Τουρούντου (Δουίνας). Γνωστότεροι λαοὶ αὐτῆς ἦσαν οἱ *Οὐενέδαι*, οἵτινες, ὡς φαίνεται, κατεῖχον ὅλην τὴν παραλίαν τοῦ Σαρματικοῦ Ὠκεανοῦ ἀπὸ τοῦ Οὐξιστοῦλα μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Ρίγας, ἀποτελοῦντες ἐν τῶν κυριωτέρων ἐθνῶν τῆς Σαρματίας. Διαβάντες μάλιστα τὸν Οὐξιστοῦλαν ἐξουσίασαν τὰ παράλια τοῦ Κοδάνου κόλπου μέχρι τοῦ Ἀλβίου, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐγκαταλείψει οἱ Βάνδαλοι περὶ τὰ τέλη τοῦ δ' αἰῶνος. Εἰς τὸ ἔθνος τοῦτο ἀνήκον οἱ *Γόθωνες*, θεωρούμενοι ὑπὸ τινων ὡς πρόγονοι τῶν Γότθων, καὶ οἱ *Αἰστούοι*, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα διατήρησεν ἡ νῦν Ἑσθονία. Εἰς τὰ ὑπὸ τῶν ἐθνῶν τούτων κατοικοῦμενα παράλια ἐκβάλλει ἡ θάλασσα τὸ κύτρινον ἤλεκτρον, πολυζήτητον παρ' ἀρχαίοις. Οἱ *Φίνροι*, ἔθνος ἰδιαίτερον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἰδίαν διάλεκτον καὶ, ὡς φαίνεται, κατέχευε τὰ βόρεια τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας. Οἱ *Ὑπερβόρειοι*, τοὺς ὁποίους οἱ ἀρχαῖοι ἔθετον πέραν τῶν Ῥιπαίων ὁρέων. Οἱ *Βαστάρται*, πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν Οὐενεδῶν, εἰς τὸ μέρος τῆς Σαρματίας τὸ ἐγγίζον τὰ Καρπάθια ὄρη, μέρος τῶν ὁποίων ἐκλήθη ἐξ αὐτῶν *Αἰλπεῖς Βασταρτικοί*. Ἐξετείνοντο δὲ καὶ εἰς τὴν Δακίαν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβειος, ἐνθα ἔκειτο ἡ νῆσος *Πεύκη*, ἐξ ἧς καὶ *Πευκινοὶ* ἐκλήθησαν. Οἱ *Αἰγάθυρσοι*, οἵτινες κατοικοῦντες πρὸς Α. τῶν Οὐενεδῶν εἶχον καλὴν συρομένην διὰ τρε-

χθον, ἰδύνοντο εἰς τὰ χρυσὰ κεντήματα καὶ ἐχρυσάτιζον τὸ σῶμά των κυανῶν. Οἱ Σαυρομάται ἢ Σαρμάται, ἔθνος καταγόμενον, ὡς ἔλεγον, ὑπὸ Σκυθῶν καὶ Ἀμαζόνων, τὸ ὅποιον ἐλθὼν ἀναμφιβόλως ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας προσωρμίσθη κατὰ πρῶτον εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Μαιώτιδος Λίμνης *Κρήμιον*. Τοῦ ἔθνους τούτου καὶ αἱ γυναῖκες αὐταὶ ἱππεύουσαι ἠκολούθουν τοὺς ἄνδρας των εἰς τοὺς πολέμους. Οἱ Βοροϋσσοι, οἵτινες μετὰ ταῦτα ἔδωσαν τὸ ὄνομά των εἰς τὴν Πρωσσίαν. Οἱ *Ταζυγες* καὶ οἱ *Ρωξολανοί*, κατοικοῦντες πλησίον τῆς Μαιώτιδος λίμνης, ἴσως εἰς τὴν Οὐκραίνην ἢ χώραν τῶν Κοζάκων. Οἱ Βουδῖνοι, ἔθνος πολυάριθμον καὶ νομαδικόν. Οἱ Γελωνοί, οἵτινες κατοικοῦντες κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Βορυσθένους πρὸς Ν. τῆς Κιοβίας, ἐπροχώρησαν μετὰ ταῦτα, ὡς φαίνεται, πρὸς τὴν Θράκην πλησίον τῆς Ροδόπης καὶ ἔκτισαν αὐτόθι τὴν πόλιν *Γελωνόν*, ἐκ ξύλων, ἣν ὁ Δαρεῖος κατέκαυσε. Πόλεις τῶν ἀνωτέρω λαῶν κτισθεῖσαι ὑπὸ τῶν Μιλησίων ἦσαν ἡ *Ὀδησσός* ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου πρὸς τὰ ΒΔ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βορυσθένους, λιμὴν ἐπίσημος. *Ὀλβία*, ὀλίγον ὑπεράνω τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βορυσθένους, εἰς τὸ μέρος ἔνθα οὗτος δέχεται τὸν Ὑπανν (Βούγος), ἀποικία τῆς Μιλήτου, ἐξ ἧς καὶ *Μιλητόπολις* καὶ *Βορυσθερίς* ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της ἐκαλεῖτο. *Καρκίνη*, ἐπὶ τοῦ Καρκινήτου κόλπου σχηματιζομένου ἐκ τοῦ Εὐξείνου Πόντου πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου.

ΣΚΑΝΔΙΑ.

§ 299. Ταύτην (Σουηδία καὶ Νορβηγία) ἐνόμιζον οἱ ἀρχαῖοι ὡς νῆσον τοῦ Ὑπερβορείου Ὠκεανοῦ, τῆς ὁποίας τὸ μέγεθος ἠγνόουν· ἐγνώριζον δὲ μόνον ἐξ ὀνόματος ἔθνη τινὰ κατοικοῦντα αὐτήν, γνωστότερα τῶν ὁποίων ἦσαν οἱ *Ιλλεθιῶνες*, τὸ μόνον γνωστὸν ἔθνος εἰς τοὺς Ῥωμαίους κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πλινίου. Οἱ *Γούτοι* ἢ *Ιούτοι*, ἐξ ὧν ἐκλήθη καὶ ἡ Χερσάνησος *Ιουτία* ἢ *Ιουτλανδία*. Τινὲς διατείνονται ὅτι ἦσαν αὐτοὶ οἱ Γότθοι, τῶν ὁποίων κοιτίδα θεωροῦσιν ἐσφαλμένως τὴν εἰς τὴν Βαλτικὴν νῆσον Γοτλάνδην, ἐξ ἧς μετέβησαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν παρὰκειμένην ἡπειρον καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, ἔνθα ἔπαιζαν κατὰ τὸν μεσαιῶνα μέγα δρᾶμα. Οἱ Σουῶνες, ἔθνος ναυτικὸν καὶ ἱκανῶς πεπολισμένον, τὸ ὅποιον φαίνεται ὅτι κατόκει τὴν ὀνομαζομένην καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἀκόμη *Σουωνίαν*, τανῦν δὲ *Σουηδίαν*. Οἱ Σίτῶνες, οἵτινες χωριζόμενοι ἀπὸ τοὺς Σουῶνας διὰ τοῦ ὄρους Σέβου (μέρος τῶν Δοφρίνων) ἐδιόκουντο κατὰ τὸν Τάκτον ὑπὸ γυναικός, καὶ φαίνεται ὅτι ἦσαν

τοποθετημένοι εἰς τὸ Νέριγον (Νορβηγίαν). Τὰ ἔθνη ταῦτα ὑπὸ τὸ ὄνομα Νορμανδοί, ἤγουν ἄνδρες τοῦ Βορρᾶ, ἔκαμον εἰς τὴν Γαλλίαν κατὰ τὸν ἑννατὸν καὶ δέκατον αἰῶνα τρομερὰς λεηλασίας, μέχρις οὗτου ἀποκατεστάθησαν εἰς τὴν ἀπ' αὐτῶν ὀνομασθεῖσαν Νορμανδίαν. Αἱ διάφοροι νῆσοι τοῦ Κοδάνου κόλπου ἀποτελοῦσαι τανὺν μέρος τῆς Δανίας ἦσαν μὲν γνωσταὶ εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ἀλλὰ συγκεχυμένως.

ΚΙΜΒΡΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

§ 300. Ἡ Κιμβρική χερσονήσος (Ιουτλανδία, δουκάτον Σλεσβίγης καὶ Ὀλστεϊνον) ἔκειτο βορείως τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλβίου καὶ εἶχε πρὸς Δ. τὸν Γερμανικὸν Ὠκεανὸν καὶ πρὸς τὰ ΒΑ. τὸν Κόδανον κόλπον. Ἡ χερσονήσος αὕτη ὠνομάσθη οὕτως ἐκ τῶν Κιμβρῶν, τοῦ ἰσχυροτέρου αὐτῆς ἔθνους, πρὶν εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Εὐρώπην μετὰ τῶν γειτόνων αὐτῶν Τευτόνων κοιτοικούντων ὡς λέγεται τὰς νήσους τῆς Δανίας. Οἱ δύο οὗτοι λαοὶ ἐξωλόθρευσαν ὁμοῦ πέντε Ῥωμαϊκὰ στρατόπεδα, ἐλεηλάτησαν τὰς Γαλλίας, καὶ ἠτοιμάζοντο νὰ ἐπιπέσωσι καὶ κατὰ τῆς Ῥώμης, ἀλλ' ὁ Μάριος, ἄνθρωπος σκαιὸς, ἀπαίδευτος καὶ τὴν μορφὴν φοικτὸς περιχαρκαωθείς περὶ τὸν Ῥοδανὸν ἔσωσε τὴν Ῥώμην καὶ ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς διαίρεσεως αὐτῶν ἐμπόδισε τὴν εἰς τὴν Ἰταλίαν διέβασίν των, καὶ τοὺς μὲν Τεύτονας ἐξωλόθρευσεν εἰς τὰς μεσημβρινὰς Γαλλίας παρὰ τὰ Σέξτια Ὑδάτα, τοὺς δὲ Κιμβρούς εἰσβάλλοντάς διὰ τοῦ Τυρόλου εἰς τὴν Ἰταλίαν κατὰ τὴν ἐν Οὐαρκέλαις παρὰ τὴν Βερώνην συγκροτηθεῖσαν γιγαντιαίαν μάχην ἐξηφάνησεν ἐξ ὁλοκλήρου. Αἰῶνας τινὰς μετέπειτα εὐρίσκουμεν εἰς τὸ νότιον μέρος τῆς χερσονήσου τοὺς Σάξωνας, οἵτινες διαβάντες τὸν Ἀλβιν ἀπέβησαν οἱ ἰσχυρότατοι πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς Γερμανίας, καὶ τοὺς Ἀγγλοὺς, οἵτινες ἐνωθέντες μετὰ τῶν Σαξόνων μετέβησαν κατὰ τὸν 6. αἰῶνα εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, ἥτις ἐξ αὐτῶν ὠνομάσθη Ἀγγλία.

ΒΡΕΤΑΝΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ.

§ 301. Αἱ Βρετανικαὶ νῆσοι, τὰς ὁποίας οἱ Ῥωμαῖοι ἐγνώρισαν καλῶς μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, συνίστανται ἐκ δύο μεγάλων νήσων, τὴν Βρετανίαν πρὸς Α. καὶ τὴν Ἰέρνην πρὸς Δ., καὶ ἐκ πολλῶν μικρῶν, τὰς ὁποίας ἐφεξῆς θὰ ἴδωμεν.

Ἡ Βρετανία, τὴν ὁποίαν οἱ Ῥωμαῖοι ὠνόμαζον διὰ τὴν λευκότητα τῶν παραλίων τῆς καὶ Ἀλβίωνα διηρεῖτο εἰς δύο, τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν πρὸς Ν. καὶ τὴν Καλιθορίαν ἢ χώραν τῶν Πίκτων πρὸς Β. Αἱ δύο αὗται χώραι δὲν διετήρησαν πάν-

τοτε τὰ αὐτὰ ὅρια, διότι ὁ Ἀδριανός, ὁ Ἀντώνιος καὶ ὁ Σεπτίμιος Σεβήρος ὥθουν τοὺς Πίκτους ἀδικλείπτως ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πρὸς Β. καὶ κατεσκεύασεν ἕκαστος ἀνὰ ἓν τείχος πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς Ῥωμαϊκῆς Βρετανίας ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἀγρίων τούτων καὶ βαρβαρικῶν λαῶν.

Ἡ Ῥωμαϊκὴ Βρετανία διηρημένη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων εἰς πέντε ἐπαρχίας, τὰ ὅρια τῶν ὁποίων εἶνε δύσκολον νὰ προσδιορισθῶσι με ἀκρίβειαν, συνίστατο ἀπὸ δύο κυριώτερα μέρη, τὴν ἰδίως λεγομένην Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν πρὸς Ν., καὶ τὴν περιλαμβανομένην μεταξὺ τῶν τειχῶν τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τοῦ Σεβήρου πρὸς Β. Διέρρεον δὲ δι' αὐτῆς ἡ *Τάμεσις*, ὁ *Ἄβος* (Οὐμβερος) καὶ ἡ *Σαβρίανα* (Σαβέρνης), ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὸν βαθὺν ὁμώνυμον κόλπον (Βριστόλιος).

Ἡ Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία (ἰδίως Ἀγγλία καὶ ἡγεμονία Οὐαλλίας) κειμένη πρὸς Ν. τῆς νήσου ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ τείχους τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ περιελάμβανε τὰς 4 ἐκ τῶν 5 ἐπαρχιῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς Βρετανίας. Ἐπισημότεροι λαοὶ καὶ πόλεις αὐτῶν ἦσαν *Δαρούερον* (Κανταβούρη), πρὸς τὰ ΝΑ. εἰς τὸν πορθμὸν τὸν χωρίζοντα τὴν Βρετανίαν ἀπὸ τῆς Γαλλίας, πρωτεύουσα τῶν *Καντιῶν* κειμένη εἰς τὸ *Κέντον* κομιτάτον, τὸ ὁποῖον καὶ ταυῖν διτήρησε τὸ ὄνομα τοῦτο. Εἰς τὴν χώραν τούτων ὑπάρχουσι καὶ οἱ ἐξῆς τρεῖς λιμένες, *Ρουτοῦπιαι*, πλησίον τῆς *Σανδβίχης*, ὁ πλέον συχνὰ ἐπισκεπτόμενος λιμὴν ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων. *Δουβρις* (Δούβρη), ὅστις κατέστη προσιόντος τοῦ χρόνου δισημύτερος τοῦ ἀνωτέρω καὶ ὁ *Καιρὸς Λιμὴν* (Λύμη) πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ ἀνωτέρω. Εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς νήσου φαίνεται ὅτι ἀπέβη ὁ *Καῖσαρ. Ἰσκα Σιλύρων*, εἰς τὸ στόμιον τῆς *Σαβριάνης*, πρωτεύουσα τῶν *Σιλύρων*, τῶν ὁποίων εἰς βασιλεὺς *Καράκτακος* τὸ ὄνομα καταστὰς διὰ τῶν κατορθωμάτων του διάσημος ἤχχαλωτίσθη ἐπὶ τέλους ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. *Λονδίνιον* (Λόνδρα), ἐπὶ τῆς *Ταμέσιος*, πόλις διάσημος διὰ τὸ ἐμπόριον ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ *Τακίτου* καὶ ὅχι μετὰ πολλὸν καιρὸν ἢ διασημότερα ἀπάσης τῆς νήσου. Αἱ τελευταῖαι δύο πόλεις κατεῖχον τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὴν χώραν τῶν *Τριουάντων* ὑποταγέντων ἑκουσίως εἰς τὸν Καῖσαρα. *Οὐέντα Ἰκενῶν* (Κάστερ πλησίον τῆς *Νορδβίχης*) πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ *Καμαλοδούνου*, πρωτεύουσα τῶν *Ἰκενῶν*, ἔθνος ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων τῆς Βρετανίας ἀποστατήσαντος ἐπὶ *Νέρωνος* κατὰ προτροπὴν τῆς βασιλίσσης τοῦ *Βοαδικῆς*, ἥτις κατέστη διάσημος διὰ τὴν ἡρωϊκὴν τῆς ἀνδρίαν. *Ἐβόρακον* (Ἰόρκη), πρὸς τὰ ΒΔ. τοῦ *Λονδινίου*, πρωτεύουσα τῶν *Βριγάντων*, λαοῦ πολυχρήμου

καὶ ἰσχυροῦ κατέχοντος ὕλην τὴν χώραν τὴν περιλαμβανομένην μεταξὺ τῶν δύο θαλασσῶν. Ταύτην ὠχύρωσαν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὴν κατέστησαν ἔδραν τῶν διοικητῶν τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Οἱ αὐτοκράτορες Σεπτίμιος Σεβήρος καὶ Κωνσταντῖος ὁ Χλωρος ἐξελέξαν αὐτὴν ὡς ἔδραν κατὰ τὴν ἐν Βρετανίᾳ διαμονὴν των, ἐνθα καὶ ἀπέθανον· ἡ δὲ χώρα ἡ μεταξὺ τοῦ Τείχους τοῦ Ἀδριανοῦ ἔχοντος ἀπὸ τοῦ κόλπου Ἰτούνα (κόλπος τοῦ Σολθάη) πρὸς τὰ ΝΔ. μέχρι τῶν ἐκβολῶν τῆς Τίνης πρὸς Α. 27 λευγ. μῆκ. καὶ τοῦ ὀχυρώματος τοῦ Σεβήρου ἔχοντος ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Κλώτα (Κλύδης) μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Βοδοτρίας (κόλπος Φόρθης) 44 λευγ. μῆκ. οὕσα τανῦν ἡ *Νορθουμπερ. λάνδη* καὶ τὸ νότιον τῆς Σκωτίας, περιελάμβανε τὴν πέμπτην ἐπαρχίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς Βρετανίας. Ἀξιολογώτερα πόλεις ταύτης *Ἀλάτα Κάστρα* καὶ κατὰ Πτολεμαῖον *Πτερωτὸν στρατόπεδον* (Ἐδιμβούργη) κειμένη πλησίον τοῦ κόλπου τῆς Βοδοτρίας.

Ἡ χώρα τῶν Πίκτων ἡ Καληδονία κειμένη πρὸς Β. τοῦ ὀχυρώματος τοῦ Ἀντωνίου (βόρειον μέρος τῆς Σκωτίας) ἦτον ἐλάχιστα γνωστὴ εἰς τοὺς Ῥωμαίους, οἵτινες ὀνόμαζον τοὺς Καληδονίους Πίκτους διὰ τὴν ὁποίαν εἶχον συνήθειαν νὰ ποικίλλωσι διαφόρως τὰ σώματά των, τὸ ὁποῖον ἐθεώρουν ὡς κυριώτατον στολισμόν. Ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς *Οὐϊκτωρία* (Στιρλίγγη), ὀλίγον μακρὰν τοῦ ὀχυρώματος τοῦ Ἀντωνίου, θεμελιωθεῖσα ἀναμφιβόλως ὑπὸ τοῦ Ἀγρικόλα εἰς μνήμην νίκης τινός, τὴν ὁποίαν ἐκέρδησε κατὰ τῶν Καληδονίων περὶ τὸ ὄρος *Γράμπιον*, τὸ μόνον, ὡς φαίνεται, παρ' ἀρχαίοις γνωστὸν ὄρος τῆς Σκωτίας. *Δηούαρα* (παλαιὰ Ἀβερδῆνη), πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Οὐϊκτωρίας ἐπὶ τοῦ Γερμανικοῦ Ὤκεανοῦ.

Τῆς Ἰέρνης (Ἰρλανδία) κυριώτεροι λαοὶ ἦσαν οἱ *Βρίγαντες*, οἵτινες ἐλθόντες ἀναμφιβόλως ἐκ τῆς Βρετανίας ἤκατεχον τὸ νότιον μέρος αὐτῆς, καὶ οἱ Σκῶτοι εἰσβαλόντες τὸν πέμπτον αἰῶνα πρὸς λεηλασίαν τοῦ βορείου μέρους τῆς Βρετανίας, ἐξ ὧν ὀνομάσθη καὶ ἅπασα ἡ χώρα Σκωτία. Ἐπισημότεροι αὐτῆς ποταμοὶ ἦσαν ὁ Σῆνος (Σχάνων), ὁ Βίργος καὶ ὁ Ἰαρνός. Πόλεις δὲ ἡ *Ιερνίς*, ἡ ἐπισημότερα, κειμένη εἰς τὰ ἐνδότερα πλησίον τῆς Κασγέλης, ἡ *Ρηγία* πρὸς Β. καὶ τὰ *Ἐβλυνα* (Δουβλίνον) ἐπὶ τῆς ἀνκτολικῆς παραλίας.

Αἱ διασημότεραι τῶν μικρῶν Βρετανικῶν νήσων ἦσαν ἡ *Ικτις*, πρὸς Ν. τῆς Ῥωμαϊκῆς Βρετανίας, ἐξ ἧς χωρίζεται διὰ πορθμοῦ ἔχοντος πλάτος ὀλιγώτερον λεύγης καὶ κενουμένου ἐνίοτε ὑπὸ παλιρροίας. Ὁ Οὐεσπεσιανὸς τὴν ὑπέταξεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἐπὶ

Κλαυδίου. Αἱ Κασσιτερίδες (Σορλίγγαι ἢ νῆσοι τῆς Σκύλλης), πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Βρετανίας ἀντικρὺ τοῦ Βολερίου (Φινιστέρον) ἀκρωτηρίου. Ὀνομάζοντο δὲ οὕτως ἐκ τοῦ ἀφθόνως ἐξαγομένου αὐτοῖσι κασσιτέρου· οἱ ἀνακαλύψαντες αὐτάς Φοίνικες θέλοντες νὰ διατηρῶσι μόνοι τὸ καρδαλέον τοῦτο ἐμπόριον ἔκρυπτον ἐπιμελῶς καὶ ἐπὶ πολὺ τὴν θέσιν των εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη. Ἡ Μάωννα (Ἀγγλεσία), εἰς τὸν πορθμὸν τὸν χωρίζοντα τὴν Ἰέρνην ἐκ τῆς Βρετανίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας μικρὸν ἀπέχει. Αὕτη ἦτον τὸ κυριώτερον καταφύγιον τῶν Δρυιδῶν, οἵτινες ἦσαν ἱερεῖς τῆς Γαλατίας καὶ Βρετανίας καὶ ἐθυσιάζον ἀνθρώπους εἰς τὰ ἱερά των δάση. Ἡ νῆσος αὕτη ὑπετάγη εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑπὸ τοῦ Ἀγρικόλα. Ἡ Μοραπία (Μάνη), πρὸς Β. τῆς Μώννης.

Αἱ Ἐβουδαι ἢ Ἐβρίδες, (Οὐελστέρναι), πρὸς Δ. τῆς Καληδονίας, λέγεται ὅτι ἐδιοικοῦντο ὑπὸ βασιλέως μὴ ἔχοντος οὐδεμίαν πρόσοδον, ἀλλὰ τρεφομένου δημοσίου δαπάνῃ διὰ νὰ μὴ ὑποπέσῃ ἀπὸ φιλαργυρίαν εἰς ἀδικίαν τινά. Αἱ Ὀρκάδες, πρὸς Β. τῆς Καληδονίας, ὑποταγεῖσαι εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑπὸ τοῦ περιπλεύσαντος τὴν Βρετανίαν στόλου ἐπὶ Ἀγρικόλα. Θούλη (πιθανῶς ἡ μεγίστη τῶν Σχετλανδικῶν), ἥτις καὶ ἐσχάτη Θούλη ὑπὸ τοῦ Οὐίργιλίου καλεῖται, διότι ἦτον ἡ πλέον ἀπομεμακρυσμένη χώρα ἐξ ὧσων οἱ Ῥωμαῖοι ἐγνώριζον, καὶ ἀνεκαλύφθη τρεῖς περίπου αἰῶνας πρότερον ὑπὸ τοῦ Μασσαλιώτου Πυθέα, ὅστις ἀναχωρήσας ἐκ τῆς βορειοτάτης ἄκρας τῆς Καληδονίας ἔφθασεν εἰς ταύτην εἰς ἑξ ἡμέρας.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

Γνώσεις εισαγωγικάι.

§ 302. Πρὶν ἐξετάσωμεν περὶ τοῦ σχήματος, τοῦ μεγέθους, τῆς κινήσεως, τῶν μαθηματικῶν διαιρέσεων τῆς Γῆς κτλ. τὰ ὅποια ἅπαντα ἀποτελοῦσι τὸ ἀντικείμενον τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας, ἀνάγκη νὰ προηγηθῶσιν αἱ περὶ τοῦ συστήματος τοῦ παντὸς γνώσεις, αἱ περὶ τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει καὶ ἡ Γῆ, καὶ αἱ περὶ τῶν ἐπὶ τῆς οὐρανίου καὶ γῆνης σφαίρας νοουμένων σημείων καὶ γραμμῶν.

Α'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ.

Ὅρισμοί.

§ 303. Πᾶν ὀνομάζεται τὸ σύνολον ὅλων τῶν σωμάτων, τὰ ὅποια ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε καὶ εἶνε διεσπαρμένα εἰς τὸν εὐρὺν καὶ ἀπέραντον τοῦ οὐρανοῦ χώρον· ἡ δὲ τάξις καὶ συμπλοκή αὐτῶν ὀνομάζεται *σύστημα τοῦ παντός*· ὁ δὲ ἄπειρος χώρος ἐντὸς τοῦ ὁποίου φαίνονται τεθειμένοι ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ πάντες οἱ ἀστέρες, οἵτινες διαίρουνται εἰς *ἀπλανεῖς*, *πλανήτας* καὶ *κομήτας*, ὀνομάζεται *οὐρανός* ἢ *στερέωμα*.

Ἀπλανεῖς ἀστέρες.

§. 304 Ἀπλανεῖς ἀστέρες ὀνομάζονται ὅσοι φυλάττουσι πάντοτε τὴν αὐτὴν πρὸς ἀλλήλους θέσιν καὶ ἀπόστασιν, ἔχοντες φῶς ζωηρότερον τῶν λοιπῶν ἀστέρων καὶ καθορώμενοι ὡς λάμποντα μόνον σημεῖα διὰ τὴν μεγάλην ἀπὸ τῆς Γῆς ἀπόστασιν αὐτῶν· τοῦ δὲ προσγειοτάτου ἡ ἀπόστασις, ὡς εἶνε ἤδη ἀποδεδειγμένον, δὲν εἶνε ἐλάττων τῶν 4 διλιονίων γ. μιλ. Οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες εἶνε σώματα αὐτόφωτα, ὡς ὁ ἥλιος, ὅστις, ἂν ἀπείχετο ὅσον οὔτοι ἀφ' ἡμῶν, δὲν ἤθελεν ἔχει φῶς ζωηρότερον. Ἀνεκαλύφθη δὲ διὰ τῶν τηλεσκοπίων ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶνε ἄπειρος, καὶ ἀπεδείχθη ὅτι καὶ ἡ ἐν τῷ οὐρανῷ λευκὴ ταινία ἢ διασκορμίστη

ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν καὶ ὀνομαζομένη διὰ τὴν λευκοχροίαν τῆς *Γαλαξίας* εἶνε ἄθροισμα πλείστων ἀπλανῶν ἀστέρων, ἀπάντων ὁμοῦ καὶ καθ' ἕκαστον ὁράτων ἕνεκα τῆς παμμεγίστης ἀφ' ἡμῶν ἀποστάσεώς των, ἥτις εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε ἐνῷ τὸ φῶς τοῦ Ἥλιου φθάνει εἰς ἡμᾶς εἰς 8' καὶ 13", τοῦ προσγειοτέρου ἀπλανοῦς ἀστέρος τὸ φῶς φθάνει εἰς 3 ἔτη· ἡ δὲ διάμετρος τῆς Γῆς παρβαλλομένη πρὸς τὴν ἀπόστασιν αὐτῶν θεωρεῖται ὡς σημεῖον γραμμῆς τινος.

Σημ. Τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας συνῆψαν οἱ ἀρχαῖοι ἀστρονόμοι πρὸς εὐκρινεστέραν αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων διακρίσιν εἰς συμπλέγματα ἢ συστήματα ὀλιγαριθμα, ὀνομάσαντες αὐτὰ ἀστέρισμοις καὶ ἀπεδόντες αὐτοῖς ὠρισμένον τι ὄνομα ζώου, ὄργάνου, θεοῦ, ἢ μυθικοῦ προσώπου κτλ. Αριθμοῦνται δὲ σήμερον ἀστερισμοὶ ὑπὲρ τοὺς 100, ἐξ ὧν 12 σχηματίζουν τὸν καλούμενον ζωδιακὸν κύκλον, περὶ τοῦ ἐποίου θὰ ἐμιλήσωμεν ἐφεξῆς.

Πλανῆται.

§ 305. *Πλανῆται* ὀνομάζονται ὅσοι ἀπαύστως μεταβάλλουσι τὴν πρὸς ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ἀστέρας θέσιν των, κινούμενοι πάντοτε ἐντὸς ὠρισμένης χώρας, ἔχοντες φῶς ἀτονώτερον τοῦ φωτὸς τῶν ἀπλανῶν, καὶ ὁρώμενοι ὅχι ὡς λάμποντα σημεῖα, ἀλλ' ὡς μικροὶ δίσκοι. Οἱ πλανῆται ὄντες σώματα ἐτερόφωτα, ὡς καὶ ἡ Γῆ, φωτιζόμενα ὑπὸ τοῦ Ἥλιου, κινοῦνται οὐ μόνον περὶ τὸν Ἥλιον ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν ἴδιον ἑαυτῶν ἄξονα, καὶ διαιροῦνται ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων εἰς κυρίους πλανήτας, οἵτινες περιφέρονται ἀμέσως περὶ τὸν Ἥλιον, καὶ εἰς δορυφόρους ἢ Σελήνας, οἵτινες, ὄντες ὡς οἱ κύριοι πλανῆται ἀφεγγεῖς καθ' ἑαυτούς, καὶ κινούμενοι περὶ αὐτούς, φωτίζονται, ὡς ἐκεῖνοι, ὑπὸ τοῦ Ἥλιου καὶ εἰσὶ πάντοτε μικρότεροι τῶν κυρίων πλανητῶν, καὶ ἀδιαλείπτως εἰς κανονικὴν διάστασιν ἀπ' αὐτῶν καὶ μετ' αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἥλιου. Κύριοι μὲν πλανῆται ἀριθμοῦνται τανῦν 64 καὶ δορυφόροι 21. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν 64 κυρίων πλανητῶν, ἐξ ὧν οἱ 8 μόνον ὁρῶνται δι' ἀόπλων ὀφθαλμῶν καὶ οἱ λοιποὶ διὰ τηλεσκοπίων, καλούμενοι διὰ τοῦτο *τηλεσκοπικοί*, εἰσὶν κατὰ σειρὰν τὰ ἐξῆς καὶ σημειοῦνται, τῶν μὲν δρωμένων δι' ἀόπλων ὀφθαλμῶν διὰ μεγάλων κεκλιμένων γραμμάτων, τῶν δὲ τηλεσκοπικῶν διὰ μικρῶν ΕΡΜΗΣ, ΑΦΡΟΔΙΤΗ, ΓΗ, ΑΡΗΣ, Χλωρίς, Ἀριάδρῃ, Ἀρμονία, Μελοπομένη, Νίκη Εὐτέρπῃ, Ἑστία Ι. Οὐρανία, Νέμανσος (Nemausa), Μῆτις, Ἴρις, Δάφνῃ, Φώκαια, Μασσαλία, Ἡβῇ, Νέσα, Ἴσις, Λουκοτοχία, Τύχη, Παρθενόπῃ, Θέτις, Ἑστία ΙΙ. Ἀμυγδαλίτῃ, Ἡγερία, Ἀστραία, Ἀρώνυμος, Πομόνῃ, Εἰρήνῃ, Καλυψώ, Θάλεια, Πίστις, Εὐνομία, Βιργινία, Περσεφόνη, Ἥρα, Κίρκη

Ἀλεξάνδρα, Αἴδα, Εὐγερία, Ἀταλάντη, Ἀρώνυμος, Δήμητρα, Παλλὰς, Εὐθυμία, Ἐρνώ, Πολύμνια, Ἀγλαΐα, Καλλιόπη, Ψυχὴ, Λευκοθέα, Πάλης (Pales), Εὐρώπη, Δωρίς, Θέμις, Εὐφροσύνη, Ὑγίεια, ΖΕΥΣ, ΚΡΟΝΟΣ, ΟΥΡΑΝΟΣ, ΠΟΣΕΙΔΩΝ.

Δορυφόρους δὲ ἔχουσιν ἡ Γῆ 4, ὁ Ζεὺς 4, ὁ Κρόνος 8, ὁ Οὐρανὸς 6 καὶ ὁ Ποσειδῶν 2.

ΣΗΜ. Πλησιέστατα τοῦ Ἡλίου κινεῖται ὁ Ἑρμῆς, κατόπιν ἡ Ἀφροδίτη, ὁ ὠραιότερος τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ, ὅστις ἔχει δύο φάσεις, καὶ προηγούμενος μὲν τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἡλίου ὀνομάζεται *Ἐωσφόρος* ἢ κοινῶς *Ἀύγεινός*, ἐπόμενος δὲ κατὰ τὴν δύσιν *Ἑσπερος*. Ὁ δὲ Ἄρης ἔχων φῶς ὑπέρυθρον φέρει τὸ ὄνομα τοῦ μυθολογουμένου θεοῦ τῶν πολέμων καὶ τῶν μαχῶν. Οἱ δὲ λοιποὶ πλανῆται κινεῖνται, ὡς φαίνονται ἐν τῷ ἐπομένῳ πίνακι. Ὁ Ζεὺς εἶνε ὁ μέγιστος καὶ λαμπρότατος πάντων τῶν πλανητῶν. Ὁ δὲ Κρόνος, φαίνόμενος μόνον διὰ καλοῦ τηλεσκοπίου, διακρίνεται τῶν λοιπῶν διὰ τοῦ περιζωννύοντος αὐτὸν *δακτυλίου*. Ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν διὰ τὴν μεγάλην τῶν ἀπόστασιν, καθὼς καὶ οἱ λεγόμενοι τηλεσκοπικοί, φαίνονται δι' ἐνόπλων ὀφθαλμῶν.

Κομῆται.

§. 306. *Κομῆται* εἶνε οὐράνια σώματα, τὰ ὅποια μεταβάλλουσι μὲν ὡς οἱ πλανῆται τὴν πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας θέσιν των, διαφέρουσι δὲ τῶν πλανητῶν διὰ τῆς καθ' ὅλας τὰς φορὰς διευθύνσεώς των καὶ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς των, καθ' ἣν παρατηροῦμεν εἰς αὐτοὺς τρία τινά, τὴν *κεφαλὴν* ἢ τὸν *πυρῆνα*, τὸ *νεφελῶδες περικάλυμμα*, καὶ τὴν ὀνομαζομένην οὐρὰν ἢ *κόμην*, ἐξ ἧς ἔλαβον καὶ τὸ ὄνομα καὶ ἥτις πολλάκις ἔχει μῆκος τεράστιον.

Ὁ Ἀριθμὸς τῶν κομητῶν εἶνε πολὺ μέγας· μόνον κατὰ τὰς τελευταίας δύο ἑκατονταετηρίδας παρατηρήθησαν ὑπὲρ τοὺς 90, καὶ κατὰ πᾶν ἔτος σχεδὸν ἀνακαλύπτονται ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων δύο ἢ τρεῖς νέοι· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ εὕρισκόμενοι πολὺ μακρὰν ἡμῶν, ἢ ὄντες ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα ἐν καιρῷ ἡμέρας ἢ ὀμίχλωδῶν νυκτῶν, ἢ φαίνόμενοι εἰς τὸν μεσημβρινὸν οὐρανόν, εἶνε εἰς ἡμᾶς ἀόρατοι. Τριῶν δὲ τούτων ἐπροσδιωρίσθη μέχρι τοῦδε μὲ ἀκρίβειαν ὁ χρόνος τῆς ἐπιστροφῆς· ὁ πρῶτος διατρέχων τὴν τροχίαν τοῦ εἰς $3\frac{1}{2}$ περίπου ἔτη, ἐφάνη κατὰ πρῶτον τὴν 4 Μαΐου τοῦ 1732, ὁ δεύτερος διατρέχων τὴν τροχίαν τοῦ εἰς $6\frac{3}{4}$ ἔτη, ἐφάνη τὴν 27 Νοεμβρίου τοῦ 1832, καὶ ὁ τρίτος ὅστις κάμνει τὴν περιοδείαν τοῦ εἰς $75\frac{1}{2}$ ἔτη, ὡς ἐπροσδιώρισεν ὁ ἀστρονόμος Ἀλλεῖος, ἐφάνη περὶ τὰ τέλη τοῦ 1758, καὶ ἐπέστρεψε πάλιν τὸ 1835. Ἀλλὰ καὶ ἄλλων τινῶν ἐγνώσθησαν αἱ πολὺ χρονιώτεραι περίοδοι· οὕτω λ. χ. ὁ κατὰ τὸ 1680 φανεῖς εὕσκεται ὑπὸ τινος ἀστρονόμου ὅτι χρειάζεται εἰς τὴν περιοδείαν τοῦ 7400 περίπου ἔτη.

ΣΗΜ. Τὸ νεφελῶδες περικάλυμμα φαίνεται ὅτι εἶνε τὸ ἰδιάζον χαρακτηριστικὸν τῶν κομητῶν, εἰς πολλοὺς τῶν ὁποίων παρατηρήθη ἔτι ἐλλείπουσι τὰ δύο ἄλλα συστατικά, ὁ πυρὴν δηλαδὴ ἢ ἡ οὐρά. Τινὲς τῶν κομητῶν ἔχουσι τὸ νεφελῶδες εἰς τὰ ἔμπροσθεν, τινὲς περὶ τὸν πυρῆνά των καὶ ἄλλοι ὀπίσθεν· καὶ τοὺς μὲν πρῶτους δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν πωγωνόφορους, τοὺς δευτέρους στεφανόφορους, καὶ τοὺς τρίτους οὐραφόρους. Πάλαι ποτὲ ὑπελάμβανον τοὺς κομήτας ὡς ἀερῶδη ἢ πυρῶδη φαινόμενα, καὶ ἡ πρόληψις διὰ τὴν σπανίαν ἐμφάνισίν των κακῶς ἐθεώρει αὐτοὺς ὡς κακῶν ἀγγέλους.

Β'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.

Ἡλιακὰ συστήματα.

§ 307. Πολλοὶ πλανῆται κινούμενοι περίξ κοινοῦ Ἥλιου καὶ φωτιζόμενοι καὶ θερμαινόμενοι παρ' αὐτοῦ ἀποτελοῦσι μετ' αὐτοῦ *ἡλιακὰ συστήματα*. Ὁ ἀριθμὸς τῶν συστημάτων τούτων εἶνε ἄπειρος, διότι ἄπειροι εἶνε καὶ οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες τοὺς ὁποίους ὁ παντοδύναμος ἔσπειρεν εἰς τὸν ὀρίων ἅμοιρον κόσμον· εἶνε δὲ πολὺ πιθανὸν ὅτι ἕκαστος ἀπλανὴς ἀστὴρ ἔχει περὶ ἑαυτὸν ἀνάλογον ἀριθμὸν πλανητῶν καὶ δορυφόρων.

Τὸ ἡμέτερον ἡλιακὸν σύστημα.

§ 308. Κατὰ καιροὺς διάφοροι ἐπεκράτησαν ἰδέαι περὶ τῆς τάξεως καὶ συμπλοκῆς τοῦ Ἥλιου καὶ τῶν πλανητῶν, ἡ περὶ τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος. Ἰδίως δὲ ἐπεκράτησαν τὸ *Πτολεμαϊκὸν* καὶ τὸ *Κοπερνικεῖον* σύστημα.

Ὁ ἐκ τοῦ Πηλουσίου τῆς Αἰγύπτου Κλαύδιος ὁ Πτολεμαῖος, ζήσας περὶ τὸ 160 ἔτος Μ. Χ. ἐδόξαζε τὴν μὲν Γῆν ἀκίνητον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παντός, τοὺς δὲ τότε γνωστοὺς ἑπτὰ πλανήτας, εἰς οὓς συνηριθμεῖτο καὶ ἡ Σελήνη καὶ ὁ Ἥλιος, κειμένους περὶ αὐτὴν κατὰ διάφορα ἀποστήματα καὶ ἐστηριγμένους ἕκαστον εἰς ἰδίαν διαυγῇ κρυσταλλίνῃ σφαῖραν· κατόπιν δὲ παρεδέχετο τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν, τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν στερέωμα, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν τρεῖς ἄλλας σφαῖρας (σχῆμ. 1.) Τὴν κοσμοταξίαν ταύτην, ἣτις ἐπεκράτει μέχρι τοῦ ἰδ' αἰῶνος, πρὸς τιμὴν τοῦ εὐρετοῦ αὐτῆς ὀνόμαζον *Πτολεμαϊκὸν* σύστημα, καὶ τὴν παρεδέχοντο ὡς σύμφωνον καὶ πρὸς τὰ κατὰ τὴν αἴσθησιν φαινόμενα καὶ πρὸς τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Νικόλαος δὲ ὁ Κοπέρνικος, ἀστρονόμος ἐκ Θόρνου τῆς δυτικῆς Πρωσσίας, ὅστις ἔζη τὸ 1543, συνιδῶν ὅτι πολλὰ τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ φαινομένων μένουσι κατὰ τὸ Πτολεμαϊκὸν σύστημα ἀνεξήγητα καὶ ὅτι πολλὰ ἐξηγοῦνται οὐχὶ ἀποχρώντως, οὐδὲ ἀ-

Ειάσω, οὐδὲ ἄνευ νέων ὑποθέσεων, ἐδημοσίευσε νέον σύστημα, πίντη ἀντίθετον πρὸς τὸ Πτολεμαϊκόν, καθ' ὃ δὲ μὲν "Ἡλιος ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος ἀκίνητος, κινούμενος μόνον περὶ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἄξονα, οἱ δὲ πλανῆται κινούνται περὶ αὐτὸν κατὰ τὴν φαινομένην ἐν τῷ 2 σχήματι τάξιν. Τὸ σύστημα τοῦτο, ὀνομαζόμενον ἀπὸ τοῦ εὑρετοῦ *Κοπερνίκειον*, κατ' ἀρχὰς ἐκίνησε τὴν προσοχὴν ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπολεμήθη σφοδρότατα, ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ αὐτοῦ οἱ σοφώτατοι ἄνδρες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ σήμερον παρὰδέχεται ὑπὸ πάντων ὡς ἀληθέστατον καὶ φυσικώτατον, καθ' ὃ καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ φαινόμενα ἐξηγούνται ἀπλοῦστα καὶ σαφέστατα.

ΣΗΜ. Ὁ Ἀρίσταρχος καὶ ὁ Πυθαγόρας καὶ ἄλλοι τινες τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων ἐδίδαζον μὲν ὅτι ὁ Ἡλιος ἵσταται ἀκίνητος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλανητικοῦ συστήματος καὶ ὅτι ἡ Γῆ καὶ οἱ πλανῆται κινούνται περὶ αὐτόν, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια αὕτη ἀντιφασκεῖται φανερώτατα πρὸς τὰ κατὰ τὴν αἰσθησιν φαινόμενα καὶ μὴ ὑποστηρίζομένη δι' ἀποχρώντων λόγων ἐνταφιάσθη.

"Ἡλιος.

§309. Ὁ "Ἡλιος εἶνε σῶμα σφαιρικόν καὶ αὐτόφωτον, κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἡμετέρου πλανητοῦ συστήματος· εἶνε πρὸς τούτοις ἡ αἰτία τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν καὶ ἡ πηγὴ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς θερμότητος, καὶ ἐπομένως τῆς ζωῆς πάντων τῶν ἐνοργάνων ὄντων. Κηλίδες παρατηροῦμεναι εἰς τὸν δίσκον του, κινούμεναι καὶ ἀφανεῖς γινόμεναι, καὶ πάλιν ἐπανερχόμεναι περιοδικῶς καὶ γινόμεναι ἡμῖν ὄρασταί, δεικνύουσιν ὅτι ὁ ἀστήρ οὗτος στρέφεται περὶ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἄξονα εἰς 25 ἡμέρας καὶ 14 ὥρας. Ἡ διάμετρος αὐτοῦ εἶνε ἴση μὲ 113 διαμέτρους τῆς Γῆς, ἢ ὑπὲρ τὰ 187 796 γ. μιλ. ὁ δὲ ὄγκος αὐτοῦ εἶνε 1384 462 φορές μεγαλειότερος τῆς Γῆς, ἢ 760 φορές μεγαλειότερος πάντων τῶν πλανητῶν καὶ τῶν δορυφόρων. Διό, ἂν ὑποτεθῇ κοῖλος, οὐ μόνον ἡ Γῆ, ἀλλὰ καὶ ἡ Σελήνη, ἀπέχουσα ἀπὸ τῆς Γῆς ὑπὲρ τὰς 50 000 γ. μιλ., δύνανται νὰ κινῶνται ἐντὸς αὐτοῦ ἀπροσκόπτως, φυλάττουσαι καὶ τὴν πραγματικὴν ἀπόστασίν των. Ἐνεκα δὲ τῆς μεγάλης ἀποστάσεώς του μᾶς φαίνεται ὡς μικρὸς δίσκος· καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς Γῆς περὶ τὰ 21 ἑκατ. γ. μιλ. ἀφθεῖσα σφαῖρα κανονίου, διατρέχουσα 600 ποδ. εἰς ἕκαστον δεῦτερον λεπτόν, μόλις φθάνει εἰς ἡμᾶς εἰς 25 ἔτη.

Παρατηρήσεις περὶ τῶν Πλανητῶν.

§ 310. Οἱ πλανῆται, κινούμενοι περὶ τὸν "Ἡλιον ἐκ δυσμῶν

πρὸς ἀνατολάς, καταγράφουσι τροχιάς ἐλλειψοειδείς· ὁ δὲ ἥλιος δὲν εἶνε εἰς τὸ κέντρον τῶν ἐλλείψεων, ἀλλ' εἰς τι σημεῖον τοῦ μεγάλου ἄξονος ἐστὶ καλούμενον· ὅθεν ἐπεται ὅτι δὲν ἀπέχουσιν ἰσάκεις ἀπὸ τοῦ ἥλιου. Καὶ ἡ μὲν μεγαλειτέρα αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἥλιου ἀπόστασις ὀνομάζεται ἀφελιότης, ἡ δὲ μικροτέρα περιηλιότης, ἡ δὲ μετὰ τῶν δύο, μέση ἀπόστασις. Ἡ δὲ περὶ τὸν ἥλιον περιφορὰ αὐτῶν τελειώνει τὴν βραδύτερον, ὅσον οὗτοι περισσότερον ἀπέχουσιν ἀπ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ τὸν ἴδιον ἑαυτῶν ἄξονα περιστροφή γίνεται ὡσαύτως ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, καὶ τὸσον ταχύτερον, ὅσον οὗτοί εἰσι μεγαλιτέροι. Ἐθεβαιώθη πρὸς τοῦτοις, ὅτι ὅσον μεγαλιτέρα εἶνε ἡ ταχύτης αὐτῶν, τὸσον μεγαλιτέρα εἶνε καὶ ἡ εἰς τοὺς πόλους πίεσις καὶ ἡ εἰς τὸν Ἰσημερινὸν ἐξόγκωσις αὐτῶν.

ΣΗΜ. α'. Πρὸς παράστασιν τῆς ἀπὸ τοῦ ἥλιου ἀποστάσεως τῶν πλανητῶν λογαριάζουσιν ὅτι σφαῖρα κανονικοῦ διατρέχουσα 500 ποδ. εἰς ἑκάστον δευτέρον λεπτόν, ἂν ἀφεθῇ ἀπὸ τοῦ ἥλιου, φθάνει εἰς μὲν τὸν Ἑρμῆν εἰς 9 1/2 ἔτη, εἰς δὲ τὴν Ἀφροδίτην εἰς 18, εἰς δὲ τὴν Γῆν εἰς 25, εἰς δὲ τὸν Ἄρην εἰς 38, εἰς δὲ τὴν Ἥραν, Δίμην, καὶ Ἑστίαν κτλ. εἰς 70 περίπου, εἰς δὲ τὸν Δία εἰς 130, εἰς δὲ τὸν Κρόνον εἰς 238, εἰς δὲ τὸν Οὐρανὸν εἰς 479 καὶ εἰς τὸν προσγειότερον ἀπλανῆ ἀστέρα τὸν Σείριον εἰς 700 000 ἔτη. Καὶ ὅμως τὸ ἡμέτερον ἡλιακὸν σύστημα, παραβαλλόμενον πρὸς τὸ Πᾶν, εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, σημεῖον ἐλάχιστον, καθὼς καὶ ἡ ἀνθρωπίνη σοφία καὶ δύναμις παραβαλλομένη πρὸς τὴν πανσοφίαν καὶ παντοδυναμίαν τοῦ δημιουργοῦ τοῦ παντός εἶνε μηδὲν.

ΣΗΜ. β'. Διὰ νὰ λάβωμεν ἑρθετέραν ἰδέαν περὶ τοῦ ὄγκου καὶ τῶν σχετικῶν ἀπὸ τοῦ ἥλιου καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεων τῶν σωμάτων, τὰ ὅποια αποτελοῦσι τὸ ἡμέτερον ἡλιακὸν σύστημα, ἃς ὑποθέσωμεν τεχνητὴν σφαῖραν ἔχουσαν διάμετρον δύο ποδῶν (65 ἑκατοστομέτρων) ὅτι παριστᾷ τὸν ἥλιον, ὁ Ἑρμῆς θὰ παρυσταθῇ διὰ κόκκου σινάπεως καὶ θὰ εὕρεσκειται εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἥλιου 14 ὀργυῶν (27 μέτρων), ἡ Ἀφροδίτη διὰ πίσου, καὶ εἰς ἀπόστασιν 23 ὀργυῶν καὶ 4 ποδ. (46 μέτρ.) ἡ Γῆ ὡσαύτως διὰ πίσου καὶ εἰς ἀπόστασιν 35 ὀργ. καὶ 5 ποδ. (70 μέτρ.), ὁ Ἄρης διὰ παχείας κεφαλῆς καρφίδος καὶ εἰς ἀπόστασιν 54 ὀργ. καὶ 3 ποδ. (106 μέτρ.). οἱ ἐπόμενοι πλανῆται μέχρι τοῦ Διὸς διὰ κόκκων ἀμμου καὶ εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ 70—140 ὀργ. ὁ Ζεὺς διὰ πορτογαλίου καὶ εἰς ἀπόστασιν 183 ὀργ. καὶ 2 ποδ. (357 μέτρ.), ὁ Κρόνος διὰ μικροῦ πορτογαλίου καὶ εἰς ἀπόστασιν 583 ὀργ. καὶ 2 ποδ. (1332 μέτρ.) ὁ Οὐρανὸς διὰ κερασίου καὶ εἰς ἀπόστασιν 1050 ὀργ. (3096 μέτρ.) καὶ ὁ Ποσειδῶν εἰς ἀπόστασιν 1950 ὀργ. (3636 μέτρ.). Τούτων δεδομένων, ἂν ὑποθεθῇ ὅτι ἡ παριστάνουσα τὸν ἥλιον σφαῖρα κεῖται ἐπὶ τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Ποσειδῶν θὰ εὕρεθῇ περὶ τὸ βασιλικὸν παλάτιον, εἰς δὲ οἱ ἄλλοι πλανῆται θὰ κεῖνται κατὰ τὰς σημειωθείσας ἀποστάσεις ἐπ' εὐθείας γραμμῆς περιλαμβανομένης μετὰ τῶν δύο τούτων ὁρίων.

Ἀριθμὸς, μέγεθος, στερεότης, ἀπόστασις καὶ χρόνος
περιφορᾶς καὶ περιστροφῆς τῶν πλανητῶν.

Ὀνομασίαι.	Διάμ. εἰς γεω. μῖλ.	Περιφ. εἰς γεω. μῖλ.	ὄγκος, ὑπο- τιθ. τῆς γῆς ὡς μονάδ.	Μέσ. ἀπό- στ. εἰς ἑκα- τομ. γ. μῖλ.	Χρόνος πε- ριφορᾶς. ἔτη, ἡμέραι	Χρόνος πε- ριστροφῆς ὥο. λεπτ.
ΕΡΜΗΣ	584	1834	0,06	8	88	24 5
ΑΦΡΟΔΙΤΗ	1633	5130	0,89	13	223	23 21
ΓΗ.	1719	3400	1	21	1	23 56
ΑΡΗΣ	963	3023	0,11	31	1 321	24 37
Χλωρίς				46	3 97	
Ἀριάδνη				46	3 98	
Αρμονία				47	3 150	
Μελπομένη				48	3 180	
Νίκη				49	3 207	
Εὐτέρπη				49	3 218	
Ἑστία I				49	3 229	
Οὐρανία				49	3 232	
Νέμαισος				49	3 244	
Μῆτις				50	3 230	
Ἴρις				50	3 231	
Δάφνη				50	3 262	
Φωκία				50	3 264	
Μασσαλία				50	3 270	
Ἥβη				50	3 284	
Νύσα				50	3 288	
Ἴσις				50	3 291	
Λευκοτομία				50	3 292	
Τύχη				51	3 297	
Παρθενόπη				51	3 307	
Θέτις				51	3 227	
Ἑστία II				53	4 16	
Ἀμφιτρίτη				53	4 31	
Ἥγερία				53	4 49	
Δοστραία				53	4 51	
Ἀνώνομος				54	4 56	
Πομόνη				54	4 59	
Εἰρήνη				54	4 61	
Καλυψώ				54	4 82	
Θάλεια				54	4 96	
Πίστις				53	4 107	
Εὐνομία				53	4 110	
Βιργινία				53	4 114	
Περσεφόνη				53	4 119	
Ἥρα				53	4 132	
Κίρκη				56	4 149	
Ἀλεξάνδρα				56	4 166	
Λήδα				57	4 196	
Εὐγενία				57	4 198	
Ἀταλάντη				57	4 204	
Ἀνώνομος				57	4 213	
Δήμητρα				57	4 219	

Ὄνομασται.	Διάμ. εἰς γεω. μῖλ.	Περιφ. εἰς γεω. μῖλ.	ὕψος, ὑπο- τιθ. τῆς γῆς ὡς μονάδ.	Μέσ. ἀπό- στ. εἰς ἑκα- τομ. γ. μῖλ.	Χρόνος πε- ριφοράς ἐτῇ ἡμέραι	Χρόνος πε- ριστροφῆς ὥρ. λεπτ.
Πολλὰς				37	4 223	
Εὐθυμία				57	4 223	
Ἐνυώ				58	4 228	
Πολύμνια				59	4 310	
Ἀγλαΐα				60	4 333	
Καλλιόπη				60	4 350	
Ψυχὴ				61	4 364	
Λευκοθέα				62	5 47	
Πάλης (Pales)				64	5 183	
Εὐρώπη				64	5 167	
Δωρίς				64	5 174	
Θέμις				65	5 210	
Εὐφροσύνη				66	5 222	
Ἰγίεια				66	5 227	
ZETΣ	18917	59430	[1333,06	105	11 315	9 55
KPONOC	16769	52681	928,3	197	29 164	10 29
OTPAHOΣ	7270	22839	75,85	396	83 271	
ΠOCEIAΩN.	8186	25717	108	631	164 217	

Σελήνη.

§ 311. Ἡ Σελήνη, ὁ δορυφόρος τῆς Γῆς, οὖσα σῶμα ἐτερόφωτον, ἔχει διάμετρον 468 γ. μῖλ. καὶ ἐπομένως ἐπιφάνειαν 688946 γ.μῖλ. ἢ τὸ $\frac{1}{14}$ τῆς γῆνης ἐπιφανείας, καὶ στερεότητα 53 660 000 κυβ. μῖλ. ἢ τὸ $\frac{1}{80}$ τῆς στερεότητος τῆς Γῆς. Ἡ δὲ ὁρατὴ ἡμῖν μεγαλειτέρα ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε ἴση σχεδὸν μὲ τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιφανείας τῆς Ἀσίας. Ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῆς Γῆς 50482 γ.μῖλ., ἀπόστασιν διατρεχομένην ἀπὸ ταχύπτερον πτηνὸν εἰς 18 περίπου ἡμέρας. Περιστρεφομένη δὲ περὶ τὴν Γῆν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, καταγράφει ἑλλειψιν· διὰ τοῦτο ἄλλοτε μὲν πλησιάζει πρὸς αὐτήν, ἄλλοτε δὲ ἀπομακρύνεται· καὶ ἡ μὲν πλησιεστέρα αὐτῆς ἀπὸ τῆς Γῆς ἀπόστασις ὀνομάζεται περιγειότης, ἡ δὲ ἀπωτέρω ἀπογειότης, ἡ δὲ μέση αὐτῆς ἀπόστασις ἀπὸ τῆς Γῆς εἶνε 207 000 γ. μίλια περίπου.

Ἡ Σελήνη ὡς σῶμα σκιερὸν φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἥλιου, κινουμένη περὶ τὴν Γῆν ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς καὶ ἔχουσα πρὸς μὲν τὸν Ἥλιον ἐστραμμένον τὸ φωτισμένον ἡμισφαίριον, ἐπὶ δὲ τῆς τροχίᾳς τῆς ἄλλοτε ἄλλην θέσιν, καθορᾶται ὑπὸ διάφορα σχήματα ὀνομαζόμενα φάσεις. Τούτων δὲ κυριώτεραι εἶνε τέσσαρες, ἡ νέα Σελήνη, ὁ πρῶτος τετραγωνισμός, ἡ πανσέληνος καὶ ὁ δεύτερος τετραγωνισμός, διαδεχόμεναι ἀλλήλας εἰς ὥρι-

σμένον χρονικὸν διάστημα (σχῆμ. 3). Καὶ τὸ μὲν φαινόμενον, ὅταν ἡ Σελήνη κεῖται μετὰ τοῦ Ἡλίου καὶ Γῆς καὶ ἦνε, ὡς λέγεται, εἰς *συζυγίαν* ἢ *σύνοδον* μετὰ τοῦ Ἡλίου, ὀνομάζεται *νέα Σελήνη* ἢ *νουμηνία*. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ὡς ἐστραμμένον πρὸς τὸν Ἥλιον τοῦ φωτισμένου ἡμισφαίριου, ἡ Σελήνη εἶνε ἀφανὴς καὶ ἀνατέλλει καὶ δύει συγχρόνως σχεδὸν μὲ τὸν Ἥλιον. Τὸ δὲ φαινόμενον, καθ' ὃ διανύσασα τὸ τέταρτον τῆς τροχίᾳς τῆς, ἔχει τοιαύτην θέσιν, ὥστε εἶνε ὁρατὸν εἰς ἡμᾶς τὸ ἡμισυ τοῦ φωτισμένου ἡμισφαίριου αὐτῆς, ἥτις τότε λέγεται *διχότομος* ἢ *ἡμιφαής*, ὀνομάζεται *πρῶτος τετραγωνισμός*, καθ' ἣν ἐποχὴν ἀνατέλλει τὸ μεσημέριον καὶ δύει τὸ μεσονύκτιον. Τὸ δὲ φαινόμενον, καθ' ὃ διανύσασα τὸ ἡμισυ τῆς τροχίᾳς τῆς ἔχει τοιαύτην θέσιν, ὥστε μετὰ τοῦ αὐτῆς καὶ τοῦ φωτίζοντος Ἡλίου κεῖται ἡ Γῆ, ὅτε καὶ λέγεται ὅτι εἶνε εἰς *ἀντίθεσιν* μὲ τὸν Ἥλιον, ὀνομάζεται *παρσέληνος* ἢ *μᾶλλον π.λησιφαής*, ὡς ἔχουσα ὅλον τὸ φωτισμένον ἡμισφαίριον ἐστραμμένον πρὸς ἡμᾶς. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνατέλλει, δύοντος τοῦ Ἡλίου, καὶ δύει, ἀνατέλλοντος, ἐπομένως φωτίζει καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀφοῦ διατρέξῃ τὰ $\frac{3}{4}$ τῆς τροχίᾳς τῆς ἀπὸ τῆς νουμηνίας, φαίνεται πάλιν εἰς ἡμᾶς τὸ ἡμισυ τοῦ φωτισμένου ἡμισφαίριου, καὶ ἡ φάσις αὕτη ὀνομάζεται *δεύτερος τετραγωνισμός*, ὅτε καὶ ἀνατέλλει τὸ μεσονύκτιον, καὶ δύει τὸ μεσημέριον. Ἐφεξῆς δέ, καθὼς ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν νουμηνίαν, ἐπαναλαμβάνονται τὰ αὐτὰ φαινόμενα. Ἡ Σελήνη ὀνομάζεται *αὔξουσα* μὲν ἀπὸ τῆς νουμηνίας μέχρι τῆς πανσελήνου, *φθίνουσα* δὲ ἀπὸ τῆς πανσελήνου μέχρι τῆς ἐσχάτης φάσεως.

Ἡ Σελήνη, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ δορυφόροι, ἔχει τρεῖς κινήσεις, τὴν *περὶ τὴν Γῆν*, τὴν *μετὰ τῆς Γῆς περὶ τὸν Ἥλιον*, καὶ τὴν *περὶ τὸν ἑαυτῆς ἄξονα*. Ὁ δὲ χρόνος, καθ' ὃν διανύσασα τὴν τροχίαν τῆς ἐπανέρχεται εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ὀνομάζεται *περιοδικὸς μῆν*, ἐκτελούμενος εἰς 27 ἡμέρας, 7 ὥρας, 43', 5". Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὁ Ἥλιος προβαίνει κατὰ τὸ φαινόμενον ἀνατολικώτερον κατὰ τὸ $\frac{1}{12}$ σχεδὸν τῆς τροχίᾳς του, διὰ τοῦτο ἡ Σελήνη διὰ νὰ εὑρεθῇ πάλιν εἰς *σύνοδον* λ. χ. μὲ τὸν Ἥλιον πρέπει νὰ διατρέξῃ ἀκόμη ἡμέρας τινὰς ἐπὶ τῆς τροχίᾳς τῆς. Ὁ χρόνος δὲ οὗτος, συμπληρούμενος εἰς 29 ἡμέρας, 12 ὥρας, 48', 3", ὀνομάζεται *συνοδικὸς μῆν*. Τὸ καλούμενον *Σελήνιακὸν ἔτος* συνίσταται ἐκ 12 συνοδικῶν μηνῶν καὶ περιέχει 354 ἡμ. 8 ὥρ. 48' καὶ 36", καθ' ὃ ἡ Σελήνη διατρέχει τὴν τροχίαν τῆς 13 φορὰς.

Ἐκλείψεις.

§ 312. Ἐὰν ἡ τροχιά τῆς Σελήνης ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς τροχιάς τοῦ Ἡλίου ἢ τῆς Γῆς, ἡ μὲν Σελήνη κατὰ τὰς συζυγίας ἤθελεν ἐμβαίνειν μεταξὺ Γῆς καὶ Ἡλίου, ἡ δὲ Γῆ κατὰ τὰς ἀντιθέσεις ἤθελε παρεμπίπτει κατ' εὐθείαν μεταξὺ Ἡλίου καὶ Σελήνης, καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ἤθελε συμβαίνει ἐκλείψεις τοῦ Ἡλίου, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἐκλείψεις τῆς Σελήνης. (σχῆμ. 4.) Ἐπειδὴ ὅμως ἡ τροχιά τῆς Σελήνης τέμνει τὴν τροχίαν τοῦ Ἡλίου ἢ τῆς Γῆς ὑπὸ γωνίαν $50\frac{1}{4}$ εἰς δύο ἀντίθετα σημεῖα δεσμοὶ ἐνομαζόμενα, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἄλλα μέρη τῆς τροχιάς τῆς κείνται ἢ πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς νότον τῆς Ἡλιακῆς τροχιάς, διὰ τοῦτο μόνον ὅταν ἡ Σελήνη τύχῃ νὰ εὗρεθῇ ἐπάνω ἢ πλησίον τῶν δεσμῶν τούτων εἶνε δυνατόν νὰ συμβῇ, κατὰ μὲν τὰς πανσελήνους ἐκλείψεις τῆς Σελήνης, κατὰ δὲ τὰς νομηνίας ἐκλείψεις τοῦ Ἡλίου. Ἀνὰ πᾶν δὲ ἔτος εἶνε δυνατόν νὰ συμβῶσιν Ἡλίου μὲν ἐκλείψεις 2—3, Σελήνης δὲ 2—3· παρέρχονται ὅμως καὶ ἔτη καθ' ἃ δὲν συμβαίνει οὐδεμία ἐκλείψεις.

Αἱ ἐκλείψεις τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης εἶνε ἡ ὀλικαὶ ἢ μερικαί· καὶ ὀλικὴ μὲν εἶνε ἡ ἐκλείψις τῆς Σελήνης, ἐὰν ἡ ἐπισκότισις αὐτῆς ἐξαπλοῦται εἰς ὅλον τὸν δίσκον τῆς· μερικὴ δέ, ἐὰν περιορίζεται εἰς τι μᾶλλον ἢ ἥττον μέρος αὐτοῦ. Ὡσαύτως καὶ ἡ τοῦ Ἡλίου ἐκλείψις εἶνε ὀλικὴ ἢ μερικὴ καὶ πολλάκις δακτυλιοειδής. Ἐὰν εὐθεῖα γραμμὴ ἀγομένη κατ' ἐπίνοιαν ἀπὸ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ παρατηρητοῦ διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, τότε, ἂν μὲν ἡ φαινομένη διάμετρος τῆς Σελήνης ᾔνε μικροτέρα τῆς τοῦ Ἡλίου (τὸ ὅποιον συμβαίνει, ὅταν ἡ μὲν Σελήνη ᾔνε ἀπόγειος, ἡ δὲ Γῆ περιήλιος) ἡ ἐκλείψις εἶνε δακτυλιοειδής, διότι τότε τὸ μέσον μόνον τοῦ Ἡλίου μένει ἀφώτιστον, τὸ δὲ φωτισμένον σχηματίζει δακτύλιον. Ἐὰν δὲ ἡ διάμετρος τῆς Σελήνης φαίνεται μεγαλειτέρα (τὸ ὅποιον συμβαίνει, ὅταν ἡ μὲν Σελήνη ᾔνε περίγειος, ἡ δὲ Γῆ ἀφῆλιος) ἡ ἐκλείψις εἶνε ὀλική· ἐὰν δὲ ἡ εὐθεῖα γραμμὴ δὲν διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, ἡ ἐκλείψις εἰς τὸν τόπον, ἐνθα ἵσταται ὁ παρατηρητής, εἶνε πάντοτε μερικὴ.

Παρατηρήσεις περὶ τοῦ Παντός.

§ 313. Ὅλα τὰ οὐράνια σώματα διατηροῦσι τὴν ἀπόστασιν καὶ ἐπομένως τὴν πορείαν, ὅπως ὁ δημιουργὸς ἀπ' ἀρχῆς διέτα-

Ξε τοῦτο διὰ δύο κεκρυμμένων δυνάμεων, τῆς ἐπικέντρον ἢ ἐλκτικῆς, καὶ τῆς ἀποκέντρον ἢ κεντρόφυγος. Καὶ ἐπικέντρον ἢ ἐλκτικὴν δυνάμιν ὀνομάζομεν ἐκείνην, δι' ἧς πᾶν σῶμα ἔλκεται πρὸς ἄλλο, λίθος λ. χ. ριφθεὶς εἰς τὰ ἄνω, πίπτει πάλιν διὰ τῆς ἐλκτικῆς δυνάμεως ἐπὶ τῆς Γῆς· ἀποκέντρον δὲ ἢ κεντρόφυγα ὀνομάζομεν ἐκείνην, δι' ἧς πᾶν σῶμα τείνει νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸ σῶμα περὶ τὸ ὅποιον στρέφεται. Ἐνῶ λοιπὸν διὰ τῆς ἐλκτικῆς δυνάμεως τὸ μικρότερον σῶμα ἔλκεται πρὸς τὸ μεγαλύτερον, ἢ ἐμφωλεύουσα εἰς τὸ μικρότερον ἀπόκεντρος βιάζει αὐτὸ νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸ μεγαλύτερον· καὶ οὕτω διὰ τῆς ἐνεργείας ἀμφοτέρων τῶν δυνάμεων προκύπτει κίνησις, ἥτις διὰ τὴν ἴσην ἐνέργειαν εἶνε εἰς ὅλα τὰ οὐράνια σώματα κυκλοειδής. Αἱ δὲ δυνάμεις αὗται, ἐνεργοῦσαι ἀντιθέτως, εἶνε ὁ ἀόριστος δεσμός, δι' οὗ αἰωνίως τὰ οὐράνια σώματα διατηροῦσι τὰς ἀποστάσεις καὶ τὰς κινήσεις των κατὰ τὴν ἀρχῇθεν ἀπόφασιν τοῦ δημιουργοῦ αὐτῶν.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὰ μεγαλύτερα σώματα ἔλκουσι τὰ μικρότερα κατ' εὐθὺν λόγον τῆς μάζης των καὶ κατ' ἀντίστροφον τοῦ τετραγώνου τῆς ἀποστάσεώς των· σῶμα λ. χ. ἔχον διπλὴν μάζαν, ἔλκει ἕτερον μικρότερον δις περισσότερον· καὶ πάλιν σώματα ἔχοντα ἴσην μάζαν, ἀλλ' ἄνισον ἀπόστασιν, ἔλκονται ἀνίσως· ἡ Σελήνη λ. χ., ἀπέχουσα ἀπὸ τῆς Γῆς 60 περίπου ἡμιδιαμέτρους αὐτῆς, ἔλκεται ὑπ' αὐτῆς 3600 φορές ἀσθενέστερον ἀπὸ σῶμα ἔχον ἴσην μάζαν καὶ ἀπέχον ἀπὸ τῆς Γῆς κατὰ μίαν ἡμιδιάμετρον.

Γ'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΡΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΓΗΙΝΗΣ ΣΦΑΙΡΑΣ ΝΟΟΥΜΕΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΩΝ.

Ὁρίζων.

§ 314. Τὴν κυκλικὴν περιφέρειαν, τὴν ὁποίαν σχηματίζει ὁ οὐρανὸς κύκλῳ ἡμῶν ἱσταμένων εἰς πάντα ἐλεύθερον τόπον, ὀνομάζομεν ὀρίζοντα. Οὗτος δὲ εἶνε τόσῳ μεγαλύτερος, ὅσῳ ὁ μαλῶτερος εἶνε ὁ τόπος εἰς ὃν ἱστάμεθα καὶ ἀνοικτότερα τὰ πέριξ, τόσῳ δὲ μικρότερος, ὅσῳ βαθύτερος καὶ μάλλον περιορισμένος. Παρατηροῦμεν δὲ ὅτι πρέπει νὰ διακρίνωμεν δύο κύκλους σχηματιζομένους κύκλῳ ἡμῶν, τὸν τὸ ὁρατὸν εἰς ἡμᾶς μέρος τῆς γῆινης σφαίρας, καὶ τὸν τὸ ὁρατὸν μέρος τῆς οὐράνιου σφαίρας περιορίζοντα, καὶ ὁ μὲν πρῶτος ὀνομάζεται αλ-

σθητός γήϊνος ὀρίζων, ὁ δεύτερος αἰσθητός οὐράνιος ὀρίζων.

Ἐὰν δὲ παραλλήλως τοῦ ἐπιπέδου τοῦ αἰσθητοῦ ὀρίζοντος ἐννοήσωμεν ἐπίπεδον διερχόμενον διὰ τοῦ κέντρου τῆς Γῆς, σχηματίζεται εἰς ὅν ἱστάμεθα τόπον ὁ καλούμενος νοητός ὀρίζων, ὅστις καὶ αὐτὸς εἶνε οὐράνιος καὶ γήϊνος. Ἡ ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ὀρίζοντος εἰς ὃ ἱστάμεθα ἀγομένη κατ' ἐπίνοιαν κάθετος καὶ προεκβαλλομένη ἐκατέρωθεν μέχρι τοῦ οὐρανοῦ ὀνομάζεται ἄξων τοῦ ὀρίζοντος, τὸ δὲ πέρας αὐτοῦ τὸ ὑπεράνω τῆς κορυφῆς ἡμῶν καλεῖται κατακόρυφον σημεῖον ἢ *Zenith*, τὸ δὲ κάτωθεν τῶν ποδῶν ἡμῶν ἀντικόρυφον ἢ *Nadir*, καὶ τὰ δύο δὲ ὁμοῦ, ἀπέχοντα ἀπὸ τοῦ νοητοῦ ὀρίζοντος 900, ὀνομάζονται πόλοι τοῦ ὀρίζοντος.

Ὁ ὀρίζων οὗτος διαιρεῖ καὶ τὴν γῆνιν καὶ τὴν οὐράνιον σφαῖραν εἰς δύο ἡμισφαίρια, εἰς τὸ ἄνω τὸ ὁποῖον εἶνε ὁρατὸν, καὶ εἰς τὸ κάτω, τὸ ὁποῖον εἶνε ἀόρατον· χρησιμεύει δὲ διὰ τὴν προσδιορίζη τὴν ἀνατολὴν καὶ δύσιν τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ Ἥλιου, ἐπομένως τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα· διότι ἡμέραν μὲν ὀνομάζομεν τὸ χρονικὸν διάστημα καθ' ὃ ὁ Ἥλιος εἶνε ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα· νύκτα δὲ τὸ χρονικὸν διάστημα καθ' ὃ εἶνε ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα· τὸ δὲ φῶς τὸ προηγούμενον τῆς ἀνατολῆς καὶ ἐπόμενον μετὰ τὴν δύσιν ὀνομάζεται *Λυκαυγὴς* ἢ *Λυκόφως*. Παρατηροῦμεν προσέτι ὅτι πᾶς ἄνθρωπος καὶ πᾶς τόπος ἔχει τὸν ὀρίζοντά του καὶ τὸ κατακόρυφον καὶ ἀντικόρυφον σημεῖόν του, καὶ ὅτι ὁ αἰσθητός καὶ νοητός γήϊνος ὀρίζων ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων κατὰ μίαν ἡμιδιάμετρον τῆς Γῆς. Εἰς τὸ ὃ σχῆμα αβ εἶνε ὁ αἰσθητός γήϊνος ὀρίζων, Θ ὁ θεατὴς ἱστάμενος εἰς τὸ κέντρον αὐτοῦ, ΑΒ ὁ νοητός αὐτοῦ γήϊνος ὀρίζων, γδ ὁ αἰσθητός οὐράνιος ὀρίζων καὶ ΓΔ ὁ νοητός, Ε καὶ Ζ τὸ κατακόρυφον καὶ ἀντικόρυφον σημεῖον, καὶ ΕΓ εἰς ἐκ τῶν κατὰ τὸ ὁρατὸν ἡμισφαίριον κύκλων. Ὅσα δὲ ἄλλα ἀφορῶσι τὸν ὀρίζοντα ζητεῖ ὁ διδάσκων ἐν τῇ 17 σελίδι καὶ ἐν τῷ 6 σχήματι.

Πόλοι, ἄξων, Ἰσημερινὸς καὶ παράλληλοι.

§ 315. Ὁ Ἥλιος καὶ ὅλοι οἱ ἀστέρες φαίνονται ὅτι κινούμενοι περὶ τὴν Γῆν εἰς διάστημα 24 ὥρων ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καταγράφουσι κύκλους, οἱ μὲν μεγαλειτέρους, οἱ δὲ μικροτέρους, καὶ ὅτι ἡ κίνησις αὐτῶν φαίνεται ὅτι γίνεται περὶ δύο ἀκίνητα σημεία ὀνομαζόμενα πόλοι τοῦ οὐρανοῦ· τούτων δὲ ὁ ὁρατός εἰς ἡμᾶς καλεῖται βόρειος ἢ ἀρκτικός ἀπὸ τοῦ ἀστερισμοῦ τῆς μικρᾶς

Ἄρκτου παρὰ τὴν ὁποίαν κεῖται, ὁ δὲ ἀόρατος γότιος ἢ ἀρταρκτικός, ἡ δὲ εὐθεία ἢ ἀγομένη κατ' ἐπίνοιαν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου πόλου καλεῖται ἄξων τοῦ οὐρανοῦ,

Ἐπειδὴ δὲ ἡ φαινομένη αὕτη τοῦ οὐρανοῦ κίνησις προέρχεται ἐκ τῆς ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς περιτροφῆς τῆς Γῆς, ἐπεταί ὅτι τὰ σημεῖα τῆς Γῆς τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς πόλους τοῦ οὐρανοῦ εἶνε οἱ πόλοι αὐτῆς· καὶ ὀνομάζεται ὁ μὲν ἀρκτικός ἢ βόρειος, ὁ δὲ ἀρταρκτικός ἢ γότιος καὶ ἡ συνδέουσα αὐτοὺς γραμμὴ ἄξων αὐτῆς.

Ὁ δὲ μέγιστος τῶν εἰρημένων κύκλων καλεῖται Ἰσημερινός. Διὰ τοῦ ἐπιπέδου τούτου τεμνομένου ὑπὸ τοῦ ὀρίζοντος παντὸς τόπου εἰς δύο ἴσα μέρη καὶ ἀπέχοντος 90° ἀφ' ἑατέρου τῶν πόλων διαιρεῖται ὅλος ὁ οὐρανὸς εἰς δύο ἴσα ἡμισφαίρια, ἐξ ὧν τὸ πρὸς βορρᾶν, ἔχον ἐν τῷ μέσῳ τὸν βόρειον πόλον, καλεῖται ἀρκτικός, καὶ τὸ πρὸς νότον, ἔχον ἐν τῷ μέσῳ τὸν νότιον πόλον, ἀρταρκτικός. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἥλιος ἴσταται ἐπ' αὐτοῦ δις τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν φαινομένην αὐτοῦ ἐνιαύσιον περιφοράν, τὴν 9[24 Μαρτίου καὶ 14[23 Σεπτεμβρίου καὶ τότε ἡ ἡμέρα εἶνε ἴση μὲ τὴν νύκτα δι' ὅλους τοὺς τόπους τῆς Γῆς, διὰ τοῦτο καλεῖται Ἰσημερινός, νοούμενος καὶ ἐπὶ τῆς γῆντος σφαίρας κατὰ τὸ μέσον τῆς μεταξὺ τῶν δύο πόλων ἀποστάσεως καὶ διαιρῶν αὐτὴν εἰς δύο ἡμισφαίρια.

Οἱ παράλληλοι μὲ τὸν Ἰσημερινὸν κύκλοι, νοούμενοι καὶ ἐπὶ τῆς ὑδρογείου σφαίρας, εἶνε τόσῳ μικρότεροι, ὅσῳ μᾶλλον πλησιάζουσιν εἰς τοὺς πόλους. Διασημότεροι δὲ τούτων πάντων εἶνε α.) οἱ δύο Τροπικοί, οἵτινες σημειοῦνσι τὴν μεγίστην φαινομένην τοῦ ἡλίου ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπομάκρυνσιν, ἐπομένως τὰ ὅρια, πέραν τῶν ὁποίων οὐδέποτε τοῦ ἔτους δὲν πίπτουσι κάθεται αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες· ἀπέχουσι δὲ 23° ½ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, καὶ καίονται ὁ εἰς πρὸς βορρᾶν καὶ ὁ ἕτερος πρὸς νότον αὐτοῦ· καὶ ὁ μὲν πρὸς βορρᾶν ὀνομάζεται βόρειος τροπικός ἢ τοῦ Καρκίνου, ὁ δὲ πρὸς νότον, γότιος τροπικός ἢ τοῦ Αἰγόκερω. Ὀνομάζονται δὲ Τροπικοί, διότι ὅταν ὁ ἥλιος φθάσῃ εἰς τὰ σημεῖα, δι' ὧν οὗτοι διέρχονται, τρέπεται πάλιν εἰς τὸν Ἰσημερινόν· φθάνει δὲ εἰς μὲν τὸν τροπικὸν τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου τὴν 9[24 Ἰουνίου, εἰς δὲ τὸν τροπικὸν τοῦ νότιου ἡμισφαιρίου τὴν 9[24 Δεκεμβρίου καὶ θ'). οἱ δύο Πολικοί, οἵτινες ἀπέχουσι ἀπὸ τῶν πόλων, ὅσον οἱ Τροπικοί ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, καὶ ὁ μὲν πρὸς βορρᾶν καλεῖται βόρειος πολικός, ὁ δὲ πρὸς νότον γότιος πολικός· ἑκάτεροι δέ, καὶ οἱ Τροπικοί καὶ οἱ Πολικοί, σημειοῦνται

καὶ ἐπὶ τῶν τεχνητῶν γῆνιων σφαιρῶν καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιπεδοσφαιρίων. Εἰς τὸ 7 σχῆμα τὸ ΓΔ. παριστάνει τὸν οὐράνιον Ἰσημερινόν, τὸ γδ. τὸν γῆτινον, τὸ Β καὶ Ν. τοὺς πόλους τοῦ οὐρανοῦ, τὸ εἰ καὶ ν τοὺς πόλους τῆς Γῆς, τὸ ΕΖ καὶ ΗΘ τοὺς Τροπικοὺς τοῦ οὐρανοῦ, τὸ εζ καὶ ηθ τοὺς Τροπικοὺς τῆς Γῆς, τὸ ΙΚ καὶ ΑΜ τοὺς Πολικοὺς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ ικ καὶ λμ τοὺς Πολικοὺς τῆς Γῆς.

ΣΗΜ. Ἐπειδὴ ἡ ἡμερησία κίνησις τῶν ἀστέρων γίνεται ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῶν παραλλήλων, διὰ τοῦτο ὀνομάζονται καὶ ἡμερήσιοι κύκλοι ὁ Ἰσημερινὸς καὶ οἱ παράλληλοι μετ' αὐτόν. Ὅσον λοιπὸν μεγαλείτερον ἢ μικρότερον εἶνε τὸ ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα τόξον τοῦ ἡμερησίου κύκλου παντὸς ἀστέρος, τόσον μικρότερος ἢ βραχύτερος εἶνε καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν ὁ ἀστὴρ εἶνε ὁρατός, μ' ἄλλους λόγους, ἡ διάρκειά μακρᾶς ἢ βραχείας ἡμέρας τόπου τινὸς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα μεγαλείτερον ἢ μικρότερον τόξον τοῦ ἡμερησίου κύκλου τὸ διατρεχόμενον ὑπὸ τοῦ Ἡλίου.

Μεσημβρινός.

§ 315. Μεσημβρινός τόπου τινὸς εἶνε κύκλος μέγιστος, ὅστις διέρχεται διὰ τῶν δύο πόλων καὶ διὰ τοῦ κατακορύφου καὶ ἀντικορύφου σημείου τοῦ τόπου, νοούμενος καὶ ἐπὶ τῆς γῆτινης σφαίρας καὶ ὀνομαζόμενος γῆτινος μεσημβρινός τοῦ τόπου. Ὀνομάζεται δὲ μεσημβρινός, διότι ὅταν ὁ Ἡλῖος κατὰ τὴν φαινομένην ἡμερησίαν του περιστροφὴν φθάσῃ εἰς τὸν οὐράνιον μεσημβρινόν τοῦ τόπου, ἀμέσως γίνεται μεσημέριον εἰς τὸν τόπον αὐτόν. Ἐκαστος δὲ τῶν μεσημβρινῶν τῶν διαφορῶν τόπων, ἅτε μέγιστος ὢν, διαιρεῖ καὶ τὴν οὐράνιον καὶ τὴν γῆτιν σφαῖραν εἰς δύο ἡμισφαίρια, εἰς ἀνατολικὸν καὶ εἰς δυτικόν.

ΣΗΜ. Ὅλοι οἱ ὑπὸ τὸν αὐτὸν μεσημβρινὸν καίμενοι τόποι ἔχουσι συγχρόνως μεσημέριον καὶ τὰς αὐτὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου· τόποι δὲ καίμενοι ἀνατολικώτερον ἔχουσι ταχύτερον μεσημέριον καὶ τὰς λοιπὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου. ἔχουν ἐκ δύο τόπων, τῶν ὁποίων οἱ μεσημβρινοὶ ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων 150, ὁ πρὸς δυσμὰς καίμενος ἔχει τὴν 11 ὥραν Π. Μ.

Ἐκλειπτική.

§ 316. Ἐκλειπτικὴ ὀνομάζεται ἡ ἐπὶ τῆς ὕδρογειοῦ σφαίρας λοξὴ γραμμὴ, ἥτις διατέμνει τὸν Ἰσημερινόν εἰς δύο ἐκ διαμέτρου ἀντικείμενα σημεία ὑπὸ γωνίαν $23^{\circ} \frac{1}{2}$ καὶ ψαίνει τῶν δύο Τροπικῶν, οἵτινες σημειοῦνσι τὰ ὅρια, πέραν τῶν ὁποίων, ὡς εἶδομεν, αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες δὲν πίπτουσι κάθετοι. Ἀνήκει δὲ ἡ

γραμμὴ αὕτη κυρίως εἰς τὸν οὐρανόν, ἐννοεῖται ὁμως καὶ ἐπὶ τῆς Γῆς· παριστᾷ δὲ τὸν φαινόμενον ἐνιαύσιον δρόμον τοῦ Ἡλίου, ἢ μᾶλλον τὴν τροχίαν τὴν ὁποίαν ἡ Γῆ καταγράφει εἰς τὸ διάστημα τοῦ ἔτους. Ὀνομάζεται δὲ οὕτως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, διότι αἱ ἐκλείψεις τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης τότε μόνον συμβαίνουσιν, ὅταν ἡ Σελήνη ἵσταται ἐπ' αὐτῆς ἢ παρ' αὐτὴν ὀνομάζετο δὲ καὶ ἡλιακὴ τροχιά καθ' οὗς χρόνους ἐδοξάζετο ὅτι ὁ Ἥλιος κινεῖται περὶ τὴν Γῆν.

Ἀξιολογώτερα σημεῖα τῆς Ἐκλειπτικῆς εἶνε τὰ τῶν ἰσημεριῶν καὶ τὰ ἡλιοστάσια. Τὰ τῶν ἰσημεριῶν σημεῖα, δύο ὄντα, εὐρίσκονται ἐκεῖ, ἔνθα ἡ Ἐκλειπτικὴ τέμνει τὸν Ἰσημερινὸν εἰς δύο, εἰς δυτικὸν καὶ εἰς ἀνατολικόν. Ἐκεῖνο δὲ τῶν σημείων τούτων, ὅθεν ὁ Ἥλιος φαίνεται ὅτι προβαίνει ἐγγύτερον πρὸς τὸν βόρειον πόλον ὀνομάζεται *εαρινόν*, τὸ δὲ ἕτερον, ὅθεν ἔρχεται ἐγγύτερον εἰς τὸν νότιον πόλον ὀνομάζεται *φθινοπωρινόν*.

Τὰ ἡλιοστάσια εὐρίσκονται ἐκεῖ, ἔνθα ἡ Ἐκλειπτικὴ ἀπέχει τὸ πλεῖστον ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς νότον· καὶ ἵσταμένου μὲν τοῦ Ἡλίου ἐπὶ τοῦ βορείου τῶν σημείων τούτων, ἄρχεται τὸ θέρος διὰ τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, διὸ καὶ *θερινόν* ἡλιοστάσιον ἢ *θερινὰ τροπαὶ* ὀνομάζεται· ἵσταμένου δὲ ἐπὶ τοῦ νοτίου, ἄρχεται ὁ χειμὼν, διὸ καὶ *χειμερινόν* ἡλιοστάσιον ἢ *χειμερινὰ τροπαὶ* ὀνομάζεται.

Ζῳδία καὶ Ζωδιακὸς κύκλος.

§ 347. Ἐνῷ ὁ Ἥλιος διατρέχει κατὰ τὴν φαινομένην πορείαν τοῦ τὴν Ἐκλειπτικὴν, σκεπάζει πάντοτε τινες ἀστερισμοὺς καί μόνους πολλὰ μακρὰν ὀπισθεν τοῦ. Οἱ ἀστερισμοὶ οὗτοι γινόμενοι ἀόρατοι ἀλληλοδιαδόχως εἰς διάστημα ἑνὸς ἔτους, σχηματίζουνσι πλατεῖάν τινα ταινίαν ἢ ζώνην εἰς τὸν οὐρανόν, ἥτις ἀπ' αὐτῶν παριστανομένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ ἐμβλήματα ζῶων ὀνομάζεται *Ζωδιακὸς κύκλος*, ὅστις περιλαμβάνει ἐν τῷ μέσῳ τὴν Ἐκλειπτικὴν. Ὁ κύκλος οὗτος, παρατηρηθεὶς πρὸ διςχιλίων ἐτῶν, ἔχει 20⁰ πλάτος καὶ διαιρεῖται, ὡς καὶ ἡ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ Ἐκλειπτικὴ, οὐ μόνον εἰς 360⁰, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μηνῶν, εἰς δώδεκα ἴσα τμήματα, τὰ ὁποῖα φέρουσι τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα ζωδίων τῶν περιεχομένων ἐντὸς τῶν τμημάτων τούτων. Τὰ δὲ ὀνόματα καὶ τὰ σημεῖα τούτων, τῶν ὁποίων ἕξ κεῖνται εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, καὶ ἕξ εἰς τὸ νότιον, εἶνε σημειωμένα ἐν τῷ 8 σχήματι.

ΣΗΜ. Τὰ 12 σημεῖα τῆς Εκπλειπτικῆς διατρέχει ὁ Ἥλιος εἰς ἓν ἔτος, ἐπο-
μένως καθ' ἑκάστην προχωρεῖ πρὸς ἀνατολὰς κατὰ μέσον ὅρον 1ο, εἰς ἓνα μῆνα
30ο ἢ ἓν Ζώδιον, καὶ εἰς ἓν ἔτος 890ο ἢ 12 Ζώδια.

ΚΕΦΕΛΑΙΟΝ Α'.

Σχῆμα τῆς Γῆς.

§ 318. Ἡ Γῆ ἔχει σχῆμα σφαιροειδές· τοῦτο δὲ ἀποδεικνύεται
α'. Ἐκ τῆς πάντοτε κυκλοτεροῦς μορφῆς τοῦ οὐρίζοντος.

β'. Ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν γίνονται ἀφανῆ εἰς τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ἡμῶν τὰ διαπλέοντα πλοῖα καὶ ἄλλα ὑψηλὰ ἀντικείμενα,
ὅταν ἀπομακρυνώμεθα, καὶ φαίνονται, ὅταν πλησιάζωμεν εἰς
αὐτὰ κατὰ τὰ διὰ ξηρᾶς ἢ θαλάσσης ταξείδια ἡμῶν (σχῆμ. 9).

γ'. Ἐκ τῶν ὑπὲρ τὰς 30 φορές ἐπανελημμένων περιήλων
τῆς Γῆς, γενομένων καθ' ὅλας τὰς φορές, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς εἰς
τὸ αὐτὸ σημεῖον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ἀνεχώρησεν, ἐπανόδου τοῦ πε-
ριοδεύοντος πρὸς ἀνατολὰς ἢ πρὸς δυσμὰς.

δ'. Ἐκ τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς Σελήνης,
ἥτις συμβαίνει ἀρχήτερα μὲν εἰς τοὺς ἀνατολικωτέρους, βραδύ-
τερα δὲ εἰς τοὺς δυτικωτέρους τόπους.

ε'. Ἐκ τῆς παρατηρουμένης κατὰ μακρυνὰς πρὸς μεσημβρίαν
ὁδοιπορίας ταπεινώσεως μὲν τῶν ἄστρον τοῦ βορείου οὐρανοῦ,
ὕψωσεως δὲ τῶν τοῦ μεσημβρινοῦ καὶ τὰν ἀπάλιν.

ς'. Ἐκ τοῦ πάντοτε στρογγύλου σχήματος τῆς γῆνης σκιᾶς
κατὰ τὰς σεληνιακὰς ἐκλείψεις.

ζ'. Ἐκ τοῦ διὰ τῶν τηλεσκοπίων ὁρωμένου σφαιρικοῦ σχήμα-
τος τῶν πλανητῶν καὶ ἐπομένως τῆς ὁμοιότητος τῆς Γῆς πρὸς
τοὺς λοιποὺς πλανήτας, καὶ τῆς ἀληθείας ὅτι μόνον τὰ στρογ-
γύλα σώματα κινουῦνται εὐκολώτατα περὶ ἄλλα.

Ἡ ἀνάπτυξις ὅλων τῶν ἀνωτέρω ἀρίνεται εἰς τὸν διδάσκοντα.

Πίσεις τῆς Γῆς.

§ 319. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων βεβαιοῦται μὲν ὅτι
ἡ Γῆ καὶ ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον
καὶ ἐν γένει καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις εἶνε κυρτή, δὲν ἀποδει-
κνύεται ὅμως ὅτι ἡ κυρτότης εἶνε πανταχοῦ ὁμοία, καὶ ἐπομέ-

νωσ ὅτι ἡ Γῆ εἶνε σφαῖρα ἀκριβεστάτη. Εἶνε δὲ ἤδη ἀποδεδειγ-
 μένον μετ' ἀκριθείας, ὅτι εἶνε σφαῖρα συμπεπισμένη εἰς τοὺς
 πόλους καὶ ἐξογκωμένη εἰς τὸν Ἰσημερινόν, διὰ τῶν εἰς τὸ ἐκκρε-
 μὲς γενομένων παρατηρήσεων, καὶ μάλιστα διὰ τῶν καταμετρή-
 σεων διαφόρων μοιρῶν τοῦ μεσημβρινοῦ.

Τὸ ἀναλινιστικὸν ὥρολόγιον παρετηρήθη ὅτι εἰς μὲν τοὺς
 πόλους κάμνει περισσοτέρας ἀναλινίσεις, εἰς δὲ τὸν Ἰσημερινόν
 ὀλιγωτέρας. Ἀλλ' ἡ κατὰ διαφόρους τόπους διάφορος ταχύτης
 τῶν ἀναλινίσεων ἐκκρεμοὺς ἔχοντος πάντοτε τὸ αὐτὸ μῆκος
 ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ταχύτητος τῆς πτώσεως τοῦ ἐκκρεμοῦς, καὶ
 αὕτη ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς βαρύτητος, ἥτις δὲν εἶνε πανταχοῦ
 ἡ αὐτή, ἀλλ' ἐνεργεῖ τόσον ἰσχυρότερα, ὅσον ἀποχωρεῖ τις ἀπὸ
 τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ πλησιάζει πρὸς τοὺς πόλους. Τὸ πείραμα
 τοῦτο, καταδεικνύον τὴν ὑπὸ τὸν Ἰσημερινόν ἐλάττωσιν τῆς
 βαρύτητος, μᾶς πείθει ἀμέσως μὲν περὶ τῆς περὶ τὸν ἄξονα πε-
 ριστροφῆς τῆς Γῆς, διότι διὰ τὴν κατὰ μεγαλειτέρους κύκλους
 μεγαλειτέραν ταχύτητα ἐλαττοῦται ἡ βαρύτης, ἐμμέσως δὲ
 περὶ τῆς πρὸς τοὺς πόλους πίεσεως αὐτῆς, ἥτις πίεσις σαφέ-
 στερον ἀποδεικνύεται διὰ τῶν γενομένων καταμετρήσεων τῶν
 διαφόρων μοιρῶν τοῦ μεσημβρινοῦ.

Ἐὰν ἡ Γῆ ᾖνε πεπισμένη εἰς τοὺς πόλους, αἱ μοῖραι τῶν με-
 σημβρινῶν τῆς Γῆς πρέπει νὰ ᾖνε τόσῳ μεγαλειτέραι, ὅσῳ μᾶλ-
 λον κείνται παρὰ τοὺς πόλους, καὶ τόσῳ μικρότεραι, ὅσῳ μᾶλ-
 λον παράκεινται εἰς τὸν Ἰσημερινόν, τὸ ὅποσον σημαίνει ὅτι τὰ
 μὲν κατὰ τὸν Ἰσημερινόν τόξα τῶν μεσημβρινῶν εἶνε τόξα μι-
 κροτέρων κύκλων, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον κυρτά, τὰ δὲ κατὰ
 τοὺς πόλους τόξα τῶν μεσημβρινῶν εἶνε τόξα μεγαλειτέρων κύ-
 κλων, καὶ διὰ τοῦτο ἥττον κυρτά. Ἐὰν λοιπὸν εὐρεθῇ διὰ κατα-
 μετρήσεων ὅτι αἱ βορειότερον κείμεναι μοῖραι τῶν μεσημβρινῶν
 εἶνε μεγαλειτέραι, ἐξάγεται ὅτι ἡ κυρτότης τῆς Γῆς εἰς τοὺς
 πόλους εἶνε μικρότερα, δηλαδὴ ὅτι ἡ Γῆ συμπίεζεται εἰς τοὺς
 πόλους. Τοῦτο ἐπραγματοποιήθη ἤδη πρὸ χρόνων εἰς τὴν Γαλ-
 λίαν καὶ εὐρέθη ὅτι ἡ μοῖρα μεσημβρινοῦ πλησίον τοῦ Ἰσημερι-
 νοῦ, εἰς τὸ Περου λ. χ. ἔχει μῆκος 56753 Γαλ. ὄργ. καὶ εἰς τὴν
 Λαπωνίαν ἐπὶ τοῦ πολικοῦ κύκλου 57407. Ὁ ἄξων λοιπὸν τῆς
 Γῆς εἶνε μικρότερος τῆς διαμέτρου τοῦ Ἰσημερινοῦ κατὰ $5\frac{1}{2}$ γ.
 μιλ., ἀλλ' ἡ διαφορὰ αὕτη ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς Γῆς εἶνε σχε-
 δὸν ἀνεπαίσθητος, καὶ ἂν κατασκευασθῇ τεχνητὴ σφαῖρα ἔχουσα
 διάμετρον τριῶν ποδῶν, ὁ ἄξων αὐτῆς, διὰ νὰ παριστᾷ τὴν

σχέσιν τοῦ ἄξονος τῆς Γῆς πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν αὐτῆς, πρέπει νὰ ᾔηνε κατὰ μίαν καὶ μόνην γραμμὴν βραχύτερος.

Αἱ ἀνωμαλίαι τῆς Γῆς δὲν ἀλλοιόνοῦσι πάλιν ἐπαισθητῶς τὸ σφαιρικὸν σχῆμα αὐτῆς, ὡς ἤθελεν εἰκάζει τις, βλέπων τοσαῦτα ὑψηλὰ ὄρη καὶ τοσαύτας κοιλάδας ἐπὶ τῆς Γῆς· ἐπειδὴ τὸ ὕψος τοῦ ὑψίστου ὄρους τῆς Γῆς Δαβαλαγινὶ εἶνε τὸ $\frac{1}{1490}$ τοῦ ἄξονος αὐτῆς, ἢ ὡς τὸ μέγεθος μιᾶς γραμμῆς πρὸς 420 γραμμῶν διάμετρον σφαίρας τινός. Ὡστε δυνάμεθα νὰ παραβάλλωμεν τὰς ἀνωμαλίας τῆς Γῆς πρὸς τὰς παρατηρουμένας ἀνωμαλίας ἐπὶ τῶν πορτογαλίων, ἢ μάλλον πρὸς τὰς τῶν ἐπὶ τῶν ὀστράκων τῶν ὠν.

ΣΗΜ. Βεβαιούμεθα ὅτι αἱ πρὸς τοὺς πόλους μοῖραι μεσημβρινοῦ τινος εἶνε μεγαλύτεραι τῶν παρὰ τὸν Ἰσημερινὸν μοιρῶν τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἐκ τῶν ἐξῆς. Ἄν καταμετρήσωμεν (σχῆμ. 10) τόξον μεσημβρινοῦ τινος κατὰ τὸν Ἰσημερινόν, μιᾶς μοίρας λ. γ. καὶ ἕτερον παρὰ τὸν πόλον ὡσαύτως μιᾶς μοίρας, τὸ αβ καὶ σπ, καὶ ἂν νοήσωμεν καθέτους εὐθείας ἐπὶ τῶν σημείων τῶν ἀπὸν ἐφαπτομένων εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ ἄκρα τῶν καταμετρηθέντων τόξων, αἵτινες συναπαντῶνται ἐνθὺς τῆς περιφερείας εἰς τὰ σημεία σ καὶ κ, καὶ μετὰ ταῦτα ἂν ἐπιθέσωμεν τὴν ἑτέραν τῶν σχηματισθεῖσων ἐκ τῶν εὐθειῶν τούτων γωνίαν ασβ ἐπὶ τὴν ἑτέραν σκπ, βλέπομεν ὅτι τὸ ἀντιγώνιον τόξον αβ τῆς γωνίας ασβ ὡς πίπτει ἐντὸς τῆς περιφερείας εἶνε βραχύτερον τοῦ ἑτέρου καὶ ἐπομένως ἀνάκει εἰς περιφέρειαν μικροτέραν διὸ εἶνε καὶ μικρότερον. Λοιπὸν αἱ μοῖραι μεσημβρινοῦ τινος εἶνε μεγαλύτεραι πρὸς τοὺς πόλους καὶ μικρότεραι κατὰ τὸν Ἰσημερινόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Μέγεθος τῆς Γῆς.

§ 320. Τὸ μέτρον τῆς ἐπιφανείας καὶ στερεότητος πάσης σφαίρας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ μεγέθους τῆς διαμέτρου ἢ τῆς περιφερείας μεγίστου κύκλου αὐτῆς. Γνωστῆς λοιπὸν οὔσης τῆς διαμέτρου ἢ τῆς περιφερείας σφαίρας τινός, γίνονται καὶ τὰ ἄλλα γνωστά, ἀφοῦ προηγηθῶσι πράξεις τινές, τὰς ὁποίας μᾶς διδάσκει ἡ Γεωμετρία. Ἐπειδὴ ὅμως εἶνε ἀδύνατον νὰ προσδιορισθῇ τὸ μέτρον τῆς διαμέτρου τῆς Γῆς, δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ὡς ἐγγιστα τὸ μέτρον τῆς περιφερείας ὡς ἐξῆς. Ἀπὸ τὰς κατὰ διαφόρους χρόνους εἰς διάφορα μέρη καταμετρήσεις μοιρῶν τοῦ μεσημβρινοῦ εὐρέθη ἡ μοῖρα αὐτοῦ = 15 γεωγ. μίλ. Ἄν λοιπὸν ὁ ἀριθμὸς οὗτος πολλαπλασιασθῇ ἐπὶ τὸ 360, ἔχομεν τὸν ἀριθμὸν 5400 γ. μ. ὅστις παριστᾷ τὸ μέτρον τῆς περιφερείας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος τῆς περιφερείας πρὸς τὴν διάμετρον εἶνε ὡς 355:443, τὸ μέτρον τῆς διαμέτρου εὐρίσκεται ἀπὸ τὴν ἐξῆς ἀναλογίαν 355:443::5400: γ., τὸ ὅποιον εἶνε ἴσον μὲ 4719 σχεδὸν γεωγ. μίλ. καὶ τὸ μέτρον τῆς ἀκτίνος ἴσον μὲ 860 σχεδ. γ. μίλ.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέτρον τῆς ἐπιφανείας πάσης σφαίρας εἶνε γινόμενον τοῦ μέτρου τῆς διαμέτρου ἐπὶ τὸ μέτρον τῆς περιφερείας μεγίστου κύκλου αὐτῆς, ἡ ἐπιφάνεια λοιπὸν τῆς Γῆς εἶνε $= 5400 \times 4749$, καὶ τοῦτο ἴσον περίπου με 9 282 600 π. γεωγ. μίλια.

Ἐπειδὴ δὲ πάλιν τὸ μέτρον τῆς στερεότητος πάσης σφαίρας εἶνε γινόμενον τοῦ μέτρου τῆς ἐπιφανείας ἐπὶ τὸ μέτρον τοῦ $\frac{1}{6}$ τῆς διαμέτρου ἢ τοῦ $\frac{1}{3}$ τῆς ἀκτίνος αὐτῆς, ἡ στερεότης λοιπὸν τῆς Γῆς εἶνε $= \frac{860}{3} \times 9\,282\,600 = 2\,659\,314\,575$ κυβ. γεωγ. μιλ.

Γεωγραφικὸν μέτρον.

§ 321. Ἡ μονὰς διὰ τῆς ὁποίας εἰς τὴν Γεωγραφίαν συνήθως προσδιορίζεται τὸ μῆκος εἶνε τὸ γεωγραφικὸν μίλιον, τὸ ὅποion περιέχει 22 842 περίπ. ποδ. ἢ 3807 Γαλ. ὅργ. ἑκάστη δὲ ὅργ. περιέχει 6 περίπ. ποδ. καὶ ἕκαστος ποὺς 144 περίπ. γραμμάς. Ἐπειδὴ δέ, ὡς εἶδμεν, ἡ Γῆ εἶνε σφαιροειδής, τὰ μεταξὺ ὁποίων δῆποτε σημείων ἀποστήματα εἶνε κυρίως τόξα· διὸ ἡ μονὰς, πρὸς τὴν ὁποίαν προσδιορίζεται τὸ μέτρον παντὸς τόξου, εἶνε ἡ μοῖρα, ἰσοδυναμοῦσα με 15 γεωγ. μιλ. καὶ διαιρουμένη εἰς 60 πρῶτα λεπτά, ἕκαστον τῶν ὁποίων ὑποδιαιρεῖται εἰς 60 δεύτερα. Χάριν δὲ συντομίας ἡ μοῖρα σημειώνεται με τὸ σημεῖον $^{\circ}$, τὰ δὲ πρῶτα λεπτά με τὸ $'$ καὶ τὰ δεύτερα με τὰ $''$ κτλ. Ὁ ἀριθμὸς λοιπὸν 25 μοῖραι, 32 πρῶτα λεπτά καὶ 48 δεύτερα σημειώνεται 25°, 32', 48". Μονὰς δὲ τῶν ἐπιφανειῶν εἶνε τὸ τετραγ. μίλιον, τῆς δὲ στερεότητος μονὰς εἶνε τὸ κυβικὸν μιλ.

Ἐκάστη σχεδὸν ἐπικράτεια ἔχει ἴδια μέτρα. Ἐν Γαλλίᾳ λ. χ. πρότερον μὲν ἦτον ἐν χρήσει ἡ *leue*, ἣτις περιέχουσα 2300 ὀργυὰς εἶνε τὸ $\frac{1}{2}$ τῆς μοῖρας, νῦν δὲ τὸ χιλιόμετρον (1000 μέτρα) καὶ τὸ μυριάμετρον (10000 μέτρα)· τὸ δὲ μέτρον εἶνε $= \frac{1}{10000000}$ τῆς περιφερείας μεσημβρινοῦ τῆς Γῆς, ἡ ἴσον με 3 ποδ. καὶ 11 $\frac{1}{2}$ γραμμάς.

ΣΗΜ. Παρ' Ἑλλήσι μονὰς τοῦ μήκους ἦσαν τὰ στάδια, ἀλλὰ τὸ Ὀλυμπιακὸν στάδιον ἦτο τὸ συνθέστερον καὶ περιεῖχε 600 Ἑλ. πόδας, ὃ δὲ ποὺς ἦτον $= 11$ δακτ. καὶ 4 καὶ 13|13 περίπ. γραμμ. Εἶνε δὲ τὸ στάδιον τὸ 1|40 τοῦ γεωγραφικοῦ μιλίου, ἢ τὸ 1|100 μιᾶς μοῖρας τοῦ Ἰσημερινοῦ. Τὸ δὲ πλεθρον ἦτον $= 100$ Ἑλλήν. ποδ. ἢ $= 93$ ποδ. καὶ 6, 2|3 περίπ. γραμμῶν. Ἡ δὲ ὀργυὰ ἦτον $= 6$ Ἑλλήν. ποδ. $= 5$ ποδ. καὶ 8 περίπ. δακτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Κινήσεις τῆς Γῆς

§ 322. Ἡ Γῆ ἔχει δύο κινήσεις, μίαν περὶ τὸν ἴδιον ἑαυτῆς ἄξονα καὶ ἑτέραν περὶ τὸν ἥλιον, ἡ πρώτη γινομένη εἰς 24 ὥρας ἢ εἰς μίαν ἡμέραν ὀνομάζεται ἡμερησία, καὶ ἡ δευτέρα ἡ περὶ τὸν ἥλιον ἐκτελουμένη εἰς 365 $\frac{1}{4}$ περίπου ἡμέρας ἢ εἰς ἓν ἔτος ὀνομάζεται ἐτησία.

α.) Ὅτι δὲ ἡ Γῆ περιστρέφεται περὶ τὸν ἴδιον ἑαυτῆς ἄξονα εἰς 24 ὥρων διάστημα ὡς δυνάμεθα νὰ περιστρέψωμεν σφαῖραν περὶ τι σύρμα διαπερασμένον διὰ τοῦ κέντρου αὐτῆς ἢ ὡς περιστρέφεται ὁ τροχὸς τῆς ἀμάξης περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς, καὶ ὅτι ἡ ἡμερία εἰς ἣν εὐρισκόμεθα, τῆς Γῆς κινουμένης, εἶνε φαινόμενη, ὁμολογεῖται μὲν ἤδη παρὰ πάντων τῶν ἀστρονόμων, βεβαιούται δὲ ἐκ τῶν ἐξῆς.

1.) Ἐπειδὴ τὰ οὐράνια σώματα δὲν εἶνε προσηλωμένα εἰς τὴν οὐρανόν, ἀλλ' αἰωροῦνται ἐλευθέρως εἰς τὸν ἀπειρον αὐτοῦ χῶρον, ἀπέχοντα ἀπὸ τῆς Γῆς κατὰ διαφόρους ὡς ἐπιτοπολὺ ἀπείρους ἀποστάσεις, ἤθελεν εἶσθαι ἀκατάληπτον τὰ διαφέροντα καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀπόστασιν ἀπειράριθμα ταῦτα οὐράνια σώματα νὰ τελειώνωσιν ἅπαντα τὴν ἑαυτῶν περιστροφὴν ἀκριβῶς ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, ἤγουν εἰς 24 ὥρων διάστημα, περιστρεφόμενα περὶ τὴν Γῆν μὲ ἀμετρον καὶ κατὰ τὸν λόγον τῆς αὐτῶν ἀποστάσεως πολὺ διάφορον ταχύτητα καὶ μὴ μεταβάλλοντα οὐδὲως τὴν πρὸς ἄλληλα αὐτῶν θέσιν. Ἀλλὰ τὸ περιπεπλεγμένον τοῦτο φαινόμενον ἐξηγεῖται ἀπλούστατα, ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ μὲν οὐράνια σφαῖρα ἡρημεῖ, ἡ δὲ Γῆ περιστρέφεται περὶ τὸν ἑαυτῆς ἄξονα εἰς 24 ὥρας· ἡ δὲ ταχύτης αὕτη δὲν εἶνε ἀκατάληπτος, διότι τὰ ταχύτερον κινούμενα μέρη τοῦ Ἰσημερινοῦ τῆς Γῆς διατρέχουσιν εἰς 24 ὥρας 5400 γεωγ. μιλ. ἢ εἰς ἓν πρῶτον λεπτὸν 3 καὶ $\frac{3}{4}$ γεωγ. μιλ., ἐνῶ, ἂν παραδεχθῶμεν τὴν κίνησιν ὅλων τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸ διάστημα τῶν 24 ὥρων, ἡ Σελήνη ἤθελε διατρέχει εἰς ἓν πρῶτον λεπτὸν 227 γεωγ. μιλ., ὁ ἥλιος 90000, καὶ ὁ Οὐρανὸς 2 000 000 περίπου γ. μιλ.

β.) Ἡ περὶ τὴν Γῆν κίνησις τῶν ἀπειράριθμων οὐρανίων σωμάτων, τὰ ὁποῖα ὑπερβάλλουσιν αὐτὴν κατὰ τὸ μέγεθος, ἀντίκειται καὶ εἰς τὸν νόμον τῆς βαρύτητος (§. 312), διότι καὶ ἡ ἐφελκυστικὴ δύναμις τῆς Γῆς ἔπρεπε νὰ ᾔη ἀπείρως μεγαλει-

τέρα, καὶ ἀνεξήγητος ἤθελε μένει ἡ κίνησις τῶν ἀστέρων ἐκείνων, οἵτινες κινοῦνται οὐχὶ περὶ τὴν Γῆν, ἀλλ' εἰς τὰ πλάγια αὐτῆς.

3'.) Ἡ εἰς τοὺς πόλους πίεσις τῆς Γῆς καὶ ἡ κατὰ τὸν Ἰσημερινὸν ἐξόγκωσις αὐτῆς (§. 349) προῆλθε, καθ' ὃν χρόνον ἀκόμη αὕτη ἦτον ἀπαλή, μόνον ἐκ τῆς περὶ τὸν ἄξονα περιστροφῆς, παραπηρουμένη διὰ τῶν τηλεσκοπίων καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς πλανήτας· μάλιστα δὲ εἶνε βεβαιότατον ὅτι ἡ πίεσις αὐτῶν εἶνε τόσῳ μεγαλειτέρα, ὥσθ ἡ περὶ τὸν ἄξονα περιστροφή εἶνε ταχυτέρα.

4'.) Εἶδομεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν ἐλάττωσις τῆς βαρύτητος ἤθελεν ἐκλείπει, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ περὶ τὸν ἄξονα περιστροφή τῆς Γῆς.

5'.) Ἡ ἀπὸ μεγάλου ὕψους πτώσις τῶν σωμάτων οὐχὶ εἰς τὴν βᾶσιν, ἀλλὰ πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς ἐπικυρεῖ ὡσαύτως τὴν περὶ τὸν ἄξονα περιστροφήν τῆς Γῆς.

6'.) Ὅτι ὑπάρχει καὶ δευτέρα κίνησις τοῦ Ἥλιου γινομένη εἰς ἓν ἔτος, καὶ ὅτι ἡ κίνησις αὕτη τοῦ Ἥλιου εἶνε φαινόμενη, πραγματικῶς δὲ ἐκτελεῖται ὑπὸ τῆς Γῆς, ὁμολογεῖται ὡσαύτως παρὰ πάντων τῶν ἀστρονόμων καὶ βεβαιοῦται ἐκ τῶν ἐξῆς.

Ἐὰν πολλὰς κατὰ σειρὰν ἐσπέρας παρατηρήσωμεν ἀπλανεῖς ἀστέρες, οἵτινες φαίνονται εὐθὺς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἥλιου εἰς τὸ μέρος τοῦ οὐρανοῦ, ἔνθα ἔδυσεν ὁ Ἥλιος, βλέπομεν ὅτι οὗτοι, φαινόμενοι μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἥλιου ἐγγυτάτῳ τοῦ ὀρίζοντος, μετὰ τινὰς ἡμέρας γίνονται ἀφανεῖς, καὶ ἄλλοι πορρωτέρῳ κείμενοι πλησιάζουσι περισσότερον εἰς τὸν ὀρίζοντα, κινούμενοι ὀλίγον πρὸς δυσμὰς, ὥστε μετὰ τινὰς μῆνας ἴστανται πρὸς δυσμὰς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἥλιου ἀστέρες πάντῃ διάφοροι τῶν κατ' ἀρχὰς φαινόμενων. Τὴν παρατήρησιν ταύτην ἂν κάμωμεν καὶ εἰς τὸν ἀνατολικὸν οὐρανόν, βλέπομεν ὅτι οἱ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἥλιου κατὰ πρῶτον φαινόμενοι πλησίον τοῦ ὀρίζοντος, μετὰ τινὰ καιρὸν φαίνονται μακρὰν αὐτοῦ καὶ ἄλλοι ἀόρατοι πρότερον κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον καταλαμβάνουσι τὴν θέσιν των.

Τὰ αὐτὰ φαινόμενα παρατηροῦμεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἥλιου, οἱ ἀστέρες δηλ. οἱ ὁρώμενοι τότε ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ὀρίζοντος μετὰ τινὰ χρόνον δόουσι γρηγορώτερα ἀντικαθιστάμενοι δι' ἄλλων, οἱ δὲ ἐγγυτάτῳ τοῦ ἀνατολικοῦ ὀρίζοντος ἴστανται μετὰ τινὰ χρόνον ὑψηλότερα τοῦ ὀρίζοντος ἀντικαθιστάμενοι πάλιν δι' ἄλλων ἀοράτων πρότερον.

Ὅλα ταῦτα τὰ φαινόμενα μᾶς πείθουσιν ὅτι ὁ Ἥλιος, ἐνῶ

κατὰ πᾶσαν ἡμέραν περιστρέφεται ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς, ἔχει καὶ ἐτέραν κίνησιν ἐναντίον τῆς κινήσεώς του ταύτης γινομένην πρὸς ἀνατολὰς· ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν ἰδίων παρατηρήσεων βεβαιούμεθα ὅτι ἡ πρὸς ἀνατολὰς δευτέρα αὕτη τοῦ Ἡλίου κίνησις ἐκτελεῖται εἰς ἐνὸς ἔτους διάστημα. Ἀρκεῖ δὲ μόνον πρὸς τοῦτο νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβῶς τὴν θέσιν ἀπλανοῦς τινος ἀστέρος κειμένου ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ἢ ἀνατολικοῦ ὀρίζοντος εὐθὺς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου ἢ πρὸ τῆς ἀνατολῆς αὐτοῦ, καὶ ἔπειτα νὰ προσέξωμεν εἰς τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ αὐτὸς οὗτος ἀστὴρ ἐπαναχάμπτει εἰς ἣν εὕρισκετο πρότερον θέσιν.

Ὅτι δὲ ἡ περὶ τὴν Γῆν αὕτη τοῦ Ἡλίου κίνησις εἰς ἐνὸς ἔτους διάστημα εἶνε φαινόμενη καὶ πραγματικῶς ἐκτελεῖται ὑπὸ τῆς Γῆς, ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐξῆς

Ἡ Γῆ, ἥτις εἶνε, ὡς εἶδομεν, $= \frac{1}{1384462}$ τοῦ Ἡλίου, δὲν δύναται νὰ κρατήσῃ εἰς τὴν τροχίαν τῆς ἐναντίον τῶν νόμων τῆς γενικῆς βαρύτητος τὸν ὑπερμεγέθη Ἥλιον, περὶ τὸν ὅποιον εἶνε βεβαιότατον ὅτι κινουνται ἅπαντες οἱ πλανῆται. Βεβαιωτάτη δὲ ἀπόδειξις τῆς περὶ τὸν Ἥλιον περιφορᾶς τῆς Γῆς εἶνε καὶ ἡ ἀπλὴ καὶ ἀκριβὴς ἐξήγησις τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ φαινόμενων.

Ἡ ἐν τῇ Ἐκλειπτικῇ κίνησις τοῦ Ἡλίου.

§ 323. Ἐὰν κατὰ πᾶσαν ἡμέραν παρατηρήσωμεν ἀκριβῶς τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, εἰς τὰ ὅποια ὁ Ἥλιος ἀνατέλλει καὶ δύει, καὶ σημειώσωμεν τὴν ἀπ' αὐτῶν ἐκάστοτε ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ, δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν καὶ τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν φαίνεται ὅτι βαδίζει. Ἐντεῦθεν εὕρισκεται ὅτι κινούμενος ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς σχηματίζει ἐν τῷ οὐρανῷ μέγιστον κύκλον, ὅστις τέμνων τὸν Ἰσημερινὸν ὑπὸ γωνίαν $230\frac{1}{2}$ σχεδόν, ὀνομάζεται ἡλιακὴ τροχιά, ἢ Ἐκλειπτικὴ (σχῆμα 8). Τὴν 9[21 Μαρτίου ὁ Ἥλιος εἶνε εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον τοῦ Κριοῦ (ἑαρινὸν ἰσημερινὸν σημεῖον) καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ, καὶ ἡμεῖς οἱ κατοικοῦντες τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἔχομεν τὴν *ἑαρινὴν ἰσημερίαν*. Ἐντεῦθεν, ἀναβαίνων κατὰ τοὺς τρεῖς μῆνας τοῦ ἔαρος πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ διατρέχων τὰ ζῳδια τοῦ Κριοῦ, τοῦ Ταύρου καὶ τῶν Διδύμων, φθάνει τὴν 9[21 Ἰουνίου εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον τοῦ Καρκίνου (σημεῖον τῶν θερινῶν τροπῶν). Τότε ἀπέχει $23\frac{1}{2}$ μοίρας περίπου ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ ψαύει τοῦ βορείου τροπικοῦ, καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τὰς *θερινὰς τροπὰς* καὶ τὴν *μεγίστην ἡμέραν*. Ἐντεῦθεν, προβαίνων κατὰ

τοὺς θερινοὺς μῆνας διὰ τῶν ζωδίων τοῦ Καρκίνου, τοῦ Λέοντος καὶ τῆς Παρθένου, φθάνει εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρώτην μοῖραν τοῦ Ζυγοῦ (φθινόπωρινόν ἰσημερινόν σημεῖον) τὴν 11|23 Σεπτεμβρίου, ὅτε ἔχομεν τὴν *φθινόπωρινήν ἰσημερίαν*. Ἐντεῦθεν πάλιν, προβαίνων κατὰ τοὺς φθινόπωρινούς μῆνας πρὸς μεσημβρίαν διὰ τῶν ζωδίων τοῦ Ζυγοῦ, τοῦ Σκορπίου καὶ τοῦ Τοξότου, φθάνει εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον τοῦ Αἰγόκερω (σημεῖον τῶν χειμερινῶν τροπῶν) τὴν 9|21 Δεκεμβρίου ἀπέχων πάλιν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς νότον $23^0 \frac{1}{2}$ περίπου καὶ ψαύων τοῦ νοτίου τροπικοῦ, ὅτε καὶ ἔχομεν τὰς *χειμερινὰς τροπὰς* καὶ τὴν *βραχυτάτην ἡμέραν*. Ἐντεῦθεν, τρεπόμενος πάλιν πρὸς τὸν Ἰσημερινόν καὶ διατρέχων κατὰ τοὺς χειμερινούς μῆνας τὰ ζώδια τοῦ Αἰγόκερω, τοῦ Ὑδροχόου καὶ τῶν Ἰχθύων, ἐπανέρχεται πάλιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Κριοῦ, καὶ οὕτω τελειώνει τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ περιόδόν του.

Ἔτος, μῆνες καὶ ὥραι τοῦ ἔτους.

§ 324. Ὁ χρόνος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου τελειώνει ὁ Ἥλιος τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ φαινομένην περιόδόν του, ὀνομάζεται ἔτος. Δύο ἔτη διακρίνουσιν οἱ ἀστρονόμοι, τὸ *ἀστρικόν* καὶ τὸ *τροπικόν*. Ἀστρικόν δὲ ἢ περιοδικόν ἔτος ὀνομάζεται ὁ χρόνος ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ Ἥλιος φθάνει ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν ἀπλανῆ ἀστέρα· συμπληροῦται δὲ εἰς 365 ἡμ. 6 ὥρας 9'. 44". Τροπικόν δὲ ὀνομάζεται ὁ χρόνος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ Ἥλιος φθάνει ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐαρινοῦ ἰσημερινοῦ σημείου εἰς τὸ αὐτὸ· συμπληροῦται δὲ εἰς 265 ἡμέρ. 5 ὥρ. 48' καὶ 48" ὀνομαζόμενον καὶ *πολιτικόν ἔτος*. Εἶνε δὲ τὸ ἔτος τοῦτο τοῦ πρώτου κατὰ 20' καὶ 24" μικρότερον, διότι τὰ ἰσημερινὰ σημεῖα κατ' ἔτος μετακινουῦνται ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς κατὰ 50', 5" τῆς μοίρας.

Τὸ τροπικόν ἢ πολιτικόν ἔτος διαιροῦσιν οἱ ἀστρονόμοι εἰς 12 ἴση τμήματα, εἰς ὅσα διαιρεῖται καὶ ἡ Ἐκλειπτική. Ἐκαστον δὲ τῶν τμημάτων τούτων περιέχει 30 ἡμέρ. 10 ὥρ. 29' καὶ 4" ὀνομαζόμενα *ἡλιακοὶ μῆνες*. Κοινῶς ὅμως οἱ μῆνες οὗτοι περιέχουσι μόνον ἡμέρας, καὶ οὕτως ἐπὶ τούτων ἔχουσιν ἀνὰ 31 ἡμέρας τέσσαρες ἀνὰ 30, καὶ εἰς 28 ἢ 29.

Ἐκ τῆς φαινομένης ἐτησίας κινήσεως τοῦ Ἥλιου γεννῶνται αἱ καλούμενα *ἀστρονομικαὶ ὥραι* τοῦ ἔτους, ἥγουν ἔαρ, θέρος, φθινόπωρον καὶ χειμῶν. Παρ' ἡμῖν διακροῦσι τὸ μὲν ἔαρ καὶ τὸ θέρος, καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἥλιος ἐπικρατεῖ τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἐκλειπτικῆς, τὸ δὲ φθινόπωρον καὶ ὁ χειμῶν, καθ' ὃν

χρόνον διατρέχει τὸ νότιον μέρος αὐτῆς, καὶ τὰνάπαλιν συμβαίνει εἰς τοὺς κατοικοῦντας τὸ νότιον ἡμισφαίριον.

Διαιρέσεις τοῦ χρόνου.

§ 325. Μονάδες πρὸς καταμέτρησιν τοῦ χρόνου εἶνε αἱ ἡμέραι μετὰ τῶν ὥρων, αἱ ἐβδομάδες, οἱ μῆνες καὶ τὰ ἔτη. Ἡμέρα ὀνομάζεται τὸ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ ὁ ἥλιος τελειώνει κατὰ τὸ φαινόμενον μίαν περί τὴν Γῆν περιφορὰν. Ἀρ-
χεται δὲ αὕτη συνήθως ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου.

Ἐβδομάς δὲ ὀνομάζεται τὸ ἐξ 7 ἡμερῶν συσυστάμενον χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ μὲ τὴν κατὰ πᾶσαν περίπου ἐβδόμην ἡμέραν ἐπαναλαμβανομένην κυρίαν φάσιν τῆς Σελήνης· διωρίσθη δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅστις τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ἐπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων του.

Μῆν δὲ ὀνομάζεται τὸ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ παρέρχονται ἅπασαι αἱ φάσεις τῆς Σελήνης μέχρι τῆς ἀνανεώσεώς των, διαρκῶν 29 $\frac{1}{2}$ περίπου ἡμέρ. ὁ δὲ πολιτικὸς ἡλιακὸς μὲν περιέχει, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, 30 ἢ 31 ἡμέρ., ἐκτὸς τοῦ Φεβρουαρίου περιέχοντος 28 ἢ 29 ἡμέρ. ὁ δὲ ἀστρονομικὸς μὴν εἶνε ἴσος μὲ τὸν χρόνον, ἐκτὸς τοῦ ὁποίου ὁ ἥλιος διατρέχει ἐν ζώδιον τῆς Ἐκλειπτικῆς.

Ἔτος, ὡς εἶδομεν, ὀνομάζεται τὸ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ ὁ ἥλιος τελειώνει τὴν περί τὴν Γῆν ἐτήσιαν περιφορὰν του καὶ διαιρεῖται εἰς ἀστρικὸν καὶ τροπικὸν ἢ πολιτικόν, τὸ ὁποῖον εἶνε ἐν χρήσει εἰς τὴν χρονολογίαν.

Περὶ χρονολογίας.

§ 326. Τὸ ἔτος τῶν Ῥωμαίων ἦτο πολὺ συγκεχυμένον πρὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, ὅστις πρὸς κατάπαυσιν τῆς συγχύσεως ὑπέθεσεν ὅτι τὸ ἡλιακὸν ἔτος συνίσταται ἐκ 365 ἡμ. καὶ 6 ὥρ. Ἐπειδὴ δὲ αἱ 6 ὥραι συμπληροῦσιν εἰς 4 ἔτη μίαν ἡμέραν, ὥρισεν αὕτη νὰ προστίθεται εἰς τὸν Φεβρουάριον παντὸς τετάρτου ἔτους, καὶ τὸ μὲν ἔτος τοῦτο ὀνομαζόμενον ἐμβόλιμον περιέχει 366 ἡμ., τὸ δὲ ἡμερολόγιον ὀνομάζεται ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ζήσαντος τὸ 49 ἔτος Π. Χ. Ἰουλιανόν. Ἀλλὰ τὸ ἔτος τοῦτο, μεγαλειότερον τοῦ ἀληθοῦς κατὰ 44' καὶ 12", εἰς διάστημα τεσσάρων περίπου αἰώνων ἀποτελεῖ τρεῖς ἡμέρας. Ἐγένετο δὲ τοῦτο ἔτι ἐπαισθητὸν τὸ 1582 ἐπὶ Πάπα Γρηγορίου

τοῦ ιγ. ὅστις πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἁμαρτήματος τούτου εἰς μὲν τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐπρόσθεσε 10 ἡμέρας, διὰ δὲ τὸ μέλλον ὥρισε νὰ ἀφαιρῶνται αἱ τρεῖς ἡμέραι ἀπὸ ἐκάστην περίοδον τεσσάρων ἑκατονταετηρίδων, καὶ μόνον τὸ ἔτος τῆς τελευταίας ἑκατονταετηρίδος νὰ ᾔηε ἐμβόλιμον, ἤγουν ἐκ τῶν ἐτῶν 1700, 1800, 1900 καὶ 2000 τὸ τελευταῖον νὰ ᾔηε ἐμβόλιμον. Ὀνομάζεται δὲ τὸ ἡμερολόγιον ἀπ' αὐτοῦ *Γρηγοριανόν*.

ΣΗΜ. Τὸ διωρθωμένον τοῦτο Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον παρεδόχθησαν κατὰ μικρὸν πάντες οἱ χριστιανοί, ἐκτὸς τῶν ἀνατολικῶν, οἵτινες φυλάττουσιν εἰσέτι τὸ πρῶτον. Ἔνεκα δὲ τούτου προέκυψεν ἡ διαφορὰ τῆς χρονολογίας, καθ' ἣν, ἐνῶ οἱ ἀνατολικοὶ ἔχουσι τὴν πρώτην τοῦ μηνός, οἱ δυτικοὶ ἔχουσι τὴν 13 αὐτοῦ. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ συγχύσεως εἰς πολλὰ μέρη ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια νὰ σημειώνηται ἡ διπλὴ χρονολογία οὕτως 1[13 Ἰανουαρίου, ἥτοι πρώτη κατὰ τὸ παλαιόν, καὶ δεκάτη τρίτη κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον.

Ἡ τροχιὰ τῆς Γῆς.

§ 327. Ἡ τροχιὰ τῆς Γῆς εἶνε ἑλλειψις, ὃ δὲ ἥλιος εὐρίσκεται οὐχὶ εἰς τὸ κέντρον, ἀλλ' εἰς μίαν τῶν ἐστιῶν αὐτῆς. Ὁθεν ἡ Γῆ ἀπέχει ἄλλοτε περισσότερον καὶ ἄλλοτε ὀλιγώτερον ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Ἐστω ἡμῖν (σχῆμα 44.) ΑΒΓΔ ἡ ἑλλειψις, ΑΒ. ὁ μεγαλειότερος ἄξων αὐτῆς, ΓΔ. ὁ μικρότερος καὶ Η. ἡ μία τῶν ἐστιῶν αὐτῆς, ἐνθα ἵσταται ὁ ἥλιος. Τὸ σημεῖον λοιπὸν Α. εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἡ Γῆ τὴν 9 Δεκεμβρίου εἶνε τὸ *περιήλιον*, καὶ τὸ Β. εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται τὴν 9 Ἰουνίου τὸ *ἀφῆλιον*. Ἔνεκα δὲ τῆς διαφόρου ταύτης ἀποστάσεως ἐξηγεῖται διὰ τὴν ὅ ἥλιος τὸν χειμῶνα μᾶς φαίνεται μεγαλειότερος. Ἐπειτα, ἐπειδὴ ἡ μέση τῆς Γῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστασις εἶνε 20 800 000 γεωγ. μίλ., ἐξάγεται ὅτι ἡ περιφέρεια τῆς τροχιᾶς αὐτῆς εἶνε ὑπὲρ τὰ 430 ἑκατ. γεωργ. μίλ. καὶ ἐπειδὴ ὁ χρόνος, καθ' ὃν διατρέχει τὴν τροχιάν της κατὰ τὸ ἀστρικὸν ἔτος, εἶνε ὑπὲρ τὰς 365 ἡμ. καὶ 6 ὥρας, ἐξάγεται ὅτι εἰς ἓν δεύτερον λεπτόν διατρέχει ὑπὲρ τὰ 4 γεωργ. μίλ. Ἐπειδὴ δὲ πάλιν δὲν ἀπέχει ἐπίσης ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἔπεται ὅτι κινεῖται ἄλλοτε βραδύτερον καὶ ἄλλοτε ταχύτερον, διότι ὁ ἥλιος ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς Γῆς κατὰ τὴν διάφορον αὐτῆς ἀπόστασιν. Παρατηροῦμεν πρὸς τούτοις ὅτι, ἐνῶ ἡ Γῆ μεταβάλλει, διατρέχουσα τὴν τροχιάν της, τὴν ἐν τῷ ἀπείρῳ χώρῳ θέσιν της καὶ ἔπρεπε νὰ συμεταβάλλωνται καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ σημεῖα, ἤγουν οἱ πόλοι κτλ., ταῦτα φυλάττουσιν ἀπαύστως τὴν αὐτὴν θέσιν. Συμβαίνει δὲ τοῦτο διότι ἡ διεύθυνσις τοῦ γήινου ἄξονος (σχῆμα 42) καθ' ὅλα τὰ μέρη τῆς τροχιᾶς τῆς Γῆς μένει παράλληλος, ἡ δὲ τοῦ οὐρανοῦ ἀπόστα-

σις, αντιπαραβαλλομένη πρὸς τὴν διάμετρον τῆς γῆνης τρο-
χιᾶς, εἶνε ἀπείρως μεγάλη.

*Φαινόμενα ἐκ τῆς περὶ τὸν ἄξονα κινήσεως τῆς Γῆς
ἐξηγησόμενα.*

§ 328. Εἶδομεν ὅτι ἡ ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς κίνησις πάν-
των τῶν ἀστέρων ἐξηγείται ἐκ τῆς περὶ τὸν ἄξονα περιστρο-
φῆς τῆς Γῆς. Ἐξ αὐτῆς ταύτης προκύπτει καὶ ἡ ἡμέρα, ἡγουν
ὁ χρόνος καθ' ὃν ἡ Γῆ τελειώνει μίαν περὶ τὸν ἄξονα περιστρο-
φήν, ἢ ὁ οὐρανὸς περιστρέφεται κατὰ τὸ φαινόμενον περὶ τὴν
Γῆν. Διακρίνομεν ὅμως δύο ἡμέρας, τὴν ἀστρικὴν καὶ τὴν ἡ-
λιακὴν· καὶ ἀστρικὴν μὲν ἡμέραν ὀνομάζομεν τὸν χρόνον, τὸν
ὁποῖον χρειάζεται ἀστὴρ τις διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἀπὸ τοῦ μεσημ-
βρινοῦ εἰς τὸν μεσημβρινόν· ἡλιακὴν δὲ τὸν χρόνον, ὅστις πα-
ρέρχεται ἀπὸ μιᾶς διὰ τοῦ μεσημβρινοῦ διαβάσεως τοῦ Ἡλίου
μέχρι τῆς ἀκολουθοῦ, ἥτις εἶνε κατὰ 4 πρῶτα λεπτὰ μεγαλει-
τέρα τῆς πρώτης· ἐπειδὴ ὁ Ἡλῖος ἐν διαστήματι μιᾶς ἀστρικῆς
ἡμέρας κινεῖται ἐνταυτῷ 40 περίπου ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς.
Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἡλιακαὶ ἡμέραι δὲν εἶνε πάντοτε ἴσαι, διότι ἡ Γῆ
δὲν κινεῖται περὶ τὸν Ἡλίον μὲ τὴν αὐτὴν πάντοτε ταχύτητα,
ἔπεται ὅτι τὰ μηχανικὰ ὥρολόγια, κινούμενα μὲ τὴν αὐτὴν τα-
χύτητα, σπανίως εἶνε σύμφωνα πρὸς τὰ ἡλιακὰ, διότι ἐκεῖνα
μὲν δεικνύουσι πάντοτε μέσας ὥρας, ταῦτα δὲ τὰς ἀληθεῖς,
αἵτινες ἄλλοτε εἶνε μεγαλειότεραι, ἄλλοτε μικρότεραι καὶ ἄλ-
λοτε ἴσαι μὲ τὰς μέσας. Ἡ δὲ μεταξὺ αὐτῶν διαφορά, ἥτις
δις τοῦ ἔτους φθάνει μέχρι τοῦ $\frac{1}{4}$ τῆς ὥρας, ὀνομάζεται *ισο-
χρονισμός*.

ΣΗΜ. Ἡ διαφορά τῆς ἡμέρας προέρχεται ἐκ τῆς περὶ τὴν τροχίαν κινήσεως
τῆς Γῆς, ἔστω ἡμῖν (σχῆμ. 13) τόξον τῆς τροχιάς TP, ὑποθεταίσθω ὁ Ἡλῖος ἐν
τῷ H, ἡ δὲ Γῆ ἐν τῷ Γ. Ἐάν σήμερον ἡ Γῆ ἔχῃ μεσημβρίαν, βλέπει ἐπὶ τοῦ
μεσημβρινοῦ τῆς ἡ πόλις π τὸν τε Ἡλίον H καὶ τὸν ἀστέρα α. Ἀύριον ἡ Γῆ κι-
νουμένη περὶ τὴν τροχίαν τῆς εὐρίσκειται κατὰ τὸ Γ'. Καθ' ἣν ὥραν ἡ πόλις π
χθὲς εἶδεν ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς καὶ τὸν Ἡλίον H καὶ τὸν ἀστέρα α, κατὰ
τὴν αὐτὴν βλέπει σήμερον μόνον τὸν ἀστέρα α, ὅχι δὲ καὶ τὸν Ἡλίον, ἂν καὶ ἡ
πόλις π διέτρεξε περὶ τὸν ἄξονα ὁλόκληρον περιστροφὴν. Τούτου αἰτία εἶνε ὅτι
ὁ μὲν ἀστὴρ α διὰ τὴν παμμεγίστην αὐτοῦ ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν δὲν ἀλλάσσει
σχετικὴν θέσιν πρὸς ἡμᾶς ἐπαισθητήν, καὶ διὰ τοῦτο, ἂν καὶ ἡ Γῆ μετεκινήθῃ
ἐπὶ τῆς τροχιάς τῆς, ἡ γραμμὴ πα ἡ παριστάσῃ τὸ κάθιστον ἐπὶ τοῦ μεσημβρι-
νοῦ φῶς τοῦ ἀστέρος καὶ ἡ γραμμὴ πὰ μένουσι παράλληλοι, καὶ ἡ ἐπιτολὴ τοῦ
αστέρος ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ συμβαίνει κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καθ' ὃν καὶ χθὲς.
Ἀπ' ἐναντίας ὅμως ὁ Ἡλῖος διὰ τὴν πολὺ μικροτέραν ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν του
δὲν δύναται κατὰ ταύταν τὴν ἡμέραν νὰ ἐπιτελῇ ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς αὐτῆς
πόλεως συγχρόνως μὲ τὸν ἀστέρα, καὶ διὰ τοῦτο ἡ πόλις π, διὰ νὰ ἔχῃ μεσημ-
βρίαν καὶ τοῦ Ἡλίου H, πρέπει νὰ διατρέξῃ ἀκόμη, ἐκτὸς τῆς περιμέτρου περμ.

καὶ τὸ τόξον πκ, τότε δὲ θὰ εὐρεθῇ καὶ ὁ ἥλιος ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς, τότε θὰ ἔγῃ καὶ ἡλιακὴν μεσημβρίαν. Τὸ τόξον δὲ πκ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ μεγέθους τοῦ διατρεχθέντος κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ τῆς Γῆς τόξου τῆς τροχιάς νο. Ἐπειδὴ δὲ τὰ διατρεχόμενα εἰς ἴσους χρόνους τόξα τῆς τροχιάς εἶνε, ὡς εἵπομεν, ἄνισα, ἔπεται ὅτι δὲν δύναται πάντοτε κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον νὰ συμβαίνει ἡλιακὴ μεσημβρία.

Φαινόμενα ἐκ τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιφορᾶς τῆς Γῆς
ἐξηγητούμενα.

§ 329. Ἐκ τῆς κλίσεως τοῦ γήινου ἄξονος πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῆς Ἐκλειπτικῆς τετατομένης ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ὑπὸ γωνίαν $23 \frac{1}{2}$, καὶ ἐκ τῆς καθ' ὅλην τὴν περὶ τὸν ἥλιον περιφορὰν τῆς Γῆς παραλλήλου πρὸς ἑαυτὴν θέσεως τοῦ ἄξονος τῆς Γῆς (§ 327) προέρχεται ἡ μεταλλαστὴ τῶν ὥρων τοῦ ἔτους καὶ ἡ ἀνισότης τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν. Προκύπτει λοιπὸν 1) τὰ δύο ἄκρα τοῦ ἄξονος δις τοῦ ἔτους νὰ ἀπέχουσιν ἐπίσης ἀπὸ τοῦ ἥλιου, καὶ ὁ γήινος Ἰσημερινὸς νὰ περιστρέφεται τότε καθέτως ὑπὸ τὸν ἥλιον ἰστάμενον εἰς τὸν οὐράνιον Ἰσημερινόν· καὶ 2) ὁ μὲν ἀνταρκτικὸς πόλος νὰ ἀποκρύνεται, ὁ δὲ ἀρκτικὸς νὰ στρέφεται ἐν διαστήματι τριῶν μηνῶν ἀπαύστως πρὸς τὸν ἥλιον, ὅστις τότε φαίνεται ἀναβαίνειν πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ βορείου τροπικοῦ κύκλου, ἐφεξῆς δὲ ὁ μὲν ἀρκτικὸς πόλος νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ ἥλιου, ὁ δὲ ἀνταρκτικὸς νὰ στρέφεται πρὸς αὐτόν, ὅστις τότε φαίνεται προβαίνειν πάλιν πρὸς νότον διὰ τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ νοτίου τροπικοῦ. Ἀς ἐννοήσωμεν ἤδη τὴν Γῆν κινουμένην περὶ τὸν ἥλιον.

Τὴν 9[21 Μαρτίου, ὅτε ἡ Γῆ φθάνει εἰς τὸν Ζυγόν (σχῆμ. 8), οἱ δύο πόλοι τοῦ γήινου ἄξονος ἀπέχουσιν ἰσάκεις ἀπὸ τοῦ ἥλιου, ὅστις τότε φαίνεται ὅτι διατρέγει τὸν οὐράνιον Ἰσημερινόν. Ὁ δὲ ἥλιος, ὅστις, ὅποιανδὴποτε θέσιν καὶ ἀνέχῃ, φωτίζει πάντοτε τὸ ἡμισὺ τῆς γήινης σφαίρας, ἰστάμενος τότε καθέτως ἐπὶ τοῦ ἐξίσου ἀπέχοντος ἀπὸ τῶν δύο πόλων γήινου Ἰσημερινοῦ, φωτίζει τὴν γήινην σφαῖραν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς πόλου μέχρι τοῦ ἄλλου, κειμένων ἀμφοτέρων ἐπὶ τοῦ περιορίζοντος τὸ φῶς τοῦ ἥλιου μεσημβρινοῦ, ὅστις τέμνει καὶ τὸν Ἰσημερινόν καὶ τοὺς παραλλήλους αὐτοῦ εἰς ἴσα μέρη. Τότε λοιπὸν, ἐπειδὴ ἕκαστον σημεῖον τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς εἶνε 12 ὥρας εἰς τὸ φωτισμένον καὶ 12 εἰς τὸ ἀφώτιστον μέρος, πανταχοῦ τῆς Γῆς γίνεται ἰσημερία, καὶ οἱ δύο πόλοι ἔχουσι καὶ τὰς 24 ὥρας τὸν ἥλιον εἰς τὸν ὀρίζοντά των. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπικρατεῖ συγκερασμένη θερμότης, καὶ εἰς μὲν τοὺς βορείους τόπους ἄρχεται τὸ ἔαρ, εἰς δὲ τοὺς νοτίους τὸ φθινόπωρον.

Ἀπὸ δὲ τῆς 9[21 Μαρτίου ὅτε ἡ Γῆ φθάνει εἰς τὸν Αἰγόκερον, ὁ μὲν ἀρκτικός πόλος στρέφεται κατὰ μικρὸν πρὸς τὸν Ἥλιον, ὁ δὲ ἀνταρκτικός ἀπομακρύνεται ἀπ' αὐτοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον μέχρι τῆς 9[21 Ἰουνίου, ὅτε ὁ Ἥλιος ῥίπτει καθέτως τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἐπὶ τοῦ βορείου τροπικοῦ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἄρχεται εἰς μὲν τοὺς βορείους τόπους τὸ θέρος, εἰς δὲ τοὺς νοτίους ὁ χειμὼν. Ἐπειδὴ δὲ φωτίζεται ὑπὸ τοῦ Ἥλιου ὑπὲρ τὸ ἡμισυ τοῦ βορείου καὶ ἑλαττόν ἢ τὸ ἡμισυ τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου, ἡ γραμμὴ ἡ περιορίζουσα τὸ φῶς χωρίζει εἰς ἄνισα μέρη τοὺς παραλλήλους, καὶ διὰ τοῦτο διαφέρουσιν ἐν αὐτοῖς αἱ ἡμέραι τῶν νυκτῶν, ὅπως διαφέρει τὸ φωτισμένον τοῦ ἀφωτιστοῦ μέρους τῶν παραλλήλων· ἡ δὲ διαφορὰ αὕτη εἶνε τόσῳ μεγαλύτερα, ὅσῳ περισσότερον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον αἱ ἡμέραι εἶνε μεγαλύτεραι τῶν νυκτῶν, εἰς δὲ τὸ νότιον αἱ νύκτες μεγαλύτεραι τῶν ἡμερῶν.

Τὴν δὲ 9[21 Ἰουνίου μέχρι τῆς 11[23 Σεπτεμβρίου, ὅτε ἡ Γῆ φθάνει εἰς τὸν Κρίον, ὁ μὲν ἀρκτικός πόλος ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ Ἥλιου, ὅσον πλησιάζει ὁ ἀνταρκτικός, ὁ δὲ ἄζων λαμβάνει τὴν 11[23 Σεπτεμβρίου ἢν θέσιν εἶχε τὴν 9[21 Μαρτίου. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οἱ πόλοι ἀπέχουσιν ἰσάκεις ἀπὸ τοῦ Ἥλιου, οὗτος, ἰστάμενος καθέτως ἐπὶ τοῦ γῆινου Ἰσημερινοῦ, φωτίζει τὴν Γῆν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου πόλου καὶ διὰ τοῦτο ἔχομεν πάλιν ἰσημερίαν, καὶ παρ' ἡμῖν ἄρχεται τὸ φθινόπωρον, εἰς δὲ τοὺς νοτίους τὸ ἔαρ.

Τὴν δὲ 11[23 Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς 9[21 Δεκεμβρίου ὅτε ἡ Γῆ φθάνει εἰς τὸν Καρκίνον, ὁ μὲν ἀνταρκτικός πόλος πλησιάζει πρὸς τὸν Ἥλιον, ὅσον ἀπομακρύνεται ἀπ' αὐτοῦ ὁ ἀρκτικός, ὁ δὲ Ἥλιος ἰστάμενος καθέτως ὑπεράνω τοῦ νοτίου τροπικοῦ, φωτίζει ἀπὸ τοῦ βορείου τροπικοῦ μέχρις 23 $\frac{1}{2}$ πέραν τοῦ ἀνταρκτικοῦ πόλου, καὶ συμβαίνει τὸ ἐναντίον, δηλ. ἡμεῖς μὲν ἔχομεν τὸν χειμῶνα καὶ τὴν βραχυτάτην ἡμέραν, εἰς δὲ τοὺς μεσημβρινούς τόπους ἄρχεται τὸ θέρος καὶ ἡ μεγίστη ἡμέρα.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ τροχία τῆς Γῆς εἶνε ἑλλειψις εἰς τῆς ὁποίας τὴν ἐστίαν ἵσταται ὁ Ἥλιος, διὰ τοῦτο ἡ γραμμὴ ἡ συνάπτουσα (σχῆμ. 8) τὰ δύο ἰσημερινὰ σημεῖα διαιρεῖ τὴν γῆινην τροχίαν εἰς δύο ἄνισα μέρη. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους δὲν εἶνε ἴσαι κατὰ τὴν διάρκειαν. Τὸ θέρος καὶ τὸ ἔαρ ἡ Γῆ ἀπέχει περισσότερον ἀπὸ τοῦ Ἥλιου, καὶ διὰ τοῦτο εἶνε διαρκέστερον τοῦ φθινοπώρου καὶ χειμῶνος· διότι τὸ θέρος καὶ τὸ ἔαρ ἡ

Γῇ διατρέχει τὸ κατὰ τὸ ἀφῆλιον μέρος τῆς τροχιάς της, τὸ δὲ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα τὸ κατὰ τὸ περιήλιον. Διαφέρουσι προσέτι, διότι κατὰ τὸ περιήλιον διατρέχει ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χρονικοῦ διαστήματος μεγαλείτερα τόξα τῆς τροχιάς της ἢ κατὰ τὸ ἀφῆλιον. Λογαριάζουσι λοιπὸν ἀπὸ μὲν τῆς ἁρινῆς μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς ἡμερίας 186 ἡμέρ. 11 ὥρ. καὶ 48', ἀπὸ δὲ τῆς φθινοπωρινῆς μέχρι τῆς ἁρινῆς 178 ἡμ. 18 ὥρ. καὶ 22'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΑ ΤΟΥ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΚΑΙ ΠΛΑΤΟΥΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΣΕΩΣ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΟΠΟΥ.

Ὁρισμοί.

§ 330. Ἡ γεωγραφικὴ θέσις παντὸς σημείου ἢ τόπου κειμένου ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς προσδιορίζεται διὰ τοῦ γεωγραφικοῦ μήκους καὶ πλάτους αὐτοῦ. Εἶνε δὲ γεωγραφικὸν πλάτος τόπου τινὸς ἢ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπόστασις αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ βόρειον ἢ νότιον ἡμισφαίριον εἰς ὃ κεῖται ὁ τόπος ὀνομάζεται τὸ πλάτος βόρειον ἢ νότιον. Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστος τόπος ἢ σημεῖον ἔχει ἴδιον μεσημβρινόν, ἢ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπόστασις αὐτῶν μετρεῖται διὰ τοῦ μεταξὺ τοῦ τόπου καὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ τόξου τοῦ μεσημβρινοῦ οἱ δὲ τόποι ἅπαντες οἱ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κείμενοι ἔχουσι τὸ αὐτὸ πλάτος.

Ἡ γνῶσις μόνον τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους τόπου τινὸς δεικνύει μόνον τὸν παραλλήλον ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖται ὁ τόπος· τὸ δὲ σημεῖον τοῦ παραλλήλου ἐφ' οὗ κεῖται ὁ τόπος προσδιορίζεται διὰ τοῦ γεωγραφικοῦ μήκους τοῦ τόπου. Εἶνε δὲ γεωγραφικὸν μήκος τόπου ἢ σημείου τινὸς ἢ ἀπόστασις αὐτοῦ ἢ τῶν δι' αὐτῶν διερχομένων μεσημβρινῶν ἐκ τινος μεσημβρινοῦ ὅστις λαμβανόμενος ὡς ὄριον ἀμετάβλητον εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ γεωγραφικοῦ μήκους αὐτῶν καλεῖται πρῶτος μεσημβρινός. Μετρεῖται δὲ ἡ ἀπόστασις αὐτῶν διὰ τοῦ μεταξὺ τῶν δύο μεσημβρινῶν τόξου τοῦ παραλλήλου εἰς ὃν κεῖται ὁ τόπος, ἢ διὰ τοῦ Ἰσημερινοῦ οἱ δὲ τὸν αὐτὸν μεσημβρινὸν ἔχοντες τόποι ἔχουσι πάντες καὶ τὸ αὐτὸ μήκος.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐπίπεδον ἐκάστου μεσημβρινοῦ διαιρεῖ τὴν γῆνιν σφαῖραν εἰς δύο ἡμισφαίρια, ἀνατολικὸν καὶ δυτικόν, διὰ τοῦτο καὶ τὸ μῆκος εἶνε, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ τόπος ἔχει ἀνατολικὴν ἢ δυτικὴν θέσιν ὡς πρὸς τὸν πρῶτον μεσημβρινόν, ἀνατολικὸν ἢ δυτικόν. Ὑπάρχει λοιπὸν 1800 ἀνατολικὸν καὶ 1800 δυτικὸν μῆκος καὶ ὅλον ὁμοῦ 3600. Πολλοὶ ὅμως ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ καὶ προβαίνοντες πρὸς ἀνατολὰς ἀριθμοῦσι μόνον ἀνατολικὸν μῆκος, τὸ ὅποιον φθάνει μέχρι τῆς 3600. Εἰς τὴν περίστασιν δὲ καθ' ἣν τόπος τις κεῖται πρὸς δυσμὰς πλησίον τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ ἀριθμοῦσι καὶ δυτικὸν μῆκος· οὕτω λ. χ. τὸ Σούριναμ ἔχει 3200 ἀνατολικὸν καὶ 390 δυτικὸν μῆκος.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ μήκους δὲν γίνεται, ὡς ὁ τοῦ πλάτους, διὰ σταθερᾶς γραμμῆς, διὰ τοῦτο πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεων ἓνα τῶν μεσημβρινῶν ἐθεώρησαν οἱ γεωγράφοι ὡς δευτέραν σταθερὰν γραμμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἀκριβῶς ἡ ἀπόστασις καὶ ἡ ἀνατολικὴ ἢ δυτικὴ θέσις παντὸς τόπου. Δὲν συμφωνοῦσι δὲ ὅλοι εἰς τὴν παραδοχὴν αὐτοῦ· διὸ ἄλλοι ἄλλον παραδέχονται ὡς τοιοῦτον, οἱ Γερμανοὶ λ. χ. τὸν διερχόμενον διὰ τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς νήσου Φέξβου, μιᾶς τῶν Καναρίων, οἱ Ἀγγλοὶ τὸν διὰ τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ Γρηνουϊσίου ἀπέχοντα ἀπὸ τῆς Φέξβου 470 καὶ 35', οἱ Γάλλοι τὸν διὰ τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων ἀπέχοντα ἀπὸ τῆς Φέξβου 200.

ΣΗΜ. Γνωστὸν ὂντος τοῦ γεωγραφικοῦ μήκους καὶ πλάτους τόπου τινός, προσδιορίζεται ἀκριβῶς καὶ ἡ θέσις αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆνης ἐπιφανείας· διότι ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ μήκους καὶ πλάτους εὐρίσκεται τὸ σημεῖον τῆς διατομῆς τοῦ παραλλήλου καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ εἰς ὃ κεῖται ὁ τόπος, καθὼς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω εἰς τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων. Αἱ δὲ λέξεις μῆκος καὶ πλάτος ἔχουσι τὴν ἀρχὴν τῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων, ὅτε ἐδοξάζετο ὅτι ἡ Γῆ μεταξὺ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν εἶνε μακροτέρα, καὶ βραχυτέρα μεταξὺ βορρᾶ καὶ μεσημβρίας.

Προσδιορισμὸς τοῦ πλάτους.

§ 334. Ἐὰν εὐρισκώμεθα εἰς τὸν Ἰσημερινόν, βλέπομεν τὸν πολιτικὸν ἀστέρα εἰς τὸν ὀρίζοντα. Ἄν δὲ προχωροῦντες πρὸς τὸν πόλον περιπατήσωμεν ἐπὶ τινος μεσημβρινοῦ τόξον 40, 20, 30, 40, 500, 600 κτλ., τότε βλέπομεν ὅτι καὶ ὁ πολιτικὸς ἀστὴρ ὑψοῦται κατὰ τὸν τόξον 40, 20, 30, 40, 500, 600, κτλ. Τοῦτο δηλοῖ ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ τόπου εἰς ὃν ἐφθάσαμεν τόξον τοῦ μεσημβρινοῦ εἶνε ὁμόλογον πρὸς τὸ τόξον τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τοῦ ὀρίζοντος καὶ τοῦ ὑψωθέντος πολιτικοῦ ἀστέρος. Ἄν λοιπὸν διὰ τινος μέσου μετρήσωμεν τὸ ὕψωμα

τοῦ πολικοῦ ἀστέρος, τὸ μέτρον τοῦτο θὰ παριστᾷ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπόστασιν τοῦ τόπου εἰς ὃν ἐφθάσαμεν ἢ τὸ πλάτος αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο συνήθως εἶνε ἐν χρήσει τὸ τεταρτοκύκλιον (σχ. 14), τὸ ὁποῖον εἶνε τέταρτον περιφερείας διηρημένον εἰς 90⁰, αἵτινες ὑποδιαίρουνται εἰς λεπτὰ πρῶτα καὶ ταῦτα εἰς δεύτερα, ἔχει βάσιν τὴν ἀκτῖνα τῆς αὐτῆς περιφερείας κμ καὶ κινήτὸν κανόνα κν μὲ διόπτρας προσημοσμένον εἰς τὸ κέντρον καὶ κινούμενον ἐλευθέρως. Τὸ κέντρον τοῦ ὀργάνου τούτου κ τίθεται εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ παρατηρητοῦ, ἡ δὲ βάσις κμ διευθύνεται πρὸς τὸν ὀρίζοντα καὶ ὁ κινήτὸς κανὼν πρὸς τὸν πολικὸν ἀστέρα. Ὅσων λοιπὸν μοιρῶν εἶνε τὸ τόξον τὸ περιλαμβανόμενον μεταξύ τῆς βάσεως καὶ τοῦ κινήτου κανόνα, ὅστις ἀντικρύζει εἰς τὸν ὑψωμένον πολικὸν ἀστέρα, τόσον εἶνε καὶ τὸ ὕψωμα τοῦ πόλου ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα καὶ ἐπομένως ἢ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπόστασις τοῦ τόπου, ἢ τὸ πλάτος αὐτοῦ.

ΣΗΜ. Ὅτι τὸ μοίρας τόξον εἰς τοῦ μεσημβρινοῦ τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἐπεριπατήσαμεν καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος ὕψωμα τοῦ πόλου πο εἶνε τόξα ὁμολογα, ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐξῆς (σχῆμ. 15). Ἐνόνομεν τὰ ἄκρα αὐτῶν ι, ε, π, ο μὲ τὸ κέντρον κ καὶ σημειώνομεν τὰς τομὰς δ καὶ θ, τὰ τόξα πο καὶ δθ ὡς ἀντιγώνια τὴν αὐτὴς κεντρικῆς γωνίας ὁμοκέντρων περιφερειῶν εἶνε ὁμολογα, λοιπὸν καὶ τὸ ἴσον τῷ δθ, τὸ εἰς εἶνε ὁμολογον τοῦ πο. Παραλείπεται δὲ ἐνταῦθα ἡ διαφορὰ τῶν μοιρῶν τοῦ μεσημβρινοῦ, περὶ τῆς ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος.

Προσδιορισμὸς τοῦ μήκους.

§ 332. Ἐπειδὴ ἡ Γῆ περιστρέφεται, ὡς εἶδομεν, περὶ τὸν ἄξονά της εἰς 24 ὥρας καὶ πᾶσα περιφέρεια αὐτῆς διαιρεῖται εἰς 4600, εἶνε φανερόν ὅτι εἰς τὸ διάστημα τῶν 24 ὥρῶν αἱ μοῖραι τόσον τοῦ Ἰσημερινοῦ ὅσον καὶ τῶν παραλλήλων διαβαίνουσιν ἅπασαι ἀλληλοδιχόχως ἐμπροσθεν τοῦ Ἥλιου, ἤγουν εἰς μίαν ὥραν $\frac{1}{24}$ τῶν 360⁰ ἢτοι 15⁰, εἰς 4 λεπτὰ τῆς ὥρας 40, εἰς 1 λεπτὸν τῆς ὥρας, 15 λεπτὰ τῆς μοίρας, εἰς 2 ὥρας καὶ 8 λεπτὰ 320, εἰς 3 ὥρας καὶ 24 λεπτὰ 540 καὶ καθ' ἑξῆς. Ὡστε ἂν τόπος τις κείμενος ἀνατολικώτερον ἄλλου εἰς ἀπόστασιν 15⁰ ἔχη μεσημέριον, ὁ ἕτερος ἔχει τὴν 11 Π. Μ., ἂν δὲ ἀπέχη 32⁰, ὁ ἕτερος ἔχει τὴν 9 ὥραν καὶ 52', ἂν ἐπομένως ἀπέχη 54⁰, ὁ ἕτερος ἔχει τὴν 8 ὥραν καὶ 36'. Καὶ ἀνάπαλιν, ἂν τόπος κείμενος δυτικώτερον ἄλλου εἰς ἀπόστασιν 15⁰ ἔχη μεσημέριον, ὁ ἕτερος ὁ ἀνατολικώτερον κείμενος ἔχει τὴν 1 ὥρ. Μ, Μ., ἂν δὲ ἀπέχη 32⁰, ὁ ἕτερος ἔχει τὴν 2 ὥραν καὶ 8 Μ. Μ., ἂν τέλος ἀπέχη 54⁰, ὁ ἕτερος ἔχει τὴν τρίτην ὥραν καὶ 34' Μ. Μ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀντίστροφον ἀληθεύει, ἀπὸ τὴν κατὰ

χρόνον δηλαδή διαφοράν δυνάμεθα νὰ εὐρώμεν τὴν κατὰ τόπον ἀπόστασιν, ἡγουν ἂν, ὅτε τόπος τις ἔχει μεσημέριον, ἕτερος ἔχῃ τὴν 11 ὥρ. Π. Μ. ὁ δεύτερος οὗτος κείμενος δυτικώτερον τοῦ πρώτου ἀπέχει ἀπ' αὐτοῦ 150, ἂν δὲ ἔχῃ τὴν 10 ὥρ. καὶ 4' Π. Μ. ἀπέχει 290, καὶ τὰνάπαλιν ὅταν ἔχῃ τὴν 1 ὥραν Μ. Μ. ἀπέχει τοῦ ἑτέρου κατὰ 150, καὶ πάλιν ὅταν ἔχῃ τὴν 2 ὥρ. καὶ 4', ἀπέχει 310 καὶ καθεξῆς.

Ποία δὲ ὥρα εἶνε κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἰς δύο διαφόρους τόπους, εἴ ὧν ὁ εἰς κεῖται ἀνατολικώτερον τοῦ ἄλλου, προσδιορίζεται διὰ τῶν χρονομέτρων ἢ διὰ τῶν ἐκλείψεων τῆς Σελήνης ἢ τῶν δορυφόρων

α). Τὰ χρονόμετρα κανονίζονται κατὰ τὴν ὥραν τοῦ μεσημερίου τοῦ τόπου ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀναχωρεῖ τις. Διευθυνόμενος δὲ πρὸς ἀνατολὰς ἢ δυσμὰς φθάνει εἰς τὸν τόπον, τοῦ ὁποῖου θέλει νὰ μάθῃ τὸ μῆκος, Ἐκεῖ παρατῇ τὴν ἐν τῷ τόπῳ ὥραν καὶ τὴν δεικνυμένην ὑπὸ τοῦ χρονομέτρου, τὸ ὁποῖον δεικνύει πάντοτε τὴν ὥραν τοῦ τόπου ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀνεχώρησε καὶ ἂν μὲν ἡ διαφορά ᾖ δύο ὥρων, ἡ ἀπόστασις τῶν δύο τόπων εἶνε 300, ἐὰν τριῶν = 450 καὶ καθεξῆς. Πρὸς τούτοις ἂν ὁ ἕτερος ἔχῃ τὴν 11 ὥρ. Π. Μ. καὶ ὁ ἕτερος τὴν 12 ὥρ. ὁ πρῶτος κεῖται δυτικώτερον, καὶ ἀνατολικώτερον ἂν ἔχῃ τὴν 1 ὥρ. Μ. Μ. Ἄς ὑποθέσωμεν λ. χ. ὅτι ταξειδεύων τις ἀπὸ τῆς Ῥώμης διέρχεται διὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὅτι τὸ χρονόμετρόν του, τὸ ὁποῖον εἶνε κανονισμένον κατὰ τὸν ἥλιον ἐν Ῥώμῃ, δεικνύει τὴν 12 ὥρ. ἐνῷ κατ' αὐτὴν τὴν ἰδίαν ὥραν εἰς μὲν τὰς Ἀθήνας εἶνε 48'. Μ. Μ., εἰς δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἡ 1 ὥρα Μ. Μ. Μανθάνει λοιπὸν ἀπὸ τὴν κατὰ χρόνον διαφοράν τῶν ἀνωτέρω τόπων, ὅτι αἱ Ἀθηναὶ ἀπέχουσιν ἀπὸ τῆς Ῥώμης 420, καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις ἀπὸ μὲν τῆς Ῥώμης 170, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηνῶν 50. Ἄν δὲ προστεθῇ εἰς τὸ 100 μῆκος τῆς Ῥώμης ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων τὸ 120 μῆκος τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῆς Ῥώμης καὶ τὸ 170 τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εὐρίσκεται ὅτι τὸ μῆκος τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων εἶνε 220, καὶ τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ ὅτι εἶνε 270. Ἐκ τούτου καταλαμβάνομεν ἤδη καὶ πῶς δυνάμεθα νὰ τρέψωμεν τὸ μῆκος ἐνὸς τόπου ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων εἰς μῆκος ἄλλο, λαμβανομένου δηλ. ὡς πρὸς πρῶτον μεσημβρινοῦ τοῦ διερχομένου διὰ τῆς νήσου Φέβρου.

β) Αἱ ἐκλείψεις γίνονται εἰς τὴν αὐτὴν στιγμήν σχεδὸν ὁραταί

εἰς τόπους ἀπέγοντας πολὺ ἀπ' ἀλλήλων. Ἄν λ. χ. εἰς ἓνα τόπον ἔγεινεν ὁρατὴ ἡ ἔκλειψις τὸ μεσονύκτιον καὶ εἰς ἕτερον 2 ὥρ. πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, ὁ δεύτερος κείμενος πρὸς δυσμὰς ἀπέχει ἀπὸ τοῦ πρώτου 300' ἂν δὲ τοῦναντίον τὴν 3 ὥρ. μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὁ δεύτερος, κείμενος ἀνατολικώτερον τοῦ πρώτου, ἀπέχει 450'. ἂν τέλος εἰς τὸν ἕτερον ἔγεινεν ἡ ἔκλειψις ὁρατὴ τὴν δεκάτην πρὸ τοῦ μεσονυκτίου καὶ εἰς τὸν ἕτερον τὴν τρίτην ὥρ. μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἡ κατὰ χρόνον διαφορὰ αὐτῶν εἶνε 3 ὥρων καὶ ἐπομένως ἡ ἀπόστασις των 750'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΓΗΙΝΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΕΙΣ ΖΩΝΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΑ.

Ζῶναι.

§ 333. Αἱ ζῶναι, εἰς τὰς ὁποίας διὰ τῶν τροπικῶν καὶ πολικῶν κύκλων διαιρεῖται, ὡς εἶδομεν ἐν σελίδι 13, ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς εἶνε πέντε, διαφέρουσαι ἀπ' ἀλλήλων ὡς ἐκ τῆς καθέτου ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πλαγίας φορᾶς τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, κατὰ τὴν θερμοκρασίαν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν καὶ τοὺς καιροὺς τοῦ ἔτους. Εἶνε δὲ (σχημ. 7) αἱ ἐξῆς, ἡ διακεκαυμένη, ἥτις κειμένη μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν ἔχει ἐν τῷ μέσῳ τὸν Ἰσημερινόν· αἱ δύο εὐκρατοι, ἡ βόρειος, κειμένη μεταξὺ τοῦ βορείου τροπικοῦ καὶ βορείου πολιτικοῦ κύκλου, καὶ ἡ νότιος, κειμένη μεταξὺ νοτίου τροπικοῦ καὶ νοτίου πολικοῦ κύκλου, καὶ αἱ δύο κατεψυγμέναι, ἡ βόρειος καὶ ἡ νότιος, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἔχει ἐν τῷ μέσῳ τὸν ὁμόνυμόν της πόλον.

Ἡ διακεκαυμένη ζώνη ἔχει πλάτος 47° ἢ 705 γ. μιλ. καὶ ἐπιφάνειαν 3 700 000 τ. γ. μιλ. καὶ ἐπεὶ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες δις τοῦ ἔτους πίπτουσι κάθετοι ἐπὶ τῶν διαφόρων χωρῶν αὐτῆς, κατὰ δὲ τὸν ἄλλον χρόνον δὲν ἀποκλίνουν πολὺ ἀπὸ τῆς καθέτου, διὰ τοῦτο ἐδοξάζετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς ἀκατοίκητος διὰ τὴν μεγάλην θερμότητα, ἥτις ὅμως ἐκ διαφόρων αἰτίων εἰς πολλὰς χώρας εἶνε πολὺ μετριωτέρα τῆς θερμότητος ἄλλων χωρῶν κειμένων πολὺ πρὸς βορρᾶν. Εἰς τὰς χώρας τὰς κειμένας ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ αἱ ἡμέραι εἶνε ἴσαι μὲ τὰς νύκτας, εἰς δὲ τὰς περὶ τὸν Ἰσημερινὸν ἡ διαφορὰ γίνεται βαθμικῶς με-

γαλειτέρα, καὶ ἐπὶ τῶν τροπικῶν ἡ μεγίστη ἡμέρα διαρκεῖ $43\frac{1}{2}$ ὥρας. Εἰς δὲ τὰς ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τὰς ἐκατέρωθεν αὐτοῦ παρακειμένας χώρας δις τοῦ ἔτους ἐπικρατεῖ θέρος καὶ χειμῶν, διότι δις τοῦ ἔτους ἴσταται ὁ ἥλιος καθέτως ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ, καὶ δις τοῦ ἔτους ἀπομακρύνεται ὅσον πορρωτάτω τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ ῥίπτει τὰς ἀκτῖνάς του κατὰ φορὰν ὀλίγον πλαγίαν. Προσέτι διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχουσιν αἱ ἀνωτέρω χώραι καὶ δις φθινόπωρον καὶ δις χειμῶνα. Αἱ δὲ ὑπὲρ τὰς 42° ἀπέχουσαι ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ χώραι ἔχουσι δις θέρος καὶ δις χειμῶνα, ἀλλ' ἄπαξ φθινόπωρον καὶ ἔαρ. Οἱ φυσικοὶ καιροὶ τῆς ζώνης ταύτης εἶνε ὁ ξηρὸς, ἐπικρατῶν τὸ θέρος καὶ ὁ βροχερός, ἐπικρατῶν τὸν χειμῶνα.

Ἐκάστη τῶν εὐκράτων ζωνῶν ἔχει 43° ἢ 645 γ. μιλ. πλάτος καὶ $2\ 400\ 000$ π. γ. μιλ. ἐπιφάνειαν. Ἐπειδὴ δέ, ἐκτὸς τῶν τροπικῶν, αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες πίπτουσιν ἐπὶ τῶν ζωνῶν τούτων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πλαγίως, διὰ τοῦτο ἡ θερμότης αὐτόθι εἶνε συγκερασμένη, ἐλαττωμένη βαθμηδὸν μέχρι τῶν πολικῶν κύκλων ἔνθα ἐπικρατεῖ ἡ ὀλιγωτέρα θερμότης. Ἡ δὲ μεταξὺ τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν διαφορὰ αὐξάνει κατὰ λόγον τῆς αὐξήσεως τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους· διὸ ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐπὶ μὲν τῶν τροπικῶν εἶνε $43\frac{1}{2}$ ὥρων, ἐπὶ δὲ τῶν πολικῶν 24 ὥρων καὶ τὰν ἀπαλιν. Αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους αὐτόθι εἶνε τακτικαί, ἀλλ' ἀντίθετοι αἱ τέσσαρες τῆς βορείου πρὸς τὰς τέσσαρας τῆς νοτίου εὐκράτου ζώνης.

Ἐκάστη τῶν κατεψυγμένων ζωνῶν, οὔσα κυρίως τμημα σφαίρας καὶ οὐχὶ ζώνη, ἔχει $23^{\circ}\frac{1}{2}$ ἢ 352 γ. μιλ. πλάτος καὶ $385\ 000$ π. γ. μιλ. ἐπιφάνειαν. Ἐπειδὴ δὲ αὐτόθι αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες πίπτουσι πολὺ πλαγιώτεροι, διὰ τοῦτο ἐπικρατεῖ διηνεκὴς σχεδὸν ψυχρότης καὶ κατὰ τοὺς πόλους ἀφόρητος. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας ὁ ἥλιος ἐνδιατρίβει εἰς τὸ πρὸς βορρᾶν ἡμισυ μέρος τῆς τροχιάς του, διὰ τοῦτο αἱ ἡμέραι ἀπὸ τοῦ βορείου πολικοῦ κύκλου μέχρι τοῦ βορείου πόλου βαθμηδὸν αὐξάνουσιν ἀπὸ 24 ὥρων μέχρι 6 μηνῶν, καὶ τὰν ἀπαλιν εἰς τὴν νότιον κατεψυγμένην ζώνην, εἰς τὴν ὁποίαν αὐξάνουσι βαθμηδὸν αἱ νύκτες ἀπὸ 24 ὥρων μέχρι 6 μηνῶν. Τὸ ἐναντίον δὲ συμβαίνει, ὅταν ὁ ἥλιος ἐνδιατρίβῃ εἰς τὸ πρὸς νότον ἡμισυ μέρος τῆς τροχιάς του. Ἐχουσι δὲ καὶ αἱ ζῶναι αὗται τὰς τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους, ἀλλὰ μόνον μέχρι τῆς 700 τοῦ πλάτους· τὸ δὲ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον μόλις διὰ τὴν συντομίαν τῶν διακρίνοντι ἀπὸ τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα.

ΣΗΜ. Αἱ ἐπικροτοῦσαι εἰς τὰς κατεψυγμένας ζώνας μακροὶ νύκτες συντέμνονται ὑπὸ τοῦ λεγομένου λυκαυγῆος, ὑπὸ τοῦ φωτός τῆς Σελήνης, φαγγούσης 14 ἡμέρας κατὰ σειράν, καὶ ὑπὸ τῆς ἐκ τῶν μεγάλων ὄγκων τοῦ πάγου καὶ τῆς χιόνος ἀντανάκλαστος τοῦ φωτός.

Γεωγραφικὰ κλίματα.

§ 334. Ἐπειδὴ ἡ διάρκεια τῶν ἡμερῶν αὐξάνει κατὰ λόγον τῆς αὐξήσεως τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους, οἱ παλαιότεροι γεωγράφοι διήρεσαν καὶ τὰ δύο ἡμισφαίρια διὰ παραλλήλων τοῦ Ἰσημερινοῦ κύκλων εἰς ζώνας, ἐπὶ τῶν ὁρίων τῶν ὁποίων ἡ ἡμέρα διαφέρει ἢ κατὰ ἡμίσειαν ὥραν, ἢ κατὰ ὀλόκληρον μῆνα, καὶ τὰς ὠνόμασαν *γεωγραφικὰ κλίματα*, τὰ ὅποια οὐδόλως δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται μὲ τὰ *φυσικὰ κλίματα*, ἥγουν τὴν φυσικὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας τῶν διαφόρων τόπων. Ἐκαστον ἡμισφαίριον διηρέθη ἀπὸ μὲν τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ πολικοῦ κύκλου εἰς 24 ζώνας ἢ 24 ἡμιοριαῖα κλίματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ πολικοῦ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ μεγίστη ἡμέρα διαρκεῖ 12 $\frac{1}{2}$ ὥρας, τὸ δὲ δεύτερον ἀπὸ τούτου μέχρις ἐκείνου τοῦ παραλλήλου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ μεγίστη ἡμέρα διαρκεῖ 13 ὥρας καὶ καθεξῆς μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ τετάρτου, ὅστις συμπίπτει μὲ τὸν πολικὸν κύκλον, ἔνθα ἡ μεγίστη ἡμέρα διαρκεῖ 24 ὥρας. Ἀπὸ δὲ τοῦ πολικοῦ κύκλου μέχρι τοῦ πόλου διηρέθη εἰς 6 ζώνας ἢ 6 μηνιαῖα κλίματα, ἐφ' ἑκάστου τῶν ὁποίων ἡ μεγίστη ἡμέρα διαφέρει κατὰ ἓνα μῆνα. Μεταξὺ λοιπὸν τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῶν πόλων ἀριθμοῦνται 60 κλίματα, 48 ἡμιοριαῖα καὶ 12 μηνιαῖα· ἐκ δὲ τῶν 60 κλιμάτων 30 περιλαμβάνει τὸ βόρειον ἡμισφαίριον καὶ 30 τὸ νότιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΦΑΙΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΚΙΑΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Θέσεις τῆς σφαίρας.

§ 335. Ἡ οὐρανίας σφαῖρα, πραισταμένη διαφόρως εἰς τοὺς τὰ διάφορα τῆς Γῆς μέρη κατοικοῦντας, λέγεται *ὀρθή*, ἢ *παράλληλος*, ἢ *πλάγια*.

Ὅρθὴ μὲν εἶνε εἰς τοὺς κατοικοῦντας τὸν Ἰσημερινόν, διὰ ὡφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Τοὺς ὁποίους οἱ πόλοι τοῦ οὐρανοῦ εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, ὅστις ἐπομένως τέμνει καὶ τὸν Ἰσημερινὸν καὶ ἅπαντας τοὺς παραλλήλους κύκλους κατ' ὀρθὰς γωνίας καὶ εἰς δύο ἴσα μέρη, εἰς ὁρατὸν καὶ εἰς ἀόρατον. Ἐντεῦθεν ἅπαντα τὰ οὐράνια σώματα ἀναβαίνουνσι κατ' ὀρθὴν διεύθυνσιν πρὸς τὸν ὀρίζοντα, ἐνδιατρίβουσι 12 ὥρας ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα καὶ 12 ὑπ' αὐτόν. Οἱ ἔχοντες τοιαύτην τὴν θέσιν τῆς σφαίρας ἔχουσι διηνεκῇ ἰσημερίαν.

Παράλληλος δὲ εἶνε εἰς τοὺς κατοικοῦντας τοὺς πόλους (ἂν ᾦσαν κατοιμένοι), διὰ τοὺς ὁποίους ὁ ἄξων καὶ οἱ πόλοι τοῦ ὀρίζοντος συμπίπτουσι μὲ τὸν ἄξονα καὶ τοὺς πόλους τοῦ οὐρανοῦ, ὁ δὲ Ἰσημερινὸς μὲ τὸν νοσητὸν ὀρίζοντα. Αὐτόθι καὶ οἱ παράλληλοι τοῦ Ἰσημερινοῦ κύκλοι, εἶνε παράλληλοι πρὸς τὸν ὀρίζοντα καὶ ὅλοι οἱ ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα ἀστέρες καταγράφουσι παραλλήλους κύκλους, σμικρυνομένους ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πρὸς τὸ κατακόρυφον σημεῖον ἢ τὸν πόλον, χωρὶς ποτε νὰ ἀνατέλλωσιν ἢ νὰ δύωσιν. Ὁ δὲ ἥλιος, ἐπειδὴ ἡ Ἐκλειπτικὴ τέμνεται ὑπὸ τοῦ ὀρίζοντος εἰς δύο ἴσα μέρη, ἐξ μῆνας ἵσταται εἰς τὸ βόρειον καὶ ἐξ εἰς τὸ νότιον, ἐπομένως ἡ ἡμέρα διαρκεῖ εἰς ἑκάτερα τὰ ἡμισφαίρια 6 μῆνας καὶ τὰνάπαλιν ἡ νύξ.

Πλαγία δὲ εἶνε εἰς τοὺς κατοικοῦντας μεταξὺ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῶν πόλων, διὰ τοὺς ὁποίους ὁ μὲν εἰς πόλος κεῖται ὑπεράνω τοῦ ὀρίζοντος, ὁ δὲ ἕτερος ὑποκάτω. Ἐπεταὶ δὲ ἐκ τούτου ὅτι ὁ Ἰσημερινὸς καὶ οἱ παράλληλοι, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ ἡμερήσιοι κύκλοι δὲν εἶνε κάθετοι, ἀλλὰ κεκλιμένοι πλαγίως πρὸς τὸν ὀρίζοντα, καὶ τεμνόμενοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς ἄνισα μέρη, εἰς τρόπον ὥστε οἱ κατοικοῦντες τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἔχουσιν ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα κατὰ λόγον τῆς ἀυξήσεως τοῦ πολικοῦ ὕψους πλεον τοῦ ἡμίσεως τῶν πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰσημερινοῦ κύκλων, καὶ ἔλαττον τοῦ ἡμίσεος τῶν πρὸς νότον τοῦ Ἰσημερινοῦ κειμένων κύκλων. Ὅθεν εἰς μεγάλα πολικὰ ὕψη πολλοὶ παράλληλοι τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου εἶνε ὀλόκληροι εἰς τὸ ὁρατὸν ἡμισφαίριον, καὶ ὀλόκληροι πάλιν εἰς τὸ ἀόρατον πολλοὶ τῶν παραλλήλων τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου. Διὸ καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἐξαιρουμένων τῶν δύο ἰσημεριῶν, αἱ ἡμέραι αὐτόθι εἶνε ἄνισοι πρὸς τὰς νύκτας.

Θέσεις τῶν κατοίκων τῆς Γῆς.

§ 336. Κατὰ τοὺς παλαιούς γεωγράφους οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς, ὡς ἐκ τῆς ἀντικειμένης γεωγραφικῆς αὐτῶν θέσεως, διαίρουνται εἰς *περιοίκους*, *ἀρτοίκους* καὶ *ἀντίποδας*.

Περίοικοι μὲν ὀνομάζονται οἱ ἔχοντες πλάτος μὲν τὸ αὐτό, ἐπομένως κατοικοῦσι τὸν αὐτὸν παράλληλον, μῆκος ὅμως ἀντίθετον, ἀπέχοντες δηλαδή ἀπ' ἀλλήλων 1800 τοῦ μήκους. Ἐπεται δὲ ὅτι οὗτοι ἔχουσι τὰς αὐτὰς μὲν ὥρας τοῦ ἔτους καὶ τὴν αὐτὴν διάρκειαν τῶν ἡμερῶν, ἀντιθέτους ὅμως τὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου.

Ἀντοικοι δὲ ὀνομάζονται οἱ ἔχοντες μῆκος μὲν τὸ αὐτό, ἐπομένως κατοικοῦσι τὸ αὐτὸν μεσημβρινόν, πλάτος δὲ τὸ αὐτό, ἀλλ' ἀντίθετον. Ἐπεται δὲ ὅτι οὗτοι ἔχουσι τὰς αὐτὰς μὲν ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου, ἀντιθέτους δὲ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καὶ τὰς ἡμέρας· οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ κατοικοῦντες, μὴ ἔχοντες πλάτος, δὲν ἔχουσιν ἀντοίκους.

Ἀντίποδες δὲ ὀνομάζονται οἱ κατοικοῦντες τὰ δύο ἀντικείμενα ἄκρα μιᾶς διαμέτρου τῆς Γῆς, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους ἐστραμμένους τοὺς πόδας των. Ἐπεται δὲ ὅτι οὗτοι κατοικοῦσιν ἀντίθετα ἡμισφαίρια, ἀντιθέτους μεσημβρινούς καὶ παράλληλους κύκλους, ἔχουσιν ἴσα μὲν, ἀλλ' ἐτερόνυμα γεωγραφικά πλάτη καὶ ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων 1800. Ἐχουσιν ἐπομένως ἀντιθέτους τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, τὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου καὶ τὰς ἡμέρας, ὥστε εἰάν οὗτοι ἔχωσιν ἕαρ καὶ μεσημέριον, οἱ ἀντίποδες των ἔχουσι φθινόπωρον καὶ μεσονύκτιόν, εἰάν δὲ ἔχωσιν τὴν μεγίστην ἡμέραν, οἱ ἀντίποδες των ἔχουσι τὴν ἐλαχίστην.

ΣΗΜ. Ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τῶν παλαιῶν γεωγράφων ἀνωτέρω διαίρεσεως τῶν κατόικων τῆς Γῆς ὑπάρχει καὶ ἄλλη διαίρεσις αὐτῶν κατὰ τὴν θέσιν τῆς σκιᾶς των, εἰς ἀσκήτους, ἀμφισκήτους, ἑτεροσκήτους καὶ περισκήτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΦΑΙΡΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ.

§ 337. Σπουδαιότατον βοήθημα πρὸς σπουδὴν τῆς γεωγραφίας εἶνε αἱ τεχνηταὶ γῆραι σφαῖραι καὶ οἱ γεωγραφικοὶ πίνακες, ἐπειδὴ δι' αὐτῶν δυνάμεθα νὰ παριστάνωμεν τὸ σχῆμα τῶν ἡπείρων καὶ τῶν θαλασσῶν, τὴν διεύθυνσιν τῶν ποταμῶν καὶ ὁρέων καὶ τὴν θέσιν τῶν πόλεων καὶ ἄλλων ἀξιολόγων ἀντικειμένων τῆς γῆνης ἐπιφανείας· προσέτι δὲ λύομεν καὶ διάφορα προβλήματα τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας. Ἄν δὲ καὶ ἡ Γῆ εἶνε σφαιροεδῆς, παραμελουμένης τῆς πίεσεως, ἡ σφαῖρα

κατασκευάζεται ἐντελῶς σφαιρική· διότι, ὡς εἶδομεν (§. 349), ἡ πίεσις καθίσταται ἀνεπαίσθητος.

Συστατικά τῆς σφαίρας.

§ 338. Κύρια συστατικά πάσης σφαίρας εἶνε 1) ἡ σφαῖρα αὐτή, 2) ὁ σφαιροστάτης μετὰ τοῦ ὀρίζοντος. 3) ὁ μεσημβρινός, 4) τὸ τεταρτοκύκλιον, 5) ὁ ὠρικὸς κύκλος ἢ κύκλος τῶν ὠρῶν μετὰ τοῦ ὠροδείκτου καὶ 6 ὁ διαβήτης.

Ἡ σφαῖρα κατασκευάζεται συνήθως ἐκ ξύλου ἢ ὀρειχάλκου. Οἱ δύο πόλοι αὐτῆς παρίστανται διὰ τῶν ἄκρων μεταλλίνου στυλίσκου διερχομένου διὰ τοῦ κέντρου καὶ παριστάνοντος τὸν ἄξονα περὶ τὸν ὁποῖον ἡ σφαῖρα κινεῖται. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας, ἐξίσου ἀπὸ τῶν δύο πόλων ἀπέχοντα, εὐρίσκομεν τὸν Ἰσημερινόν. Ἄλλοι δὲ κύκλοι χωροῦντες παραλλήλως τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ ἀπέχοντες ἀπ' ἀλλήλων 50, ἢ 400, ἢ 450 παριστάνουσι τοὺς παραλλήλους, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται οἱ δύο τροπικοὶ καὶ οἱ δύο πολικοί. Ἐτεροὶ δὲ μέγιστοι κύκλοι κατὰ 50, ἢ 400, ἢ 450 ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντες, τέμνοντες τὸν Ἰσημερινόν καὶ διερχόμενοι διὰ τῶν πόλων, παριστάνουσι τοὺς μεσημβρινούς. Ἐκτὸς τῶν κύκλων τούτων εἶνε σημειωμένα καὶ ἡ Ἐκλειπτική, ἥτις ἀνήκουσα ἰδίως εἰς τὴν οὐρανίαν σφαῖραν, διαιρεῖ τὸν Ἰσημερινόν εἰς δύο σημεῖα, ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων 4800. Διὰ τοῦ βορειοστάτου σημείου αὐτῆς διέρχεται ὁ βόρειος καὶ διὰ τοῦ νοτιωτάτου ὁ νότιος τροπικός.

Ἐπὶ τῆς οὐρανίας σφαίρας βλέπομεν σημειωμένας τὰς αὐτὰς γραμμὰς καὶ τὰ αὐτὰ σημεῖα, ἀλλ' ὅμως φέρουσι ταῦτα ἐν μέρει ἄλλας ὀνομασίας. Οἱ πόλοι ἐνταῦθα ὀνομάζονται πόλοι τοῦ κόσμου, οἱ μεσημβρινοὶ κλίσεως κύκλοι, ἐπὶ τῶν ὁποίων μετρεῖται ἡ κατὰ μοίρας βόρειος ἢ νότιος ἀπόστασις ἀστέρος τινός· τὸ πολιτικὸν ὕψος τόπου ἢ ἀστέρος τινός εἶνε ἴσον μὲ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος.

Τὸ σημεῖον τοῦ Ἰσημερινοῦ τὸ διαιροῦν τὴν Ἐκλειπτικὴν, βορείως ὕψουμένην, ὀνομάζεται, ὡς εἶδομεν, ἑαρινὴ ἰσημερία, διότι ἀπὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ὁ ἥλιος ἴσταται ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, ἄρχεται τὸ ἔαρ. Ὁ διὰ τοῦ σημείου τούτου χωρῶν κλίσεως κύκλος εἶνε διὰ τὴν οὐρανίαν σφαῖραν, ὅτι ὁ πρῶτος μεσημβρινός διὰ τὴν γῆνιν. Ἐκ τούτου προσδιορίζομεν τὰς ἀποστάσεις τοῦ τῆς κλίσεως κύκλου, ὅστις χωρεῖ διὰ προσδιορισμένου σημείου τοῦ οὐρανοῦ (ἀστέρος τινός)· ὀνομάζεται δὲ ἡ ἀπόστασις

αὕτη εὐθεῖα ἀνάβασις, ἥτις ἐπομένως εἶνε ἴση μὲ τὸ γεωγραφικὸν μῆκος. Καὶ ἡ Ἐκλειπτικὴ ἔχει τοὺς πόλους τῆς, τὸν βόρειον καὶ νότιον, διὰ τῶν ὁποίων διέρχονται οἱ δύο τροπικοί. Ἐὰν ἐκ τοῦ πόλου τῆς Ἐκλειπτικῆς ἀγάγωμεν ἐπ' αὐτῆς καθέτως κύκλον, εὐρίσκομεν διὰ τοῦ κύκλου τούτου τὸ μῆκος ἀστέρος, τὸ ὁποῖον μετρεῖται ἐπίσης ἀπὸ τοῦ πρώτου σημείου τοῦ Κριοῦ. Ἐὰν δὲ διαιρέσωμεν ἐκεῖνο τὸ τόξον ἀπὸ τῆς Ἐκλειπτικῆς μέχρι τοῦ πόλου αὐτῆς εἰς 90^0 , ἡ ἀπόστασις ἀστέρος ἀπὸ τῆς Ἐκλειπτικῆς δίδει ἐπὶ τούτου τοῦ τόξου τὸ πλάτος αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰς τὸ τόξον τοῦτο ἀνήκων κύκλος ὀνομάζεται κύκλος τοῦ πλάτους. Ἐκ τούτου βλέπομεν ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἐνταῦθα ἔχει ἄλλην σημασίαν ἢ ἐπὶ τῆς γῆνης σφαίρας.

Ὁ σφαιροστάτης φέρει ἐπὶ τεσσάρων ποδῶν πλατὺν καὶ ὀρίζοντίως ἰστάμενον ξύλινον ὡς ἐπιτοπολὺ τροχόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ σφαῖρα. Ὁ τροχὸς δὲ οὗτος παριστᾷ τὸν νοητὸν ὀρίζοντα, καὶ διὰ τοῦτο διαιρεῖ τὴν σφαῖραν εἰς δύο ἴσα μέρη κείμενα τὸ ἐν ὑπεράνω καὶ τὸ ἕτερον ὑποκάτω. Πᾶς δὲ τόπος τῆς Γῆς δύναται νὰ λάβῃ τοιαύτην θέσιν, ὥστε νὰ ἀπέχῃ ἀπ' αὐτοῦ 90^0 , καὶ ἐπομένως ὁ ἀκίνητος οὗτος ὀρίζων γίνεται τοῦ τόπου ὀρίζων. Περιέχονται δὲ εἰς τὸν ἀκίνητον τοῦτον ὀρίζοντα οἱ ἐξῆς κύκλοι. Ὁ πλησιέστατος εἰς τὴν σφαῖραν διαιρεῖται εἰς 360^0 καὶ τέσσαρα τεταρτημόρια. Ἐπὶ τούτου δυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν τὰς μοίρας τοῦ μήκους τόπου, καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς οὐρανίας σφαίρας τὴν εὐθεῖαν ἀνάβασιν ἀστέρος· πρὸς ἀκριβῆ δὲ προσδιορισμὸν αὐτῶν αἱ μοῖραι κατὰ τὸ μέγεθος τῆς σφαίρας ὑποδιαίρονται εἰς πρῶτα, δεύτερα, τρίτα λεπτὰ κτλ. Ὁ πλησιέστερος εἰς τὸν ἀνωτέρω κύκλον περιέχει τὴν σημείωσιν τῶν γνωστῶν μερῶν τοῦ κόσμου, ἡ μετὰ τοῦτον πλατυτέρα ζώνη δεικνύει ἐν δώδεκα διαιρέσεσι, τῶν ὁποίων ἐκάστη διαιρεῖται πάλιν εἰς 30^0 , τὰ ὀνόματα καὶ σημεία τῶν δώδεκα ζωδίων· ἡ δὲ τελευταία ζώνη περιβάλλουσα τοὺς ἀνωτέρω κύκλους διαιρεῖται ὡσαύτως εἰς 12 μεγάλα μέρη, τῶν ὁποίων ἕκαστον παριστᾷ ἓνα μῆνα, ὅστις πάλιν ὑποδιαίρεται εἰς τὰς ἡμέρας αὐτοῦ, καὶ αὗται πάλιν κατὰ τὸ μέγεθος τῆς σφαίρας εἰς ἡμίση καὶ τέταρτα ἡμερῶν κτλ. Κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην ἐκάστη μοῖρα ἢ ἡμέρα ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἐκείνην τὴν μοῖραν τῆς Ἐκλειπτικῆς, εἰς ἣν ὁ ἥλιος εὐρίσκεται κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Ἐντεῦθεν ὀνομάζουσι τὴν χώραν ταύτην καὶ ἀστρονομικὸν ἡμερολόγιον. Εἰς μικρὰς σφαῖρας λείπει συνήθως ἡ τελευταία διαίρεσις, διότι ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς δὲν εἶνε δυνατὴ. Εἰς μεγάλας σφαῖρας μεταξὺ τῶν ποδῶν τοῦ σφαι-

ροστάτου εἶνε προσηλωμένη καὶ ἡ ναυτικὴ πυξίς.

Ἡ γῆνιν, καθὼς καὶ ἡ οὐρανία σφαῖρα, εἶνε στερεωμένη διὰ τῶν μνημονευθέντων στυλίσκων κατὰ τὸν βόρειον καὶ νότιον πόλον ἐπὶ τινος κυκλοειδοῦς κρίκου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἡ σφαῖρα δύναται νὰ στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἀντιστρόφως. Ὁ κύκλος οὗτος διαιρεῖται εἰς 3600, καὶ ἐπειδὴ, περιστρεφομένης τῆς σφαίρας, πρέπει ἀδιαλείπτως νὰ εὐρίσκεται μεσημβρινὸς ὑπ' αὐτόν, διὰ τοῦτο ὀνομάζεται καὶ αὐτὸς μεσημβρινός. Ἐπ' αὐτοῦ ἀριθμοῦνται αἱ μοῖραι τοῦ πλάτους τόπου τινός, ἢ ἡ κλίσις ἀστέρος τινός ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ. Οὗτος ὁ ὀρειχάλκινος μεσημβρινὸς ἄπτεται ἐν δυσὶ τομαῖς τοῦ ὀρίζοντος· καὶ ἐντεῦθεν ὥς καὶ διὰ τινος ἐπισυνημένου στυλίσκου τυγχάνει τῆς στερεότητός του καὶ συγχρόνως ἐλευθερίας εἰς τὴν κίνησιν.

Τὸ τεταρτοκύκλιον εἶνε τέταρτον μέρος κύκλου, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τινος στενῆς ζώνης ἐξ ὀρειχάλκου διαιρεῖται εἰς 900· διήκει δὲ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ μέχρι τοῦ ὀρίζοντος, καὶ στερεωμένον ἐπὶ τοῦ πρώτου δύναται νὰ κινῆται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας καθ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ ὀρίζοντος διὰ νὰ δεικνύῃ ὅλους τοὺς τόπους, οἵτινες μετὰ τοῦ τόπου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στερεόνομεν αὐτὸν εἰς τὸν μεσημβρινόν, κεῖνται εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, καὶ νὰ προσδιορίζωμεν εἰς μοῖρας τὴν ἀπόστασιν αὐτῶν ἀπὸ δύο τοιούτων τόπων.

Ὁ ὠρικὸς κύκλος ἢ κύκλος τῶν ὠρῶν εἶνε μικρότερός τις κύκλος, ὅστις διαιρούμενος εἰς δις δώδεκα ἴσα μέρη, διότι εἰς τόσας μοῖρας ἡ Γῆ στρέφεται ἅπαξ περὶ τὸν ἄξονά της, ἔχει ὠροδείκτην προσηλωμένον εἰς τὸν βόρειον πόλον, συμπεριστρεφόμενον μετὰ τῆς σφαίρας καὶ δεικνύοντα τὰς 24 ὥρας εἰς ἃς διαιρεῖται ὁ χρόνος τῆς περὶ τὸν ἄξονα περιστροφῆς τῆς Γῆς.

Ὁ διαβήτης, ὅστις συνάπτεται μετὰ τοῦ σφαιροστάτου, χρησιμεύει διὰ νὰ προσδιορίζωμεν τόσον τὰ μέρη τοῦ κόσμου καὶ τὰς μεσημβρινὰς γραμμὰς, ὅσον ἰδιαιτέρως καὶ τὸ βόρειον σημεῖον, διὰ τὸ ὁποῖον ὅμως εἶνε ἀναγκαῖα ἡ γινῶσις τῆς εἰς ἑκαστον τόπον λαμβανούσης χώραν κλίσεως τῆς μαγνητικῆς βελόνης.

Γεωγραφικοὶ πίνακες.

§ 339. Διὰ τῶν γεωγραφικῶν πινάκων ἀπεικονίζεται ἐπὶ ἐπιπέδῳ ἢ ὀλόκληρος ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς, ἢ μέρη αὐτῆς διὰ τοῦτο καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν εἶνε πολὺ κοινωτέρα τῶν σφαιρῶν. Εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτῶν εὐκόλως δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ μέτρον μεγαλειέτερον, ἐπομένως νὰ παραστήσωμεν δι' αὐτῶν

ἀκριβέστερον ἢ διὰ τῶν σφαιρῶν καὶ τὰ καθέκαστα τῶν διαφόρων τόπων. Οἱ παριστάνοντες ὁλόκληρον τῆς Γῆς τὴν ἐπιφάνειαν ὀνομάζονται *πίνακες τῆς Γῆς*, οἱ δὲ παριστάνοντες μεγάλα μέρη αὐτῆς, οἷον τὸν παλαιὸν ἢ τὸν νέον κόσμον, ἢ ὁλόκληρον μέρος τοῦ κόσμου, ὀνομάζονται *καθολικοί*, οἱ δὲ παριστάνοντες ὁλόκληρον ἐπικράτειαν, οἷον τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἰσπανίαν, *γενικοί*, οἱ δὲ παριστάνοντες ἓν μόνον μέρος ἐπικρατείας *μερικοί*, οἱ δὲ παριστάνοντες ὀλιγῶς ἐπικράτιαν τινα μετὰ τῶν ἐπισήμων αὐτῆς τόπων *χωρογραφικοί*, οἱ δὲ παριστάνοντες τὴν θέσιν καὶ τὰ περὶ χώρα πόλεως τινος μετὰ τῶν γηλόφων, τῶν βυάκων, τῶν μεμονωμένων οἰκιῶν, τῶν διαίρέσεων τῶν ἀγρῶν. κτλ. *τοπογραφικοί*.

ΣΗΜ. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα εἶδη πινάκων, οἷον οἱ ὁδοπορικοί, οἱ στρατιωτικοί, οἱ ναυτικοί, οἱ ὑδρογραφικοὶ καὶ οἱ γεωλογικοὶ ἢ ὀρυκτολογικοὶ κτλ.

Ἐκαστος πίναξ, ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἔχη μέγεθος, εὐρίσκεται εἰς σχέσιν τινα μετὰ τὸ πραγματικὸν μέγεθος τῆς σφαίρας. Ἡ δὲ σχέση αὕτη δείκνυται διὰ τῆς καλουμένης κλίμακος, ἥτις εἶνε εὐθεῖα γραμμὴ διηρημένη εἰς ἴσα μέρη ἀντιστοιχοῦντα εἰς πραγματικὰ ἀποστάματα καὶ κειμένα εἰς τὰ κάτω συνήθως ἐκάστου πίνακος. Ἐπιφερομένη δὲ αὕτη ἐπὶ τοῦ χάρτου δεικνύει τὰς ἀπ' ἀλλήλων δύο ἢ περισσοτέρων πόλεων, ἢ δύο ἢ περισσοτέρων σημείων τῆς Γῆς ἀποστάσεις, αἵτινες ἀντιστοιχοῦσιν εἰς ἴσον ἀριθμὸν λευγῶν ἢ χιλιομέτρων ἢ μυριάμετρων ἢ μιλίων πραγματικών. Ἀς ὑποθέσωμεν λ. χ. κλίμακά τινα ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐν μυριάμετρον ἔχει μῆκος ἐνὸς ἐκατοστομέτρου ἐπιτιθεμένην εἰς χάρτην τινά· αἱ ἐπὶ τοῦ χάρτου ληφθεῖσαι ἀποστάσεις θὰ ἔχωσι λόγον πρὸς τὰς πραγματικὰς ἀποστάσεις τοῦ τόπου, ὃν λόγον ἔχει τὸ ἐκατοστόμετρον πρὸς τὸ μυριάμετρον, δηλαδὴ ἡ ἀπόστασις μετὰξὺ ὁποιαυδὴποτε τόπων θὰ ἦνε ἐκατομμυριάκις μικροτέρα τῆς πραγματικῆς ἀποστάσεως τῆς ὑπαρχούσης μετὰξὺ τῶν ἐπὶ τῆς σφαίρας κειμένων δύο τόπων.

Χρῆσις τῆς γῆτης καὶ οὐρανίας σφαίρας, ἐρμηνευομένη διὰ τῶν κυριωτέρων μηχανικῶς ἐπ' αὐτῆς ἀνσίμων προβλημάτων.

§. 240. *Πρῶτον πρόβλημα.* Νὰ δοθῇ εἰς τὴν σφαῖραν ἡ στάσις καὶ θέσις τῆς Γῆς.

Λύσις. Στρέφωμεν τὴν ἑδραν τῆς σφαίρας μέχρις ὅτου ἡ μαγνητικὴ βελόνη ἔλθῃ εἰς τὸ βόρειον σημεῖον φροντίζομεν ὅμως περὶ τῆς ὥς πρὸς τὸν τόπον ὑπαρχούσης κλίσεως αὐτῆς, καὶ

στέφομεν ἔπειτα τὸν ὀρειχάλκινον μεσημβρινὸν μέχρις οὗτοῦ ἢ διαίρεσις $230^{\frac{1}{2}}$ τάμη τὸν ὀρίζοντα· πρὸς τοῦτο δὲ πρέπει νὰ προσέξωμεν, διότι ὁ βόρειος πόλος πρέπει νὰ κλίνη πρὸς τὸ διὰ τοῦ βορρᾶ δεικνυόμενον σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος.

Δεύτερον πρόβλημα. Νὰ εὕρωμην τὴν γεωγραφικὴν θέσιν τόπου τινὸς κατὰ μῆκος καὶ πλάτος.

Λύσις. Στρέφομεν τὴν σφαῖραν μέχρις οὗτοῦ ὁ δεδομένος τόπος εὗρεθῇ ἀκριβῶς ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν· τοιουτοτρόπως εὕρισκόμεν ἐκεῖ ὅπου οὕτως διατέμνει τὸν Ἰσημερινὸν ἐπὶ τούτου τὸν ἀριθμὸν τοῦ μήκους, καὶ ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ δεδομένου τόπου τὸ πλάτος αὐτοῦ.

Τρίτον πρόβλημα. Εὕρεσις τῆς κατὰ μῆκος διαφορᾶς δύο τόπων.

Λύσις αη. εἰς μοίρας. Φέρομεν ἀμφοτέρους τοὺς τόπους τὸν ἓνα μετὰ τὸν ἄλλον ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν, καὶ βλέπομεν ποῖα σημεῖα τοῦ Ἰσημερινοῦ κόπτει οὗτος εἰς ἐκάστην τῶν δύο θέσεων· ἀφαιροῦμεν τὸν μικρότερον ἀριθμὸν τῶν μοιρῶν (καὶ λεπτῶν) ἀπὸ τοῦ μεγαλειτέρου, οὕτως ἔχομεν ἐν τῇ διαφορᾷ τὰς ζητούμενας μοίρας.

β. εἰς χρόνον. Φέρομεν τὸν ἓνα τόπον ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν καὶ θέτομεν τὸν ὠροδείκτην ἐπὶ τῶν ἄνω δώδεκα· ἔπειτα φέρομεν τὸν ἄλλον τόπον ὡσαύτως ὑπ' αὐτὸν· ἐντεῦθεν κινεῖται ὁ ὠροδείκτης καὶ δίδει εἰς χρόνον τὴν διαφορὰν τῶν μεσημβρινῶν.

Τέταρτον πρόβλημα. Νὰ προσδιορίσωμεν τὸν χρόνον εἰς τινα ἄλλον τόπον καθ' ὁρισμένον τῆς ἡμέρας χρόνον.

Λύσις. Πράττομεν ὅλως κατὰ τὸν ἐπὶ τοῦ τρίτου προβλήματος δειχθέντα τρόπον· θέτομεν ἐπὶ τοῦ πρώτου τόπου τὸν ὠροδείκτην κατὰ τὴν δεδομένην ὥραν· οὕτω μετὰ τὴν γενομένην στροφὴν τῆς σφαίρας, μέχρις οὗτοῦ ὁ δεύτερος τόπος εὗρεθῇ ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν, ὁ ὠροδείκτης θὰ δώσῃ τὸν χρόνον τοῦ τελευταίου. Ἐὰν ὁ δεύτερος τόπος κῆται ἀνατολικῶς τοῦ πρώτου, ἡ στροφή πρέπει νὰ γείνη ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐὰν δὲ κῆται δυτικῶς, ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά· κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν ἔχομεν ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, κατὰ δὲ τὴν τελευταίαν ὥρας πρὸ μεσημβρίας π. χ. ποῖα ὥρα εἶνε εἰς Παρίσιους, ὅτε ἐν Βερολίῳ εἶνε ἡ 10 ὥρα καὶ 30 λεπτὰ πρὸ μεσημβρίας; Ὁ ἀριθμὸς ἐπὶ τοῦ κύκλου τῶν ὥρῶν δεικνύεται σχεδὸν 9 ὥραι καὶ 45 λεπτὰ πρὸ μεσημβρίας.

Πέμπτον πρόβλημα. Νὰ εὕρωμεν διὰ τινα δεδομένον τόπον

ποῖοι τόποι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὡς οὗτος, ἔχουσι *μεσημβρίαν* καὶ *μεσονύκτιον*.

Λύσις. Φέρομεν πάλιν, ὡς ἀνωτέρω, τὸν δεδομένον τόπον ὑπὸ τὸν *μεσημβρινόν*· οὕτως ἅπαντες οἱ τόποι, οἵτινες κεῖνται ὑπὸ τὸ αὐτὸ ἡμισυ τοῦ *μεσημβρινοῦ* (τοὔτέστιν ἀπὸ τοῦ βορείου μέχρι τοῦ νοτίου πόλου), θὰ ἔχωσι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον *μεσημβρίαν*, οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἡμίσεως *μεσονύκτιον*.

Ἐκτορ πρόβλημα. Νὰ εὕρωμεν εἰς τина δεδομένον τόπον, κατὰ γνωστὴν ὥραν, τοὺς τόπους, οἵτινες κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἔχουσι *μεσημβρίαν* ἢ *μεσονύκτιον*.

Λύσις. Θέτομεν, ἀφοῦ φέρομεν τὸν δεδεμένον τόπον ὑπὸ τὸν *μεσημβρινόν*, τὸν ὠροδείκτην ἐπὶ τῆς δεδομένης ὥρας· καί, ἐὰν μὲν αὕτη ᾔηε Π. Μ. ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ, ἐὰν δὲ Μ. Μ. ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὥρῶν· περιστρέφομεν ἔπειτα τὴν σφαῖραν μέχρις ὅτου ὁ ὠροδείκτης σταθῇ ἐπὶ τῆς 12 ὥρας Μ. Μ. οὕτως ἅπαντες οἱ τόποι, οἵτινες ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, καθ' ὃν ἀριθμοῦμεν τὴν δεδομένην ὥραν Π. Μ. κεῖνται ὑπὸ τὸ ἄνω ἡμικύκλιον τοῦ *μεσημβρινοῦ*, θέλουσιν ἔχει *μεσημβρίαν*.

Στρέφομεν ἀκολούθως τὴν σφαῖραν μέχρι τῆς 12 ὥρας τοῦ *μεσονυκτίου*· οὕτως ἅπαντες οἱ τόποι, οἵτινες κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, καθ' ὃν ἀριθμοῦμεν ἐπὶ τὴν δεδομένην ὥραν ἐπὶ δεδομένου τόπου, θέλουσι κεῖσθαι ὑπὸ τὸ κάτω ἡμικύκλιον τοῦ *μεσημβρινοῦ*, καὶ θέλουσιν ἔχει *μεσονύκτιον*· π. χ. ποῖοι τόποι ἔχουσι *μεσημβρίαν*, ὅτε εἰς Παρισίους εἶνε ἡ 40 ὥρα καὶ 30 λεπτὰ Π. Μ. θέλουσιν εἶσθαι ἐκεῖνοι οἱ τόποι, οἵτινες κεῖνται ὑπὸ τὴν 42⁰ καὶ 30⁰ ἀνατολικῷ μήκους ἀπὸ τῆς Φέβρου. π. χ. τὸ Βουκουρέστιον, ἡ Κλαουσεμβούργη, ἡ Κωνσταντινούπολις, τὸ Γρόδνον, ἡ Βίλνα, ἡ Ἑρμανστάτη, ἡ Καρλοσβούργη, ἡ Λεμβέργη, ἡ Μιτώ, ἡ Ρίγα.

Ἑβδομορ πρόβλημα. Νὰ προσδιορίσωμεν τοὺς ἀντίποδας, ἀντοίχους, καὶ περισίχους τόπου τινός.

Λύσις. Θέτομεν τὸν δεδομένον τόπον ὑπὸ τὸν *μεσημβρινόν* καὶ παρατηροῦμεν τὸ πλάτος αὐτοῦ· ἄλλας τοσαύτας μοίρας ἀριθμοῦμεν ἐπὶ τοῦ ἐτέρου ἡμίσεως τοῦ *μεσημβρινοῦ* εἰς ἀντίθετον πλάτος· οὕτως εὐρίσκομεν τὸν τόπον τῶν ἀντιπῶδων.— Διὰ νὰ εὕρωμεν τοὺς ἀντοίχους φέρομεν τὸν δεδομένον τόπον ὑπὸ τὸν *μεσημβρινόν* καὶ ἀριθμοῦμεν, ἀκινήτου μενούσης τῆς σφαίρας, ἐπὶ τοῦ *μεσημβρινοῦ* ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς τὸν ἀντίθετον πόλον τοσαύτας μοίρας τοῦ πλάτους, ὅσας ἔχει ὁ τόπος· οὕτως εὐρίσκομεν τὸν τόπον τῶν ἀντοίχων.— Διὰ νὰ εὕρωμεν τοὺς περισίχους τόπου τινός, φέρομεν τοῦτον πάλιν ὑπὸ τὸν *μεσημ-*

θρινόν και παρατηρούμεν τὸ μῆκος και πλάτος αὐτοῦ· προσθέτομεν εἰς τὸ πρῶτον 4800 (ἐὰν τὸ ἄθροισμα δίδῃ ὑπὲρ τὰς 3600, ἀφαιρούμεν ἐξ αὐτοῦ 3600), και φέρομεν ἔπειτα τὴν εὐρεθεῖσαν τοῦ μήκους μοῖραν ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν· οὕτως ἢ προτέρα τοῦ πλάτους μοῖρα δεικνύει τὸν ζητηθέντα τόπον τῶν περιόικων.

Ὁγδοοὺς πρόβλημα. Νὰ εὕρωμεν τὴν εὐθυτάτην ἀπόστασιν δύο τόπων εἰς γεωγραφικὰ μίλια.

Λύσις. Ἡ ἀπόστασις αὕτη μετρεῖται διὰ τοῦ τόξου μεγίστου κύκλου τῆς σφαίρας· πρὸς τοῦτο χρησιμεύει τὸ τεταρτοκύκλιον· στερεώνομεν αὐτό, ἀφοῦ φέρωμεν τὸν ἓνα τόπον ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν, ἐπὶ τούτου ἀκριβῶς ἐπάνω τοῦ ὑπ' αὐτὸν κειμένου τόπου· ἔπειτα διευθύνομεν τὸ τεταρτοκύκλιον, στήριζόντες αὐτὸ καλῶς ἐπὶ τῆς σφαίρας, πρὸς τὸν δεύτερον τόπον. οὕτω τὸ μεταξὺ τῶν δύο τόπων κείμενον μέρος τοῦ τεταρτοκύκλιου δίδει τὴν ἀπόστασιν αὐτῶν εἰς μοίρας· αὗται δὲ πολλαπλασιαζόμεναι ἐπὶ 45 δίδουσι τὴν ἀπόστασιν τῶν δύο τόπων εἰς γεωγραφικὰ μίλια. Ἐὰν π. χ. ἐπρόκειτο νὰ προσδιορισθῇ ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ Πεκίνου μέχρι τοῦ Μονάχου, δίδει τὸ ἀπὸ τοῦ Μονάχου μέχρι τοῦ Πεκίνου ἐπιτεθειμένον τεταρτοκύκλιον μήκος 680 300 ἡ ἀπόστασις λοιπὸν εἶνε $600 \frac{1}{2} \times 45 = 1027 \frac{1}{2}$ γεωγρ. μίλια. Ἐὰν οἱ τόποι κεῖνται ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν, χρησιμεύει τὸ μεταξὺ τῶν τόπων τούτων τόξον αὐτοῦ ἀμέσως πρὸς προσδιορισμὸν τῆς εὐθείας ἀποστάσεως αὐτῶν· ἐὰν δὲ ἡ ἀπόστασις τῶν δύο τόπων ᾔνε μεγαλειτέρα τῶν 90°, ζητοῦμεν τοὺς ἀντίποδας τοῦ ἑνός (7), μετροῦμεν τὴν ἀπόστασιν τούτου ἀπὸ τοῦ ἑτέρου τόπου, ἀφαιρούμεν τὰς εὐρεθείσας μοίρας ἀπὸ 4800, και οὕτως ἔχομεν τὴν διαφορὰν τῆς ζητηθείσης ἀποστάσεως.

Ἐννατὸν πρόβλημα. Νὰ θέσωμεν τὴν σφαῖραν κατὰ τὴ πολικὸν ὕψος δεδομένου τόπου.

Λύσις. Διὰ νὰ λύσωμεν τὸ πρόβλημα τοῦτο, πρέπει νὰ ᾔνε γνωστὸν τὸ (βόρειον ἢ νότιον) πλάτος, ἢ αὐτὸ τὸ πολικὸν ὕψος κατὰ μοίρας και λεπτά· ὑψώνομεν ἔπειτα τὸν βόρειον πόλον τόσον ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα, ὅσον εἶνε τὸ πλάτος τοῦ δεδομένου τόπου, τὸ ὁποῖον, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἀριθμοῦμεν ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ (ἐὰν τὸ πολιτικὸν ὕψος ᾔνε νότιον, πρέπει ἡ σφαῖρα νὰ στραφῇ οὕτως, ὥστε ὁ νότιος πόλος νὰ ἴσταται ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα)· οὕτως ὁ ἄξων τῆς σφαίρας σχηματίζει πρὸς τὸν ὀρίζοντα τὴν αὐτὴν γωνίαν, τὴν ὁποίαν ὁ ἄξων τῆς Γῆς πρὸς τὸν ἀληθῆ ὀρίζοντα τοῦ τόπου· φέρομεν ἔπειτα τὸν δεδομένον τόπον ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν, και τοιουτοτρόπως οὕτως ἴσταται

εἰς τὸ Zenith τοῦ ὀρίζοντος, τοῦτέστιν εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον τοῦ ἡμισφαιρίου ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα. Ἐντεῦθεν ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τούτου χρησιμεύει καὶ εἰς τὸ νὰ προσδιορίζωμεν τὸν ἀληθῆ ὀρίζοντα ἐκάστου τόπου, τὸν ὁποῖον εἰς τὴν μνημονευθεῖσαν θέσιν τοῦ τόπου ἐκάστοτε παριστᾷ ὁ ξύλινος κύκλος τοῦ σφαιροστάτου.

Δέκατος πρόβλημα. Νὰ εὕρωμεν τοὺς τόπους, οἵτινες νὰ κεῖνται ἀπὸ τινος τόπου πρὸς τι μέρος τοῦ κόσμου, καὶ ἀντιστρόφως.

Λύσις. Τὸ πρόβλημα διαιρεῖται κυρίως εἰς τρία μερικώτερα προβλήματα, ἥγουν

1) Νὰ εὕρωμεν τοὺς τόπους, οἵτινες νὰ κῆνται ἀπὸ τινος τόπου πρὸς τι μέρος τοῦ κόσμου.

Τοῦτο γίνεται, ἐὰν φέρωμεν τὸν δεδομένον τόπον ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν, καὶ δώσωμεν εἰς αὐτὸν τὸ ἀνῆκον πολιτικὸν ὕψος· ἔπειτα στερεώνομεν εἰς τὸ Zenith τοῦ τόπου τούτου τὸ τεταρτοκύκλιον καὶ θέτομεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς σφαίρας πρὸς τὸ προσδιωρισμένον μέρος τοῦ κόσμου· ἅπαντες οἱ τόποι, οἵτινες κεῖνται ὑπ' αὐτόν, ἢ εἰς λίαν μακρὰν ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ, εἶνε ἐκεῖνοι, οἵτινες κεῖνται ἀπὸ τοῦ δεδομένου τόπου πρὸς τὸ προσδιωρισμένον μέρος τοῦ κόσμου. Διὰ τούτου μανθάνομεν συγχρόνως ὑπεράνω τίνων χωρῶν καὶ θαλασσῶν πνέει δεδομένος ἄνεμος κατὰ τὴν διεύθυνσίν του.

2) Νὰ προσδιορίσωμεν κατὰ ποῖον μέρος κεῖται τόπος τις πρὸς ἕτερον δεδομένον.

Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην πράττομεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ἐπιθέτομεν τὸ εἰς τὸ Zenith τοῦ ἑτέρου τόπου στερεωθὲν τεταρτοκύκλιον ἐπὶ τοῦ δεδομένου πρώτου τόπου· τοῦτο δεικνύει οὕτω τὸ ζητούμενον τοῦ κόσμου μέρος.

3) Νὰ δείξωμεν ταύτας τὰς σχέσεις, ὅτε ὁ εἰς τῶν δύο τόπων κεῖται εἰς τὸ κάτω ἡμισφαίριον.

Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην περιστρέφωμεν τὴν σφαῖραν, φέρωμεν τοὺς ἀντίποδας τοῦ δεδομένου τόπου εἰς τὸ ἀνῆκον πολιτικὸν ὕψος του, καὶ θέτομεν τότε τὸ τεταρτοκύκλιον πρὸς τὸ εἰς τὸν δεδομένον κατ' εὐθείαν ἀντίθετον μέρος τοῦ κόσμου. Τὸ τεταρτοκύκλιον δεικνύει τότε ἐκείνους τοὺς τόπους, οἵτινες ἀπ' ἐκείνου τοῦ σημείου τοῦ ἄνω ἡμισφαιρίου πρὸς τὸ γνωστὸν μέρος τοῦ κόσμου κεῖνται εἰς τὸ κάτω ἡμισφαίριον.

Ἐνδέκατος πρόβλημα. Νὰ προσδιορίσωμεν διὰ τῆς σφαίρας εἰς ποῖον σημεῖον τοῦ Ζωδιακοῦ καὶ τῆς Ἐκλειπτικῆς ἵσταται ὁ ἥλιος εἰς πᾶσιν δεδομένην ἡμέραν.

Λύσις. Ζητοῦμεν τὴν δεδομένην ἡμέραν τοῦ μηνὸς ἐπὶ τοῦ ἀνταποκρινομένου εἰς τοὺς μῆνας κύκλου ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος· ἀπέναντι τῆς ἡμέρας ταύτης εὐρίσκεται τὸ Ζώδιον καὶ ἡ μοῖρα αὐτοῦ, ἐν ᾗ εὐρίσκεται ὁ ἥλιος εἰς τὴν φαινομένην αὐτοῦ ὁδὸν ταύτην εὐρίσκομεν ἐπὶ ἐκείνου τοῦ κύκλου τοῦ τεχνητοῦ ὀρίζοντος, ὅστις, περιέχει τὰ Ζώδια.

Δωδέκατον πρόβλημα. Νὰ εὕρωμεν εἰς τина δεδομένην ἡμέραν διὰ τина ὠρισμένον τόπον τὸν χρόνον τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ Ἡλίου.

Λύσις. Ἡ λύσις τοῦ προβλήματος δεικνύεται κάλλιον διὰ παραδείγματος· προκειμένου π. χ. νὰ προσδιορισθῇ διὰ τὴν Νυρεμβέργην ὁ χρόνος τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ Ἡλίου τὴν 16 Μαΐου, θέτομεν α) τὴν σφαῖραν κατὰ τὸ πολικὸν ὕψος τῆς Νυρεμβέργης καὶ ζητοῦμεν β) ἐπὶ τοῦ τεχνητοῦ ὀρίζοντος ἐν τῷ κύκλῳ, ὅστις περιέχει τὸ ἀστρονομικὸν ἡμερολόγιον, τὴν 16 Μαΐου, ἐν τῷ ζωδιακῷ τὴν μοῖραν τοῦ σημείου, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἥλιος ἴσταται κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν· γ) τὸν τόπον τοῦτον τῆς Ἐκλειπτικῆς φέρομεν ὑπὸ τὸν μεσημβρινὸν καὶ θέτομεν τὸν ὠροδείκτην ἐπὶ τῆς 12 τῆς μεσημβρίας· διότι κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ὁ ἥλιος φθάνει εἰς τὸν μεσημβρινόν· δ) τὴν 25^{ην} μοῖραν τῶν Διδύμων διὰ περιστροφῆς φέρομεν εἰς τὰς ἀνατολικὰς ὥρας, καὶ δεικνύει, ὅτι ὁ ἥλιος τὴν 16 Μαΐου ἀνατέλλει ἐν Νυρεμβέργῃ τὴν 4 ὥραν καὶ 4 λεπτά· φέρομεν ε) ἐκείνην τὴν 25^{ην} μοῖραν διὰ περιστροφῆς τῆς σφαίρας εἰς τὸν δυτικὸν ὀρίζοντα· ὁ ὠροδείκτης πορεύεται πρὸς τὰς μετὰ μεσημβρίαν ὥρας καὶ δεικνύει, ὅτι ὁ ἥλιος τὴν 16 Μαΐου ἐν Νυρεμβέργῃ δύει τὴν 7 ὥραν καὶ 4 ὁ λεπτά. Ἐντεῦθεν προκύπτει ἡ διάρκεια τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός.

Δέκατον τρίτον πρόβλημα. Νὰ εὕρωμεν τὸ πλάτος τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ Ἡλίου διὰ τина δεδομένον τόπον καὶ ὠρισμένην ἡμέραν.

Λύσις. Προσδιορίζομεν (12) τὴν ἀνατολὴν καὶ δύσιν τοῦ Ἡλίου. καί, καθ' ὅσον ὁ τόπος τοῦ Ἡλίου εὐρίσκεται εἰς τὸν ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν ὀρίζοντα, τὸ τόξον τοῦ ὀρίζοντος, τὸ ὁποῖον κεῖται μεταξὺ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ σημείου καὶ τοῦ τόπου τοῦ Ἡλίου, δεικνύει τὸ πλάτος τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ Ἡλίου διὰ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν.

Δέκατον τέταρτον πρόβλημα. Νὰ εὕρωμεν πάντας τοὺς τόπους, εἰς τῶν ὁποίων τὸ Zenith ἴσταται ὁ ἥλιος κατὰ δεδομένην ἡμέραν.

Λύσις. Ζητοῦμεν τὴν θέσιν τοῦ Ἡλίου διὰ τὴν δεδομένην ἡμέραν (12), φέρομεν ταύτην ὑπὸ τὸν μεσημβρινὸν καὶ παρατηροῦμεν τὴν μοῖραν, μεθ' ἧς συμπίπτει· οὕτως αὕτη δεικνύει τὴν κλίσιν τοῦ Ἡλίου διὰ τὴν δεδομένην ἡμέραν καὶ συγχρόνως τὸ πλάτος πάντων τῶν ζητουμένων τόπων. Τώρα, περιστρέφοντες τὴν σφαῖραν, ἔχομεν τὴν θέσιν τοῦ παραλλήλου κύκλου, ὑπὸ τὸν ὁποῖον κεῖνται πάντες οἱ τόποι, εἰς τῶν ὁποίων τὸ Zenith ἴσταται ὁ ἥλιος κατὰ τὴν δεδομένην ἡμέραν.

Δέκατος πέμπτος πρόβλημα. Νὰ προσδιορίσωμεν πόσον ὕψη-
λὰ ἐπὶ τινος τόπου καὶ δι' ὠρισμένην ἡμέραν ἴσταται ὁ ἥλιος κατὰ τὴν μεσημβρίαν ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα, καὶ συγχρόνως τὴν κλίσιν τοῦ Ἡλίου δι' ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Λύσις. Καὶ ἐνταῦθα πράττομεν ὅλως, ὥς εἰς τὸ 42, καὶ φέρομεν ἔπειτα τὸ σημεῖον τῆς Ἐκλειπτικῆς, ἐφ' οὗ ἴσταται ὁ ἥλιος κατὰ τὴν δεδομένην ἡμέραν, ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν· οὕτω τὸ τόξον τούτου τὸ μεταξύ τοῦ εἰρημένου σημείου καὶ ἐκείνου τοῦ μέρους αὐτοῦ τοῦ τόξου, τὸ ὁποῖον φθάνει ἀπὸ τῆς Ἐκλειπτικῆς μέχρι τοῦ Ἰσημερινοῦ, δίδει τὴν κλίσιν τοῦ Ἡλίου διὰ ταύτην τὴν ἡμέραν.

Δέκατος ἕκτος πρόβλημα. Ζητοῦνται οἱ τόποι, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡμέρα τις τοῦ ἔτους εἶνε μεγάλη ἀριθμὸν τινα ὥρων.

Λύσις. Ζητοῦμεν τὸν τόπον τοῦ Ἡλίου διὰ τὴν δεδομένην ἡμέραν· σημειοῦμεν ταύτην μέτι σημείον· τὴν φέρομεν ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν, καὶ θέτομεν τὸν ὠροδείκτην ἐπὶ τῆς 42 ὥρας τῆς μεσημβρίας· διχοτομοῦμεν ἔπειτα τὸ δεδομένον μῆκος τῆς ἡμέρας, καὶ στρέφομεν τὴν σφαῖραν δυτικῶς, μέχρις ὅτου ὁ ὠροδείκτης δώσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὥρων τοῦ ἡμίσσεως τόξου τῆς ἡμέρας. Ἐπειτα στρέφομεν τὴν σφαῖραν τόσον βορείως ἢ νοτίως ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, μέχρις ὅτου τὸ ἐν τῇ Ἐκλειπτικῇ σημειωμένον σημεῖον, ἀκινήτου μένοντος τοῦ ἄκρου τοῦ ὠροδείκτου, συμπέσῃ ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ὥρων μὲ τὸν δυτικὸν ὀρίζοντα· οὕτως ἔχομεν πολικὸν τι ὕψος, τὸ ὁποῖον εἶνε ἴσον μὲ τὸ πλάτος πάντων τῶν ζητουμένων τόπων. Κρατοῦμεν τώρα ἐπὶ τοῦ βορείου σημείου τοῦ ὀρίζοντος περόνην ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ, καὶ στρέφομεν τὴν σφαῖραν· οὕτως ὁ διὰ ταύτης γραφεὶς παράλληλος κύκλος θέλει ἔχει ὑφ' ἑαυτὸν τοὺς ζητουμένους τόπους· π. χ. εἰς ποῖον τόπον τὴν 4 Μαΐου ἢ ἡμέρα εἶνε 45 ὥρων; Ὁ τόπος τοῦ Ἡλίου κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν εἶνε ἢ 40⁰ τοῦ Ταύρου· τὸ ἡμισυ τῆς ἡμέρας τόξον 7 ὥραι καὶ 30 λεπτά, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει πολικὸν ὕψος περίπου 45⁰· καὶ οἱ τόποι οἵτινες κεῖνται ὑπ' αὐτὸ εἶνε σχεδὸν

ἡ Αὐών, τὸ Βελιγράδιον, ἡ Βέρνη, ἡ Βολωνία, ἡ Μαϊλάνδη, τὸ Βουκουρέστιον, ἡ Ἑρμανστάτη, τὸ Νεοκάστελλον, τὸ Πετροβαρδεῖνον, ἡ Τεργέστη κτλ.

Δέκατον ἑβδομον πρόβλημα. Νὰ εὐρώμεν ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς γῆνης σφαίρας, τὸ ὁποῖον καθ' ὠρισμένον χρόνον τῆς ἡμέρας τόπου τινὸς φωτίζεται ὑπὸ τοῦ Ἡλίου.

Λύσις. Ἀφοῦ φέρωμεν τὸν τόπον ὑπὸ τὸν μεσημβρινὸν καὶ θέσωμεν τὸν ὠροδείκτην ἐπὶ τῆς ὠρισμένης ὥρας, ζητοῦμεν τὸν τόπον τοῦ Ἡλίου διὰ τὴν δεδομένην ἡμέραν εἰς τὸ ἀστρονομικὸν ἡμερολόγιον, καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἑκλειπτικὴν θέτομεν ἔπειτα τὴν σφαῖραν οὕτως, ὥστε τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς Ἑκλειπτικῆς νὰ τεθῇ εἰς τὸ Zenith· στρέφομεν ἔπειτα τὴν σφαῖραν, μέχρις ὅτου ὁ ὠροδείκτης νὰ δεικνύῃ τὴν 12 ὥραν τῆς μεσημβρίας· οὕτω τὸ ὑπὲρ τὸν τεχνητὸν ὀρίζοντα τότε κείμενον μέρος τῆς σφαίρας θέλει εἶσθαι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν δεδομένον χρόνον φωτίζεται ὑπὸ τοῦ Ἡλίου.

Δέκατον ὀγδοον πρόβλημα. Νὰ εὐρώμεν διὰ τινὰ δεδομένον τόπον τὴν μεγίστην ἡμέραν καὶ τὴν ἐλαχίστην νύκτα, καθὼς καὶ τὴν ἰσημερίαν.

Λύσις. Λαμβάνομεν διὰ τὴν μοῖραν τοῦ Ἡλίου ἐπὶ τῆς Ἑκλειπτικῆς τὸ ἀρχικὸν σημεῖον τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ Αἰγίουκρου. Ἐὰν ὁ ἥλιος ἴσταται εἰς ἐκεῖνο τὸ σημεῖον, ὁ δις λαμβανόμενος χρόνος τῆς δύσεως τοῦ Ἡλίου (12) δίδει τὴν μεγίστην ἡμέραν καὶ τὴν ἐλαχίστην νύκτα· συμβαίνει δὲ τὸ ἐναντίον, ἐὰν ὁ ἥλιος ἴσταται εἰς τοῦτο.—Διὰ δὲ τὴν δεξιὴν τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας φέρομεν τὴν πρώτην μοῖραν τοῦ Κριοῦ, ὡς ἀρχικὸν σημεῖον τοῦ ἔαρος, ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν, θέτομεν τὸν ὠροδείκτην ἐπὶ τῆς 12 ὥρας τῆς μεσημβρίας καὶ φέρομεν τὴν πρώτην μοῖραν τοῦ Κριοῦ εἰς τὸν ἀνατολικὸν ὀρίζοντα· ὁ ὠροδείκτης ἴσταται τότε σχεδὸν ἐπὶ τῆς 6 ὥρας· ἡ νύξ λοιπὸν εἶνε $6 \times 2 = 12$ ὥρων μεγάλη καὶ ὁ ἥλιος ἀνατέλλει κατὰ τὴν 6 ὥραν. Ἀπεναντίας, ἐὰν φέρωμεν ἐκεῖνην τὴν πρώτην μοῖραν τοῦ Κριοῦ εἰς τὸν δυτικὸν ὀρίζοντα, ὁ ὠροδείκτης δεικνύει ἐπίσης τὴν 6 ὥραν τῆς ἑσπέρας, καθ' ἣν ὁ ἥλιος δύει· ἡ ἡμέρα λοιπὸν εἶνε ἐπίσης $6 \times 2 = 12$ ὥρων μεγάλη· ἡμέρα λοιπὸν καὶ νύξ εἶνε ἴσαι πρὸς ἀλλήλας. Οὕτω πράττομεν διὰ νὰ προσδιορίσωμεν τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν, διὰ τὸ ὁποῖον φέρομεν ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν τὴν πρώτην μοῖραν τοῦ Ζυγοῦ.

Δέκατον ἑννατον πρόβλημα. Νὰ προσδιορίσωμεν διὰ τινὰ

δεδομένον τόπον τῆς Γῆς τὴν διάρκειαν τοῦ πρωΐνου καὶ ἑσπερινοῦ λυκαυγοῦς, τὰ ὁποῖα εἶνε ἴσα πρὸς ἄλληλα.

Λύσις. Φέρομεν τὴν μοῖραν τῆς Ἑκλειπτικῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ ἥλιος ἵσταται κατὰ τὴν δεδομένην ἡμέραν (12 καὶ 18), ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ ὀρίζοντος, τὸ τεταρτοκύκλιον, ἐὰν τοῦτο νοηθῇ κἀτωθεν τοῦ Ἰσημερινοῦ ἐκτεινόμενον μέχρι τῆς 20⁰, καὶ ἐκείνη ἡ μοῖρα τῆς Ἑκλειπτικῆς ὑπὸ τὸν ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν ὀρίζοντα φθάσῃ εἰς βᾶθος 180⁰, δεικεύει τὴν μοῖραν τοῦ πρωΐνου καὶ ἑσπερινοῦ λυκαυγοῦς· αὐτὸς δὲ ὁ ὠροδείκτης τὴν ἀρχὴν ἐκείνου καὶ τὸ τέλος τούτου.

Εἰκοστὸν πρόβλημα. Νὰ εὕρωμεν ἐπὶ τῆς σφαίρας διὰ τινὰ δεδομένον τόπον τῆς διακεκαυμένης ζώνης τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ ἥλιος ἵσταται εἰς τὸ Zenith αὐτῶν τῶν κατοίκων· καὶ ἀντιστρόφως, νὰ εὕρωμεν διὰ τινὰ δεδομένην ἡμέραν τοὺς τόπους, οἵτινες κεῖνται εἰς τὸ Zenith.

Λύσις. Ἀποῦ ἀφαιρέσωμεν τὸν ὠροδείκτην μετὰ τοῦ κύκλου καὶ φέρωμεν τὴν σφαῖραν εἰς τὴν εὐθεῖαν θέσιν (τὰ προηγούμενα προβλήματα ἐλύθησαν ἅπαντα διὰ τῆς πλαγίας θέσεως), φέρομεν τὸν δεδομένον τόπον ὑπὸ τὸν μεσημβρινόν, καὶ παρατηροῦμεν ἐπ' αὐτοῦ ἐκεῖνο τὸ σημεῖον, ὑπὸ τὸ ὁποῖον κεῖται ὁ δεδομένος τόπος· ἔπειτα περιστρέφωμεν τὴν σφαῖραν καὶ παρατηροῦμεν ἐκεῖνο τὸ Ζώδιον καὶ ἐκείνην τὴν μοῖραν τῆς Ἑκλειπτικῆς, ἥ ὁποία ἔφθασεν ὑπὸ τὸ ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ παρατηρηθὲν σημεῖον· ζητοῦμεν ἔπειτα τοῦτο τὸ σημεῖον καὶ τὴν μοῖραν τοῦ ἐπὶ τοῦ τεχνητοῦ ὀρίζοντος· οὕτως ἀπέναντι αὐτοῦ ὑπάρχει ἡ ζητούμενη ἡμέρα. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εὕρισκομεν πάντας τοὺς τόπους, διὰ τοὺς ὁποίους κατὰ τινὰ δεδομένην ἡμέραν ὁ ἥλιος ἵσταται ἐπὶ τοῦ κατακορύφου σημείου· ἔπειτα ζητοῦμεν ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος τὴν ἡμέραν· οὕτως ἀπέναντι ταύτης εἶνε ἡ μοῖρα τῆς Ἑκλειπτικῆς, ἐφ' ἧς ἵσταται ὁ ἥλιος κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν.

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

Γενική διαίρεσις τῆς γῆνης ἐπιφανείας.

§ 341. Ἡ γῆνη ἐπιφάνεια οὕσα ὑπὲρ τὰ 9 000 000 τ. γ. μ. εἶνε ἀνίσως διηρημένη εἰς ξηράν καὶ εἰς ὕδατα. Αἱ ξηραὶ κατέχουσι τὸ $\frac{1}{3}$ αὐτῆς καὶ τὰ ὕδατα τὰ λοιπὰ $\frac{2}{3}$. Ἐκ τῶν δύο πάλιν ἡμισφαιρίων τὸ βόρειον περιέχει τὰ $\frac{4}{5}$ τῆς ξηρᾶς καὶ τὸ νότιον τὸ λοιπὸν $\frac{1}{5}$. Περὶ μὲν τῶν ἐξωτερικῶν διαιρέσεων τῶν τε ξηρῶν καὶ τῶν ὑδάτων καὶ περὶ τῶν διαφορῶν αὐτῶν ὀνομασιῶν ἔγεινε λόγος ἐν τοῖς §. 40 καὶ 44. Κατωτέρω δὲ θὰ ὁμιλήσωμεν ἰδίως α.) περὶ τῆς ἀτμοσφαίρας, β.) περὶ τῆς ξηρᾶς, γ.) περὶ τῶν ὑδάτων καὶ δ.) περὶ τῶν προϊόντων καὶ τοῦ ἀνθρώπου, τὰ δ-ποῖα ἅπαντα ἀποτελοῦσι τὸ ἀντικείμενον τῆς φυσικῆς γεωγραφίας.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ.

§ 342. Ἡ Γῆ περικαλύπτεται πανταχόθεν ὑπὸ ἀθροίσματος πολλῶν ῥευστῶν ἢ ἀερομόρφων σωμάτων, τὰ ὅποια ὁμοῦ ὀνομάζομεν ἀτμοσφαῖραν. Αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κοινὸν δοχεῖον τῶν ἀτμῶν καὶ ἀναθυμιάσεων καὶ πάντων τῶν πτητικῶν σωμάτων, τὰ ὅποια ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν Γῆν καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Αἱ δὲ συγγένειαι τῶν διαφορῶν τούτων σωμάτων, ἡ συχνὴ τοῦ πυρὸς δέσμευσις καὶ ἀπελευθέρωσις καὶ ἡ ἤλεκτρικὴ ὕλη προξενοῦσιν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν θαυμασταὶ φαινόμενα, τὰ ὅποια ὀνομαζόμενα μετέωρα διαιροῦνται α.) εἰς ὑδατώδη, ὅποια εἶνε ἡ δρόσος, ἡ πάχνη, ἡ ὁμίχλη, τὰ νέφη, ἡ βροχὴ, ἡ χιών, ἡ χάλαζα. β.) εἰς πυροειδῆ, ὅποια εἶνε ἡ ἀστραπή, ἡ βροντὴ καὶ ὁ κεραυνός. γ.) εἰς φωτοειδῆ, ὅποια εἶνε ἡ ἴρις, τὸ βόρειον σέλας κτλ. καὶ δ.) εἰς αἰρώδη, ὅποια εἶνε οἱ ἄνεμοι. Ἡ δὲ περὶ αὐτῶν πραγματευομένη ἐπιστήμη ὀνομάζεται μετεωρολογία. Ἐνταῦθα δὲ ὀλίγα τινὰ περὶ τούτων θὰ ὁμιλήσωμεν.

§ 343. Ἀήρ. Ὁ αἶρ ὢν λεπτός, διαφανής, ἀόρατος, ἀλλ' αἰσθητός, βαρὺς καὶ ἐλαστικός, συνίσταται ἐκ τριῶν κυρίων ἀερομόρφων οὐσιῶν, ἐκ τοῦ ὀξυγόνου, στοιχείου ἐπιτηδείου εἰς ἀναπνοὴν τῶν ζώϊκων σωμάτων, ἐκ τοῦ νιτρογόνου ἢ ἀζώτου καὶ ἐξ ὀλίγου ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ἀν ἦτο μόνον τὸ ὀξυγόνον, τάχιστα Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἤθελε καταναλώσει τὰς ζωτικὰς ἡμῶν δυνάμεις, καὶ πάλιν μόνον τὰ ἄλλα, ἤθελον μᾶς φέρει εἰς ἀσφυξίαν. Ὁ ἀὴρ εἶνε 770 φορὰς ἐλαφρότερος τοῦ ὕδατος· διὸ τὸ βάρος μιᾶς στήλης ἀέρος λαμβανομένης ἀπὸ τῆς ὀνωτάτης ἄκρας τῆς ἀτμοσφαίρας μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἰσοδυναμεῖ μετὰ στήλην ὕδατος ἰσοπαχῆ καὶ ὑψηλὴν 32 ποδ. ἢ μετὰ στήλην ὑδραγύρου ἰσοπαχῆ καὶ ὑψηλὴν 26 δακτύλων. Ἐθεβαιώθη δὲ τοῦτο διὰ τοῦ βαρομέτρου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ ὑδράργυρος κατὰ τὰ διάφορα ὕψη ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει ἀναλόγως τῆς βαρύτητος τῆς ἀερίου στήλης.

§ 344. Ὁ ἀὴρ συνθλιβόμενος ἢ ἀφινόμενος ἄθλιπτος δύναται νὰ κατέχῃ πλειοτέραν ἢ ὀλιγωτέραν ἔκτασιν· διὸ τὰ κατώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας λογίζεται 18-20 λευγ., συνθλιβόμενα ὑπὸ τῶν ἐπικειμένων, εἶνε πυκνότερα καὶ βαρύτερα. Ἡ διαφορὰ αὕτη τῆς πυκνότητος τῆς ἀτμοσφαίρας ἐπιφέρει κατὰ μέγα μέρος καὶ τὸ ψυχρὸν εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη, ἐπειδὴ αὐτῷ ὁ ἀὴρ, ἅτε ἀραιότατος ὢν, διαπεράται ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ Ἡλίου χωρὶς νὰ θερμανθῇ ὑπ' αὐτῶν ἐπισημητῶς. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον τὰ ὑψηλότερα ὄρη καὶ αὐτὰ τὰ ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν εἶνε πάντοτε χιονοσκεπέστατα, ὅταν τὸ ὕψος αὐτῶν υπερβαίνει ὠρισμένον τινα ὅρον, ὅστις ἐλαττοῦται πάλιν καθ' ὅσον ὁ τόπος κεῖται ἐπὶ μᾶλλον μακρὰν τοῦ Ἰσημερινοῦ. Κατὰ τὸν Ἰσημερινὸν τὰ ὄρη τῆς διηγεκοῦς χιόνος εἶνε 4400 ὀργ. ὑψηλά, καὶ μόνον 2400 εἰς τὴν 45^ο.

§ 345. Ἡ ἀτμοσφαῖρα θλῶσα διὰ τῆς πυκνότητός της τὰς ἀκτίνας τοῦ Ἡλίου τὰς ἀντανάκλῃ εἰς ἡμᾶς, καὶ ἐνῶ ἀκόμη ὁ Ἡλιος εἶνε ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα. Ἐκ τούτου προέρχεται περιστατική τις αὐξήσις ἡμέρας· τὸ πρῶτ' καὶ τὴν ἐσπέραν διὰ τῆς αὐγῆς καὶ τοῦ λυκαυγυῶς. Ἀπὸ τὴν αὐτὴν αἰτίαν πηγάζουσι καὶ διάφορα μετέωρα φωτεινά, οἷον ἡ βόρειος ἠώς, τὸ ζωδιακὸν φῶς, οἱ παρήλιοι, αἱ πρηνεσέλαι καὶ ἡ ἱοίς, ἥτις γεννᾶται ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀντανακλώμενων καὶ ἀντανάκλωμένων ἀπὸ τὰς βράνιδας τῆς καταπιπτούσης βροχῆς.

ΣΗΜ. Πρὸς διάγνωσιν τῆς διαφόρου ποιότητος τοῦ ἀέρος ἐπενοήθησαν ἐκτὸς τοῦ βαρομέτρου καὶ διάφορα ἄλλα ὄργανα, οἷον τὸ εὐδόμετρον, τὸ θερμόμετρον, τὸ ὑγρόμετρον, τὸ ἀνεμόμετρον κτλ.

§ 346. Ἀτμοί· Οἱ ἀτμοὶ συστήνονται ἀπὸ τῶν ἀναθυμιάσεων, τὰς ὁποίας ἡ θερμότης τοῦ Ἡλίου ἐξάγει ἢ ἀφαρπάζει ἀπὸ τῶν διαφορῶν ἐπὶ τῆς Γῆς σωμάτων. Ὑψούμενοι δὲ εἰς τὸν ἀέρα, διότι εἶνε εἰδικῶς ἐλαφρότεροι τῶν ὕδατοδῶν βευστῶν, ἀποτελοῦσι τὰς ὀμίχλας καὶ τὰ νέφη· πυκνούμενοί δὲ πάλιν αὐτῶν καταπιπτοῦσιν εἰς βροχὴν, τῆς ὁποίας αἱ βράνιδες ἡμεῖς ἠμφισποιοῦμεν ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦς Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

παγωμένα· οὔσαι λέγονται χιών, καθόλου δὲ παγωμέναι χάλαζα. Ἡ δρόσος εἶνε ἀτμοὶ πυκνωμένοι ἐπὶ ψυχρανθέντος σώματος, τὸ ὅποιον, ἂν ᾖ πολὺ ψυχρὸν, μεταβάλλει τὴν δρόσον εἰς πάχνην. Ἡ ποσότης τοῦ καταπίπτοντος εἰς βροχὴν ὕδατος παραλλάσσει κατὰ τὴν διάφορον γεωγραφικὴν θέσιν ἐκάστου τόπου· ἐν γένει ὅμως αὕτη αὔξει, καθ' ὅσον πλησάζει πρὸς τὸν Ἰσημιρινόν. Διὸ μεταξὺ τῶν τροπικῶν αἱ βροχαὶ εἶνε περιοδικαί, διαρκοῦσαι 4, 5 καὶ 6 ἐνίοτε μῆνας καὶ ἐπιφέρουσαι τὰς πλημύρας τῶν κατὰ τὴν διακεκαυμένην ζώνην ποταμῶν.

§ 347. Ἄνεμοι Ἡ ἀνισος θερμοκρασία τῶν διαφόρων μερῶν τῆς ἀτμοσφαίρας, οἱ εἰς βροχὴν μεταβαλλόμενοι ἀτμοί, αἱ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ἀναβαίνουσαι ἀναθυμιάσεις, ἡ ἑλξίς τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης καὶ ἡ περὶ τὸν ἄξονα κινήσεις τῆς Γῆς ταράττουσι τὴν ἰσορροπίαν τοῦ ἀέρος, ὅστις κινούμενος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ταχέως καλεῖται ἄνεμος. Ἡ ὁρμὴ δὲ τοῦ ἀνέμου εἶνε τόσῳ πλέον μεγαλειτέρα, ὅσῳ ἡ κίνησις τοῦ ἐκτοπισθέντος ἀέρος εἶνε ταχυτέρα. Μικροτάτη καὶ ἀνεπαίσθητος κίνησις τοῦ ἀέρος λέγεται γαλήνη ἢ ρηγεμία· γενομένη δὲ ἡ κίνησις αὕτη ἐπαίσθητὴ κατὰ μικρὸν τινα βαθμὸν ὀνομάζεται προὴ ἢ αὖρα· ὁ ἄνεμος διατρέχων 46—24 ποδ. εἰς ἓν δεῦτερον λεπτόν ὀνομάζεται σφοδρός, ὁ κοινούμενος δὲ 24—50 ποδ. εἰς τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα λέγεται λαίλαψ, ὁ διατρέχων δὲ 50—120 ποδ. λέγεται τυφὼν ἢ καταγίς, ὅστις τότε δύναται καὶ δένδρα νὰ ἀνασπᾷ καὶ οἰκίας νὰ κρημνίσῃ. Ὅταν οἱ ἄνεμοι διέρχονται δι' ἐκτεταμένων ἀμμωδῶν καὶ πεπυρωμένων ὑπὸ τοῦ Ἡλίου ἐρήμων, πνέουσι καυματηροὶ ἢ πνιγνηροὶ καὶ θάληριοι εἰς τε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα· τοιοῦτοι εἶνε ὁ Σαμιέλος τῆς Ἀραβίας, ὁ Χάμψιν τῆς Αἰγύπτου, ὁ Ἀρματτὰν τῆς Γουινέας, ὁ Σολανὸς τῆς Ἰσπανίας κτλ.

§ 348. Ἐὰν ἡ παράγουσα τοὺς ἀνέμους αἰτία ᾖνε σταθερά, τότε καὶ αὐτοὶ εἶνε σταθεροὶ καὶ καθολικοί· ἄλλως καὶ εἶνε καὶ ὀνομάζονται ἀσταθεῖς καὶ μερικοί. Εἰς τοὺς πρώτους ἀνήκουσιν οἱ Ἀλλίσιοι καὶ οἱ Μουσώνιοι· ἐκεῖνοι μὲν πνέοντες μεταξὺ τῶν τροπικῶν γεννῶνται ἐκ τοῦ ἀέρος τοῦ ἐρχομένου ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς πλήρωσιν τοῦ προξενουμένου κενοῦ ἕνεκα τῆς αὐτόθι μεγάλης θερμότητος τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, οὗτοι δὲ ἐπικρατοῦσι κατὰ τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν πνέοντες κατ' ἀντίθετον φορὰν ἐξ μῆνας ἀπὸ τῶν ΝΔ. καὶ ἄλλους ἐξ ἀπὸ τῶν ΒΔ. Διαλείπεται δὲ ἀπὸ μιᾶς μέχρι τῆς ἄλλης πνοῆς νηνεμία τις.

ΣΗΜ. Οἱ ἄνεμοι εἶνε εἰς ἡμᾶς πρόξενoi πολλῶν ὠφελειῶν, καθαρίζουσι τὴν

ἀτμοσφαῖραν, μετριάζουσι τὴν θερμότητα, κινουσι τὸ ὕδωρ, συντείνουσιν εἰς τὴν καρποφορίαν, κινουσι τοὺς μύλους, μεταφέρουσιν ἐπὶ τῆς θαλάσσης γιγαντιαία πλοῖα κτλ.

§ 349. Τὰ ἀόρατα ἀεροειδῆ ρευστά, διακεχυμένα καθ' ὅλην τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ εἰς διάφορα τῆς Γῆς σώματα, παράγουσιν ἄξια προσοχῆς φαινόμενα, τῶν ὁποίων ἀξιολογώτερα εἶνε τὸ μαγνητικὸν καὶ τὸ ἠλεκτρικὸν ρευστόν. Τὸ μὲν πρῶτον γνωρίζομεν μόνον ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα του, ὠφελιμώτατον τῶν ὁποίων εἶνε ἡ ἰδιότης τοῦ λίθου τῆς ἐπονομαζομένης μαγνήτιδος, καὶ ἡν βελόνη μαγνητισμένη, τιθεμένη εἰς τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ κινῆται ἐλευθέρως, ἀπευθύνει πάντοτε τὸ ἕτερον ἄκρον της πρὸς τὸν ἀρκτικὸν πόλον καὶ τὸ ἕτερον πρὸς τὸν ἀνταρκτικόν· τὸ δὲ δεύτερον μαρτυρεῖται ὑπὸ τῶν κεραυνῶν, οὔτινες δὲν εἶνε ἄλλο, πᾶρεξ ἀποτελέσματα ἠλεκτρικῆς ἐκφυρσοκροτήσεως, τῆς ὁποίας τὸ μὲν φῶς εἶνε ἡ ἀστραπή, ὁ δὲ κρότος ἡ βροντή.

§ 350. *Κλίμα.* Τὸ φυσικὸν κλίμα, τοῦτέστιν ἡ ποιότης τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ καιροῦ ὡς πρὸς θερμότητα καὶ ψυχρότητα, ξηρότητα καὶ ὑγρότητα, δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους τοῦ τόπου ἢ τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολλῶν ἄλλων φυσικῶν αἰτίων. Οὕτω λ. χ. χῶραι ἀπομεμακρυσμέναι ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ περιέχουσιν μεγάλα ὄρη, πυκνὰ δάση καὶ ἐκτενῆ τέλματα, ἔχουσι πολὺ ψυχρότερον ἀέρα ἢ ἄλλαι, αἵτινες ἄνευ τῆς καταστάσεως ταύτης τοῦ ἐδάφους τῶν κεῖνται παραθαλάσσιαι.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΞΗΡΑΣ.

§ 351. Ὁ γνωστὸς εἰς ἡμᾶς φλοιὸς τῆς Γῆς συνίσταται ἀπὸ ἐξογκώματα, κοιλάδας καὶ πεδιάδας. Καὶ τὰ μὲν ἐξογκώματα διαφέρουσι πολὺ ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἢ εἶνε μεμονωμένα, ἢ συνέγονται πρὸς ἀλλήλα· αἱ δὲ πεδιάδες καὶ αἱ κοιλάδες κεῖνται ἢ πλησίον ἢ μεταξύ τῶν ἐξογκωμάτων, καὶ ἢ εἶνε κεκαλυμμέναι μὲ γόνιμον γῆν ἢ ἔρημοι. Ἐπειδὴ δὲ τὸ βάθος, μέχρι τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ, δὲν εἶνε μὴδὲ τὸ 0,0002 τῆς ἡμιδιαμέτρου τῆς Γῆς, ἐπομένως πᾶν ὅτι δύναται νὰ θεωρήσῃ τὸ ἀνθρώπινον ὄμμα εἰς τὴν Γῆν ἀνήκει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς, διὰ τοῦτο θέλομεν προσθεῖναι ἐνταῦθα ὀλίγα τινα ἀκόμη περὶ τῆς ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς καταστάσεως μόνου τοῦ φλοιοῦ.

§ 352. Ὅρη. Τὰ ἐξογκώματα τῆς ξηρᾶς καλοῦνται ἐν γένει γῆλοφοι, βουνοὶ καὶ ὄρη. Ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνεχόμενα πρὸς ἀλλήλα μέχρι τινὸς διαστήματος σχηματίζουν τὰς καλούμενας σειρὰς καὶ συστήματα, τὰ ὁποῖα φέρονται κατὰ δια-

φόρους μᾶλλον ἢ ἥττον μακρὰς διευθύνσεις καὶ υποδιαίρουνται εἰς βραχίονας ἢ κλῶνας. Διακρίνομεν δὲ ἐπὶ παντὸς ὅρους α.) τὸ κατώτατον μέρος, ὅθεν ἀρχίζει νὰ χωρίζεται ἀπὸ τῆς πεδιάδος, ὀνομαζόμενον πρόποδες ἢ ὑπώρειαι. β.) τὰς κορυφὰς ἢ ἀκρωρείας συνιστώσας τὸ ὕψιστον μέρος αὐτοῦ, τὸ ὅποιον ὡς ἐκ τοῦ σχήματός του ὀνομάζεται ὀβελός, ὀδοὺς, κέρας, πρηών, αἰχμή, τράπεζα. κτλ. καὶ γ.) τὰς κλίσεις αὐτῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὰς πλευράς των, καὶ κατὰ τὴν μεγαλειτέραν ἢ μικροτέραν κλίσιν τῶν ὁποίων ὀνομάζονται τὰ ὄρη ὄρθια, ἀπόκρημα, ἢ ἀπότομα.

§ 353. Τὰ ὄρη διαίρουνται κατὰ μὲν τὴν ἡλικίαν των α.) εἰς ἀρχέγονα, τὰ ὁποῖα ὄντα τὰ παλαιότατα καὶ ὑψηλότατα καὶ ὥσπερ ὁ πυρὴν καὶ ὁ σκελετὸς τῆς Γῆς συνίστανται ἐκ γρανίτου καὶ δὲν δεικνύουσιν οὐδὲν ἔχνος ὀργανικῆς πλάσεως, β.) εἰς σχιστά, τὰ ὁποῖα ἐπιτεθειμένα ἐπὶ τῶν ἀρχέγονων καὶ νεώτερα τούτων ὄντα σχηματίζουσιν ἐπ' ἀλλήλων κείμενα στρώματα καὶ περιέχουσι τὴν κοίτην τῶν μετάλλων. γ.) εἰς ὀριζόντια, τὰ ὁποῖα νεώτερα τῶν σχιστῶν ὄντα συνίστανται κυρίως ἀπὸ ἀμμόλιθου, τίτανου καὶ γύψου καὶ περιέχουσι πλῆθος ἀπολιθώσεων ζώων καὶ φυτῶν, πολλὰ ἀξιοπερίεργα σπήλαια, ὀρυκτὸν ἄλλας καὶ λιθάνθρακας. δ.) εἰς ἐπικλυστα, τὰ ὁποῖα νεώτερας γενέσεως ὄντα συνίστανται ἐκ διαφόρων εἰδῶν γῆς καὶ περιέχουσιν ἐν μέρει λείψανα ὑπαρχόντων ἐτι καὶ νῦν θαλασσιῶν καὶ χερσαίων ζώων, ἀλλὰ σπανίως μέταλλα. Κατὰ δὲ τὸ ὕψος των τὰ ὄρη διαίρουνται α.) εἰς προβούρους, τὰ ὁποῖα εἶνε τὰ ταπεινότερα ἐκάστης σειρᾶς καὶ συνίστανται ἀπὸ βουνοὺς μετρίας πλαγιότητος, β.) εἰς μεσοβούρους, τὰ ὁποῖα εἶνε ὑψηλότερα τῶν ἀνωτέρω καὶ συνίστανται ἀπὸ βουνοὺς μεγαλειτέρας μὲν, ἀλλ' ὀρθιωτέρας πλαγιότητος, καὶ γ.) εἰς ὑψηλά, τὰ ὁποῖα συνίστανται ἀπὸ βουνοὺς μεγάλου ὕψους καὶ ἔχουσι κορυφὰς τραχείας, γυμνάς, ἀποτόμους καὶ αἰωνίως σκεπασμένους ὑπὸ χιόνος καὶ πάγου.

ΣΗΜ. Τὴν ἀνοιξὴν ὁ ἄνεμος ἀποσπᾷ, καὶ πρὸ πάντων ἔταν τὰ ὄρη ἦνε πολὺ ὄρθια, στεφάνους χιόνων, αἵτινες καταφερόμεναι ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων εἰς τὰς πεδιάδας μετὰ μεγάλου κρότου καὶ αὐχέουσαι κατὰ τὴν καταφορὰν των ἀφανίζουσι πᾶν τὸ προστυχὸν καὶ καλύπτουσι πολλὰκις ὁλοκλήρους κόμας. Ἐὰν δὲ ἡ χιών ἀναλύῃ ἐν μέρει ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ τὸ ὕδωρ παχόνῃ, οἱ πάγοι σωρεύονται κατὰ μικρὸν καὶ ἀποτελοῦσιν ὄρη ἐκ πάγων. Διὰ δὲ τὴν ἔντασιν τοῦ ψύχους καὶ τὴν ἀραιότητα τοῦ αἵρος τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς Γῆς δὲν εἶνε δυνατόν νὰ κατοικηθῶσι. Διὸ ὁ ὑψηλότερος κατοικημένος τόπος τῆς Εὐρώπης εἶνε ὁ Ξενὼν τοῦ μεγάλου Σαιντθεργάρδου ἐπὶ τῶν Ἀλπεων, ὑψόμενος εἰς 7500 πόδ., εἰς δὲ τὴν Ἀμερικὴν ἡ ἑπαυλὶς τοῦ Ἀντισάνου ἐπὶ τῶν Κορδιλλερῶν, ὑψομένη εἰς 12600 πόδ. Περί τῶν ὑψηλοτέρων σειρῶν καὶ τῶν πέντε ἡπείρων

καὶ περὶ τῶν ἡφαιστιῶν αὐτῶν ἰδὲ τοὺς § 16, 124, 139, 178 καὶ 192.

§ 354. Ἐπὶ ὅλων τούτων τῶν γηίνων στρωμάτων ἐπίκειται ἡ γόνιμο γῆ, ἥτις κατ' ἀρχὰς μὲν συνίστατο ἀπὸ συντετριμμένων λίθων, ἐφεξῆς δὲ ἠϋξήσε καὶ ἀλξάνει ὅλον ἐκ τῆς σήψεως καὶ διαλύσεως τῶν ὀργανικῶν σωμάτων· εἶνε δὲ αὕτη ὡς ἐπιτοπλεῖστον μελανόχρους καὶ εὐρίσκεται εἰς τόπους ἐπιπέδους καὶ ταπεινοὺς καὶ εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης, παρσυρομένη αὐτόσε ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ὑδάτων.

§ 355. Ἐκ τούτων καὶ ἐξ ἄλλων παρατηρήσεων περὶ τῆς συνθέσεως τῆς Γῆς ἀποδεικνύεται ὅτι μεγάλα καὶ ἐκπληκτικὰ ἀλλοιώσεις ἔλαβον χώραν εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῆς διάταξιν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς πλάσεώς της, ὅτι μέγιστα πέτραι ἐκυλίσθησαν ἀφ' ἑνὸς μέρους γῆς εἰς ἄλλο καὶ ὑψώθησαν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων καὶ εἰς ἐξέχοντα μέρη τῆς γῆρας, ὅτι εἰς τινὰ μέρη τῆς Γῆς ὄστρακα, σιαγῶνες κητῶν, ὅστ' ἔλθοιεν, ἵπποπόταμοι, βόες ἔλαφοι καὶ ἄλλα ζῶα εὐρίσκονται συμμεμιγμένα ὡς νὰ ἐπεσώρευθησαν ὑπὸ τινος ἰσχυρᾶς δυνάμεως κατὰ σπασμωδικήν τινα μεταβολὴν τῆς φύσεως, ὅτι ὁ πυθμὴν τοῦ ὠκεανοῦ ἀνυψώθη διὰ φοβερᾶς τινος δυνάμεως σχηματίσας οὕτω μέρος τῆς κατοικουμένης γῆρας, καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους κατὰ τινὰ χρόνον τὰ ὑψίστα ὄρη ἐκαλύπτοντο ὑπὸ τῶν ὑδάτων. Ὅλοι αὗται αἱ παρατηρήσεις μᾶς πείθουσιν ὅτι τανῦν ἡ Γῆ παρουσιάζει πολὺ διάφορον θέαμα ἐκείνου, καθ' ὃ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς πλαστικῆς χειρὸς τοῦ Δημιουργοῦ της.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ.

§ 256. Τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον, ὡς εἵπομεν, καλύπτει τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς γῆνης ἐπιφανείας, εἶνε οὐσία βρευστὴ καὶ διαφανὴς, εὐρίσκεται εἰς ἀένανον κίνησιν, μεταβάλλεται διὰ τῆς θερμότητος εἰς ἀτμόν, ἀναβιβάνει εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ σχηματίζει τὰ νέφη, πίπτει ἀπ' αὐτῶν πάλιν εἰς τὴν Γῆν διὰ τῆς βροχῆς καὶ εἰσέρχεται εἰς αὐτήν, ἀναφαίνεται πάλιν εἰς τὰς πηγὰς της, συνάζεται εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ ἀπ' αὐτῶν φέρεται εἰς τὴν θάλασσαν τὴν γενικὴν τῶν ὑδάτων δεξαμενὴν. Ὅταν ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτοῦ ἡ θερμότης γίνεται πάγος, ὅταν δὲ ἔχῃ ἱκανὴν θερμότητα, ὥστε νὰ διατηρῶνται τὰ μέρη αὐτοῦ διακεχωρισμένα, τότε ἀποτελεῖ τὸ καλούμενον νερόν, ὅταν δὲ πάλιν ἡ θερμότης αὐτοῦ ᾔνε ὑπερβολικὴ, μεταβάλλεται εἰς ἀτμόν, ὅταν δὲ πάλιν ᾔνε εἰς τὴν ὑγρὰν του κατάστασιν, τότε τείνει πρὸς τὸ κέντρον τῆς Γῆς. Εὐρισκόμενον δὲ ἐπὶ τόπου κατωφεροῦς καταβάνει πρὸς τὰ κάτω, ἡγουν ῥέει· μὴ ἔχον δὲ τοιοῦτον κατωφερετὴν τόπον, σταματᾷ καὶ ἡ ἐπιφανεία του εἶνε ἀκριβῶς ὀριζόντιος. Διαιροῦνται δὲ τὰ ὕδατα εἰς τὰ τῆς θαλάσσης καὶ τὰ τῆς γῆρας.

§ 357. Ὑδατα θαλάσσια. Τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης εἶνε καθάρων, διαυγές, ἀλυμρόν, πικρὸν καὶ ἄχρηστον πρὸς πόσιν· διὰ καθάρσεως ὅμως δύναται νὰ γείνη πότιμον. Τὰ συστατικὰ αὐτοῦ εἶνε ἄλατα, τίτανος, ἑξέα μεταλλικὰ καὶ θείον. Ἐνεκα τῆς συνθέσεώς του ταύτης ἔχει βαρύτητα κατὰ $\frac{8}{100}$ μεγαλειτέραν τῆς τῶν λοιπῶν ὑδάτων, καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς σήψιν. Τὸ κοινότερον χρῶμα τῆς θαλάσσης εἶνε κυανοπράσινον· ἀλλ' ἐκ τῆς διαφόρου ποιότητος τοῦ θαλασσίου ἐδάφους, ἐκ τῶν παρακειμένων αἰγιαλῶν καὶ ἐκ τῆς ἀντανεκλάσεως τῶν νεφῶν παραλλάσσει πολλὰ, καὶ συχνάκις ἐκτεταμέναι ἀποστάσεις ἔνεκα ἐνυπαρχόντων πυκνῶν φυτῶν φαίνονται πράσιναι ὡς λειμῶνες. Δὲν ἔχει παντοῦ καὶ πάντοτε τὴν αὐτὴν θερμοκρασίαν, ἥτις ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς θέσεως καὶ τοῦ βάθους, τὸ ἐποῖον καὶ αὐτὸ παραλλάσσει, διότι καὶ ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης παρουσιάζει τὰς αὐτὰς μὲ τὴν ξηρὰν ἀνωμαλίαν. Δὲν δυνάμεθα δὲ ὠρισμένως νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ μεγαλύτερον βάθος αὐτῆς ἐξισοῦται μὲ τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς σφαίρας· Αἱ μεγαλύτεραι βολίδες (καθεταί), τὰς ὁποίας ἔρριψαν, δὲν ἔρρασαν πλέον τῶν 5. χ. ποδ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφανεία τοῦ ὕδατος ἐν κερῶ νυκτὸς μεταξὺ τῶν τροπικῶν παρίσταται ὡς ἀργυροῦν τιφασμα· Εἰς πᾶσαν κωπηλασίαν τὸ κύπημα τῆς κόπης καὶ ἡ τριβὴ τοῦ διασχίζοντος τὰ κύματα πλοίου γεννᾷ πληθὺς σπινθήρων· ἄλλοτε πάλιν ἡ θάλασσα παρίσταται λευκὴ, ὡς τὸ γάλα, κοκκίνη ὡς τὸ πῦρ, καὶ φαιὰ ὡς ὁ κονιορτός. Αἰτίαι ὄλων τῶν φαινομένων τούτων κατὰ τὸ μέγα μέρος εἶνε τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν ζωορίων. τὰ ἐποῖα οὐ μόνον ζῶντα, ἀλλὰ καὶ νεκρά ἔχουσι τὴν ιδιότητα, ὡς αἱ πυρολαμπίδες, νὰ ἐκπέμπωσι ζωηρὸν φῶς, ἢ μὲ τὰ διάφορά των χρώματα νὰ μεταβάλλωσι τὸ χρῶμα τῶν θαλασσίων ὑδάτων.

§ 358. Τὰ θαλάσσια ὕδατα εὐρίσκονται εἰς ἀέννηον κίνησιν, ἃν καὶ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ παρατηρητοῦ βλέπει αὐτὰ ἡρεμοῦντα· αἱ κινήσεις δὲ αὐτῶν εἶνε τρεῖς· α.) ἡ κυματοειδής, ἥτις προέρχεται ἀπὸ τῶν ἀνέμων, ταρασσόντων τοσοῦτον τὴν θάλασσαν, ὥστε ἀνυψοῦνται κύματα ὡς ὄρη καὶ συγκρουόμενα πρὸς ἄλληλα κάμνουσι βροντώδεις πατάγους· β.) ἡ ποταμοειδής, ἥτις γινομένη ἀπ' Α. πρὸς Δ. προέρχεται ἔνεκα τῆς περὶ τὸν ἄξονα κινήσεως τῆς Γῆς· Ἀγγεῖον γεμάτον ὕδατος, στρεφόμενον ὁπωσοῦν ταχέως, δύναται νὰ αἰσθητοποιήσῃ τὸ φαινόμενον τοῦτο· καὶ γ.) ἡ ἀμπωτικὴ καὶ ἡ πλημμυρὶς, ἣγουν ἡ περιοδικὴ ἀνάβασις καὶ κατάβασις τῶν θαλασσίων ὑδάτων ἢ ἡ παλίρροια, γινομένη κατὰ τὰ παράλια τῶν μεγάλων Ὀκεανῶν. Οἱ ἐπιστήμονες θεωροῦσιν αἰτίαν τῆς κινήσεως ταύτης τὴν ἐλκτικὴν δύναμιν τῆς Σελήνης.

ΣΗΜ. Ρεύματα ἐναντίον ἀντικρουόμενα συστρέφονται καὶ τὰ δύο κατὰ καμπύλην γραμμὴν καὶ κάμνουσι τὴν δὲ νηὶν ἢ τὸν θάλασσο στρέβειλον, ὁποῖος εἶνε ἡ Χάρυδρις εἰς τὴν Σικελίαν καὶ ὁ Μακίστρον εἰς τὴν Νεβ-βήγιαν.

§ 359. Ὑδατὰ τῆς ξηρᾶς. Τὰ ὕδατα τῶν ὠκεανῶν καὶ τῆς ξηρᾶς μεταβαλλόμενα διὰ τῆς θερμότητος εἰς ἀτμοὺς ὑψοῦνται εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ συστήνουσι τὰ νέφη, τὰ ὁποῖα διαλυόμενα πίπτουσι εἰς βροχὴν. Τὰ ὕδατα ταῦτα ἐνσταλάζοντα εἰς τὴν Γῆν συνάγονται ἐντὸς αὐτῆς εἰς δεξαμενάς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐκρέοντα συστήνουσι τὰς διαφόρους πηγὰς. Αὗται εἶνε διαρκεῖς μὲν, ἐὰν ἀδιαλείπτως ῥέωσι, διαλείπουσαι δέ, ἐὰν στερεῦωσι ποριοδικῶς, μεταλλικαὶ δέ, ἐὰν τὰ ὕδατα αὐτῶν περιέχωσι διαλυμένας μεταλλικὰς οὐσίας. Αἱ μεταλλικαὶ ὀνομάζονται καὶ ἰαματικάι, ἐὰν τὰ ὕδατα αὐτῶν, θερμὰ ἢ ψυχρὰ ὄντα, συντείνωσιν εἰς ἴασιν νοσημάτων.

§ 360. Οἱ ταπεινοὶ τόποι εἶνε τὰ δοχεῖα τῶν πηγῶν, ἐξ ὧν συστήνονται ῥυάκια, τὰ ὁποῖα ἐνούμενα συστήνουσι τὰ ποτάμια, καὶ ταῦτα πάλιν ἐνούμενα κάμνουσιν ἐν μέγα ῥεῦμα, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ποταμός, ἐὰν μέχρι τῆς εἰς τὴν θάλασσαν ἐκβολῆς τοῦ φυλάττη τὸ αὐτὸ ὄνομα. Πᾶς ποταμός ἔχει τὴν κοίτην του, τὴν δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν ὄχθην του καὶ τᾶς ἐκβολὰς του· αἱ ἐκβολαὶ κεῖνται ταπεινότεραι τῶν πηγῶν. Τὰ ποτάμια, οἱ ῥυάκες καὶ αἱ πηγαὶ συστήνουσι τὴν περιοχὴν ἐκάστου ποταμοῦ, ὅστις ὀνομάζεται καταρράκτης ἐκεῖ, ἐνθα τὰ ὕδατα αὐτοῦ πίπτουσι ἀπὸ τινος ὑψηλοῦ τόπου ἢ ἀποτόμου βράχου μετὰ σφοδρᾶς καὶ θορυβώδους ὀρμῆς. Περὶ τῶν ἐπισημοτέρων ποταμῶν καὶ τῶν πέντε ἡπείρων ἰδὲ τοὺς § 17, 48, 49, 425. 459, 480 καὶ 492. Λίμναι δὲ εἶνε μεγάλαι λεκάναι, γεμάται ὕδατος καὶ περιεκλεισμέναι πανταχόθεν ὑπὸ ξηρᾶς· οὗσαι δὲ πολὺ μεγάλαι λέγονται θάλασσαι, ὡς ἡ Κασπία· ἔχουσι δὲ αἱ λίμναι πρὸς τὴν ξηρὰν, ὁποῖαν ὁμοιότητα ἔχουσιν αἱ νῆσοι πρὸς τὴν θάλασσαν· περὶ τῶν ἀξιολογωτέρων δὲ τούτων ἔγινε λόγος ἀνωτέρω ἐν τοῖς § 45, 422, 458 καὶ 479.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ.

§ 361. Προϊόντα λέγονται ὅλα ὅσα ἡ Γῆ παράγει ἢ συνεργεῖα ἀνθρωπίνῃ ἢ ἄνευ ταύτης· τὰ πρῶτα ὀνομάζονται τεχνητὰ καὶ τὰ δεύτερα φυσικά, καὶ ἂν ᾖνε ἀντικείμενα ἐμπορίου, λέγονται ἐμπορεύσιμα. Πρὸ πάντων ἄξια λόγου εἶνε τὰ ἐξῆς, τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦσι τὰς πλείστας χεῖρας καὶ εἶνε ἀντικείμενα τοῦ μεγάλου ἐμπορίου. Ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν φυτῶν εἶνε δημητριακοὶ καρποί, εἰς τοὺς ὁποίους περιλαμβάνονται, ἐκτὸς τῶν συνήθων, ἡ ὄρυζα καὶ ἡ ζέα. Ὀπῶραι τόσον αἱ συνήθεις, ἥγουν μῆλα, ἄπια κτλ. ὅσον καὶ οἱ μεσημβρινοὶ καρποί, οἶον κίττρα, πορτογάλια, λεμόνια, σῦκα, ἀμύγδαλα, φοῖνικες κτλ. Ἐλαιον,

ὡσαύτως προϊόν των θερμότερων κλιμάτων. *Οἶνος*, ὅστις ἐκ-
πιέζεται ἐκ των σταφυλῶν, ἐκ των ὁποίων γίνονται καὶ αἱ
σταφίδες. *Καφές*, ὅστις φύεται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην.
Τέξ, τὸ ὁποῖον γίνεται ἀπὸ θάμνον αὐξάνοντα εἰς τὴν Κίναν
καὶ Ἰαπωνίαν. *Σάκχαρος*, τόσον τὸ γινόμενον ἐκ τοῦ σακχαρο-
καλάμου, ὅσον καὶ τὸ κατασκευαζόμενον ἀπὸ κοκκινογούλια. *Α-*
ρώματα, των ὁποίων τὰ καλλίτερα εἶνε εἰς τὴν Ἀσίαν, ὡς καρυό-
φυλλα, μωσχοκάρυα, κιννάμωμον, πέπερι κτλ. *Ξύλα*, πρὸ πάντων
τὰ πρὸς οἰκοδομήν, καύσιμον καὶ χρωματισμόν. *Ταβάκος* καὶ
καπνός, των ὁποίων οἱ καλλίτεροι ἐπιδίδουσιν εἰς τὰς θερμο-
τέρας χώρας. *Λιβάριον* καὶ *καννάβιον*, ἐξ ὧν κατασκευάζονται
τὰ λινὰ πανία καὶ τὸ λινέλαιον. *Βαμβάκιον*, φυόμενον ὡσαύτως
εἰς τὰς θερμότερας χώρας. Ἐκ τοῦ βασιλείου των ζώων εἶνε μέ-
ταξα, προερχομένη ἀπὸ τὸν Σηρικὸν σκώληκα, ὅστις ζῇ ἀπὸ τὰ
φύλλα των συκαμινέων. *Διφθέραι*, ἡγουν δέρματα ἀγρίων ζώων,
οἷον ποντίων μυῶν ἢ σαμουρίων, καστόρων καὶ θαλασσίων ἐ-
χιδῶν, τὰ ὁποῖα ζῶσιν εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα. *Κτηνοτρο-*
φία, ἥτις θεραπεύει καὶ ἐπιμελεῖται τὰ ὠφελιμώτερα ἡμερα
ζῶα, οἷον πρόβατα, βόας, ἵππους, χοίρους, πτηνὰ κτλ. *Ἀλιεία*,
ἡ μεγάλη λεγομένη, περιστρεφομένη εἰς τὰς μαινίδας, φαλαίνας
βακκαλῶν κτλ. *Μαργαριτάρια*, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς τὰς λε-
γομένας μαργαριτοφόρους κόχλους. Ἐκ τοῦ βασιλείου των ὀρυ-
κτῶν εἶνε πολύτιμοι λίθοι, τὸ πολυτιμώτατον καὶ ἀκριβώτατον
ἐμπορεύσιμον ἐπὶ τῆς Γῆς, οἷον ὁ λευκὸς ἀδάμας, ὁ ἐρυθροῦς λυ-
χνίτης ἢ ἄνθραξ, ὁ κυανοῦς σάπφειρος, ὁ πράσινος σμάραγδος,
τὸ κύτρινον τοπάζιον, ὁ ἰοβαφῆς ἀμέθυστος κτλ. Τὰ ὠραιότα-
τα εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀμερικὴν. *Μέταλλα*, τὰ ὁ-
ποῖα διαιροῦνται α.) εἰς εὐγενῆ, οἷα εἶνε ὁ λευκὸς χρυσοῦς ἢ πλατίνα,
ὁ χρυσοῦς καὶ ὁ ἄργυρος· καὶ β.) εἰς ἀγενῆ, οἷα εἶνε ὁ χαλκός, ὁ
κασσίτερος, ὁ μόλυβδος, ὁ σίδηρος κτλ. *Ἀλατα*, οἷον τὸ ἀμ-
μωνιακόν, τὸ νίτρον, τὸ κοινὸν ἅλας, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται μὲν
ἐκ των θαλασσίων ὑδάτων καὶ ἐξ ἁλικῶν πηγῶν, ἐξορύσσεται δὲ
καὶ ὡς ὀρυκτόν, ἢ στυπτηρία, τὰ μάρμαρα κτλ. *Φλογιστά*, οἷον
τὸ θεῖον, τὸ ἥλεκτρον, ἡ ἄσφαλτος καὶ τὰ διάφορα εἶδη των
ἀνθράκων.

ΣΗΜ. Κατὰ τὰς πληροφορίας των φυσικοῖστορικῶν ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς Γῆς
ὀρυκτῶν 300 εἶδη, φυτῶν 200 οἰκογένεια, περιέχουσαι ὑπὲρ τὰ 28000 εἶδη, καὶ
ζώων μαστοφόρων 700 εἶδη, πτηνῶν 300, ἀμφιβίων 700, ἰχθύων 2300 καὶ
μέγα πλήθος ἐντόμων καὶ σκωλήκων. Περὶ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἰδὲ τοὺς §. 3
καὶ ἐξῆς.

Γ Ε Α Ο Σ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Σελ.	Σελ.	Σελ.	Σελ.		
ΕΝ ΤΗ ΝΕΑ ΓΕΩ-	Ερήμος Σαχάρα	136	Καρία	176	
ΓΡΑΦΙΑ,	Σενεγαμβία	137	Βιθυνία	177	
ΕΓΚΡΙΣΙΣ	2	137	Παφλαγονία	178	
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5	138	Πόντος	178	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9	139	Φρυγία	178	
ΝΕΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	11	140	Γαλατία	179	
ΕΥΡΩΠΗ	25	141	Καππαδοκία	179	
Ελλάς	31	141	Λυκία	180	
Ιόνιος πολιτεία	46	141	Παμφυλία	181	
Ευρωπ. Τουρκία	48	142	Κιλικία	181	
Ηγεμον. Σερβίας	59	143	Νῆσοι	182	
«Βλαχίας καὶ Μολδαυ-	ΑΜΕΡΙΚΗ	144	Συρία	183	
ίας	60	145	Φοινίκη	184	
Ρωσία	61	147	Παλαιστίνη	185	
Ιταλία	67	147	Ἀραβία	189	
Ισπανία	71	149	Κοχλίας	190	
Πορτογαλία	74	150	Ἀρμενία	191	
Γαλλία	73	153	Μεσοποταμία	191	
Βέλγιον	78	154	Ἀσσυρία	192	
Ὀλλανδία	79	154	Βαβυλωνία	192	
Ελβετία	81	155	Μηδία	193	
Γερμ. Ὁμοσπονδία	83	157	Σουσιανή	194	
Αυστρία	87	158	Περσίς	194	
Πρωσσία	89	158	Καρμανία	194	
Δανία	92	159	Ἰρκανία	195	
Σκανδιν. κράτη	94	160	Ἀρία	195	
Βρετανικαὶ νῆσοι	96	161	Δραγγιανή	195	
ΑΣΙΑ	100	161	Ἀραχωσία	196	
Ἀσιατικὴ Ρωσία	104	162	Γεδρωσία	196	
Τουρκεστάν	106	163	Σογδιανή	196	
Ἀσιαιτ. Τουρκία	108	163	Βακτριανή	196	
Ἀραβία	112	165	Ἀσιατ. Σαρματία	197	
Περσία	113	167	Σκυθία	197	
Αφγανιστάν	113	167	Ἰνδική	198	
Βελουδιστάν	113		Χώρα Σινών	199	
Ἰνδοστάν	116				
Πέραν Ἰνδία	121				
Σινική αὐτοκρατ.	122	ΕΝ ΤΗ ΑΡΧΑΙΑΙ ΓΕΩ-	ΑΦΡ. Η ΑΙΘΙΩΗ.		
Ἰαπωνικὴ αὐτοκρατ.	126	ΓΡΑΦΙΑΙ.	Αἴγυπτος	200	
ΑΦΡΙΚΗ	127		Αἰθιοπία	202	
Αἴγυπτος	130	ΑΣΙΑ	172	Λιβύη	204
Νουβία	131	Ελλάσων Ἀσία	173	Ἰδίας Ἀφρική	203
Ἀθυσσινία	132	Μυσία	173	Νουμιδία	207
Παράλ. τῆς Βαβρ.	133	Λυδία	175	Μαυριτανία	207

ΕΥΡΩΠΗ.	Σελ.	Σελ.	Σελ.		
Ἑλλάς	208	Γερμανία	243	τῆς Γῆς ἐρμηνεύ-	286
Θεσσαλία	209	Γαλλία	247	μενα	
Ἀχαρνανία	210	Ταυρικ. Χερσόν.	253	νομένων	
Διτωλία	211	Εὐρωπ. Σαρματία	254	Περὶ τοῦ διὰ τοῦ γεω-	
Δωρίς	212	Σκανδία	255	γραφικοῦ μήκους	
Φωκίς	212	Κιμῆρικῃ Χερσόν.	256	καὶ πλάτους προσ-	
Λοκρὶς	212	Βρετανικαὶ νῆσοι	256	διορισμοῦ τῆς θέσε-	
Βοιωτία	213	—	—	ως ἐκάστου τόπου	288
Ἀττικὴ	214	—	—	Περὶ τῆς διαιρέσεως	
Πελοπόννησος	216	ΕΝ ΤΗ: ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ:		τῆς γῆνης ἐπιφα-	
Ἀχαΐα	216	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ:		νείας εἰς ζῶνας καὶ	
Σικυωνία	217	—	—	κλίματα	292
Κορινθία	217	Περὶ τοῦ συστήματος		Περὶ τῶν θέσεων τῆς	
Ἠλεία	218	τοῦ παντός.	260	σφαίρας καὶ τῆς θέ-	
Ἀρχαδία	218	Περὶ τοῦ ἡλιακοῦ συ-		σεως καὶ σκιάς τῶν	
Ἀργολίς	219	στήματος.	263	κατεικῶν τῆς Γῆς	294
Λακωνικὴ	220	Περὶ τῶν ἐπὶ τῆς οὐ-		Περὶ τῶν γεωγραφι-	
Μεσσηνία	221	ρανίας καὶ γῆνης		κῶν σφαιρῶν καὶ	
Νῆσοι	221	σφαίρας νοσημένων		πινάκων	296
Ἠπείρος	223	σημείων καὶ γραμ-		Περὶ προβλημάτων	300
Μακεδονία	226	μῶν	270	—	—
Θράκη	229	Περὶ τοῦ σχήματος		ΕΝ ΤΗ: ΦΙΣΙΚΗ: ΓΕΩ-	
Μοισία	230	τῆς Γῆς	275	ΓΡΑΦΙΑ:	
Ἰταλία	231	Περὶ μεγέθους τῆς Γῆς	277		
Ἰσπανία	241	Περὶ κινήσεως τῆς Γῆς	279	Περὶ τῆς ἀτμοσφ.	309
Ἰλλυρία	243	Φαινόμενα ἐκ τῆς πε-		Περὶ τῆς ξηρᾶς	312
Δακία	244	ρὶ τὸν ἄξονα κινή-		Περὶ τῶν ὑδάτων	314
Παννονία	244	σεως τῆς Γῆς ἐρμη-		Περὶ τῶν προϊόντων.	316
Νωρικόν	245	νεύμενα	285		
Ραιτία	245	Φαινόμενα ἐκ τῆς περὶ			
Οὐνδαλινία	245	τὸν ἥλιον περιφορᾶς			

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

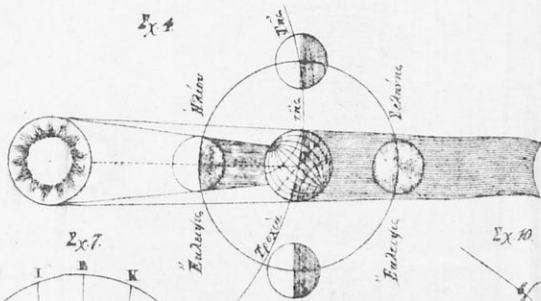
Τὰ διαφυγόντα τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἀφίνονται εἰς τὴν ἐπιεικῇ διόρθωσιν τοῦ ἀναγνώστου. Ὅσα δὲ ἐπιτροχάδην διερχόμενοι ἀπηντήσαμεν εἰς τὰ ἐξῆς. Ἐν σελ. 47 στιχ. 10 γράφε κτήνη. Σελ. 48 στιχ. 17 γράφε στείρας καὶ 30 γράφε ὅστις καθὼς καὶ οἱ ἀνωτέρω θεωροῦνται. Σελ. 160 στιχ. 9 γράφ Ἀργεντινα.

Σχ 1

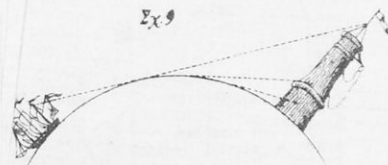
Πρόσωπ οὐρανίου
ἀπὸ κεντρικῆς σφαιρῆς
ἐκτετακτῆς

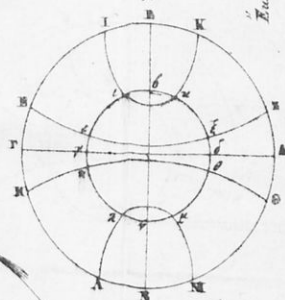
Σχ 4

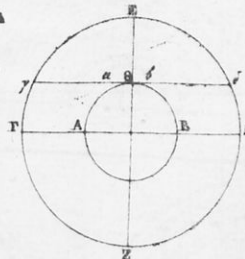
Σχ 9

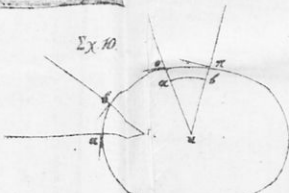
Σχ 7

Σχ 5

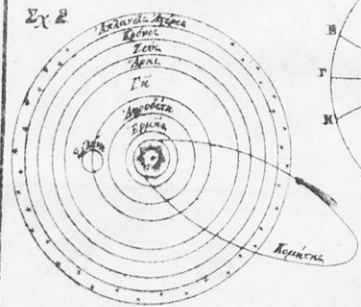
Σχ 10

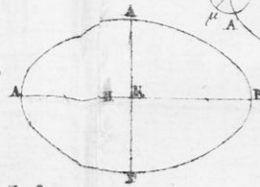
Σχ 14

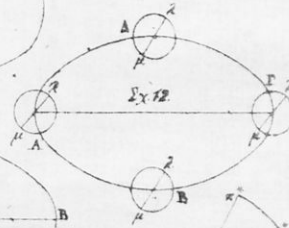
Σχ 2

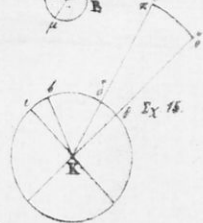
Σχ 11

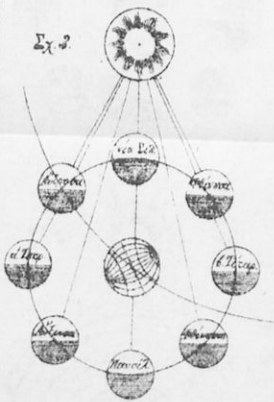
Σχ 12

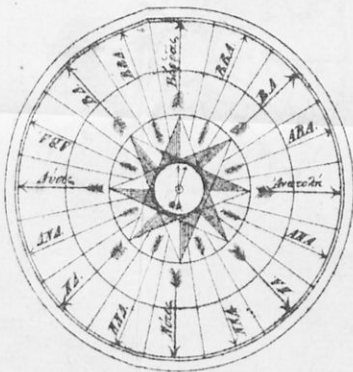
Σχ 15

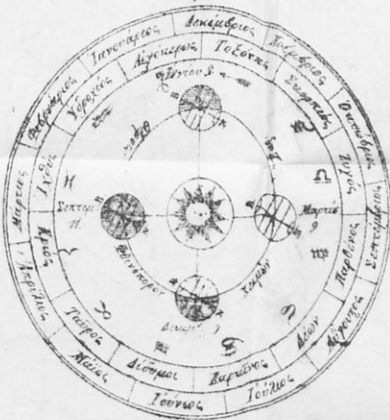
Σχ 3

Σχ 6

Σχ 8

Σχ 13

